Bible Gourmantche

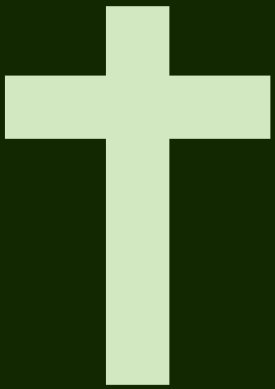

The New Testament in the Gourmantche language of Togo

Bible Gourmantche

The New Testament in the Gourmantche language of Togo

Le Nouveau Testament en langue Gourmantche du Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourmantche (Gourmanchéma)

Dialect: Gormantche

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Andrew Rice, Gourmantche, Gux, Parfait, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-08-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558

Contents

Matiewo 1
MARKA 59
Luka 96
Jan 156
JESU TONDIBA TUONA 201
Roma yaaba 260
1 Korantien 285
2 Korenta 309
Galati 325
Efesia 334
Filipi yaaba 343
KOLƆSI YAABA 350
1 Tesalonika 356
2 Tesalonika 361
TIMOTE TIKPIALI 364
2 Timote 371
Tidi 1 376
Filimo 379
Eblenba 381
Jaki 399
1 Pieri 405
2 Pierre 412
1 Jan 416
2 jan 423
3 Jan 424
Jude 425
Mi Dɔgdima 427

Matiewo

1 Abalahama biga, jakobo biga, JESU kiristu yajanba yela
n ne:
2 Abalahama mali Isaka; Isaka ń mali Jakobo; Jakobo ń
mali Juda yeni o ninjaba;
3 Juda bo taa Tamaar, ki mali Fares yeni Saara; Fares ń
mali Esrom; Esrom ń mali Aram;
4 Aram ń mali Aminadab; Aminadab ń mali Naasɔn;
Naasɔn ń mali Salmɔn;
5 Salmɔn ń taa Rahab, ki mali Bɔas; Bɔas ń taa Rut ki mali
Obed;
6 Obed ń mali Isayi; Isayi ń mali Dafid; O badciamo Dafid
ń taa Uri denpua, ki mali Salomɔn;
7 Salomɔn ń mali Robuam; Robuam ń mali Abia; Abiya ń
mali Asa;
8 Asa ń mali Josafat; Josafat ń mali Joram; Joram ń mali
Osiyas;
9 Osiyas ń mali Juatam; Juatam ń mali Ahas; Ahas ń mali
Esekihas;
10 Esekihas ń mali Manase; Manase ń mali Amɔn; Amɔn
ń mali Josias;
11 Josias ń mali Jekonias yeni o ninjaba, ban cuo ba ya
yogu ki gede yeni ba Babilɔni, ti yonbidi.
12 Babiloni yonbdi ń pendi, ke Jekonias mali Salatiel;
Salatiel ń mali Sorobabel;
13 Sorobabel ń mali Abiyud; Abiyud ń mali Eliakim;
Eliakim ń mali Asɔar;
14 Asɔar ń mali Sadɔk; Sadɔk ń mali Akim; Akim ń mali
Eliyud.
15 Eliyud ń mali Eleyasaar; Eleyasaar ń mali Matan; Matan
ń mali Jakob;
16 Jakob ń mali Josef, Maari calo, Maari, yua n mali Jesu,
ban yi yua kiristu.
17 Lan wani, lan cili Abalahama, ki tuoni Dafiid, li tie piiga
n nifiima na, lan taa Dafiid ki tuoni Babiloni yonbidi, li mo
tie piiga n nifiima na, ki taa Babiloni yonbdi hali kiristu li
mo tie piiga n nifiima na.
18 Jesu kiristu ń mali maama n ne. Maari, o naá bo tie
Josef cikpenga i, ki punbi U Tienu Foŋanma paalu po, ke bi
dá ki taani yeni bi yaba (ki dá ki kuni ti cikpendi)
19 O calo, Josef ń bo tie nitegnka, kaa bua ke o fiagi o yeni,
o den jagi ke wan wuoni, ki yie o ŋasiili nni.

20 Wan taa lan ya maalma yeni, O Diedo maleki ń legdi o
po ti dangdi nni, ki maadi o: Dafiid bijua Josef, da jie yeni
ŋan kuani a denpua Maari kelima, wan punbi ya biga ne
ñani U Tienu Foŋanma kani i.
21 O ba mali bonjaga, ŋan yini o Jesu; wani n ba faabi o
buolu u tuonbiidi po.
22 Ne kuli tieni ke O Diedo ń bo cedi ke bi sawalpuaba
tuodi ki waani yaali ń tieni ki dudi:
23 I ba la powandiali (ya jifaano dá ki bani ja) ba punbi, ki
mali bonjaga, ban yini o Emanuyel, li niima nni tie U Tienu
ye yeni ti.
24 Josef ń den findi, o den tieni nani O Diedo maleki ń
waani o yaala, o den ga o denpua ke bi taani ki ye.
25 Ama, o den ki taani yeni o hali ke o ban mali bonjaga
ke o yini o Jesu.

Diangbenga 2

1 Jesu den mali Betelema, Jude dogu nni, ya yogu ke
Herodi den tie badciamo; lanyogu ke ya badtieba n bani
i ŋmaali cogma ñani puoli, ki cua Jerusalema,
2 yedi: Jufinba badciamo, ban mali yua mɔlane ye le?
Kelima, ti la ke o ŋmaabiga pudi puoli, ke ti cua ki ba pugi
o.
3 O badciamo Herodi ń gbadi lanya maama, o yama ń
ŋmadi lan mugi Jerusalema yaaba kuli.
4 O badciamo ń taani salga yidkaacianba yeni u dogu nn
gbanbanda, ki buali ki bandi ban ba mali Kiristu naana.
5 Ban maadi o: li tie Betelema, Jude dogu nni; kelima o
sawalpualo ń diani yaali n ne:
6 Fini, Betelema, Juda tinga, fini ka ñidi ki cie, Juda
dogciami siiga, kelima bado ba ña a niini, ki ya kpaa n buolu
Isirayeli.
7 Lanyapo, Herodi ń wuoni, ki yini a ŋmaabila banda yeni,
ki buali ki bandi ya yogu ke ki ŋmaabiga yeni den pudi ki
ñigdi.
8 Ki waani ba ke ban gedi Betelema, ki maadi ba: “Gedi
mani ki ban ga ki bigi yeni laabaali bonŋanla, I ya la o, yin
guani ki maadi nni, mini mo ń gedi ki pugi o.
9 Ban cengi o badciamo ki gbeni, ban ña ki paani u sani.
Ban den la ya ŋmaabiga puoli yeni ń go legdi bi liiga, ki ya
cuoni, ki ban pundi ki biga ń ye naani, ki sedi.
10 Ban la ki ŋmaabiga, bi pala ń mangi boncianla.
11 Ban kua li dieli nni, ki la ki biga yeni o naá Maari, ki
gbaani ki pugi o, ki fiidi bi ligbɔga, ki ñani wula, li ŋubli
yeni ya tolade n yi miiri ki teni o bi paabu.

12 Bi den la ti dangdi nni, ke li ki buali ke ban guani ki tɔgni Herodi po, ke bi kogni santianu, ki lebdi ki kuni.
13 Puoli banda yeni ń kuni, ke maleki legdi ti dangdi nni,
ki maadi Jesefi: “Fii, ki taa ki biga yeni o naá, ki sani ki gedi
Ejipti, ki ya ye lanpo hali min ba waani a ya yogu; kelima
Herodi ba kpaani ya sani ke o ba biani ki biga ne miali.
14 Josefi ń fii ku ñiagu ki taa ki biga yeni o naá, ki sani ki
gedi Ejipti
15 Bi den ye Ejipti hali ke Herodi ti kpe. Li tieni yeni ke
O Diedo ń bo cedi ke sawalualo waani yaali yeni ń tieni ki
dudi: “N yini n bijua, ki ñani o Ejipti tinga nni.”
16 Herodi ń diidi ki sua ke puoli ŋmaabanda yeni bɔndi o,
ke o pali beni boncianla, ke sɔni ke ban kpa Betelema dogu
nni yeni li tinkundogi kuli, ya bonjabila pia bina lie yeni
yaaba n nagi bina lie nani wan den buali ki bi waani o ya
yogu yeni, ke o jia ki dagni ki biga yeni ń baa pia ya bina.
17 Mɔla, o sawalpualo Jeremi ń den waani yaali tieni ki
dudi:
18 Bi gbadi i yigni Roma dogu nni, li bubuuli i kuumoe
yeni i fanfabinciami, Raciheli ń buudi o bila kuumoe, kaa
bua ban baagi o, ki sɔngi opali, kelima, bi ji ki ye.
19 Herodi ń kpe, ke maleki legdi ti dangdi nni Ejipti, ki
maadi Josefi:
20 ki yedi: “Fii, ki taa ki biga yeni o naá ki gedi Israyeli
dogu nni, kelima yaaba n den kpaani ke ban gbindi ki biga
miali nan kpe o.
21 Josefi ń fii, ki taa ki biga yeni o naá, ki gedi Israyeli.
22 O den gbadi ke Arkelawus n ga o báa Herodi, ki kaa
Jude badkpagli po, ke o jie yen wan gedi li dogu nni. O den
la ti dangdi nni ke li buali ke wan gedi Galile,
23 ke o gedi ki kua ya dogu ke bi yi Nasareti, ke bi
sawalpuaba n den waani yaali ń tieni ki dudi: “Bi baa yi
o Nasaeti yua.”

Diangbenga 3

1 Lanyogu, ke Jan bo legdi Jude tinkuonga nni, ki kpaandi
ki wangi U Tienu maama
2 O den maadi: “Lebdi mani i pala kelima tanpoli diema
nagi.
3 Jan tie o sawalpualo Esayi ń bo tuodi ki waani yua ya
maama, ki tua: “Ne tie yua ya nialu n kpaandi ki tinkuonga
nni ki tua: «Bobni mani O Diedo sanu, sondi mani o
sanbulmu.”

4 Jan bo la ti yodyuokobdi liadgaalgu, ki ñaagi o ciaga nni
ku gbanñagdigu. O bo ŋmani ti naasuudi, ki mua li fuali
nni siadi.
5 Jerusalema niba, yeni Jude yaaba kuli yeni Jurden
tinkundogi yaaba den caa o kani.
6 Bi den tuodi ki dɔgdi ki wangi bi tuobiidi, ki cedi ke Jan
batise ba Jurden kpenu nni.
7 Ama wan den la ke farisienba yeni saduseyenba bon-
cianla kpendi o kani ki bua wan batise ba, ke o maadi ba:
"Waalaba buoli, ŋma waani yi ke yin sani ya pabienli n
kpendi.
8 Yin nan loni ya luana n dagdi yeni i tuubma.
9 Yin da daani i ala nni ki tua: "Ti pia Abalahama ke o tie
ti báa! Kelima n kadi ki maadi yi ke a tana ne siiga nni, U
Tienu ba fidi fiini ya bila n tie Abalahama puolŋuani."
10 Ku yalgu ji caa i tiidi jiina po i; ya tiiga n ki luoni
luanŋana, bi ba pedi bu ki lu bu u mu nni.
11 Mini, n batise yi yeni mi ñima ki bua yin legdi ki waani
i biidi ki lebdi i pala. Ama yua n ŋua n puoli ki ba cua pia u
paaciamu ki cie nni, hali ke n kan fidi ki pili o taacaakpaga.
Wani ba batise yi yeni U Tienu Foŋanma yeni u mu i.
12 O ji muubi li bonlendkaali o nuu nni i. O ba ŋanbi ki
tigni u jalu, ki tini ki taani mi dibima, ki wodi ki kuodi li
bunbuali nni, ki nan juu ku fengu ya mu n ki pia gbindma
nni.
13 Lanyognu ke Jesu ñani Galile ki cua Jurden kpenu nni,
Jan kani ke wan batise o.
14 Ama ke Jan yie, ki yedi: Mini n bua ŋan batise nni, ke
a mo nan cua n ya kani!
15 Ke Jesu jiini o: «Ji cedi lan tieni yeni kelima li buali ke
tin tieni yeni i yaali n tiegi kuli ń tieni ki dudi. Jan ji den ki
yie o maama.
16 Ban batise Jesu, ke o ñani mi ñima nni, ke tanpoli luodi,
ke o la ke U Tienu Foŋanma jiidi nani ki kpaajiega yeni ki
sedi o po.
17 Ke u nialu ñani tanpoli, ki yedi ya maama ne: «O ne tie
n bijabuadga i, n pali mani o po hali boncianla.

Diangbenga 4

1 Ki fuoŋanbi gedi yeni Jesu i tinkuongi n, ki sitaani bign
o.
2 Ki Jesu loli bu ñɔbu yentuna piina yeni ñiadi piina, ki
mi komi cuo gu.
3 Ki sitaani nagni ki maad o, ya tie U Tienu bijua cedi k a
tana ne n kpandi jiedi.

4 Ki jesu ŋmian o: li diani ki maadi, k ti jiedi po baba k a
cedi k o nul pia li miali, ama ya maataana kuli ña U Tienu
ñɔbi n.
5 Ki sitaani tug o ki gedi yen o dingbanli ni, ki duon o
jaandieciangu yuli po.
6 Ki maadi o: a ya tie U Tienu b ijua, ŋan yugi ki jiidi, klima
li diani ki maadi: U Tienu tondikaaba ba tebni ki gaba, ba
k a taali n da si tanli
7 Ki Jesu yedi o: li mɔ diani ka kan bigni a diedo U Tienu.
8 Ki sitaani guani ki tugi o ki gedi yeni o ya juali n kpedi
paaa yuli po, ki waani o duliña munli kuli yeni li ŋanmu,
9 ki maadi o: n ba teni a lan kuli ne, li ya tie k a gbaani ki
pugi nni.
10 Ki Jesu yedi o: sudi n kan ne, fin sitaani! klima a baa
pugi a Diedo U Tienu baba i, ki gɔ dondi wani baba i.
11 Ki li yogu sitaani siedi ki ŋagu. Li yogu, ki maleki nba
nagni ki tieni o buama
12 Ki Jesu gbadi ki bi cuo San, k o ñani li kani ki gedi Galile.
13 O ñani Nasareti ki gedi kafarnahom ki li ki fagi yeni li
mɔgli, babilɔni yeni Nepitaali tingn nni.
14 Ki lan fidi U Tienu tondu Esayi n bo maadi yaali n fidi
ki tieni yeni i mɔni.
15 Yabulɔn yeni Nepitaali dogi n yaabi, yeni yaabi n kua ki
kpia li mɔgli bɔnpuoli po Juuridan dogu yeni Galiile yaabi
bi nimɔnbi.
16 Li dogu n yaabi den ye bɔnbɔnli nni, k te la ya yinyienbi
n yabi; ki yaabi n den kali mi kuuma bɔnbɔnli po mɔ la ya
yinyienbi n cua ki fandi.
17 Ki li yogu ki Jesu ji cili ki muandi ki maadi, ŋa mani i
tuonbiidi ki lebdi i ba klima U Tienu diema nago.
18 Li bo tie yeni k o cuoni Galiile li mɔgli kung, ki la o
ninjabi bonbilie, Siimɔn, yua ki bi yiigu Piar yeni Andre ki
bi lu bi janbaandi li mɔgli nni ki kpaani i jami.
19 Jesu maadi ba: ya ŋua man n ni, n bi cedi yin ya kpaani
bi niba ki ji cedi li jancuoli.
20 Li yogunu, ki bi ŋa bi janbaandi, ki ji ŋuagu
21 Ki wan cuoni ki gedi liigi waami, k o la o ninjanbi
bonbilie mɔ Jaak Sebede bidi yeni San o kpelo ki bi ye o
ñunbiagu nni ki ŋanbdi bi janbaandi.
22 K o yinbi, ki bi ŋa bi janbaandi yeni bi baà, ki ji ŋɔd o.
23 O bo cuoni Galiile jandieciandi nni, ki muandi U Tienu
diema maama, ki paagdi i yian buoli kuli.
24 Bi ji den taagi o yeli kaana kuli Siri dogun ni, ki bi cuoni
o kani yeni yaabi n yia i yian buali kuli: yaabi ka sanpola
ŋuabi, yaabi n baali i ting yeni ti gbannankpiendi danb.

25 O nuwuligu ji den ŋua o: Galiile, Dekapol, Jerusalem,
Jude yeni Jourdin puoli.

Diangbenga 5

1 Wan la o niwulgu, k jesu don li juali po, k oyegntieb
nagni ki kal o kani.
2 yeni wan yaadi o nɔbu, ki tundiba, ki maadi ba:
3 pamanli tie yaabi n jiindi bi ba, ki duu U Tienu po i. Ban
n tie U Tienu diemani niba.
4 Pamanli ye, yeni yaabi n kaa yeni ti ninsiidi.
5 Pamanli ye, yaabi n pia li pañiili, klma U Tienu bo ti cabi
bani i tinga.
6 Pamanli tie yaabi n buudi mi koma yeni o ñuñuunu, i
mɔmɔni sanu nni, klma bi ti ba di ki guo.
7 Pamanli bi ninbadama po, klma bi bo ti di li danbi mɔ
ya po m ninñuma.
8 Pamanli tie yaabi n pia li papienli, ki dugni ban ba ti la
U Tienu.
9 Pamanli tie yaabi n kpaani laafia yen m buama bi lieba
po, ki dugni U Tienu ba ti yini bani o bidi.
10 Pamanli tie yaabi n tuagi i mɔmɔni sanu, ki bi nan
wangi bi fala li po, kilima bani n tie U Tienu diema yabi.
11 Pamanli yen ŋanbi ki loli ki cuo, yayognu ki bi sugdi,
ki maadi ti maa biidi, ki pua mi faama, ki tiendi li bonbiili
ki dugni min ya po.
12 Ya ye mani li pamanli nni yeni i lalayien nni, ki dugni i
ñuadi ti ba yabi tapoli po, ki dugni yaabi cindi ki tie U Tienu
tondikaaba, bi den cagni bi mɔ yeni.
13 I tie yaami i tinga ne po. Ama, li ya tie ki mi yaama
manu gbeni, bi ba tugi be ki guani ki mang o? li ji ki pia
buama. Li tie ki ban tugi ki wuli niin po, bi niba n ya ŋmaadi
li po.
14 Yinbi n tie ŋanduna yinyiem, ya dogu n ye li juali po,
bonli kan fidi ki legni o.
15 Yeni, bi ki congi li fidli ki cubdili bobl nni. Ama bi yi
cuon li fidli ki sien o naani ki li baa co ki yieni deni yaabi
kuli po i.
16 I mɔ ya yinyienm n ya fandi bi niba ki ban fidi ki la i
tuonŋanma, ki dondi i baa yua ye tapoli po.
17 Yin da maali, k n cua k min piini bi tondikaaba yikodi
kaa, n cua k min piin ka, ama n cua ki min waani lan buali
yaali.
18 Klima n maadi yeni i mɔni: tapoli yeni i tinga ya bua
lan waagi nandi, ba lanbonli kan fidi ki piini yeni ya yognu
k li kuli ne bo pundi.

19 Yua daani U Tienu maama nni, k ki cɔlni, wan n bo
te juodi U Tienu diema nni. Ama yua cɔlni U Tienu diema
maama kuli, ki wangi o lieba, k ban ya tie yeni, wani n baa
tie nigbengl U Tienu diema nni.
20 Ki dugni, n maadi, i bontitiedi ya ki ŋani cie U Tienu
kadaagu gbanbanda yen farisien nba, i kan kua U Tienu
diema nni.
21 I gbadi ki bi bo maadi ti yaja nba: a kan kpaa nulo, ki
nulo ya kpaa o lielo, bi bo yi gedi yen o ti buudi danb kani.
22 Ama min maadi: yua beni o pali o ninja po, li buali ki
ban gedi yen o ti buudi danbi kani. Nulo ya sugdi o ninja k
o tie fanbi, bi bo gedi yen o suif nba buudi danbi kani. Nul
ya maadi k o ninja tie yukpienli, bi ba lugu ya mu n kan
jundi nni.
23 A ya cua sala yid kanu, ki ba yid sala ki tiadi k a ninjua
pia m maama yen a;
24 ŋan daani a sala yid kaanu, ki gedi k fin yeni a ninjua
n mang yen lieb o, ŋan fidi ki guani ki yidi a sala.
25 ŋanbi k cuo a ba fin yeni a lielo ya pia maam; ki yegi ki
ca buud daan o kani, ŋan tuodi yin gbadi i lieba maama ki
sua ki da paa o san po, wan da ti gedi yen a bi buudi danbi
kani, ki ti cedi ban luon a.
26 N maad a yeni i mɔni: a kan ñan lan kani, ka ki pani,
hali ya yognu ka bi pa li kuli ki kan sieni ba kuuga.
27 I gbadi ki bi bo maadi: a kan dua yeni nuli den pua.
28 Ama min nan maadi: yua nuali o pua k o yanma kua li
pua ni, o dua yen o o pali nni.
29 A nujienu ninbinli ya ye a po ki cedi ka tie biidi, ŋan
ñan o ki lu fagm ki dugni bonyenli ya ki ye a gbanandi po,
lan n pia ti ñuadi, yen ban ti taa ŋa ki lu a ya mu n kan
bangi jundi nni.
30 Li ya sua ka nujienu n kuand a ti biidi nni, jiagu ki lu
fagma, ki dugni lan n su yeni a gbanandi kuli n ya ye ya mu
kan bangi jundi nni.
31 L den maadi ki yua ñani o denpua, wan ten o ya til n
wang i k o ñan o.
32 Ama min n maadi, yua ñani o denpua k li tie mi
cuncuma po, li pua ya gedi ki dua yeni ja tian o, o kuani
o denpua mi cuncuma nni. Yua kuani ya pua ki o calo ñan
o, o mɔ gɔ tieni mi cuncunmi.
33 I gɔ den kpeli ki gbadi ki bi maadi ti yaja nba: a kan
maadi maama ki poli ki kandi U Tienu, ki bani ka fa faogu,
a ya poli ka bo tieni yaali ŋan tieni.
34 Ama min, n maadi, da l polgi mani can yi i i. Da polgi
mani tapoli po, ki dugni tapoli tie naani k U Tienu kaa ki

buu ti buudi.
35 Ba yin da polgi tingi klima li mɔ tie naani k o ŋmaadi
o taali, daa polgi mani ba serusalem, ki dugni serusalem tie
o bado U Tienu dogu i.
36 Da puoni a yuli ki poli, klima a kan fidi ki cedi baa a
yuyengu n pendi bi ki bɔndi.
37 I maama ni i bani ki yaali n tie mɔni, yin maadi ki li tie
mɔni; yaali n tie faogu, ki li tie faogu i. Yaali n sieni kuli ña
ti tuonbiidi kani.
38 I kpeli ki gbadi ki bi maadi: ki nulo ya pua ki pudi o
lielo ninbinli, li ŋan ki ban pua ki pudi o mɔ ya ninbinli; a
pua ki fendi a lielo ñinli, li buali ki ban pua ki fend a mɔ ya
ñinli.
39 Ama min, n maadi: daa gaani man bi niba biadima. Nil
ya pab a u jienu kpianu, cab o u ganu kpianu ki wan pabi.
40 Nulo ya bua bu yen a ki fie a liadi bigi, ŋan cab o a liadi
jali mɔ.
41 Nul ya niina ki ŋan cuoni ki gedi ya banli fagi, ŋan taa
li banli fagnu bonbilie.
42 Teni yua miad a, da beli yua bua ki ŋan kpend o.
43 Igbadi k bi bo maadi: ya bua mani i lieba, ki da bua
mani i nandanba beba.
44 Ama min, n maadi: ya bua mani i nandanba, ya jaandi
mani yaabi n sɔlgi po, k nan ni; ya jaandi mani yaabi wangdi
fala po.
45 yeni, ki ba fidi ki waani ki tie baá yua tagi poli po bidi.
Kilima, wani n cedi k o yienu pudi bi nibiadma po yeni bi
nimɔnbi po, ki cedi ki taagi ba, bi nimɔnba yeni ti nibiidi
po.
46 I ya bua yaabi n bua yinbi beba, i laa ñuadi ki bo laa i?
Bi dogdanbi mɔ ki kubi yen kaa?
47 I ya fuondi i naataani beba, i ji tie bee k li cie i liebi?
Yaabi n ki ŋua U Tienu maama, bi mɔ ki tie yen kaa?
48 Yin ji ya tie nimɔnbi, ki da pia biidi k tie nani i baá yua
ye tapoli n tie nimɔn maami yeni.

Diangbenga 6

1 Yin fangi mani i yula ki da wangi bi niba siigi ke ban la
ke i tiegi. Yeni i ji kan baa ñuadi i Báa yua n ye tanpoli kani.
2 A ya ba tieni salga a luoda po, ŋan da piebi a naatuna
nani bi muyidanba ń tiendi maama yiko bangma diena nni
yeni a sanjala po, ke bi niba ń kpiagi ba. N kadi ki maadi yi
i mɔmɔni ke bani wani ba bi paabu n yeni.
3 Ama a ya bua tieni a luoda salga, a nuuganu ń da bani
a nuujienu ń tieni yaali

4 Lan fidi ke a salga ń tieni ŋasiili nni, ke a Báa yua n nua
bonli kuli ŋasiili nni ń ŋmiani a a ŋanma.
5 I ya jaandi, yin da tie nani bi muyidanba yeni, bani
yaaba n maani ki se ti jaandiedi nni, yeni a sanjala po ki
jaandi, ke bi niba ń la ba. N maadi yi i mɔmɔni ke bani
wani la bi ñuadi o.
6 A ya ba jaani, ŋan kua a dieli nni, ki luoni li ganli, ki
jaandi a Báa yua n ye ŋasiili kaanu; a Báa yua n nua ŋasiili
nni ba ŋmiani a a ŋanma.
7 I ya jaandi, yin ŋa mi maacianma nani bi nilanba ń maali
maama ke mi maacianma n ba cedi U Tienu ń ga bi jaandi.
8 Da togdi mani bi tuada kelima i Báa bani yin bua yaali
bá ke i dá ki cili i jaandi ki mia o.
9 Yin baa jaandi maama n ne o: Ti Báa yua n ye tanpoli!
a yeli ń gagdi ti gandi nni;
10 A diema ń pundi; a buama ń tieni tinga nni nani tanpoli
yeni.
11 Puni ti dinne ti yentunjiema;
12 ŋan tieni ti tuonbiadi po sugli nani ti mo ḿ tiendi sugli
yaaba biidi ti po yeni;
13 Da ŋa tin baa mi biigma nni, ama ŋan fie ti o biado nui
nni. Kelima mi diedma, u paaciamu yeni ti kpiagdi ti a yaali
hali ya bina n ki pia gbenma. Ami !
14 I ya dini sugli yaaba n biidi i po, i Báa yua n ye tanpoli
mo ba di sugli i po;
15 Ama i ya ki dini sugli ya niba n biidi i po, i Báa mo kan
di sugli i tuonbiadi po.
16 I ya loli bu ñɔbu, yin da biidi i pala nani bi muyidanba
yeni, bani yaaba yen ŋmidi ki nunga, ke ban waani bi niba
ke bi loli bu ñɔbu. N maadi i mɔni, bani wani la bi ñuadi n
yeni.
17 Ama a ya loli bu ñɔbu, ŋan jɔgi a yuli tolade, ki faadi
ki ŋanbi a nunga.
18 Ki da waani bi niba ka ke a loli bu ñɔbu ama a Báa yua
n ye ŋasiili nni. Ke a Báa yua n nua ŋasiili nni ba ŋmiani
a a ŋanma.
19 Da dogindi mani ki tinga ne ŋalmani, naani ke ti
bonlulugdi yeni i tontontanmɔni ba biani, naani ke a suuda
ba kua ki su.
20 Ama yin ya lingi ki dogindi ŋalmani tanpoli naani ke ti
lulugdi yeni i tontontanmɔni kan biidi, ke a suuda mo kan
kua ki su.
21 Kelima a ŋalmani ń ye naani, a pali mo ye lankani i.
22 Bu nunbu n tie u gbanu fidsanga. A nunbu ya ŋani, a
gbanu kuli baa yieni;

23 Ama a nunbu ya ki ŋani, a gbanu kuli baa ye li bɔnbɔnli
nni i. Lanwani i, ya yenyenma n ye a niinni ya tua bɔnbɔnli,
li ba tua a po biigcianli i!
24 Nilobá kuli kan fidi ki ya tuuni canbáanba bilie po.
Kelima o baa nani yendo, ki nan bua o lielo; lani yaa ka
wan ya taabi yendo ki nan fali o lielo. I kan fidi ki ya tuuni
U Tienu po yeni ŋalmani po.
25 Lani n cedi ke n maadi yi: «Da yagni mani i yama i miali
o, yin ba di yaali lani yaa ka i gbanu po ti tialakaadi po. Li
miali ki cie mi jiema aa, bii u gbanu n ki cie ti tialakaadi?
26 Diidi mani tanpoli bonyugda: ŋaa buu, ŋaa go yendi
mo; ŋaa nan go begindi bonjekaali bá kuli bunbuana nni;
Ama i Báa yua n ye tanpoli nan dindi ŋa. I ki pia fuoma ki
cie ŋa aa?
27 I siiga nni, ŋma ba fidi o yanyagdi po, ki pugni bá
nuukpandunyenli o miali dana po?
28 Ke be n cedike i yagni i yama ti tialakaadi po? Diidi
mani u kuanu nni ku muapuugu ń tie maama: kuu tuuni
kuu go pua gaali mo;
29 ama, n maadi yi ke bá Salomoɔn yeni o kpiagdi kuli, o
nan ki fidi ki nandi yeni bá yengu ń bobi maama.
30 U Tienu ya bobindi u kuanu nni muagu yaagu ye dinne
ke bi ba fandi ki kuuni gu u fanu nni, li ba ga ledi i, ke o
kan bobni yinba ya niba n ki pia dudugdi boncianla.
31 Lanwani i yin da yagni mani i yama, ki tua: “Ti ba di
be? Ti ba ñu be? Ti ba bobi be?
32 Keli ma lani ya bona kuli, bi nilanba n lingi lani. I Báa
yua n ye tanpoli bani ke i bua lankuli.
33 Yin dá cindi ki lingi mi teginma yeni U Tienu diema; I
ba yuandi ki lani ya bona ki pugni.
34 Da yagni mani i yama saala po; kelima saala ba kubi li
yuli. Daali kuli yeni li fala i.

Diangbenga 7

1 Daa jaligi mani uba, k U Tiernu mɔ kan jaligi.
2 Ki dugni bu te bo jaligi i mɔ, ti buud daali. yin bigdi
maami ki tieni yeni, bi te ba bigni yeni ki ten i mɔ.
3 Be cedi ka nɔ o muanu a ninjua ninbinli nni, k ji ki nɔ
o kpadijengu yaali n paani a yali nni.
4 A ba tieni ledi ki maadi a ninjua ki wan ŋa k a ñani o
muani o ninbinli nni, ki nan ki nua a ya kpadijengu.
5 Monafigi, ñan ya kpadijengu ye a ninbinli no, ki fidi
nuali ki ñani o muanu a ninjua mɔ ya ninbinli nni.
6 Da tugdi mani yali n tie U Tienu yaali ki tieni sangbanli,
aya tieni yeni bu juni ni; gɔ da tugdi mani ya laani ki bi tagi

yeni wula ki luni i duoli nintuanl ni, i tieni yeni, b bu ŋmaa li po.
7 Mia mani, bi ba teni, kpaan maani, i ba la, pua mani li ganli, bi ba luodi i po.
8 Klima: b tieni yua miadi, ki yua kpaani mɔ laadi, ki luodi yua pua po.
9 I siign nni, ŋmaa n bu teni o bigi li tanli, li ya tie k o miagu kpanu?
10 bii waa li ya tie k o miagu o jam mii?
11 Yeni yin bia maami kuli, i bani ya bo ŋana ki ba teni i bidi, taalm ŋaa po i, ki i Diedo ba teni yaali kuli ki bua li ya tie ki miagu i.
12 Yin bua ki bi nibi n ya tiendi yaali kuli i po, i mɔ n ya tiendi yeni li nibi mɔ ya po, ti yikodi yeni U Tieu tondi kadaagu n maadi yaali yeni.
13 Kua mani ya diñɔbu ñidi, klima ya diñɔbu n yabi sanu caa mi tudmi nni, ki bi niba boncianli nan ŋanbi ki togi lan ya sɔnu.
14 Ama ya diñɔbu ñidi ya sɔnu tie makpangbendgu sɔnu, ki yaabi n togi lan kani nan ki yabi.
15 Fangi mani i yula yeni mi tofaama sawalpuaba, bi yi nagni i kani ki tie nani pañoe yeni, ama bi pala nni, ke bi bia nani i fuasangbanli yeni.
16 Bi luana n wangi ban tie yaaba. Bi ba fidi ki lali duudi konkonbu po oo?
17 Li go tie yeni i, tiiŋanbu kuli ba loni luanŋana i tiibiibu mo ń luanbiidi.
18 Tiiŋanbu kan fidi ki loni luanbiigu, tiibiibu mo kan fidi ki loni luanŋanli.
19 Ya tibu n ki luoni luanŋana kuli, bi yi cua bu, ki lu u mu nni.
20 Lanwani ii, bi yi bandi ba bi luana kani i.
21 Li ki tie yua n yi nni “O Diedo, O Diedo” ka ba kua U Tienu Diema nni, kase yaaba n tie n Báa yua n ye ŋaljanli nni buama baba.
22 Li daali ya pundi, bi niba boncianla ba maadi nni, “O Diedo, O Diedo”, ti den ki jaani ki miadi a yeli po ki bieli mu cicibiadmu uu? A yeli po ti ki tieni yaalidgu bona aa?”
23 N mo ba kadi ki maadi ba, N ki bani hali bada! Fuadi n kani, ti tuonbiidi daano ne!
24 Lanwani ii, yua n cengi n maama ki go cɔlni li maama baa tie nani ya yanfodaano n maa o diegu ku tangu po yeni.
25 Ki taaga ba nii, ki tieni ku ñinkuagu, ku faagu ń figi li diegu, ama ku kan baa, kelima bi maa gu ku tangu po i
26 Ama ya nilo n cengi n maama, ki naa cɔlni ma, baa tie nani ya yanluodaano n maa o diegu mi tanbiima po yeni.

27 Ki taaga ba nii, ku ñinkuagu ń tieni, ku faagu ń figi, ki
pua gu, kun baa ki mumudi yomyomi.
28 Jesu ń maadi ki gbeni, wan tundi maama den sia bi niba
pala.
29 Kelima o den tundi nani yua n pia ti yikodi yeni, kaa
tie nani a gbanbanda yeni ka.

Diangbenga 8

1 K JESU ñani li juali po, ki jiidi k o nuwuligu ŋɔd o.
2 K gbadl ba nagni o nuntuanli ki maadi: “yobdaan li ya
tie k a bua a bu fidi ki paagi nni”.
3 Ki jesu tandi o nugu ki siigu ki maadi: “n bua, paagi” li
yognu mɔno k o gbadimi gbeni, k o paagi.
4 Ki jesu yed o: “cuo a ñɔbu ki da ŋa oba n gbadi ama gedi
ki yaabi n yidi salgi n la ŋa, k ŋan ten o salgi yaali ki Moyiis
bo maadi k i gbadli ya paagi wan ten yen, ki ban bandi k a
paagi”.
5 Ki jesu kua kafarnawuum dogu nni, k puldi nba ciamo
nagni ki band o
6 ki maadi o: “yombdaan n tuonsɔnlo yia ki dua deni, ki
lebni ki kan fidi ki fii.”
7 ki Jesu maadi o: “n bu gedi ki ban paag o.
8 Ki pulisi nba ciamo ŋmiani o “canbaa n ki dagdi yeni
ŋan kua n deni, maadi lanbonyenli baba, n tuonsɔnlo bu
paagi.
9 N mɔ pia canbaa nba ki cɔlinb, ki mɔ pia pulisi nba yaabi
n cɔnln nni. N ya maadi yendo: gedi, wan gedi, ki maadi
o lielo mɔ baa, wan baa, ki maadi o yombo: tieni ne, wan
tieni”.
10 Jesu n gbadi o maami ki li ya ki lidi o k o maadi ya bu
ŋua o ki tua: yeni i mɔni n maadi, n kpeli ki la o nulo ne
Israel buolu nni k o dug n po nandi.
11 N maadi fa, bi niba boncianla bo ñaa hali puoli yeni
nintuali k baa ki kali ki taani ki dini yeni Abraham, Isaaki
yeni Sakɔbi U Tienu deni.
12 Ama sitaani ya ya nibi, b ba te lubi naani k o mu co k
kan jundi k bi ŋmani a ñina, k li bubuuli ye.
13 K jesu maadi o jua ne: ya caa k lan tieni nani a dindanli
n buali maami. Li yognu k o tuonsɔnbig ne paagi.
14 Jesu bo gedi Pial deni, ki la o cuaro k o dua yeni ti
gbanantongdi.
15 K o taa o nugu maani o po, k li gbanantongdi yaadi ki
ŋaagu, k o fii k i suani.

16 O yenjuogu, bi cua yeni yaabi n yia i yian buoli kuli jesu
kani, k o bieli i cicinbiadmu o maam palu po, ki paagdi bi
yianbi,
17 ki fidi k U Tienu tondo Isayi n maadi yaali lan fidi ki
tieni: o tugi ti biidi yeni ti yian buoli kuli.
18 Jesu n diidi ki sua k o nuwuligu ŋuagu ki yabi, k o puodi
bongbanlieli po.
19 K jua ba ne cua ki maadi: canba, n bu ŋɔd a ŋan caa
naan kuli.
20 Jesu ŋmiani o: i luali pia i fali, ki nuami pia ti tiadi;
ama o nul bijua ki pia naani k o ba kpagni o yuli.
21 Bi ŋuankaaba siign yendi maadi: Yonbidaan, cabi k n
da gedi ki pii n baá o.
22 Ama ki jesu ŋmian o: ya ŋuan ni ki ŋaa bi tinkpib n ya
pii bi kuumi.
23 O guani ki doni o ñunbiagun, wani yeni o ŋuankaabi.
24 Ban paani k o faalu kpid ki yil o ñunbiagu, k a
ñunguona bigdi lan cubni o ñunbiagu, li sua k jesu guandi.
25 O yegnkaabi nagni o kani ki findi o, ki maadi:
Yonbidaan, faabi'ti, ti bu mi ñum bu dii'ti !
26 K o maadi ba: bee n cedi ki jie, i dandanli ki yabi ba
waami, lani k o fii ki tandi o faalu yeni li mɔgli po, ki li kuli
suoni.
27 K li yaakilidi bi kuli, o tie ŋmaa i, ki bi buali bi baan ni,
k mi ñuma yeni o faalu kuli cɔlm o?
28 Wan tuadi bongbanlieli po, Gadarenia dogun, k fin-
fanda lie cua o ki gaa o liigi po, k li sɔnu bo nul bo ki tɔgi o
beba kilima li bo pia i jeje.
29 Ki bi tandi ki maadi: be e n ye tinbi yeni fin siign ni,
Daviid bijua, a cua ne ki ŋan waan'ti fala yooo?
30 I duoli bo k ki fagi yeni ban ye naani,
31 k i cicinbiadmu yeni jaandi ki miadi jesu k o ya bu bel'b
wan bel'b k kuan'b ti i duoli ne nni.
32 K o beli'b k kuan'bi i duoln, k li duoli san sani ki ban
jiidi m ñunciamu nni ki bi bi kuli.
33 Wan bo yegi yeni yaabi, ki bi sani ki guani o dogun ki
waani i cicinbiadmu n bo kubi yaabi yeni n paagi maami.
34 K o nuwuligu ñani ki ŋua jesu, ban lagu ya yognu, ki bi
maadi o, ki wan ñaa bi dogun ni.

Diangbenga 9

1 K jesu kua o ŋadgu nni ki puodi li mɔgli, ki lebdi ki kuni
o dogu nni.
2 Ki bi cua yeni jua ba ne o kani k o yia, o nugi yen o
taana kulki kpe k o dua i lianŋ po. Ki jesu n la ki bi duu o

po boncianli k o maadi l ja: “n biga da jie lba, a biidi piin o”.
3 Li yognu k U Tienu kadaagu gbanbanda ba ne ji maali:
“yua ne sugdi U Tienu i”.
4 Ki jesu bandi bi maalma, ki bual ba: “be cedi ki pia li
maalbiidi?
5 Lanbona lie ne siigni, n diidi ya lanbonli maadma paa i,
a biidi piini bii fii ki cuoni?
6 N bi waan i, ki yin bandi k o nisaalo bijua pia o paalu i
tinga ne po, ki ba fidi ki piini bi niba biidi.” Lan ya yognu,
k o maadi yua k o nugi yen o taana bo kpe yeni: “fii ki taa
a lianŋ ki ya kuni!”
7 K o fii ki kuni.
8 O nuwuligu n la yeni, k ti jaandi kua ba, ki bi pagi U
Tienu yeni wan teni bi niba ya paalu ne.
9 Jesu den ñani lan kani, ki pendi ki la jua ba ne ki bi yi
u Matieogu, k o kaa o tuonli nni, ban paa lonpo naani. Ki
jesu yedi o: “ya ŋua nni, k o fii ki ŋɔd o.
10 Li puoli po ki jesu yeni o ŋuankaaba bi kaa Matieog
deni ki je, ki yaaba n bo gaani lonpo yeni bi biidi danba
boncianli cua ki kali bi kani.
11 Li bo sua ki farisien nba mɔ ye lan kani, ban la yeni
ki bi buali o ŋuankaaba: “i canbaa je(di) yeni yaabi ngaani
lonpo yeni bi biidi danba, li ŋan nii?”
12 Jesu n gbadi li buali, k o yedi: “yaabi n pia laafia ka
kpaani dogda, bi yianma n kpani o.
13 Gedi mani ki kpaani U Tienu maama ne niima nni,
lan diani naani ki maadi: “n bua bi niba n ya jie bi lieba
ninñuma, mii bua ki ban ya yid ba salg kaa.” Ki jesu ji
guani ki yedi lani: “mii cua k min yini bi nimɔnba ka, ama
bi biidi danba.”
14 Lani ki San o ñunwulka ŋuankaaba nagni ki buali jesu:
“li tieni ledi k tinba yeni farisien nba pa ki lolgi bu ñɔbu, k
a ŋuankaaba nan ki lolgi i?”
15 Jesau ŋmian ba: “yaabi k bi yinba puobianli jaama, ba
fidi ki ya kaa yeni li pabɔnli ya yognu k o puodaan o da ki
ye yenba. Lan, bobni mani, klma, o yogu cuoni k o puopaan
o calo te kan ya ye yenba, li yognu i, ki bi te ba loli bu ñɔbu.
16 Nul te kan taa cabpanli, ki libi tiadudngu po. O ya tieni,
li cabpanli yeni n bi cedi o tiadudngu yeni n padi ki pugni
li lonli n yabdi ki cie cincinli yali po.
17 Bi ki tugdi mi daapaam ki ŋmadi yeni mi daakpelima.
Lan ya ka mim daapaam ba buoni u manu i, ama bi ba piagi
mi daapaam li bagpaanli nni, yeni, li baa ye yeni o manu i.
18 Jesu n yedi ba yeni, ki li nucingli cua ki gbaani o
nuntualn ki maadi: “n jafaano da li kpe mɔlanei, a ya cua

ki taa a nugu ki maani o po, o ba guani ki fuodi.”

19 Ki jesu fii, wan yeni o ŋuankaaba ki ŋɔd o.

20 Ki li sua ki pua ba, laadi o faadi, ki laa kolgi piiga n bina lie n yeni. Jesu n caa, ki li pua nagni o puoli po ki sii o liadl ñɔgbanli,

21 klima, o bo maali o paln nni k o ya sii ba o liadl k o bi paagi.

22 Ki jesu gbagi, ki lagu k maadi: “n bi puoga, a dindanli paag a”, ki li yognu mɔno, l pua paagi.

23 Jesu n pundi li nigbengli yua bo yin o yen deni, ki la a yelpieba yen o nuwuligu k bi ñɔgi.

24 K o maadi ba: “ya ña mani, i jifanbiga ki kpe ka, o gɔa i.” k li nibi ji cili k laagu.

25 Ban beli ki ñani li nuwuligu, ki Jesu kua ki cuo i jifanbiga nugu k o fii.

26 Ki li laabaali yadi li dogun kuli

27 Jesu n ñani li kani ko paani o sɔnu ki caa, ki bi juanma bonbilie tandi ki yin o: “David bijua, a kan jie ti yeni mi nunñumaa?”

28 Jesu n pundi deni, ki bi juanbi yeni nagni o kani, k o buali ba: “i tama k n ba fidi ki nuali nni?” ki bi tuo ki maadi: “iin, ti diedo.”

29 Li yogunu ko sii bi ninbina ki maadi ba: “lan tieni nani yin maal maami yeni.”

30 ki bi ninbina luodi ki bi ji nua. Ki Jesu maadi ba k ban da cedi nul n bandi (gbandi).

31 Ama, ban ñani ya yogunu, ki bi ji cili ki maadi li laabaali kaana kuli po.

32 Ban ñan ya yogunu, ki bi cua yeni muug ba jesu kani k a sanpola ŋua o.

33 K o beli li sanpola, ki muugi ji cili ki maadi. K li ji cuo cila ya nuwuligu n bo ye li kani ki bi ji maadi: “tii kpeli ki la ne, Israel dogun ne.

34 Ki Farisien nba wan nan maadi k o kubbi sitaani ya paalu i, yua n tie a sanpola bado, ki yaandi a sanpola.

35 Jesu bo caa i dogciamu yeni a lon gbana nni, ki tundi bi niba b tantaan diedn ni, ki muandi U Tienu laabaamanli, ki gɔ tebi i yian buoli yeni bi ninbadanba.

36 Jesu bo yi la o nuwuligu mi ninñuma n cuo o, ki dugni bi pala bo wadi, ki bi tie nani ya pei ki pia pekpali yeni.

37 K o maadi o ŋuankaaba: “bu kpaabu yabi ama k a tuonsɔnla ki yabi.

38 Yeni, mia mani o kpadaani, k wan pugni a tuonsɔnla o kpaabun ni.

Diangbenga 10

1 K jesu yiin i o ŋɔdikaabi piiga yeni bonmlie k teni'b u
paalu k ban ya bieli a sanpola, k paagdi i kunkodbuoli kuli,
yeni b cacagdaami.
2 Jesu n bo sɔni u ŋɔdikaabi piiga n bonmlie yaab yela
nne: cincinli yua n tie Simɔn, yua k bi yi'ug Piali, yeni o
ninjua Andili; Sebede bid, lan tie Saaki yeni o ninjua Sani;
3 Filiipi yeni Batelemi; Tomayeni Matieog yua daa bo
gaani lonpo; Alfe bijua Saak, yeni Tade;
4 Simɔni yua bo kɔni o dogu po; yeni Suuda Iskariɔt yua
bo kuadi Jesu.
5 Piigi n bonmlie yaabi k Jesu bo sɔmi n yeni k maadib'i
k: «daa caa mani yaabi n k tie sufi - nba kani, k gɔ daa kua
samaliteni -nba dogu n ni.
6 Yaa caa mani Isalaheli buolu n ni nibaa po ban tie nani
i pei yaabi bodi yeni
7 I yaa caa yi ya kpaandi k u tienu bali nagi.
8 Yaa paagidi mani b kunkoddanmi, k yiedi b kpienma, k
yaa paagdi a gbaada, yaa bieli mani a sanpola k yaandb'i n
pun'i ni i k daa kaa, mɔn yaa puuni mani k daa gaan bonli.
9 Yin daa kubi wula, k bia ŋuuni ligi baa i bɔga n ni
10 Daa kubi mani bɔgli daa la mani liada lie daa kpaan
mani cacaaɔgu; k gɔ da kubi lanbanli kilema tuonsɔnli kan
luo u jiema.
11 I yaa pundi yaa dongbanbig n i bii yaa dongbanciangun
i, yin buali k la b nimɔma deni, k gadi k yaa ye lan kani hali
yeni yaa daali k i bu pendi.
12 I yaa kua l deni yi gaali l deni nuba i gaali ŋani.
13 B yaa tie numɔma i ñɔgaaliŋani n yaa ye yen'm. B yaa
tie numɔma i ñɔgaali ṅ guan i po.
14 B yaa gaa i, k gɔ k sogi i maama yi ña l deni lani yaa
kaa l dogu n i, k pidi pidi i taana u tangungu.
15 Yeni i mɔni i maad'i u tienu n bo bu b nubi kuli yaa
daali, sɔdɔm yeni Gomɔl yaab yaali baa yeni l dogun yaabi.
16 ŋanbi sogi mani; n sɔni nani pabidi yeni i yangbanli
siiga n ni. yaa sogi mani e wae yeni, yaa tie suoo mani o
lanjel yeni.
17 Cuo mani i baa yeni b nubi, k dugn i b bo gadi yeni
t buud yudanm kani. ban cuo i k pua i yeni a naapuna b
tantaadiena n i.
18 I yaa po i k b bo gadi b dogdanm kani, yeni b batiebi
kani. Yin maadi i mɔni n po bani yeni yaaba k tie sufi -nba
nunŋ n i.
19 Yaa yogu k b bu gedi yeni yin daa buali yin bo maadi
nandi bii yin bo maadi yaali kaa, i kan luo yaali k i bo maadi

l yogu mɔno.
20 K dugn i yim kaa bo maadi i baa u tienu mɔno n bu
waani yaali k i bo maadi.
21 O nuli t bo kuadi u ninjua ban kpaa'ɔg bibaa n kuadi u
biga, a bila t bo fii k kɔni yeni b danmi k cedi ban kpab'i.
22 B kan yaa t bua i maam k dugn n po. Ama yua bo mind
hali yeni l juogi u tieni bo fie wani
23 Yaa dogu n i k b waani fala, yin sani k gadi dogu tianu.
Yeni i mɔni n maad'i i kan waa k gbeni Israheli dogi kuli k
u nufosaal bijua k cua.
24 I bani k yua bangi tuonli kan fidi cie o canbaa, o yomo
mɔ kan fidi cie o yomdaani.
25 Yua bangi tuonli yaa tie mani u canbaa yeni, k o yonmo
mɔ tie mani o yonmdaano yeni, laa dagidi. B nan yiin o
diedaani Besebuul o b ji bo yiin i u deyaaba ledi?
26 Lani daa jie mani l nubi, k dugn i bonl k duagi, k t kan
dɔgdi, bonl gɔ kan yaa tie haasiili k nuli t kan bandi.
27 N yaa maadi yaali l biigl n i, yin maad'm o yensiin n i.
N yaa bulmi k maadi yaali yin maad'm b nib kuli n sogi.
28 Daa jie mani yua bo kpa nuli k nan kan fidi kpa o
nanligi. Jie mani u tienu wan bo fidi cedi o nuli nanligi
yeni o gbanu kuli n bia u muu n i.
29 Baa kuadi nuanbidi bonmlie k gaani i ligi waama ne ii?
Ama i siign i baa yendi kan baa tingi n i, k l yaa tie k i baa
u tienu buami yaa kaa.
30 Yinm wani u bani i yudi m ɔno n dɔ nandi.
31 Lani daa jie mani bonli, k dugn i cie t nɔnbidi kuli.
32 Yua maadi b nubi siign i k u tie n yua, n mɔ t bu maadi
n baa yua ye tanpoli po nungn i k n ban'o.
33 Ama yua yie k waa tie n yua b nubi siign i, n mɔ t b
yie'ug n baa yua ye poli po nunŋ n k mii ban'o.
34 Daa maali mani k baa yeni t mandi kaa b nubi siign i i
tingi ne po. N k baa yeni mandi, n baa yeni l kɔkɔnli.
35 N baa k mi paadi i bijabigi yeni u baa i, i bipuoga yeni
u naa i, u pua yeni u calnaa i.
36 O nuli nataanu mɔno n t bo kpandi u ninnando.
37 Yua bua u baa bii u naa k cie n waa dagdi yeni wan tɔ
n ŋuado. Yua bua u bijua bii u bisalo k cie n o mɔ k dagdi
yeni wan tɔ n ŋuado
38 Yua mɔ gɔ k tugi n dapɔnpɔnli k ŋɔdi'n u mɔ k dagdi
yeni wan tɔ n ŋuado
39 Yua kpaani k wan fie u miali u bu biani u miali. Ama
yua luni u miali k dugn i n po u bu gua k la u miali.
40 Yua gaa'i u gaa mini, yua gaa n mɔ gaa yua sɔn'n i

41 Sogni ya baa k nuli gaa'o k dugn i u tie u tienu sogni u
bua la u tienu sogni ñuadi, numɔni yaa baa k nuli gaa'o k
dugn i u tie numɔni, u bu la l numɔno ñuadi.
42 Yinm n ŋɔdikaabi, i k tie nugbenga kaa ama yua bu
kabi baa ñisɔngnmi k teni i siign i yendi k dungn i u tie n
ŋuado, n maadi i mɔni, u kan luo u ñuadi.

Diangbenga 11

1 Jesu n gbeni o tunda yeni o ŋuankaaba, ko puodi ya
longbanbimu sien ki tugni ki muandi U Tienu maama.
2 San bo ye o dansaldiegun ki gbia ya tuoŋana bo tie kuli,
k o sɔni o ŋuankaaba k bi bual o:
3 fin n tie yua k ti guu bii ti gɔ da ba guu tian i.
4 Jesu ŋmiani: ya ca mani ki ban waani San yin la yaali
yeni yin gbadi yaali:
5 bi juanbi nuni guani ki nuali, i wabbmu fii ki cuoni, a
gbada nugi tandi, a tubkpaana cili ki gbia, k bi tikpiib fii t
kuldn ki talgnba gbia li laabaamanli.
6 Li pamanli yabi yaabi n duu n po k bi dindanli cie.
7 Ban paani ki ca k jesu cili ki ji maadi San po o niwuligun
nni, i gedi ki diidi bee i tinkuongn nn i? li galgunli yua ko
faagu migni i?
8 ama i gedi ki ban la ŋmaa i? ya nilo ŋanbi ki lani k li
ŋan nni? diidi mani yaabi n la ti tiaŋandi tie yabi n kua bad
diegu.
9 I ji gedi ki ban la bee? U Tienu tondo o? n, i bi jiin n, o
cie U Tienu tondo.
10 Kilima li tie yua k li bo diani ki maadi: diidi mani, n bi
sɔni n tondo k wan bobni i sɔni ki guudi a cuama.
11 Yeni i mɔni n mkaadi, bi puobi madn kuli, ti da ki la
San ya lielo, li tie yeni ti Diedo diema nni i big n tie ciamo
k cie bi kuli.
12 Lan cili San yognu ki pan pundi hali mɔlane, ti Diedo
diema ti mi tuami, ki bi gbanmandanbi kɔni bi ŋmiali nni.
13 Kilima bi tondikaabi yeni ti yikod kadaagu bo maadi U
Tienu maami yo, k San fidi ki yuandi cua.
14 Ki ya bua yin gbadi niimn ni, ban yi yua Elin bo bi cua.
15 Ki yua pia ti tubdi ki ba gbadi, wan gbadi.
16 Ki mɔlane nibi ne, bi naani yeni bi lee? ya bila n kaa
bi niba n paa ki tigli naani, k sieni, ki yi bi lieba,
17 ki maadi: ti piebi i naagbaamu (i yelmu), ama i ki
jeli (ŋɔni ciagi), k ti yini i kuuyani, i ki mɔni kumɔni (ku
bubuuli).
18 Ki dugni, San cua k ki di, k ki ñu (ki lolgi o ñɔbu), k bi
yedi ki cicibiadmu ŋuagu.

19 Ki nufosaali bijua cua ki di, ki ñu, ki bi yedi k o puoli
mani ki kandi, ka tie dañuuli, k tie lonpogaala yeni bi bid
danbi dɔnli. Ama mi yanfuomi waani o tuona nni yaali ntie
bonmɔnli.
20 Li yognu k Jesu cili ki ji fu yeni ya nibi k bi dogin k bi
tieni ti paldi boncianli, k bi tɔgu nan ki lebdi.
21 Yubonli a po, koransen! yubonli a po betesayida!
ki dugni ya yaalidgu bona tieni i siigni ya bo tieni Tiir
yeni Sodɔm, hali daal o mani bi tugi o kpalpiagu yeni mi
fantanpiema ki tuuba o.
22 Li ya po i k n maadi: daa jijuog buud daali, Tiir yeni
Sodɔm b la sugli ki cie yi i.
23 Fin, Kafarnawuum, a mali k fin yeni a yabnu kuli a ba
si tawlgbɔngu i? N n, a ba jiidi hali o tinkpiigun, ki dugni ya
yaalidgu bona tieni a siigni k a k lebdi ne ya bo tieni Sodɔm
i, mani o da sieni ki ye dinla daali.
24 Li po n cedi k n maadi, k daa jijuogi daali sodɔm buud
baa suu yen ni.
25 Li yognu k Jesu gaa mi maama ki maadi: n dond
a, ti Diedo, poli yeni tinga canbaa´, yeni ŋan wuoni bi
yanfuodanbi yeni bi nunfandanbi ya bona ki nan tugi lani
ki waani a bila.
26 N, n Baá, n dond a yeni ŋan bua ki lan ya tie yeni.
27 N Baá ten nni u paalu bonli kuli po, k nul k bani bijua,
li ya ki tie Baá yaa ka, k nul ki bani Baá li ya ki tie o bijua
yaa ka yeni yua k o bijua waani o
28 Cua mani n kani, yinbi yaabi n cɔgi, ki tugi k li kpiagi,
k min teni mi fuoma.
29 Tugi man n fala ki cengi m maami, ki dugni n tie
pasiadaani ki gɔ jiind nba, ki bi la i nalimi fuoma.
30 Ki dugni, n tugli yua k ki kpiagi.

Matie 12

1 Li tie saba daali ki jesu pendi ya kpaabu nni ki i dii beni,
ki mi kom cuo o ŋɔdikaaba, ki bi togidi ki ŋmani.
2 Ama Falisien nba n la li bona ke bi maadi jesu: diidi a
ŋɔdikaaba ne, bi suani ya tuonli ke ti yiko ki cabi ke lan
tieni saba daali.
3 Ama ke jesu ŋmiani: yi k bangi ki gbandi DAfidi yeni o
niba n bo tieni yaali ya yoginu ke mi koma cuo'ba aa?
4 Bi bo kua U Tienu jongun nni ki tugi saligi kpanu ke
wan yeni o yegini ŋmani, ke li naa bo cabi ki wan yeni o
ŋɔdikaaba ba yendo n ŋmani. U Tienu ya po li bontitiedi
bo ki tie kuali ka.
5 Yi cogi Moyisi n den diani yaali o ku daagun nni ke bi
saligi yidikaaba n yidi saligi laadi daali ke li ki tie biidi.

6 Ama n maadi, n cua yi kani, ke n maami mɔni ke cie i
jaandielin yikodi, li ya po ya tunda ke n tieni mɔn i po ki
cie yeni yi yanjanba n den waani yaali damiwoncil po.
7 Yi bo baa tiani li maama i diani nni;”n bo suni ke mi
maadi yeni mi buama ke cie yeni min ya yidi saligi ki wangi.
Li tie ki bo bani mi maadi yaali niinma nni, i bo kan maadi
n ŋɔdikaaba ke ban tieni yaali ke tie bonbiili ka.
8 N tie o nilo bijua ki pia yiko yeni mi maadi bi niba yaali
n tie bi tuonli laadi daali.
9 Ki jesu siedi bi kani ki ban kua bi jaadieciangun nni,
10 ko la nilo ko nugu kpe, ki falisien nba bualo, li cabi ki
tin paagi yianmo laadi daali. Bi den maali ki jesu den maadi
ki tudi ki ban pun'o i jaligi.
11-12 Ko ŋmian'ba: yi siigan nni ŋmaa ya po i yo ko yangi
ba baa u buugun nni laadi daali ko ba ŋaa ke kan ñano ke
wan ñiindi lien nni? Yi ya po li bontitiedi buali? Li ya po, o
nisalo pia ti kpiagidi ki cie i yanga, lan li buali ki ban paagi
yianmo laadi daali i?
13 Ki jesu maadi li nilo: tandi a nugu, ko tandi li yoginu
mɔno ko nugu paagi.
14 Li yoginu ki Faliusien nba ñani u jaandieciangun nni,
ki ji kpaani ban ba loli maama ki biani jesu.
15 Jesu den bansdi ki Falisien nba den kpaani ban bian'o,
lani ko tugi o ŋɔdikaaba ki fagidi li kani, ke o niwuligu yeni
bi yianma ŋua ko paagi'ba.
16 Li yoginu mɔno ko maadi'ba ke ban da ŋaa ki nilo n
bandi wan tie yua.
17 Wan maadi yeni ko tieni nani Isayi n bo maadi yaali.
18 Diidi mani n tuonɔnlo yua ke n lugit'o ki bua'o, wani ki
n du o po, n ba kuan'o mi fuonma, ke wan fidi ki bu yabi n
ki bani U Tienu.
19 Bi kan kɔni, bii kan tandi lani tie ban da gbadi bi maama
kaana kuli.
20 O baa mani yeni taliginba, ke nilo yua nagi ba mi kuumi,
o ba nualo, ama ki bi niba ya sanu n tuagi nni.
21 Li ya po yaabi n ki tie IIfi ba daani 'o.
22 Bi den cua yeni nilo jesu kani ko tie juamo ki gɔa tie
muugi ki dujgini li daano den gbie yeni ti fuobiidi, ki jesu
paago ko cili ki maadi ki gɔa nua.
23 O niwuligu n la li bona ki ya ki lidi ki bi buali, o ne n
kilisiti, dfiidi bijua yua ke ti gu yeni?
24 Falisienba n gbadi li paligu tienu ki bi yedi: o ki tie
U Tienu ka, Belisebuli, ti fuobiidi canba n tieno li paalu ke
wan beli ti fuobiidi.
25 Ama ke jesu bandi bi maalima ke maadiba: ya buoli n
yabi kɔni yen o niba caa ke wan biai, ki ya dogu bii ya diegu

ke kɔnkɔna yabidi kuli ba mudi.
26 Li tie yeni ki sitaani ya ba fidi ki beli o sitaan lieba, li
tie ko guani ki kɔni yeni oba i.
27 Yaali n tie bonbiadili, sitaani ya tieni ya paalu ke min
beli ti fuobiidi, ki yinbi i ŋɔdikaaba bi le n bieli'b bii?
28 Ama n ya bieli sitaani yeni U Tienu ya fuoŋanbi, yen
wani u Tienu diema ba i po.
29 N ba waani yaali ya po k n pia ya paalu n bieli ti
fuobiidi, nilo kan fidi ki kua paaldaano deni ke ko daano
ne bo ki tuodi ki bani o pundima po, o ya tie o dɔnli o ba
yendi yeni o den kuli.
30 Yinbi yaabi n bani ki U Tienu fuoŋanma tien'n o paalu
ki n bieli ti fuobiidi kuli tie n yibalinba.
31 I maadi ke li ki tie fuoŋanbi paalu po ka ke n bieli ti
fuobiidi, lan n maadi ne: yabi n cagini ki gɔ sugidi bi lieba
ya mia U Tienu bi biidi sugili, o ba di sugili bi po, ama o kan
di sugili yabi n sugidi ki maadi ti maabiidi o fuoŋanbi po.
32 U Tienu ba di sugili yaabi n kpagini mi maama po, min
o nilo bijua, li yoginu, n maadi ko Tienu kan di sugili yaabi n
maadi ti maabiidi ki sugidi o fuoŋanba lan tie mɔlane yeni
ya yoginu dua ki baadi kuli.
33 Tiŋangi kuli luoni a luan ŋanma i, ko tibiigu mɔ luoni
ti luanbiidi, bi bandi i tiŋangi o luana kani,
34 yinbi yabi ntie walaba buolu, nibiada, li ba tieni ledi yi
mali ya maalinma ŋani i? kelima, yi pali n gbie yeni yaali
yi ñɔbu mɔ maadi lani.
35 O niŋanmo suani a tuonŋanma i tinga po ko nibiigu mɔ
suani o tuonbiidi ki biligi i tinga po.
36 Ki n maadi ke ti buudi daali, bi niba ba dugini bi
maabiidi yaali ke bi den maadi kuli.
37 I maama po ke bi ba buu'yi, i maama po ke bi ba biani.
38 Lan ka gbanbanda yeni Falisienba maadi jesu: canba
tien paligu ke tin diidi,
39 ki jesu ŋmianba ki maadi: kangbada yeni concona
buolu bua ban la u paligu, ama yi kan ji la paligu lan ñani
Jonasi n bo tieni ya paligu.
40 Nani Jonasi n bo tie daana ta yeni ñiadi ta o janciangu
tugini, li tie yeni ki o nilo bijua ba tieni daana ta yeni ñiadi
ta li tinpualin nni.
41 Ninif niba ba fii ki sedi yen nni U Tienu buudi daali
kelima bi ŋaa bi tuonbiidi kuli ki cengi Jonasi, mɔlane n ji
cua yi kani ki mɔni ki cie Jonasi, li ya po U Tienu ba buu'i.
42 U Tienu buudi daali yanbangu puobadi ba fii yeni o
yoginu niba ki bian'ba kelima bi cengi Salomɔ, ke min nan
cie Salomɔ

43 Fuobiigu ya ñani nilo kani o yi gedi naani kuoni ki
kpaani ya daano ko ba ye yen'o,
44 o ya ki la o yi maadi oba, n ba guani min ñani naani
po, o ya guani o yi la k U Tienu fuoŋanba ki yeni li daano
yenma, li daano yenma tie nani ya diegu ke bi ŋanbi ki
tingini ki li ŋani.
45 lan wani o yi gedi ki ban kpaani ti fuobiidi bonbi lele
ki pugini o po ban ba ki ya ye lan kani. li daano yinyienu
ba ŋanbi ki biagi ki cie cincinli. li nan ba tua yeni ya niba
gbadi mi maama li dajijuogi daali bi po.
46 Jesu n bo maadi yeni o niwuligu yeni i, ko naa yeni o
ninjabi cua ki sedicincanli, sɔni nilo ki ban waani jesu ki bi
ye.
47 Ko maado: diidi a naa yeni a ninjabi gu'ŋa, bi kpaani
ban maadi yen'a
48 Ki jesu ŋmian'o ki maadi: ŋmaa n tie naa i? ŋmaa n
tie n ninja i?
49 ko tandi o nugu o yeginkaaba po ki maadi: diidi mani
yaabi n cengi ne, n naa yeni n ninjab n yeni.
50 Yaabi n tiendi n baa n bua yaali ban n tie n naa yeni
ninjaba

Matie 13

1 Lan daali, jesu den ñani o deni, ke kali, Galile ñincianma
jaali kunu ke bangiba,
2 Bi niba boncianla den taani o kani, o den kua ki kali o
ŋadigu nni, ya niba n yabi yeni kuli den ye li jaali po.
3 Jesu den maadi'ba mi maama boncianla yeni mi kpan-
jama ke yediba: “o kpakuolo den ñani ke ba pagi i bonbuoli.
4 Wan den pagini ya yoginu, li tiani den ba u sankunu, ke
ti bonyugidi den cua ki dini yi.
5 I tiani mo den ba tancaga tingin, mi tama n ke yabi naan
kani, li den pudi tontoni, nani mi tama n ki yabi yeni.
6 Ama u yienu n den paagi li bonbuli kaala den mali ki
kuodi, kelima laa den pia jiin moani
7 I tiani mo den ba i kokoni nni, i kokoni den fii ki dini yi.
8 Bonbuo tiani mo den ba ki tingŋana nni, ki den pudi ki
loni, i ne den loni, kobiga kobiga, i tian mo piluoba luoba, i
ne piitata.
9 Yua n pia atuba ki ba gbadi, wan cengi.
10 Bi ŋ̀ɔdikaaba den nagini jesu kani ke den yedo: “be ya
po yo ka maadiba mi kpajam.
11 Jesu den guani ki yedi: “bi puni yinba wani n bandi
tanpoli dienma nni bondoginikaali, ama laa tie bi ya po ka.

12 Kelima yua n pia bi ba pa o ki pugini wan ya pia
boncianla, ama yua n ki pia wani bi gaa o kani ba wan
pia yaali.
13 Li tie lani ya po yo ke maadiba mi kpanjam, kelima ba
ke bi nua bi kan la liba, ba ki bi cengi mɔ, bi gbadi liba ki
bandila.
14 Bi ya po li tieni ki gbeni, nani Isayi yua n sɔgini u tienu
maama ki yedi: i ba cengi yeni i tuba ke kan gbadi liba, ke
nɔnli yeni i nuni, ke kan liba kuli.
15 Li tie yeni bani ke Isayi masɔginkaaba kua ki gbeni,
wan den yediba yaali, i ba cengi ama i gbadi liba, i ba nɔnli
ama i kan la liba, kelima bi naa niba pala juagi, bi gnali bi
tuba kaa bua gbadi, bi tie yeni ki kaa bua ki ŋaa bi tuonbiidi
ke min nɔnli'ba ki bua'b bii ki faabi'ba.
16 Li pamanli ye yeni yi, kelima i nuni nua, i tuba mɔ gba.
17 N waani yi mɔnmɔni, u tienu maama sɔnginkaaba
boncianla, yaabi n tiegi den bua ki la ya bonla ki nua ne,
ama baa la, bi den bua ki gbadi yi gba yaali ne ama baa
gbadi.
18 Lan wani yi cengi o kpakuoli kpanjama yeni li bundima.
19 Ya yoginu ko nilo cengi tanpoli dienmin maama ki naa
gbadi lan bua ki yedi yaali, sitaan cua ki ñani ban buli yaala
o pali nni, wani n tie ya bonpagikaala n ba u sankunu.
20 Ya bonbuoli n ba i tancagi tinga nni mɔ tie yua n cengi
mi maama ki gaanma tontoni yeni li pamanli.
21 Ama o kan fidi ki sedi ya yoginu ki mi yepaama cua o
kani, bii bi niba ya wan'o fala ŋanduna nni, waa pia jiini,
se wan gbali ki ba.
22 Yinba i konkoni tinga mɔ tie yaabi n kpaani ki tua piada,
ba kpaagi bontiali po se i ligike tie yaali n dagidi bi po, bi
sundi u tienu po, ba tiendi u tienu n buali, bi tie nani ya
tinga gbie i konkoni yeni.
23 Ya bonbuoli ba ki tingŋanga nni, li tie yaaba n cengi mi
maama ki gaa mi gbadima yeni mɔmɔni, li tie bani n luoni
li bonluonkaali, kobiga kobiga, piiluoba luoba, yeni piitata.
24 Jesu gɔ den pua'ba kpanjam tɔma ki yedi;'tanpoli dienm
naani nani ya nibi nden buli o kuanu nni.
25 Wan den gɔa ya yoginu, ko yibali den cua buli i naniidi
u kuanu nni, ki guani ki kuni.
26 Li bonbulkaali n den pudi ki loni ti muabiandi'ti yaali
n tie naniidi yen mɔ kɔ den dɔgidi.
27 O kuadaano, tuonsɔnba den cua ki yedi'o, canba, ŋaa
den buli bonbuoŋanm ka a kuanu nni? Be ya po yo ki
naniidi mɔ nan ji ye lien n?

28 O den guani ki yediba, li tie yibali n sɔni lan ya tuonli,
lani ki bi naacenba ŋmianɔ: a bua tin gedi ki pan ŋabi bii?
29 Canba den guan'ba: yen ka, ya jie mani ke yi da te taani
ki ŋabi i bonbuoŋanmi,
30 ŋaa li kuli n ya kpedi hali li dipeli, lan yoginu n ba yedi
a dipela, ban cindi ŋabi i naniidi (ti muabiadi) ki loli ki sia(
ju) ama ki yi taani i diŋanmi n bɔnbualin.
31 Jesu gɔa den pua'ba mi kpajatianma ki yedi: “tanpoli
dienma naani nani ya bonbigu n wa (ñidi) ki cie mi
juobinm, ke o nilo den taa ki ŋuu o kuanu n.
32 Lan ya bonbii ñidi bii wa ki cie i bonbii kuli, ama bu ya
kpedi ya yoginu bu yen tua ticianbu ki cie o gogdigu naan
kani ki ti bonyugidi ba fidi ki cua ki tieni bi tiadi bu beni
nni.
33 Jesu gɔ den togidiba kpanjatiali ki yedi: “tanpoli
dienma gɔa tie nani li dabinli yeni, o pua den taa ki muani
yeni yiemu taa ki sieni ki li kuli fii (k nɔbi)
34 Jesu den bangi li niwuligu ki maadi'ba laa bonli kuli
yeni mi makpanjam, waa den maadi yenba ka ki pua
kpanjam.
35 Li kuli ne den tie lan kuani u tienu nisɔngikaaba maam
po man tieni, m maadi mi kpanjam, n ba maadi'ba mi
kpanjam ki dɔgidi ya bona n den wuo hali ŋanduna cilima
yoginu.
36 Jesu nden cabi lan ya niwuligu, o den kua o diegun nni,
lan ya yoginu bi ŋɔdikaaba den nangini o kani ki
37 yedi'o: bundi ti po ya naniidi den ye o kuan nni
kpanjam, ki jesu ŋmianma, yua buli i bonbuliŋanm tie mini
o nisalo bijua.
38 O kuanu mɔ tie ŋanduna, ya bonbuoli ŋan mɔ tie u
tienu n die ya niba, aljani nni bila, ti muabiidi tie ya niba n
tiendi sitaani n yedi ban tieni yaali.
39 Yibali yua buli i naniidi tie sitaani, li adipela n ba pe i di
ya yoginu tie ŋanduna juodima. Adipela mɔ tie malekinba.
40 Nani ban yi loli ti muabiidi ki loli maama ki ju o mu
nni, li ba tie yeni li ŋandunli juodima yoginu.
41 O nisalo bijua ba sɔni o malekinba ba ñani o diemin ne
kuli, yaali tie bonbiili kuli yeni yaabi n tiendi mi biadima.
42 Ki luba o mu buogun nni naani kani n bia ke bi ba
buudi ki ŋmani a ñina.
43 Li yoginu, bi niteginkaaba (bi nimɔnba) ba yendi nani
o yienu yinyienma yeni bi baa dienma nni.
44 Tanpolu dienma gɔa tien nani ya piama n wuo o kuanu
yeni, ki o nilo laama (piidi) ki gɔ guani ki wuonma, wan
gbie yeni ya pamanli po ko den gedi ki ban kuadi wan pia

yaali kuli ki guani ki daa u kuanu yeni.
45 Tanpoli dienma gɔa tie nani ya kpenkpendo den kpaani
mi lanbima ki li ŋani boncianla.
46 Wan den laanma ki mi daagu n paa maama po, o den
gedi ki ban kuadi wan pia yaali kuli ki da.
47 tanpoli dienma gɔ tie nani, ti janbaandi ki bi taa ki
lu mi ñinciama nni, bi yi cuo i janbuoli kuli, yaabi n ŋani
yeni yaabi n ki ŋani, ti janbaandi ya gbie yeni i jam, bi
jankpaanba yi dadi ki ñani mi ñinciama jali po.
48 Bi yi gandi ya jami ŋani ki tieni ti bauodi nni, ama bi
ba lu yaabi n ki ŋani wani.
49 Li ba tua yeni ŋanduna juodima, malekinba ba cua u
tienu n ja ti buudi naani kani, ki paadi bi nibiadiba.
50 Bi ba lu'ba ya mu n bia nni, naani kani ki bi baa buudi
yeni fala ki ŋmani bi ñina.
51 Naani yi gbadi laa bonla kuli bonŋanla a? Bi ŋɔdikaaba
den guano.
52 Nn ti gbadi, lani ki jesu den yedi yeni u tienu maama
gbanbanda siigan yua n tua tanpoli dienma n ŋɔdika, baa
naani nani ya nilo n pia o dieli ki ñangi o ŋalimankpelo
nni yen wan pia ya ŋalmani paano.
53 Ya yoginu ki jesu den maadi'ba lan ya bonli kuli ki
gbeni, o den taa o ŋɔdikaaba ki ñani li kani.
54 Wan den pundi Nasaleti o den kua li bali maama
bangima dieli nni ki bangi, li den lidi yaabi n den cengi
o bangima kuli ki maadi.
55 O naa nilo ki tie nani tinbi yen kaa? o ba laa yanfuonma
m ɔ lee? O tieni ledi yo o ki tiendi mi bancianm? Waa tie o
kpagikpielo bijua kaa? Maliyama ka tie o naa, Jaka, Josefi,
Simɔno yeni Juda ka tie o waanmu(o ninjaba).
56 o ninsiabi mɔ kuli taani ki ye yen'ti ti dogun
57 Ya niba n ye li kani den yie kaa tuo ki gaa jesu nani u
tie kilisiti, lan wani jeasu pali den biidi yeni ban tie maami
po ko yedi'ba, bi kan fali u tienu nisɔnginka kaan tɔgi se o
dan dogun nni yeni o diegun nni.
58 Waa den tieni bancianm boncianla laa kaanu, kelima
bi pajuaga ya po.

Matie 14

1 Li yoginu Elodi yua den tie Galile dienma bado ki bi
maadi jesu maama.
2 O den yedi obadibaanba: ban maadi o nilo yua ya
maama yen tie Janbatisi. O fii bi tikpiiba sin siigan ni.
Lani n cedi ko fidi ki suani o naa paalu, ki tiendi ciila bona
boncianli.

3 Diidi yaali ya po n cedi ki Elodi den maali yeni kelima
Elodi den taa o walo Filipi denpua Elodiasa ko da ye.
4 Li po Jan den yedo: U Tienu bali maama ki cabi ŋan
tieni laa bonli, li po Elodi den bua wan mangi Elodiasa pali,
ki cedi ko sejenba cuo Jan, ki lolo, ki kuan'o li yonbidielin.
5 Ama, Elodi den bua wan kpa Jan ki nan jie o niwuligu
maama, kelima o niwuligu den nua ki Jan tie sawali pualo
yua maadi U Tienu maama.
6 Elodi madijam daali n den pundi ki Elodiasa bisalo den
jel i ciaga li nintaanli canba sin siigin, ki mangi o badi pali.
7 Hali ko den poli, ki niani ko ba pun'o wan miagu yaali
kuli.
8 Li ya po o jifaano den kua o naa kani, Elodiasa den buali
wan ba mia yaali, o naa den guani ki yedi'o ban maadi ki a
bua Janbatisi yuli, wan den gaa o naa tundi, o den guani ki
yedi: teni nni, ne kanba Janbatisi yuli i tadigan nni.
9 O badi pali den biidi li po, ama wan den poli ki niani ko
ba tieni wan miagu yaali o niwuligun yaba n kali ki lind'o
kuli siigan, o den cabi ki bi ten'o.
10 O den sɔni ki bi ban jia Jan yuli li yonbidielin.
11 Bi den cuan li yuli ki li kpie li sanlin, ke teni o jafaano.
O den gaa ki gedi ki ten'o naa.
12 Jan ŋɔdikaaba den cua ki taa o kpiemo ke ban pii, ki
gedi ki ban waani jesu.
13 Jesu n den gbadi laa laabaali, o den kua o ñinbiagun
nni ki fuadi ki gedi Galile ñincianma po. Ya yoginu ki bi
niba den bandi wan ye naani, bi den ñani bi dogin nni ki
balin mi ñincianm ki cuoni ki ŋɔd'o.
14 Jesu den cua mi ñincianma kunu bi kani, ya yoginu ko
la o niwuligu ki bi ladi k ban caa, mi ninñinma den cuo'o
bi po, o den paagi yaaba n yia kuli bi siigan nni.
15 Dajuogu yoginu, o ŋɔdikaaba, den nagini o kani ki yedo:
“tin ye naani ne tie fuali ki o yoginu mɔ bua gedi, cabi o
niwuligu ki ban gedi o dogun nni, ki ban ba li bonjekaali.”
16 Ama jesu den yuani ki yediba, li ki buali ki ban fii ki
gedi ki ba mi jiema, li buali ki yinbi mɔno n tenbi ki ba je.
17 O ŋɔdikaaba den yedi'o: ti sieni kpanu bona muu yeni
jamilie baba ne,
18 Jesu den yediba: “cuani mani n kani na. Lan wani ki
jesu den cedi ki o niwuligu kali ti muadi po, o den ta kpano
bona muu yeni jamilie yeni ki yaadi o nuni tanpoli po ki
pagi U Tienu ki pugni ki maadi o ŋɔdikaaba ki ban bɔgidi li
niwuligu.
19 Li yoginu ki jesu maadi o niwuligu yeni ki ban kali ti
muadi po, ko gaa kpaanu jena taa yeni jamilie yeni ki yadi

ki di tanpoluki jaandi ki mia o baa. ki maadi ki ban tugi ki bogidiba
20 Bi kuli den dini ki guo, lani ban den dini ki sieni ya bonjena ki bi den taani tie piiga n babuodilie.
21 Yabi n den dini den tie jabi tuuda muu, bi puobi yeni a bila den ki ye li c ɔdili nni
22 L an yoginu o den cedi ko ŋɔdikaaba kua o ñinbiangun nni ki puodi ki gaa liigi ki gedi ne po ya jaali hali ko ban cabi o niwuligu ki ban ya kuni.
23 Wan den cabi o niwuligu o den siedi ki doni li juali po ki ban jaandi, u yenjuogu den pundi ko ye li po o beba.
24 Ama o yeni, ñinbiagu den cuoni ki ban pundi mi ñima siiga nni a ñunguona ye o faciangu den fii ki yili o po
25 li den sua ki b cuoni mi ñinciama po, li den tie ñiagu ki caa i siŋafaani ki jesu den cuoni o ñingbanu po ki togidi o ŋɔdikaaba ñinbiagu.
26 ya yoginu ko ŋɔdikaaba la ko cuoni o ñingbano po ki nagidi bi kani, bi den bani nani ko tie cilingu, o jijiegu den kua'ba ki bi ji yigini yeni ti jawaandi,
27 li yoginu ki jesu yedi'ba: “Cuo mani yi ba, mini da jie mani,
28 pieli den guani ki yedo: “li ya tie fini, cedi min cuoni mi ñima po ki cua a kani.
29 Jesu guani ki ŋmiani: “cua na” pieli den ñani u ñinbiagun nni ki ji cuoni o ñingbanu po ki caa jesu kani.
30 Ama ya yoginu ki pieli den jie u faalu yeni a ñinguona, o jiwaanbu den kua'o, ko den cili ki ba mii, ki yigini ŋanma ke yedi: yonbidaan gaa nni.
31 lan yoginu jesu den tandi o nugu ki cuo'o, ki yedo: a dandanli wa, be tieni ka tami ke n ba ŋaa'a nni?
32 Jesu yeni pieli n den guani ki kua o ñinbiagun ya yoginu ko faalu sedi.
33 O ŋɔdikaabi kuli den baa ki gbani o nintualin nni ki maadi: I mɔn a ko li tie U Tienu bijua i.
34 Ya yoginu ki bi den puodi mi ñinciamu, bi den pundi Genesalet ya dogun nni.
35 Lan dogun yabi den bandi jesu, bi den cili ki muandi ya longbana n sieni o laabaamanli ki bi cuoni yeni a yiama ko tebiba.
36 Yaabi n tie a miada den mia ke wan cabi ki ban sii o lietil beba, yaabi n den sii kuli den paagi

Diangbenga 15

1 Farisiani -nba yeni li bali maama bangikaaba tianba bo ñani Jerusalema ki cua Jesu kani ki yed'o:

2 be yaa po ke a ŋɔdikaaba miidi a bi nikpiaba bogda i? kelima b ya bua je kuli b kan nidi bi nii
3 Jesu bo guaniyedi ba be yaa po ke yi miidi u Tienu balimaama ki bua ki kubi i ya bogida i?
4 Kelima u Tienu yedi: fangi báa yeni a naá. ki gɔ yedi: Yua maadi o náa yeni o baá maabiigu o pundi ban kpa'o.
5 Ama yinba yi yedi. i báa lani yaa ka yi naá: min bo taa yaala ki todi'a yeni n taa lani ke li tie u Tienu yaala
6 Yeni i buoni u Tienu maama ki naa kubi i bogida.
7 Yinba pala lie danba Isayi n bo saawalo yua i po bo tie mɔnmɔni.
8 Bi naa niba dondi n yeni bi ñɔkuuna i ke b pala fagi yeni nni.
9 Bi jaandi nni fanma fanma kelima bi bangi yaa bangima n tie bi nisaaliba ya maabilikaama babai.
10 Yesu bo yiini u niwuligu ki yedi ba:
11 cengi mani ki gbadi: laa tie yaala n kua u ñɔbu nni kaa jɔgidi o nisaalo, yaala n ña u nɔbu nni n jɔgid'o.
12 Lani ke o ŋɔdikaaba yedi'o: A banike Falisiani -nba gbadi a maama ke bi pala biidi i
13 O bo guani ki yedi ba: N báa yua ye tanpoli kaa buli ya tibu bi baa ŋabi bu.
14 Cedi ba mani bi tie ya juama n dia a juama i. Juamo ya dadi juamo mo bani bi lie kuli baa ba u buogu nni.
15 Piali bo yedi o: a kan bundi ti po m kpanjama yeni?
16 Yesu bo yedi: yi mo ko yii pia yanfuoma yoo?
17 Yii bani ke yaala n kua u ñɔbu nni kuli caa ku tugu nni ki gɔ baa ña kaa.
18 Ama yaala n ña u ñɔbu nni n tie yaala n bi yeni li pali nni lani n jɔgidi o nisaalo.
19 Kelima yanmaalibiadi yeni m kukpama yeni m con-conma buoli kuli yeni u subu yeni m siedi faama yeni t sugidi kuli ña li pali nni
20 Lani n tie yaala n jɔgini o. Ama ki je kaa nii kan jɔgini nisaalo.
21 Yesu bo ñani lan kani ki gedi Tiri yeni Sidɔni dogi nni.
22 Ke ya pua bo tie li kani maabiiga ki tie kaana yua bo cua o kani ki kpaani ki tua: o diedo David bijua gbadi n po m ninñinma ki cicibiadi ye n bisalo nni ki yagini oyama hali ke li bia
23 Yesu náa bo guani yedi o lieba kuli. O ŋɔdikaaba bo nagini o kani ki yedi'o: A kan cabi o kelima o ŋua ki kpaani ti puoli.
24 Jesu bo guani ki yedi; baa bo sɔni nitɔba po se Isalaheli buolu po bani yaaba n tie nani ya pee n yaadi ye po

25 Ama o pua yeni bo cua Jesu kani ki gbaani o nintuali
nni ki yedi: o diedo todi nni.
26 Jesu bo guani ki yedi'o. Laa tiegi o nilo n taa a bil jiem
ki lu a sangbanbila.
27 O pua bo yedi: o pua yeni bo yedi. Ama a sangbanbila
je ya jejɔgidi n baali b danba saajekaanu kani.
28 Jesu bo guani ki yedi'o. O pua a dandanli yabi boncianli
lan tieni nani ŋan bua maama li yogunu ke o bisalo bo paagi.
29 Yesu bo ñani li kani ki gedi Galile m ñinciama kunu ki
doni ki kali li jua li po.
30 U niwulugu bo cua o kani boncianla. Bi bo cua o kani
yeni a diama, a juama, a muula, a tadima yeni yiantɔbi
boncianla. Bi bo cua duani ba Yesu kani ke o paagi ba.
31 Ke u niwuligu bo la ke a muula maadi, ke a tadima
paagi, ke a diama cuoni ke a juama mɔ nuali, bi bo kpiagi
Isaraheli Tienu.
32 Yesu bo yiinio ŋɔdikaaba ki yedi: m ninñima cuo nni
bi niba po; baa pia ban baa je yaala. Mii bua min cabi ba
ke baa jeni bonla ke u paalu n daa pan pɔdi ba u sanu i.
33 O ŋɔdikaaba bo yedi 'o: t baa la le yaa jiema n baa
dagidi ya niwuligu ne kuli li naa fuali nni
34 Yesu bo guani ki yedi ba: yi pia paanu bona ŋaa yo? Bi
bo guani ki yedi'o: bonalele yeni i janbimu.
35 Ke o cedi ke bi niba yeni kuli kali kali tinga nni.
36 O bo taa li paanu yeni li jami i ki tuondi u Tienu ki
ŋmiŋmidi ki taa teni o ŋɔdikaaba; ke bi bɔgidi bi niba yeni
kuli.
37 bi kuli bo dini ki guo kelima Yesu bo tieni u yaalidigu
tuonli. Bi bo wodi ya boncaba n sieni ki gbieni bobuociandi
lele
38 Yaaba bo dini bo tie jaba tudanaa, laa taani bi puoba
yeni a bila
39 Ban dini ki gbeni ki Yesu bo cabi u niwuligu, ki kua u
ñinbiagu ki gedi Magadani tinga nni.

Diangbenga 16

1 Farisienba bo cua ki dia o ku maadiagu, ki buali o ke
wan waani ya maalma tieni tanpoli kasiedi.
2 Ama, ke o jiini ki yedi ba, “ku yenjuogu ya cua, i yi yedi,
“Li daali baa ŋani kelima i la ke poli mɔni”
3 Ku siŋaagu, yin yedi, “Ku taafaagu baa cua” kelima poli
po mɔni ki go biigi.” I ba fidi ki waani poli po niima nni,
ama, i kan fidi ki mi yema yogu maalma.

4 “Mi biadma yeni mi concoma nifiima lingi tanpoli
maalma, ama bi kan la maalmabakuli kase Jonasi ya
maalma.” Ke Jesu siedi ki ŋa ba.
5 Jesu ŋɔdkaaba den puodi ki gedi bɔngbantɔli, ki sundi
kaa taa kpanu.
6 Jesu den yedi ba, “yin fangi i yula yeni Farsienba yeni
saduseyenba dabinli”
7 Bi ŋɔdkaaba den gagi bi ŋmiali nni ki tua, “Li tie tin ki
taa kpanu yeni.”
8 Jesu ń bandi, ki buali ba, “Yinba yaaba ya dudugdi ki
yabi ne, be n cedi ke i yedi ke yin ki taa kpanu yeni yapo i,
ke n pua li kpanjama?
9 I ki tiani ki go kpaagi ki gbadi kpanu muuda yeni niba
tuda mu niima nni yeni yin den duo ya baabuodi ii?
10 bii, kpanu leleda yeni niba tuda na, yin den duo duo ya
baabuodi ń den dɔa maama aa?
11 Be n cedi ke yi ki bandi ke min yedi yi maama ki nua
kpanu maama? Yin fangi mani i yula yeni Farsienba yeni
saduseyenba dabinli”
12 Ke bi ji gbadi ke o ki maadi ya dabinli n fiindi kpanu
ka, ama o maadi Farisienba yeni saduseyenba bangima i.
13 Jesu ǹ pundi Sesare, Filipi dogu nni, ke o buali o
ŋɔdkaaba, “Bi niba tua ke o ja bijua tie ŋma i?”
14 Bi tua ke Janbatisi, bi tɔba, Eli, Tianba mɔ, Jeremi, bii
bi sawalpuaba nni yendo.”
15 Ke o buali ba, Ke imɔ te, i yedi ke n tie ŋma i?”
16 Ke Simɔn Piari ga mi maama, ki jiini, “A tie Kiristo i, U
Tienu yua n fuo Bijua.”
17 Ke Jesu jiini, ki maadi o, “A ye yeni mi yediŋanma,
Jonasi bijua Simɔn, kelima, sɔma yeni gbannandi ka dɔgdi
ki waani a, ama n Báa yua n ye Tanpoli i.
18 N go ba waani a ke a tie Piari (Tangu), ke li tangu po i
ke n ba maa n jaandiegu. Bi tinkpiba diema bulñɔbu kan
luodi gu yapo.
19 N ba mubni a nui nni ŋaljanli bulñɔbu piemi. ŋan ba
loli yaali tinga nni ne, li ba loli Tanpoli, A ya lodi yaali mo
tinga nni ne, li ba lodi Tanpoli.
20 Ke Jesu kpa o ŋɔdkaaba ki yedi ba yeni li nunmɔnli, ke
ban da waani nilo ke wani n tie Kiristo.
21 Lanyogu i, ke o ji cili ki maadi o ŋɔdkaaba, ke o ba
gedi Jerusalema, ki la fala boncianla a cancannikpela, salga
yidkaaba yudanba yeni a tidianla nui nni, ke bi ba kpa o,
wan faadi li daataali daali.
22 Ke Piari yini o, ki piadi yeni o, ki funi yeni o, ki yedi o
“O Diedo, ŋan yedi yaali yeni ń fagdi yeni a. lani ń da tieni

a hali bada.”
23 Ama ke Jesu gbagi, ki yedi Piari, “Fuadi n puoli po, Setaani! A tie n tantuudkaali, kelima, a ki maali U Tienu bona po ka, a maali bi nisaalba bona po i.
24 Ke Jesu yedi o ŋɔdkaaba, Yua n bua wan ya ŋua nni, wan jiini o yuli, ki tugi o daapɔnpɔnli ki ya ŋua nni.
25 Kelima, yua n lingi ke wan fie o miali, o ba biani li, yua mɔ n luni o miali mini yapo, o ba la li.
26 Kelima, be jaadi o nisaalo ń ya pia ŋanduna kuli, ki nan biani omiali? O nisaalo ba fidi ki lebdi ki ga be i, ke li cie o miali i?
27 Kelima, o Nilo Bijua ba guani o Báa kpiagdi nni, yeni o malekinba. Ki pa yuakuli o panpaani nani wan sɔni maama.
28 N maadi yi i mɔmɔni, bi niba ye i siiga, ki kan leni mi kuuma hali yeni ban ba la O Nilo Bijua ke o kpendi ki kua o diema nni.

Matie 17

1 Dana luobi puoli po, ki jesu tugi: Jaka, Jan o ninja ki piadi yenbi ki doni li juali ki ba jaandi.
2 O nunga den lebidi ki ji ñili ko tiadi pieni ke cie mi yinyiema.
3 ki li yoginu ki Moyisi yeni Eli cua bi kani ki pagi yenbi.
4 Piel n la ya yoginu ko gaa mi maama ki yedi jesu: canba li ŋani yeni tin ya ye ne, a ya bua, n ba maa a po jona taa, jonyenli n ya tie a yaali, lieli Moyisi ya jonli n sieni Eli mɔ ya yaali.
5 O bo maadi ki ke gbeni ke li ŋunli jidi ki ligini bi kuli ko o nialo maadi li ŋunlin: “o ne tie n bijua yua k n bua'o, wani ke n duu o po, ya cengi mani o maama.
6 O ŋɔdikaaba n gbadi li maama ki bi ba ki gbaani yeni bi nuni kuli i tingan
7 nni, ki ti jaŋmaandi kua'ba.
8 yoginu ki jesu nagini ki sii'ba ki maadi'ba: fii mani yi da jie
9 Ban bo ji li juali po, ke jesu yedi'ba ki ban da cedi ki nilo n bandi yaali n tieni ne hali ya yoginu ko nul bijua ba fii ki ñaa o tinkpiigun nni.
10 O ŋɔdikaaba den bualo ki yedi: li tieni ledi ka kadabanda maadi ki tua ki li buali k Eli n kpia bii k cindi ki pundi?
11 Ki jesu ŋmiani ki maadi'ba: “li tie mɔni k U Tienu bo puoni ke Eli n ba cindi ki ba ki bobini yua ba cua mi faabima po.

12 Ama n maadi,”Eli wan cua daal'o ama yinba n den ki
bando, i den cagino ke tiendo yi bua yaali kuli, li tie yen mɔi
ko nilo bijua ba cagini i nugin nni.
13 Yeni ki o ŋɔdikaaba bandi ko maadi Janbatisi
14 Ya yoginu ke o ŋɔdikaaba bonbitaa yen guani bi liebi
yeni o niwuligu kani, ki jua ba ne cua jesu kani ba ki gbani
o nungin nni
15 ki maadi: “jie n biga yeni mi ninñinma ki teb'o kelima
o baali i tinga ki laadi fala boncianli ki dugini li yianu po, o
yogitianu o yi ba o muu nni bii mi ñinma nni.
16 N den cua yeno a ŋɔdikaaba kani ama bi den ki fidi ki
ba tebo.
17 Ki jesu ŋmiani ki maadi: kangbada buolu, ne yeni be
yoinu ki ba gaa mi maama i? nagini man yeno na,
18 Ki jesu tiani ti fuobiidi yeni po, ke bi ñani ki ji ŋaogu,
ko paagi li yoginu mɔno.
19 Lan, ko ŋɔdikaaba nagini jesu kani ke piadi ki pagi
yeno: li tien ledi ke tinba ki fidi ke beli li fuobiigu?
20 Ki jesu maadi'ba: ki dugini yi dandanli ki yabi U Tienu
palu nni, n maadi yeni i mɔni, a dandanli ya yabi ki pundi
nani mi juobinma yeni a ya maadi li juali ne fii lan kani, o
ba cɔnlin a maama.
21 Bonli kan ya paa ki cie'yi.
22 Ya yoginu ki biŋɔdikaaba kuli den taani bi lieba Galile
ya tinga nni, ki jesu maadi o ŋɔdikaaba: bi ba kuadi o nilo
bijua bi niba n daogu.
23 bi ba kpaogu ama dana taa daali o ba yiedi, o ŋɔdikaaba
n gbadi li maama ki ya ki lidiba boncianli ki bi ji tie suo.
24 Ban pundi kapanahom, ya niba n gaani lonpo li
jaandielin nni den gedi ki la Piali ki maado: “yi canba paa
lonpo yaa?
25 Ko ŋmiani: “nn, o paa, ya yoginu ki piali kua jesu den,
ki jesu gaa mi maama yedi ki sua ki Piali da ki yedi bonli:'fin
ya po Pial, ŋanduna baditieba, bi gaani bi lee lonpo? “B bila
bii bi canbi?
26 Piali ŋmiani: “bi canbi” ki jesu jiini, li ya tie yeni bi bila
ki ye lonpo nni.
27 ama ki fidi ke tin da cɔg li lonpo gaala, gedi ki lu a
janpiemu ki cuo ya jamo ba cindi ki nagini, a ya luodi o
ñɔbu a bu la li ligibali, ŋan tugi li ligibu ki paa min yeni fini
kuli ya po lonpo.

Diangbenga 18

1 Lanyognu, ke bi ŋɔdkaaba nagni Jesu kani, ki buali o
“ŋma n yabi ki cie U Tienu Diema nni?”

2-3 Ke Jesu yini ki biñidga o kani, ki seni ga bi siiga, ki yedi,
“N maadi yi i mɔni, I yaa lebdi ki tua nani biwaaga yeni, i
kan baa ya sanu ke i ba kua U Tienu Diema nni
4 Lanwani ii, yua n miini o yuli nani ki biwaaga ne, wani
n yabi ki cie U Tienu Diema nni.
5 Yua n ga biwaaga nani kine yeni, n yeli po, o ga n ya
cangu i.
6 Ama, yua n cedi ke biwaaga yua n dugi n po nani kine
yeni, kua tuonbiadi nni, li bi baa tu o po, ke ban loli li
naacianli o tulu nni, ki lu o wan mii mi ñincianma nni.
7 Mi yema ya paagi, janjanma ŋanduna po! kelima li buali
ke li yogu n pundi, ama, sola li yogu ń ba tɔgni yua ya kani,
ki pundi!
8 A nugu bii a taali ya kuandi a mi tudma nni, ŋan jia ki
lu fagma. Li baa tu a po ŋan kua U Tienu diema nni yeni
taayenli bii nuuendu ki cei yeni ban lu ŋa ya mu n ki pia
gbindma buogu nni yeni taana lie bii nugi lie.
9 A nunbu n ya kuandi a mi tudma nni, ŋan kpigdi bu, ki
lu fagma. Kelima li baa tu a po ŋan kua U Tienu Diema nni
yeni nunfiagu ki cie ba lu ŋa ya mu n ki pia gbindma buogu
nni yeni nuni lie kuli.
10 Fangi mani i yuli, ki da ŋa a bila ne siiga, bá biyenga
nunga ń ŋmidi. Kelima n maadi yi i mɔni ke ŋajanli nni, bi
malekinba nua N Báa yua nye U Tienu diema nni.
11 ke lima, O Nilo Bijua cua ki bua faabi yaali n bodi i.
12 I maalma tie be i? Nilo ya pia yandi yiani, ke yanyenga
bodi, o kan ŋa piiyia n yandi yia yaadi n sieni, ki lingi ki
yanbodkaaga aa?
13 O ya la ga, N maadi yi i mɔmɔni, o pali yi mangi li yanga
po ki cie piiya n yandi yia yaadi n ki bodi.
14 Li tie yeni i, I báa yua n ye ŋaljanli nni mo ki bua ke a
bbila ne nni, bá biyenga ń bia.
15 A kpiilo ya biidi a, ŋan gedi ki waani o o biidi, fini yeni
wani siiga, a ba maadi ki paadi a kpiilo i.
16 Ama, o ya ki cengi a, ŋan la yendo bii bilie ki pugni
a po, ban taani a yeni, kasiedinba bilie bii bitaa siiga, mi
maama ba ŋmagdi.
17 O ya yie kaa cengi yi, ŋan gedi yeni li maama li nitaali
nni. O ya yie kaa cengi li nitaanli, ŋan ŋa o wan tua a po
nani o nilamo bii o lonpogaalo yeni.
18 I mɔmɔni, N maadi yi, yin ba loli yaali tinga nni, li ba
loli Tanpoli, yin ba lodi yaali ting nni, li ba lodi Tanpoli.
19 N go maadi yi ke i siiga nni, bilie ya taani jagli ki mia
bonli ki tinga nni ne, N Báa yua n ye Tanpoli ba cedi li bonli
ń tieni.

20 Kelima, bilie bii bitaa ya taani naani n yeli po, n baa ye
bi siiga.
21 Ke Piari nagni ki buali Jesu, “O Diedo, n kpiilo ya biidi
nni, n ba mia sugli taalma ŋa i? Hali taalma lele ee?”
22 Ke Jesu jiini o, “N ki yedi taalma lele ka, ama hali piilele
taalma lele.
23 Lanwani ii, U Tienu Diema tie nani ya badciamo n den
bua tieni li cɔli ki bandi o naacenba ń kubi o piama maama
i.
24 Wan cili mi diidma, o sua ke naacenyendo kua li panli
nni hali ligdibala tuda piiga.
25 Nani wan den ki pia wan ba tieni maama ki pa yeni,
ke canbaa niini ke ban kuadi o wani yeni o pua yeni o bila
yeni wai yaali kuli, ki pa o panli.
26 Ke li naaciemo baá ki gbaani o nintuali, ki mia o sugli,
“Canbaa, N bani li panli po, ke N ba pa likuli”
27 Nani li naaciemo canbaa ń bo tie niñinpadi daano yeni,
ke o ga o sugli, ki cabi o li panli.
28 Ama, li naacimo ń ñani ki la o naacenlielo ke o pia o
pia o panli kuukobga. Ke o gedi ki cegi o tulu, ki yedi o, “Pa
nni n ligi.
29 Ke o naacenlielo baa ki gbaani, ki mia o sugli ki maadi,
“Tieni n po juunli, n ba pa ŋa.”
30 Ama, ke o naaciemo yie, ki cuo o naacenlielo ki gedi ki
luoni o li kpaadidieli nni, ke o yaa pani o panli, o kan ña.
31 Bi naacenlieba ń la yaali n tieni, ke bi pali sia, ke bi kua
ki togdi bi canbaa kaa dɔgni o bápu.
32 Ke o naaciemo canbaa yini o, ki yedi o, “N cabi a ŋan
pia nni ya panli kuli, kelima a mia nni sugli.
33 Nani a naacenlielo ń mia ŋa sugli yeni, fini bi kan fidi
ki cabi o oo?
34 O canbaa pali den beni o po, ke o cuo o, ki mubni o a
jakɔnda nui nni ke bi waani o fala hali ke o pani o panli
kuli.
35 N Báa yua n ye Tanpoli mo ba tieni yi yeni, li ya tie ke
i siiga nilo pali ki siadi o lielo po.

DIANGBENGA PIIG A YIAN

1 Yesu n gbenio maama ke o ñani Galile ki gedi Sude.
2 Bi niba boncianli bo ŋua'o ke o gɔ paagi ba li kani.
3 Falisiani -nba bo ŋɔdi ki bual'o yiko cabi ke je n ñani o
denpua li ya sua ke b cuo biidi ba kuli po?
4 Ke Jesu ŋmiani ki yedi: i ki cogi ke yua bo tagi ba ki ciligi
bo tagi bojal yeni bonñua.

5 ki gua maadi: Lani yaa po i ke o ja baa ña o báa yeni
o naá kani ki gedi wani yeni o denpua n taani ki ya tie
gbananyendi.
6 Bi ji kaa tie nibilie ama niyendo. Lan nilo n daa paadi u
Tienu n taani yaala.
7 B yedi 'o: Be n cedi ke Moyisi cabike t tieni m yiema tili.
8 Ke o yedi ba: i pala n juagi yeni ya po i ke Moyisi cabi i
ke yi yadi yeni i puoba ama ki ciliga li bo tie yeni.
9 n maadi yi: yua beli o denpua ke laa tie conconma po ki
taa puotiani tieni u subu ya ja gua taa pua yua ke bi bel'o
mɔ gua tieni conconbu i.
10 Ke o ŋɔdikaaba maadi'o: Li ya tie n yeni opua yeni o ja
kani laa ŋani yeni nilo n kua pua.
11 Ama ke Yesu maadi ba: Yua kuli kaa baa fidi tui li
tundili, ama yaaba baba ke li cabi ke ban gbadi li niima
nni.
12 kelima b tɔbi ye ki mali kaa pia u maalu. ke b tiaba mɔ
bi niba n beli bi t madi. ke niba gɔ ye ke li tie ke bani mɔno
n beli bi ba t madi ki dugini u Tienu diema po. Yua ba fidi
ki gbadi li tundili ne wan gbadi.
13 Ke bi niba cua yeni a bila ke wan maani o nuugi bi po
ki jaani. Ama ke o ŋɔdikaaba bo bieli li niba.
14 Ke Yesu yedi ba: ŋaa mani a bila k daa beli ba ke ban
cua n kani. Kelima yaaba n naani yeni a bila n die u Tienu
diema.
15 ke o maani o nuugi bi po ki siedi li kani.
16 Ke jka ba cua Yesu kani ki maadi: canbaa n baa tieni ki
laa tuadiŋanli ki bàà ya miali ki pia gbenma i.
17 ke Yesu maadi'o: Be cedi ke a buali'n i buali ŋanmi
i? Bonyenli baba n ye. Ama a ya bua ŋan ya miali ki pia
gbenma ŋan tuo u Tienu ñɔmaama.
18 Ke o ja yeni maadi 'o: ki laa ñɔmaama po i? ke Yesu
maadi: ŋan daa kpa nilo, ŋan daa dua yeni nutiani denpua,
daa su, daa pua faama nilo ba po,
19 ŋan fangi a báa yeni a naá, ŋan buadi a lielo nani fini
a ba yeni.
20 Ke o ja yeni maadi 'o: n cɔlini lan kuli. n gɔ baa tieni
be i
21 Ke Yesu yedi: a ya bua ŋan tua ya nilo k pia biidi, kudi
ŋan pia yaala kuli ki puni b taladidanba. Yeni a baa bàà
ŋalimani tanpoli. ki ji cua ki ŋɔdi n.
22 O ja yeni n bo gbadi Yesu n maadi yaala kuli ke o siedi
ke o pali ki mangi. Kelima o tie yua pia ŋaliman bonciala.
23 Ke Yesu maadi o ŋɔdikaaba: i mɔnmɔni po i yedi yi: li
paa yeni o ŋalimandaano n kua u Tienu diema nni.

24 n gɔ maadi yi: li kaa paa u yuoyuogu po ke wan kua
u pundu bonli nani ama li kan ya tie yeni o ŋalimandaano
po.
25 O ŋɔdikaaba n bo gbadi lio maama li bo cuo ba
yaalidigu. ke bi maadi: ŋmaa ji baa fidi báá m fuoma i?
26 Ke Jesu nuali ba ki maadi: Bi niba kani li kan fidi ama
u Tienu kani li baa fidi tieni.
27 Ke Piali jiin'o ki maadi: diidi t ŋaa t bona kuli ki ŋua
ŋa; t mɔ baa bàà be i?
28 Ke Jesu yedi: Yeni i mɔnmɔni yinba yaaba n ŋɔdi nni
m yenpanma yogu ya yogu ke o nilo bijua baa t kaa li bali
kpagili po yeni o yudandi. i mɔ t baa kaa isaraheli cuga
piiga n bona lie yeni nni ki bu li cuga piiga n bona lie.
29 Nilo yua kuli ŋaa o deni, o kpiiba, o baá yeni o naá, yeni
o bila, bii o tinga n yeli po baa gaa m ŋanma taalm kobiga
ki gɔ bàà li miali yua k pia gbenma.
30 Ama yaaba n bo tie nikpialla mɔla ne ji baa juodi ke
yaaba n bo juodi n tua kpialia.

Diangbenga 20

1 U Tienu Diema tie nani ya tindaano den yagdi ki ñani ku
siŋapaapangu, ki puogi bi tuonsɔnba ke ban gedi ki sɔni o
daamɔngu tiidi kuanu nni.
2 Ban boni ke li dagdi, ke o baa pa ba ligdibali daali nni,
ke o sɔni ba o kuanu nni.
3 Kudi taa ń pugni, ke o go ñani ki gedi ki la tuonsɔntianba
ke bi se ki daaga nni kaa tuuni libakuli.
4 Ke o yedi bi mo, “Gedi mani ki sɔni n daamɔngu tiidi
kuanu nni, N ba pa yi lan buali maama.” Ke bi gedi ki
tuuni.
5 Kudi luoba ń pugni, ke o go ñani, kudi yia ń pugni, ke o
go ñani, ki tieni yeni.
6 kKi go guudi ke piiga n kuyengu pugni, ke o go ñani, ki
la tianba ke bi se kaa tuuni libakuli. Ke o buali ba “Be n
cedi ke i se yentunmunli kaa tuuni libakuli?”
7 Ke bi yedi o, “Nilobakuli ki puogi ti tuonli.” Ke o yedi
ba, “I mo ń gedi n daamɔngu tiidi kuanu nni”
8 Ku yenjuogu yognu, ke o kuandaano yini o
ŋalmankubilo, ki yedi o, “Yini bi tuonsɔnba ki pa ba
bi daali pani, ki cili yaaba juodi, ki ban juodi yaaba n cili.
9 Piiga n kuyengu ń pendi ke bi ga ya tuonsɔnba ń nagni
wan pa ba dibayenli yenli.
10 Ya tuonsɔnba n cindi li tuonli ń nagni, ki maali ke
banwani ba ga lan cie dibali, ama bi den li ga yuakuli dibali
i.
11 Ban ga bi daali pani, ke bi ji fabni o tindaano kani.

12 Ki maadi, “Yaaba n juodi ki cua ke piiga n kuyengu
pendi yeni wan sɔni kuyengu baba i, ama a pani tikuli ke li
dɔa i, tinba yaaba n cindi li tuonli hali ku siŋaagu nni, ke u
yienu kua ti.
13 Ama, ke o tindaano jiini bi siiga nni, yendo, “N dɔnli,
mii tudi ka. Tii boni ki dagdi ke n ba pa yi dibayenli kaa?
14 Ga yaali n tie a yaali, ki ya caa. Mini n bua, ki jagi ke
min teni yaaba juodi nani yinba yeni.
15 N ki pia i mɔni yeni min tieni min bua yaali yeni n
bonceli ii? Bii min tieni ti ti bulcindi yeni i ke li kpii i nunbu
uu?
16 Lanwani ii, Yaaba n juodi ba cindi, ke yaaba n cindi ń
juodi.
17 Nani Jesu ń den do ki caa Jerusalema yeni, ke o piadi li
piiga n bilidiba ki seni ba, ban caa ya yognu, ke o yedi ba,
18 “Diidi mani, ti caa Jerusalema n yeni, bi ba kuadi o Nilo
bijua ki mubni o salga yidkaaba yeni a gbanbanda nui nni.
19 Bi ba jia o ti buudi, ki cedi ban kpa o. Bi ba mubni o bi
nilanba nui nni, ban laa o, ki sugi o, ki pua o a finfinba, ki
kpaa o li dapɔnpɔnli po. Ama, li daataali daali o ba faadi.”
20 Ke Sebedenba nagni Jesu kani yeni o bijaba. Ki ñuani
o nintuali, ki mia o bonli.
21 Ke Jesu buali o, “Amiabu tie be i?” Ke o jiini o, “Cedi n
bijaba ne, ban ti kali a diema nni, yendo a jienu po, tiano,
a ganu po.”
22 Ke Jesu jiini ki maadi, “A ki bani ŋan miadi yaali. I ba
fidi ki ñu min bobindi ki ba ñu ya bonñukaali nni ii?” ke bi
yedi o “Ti ba fidi.”
23 Ke o maadi ba, “Li tie mɔni ke i ba ñu n bonñukaali nni,
ama ki kali n jienu po bii n ganu po wani ii, li ki tie mini ka
ba cabi lani, ama li tie n Báa ń bobni li kaani yaaba ya po i.
24 ŋɔdkaaba piiga yaaba n sieni ń gbadi lanya maama, ke
bi pali biidi li naataanliedba po.
25 Ke Jesu yini ba, ke bi nagni, ke o yedi ba, I bani ke bi
nilanba bado n die ba, ke a nigbenga wangi yaaba n sieni
bi paalu ń dagdi maama.
26 Ama, li kan ya tie yeni ka i yasiiga. Ama yua n bua wan
tua yua n cie ikuli i siiga, wan tua i naaciemo.
27 Yua mo n bua wan tua liiga yua i siiga, wan tua i
naaciemo.
28 Nani o Nilo Bijua ń ki cua ke ban ya tuuni o po ka ama
wani ń ya tuuni bi niba po, ki go yidi o miali salga bi niba
boncianli po.
29 Ban ñani, ki gedi Jeriko, ke bi niba boncianli ŋɔdi o.
30 Ke juuanba lie kaa u sankunu. Ban gbadi ke Jesu pendi

bi kani, ke bi tandi ki maadi, “O Diedo, Dafidi Bijua, gbadi
ti niñima,
31 Ke ku niwulgu funi yeni ba, ki niini ba ke ban suoni,
ama, ke bi tandi paama ke li cie kpiama, “O Diedo, Dafidi
Bijua gbadi ti niñima.”
32 Ke Jesu sedi cenm, ki yini ba ki buali ba, “I bua min
tieni i po be i?”
33 Ke bi jiini o, “O Diedo, ti bua ti ninbina ń luodi i.”
34 Ke ti niñinpadi cuo Jesu, ke o sii bi ninbina. Lanyognu
liga ke bi nuni luodi ke bi ji nua, ki ŋua Jesu

Diangbenga 21

1 Jesu yeni o ŋɔdkaaba ń nagi Jerusalema, ki pundi
Betifaje, Olifie tiidi juali gamu, Jesu ń sɔni o ŋɔdkaaba bilie,
2 ki maadi ba: «Gedi mani ki dogbiga yaaga ye i liiga ne;
yin ba pundi ya yognu, i ba la ŋunñua ke o luoli, yeni ki
ŋunbiga; yin lodi ba ki cua yeni ba na
3 Nilo ya maadi yi bonli, yin jiini o: “O Diedo n bua ba.
Lanyognu mɔno, o ba cabi, yin gedi yeni ba.”
4 Mɔla, ya bonli ne tieni ke o sawalpualo ń den tuodi ki
waani yaali ń tieni ki dudi
5 Yedi mani Siyɔn bisalo: «Lani n yeni, a bisalo kpendi a
kani, ki dingi boncianla, ki jagi o ŋunbo, ŋunbiga, ŋunñua
ya biga.»
6 O ŋɔdkaaba ń gedi ki tieni Jesu ń waani ba ki ban tieni
yaali.
7 Ban guani yeni o ŋunbo yeni ki ŋunbiga, ki ladi bi po
bi tialakaadi, ki cedi ke o jagi
8 Ku niwulgu siiga, bi niba boncianla den ladi bi tialakaadi
u sanu nni; ke bi tianba padi i tiibensɔngi ki ladi u sanu nni.
9 Yaaba n den ye Jesu liiga yeni yaaba n den ŋua o den
kpaandi ki maadi: “Osana, Daafiid Bijua! Mi yedŋanma yua
n kpendi O Diedo yeli po! Osana hali tanpojoma.
10 Wan kua Jerusalema, lan yaa ki lidi yuakuli u dogciamu
nni, ke bi ji maadi: One mo tie ŋma i?
11 Ke ku niwulgu tandi ku tua: “O tie Jesu i, o sawalpualo,
ke o tie Galile nni Nasareti yua.”
12 Jesu ń kua U Tienu jaadiegu nni, wan beli ki ñani yaaba
n den kuadi yeni yaaba n den daa ku jaadiegu nni kuli,
ki tudi ki lu lu yaaba n den cendi i ligi taablinba yeni a
kpajekuada kpaga,
13 ki yedi ba: li diani: «“N diegu baa yi jaandiegu” Ama
ke yinba wani nan cedi ke gu tua suudjongu.»
14 Ke a juama yeni mu wabmu nagni o kani li jaandieli
nni, ke o tebi ba.

15 Bi salga yidkacianba yeni a gbanbanda ń la wan tieni
ya yaalidgu tuona, ki gbadi ke a bila kpaandi ku jaandiegu
nni, ki tua: “Osana Daafiid Bijua!”, ke bi pala beni.
16 Ban maadi o: “A gbadi ban maadi yaali ii? Jesu ń jiini
ba “Nn, i da ki kpeli ki cogi yaali diani ne ee?”: “A cedi ke
a bila yeni ya canpandmu n da ŋaani mi biima pagi a, ki
dondi a.”
17 Ki ñani ki ŋa ba, ki lie u dogu, ki gedi Betani, ki ban
duani li po.
18 Ku siŋaagu nni wan den gɔa ki lebi u dogu po, ke mi
koma cuo o.
19 Ke o la bu kankanbu u sankunu, ke o nagni, waa la
kankanli se kankanfaadi. K o yedi bu: “luanli ń ji da jɔni a
ya po palb.” Lanyognu mɔno, ke bu kankanbu yeni kuodi.
20 Bi todkaaba ń la lani, lan yaa ki lidi ba, ban maadi: “li
tieni ledi i, ke bu kankanbu ne kuodi yenma?
21 Jesu ń jiini ba: “N maadi yi i mɔni, i ya bi pia ti dudugdi
ke tama ki ye, i bi kan tieni min tieni bu kankanbu yaali ne
baba ka, ama i ya bi yedi li juali ne: “Figdi li kani ki gedi
ban jiidi ki baa mi ñincianma nni.” Li bi ba tieni.”
22 I ya jaandi, ki mia yaali yeni ti dudugdi, i ba baa.
23 Jesu ń gedi ku jaadiegu nni ki ban ya tundi; lanyognu,
salga yidkaacianba yeni u dogu nni nikpela ń cua ki buali
o: “Aduu li laa yiko po i ki tie ya bona ne kuli, ŋma n cabi
li yiko?”
24 Jesu ń jiini ba: “N mo ba buali yi i buali, i ya jiini nni i,
n mo ba maadi yi ya yiko po ke duu, ki tie lan ya bona.”
25 Jan batisma, li den ñani le i? Tanpoli bii, bi niba kani
i? Ama ban juogi bi ŋmiali nni, ki taa ya maalma ne; ti ya
maadi ke li ñani U Tienu kani, o ba buali ti: “Be n cedi ke i
den ki tuo ki ga o maama?
26 Ti ke li ñani bi niba kani mo, ku niwulgu kan tuo ti po;
kelima bikuli bani ke o tie sawalpualo i.
27 Lanwani i, ban jiini Jesu: “Tii bani” Jesu mo ń guani ki
jiini ba: “N mo ka maadi yi ya yiko po ke n tie ya bona ne.”
28 I pia mi laa maalma i? O ja bo ye, ki pia bijaba lie,
ki yedi o bijakpelo: “Dinne n biga, ŋan gedi ki ban sɔni n
daamɔgu tiidi kuanu nni.”
29 Wan jiini: “Mii caa.” lan yani waamu, wan tuuba, ki
lebdi o yama, k gedi,
30 Wan maadi yua n sieni mo yeni, lan ya biga mo ń jiini:
“Canbáa, n ba gedi. “Ama o naa gedi.
31 Bani bijaba lie yeni, ole po n tieni o báa buama? Ban
jiini o: “O bijakpelo” Jesu ń maadi ba: “N maadi yi i mɔni,
lonpo gaala yeni a concona ba ga i liiga U Tienu diema nni.

32 Kelima Jan cua i kani mi teginma sani nni, ama, i naa
tuo ki ga o maama. Ama, lompo gaala yeni a concona wani
i, tuo ki ga o maama. Ke yinba yaaba n la lankuli, i ki tuuba,
ki lebdi i pala ki ga o maama.
33 Cengi mani kpanjantɔma. O ja den ye, ki tie diedaano,
ki pia ku daamɔngu tiidi kuanu, ki ŋuu i tiidi ki kagni, ki
lindi, ki lugdi ku tantiagu po ku buogu, ban baa to naani, ki
ŋa ku daamɔngu, ki maa li pagli, ki pani, ki ji ga a tuonsɔnla
ke bi guu lebli. O den fii, ki puodi li kpaali ki gedi dogtianu.
34 U kuanu bona ń beni ke ku kpaangu yogu pundi, wan
sɔni o naacenba bi kuaguudba kani ke ban ga o kuanu biinu
na.
35 Bi kuaguudba ń cuo bi naacenba, ki pua yendo, ki kpa
o lielo, ki jaa o taalo a tana.
36 Wan sɔni naacentɔba, ke bi yabi ki cie kpiama yaaba,
bi kuaguudba tieni bi mo yeni i.
37 Wan ji juodi ki sɔni o bijua, ki maadi o yama nni: “Bi
ba cɔlni n bijua wani.”
38 Ama bi kuaguudba ń la o bi cabáa bijua, ban juogi bi
ŋmiali nni maama ne: “O faadilo n yeni; cua mani tin taani,
ki kpa o, ki diedi li faali.
39 Ke bi cuo o, ki dadi ki ñani o ki jɔndi yeni u kuanu, ki
kpa o.
40 Mɔla o kuadaano ji ya cua, o ji ba tieni bi kuaguudba
yeni ledi i?
41 Ke bi jiini: “O ba cedi ya cacagdanba ne ń kpe mi
cacagkuuma, wan ga tuonsɔntianba ban ya guu o kuanu,
ki tieni o o kuanu biinu ku kpaangu yogu.
42 Jesu ń maadi ba: “I ki kpeli ki cogi i diani nni ii: “A
tanmaala ń luni ya tanli yeni, lani n tua li tanpuukaali;
lankuli ñani O Diedo kani i, ki tie yaalidgu bona ti nunbu
nni.
43 Lani n cedi ke n maadi yi: “Bi ba fie U Tienu diema i nui
nni, ki teni ya nibuolu n ba fidi ki cedi man loni a luana.”
44 “ Yua baá li tanli po ba jendi jendi, li tanli ń baá yua ya
po mo, o ba yodi yodi i.”
45 Salga yidkaacianba yeni farisienba ń gbadi Jesu maak-
panjama, ban bandi ke o maadi bani ya maama i.
46 Ban ji ya gbaa ke ban cuo o; ama ki nan jie ku niwulgu,
kelima bi den bani ke o tie sawalpualo.

Diangbenga 22

1 Jesu ga m maama, ki pua ya maakpanjanma ne:
2 Ti Diedo diema naani nani ya bado bo tieni o biga janma
yeni.

3 O bo sɔni o tuonsɔnbila k ban gedi ki maadi yaabi k o
yinba mi janma yeni ki bi gbeni mi jiema ki ban baa na ki
je. Ama bi niba yen naa den bua ban cua.
4 Wan sɔni naacentɔba, ki yedi ba: “Ban maadi mani ba
ke n bobni mi pocaajiema ki gbeni; n cedi ke bi kpaá n
naakpanba yeni n yankpanba, likuli bobni ki gbeni, ji cua
mani mi pocaajaanma.
5 Ama baa cengi li pocaali jaanma po, yuakuli den toli
wan bua naani, o ne, o kuanu po o tɔa mo o kpenkpendu
po.
6 Yaaba n sieni ń cuo bi naacenba ki pua, ki cagni bi ne,
ki kpa bi tianba.
7 O badciamo pali ń be, wan sɔni o jakɔnda ban biani a
nibiada yeni miana, ki sia bi dogu.
8 Yeni k o maadi o o jietienbila: mi jiema tieni ki gbeni,
ama yaabi n ba je ki dagdi yenli.
9 Yeni, gedi mani a sankaditaana nni, ki yini yin la yaabi
kuli.
10 A tuonsɔnbila ne fii ki gedi a sanjala poki yini ban la
yaabi kuli, a nibiada yeni a tadima, talgi nba kuliyeni, o
jiediciagu gbie yeni bi niba yen kuli.
11 O badciamo ń kua ki diidi yaaba n kaa, ki ba di mi
jaanjiema, ki la yendo ke waa la o jaantiadi.
12 Wan buali o: “N dɔnli, a tieni ledi i ki kua ne ki naa
lani a jaantiadi? Li nilo ń ya ŋmini
13 Lanwani i, o badciamo ń maadi o naacenba: Loli mani
o nui yeni o taana, ki lu o niinpo li biigli nni, li bubuuli yeni
li ñinŋmanli ń ye naankani.
14 Kelima, ban yini yaaba yabi, ama ban gagdi ki lugdi
yaaba wa ki cie.
15 lanyapo, farisienba ń jɔndi ki juogi bi ŋmiali nni, ki
lingi ban ba tieni maama ki dali ki cuo Jesu o maama po.
16 Ban sɔni bi naacenba Jesu kani, ke bi yegi yeni Juufinba
badciamo, Herodi niba, ban maadi: “Canbáa, ti bani ke a tie
mɔmɔndaano, ki wangi U Tienu ń bili ya sanu yeni i mɔni,
ŋaa jie nilobá kuli, kaa go pia lugdima bi niba siiga.
17 Maadi ti ŋan pia ya maalma: Yiko cabi ke lan pa lompo
Sesaari po bii laa cabi i?
18 Ke Jesu bandi bi biadma po. Bi den guu ke wan maadi
ya maama n ba sagni o yeni juufinba bii Roma yikodanba
i. Ke o buali ba, yinba mu muyiidmu ne, be n cedi ke i dia
nni ku maadiagu ki bua yin cuo nni?
19 “Waani mani nni yin kubi ya dibali ki pa lonpo”. Ke bi
nagni o yeni li dibali.

20 Jesu ń buali ba, “ŋma ya nannanli yeni ŋma ya yeli n
ye li dibali ne po?
21 Ke bi jiini, “Sesari i” Ke Jesu yedi ba, “Teni mani Sesari
yaali n tie Sesari yaali, ki teni U Tienu, yaali n tie U Tienu
yaali.”
22 Ban gbadi lanya maama, ke li yaalidi ba, ke bi siedi ki
ŋa o.
23 Li daali mɔno, sadiseyennba, yaaba n maali ke faadma
ki ye mi kuuma puoli po, ń cua Jesu kani, ki buali o.
24 Canbáa, Moyiisi maadi, ke nilo ya kpe kaa pia biga, o
ninjua ń taa o pakuali ki mali o kpiemo po puoli ŋuani.
25 To, ti siiga ninjaba lele (7) den ye. o ciamo po ń kuani
o pua, ki kpe, waa pia biga. Nani wan den ki pia biga yeni
i, o ninjawaaga ń taa o pakuali,
26 Lan tua yeni mo lielo po, ki tuani o taalo, ki ya maa
yeni ki ban biini o lelelo.
27 Lani ń pendi, o pua mo ń kpe.
28 Mi faadma yogu, ŋma ba yendi o pua? Kelima bikuli
na kuani o.
29 Jesu ń jiini ba: “I ye mi tudma nni kelima yii gbia i diani
niima nni, i naa go bani U Tienu paaciamu.
30 Kelima mi faadma yogu, jaba ji kan taa puoba, puoba
mo kan ji kuni jaba, bi baa tie nani U Tienu malekinba yeni
tanpoli po.
31 Yaali n nua mi faadma bi tinkpiba siiga, i ki cogi U Tienu
ń yedi yaali ii?
32 N tie Abalahama Tienu, Isaka Tienu yeni Jakobo Tienu?
U Tienu ki tie bi kpienba ya tienu ka ama bi fuodba ya Tienu
i.
33 Lan yaalidi ya niwulgu n bo ye li kani, ki cengi Jesu
tunda.
34 Farisienba ń gbadi ke o mubni sadiseyenba ñɔbu, ban
taani ki kali
35 yendo bi siiga, yua n tie yiko banciamo ń buali o ya
buali ne, ki bua bigni o:
36 “ Canbáa, U Tienu maabilkaama nni, mi laa maama n
cie mikuli?
37 Jesu ń jiini o: “A baa bua O Diedo a Tienu yeni a pali
kuli, yeni a naano kuli yeni a maalma kuli.
38 Mani n tie ya maabilkaama n lii ki cie mikuli.
39 Ya maabilkaama n tua, ki naani yeni cincinli yaama n
ne: “A baa bua a lielo nani a bá yeni.
40 Yiko yeni bi sawalpuaba maama kuli maa lani maa-
bilkaaliedma yeni po i.
41 Nani farisienba ń den taani ki ye yeni i, Jesu den buali
ba.

42 Ki yedi ba: “I maali be i, Kiristu po? o tie ŋma ya biga
i? Ke bi jiini o: Dafiid bijua i.
43 Ke Jesu maadi ba: “Li ga ledi i ke Dafiid ń gbie yeni
Foŋanma ya yognu, ke o yini o O Diedo, wan maadi ya
yognu:
44 O Diedo maadi n Diedo: “Kali n jienu ki guudi hali min
ba cedi a yibalinba ń tua a taaŋmaada?”
45 Dafiid ya yini Kiristu O Diedo, li ba ga ledi wan go ya
tie o bijua?
46 Obákuli ki fidi ki jiini o bá lanbonli. Hali yeni li daali,
nilobá kuli ki ji buali o buali.

Diangbenga 23

1 Lani ki Jesu maadi yeni o nuwuligu yeni o ŋuankaabi ki
tua:
2 U Tienu kadabanda nba yeni farisien nba n kubi Moyiisi
ñɔmaama,
3 ya tie mani ki gɔ cɔlni ban wangi yaali, ama yinbi n da
nua ban tiendi yaali, kilima bi maadi ki naa tiendi.
4 Bi tungi bi niba ya tuga n kpiagi, yaali ki ban mɔno kan
tuo ki taa bi nubila ki tugi.
5 Bi tie bi bona kuli ki bi niba n ya nɔbi (nuabi), yeni bi
tila yia ya po ki bi diani U Tienu maama yi gbengi ki cie li
liela kuli, ki bi tiadi ñɔgbana pia.
6 Bani n gɔ ŋanbi ki buadi a kinkaan cincina ti wondn ni
yeni bi tintaandiena nni,
7 bi bua k bi ya cua bi niba nni, ban ya fuondiba ki yib
canba nba.
8 Ama yinbi, da ŋaa mani ki bi yii canba nba, kilima i pia
canba yendi, yua n ye tapoli po.
9 Yin gɔ da yii nul i tinga ne po i baá, kilima i pia baá
yendo, yua n ye tapoli po.
10 Da ŋaa mani k bi yii yonbidaan, kilima, yendo baba n
tie i yudaano, lani n tie klisto.
11 Yua tie kpel i siign ni ba tua i tuonsɔnlo,
12 yua n dongi oba, b bu jiini o, ki yua jiindi oba ban doni
o.
13 Yubɔnli i po, yinbi a gbanbanda yeni falisien munafigi
danbi ne, kilima i pangi bi niba U Tienu diema nni kuama,
yinbi mɔno, i ki bua ki kua, i gɔ kan ŋaa yaabi n bua ban
kua mɔ, ban kua.
14 Yubɔnli i po, yinbi a gbanbanda yeni falisien mɔnafiki
danba, kilima, i gbendi a pakuana (kpepuol) pianmi, k fani
ki jaandi ki nan maadi ti maayuyuodi; li po n cedi ki buudi
te baa bia.

15 Fala tie i yaali yinbi a gbanbanda yeni falisien nba, ki dugni i caa ya longbana n fagn ki kpaani yaabi n bu kua i jaandi. I ya la nuyendi, o biidi gɔ yi pugni ki kuan o o muu diegu.

16 Yubɔnli i po yinbi yaabi n ki nɔ ki mɔ ji ŋmagdi i liebi, yinbi n maadi k nuli ya puoni o puoni u jaandidieciangu yeli po li ki biidi, ama nul ya puoni k li tie o jaandidieciangu wula po k k cɔlni li puoni, li kanŋaagu.

17 I ki pia yami ba waami, i tie juama paaa, le po n ji yabi ki cie o lieli, wula bii o jandidieciangu yia cedi wula yi ŋanbi U Tienu nugn ni?

18 Yinbi n gɔ maadi ki nul ya poli salgbinbindli po l ki pia maami ama nul ya poli k li tie salgi yaali n maa l binbindli po k ki cɔln o maami li kan ŋaagu.

19 I tie juama paaa, le n cie l lieli i, salgi bii li binbindli yia cedi k salgi yen mɔni U Tienu nugn ni?

20 Yua puoni bonli, altaro yeli po, o puoni yeni yaali n maa l po kuli.

21 Yua n´ puoni bonli k taa u jaandidieciangu yeli, u ta yeni U Tienu yeli, wani U le yeni li jaandidieli.

22 Ki yua n gɔ puoni bonli tapoli po yeli po, wan bandi k o puoni U Tienu kankaanu yeli po i, o taani yeni U Tienu kuli.

23 Yubɔnli i po yinbi a gbanbanda yeni farisien nba munafiki danbi ne, kilkima i paa..... k ŋaan yaali n mɔni, lani n tie k n kuni i mɔni, sugli yeni ti ŋandi nni.

24 Yinbi bi juanbi mɔ u, ki ji b dadi i lieba! Yinbi n yedi ki bua mi ñunŋanbi, ki bi tindi ki ñani i naasiigi ki nan sieni o taamo ki nali.

25 Fala tie i yali, yinbi a gbanbanda yeni ŋalacidanba, kilima i ŋanbd i jieditiadi yeni i ñuñubona puoli po i, ki ŋaa yaali n ye lien nni, k li gbieyeni ti naayignmi yeni o faagu.

26 Fini farisien juamo ne, cili ki ŋanbi a ñuñubonli nni yeni a jeditagdgin no, ki li puoli po n mɔn fidi ki ya ŋani.

27 Yubɔnli i po yinbi a gbanbanda yeni farisien ŋalacidanbi ne, kilima i tie nani ya kakula (kula) k bi yi ŋanbi li puoli po lan bedi ama k li tingi po gbieyeni a kpab bedma yeni i cincibiadmu buoli kuli.

28 I mɔ tie yeni, cincanli po i naan yen nimɔnbi yeni ama ki tukdn nan gbie yeni ŋalaci yeni biid.

29 Yubonli, i po yinba gbanbanda yeni farisienba ŋalacidanba, kelima, i maa bi sawalpuaba kakula ki ŋanbdi bi nimɔnba kakula.

30 I maadi: “Ti ya bo ye ti yaajanba yogu, ti bo kan kuani ti nuu yaaba wuli sawalpuaba sɔma.

31 Lanwani ii, i tuo ki tieni kasiedi ke i tie yaaba n wuli bi
sawalpuaba sɔma bila i.
32 I mɔko gbie yeni i yaajanba tuonbiadi i.
33 Waalaba, walabiada buolu, i ba fidi ki ciadi ku mubuogu
yeni li daajuodkaali buudi jiama aa?
34 Lanyapo i ke n ba sɔni i kani bi sawalpuaba, bi
yanfodanba, yeni yiko gbanbanda. I ba kpa bine, ki kpaa
tianba li daapɔnpɔnli po, yaaba n sieni mo, yin pua ba a
finfiba i yikodi cogdiena nni, ki beli ki ñani ba i dogu nni.
35 Lan ba baa maama, li tie ke ban wuli ya niteginkaaba
sɔma ki tinga po, ki cili o niteginka Abeli, ki ban juodi
Berekia bijua Sakari, yin bo kpa yua ku jaandiegu yeni li
jaanbinbindli siiga baa maa i yula po i.
36 N maadi yi i mɔmɔni, ya bona ne kuli ba tieni ya nifiima
ne ya yogu i.
37 Jerusalema, Jerusalema, fini yua n kpa bi sawalpuaba,
ki lugdi ban sɔni yaaba i kani a tana! bonmŋa i ke n bi
sugni min taani a bila na ya koomado n yi taani o koobimu
o fiabi nni yeni, ama a naa pia li buama.
38 Diidi, a diegu ba tua diegbenli.
39 Kelima N maadi yi, i ji kan la nni, ki cili mɔla hali yeni
yin yedi, “Mi yediŋanma ye yeni yua kpendi o Diedo yeli
po.”

Diangbenga 24

1 Jesu ñani ojaanddiecioangu n ni k paani k caa k u ŋuadi
kaabi nagn ni k maad 'o yen'o k waan'o l jaanddiociangu n
diena n maa maam
2 k jesu ŋmianm i n tua i laa a? L kul t bu bedi k duani
tingi sa -la -la -la k baa tan yeni kan sieni k yaa tua l lieli po
3 lani k jesu doni k kali oliif tiidi juali po. ku ŋuadikaabi
baa k la'ɔg, k bual'o k wan waani ya yogu k l bona bu tieni
yeni ya bona bu waani k u baami yeni ŋanduna juodnmi ji
ki fagi.
4 k Jesu ŋmian'mi juo mani i baa k ban daa bɔndi i.
5 B nubi boncianli t bu baa k ya kubi n yeli k tua k bani
tie kristo, b bu bɔndi b nubi boncianli ban tudi u sanu
6 I baa gbia k u tɔbu pua k bia gbia o tɔbi i yam n daa
ŋmadi kaa l buali k l kuli ne n tieni yo ama ŋanduna juodigi
daa kaa.
7 U buolu bo yi t fii k kɔni yeni buol tianu, dogu n fii k kɔni
yeni dogutianu. M kom bu yi t baa a dongbanaa i boncianli,
a dongbantiana mɔ tingi ń jegi
8 L kuli ne daa tie u madu yianu cilgi.

9 B nubi bu kuad'i ban cuo 'i k waani fala, k kpa'i, ŋanduna nubi kuli kan yaa bua i maam k dugn i n po.
10 l yogu nubi boncianli bu biani b dandanli, k kuadi b liebi k kan yaa bua b liebi nublu.
11 O faaugu dambi t bo fii k yedi k b tie u tienu sogni- nba, k bɔndi b nubi boncianli.
12 T biid boncianli t bo yabdi i tinga ne po, b nubi boncianli buami t bu wadi
13 Ama yua juuni caa yeni l juogi, u tienu bu fie wani
14 B bu muadi u tienu bal laabaamanli ŋanduna kuli, i buoli kuli n gbadi yo, ŋanduna ń ji fidi k juodi.
15 I ya t la o bonbiiugu yua ŋmadi b nubi yam baa k kua o jaanddieciangu n i nani u tienu sogni Daniali n bo maad maam (yua cogi l lanbonli ne wan gbadi l niimn)
16 L yogu yaabi ye Suude dogu n i ban sani k kua a juana n i
17 Yua ye o dekanbuag po wan daa kua deni n k u bu tugi u tiadi.
18 Yua ye u kuan po n mɔ daa tua k u bu lebdi k taa u liadli.
19 L dana n i fala b u gbadi a puotunpunma yeni i canpandimu naa -nba i.
20 Ya jaandi mani k l nantaali daali ń daa tu yeni bɔdilua yogu bii Saaba daali.
21 L dana n i b nubi bu cagn i yaa cacagnmi hal k baa ban k la ŋanduna n cil ya yogu yeni mɔlane. Nul bia ji kan ban k cagn i l cacagbuolu liemi
22 L bo yaa tie k l dana ba tie yeni k fagdi, nul bo kan ciadi ama u tienu nigandikaabi po i k u bu wadi l dana.
23 Lani nul yaa t maad'i k kristo ye ne lan bii k u ye ne po, yi daa tuo k tie mɔni.
24 K dugn i u faaugu dami t bo fii k yedi k bani n tie Kristo, b tianb n yedi k ban tie u tienu sogni -nba i, bt bu tienu o yaalidigu tuona, lyaa bo tie k b bu fidi, ban bɔndi u tienu nigannkaabi mɔno.
25 N tuodi k waani n yeni.
26 Lani, nul yaa t maadi k wan ye i tinkuonŋ n i yi daa caa, bii ku ye deni po yi daa tuo k l tie mɔni.
27 nani u tañigidu i yi ña puoli k gadi nutuali yeni u nufosaalo bijua mɔ t bo cua yeni
28 l bonkpieli n ye naani nanyobil - nba mɔ tigi lan kani.
29 L cacagnm dana t baa pendi yeni k k u yenu bɔndo, o ŋmaali mɔ kan ya pieni t ŋmaabidi bo ña tanpol po k baa baa. ya bona ye tanpol po kuli k pia u paal kul bu sag g ŋmadi yeni l lieli.

30 L yognui k b bu la l bonli tanpol po yal wangi k u
nufosaali bijua baami pundi ŋanduna buoli kul ji baa fabn
i, b bu la u nufosaali bijua n n ña t tawalgbandi n i yeni u
paacianmu yeni t yudandi yua yabi
31 U bo sɔni u maleki -nba yeni a naatuna yaali n mɔ ban
taani u nigandikaabi kuli yaab n bo ye puoli, nintuali yaangi
yeni yanbangu, ŋanduna kaan kuli.
32 Gaa mani l tudli ne o kinkanm kani. Yaa yogu k u tɔ a
bendimaana k u faadi cil k bundi, i bani k l kpañili nag.
33 Nani i mɔ ya t la l bona kuli, yi bandi k u nifosaali bijua
nag i, k u ji ye i diñɔna n i.
34 Yeni i mɔni n maadi l kuli ne b u tieni k sua mɔla nubi
yaabi n ye ne k b tɔbi daa kpe.
35 pol yeni i tingi b u pendi ama n maam wan kan ban k
pendi.
36 Baa nul k bani l daal k bua ya yogu k l bona bu tieni.
Maleki - nba ye pol k bani, u tienu bijua mɔno k bani, n baa
u tienu yaa kaa.
37 Nani lan bo tieni nandi nowe yogu yeni l bia t baa tie
yeni u nufosaalo bijua baa yogu.
38 Ya dana n pend o k ñinm fidi yili ŋanduna kul yeni, b
nubi bo di k ñu k kuandi b puobi k puuni b bidi b jabi, caa
yeni yaa daali k Nowe kua u ŋadugu n i
39 k ŋaa'b k b l ye kaa pia uyanbani baa kuli, k ñinm t baa
dinb'i. U nufosaali bijua mɔ ya baanm t baa tie yeni.
40 jabilie t baa ye u kpaabin i wan taa yedi k ŋa tiani
41 puobilie t baa naan i dii wan taa yendi k ŋaa tiani
42 Lani daa guandi mani, k dugn i i k bani yaa daali k i
yonmdaano bu cua.
43 ŋanbi mani k sogi ne: U diedaano bo ya bani u suud n
bo baa ya yogu u bo kan guani, u bo kan ŋaa u suud n kua
u den
44 lani mɔ baan mani k yaa guu kelima o nufosaali bijua
t bo yi yaa maali k u bu yogubaa i.
45 Ya tuonsɔlo k u canba guun'o u tuonsunliebi, k wan yaa
tien'mi t m jiemi ban bua yaa yogu,
46 l tuonsɔlo yaa sogi, g bia sogi u canbaa maami, k u t
kpeni yaa daali g sua k u ŋanm k sɔni u tuonli l pamanli
baa tie l tuonsɔnlo yaali
47 Yeni i mɔni n maad'i u canbaa bu taa u piami kuli k
guun wani.
48 Ama l yaa tie ya tuonsɔlo k pia yaam, k maadi u pal n
i k u canbaa daa kan kpen mɔlane,
49 k ji cuo u lieb k pua, k di k ñu yeni a dañuula u canbaa
t bo kpeni wan k guu yaa daali, yeni yaa yogu k waa bani,

51 k ñan'o, k taan'o yeni munafigidanmi naani k ɓ baa
buudi k ŋmani a ñina.

Diangbenga 25

1 Lanwani tapoli po diema baa naani nani Jafa nba piiga
yaaba n den ta bi fidisanmu ki bua cindi o po ja yeni.
2 Bi siiga bobinu den ki tie yandanba, ama bonbimu wani
den pia mi yanma.
3 Bi yan pia danba taa bi bi fidisamu baa den tiadi ki taa
mi kpama ki kubi.
4 Ama bi yandanba wani dentiadi ki tami kpama.
5 O poja nden waagi, kaapunditonma, mi guama den
gulibikuliki bi guani.
6 Gu yɔgisiigu ke bi kpaadi kiyigini. O poja pundo. Fi mani
tin tuogi o.
7 Bani Jafa nba piga yeni kulifiiki bobini bi fidisanmu.
8 Ke bi yanpiadanba maadi, biyandanba, puni ti mani ti
mi kpama kelima ti fidisanmu gbindi.
9 Ama ke bi yandanma maadi, li kan fiditin tieni ti yaa
fidisanmu nni yeni yi yaa yumu nni, gadi mani yaaba n
kuadi kani ki da yi yali mo.
10 Ban gadi ki baa daa mi kpama, ke o poja pundi, ke bi
yandanba kua yeni o li pogalikani, ke bi luoni li ganli.
11 Lan pugini waamu, ke bi pundi ki maadi: «canba,
canba, luodi ti po li ganli tinkua.»
13 Ti yapo, yin daa gɔa mani kelima yii bani li daali ki
buali li yogunu.
14 Li baa tie yenmanani yaa jua n den ca o sanu, ki yini o
tuosɔnba ki teni ba o piama.
15 O den taa dibalamu kiteni cincinliyua, o lielo ligibalalie,
o taalo ligibaliyenlo, o denteni yua kuli yeni o palu n dagidi
maama.
16 Yua den gaa ligibalamuu dentaa ki sɔni li tuonli ki ba
ligibala muu ki pugini.
17 Yua go den gaalibalalie mo den sɔni ki baa ligibalalie
ki pugini.
18 Ama o taalo yua den gaa ligibalayenli, den gadi ki pan
gbiidi yaa buogun yabi ki ta ocanba ligiki piini.
19 Li den waagi ke canba ti ñani u sanu ki kpeni ki yini bi
kuli ki wan diidi yua kuli yaa tuonli n tie maama.
20 Yua n den gaa ligibalamu n nagini o canba kani ki yedi:
«Canba n den gaa ligibalamu ki sɔni ki baa ligibalamu ki
pugini.»

21 O canba n yedi o: «li ŋani, a tie yaa tuonsɔnlo n mɔni,
a den gaa waamu ki fidi ki kubi. N baa guuni a yaala n yabi.
Cua ke yaa ye yeni nni li pamanli n deni.»
22 Yua den gaa ligibalalie n cua ki yedi: «canba, a den
teni nni ligibalalie n sɔni ki baa ligibalalie kipugini.
23 O canba den yedi o, li ŋani a tie yaatuonsɔnlo n mɔni,
a den gaa waamu ki fidi ki kubi, n baa guuni a yaala n yabi,
cua ki yaa ye yeni nni li pamanli n deni.
24 Yua n den gaa ligibaliyenli n mɔ n cua ki yedi: «canba,
n bani ke a tie yaa nilo n paa. A yendi ŋan ki buli nani kani
ki wodi ŋan ki lendi naani.
25 N den jie ŋaa ki ta a ligitanli ki gbiidi ki piini, Diidi a
ligitanli n yeni, gaa.
26 O canba den ŋmiani o a tie nibiado yo, ŋaa bua fala, a
den bani ke n yendi min ki buli naani, ki wodi min kilindi
naani
27 a den kan fidi ki ta nligitanli ki gadi ki bili liligidieli nni,
halimin kpeni i, li bo baa mali n po.
28 Gaa mani o ligitanyenli ki teni mani yua n pia ligitana
piiga.
29 kelima yua n pia, bi baa pugini o wan yaa pia ke li yabi
ama yua n ki pia baa wan pia yaala wamuu, bi baa gaa.
30 Lu mani o niinpo nani n biigi, li bubuuliyeni fala n baa
ye naani.
31 Yaa yogunu ke oja bija baa guanni yeni o kpiagidi yeni
o malekinba, o baa kali o badidiema po.
32 I nibuoli kuli baa taani okani wan paadi yua kuli yeni o
kaanu nani o yankpaalo n yi paadi i ŋɔañe yeni a ŋɔatona
maama.
33 O baa bili i ŋɔañe o jienu, a ŋɔatona o kaanu.
34 Yeni o badi baa yedi yaaba n ye o jienu po: «kua mani
yinba yaaba ke nba yadi mi yediŋanma i po, kua mani mi
badidiema nni yaama ke nba den bobini i po hali ŋanduna
n cili yaa yogunu o.
35 kelima mi koma den pianni ki puni nni ti jiedi ke n dini,
u ñinñunu den pia nni kipuni nni mi ñinma ke n ñuni. Min
den tua caano, i den gaa nni i deni.
36 N den paa cankpalonli, ki den yie nni ti tiadi, min den ki
pia laafia mɔ, i den dogidi nni, min den ye li yonmidielinni,
i den cua ki fuondi nni.
37 Ke bi gua ŋmiani o; ti yonmidaano, li laa daali ke ti den
laa ŋa ke n koma pia ŋa ke ti teni a ti jiedike a dini? bi ke
o ñinñuuni pia ŋa ke ti tena mi ñunma ke a ñuni?
38 bii a den tua caano bi yaa daali ti dogu nni ke ti gaa
ŋaa? bii ke o ñinñuuni pia ŋa ke ti puni a mi ñunma ke a
ñunii?

39 bii li laa daali ke a den yia, bii ki ye li yonmidieli nni
ke ti cua ki fuondi a?
40 ke o bado ŋmiani ba, yeni i momɔni maadi yua n den
tieni bi kpiiba ne siiga baa yua n tie biñidiga tieni mini.
41 Li yaa puoli po u baa gadi ki yedi yaaba n ye u ganu
po, fagidimani n kani, yin bia mani i kuli, gadi mani u
fantanbuogu nni yagu n den ke n den tuodi ki bobini sitaani
yeni o malekinba po.
42 kelima mi koma den cuo nni ke i teni nni ti jiedi ke
n dini, o ñinñuuni mo den cuo nni, ke i teni mi ñunma
ke n ñun. N go den tua caani i dogu nni, ke i gaani, n
go den paa cankpalonli, ke i yieni nni, ke n gɔ den yiagi li
yonmidielinni, ke i cua ki fuondi nni.
44 Ke bi gua maadi: «ti yonmidaano, li laa yaa daali ke ti
den laa ŋa ke mi koma pia ŋa, bii ñinñuuni pia ŋa, bii ke a
tua caano, bii ke a tua caano, bii ke a paa cankpalonli, bii
ke a yia bii ke a ye li yonmidieli nni?
45 ke o guani ki ŋmianba: N maadi i momɔni nni yaala
ke de tieni yaaba ne siiga kuli, yua n tie i biga, i den tieni
mini.
46 Bi kuli baa gadi mi fantanma buogu nni, yaaba n tiegi
n baa yaa miala kan gbeni.

26

1 jesu den maadi laa maama kuli ki gbeni o den yedi o
ŋoadikaaba.
2 yi bani ke pa sieni dana lie ke bi baa janbi ki cuo o
nisaalo biga ki teni ban joano li dapoanpoanli po ki teni
ban kpa o
3 sala yidikacianba yeni udogu ni kpela den taani Kayifa
lojagu nni
4 bi den jagi ki baa cuo jesu ki teni ban kpa o.
5 bi den yedi ke landa tua mi jaanma yoginu ke bi niba n
da ti fiini mi yiema.
6 jesu n den ye o gbaado Simoano deni.
7 nani ban den ye mijiema kaanu o pua den cua ki kubi
yaa badiga n yi alibate ki gbie yeni tulale ke o daagu pa o
den wuli o jesu yuli po.
8 biŋoadikaaba n den la lani bi pala den beni ki bi yedi:
be yaa po yo ke yi biani yaa tulale n yene.
9 bi bi baa fidi ki kuai li tulale yaa ligin yabi ki pa aluoda.
10 jesu den bandilaa bonla ki yedi be yaa po yo ke yi jaligi
yaa pua n tiena? o tieni boŋanle npo.
11 yi baa pia aluoda ke bi ye yeni yoginu kui, ama mini
wan ka.

12 wan wuli n po laa tulale yeni otieni la ki baa ŋanbi
nkuuma.
13 n maadi yi moamoani ban baa waani olabaaliŋamo
naankani kuli ŋanduna nni bi baa togidi o pua ne n tieni
yaala npo.
14 judasa bi piiga n ŋoadika liediba siiga yua den gedi bani
utienu sala yidi kaaba kani.
15 ki yedi yi baa pa nni be n yaa janbo ki teni yi? bi den
yedi o, ligi bidi pii ta.
16 ki cindi laa yoginu o den kpaani wan baa tieni maama
ki janbo ki teni ba.
17 li dacincinli yaa paano n ki pia dabinli daali jesu
ŋoadikaaba den maadi ki yedi abua tin gedi le ki ban ŋanbi
a po Paki jiema.
18 o den guani yedi ba gedi mani udogu nni o ne deni ki
yedi o, canba yedi daa n yoginu nagini n bua n bua ki di
Paki jiema yeni n ŋoadikaaba ayaa deni.
19 bi ŋoadikaaba den tieni jesu n den yedi ba yaala ki
ŋanbi Paki jiema.
20 ku dajuagu n cua o den kali usajekaanu kani yeni o
ŋoadikaaba.
21 ban den di yaa yoginu o den yedi ba imoamoani n
waani yi siiga niyendo baa janbi nni
22 li den biidi bi pala ki yagi bi yama, ke bi siiga yua kuli
den cindi ki bualo canba li tie mini yo?
23 o den goa ki ŋmiani ba yua n taani ki tuuni o nu ku
saatiagu nni wani n baa janbi nni.
24 onisaalo biga caa nani lan diani idiani o po maama yeni,
ama fala baa ye yeni yua n baa janbi o nisaalo bi li den baa
ŋani ki cie lan daano po bi yaa den mali o.
25 judasa yua n den baa janbo den yedi o, li tie mini yo
jesu den goa ŋmiano ayedi aba la.
26 ban den di yaa yoginu jesu den ta paano ki jaandi ki
jendi ki tenba o ŋoadikaaba ki yedi ga mani ki ŋmani li ne
n tie n gbanandi.
27 o go den ta ki tadi ñokaaga ki jaandi ki mia utienu
ŋanbili li po ki teni ba ki yedi yi kuli n ño mani.
28 kelima li ne n tie n soama yaa ma n wuli ti tuonbiidi
sugili po.
29 n kan go ño bu duven tibu bonluonkaala daama hali
min go baa ti taani yeni ki ñoma bon panma n Ba diema
nni.
30 ban den yindi utienu yani bi den ñani ki gedi olife tiidi
juali po.

31 lani jesu den yedi ba ku dajuagu nne n baa tua yi po li
tingbali bonla nani lan diani maama
32 n baa pua ki kpa o yankpaalo u pekulu mon n yadi ama
n yaa ti fii bi bi kpienba siiga n baa ga yi liiga ki gedi Galile
po.
33 Pieli den ta mi maama ki yedi o, ba bi kuli yaa sani ki
ŋaa ŋa mini wani kan sani ki ŋaa ŋa.
34 jesu den goa ki ŋmiano n yedi a, i moamoani ba dinla
ñiagu hali ku kotongu daa mua a baa nia nni taalima ta.
35 Pieli den guano ba li yaa tie min taani ki kpe yena nkan
nia ke mii bana yaa ŋoadikaaba n sieni moko den yedi yeni.
36 lanyoginu jesu den gedi wan leni o ŋoadikaaba yaa
kaanu n yi Jetisamane o den yediba kali man ne ke min
suagi liiga ki ban jaandi.
37 o den ta Pieli yeni Sebede bijaliediba o den cindi ki la
ti yanyagiciandi yeni li paboanli o niin nni.
38 lani o den yediba li paboanli cuo nni hali ke naani nani
n baa kpe yeni sedi man ne ki yaa jaandi yeni nni ki da
guani.
39 o den foagidi yeni ba waamu ki den ba ki labini o nunga
po, ki maadi n Ba li yaa baa tuo ŋan foagidi ki tadiñokaaga
ne n kani ama lan da tua mini ka n bua maama ama fine n
bua maama.
40 o den guani bi ŋoadikaaba kani ki sua ke mi guama guli
ba o den yedi Pieli yii fidi ki guudi nni ba yoginu waamu?
41 yaa guu mani ki jaandi ke yin da ti kua mi tulinma nni
li yan tiali bua ama ti gbanandi nan tadi
42 O go den foagidi yeni ba mi ta liema po ki jaandi ki yedi
nBa li yaa tie keli kan tuo ŋan foagidi laa tadiñokaaga ke
se min ño a yan buama n tieni
43 ogo den guani bi kani ki sua ke bi goa kelima mi guama
den gbadi ba.
44 lani go den ñani bi kani ki foagidi ki ban jaandi mi ta
taama ki togidi o ma kpiama.
45 jesu den guani oŋoadikaaba kani ki sua ki bi baa goa
ke o yedi ba yi baa goa ki fuo yo? diidi uyoginu pundi ke bi
baa janbi o nisaalo biga ki teno ti tuonbiidi danba nuu nni.
46 fii mani tin fuadi mani ne yua n baa janbi nni nagini.
47 wan den maadi ba yaa yoginu bi piiga niliediba siiga
nyua judasa den cua ki yegi yeni yaa niba n yabi, utienu
sala yidi kaaba yeni a nikpela n den soani yaaba den taani
ki pundi yeno ki kubi igbiani yeni mu jugimu.
48 wani yua n den baa janbi jesu den tuodi ki waan ba yaa
banma n tiena ki yedi ba yua ke n baa bibo wani yeni yin
cuo o mani.

49 lan yoginu o den cua jesu kani ki yedi n fuonda canba
yeni o den bibi o,
50 jesu den guani ki ŋiano n danli tieni ŋan cua ki bua ki
tieni yaala ton toni, lan wani bi den bibi ki cuo jesu nu ki
cuo o.
51 diidi yaa niba n den yegi yeni jesu siiga nni niyendo
den tandi o nugu ki noadi o juga ki pedi ki jia salayidika
ciamo naacemo tubili
52 lani jsu den guani ki yedi o guani ki ŋuuni ajuga ki
kaanu kelima yua n baa koani yeni mu jugimu baa bodi
yeni mujugimu.
53 naani a ki bani ke n baa fidi ki mia n Ba wan soani n
po piiga n toa caga lie.
54 ama li yaa tieni yeni idiani baa kua lede nani lan yedi
maama idiani nni ke li tie ti ladi li kuli n tieni.
55 jesu den maadi yeni li niba yi cua n kaniki kubi igbiani
yeni mujugimu nani yi kpaani o naa yigo yeni n den ye daali
kuli utienu diegu nni ki bangi yii den cuo nni.
56 lanbonla kuli ne tieni ke lan kuani utienu
nisoaginkaaba n den diani yaala ntieni lani bi ŋoadikaaba
kuli den ŋa o ki sani.
57 yaaba n den cuo jesu yeni den gedi no salayidikaciamo
deni naan kani ke utienu maama gban banda yeni anikpela
den taani.
58 pieli den ŋoa hali puoli po ki ban kua salayikaciamo
lojagu nni o den pundi ki kali yeni bi guudi kaaba ki baa le
lan baa cuoni maama.
59 sala yidi kacianba yeni anikpela den kpaani ban baa
pua jesu po yaa faama ki ba ki kpa o
60 baa den la ban baa fidi ki tabo yeni yaala ba ke yaaba n
den tiendi o po mi siedi faama den ye li kani ki yabi li den
baa siedi n ba lie ki bi cua
61 ki yedi o naa joa den yedi n baa fidi ki mudi utienu
diegu ki guani ki maagu dana ta.
62 salayidikaciamo den fii ki yedi o, a kan guani maama
baa? yaa niba yene tiendi a po be siedi nyeni.
63 jesu den ŋmini salayidi kaciamo yeni den fii ki yedi o, n
yedi a, ŋan waani ti hali utienu yua n fo poa yaa tie kilisiti
utienu bijua.
64 jesu den guani ki ŋmiano fini a ba yedi la ama n yedi
a, ke a baa le ke o nisaalo biga ka utienu jienu ki ñani ki
kpendi a tawala nni tanpolo po.
65 lan wani salayidikaciamba yudaano den cuo ki padi o
tiadi ki yedi ti go bua siedin ba ki tieni be? yi gbadi ke o
sugidi utienu po.
66 yi jagi be bi den guani ki yedi o li pundi wan kpe.
67 bi den sii ti ñinsandi o nunga nni ki pabino yeni bi nugi.

68 ki maado ki tua soagini ti po utienu n yedi yaala a yaa
tie kilisiti waani yua n pua ŋa.
69 pieli den kaa niini ku lojagu nni yaa pua n den tuuni li
kani den cua ki yedi o, a moko den taa ki ye yeni jesu Galile.
70 ama o den nia biniba kuli nintuali ki yedi mii bani ŋan
bua ki yedi yaala.
71 o den tagi ki ca bubuli ñoabu po ki baa ña puo toa yua
n go tuuni li kani den laa o, ki yedi yaaba n ye li kani ojoa
ne moko den taa ki ye yeni jesu Nasaleti yua
72 o go den nia ki polini ki tua mii bani laa joa.
73 lan yen waamu yaaba n den ye li kani den nagini ki yedi
pieli moamoane a moko li tie bi siiga nni yua yo kelima a
maama doagidi ki waana.
74 lanwani o den cindi ki polini ki solini o yuli ki yedi mii
bani laa joa lan yoginu ku kotongu den buudi
75 pieli den goa ki tiadi jesu n den yedi o, yaala hali ku
kotongu daaa mua a baa nia nni taalima ta lani o den ca ki
buudi yeni paboanli.

Diangbenga 27

1 U siŋaapanpangu ke sala yidikaaba cianba yeni u dogu
nni nikpela juogi ke bi baa teni ban kpa Yesu.
2 Bi bo lol'o ki gedi yen'o ki pan ten'o Pilati yua bo tie dogu
daano i.
3 Juda yua bo janbi Yesu n bo la ke b jia wani Yesu buudi ki
kadi ke b baa kpa'o. O bo mua ke o yaa bi janbi 'o. Ke o taa
a kujapiena piitaa yeni ki gedi ban ŋmiani sala yidikaaba
yudanba yeni bi nikpela.
4 Ki yedi n tieni t tuonbiadi ki kuadi yua naa pia tagili ba
kuli. Bi bo guani ki yed'o lani mɔ naa ŋua ti li ŋua fine
5 O bo luni iligi yeni u Tienu diegu nni ki ñani ki gedi ban
sadi o bá.
6 sala yidikaa yudaano n bo gandi gandi li ligi yeni ki yedi.
Laa ŋani ke laa ligi n kua u Tienu ŋanmani kpagu nni.
7 Ban bo juogi b bo taa laa ligi ki daa o tanmaalo kpagu
ke la ya tie b canbáa
8 Lani ya po bi bo yini li kuanu m sɔwulikaama kuanu
hali yeni dine.
9 Lanwani o saawalipualo Jeremi n bo maadi ya maama
n bo tieni. B bi gaa kujala piitaa Isaraheli yaaba n dini u
daagu maama n yeni o po.
10 Ki daa o tanmaalo kuanu nani o diedo n bo maadi
maama yeni.
11 Yesu bo sedi t buudidaano nintuali nni ke o bual'o: a tie
jufi-nba bado bii? Ke Yesu guani ki yed'o: fini n yedi yeni.

12 Ama sala yidikaa yudaano yeni a nikpela bo jaligi Yesu.
O naa bo yedi bonli ba.
13 Lani yogunu Pilati bo yed'o: ŋaa gbia ban jalig'a yaala
aa?
14 Jesu naa bo ŋmiani baa bonli ba. Li yaa po t buudi
daano yama bo yaadi.
15 O dogudaano bo maani ka wan luodi yonmyendo yua
ke bi niba bua'o i jufi -nba jaama.
16 Lan yogunu o yonbo bo ye ke b yi'o Balabasi.
17 U niwuligu bo taani ke Pilati buali ba: i bua min faabi
i po ŋmaa i? Balabasi bii Yesu ban yi yua Kirisi.
18 kelima n bo bani ke bi cuo Yesu li nunponbiadili po i li
bujiali kani.
19 Wan daa bo kaa o bujiali kani o bo ke o denpua yini ki
maadi'o. Daa kua o naa niteginkaa maama nni kelima ya
ñiagu n pundi ne n la fala boncianli t dangidi nni kelima o
ya po.
20 Sala yidikaa yudaano yeni a nikpela bo tundi bi niba
ke ban cedi ban kpa Yesu ki lodi Barnabas.
21 O buujialo bo buali ba: min lodi ŋmaa i po? Ke bi bo
yigini Barnabas.
22 Pilati bo guani ki buali ba? Tin tieni be Jesu yua ke yi
yi'o Kirisi? Bi bo yedi kpa'o.
23 Pilati bo yedi: O tieni baa biadima? Bi gɔ bo tandi ke li
paa cie ban jɔn'o li daapɔnpɔnli po
24 Pilati bo bandi ke o ji kan fidi tieni bonli baa kuli ke
u fuugu gɔ pugini ke o taa m ñinma ki nidi bi niba kuli
nintuali nni ki yedi: Mii pia tagili ba kuli o naa niteginkaa
sɔma wulima nni. li li yinba i.
25 U niwuligu kuli bo guani ki yed'o: o sɔma n guani baa
tinba yeni t bila po
26 Pilati bo lodi b po Barnabas i ki cedi ke b pua yesu a
gbana. ki teni o nuu ke ban pan jɔn'o li daapɔnpɔnli po.
27 Wani o buujialo mintela bo kuani Yesu t buujiali deili
nni ki taani bi cagili kuli ki kaa ki lind'o.
28 b B bo landi o tiadi ki bobin'o u kpalimɔngu
29 B bo piani o badi fegiliga yeni i kunkoni ki yilin'o ki
mubini o jienu li kankagili. Ki ji ki gbaandi o nintuali nni
ki tua: t fuond'a fini Jufi- nba bado.
30 Ke bi ji siini o po t ñinsandi ki yi taa li kankagili ki pua
o yuli
31 Ban bo ñuañuadi'o ki gbeni bi bo bobidi o kpaliba ki
guani lani'o o yaa tiadi ki gediki jɔn'o li daapɔnpɔnli po.
32 Ban bo caa bi bo tuogi Silena dogu nni yua ke b yi'o
Simoni ke b tien'i u paalu ke o bugi Yesu daapɔnpɔnli.

33 Bi bo pundi ban yi yaa kaanu Gɔligɔta lani tie t yukuodi kaanu.
34 Ke bi ten'o u daamɔngu yeni yaa ñɔgu to ke wan ñu. Ama wan bo leni waa bo ñuni.
35 Ban bo kpa'o bi bo taa o tiayiekaadi ki tɔni tiatia bɔbɔgidi.
36 Lani ki ji kaa guu.
37 Bi bo diani ban bo kpa'o yaali ya yuli ki maadi: O ne n tie Jufi-nba Bado.
38 Bi bo kpaa nibiada lie ki taani yen'o. O yendo u jienu po o tɔ o ganu.
39 A sancenda bo sugid'o ki fegini a yula ki tua:
40 fini yua baa mudi u Tienu diegu ki guani maa dana taa, gaa a yuli naanla. A ya tie u Tienu bijua ŋan jiidi li daapɔnpɔnli po.
41 Sala yidikaaba yudanba yeni li bali maama banda mɔ bo ñuad'o ki tua:
42 o bo gaa nitɔba ki nan ji kan fidi gaa o yuli. O yaa tie Isaraheli buolu yaaba bado mɔnmɔni wan jiidi li daapɔnpɔnli po mola ne lanwani t baa tuo ki daan'o.
43 Odugi u Tienu po i u Tienu yaa bua o mɔnmɔni wan nan gaa'o mola kelima o bo yedi: «ntie u Tienu bijua yo.»
44 Ban bo taani kpaa'ba yeni ya nubiada mɔ bo sugid'o.
45 ki cili u yensiicocoli li biigili bo tieni ki tinga nni kuli yaa caa u hali u yenjuogu.
46 Li yenlibidili po Yesu bo yigini ki tiani ki maadi: Eli lamasabataani: Lan tie n Tienu n Tienu ba yaa po ke a ŋaa nni.
47 Ya niba n bo ye li kani bi tianba bo gbadi ki yedi: o yi o saawalipualo Eli i.
48 Tontoni b siiga yeni n sani pan taa u ciesuogu ki pagini m ñinmigma nni ki fini li kankagili po ki yugidi ki ten'o ke wan ñu.
49 O lieba bo tua cedi mani t diidi Eli ya baa cua ki ga'o.
50 Yesu gɔ bo tiani ke paa ki cabi o naano ki kpe.
51 Lanyogunu u Tienu diegu nni kpaldɔgikaabu bo padi siiga nni ki cili tanpoli ki ban jiini hali tinga nni ki bɔgidi kaani lie. Ki tinga bo digibi ke a tana yagidi
52 A kakula bo yaadi u Tienu nigagidiŋanba yaaba bo kpe siiga boncianli bo fii bi tinkpiba siiga nni
53 Bi bo ñani a kakuli nni Yesu fiima bi tinkpiba siiga nni puoli. bi bo kua u dogagidiko nni ke bi niba boncianli la laa ba.
54 Miteeli -nba canbáa yeni miteeli nba yaaba bo guu la ke i tinga niginigi yeni yaa bona tieni kuli. ke ti jiwaandi cuo ba ke bi maadi. «li ko baa tie mɔni ke o ne tie u Tienu bijua.

55 Bi puobi yaaba bo ŋɔdi Jesu Galile ki pan baa guud'o bo
se fagima ki nua
56 Lani tie Maali Magdala Maali jaka yeni Josefi naá yeni
Zebede bila naá.
57 U yenjuogu ke ja ba tie Aimate yua ke b yi 'o Josefi o
mo bo tie Yesu ŋɔdikaa i ke o mo cua.
58 Ki nagini Palati kani ki mia ke wan taa Yesu gbannandi.
Ke Pilati cabi ke bi taa Yesu gbannandi ki ten'o.
59 Ke Josefi taa Yesu gbannandi ki pɔbini li cincenpienli
nni yaala ŋani nni
60 Ki duan'o li kakupanli nni wan bo cedi ke gbiidi yaala
u tantiagu po.
61 Magidala yua Maliyam yeni Maliyam tua bo ye li kani
ki kaa ki tiegi li kuli.
62 Lan bo fii ki fa bi bo bobini saaba daali ki gbeni yo.
ke sala yidkaaba ciamo yeni falisiani -nba gedi ki la o
dogudaano Pilati
63 ki maadi'o. T bua tiad'a ke ki sua o daa fo o bo maadi
ke dana taa daali n baa fii bi tinkpiaba siiga nni
64 Lani yaa po ŋan cedi ban yaa guu li kakuli hali dana
taa daali ke o ŋɔdikaaba n daa cua ki su 'o. ki yedi bi niba
ke o fii bi tinkpiba siiga nni laa bɔndiyuami ji baa cie li bo
kpiali.
65 Pilati bo yedi ba: I minteeli -nba ye taa bi mani ban
gedi guudi nani yi bua maama.
66 Ke bi gedi ki bobini ban bo guudi li kakuli maama; ki
ŋanbi biini li kakuli ki pɔli ki tieni m banma ki sieni soje-
nba ke ban yaa guu.

Diangbenga 28

1 Saba jaanma ń pendi, li Laadi daacincinli
siŋaapanpangu, ke Magdala dogu Maari yeni Maari tiano
gedi ki bua gɔndi li kakuli.
2 Bi sua ke ki tinga migi boncianla, kelima O Diedo maliki
ñani tanpoli, ki jiidi, ki bigdi ku tanpabgu yu bi luoni li
kakuli yeni, ki kali kupo.
3 O den tuudi nani i taañigdi yeni, ke o tialakaadi pieni ki
cie ti kunkundi.
4 Ti jawaanciandi ń kua li kakuli guudkaaba ban baa, ki
pabi, ki tua nani kpiema yeni.
5 Ama maleki ń ga mi maama ki maadi bi puoba: “Yinba
wani ń da jie; kelima n bani ke i lingi Jesu ban kpaa yua li
daapɔnpɔnli po yeni.
6 O ji ki ye ne; o yiedi o, nani wan den tuodi ki maadi
maama. Cua mani ki diidi wan den dua naani.”

7 Gedi mani tonma ki maadi o ŋɔdkaaba ke o yiedi bi
tinkpiba siiga. Maadi mani ba ke o liidi yi, ki gedi Galile;
Lanpo i ke i baan la o. N maadi yi lani n yeni.
8 Bi puoba ń ña li kakuli kani yeni ti jawaandi, ama ke
bi pala nan mani boncianla, ki gedi tonma ki ban waani o
ŋɔdkaaba o laabaalŋamo.
9 Jesu ń tuogi ba u sanu nni, ki maadi: “N fuondi yi.” Ban
nagni ki gbaani o nintuali, ki cuo o taana.
10 Lanwani i, Jesu ń maadi ba: “Da jie mani; gedi mani ki
maadi naataani, ke ban gedi Galile, ke lankani ke bi ba la
nni.”
11 Ban den paa u sanu ki caa, li kakuli guudkaaba bi tianba
den kua u dogu nni, ki dugni salga yidkaacianba yaali n tieni
kuli
12 Ban taani ki kali yeni u dogu nni nikpelba ki juogi ki
bibni bi guudkaaba i ligi boncianla,
13 Ki maadi ba: Maadi mani: “O ŋɔdkaaba den cua ku
ñiagu nni ki ludi ti ke ti gɔa, ke bi suni ki ñani o gbannandi.
14 Li ya tie ke Gufeneeli gbadi, ti ba maadi ki sɔngi o pali,
ki maadi ki fie yi.
15 Bi guudkaaba ń ga i ligi, ki tieni nani ban maadi ba
maama, Lani ya maama n ji yadi Jufinba siiga hali yeni
mɔlane.
16 Li piiga n ŋɔdkaayendo ń gedi Galile, Jesu ń bi waani
ba ya juali po yeni.
17 Ban la o, ban baa ki gbaani o nintuali. Ama tianba den
ye yeni tama.
18 Jesu ń nagni ki maadi ba ne: “bi teni nni Tanpoli yeni
ki tinga po paalu kuli.
19 Gedi mani i nibuoli kuli nni ki ban batise ba, Báa yeni
Bijua yeni U Tienu Foŋanma yeli po, ban tua n ŋɔdkaaba.
20 Yin tundi ba ban cɔlni min waani yi yaali kuli. Lani n
yeni, n ye yeni yi daali kuli hali ŋanduna juodma.

MARKA

1 U tienu bijua Jesu kirisi laabaalŋanmo cilma
2 Nani lan diani nandi osawalipualo Isahi tili nni. Ya nua
min sɔni ya tondo a kani.
3 O tie ya nnilo kpaandi li fuali nni ki maadi ke; ŋanbi
mani t yonmdaano sani ke lan tua sansiedu.
4 San bo cua ki wuli bi niba m ñima li fuali nni ki wangi'ba
ke ban lebidi bi pala ki ŋaa t tuonbiadi. Ke o Tienu n tieni
b po sugili bi po.
5 Jude dogu nni yaaaba yeni Jelisalemi yaaba kuli bo cuoni
Jan kani. B bo tuo ki waani bi tuonbiadi ke Jan wuli'ba Jude
kpenu nni.
6 Jan bo laa li liadili ke b lugi yeni u yuoyuogu kobidi ki
loli li gbanli o ciaga nni. T ñankpandi yeni t siidi n bo tie o
jiema.
7 Jan bo waan'ba ki yedi: o tiano gɔ ŋua n puoli ki pia u
paalu boncianli ki cie n i. Mini k pundi yua ba gbaani ki
gbindi o taacaagbani
8 Mini wani wuli yeni m ñima ama wani baa wul' i yeni
fuoŋanma i.
9 Lani ya daali ke Jesu bo ñani Gaalile dogu nni Naasaleti
nni ki cua Jan kani ki gɔ wul'o Jude kpenu i
10 Jesu n bo ñani mi ñinma nni yaa yogu o bo la ke tanpoli
luodi ke fuoŋanma ñani ki naani ki lanjiepienga yeni ke baa
jagini o po
11 Li yogu o nialu bo ñani tanpoli po ki maadi: O ne tie n
bijua n pia li pakɔnli o po boncianla. N taa n buama kuli ki
teni ŋa.
12 Ama fuoŋanma bo tudi'o ki gedi yen'o hali i tinkuonga
nni.
13 O bo tieni danapiina ke Sitaani bigin'o, o bo ye yeni t
muayandi ke maleki-ba ke u Tienu maleki -nba caan'o.
14 Ama ya yogu ke b bo cuo Jan batisi Jesu bo cua Gaalile
ki wangi u Tienu laabaaŋanmo.
15 O bo maadi «u yogu kuli pundi n yeni u Tienu diema
mo nagi. Lebidi mani i yama ki tuo u Tienu laabaaŋanmo.
16 Jesu bo baa Gaalile ñinciama kani o bo la Siimo yeni o
waaalo Andele. B bo lu bi janbuandi m ñinma nni ki kpaani
i jami kelimaa b kuli bo tie jankpaanla i.
17 Jesu bo yedi'ba: «cua mani ki ŋɔdi nni n baa cedi yi ya
co bi niba i»
18 Li yogu li yogu b bo ŋaa b janbuandi ki ŋɔdi.

19 Jesu n bo cuoni ki juandi waamu o bo la Zebede
bila Saaki yeni o waalo San o ñinbiagu nni ki ŋanbidi bi
janbuandi
20 Jesus bo yiin'ba ke bi siedi ŋaa b báa Zebede u ñinbiagu
nni yeni b tuonsɔntiadi kuli ki ŋua Yesu.
21 Jesu yeni o ŋɔdikaaba bo pundi Kafarnawomi dogu nni
saaba daali ki li jaandieli nni ki bangindi yaaba n ye lienn
u Tienu ñɔmaama
22 O bangima bo yaalidi'bi, kelimaa o bo bangi yeni yikodi
waa bo bangi 'ba nani li bali maama gbanbanda yeni kaa
23 Ke li sua ja ba ye li kani ke i cicili biadi ŋua'o ke o yigini
ki maadi:
24 Nasaleti Yesutinba yeni fini be yaa po i? A cua ke ŋan
biani 'ti yoo oo? N bani ŋan tie yua. A tie u Tienu niŋanmo
i.
25 ke Yesu gaa t naajadi ke maadi: «suoni mani lan kani
ki ña o nini»
26 li yogunu o ja yeni bo jiidi ki baa ke t tagi biidi yeni bua
ña ki yigini ki kpandi o nialu.
27 Li bo yaa lidi ya niba bo ye li kani. Ke bi buali bi lieba
ne mɔ tie be yo oo? I tundi paani ke o tundi yeni yikodi i.
O cedi ke a pola mɔno cɔlni o maama
28 Lan yognu mɔno ke Yesu yeli doni Gaalile dogu nni.
29 Ban ñani jufi -nba tantaandieli nni ya yogu ke Yesu yen
Saaki yeni San gedi Siimo nba deni. Ke li sua ke Simo cuado
dua yeni u gbannantongu.
30 Li yogu mɔno ke b maadi wani Yesu li gbannnanbiedi
maama
31 Ke Yesu bo cua ki cuo o nugu ki fiini ki sien'o ke
ogbannandi sɔngike o fii ki candi'ba.
32 li yenjuogu bi niba bo taa a yiama kuli yeni yaaba ke a
pola ŋuaˈbi ki gedi yen'ba Yesu kani
33 ke u dogu nni niba kuli taa ki ye u diñɔbu kani
34 Ke Yesu paagi yaaba kuli bo yia, ki gɔ beli ki yaani i
cicilibiadi. O bo ki cabi i cicilibiadi ke ban maadi mɔno ki
dugini b bo bani wan tie yua.
35 Yesu yagidi ki fii ki gedi naani ke oba ki ye ki jaan i.
36 Ke Siimo yeni o lieba ŋua ki kpaa'o.
37 ki la'o ki maad'o ke bi niba kuli kpaan'o.
38 ke o maad'ba ya cuoni mani tin gedi u kaantianu. I
dingbanbinmu nni ke min pan muandi lan po mo, ki dugini
lan po n cedi ke n baa
39 Lani ke Yesu tɔgini Gaalile digbana kuli nni ki maadi u
Tienu laabaaŋanmo jufi -nba tantaan diena nni.
40 o gbaado bo cua ki gbaani ki mia ki yedi: A ya bua a ba
fidi ki paagi n i.

41 m ninñinma bo cuo Yesu ke tandi o nuugu ki sii'o ki
yedi: n bua a agbannu n ŋanbi.
42 Ke li yogunu o gbaado bo siedi ki sua o gbanu kuli
ŋanbi.
43 Ke Yesu maadi ke wan tuodi ki siedi li kani ki kpaa'o
44 ki maadi: cuo a ñɔbu ki daa cedi oba n gbadi. Ama ŋan
gedi ki pan waani sala yidikaaba. Ki tien'ba m ŋanbima
paalu nani moyisi n bo bili maama ke lan tua bi sieda.»
45 ama oja yeni n ñani ya yogu ke o kpaandi li maama
kaan kuli. Lan po n bo cedi ke Yesu ji bo kam fidi kua u
dogu nni ya yogu ke bi niba bo la'o. O bo yi ye u dogu kuni
naan kan ki ñiana k ye.

DIANGBENGA LIE

1 Yesu bo tieni nani dana lie yeni ki guani Kaparnawomi
dogu nni ke bi niba gbadi ke o ye deni.
2 ke bi tigidi ki gbie deni ke finfanm ji t ye baa o diñɔbu
kani. Ke yesu tundi 'ba u Tienu maama.
3 Bi niba bo tugi o yiamo hali ke o Taana kuli kpe. ke bi
cua yen'o Yesu kani
4 Bi niba bo yia i ke b kan fidi pundi yeni o yiamo Yesu
kani Ama bi bo doni Yesu n ya dieli yuli po i ki cibi ki londi
ki jiin'o Yesu kan ke dua li ganli po.
5 Yesu n bo la ke bi pia li dandanli yeni ke o bo yedi yua ya
gbanu kpe yeni yeni ke: «n bijua a bàà a tuonbiadi sugili»
6 Ama li bali gbabanda dianba bo kaa li kani ki maadi bi
pala nni ki tua: «
7 Li tieni ledi ke o ne wan maadi nanda i? O sugidi u
Tienu i ŋmaa ba fidi ki di o nisaalo tuonbiidi sugili li yaa tie
u Tienu baba ya kaa.
8 Li yogunu mɔno Yesu bo bandi b pala nni n maadi yaala.
O bo yedi'ba be yaa po i ke i maali i pala nni n yeni?
9 Lan bona lie nni n diidi ya maama paa i? a bàà a
tuonbiadi sugili fii taa a kakalugu ki ya cuoni.
10 Bandi mani ke o nilo bijua pia yiko ki tinga ne po ki baa
fidi puni bi niba bi tuonbiadi sugili. O bo yedi o yiamo.
11 Fii ki taa a donduanu bonla k ya kuni.
12 Li yogunu o ja yeni bo fii ki taa o kakaligu ki pan caa.
Ke bi niba kuli ji nua'o. Li bo lidi bi niba kuli ke bi ji yigini
ki pagi u Tienu ki tua: tin daa kpeli ki la ya bonla ne buolu.
13 Yesu bo guani ñani ki gedi m ñinciama kunu ke u
niwuulugu cua o kani ke tundi'ba.
14 Jesu bo cuoni o bo la Alife bijua Levi. O bo kaa lonpo
diegu kani ke o maadi'o «ya ŋua'n» ke o bo fii ki ŋɔdi Yesu.

15 Li ya puoli po Yesu bo kaa Levi deni ki baa je yeni t
tuonbiadi danba yeni lonpo gaala yeni o ŋɔdikaaba. Li kani
bi niba bo ŋɔdo ki yabidi
16 U Tienu tili banda yaaba bo tie gbanbanda n bo la ke
Yesu jeni yeni a lonpogaala yeni t tuonbiadi danba yeni. Ke
bi maadi o ŋɔdikaaba: laabaal ke o dini yeni a lonpogaala
yeni t tuonbiadi danba.
17 Yesu bo gbadi ki maadi'ba: yaaba n pia laafia naa bua
dogda se yaaba yia. Mii cua bua ya yi bi niŋanba kaa, n cua
bua ya yi t tuonbiadi danba i.
18 Jan ŋɔdikaaba yeni falisiani -nba bo loli u ñɔbu i. Bi
niba bo cua Yesu kani, ki yedi'o: Be tieni ke Jan ŋɔdikaaba
yeni Falisiani -nba ŋɔdikaaba loli u ñɔbu i? Be tieni ke fini
yeni a ŋɔdikaaba naa loli?
19 Yesu bo buali 'ba: yua ke bi yiin'o li puokuanli jaanma
ba fidi ya kaa konma ya yognu ke o puocaano calo ye b kani
i? hali bani baa ye yeni yo lan waagi maama kuli b kan loli
ñɔbu.
20 Ama adana cuoni ke bi ba ñani o puocaano Calo. Lan
dana nni ke b baa loligi u ñɔbu.
21 Nilo baa kan taa li cabipanli ki ŋali ki tugini yeni li
liadikpeli. A ya tieni n yeni li cabipanli ba dadi ki padi a
cabikpeli. a cabipaana n mɔ tolitoli ki findi.
22 Nilo ba mɔ ka taa m daakaama ki tieni ñinbobikpeli
nni kelima o ya tieni n yeni m daakaama baa mɔ ki pudi li
ñinbobili. m daama yaa n ye li ñinbobili n gɔ biidi. Ama a
ya tieni m daama li ñinbobipanli nni.
23 Li bo tie saaba daali ke Jesu yeni o ŋɔdikaaba pendi u
kuanu nni ki dogi i difiandi.
24 Falisiani -nba bo yedi: «Diidi mani be tieni ke b tiendi
yaala n kua m fuodima daali.»
25 Yesu bo guani ki yedi'ba: «Yii kpeli cogi Davidi n tieni
yaala wan bo luo m jiema aa? ke m koma cuo'o wani yeni
ya niba bo ye kuli.
26 Li nan bo tieni ledi ke Davidi bo kua u Tienu diegu nni.
ki taa sala ke wani yeni o ŋɔdikaaba ŋmani. Ama ke li nan
bo cabi ke u Tienu sala yidikaa baba i n ŋmani li paanu.
27 Yesu bo yedi 'ba: «saaba ye bi niba po i; bi niba kaa ye
saaba po.
28 Lani po n cedi ke saaba mɔno ye o nisaalo bijua nuugu
nni.

DIAGBENGA TAA

1 Yesu bo guani kua jufi -nba tantandieli nni. O ja bo ke o
nuugu kpe.

2 Yaaba bo ye li kani bo kpaag'o ki ba diidi Yesu ya baa
paagi'o m fuodima daali. Ke ban jalig'o.
3 Yesu bo yedi o ja yua ya nuugu bo kpe yeni: «fii gi sedi
t siiga nnni».
4 Lani ke Yesu yedi u niwuligu: «i tuo tin tieni li bonŋanla
bii u bonbiigu bi niba fuodima daali gi gaa o miali bii ki ŋaa
wan bode» ama b bo ŋmini suooo.
5 Yesu bo nuali'ba yeni li pabiili kelima b bo fiini b pala
ke li juagi. Lani ke Yesu yedi o ja yeni «tandi a nuugu» ke
o tandi o nuugu ke Yesu paag'o.»
6 Li yogunu mɔno faalisiani -nba taani kali ki ji juogidi
ban baa tieni maama ki cuo Yesu ki kpa'o.
7 Li po ke Jesu yeni o ŋɔdikaaba gedi m ñinciama kunu.
U niwuligu boncianla bo ñani Galile ye Jude ki ŋua 'o.
8 Jelusalemi dogu, Idume bii juudeni yaa kandima yeni ya
diema kpia Tiir yeni sidɔn. Li niwulugu bo cuoni Yesi kani
kelimaa bi bo bani wan suani yaali.
9 O yedi o ŋɔdikaaba ke ban kpaani u ñinbiagu ke wan
kua, kelima u niwuligu baa mad'o
10 Wan bo paagi bi niba boncianli yeni, yaaba bo ye li kani
kuli ki yia ji bo tudi bi lieba ki gba ban si'o.
11 T tagibiidi danba ya la'o ya yogunu kuli bi yio gbaani o
nituali nni ki ya tandi: «ki tua a tie u Tienu bijua»
12 Ama o bo yi yie ki maadi ke ban daa cedi ban bandi
wan tie yua.
13 Yesu bo doni li juali po ki yini wan bua yaaba ke bi cua
o kani.
14 O bo lugidi piiga n nibilie ki yin'ba b tondiba. Ke bani
n baa fidi ki ya ye yen'o, ke wan suan'ba ke ban ya caa ki
wangi u Tienu ñɔmaama
15 O bo pun'ba u paalu ke ban ya diali k ñangi t tɔgbiidi.
16 wan bo yini niba piiga n bonbilie yaaba yela nne simɔni
yua ke o bo pul'o Piali.
17 Saaki yen o yualo San Zebede bijaba. yaaba ke Yesu bo
pul'ba. Boanɛr li niima n tie yua maadi nani i tatandi yeni.
18 Yeni Andre, Filipa, Bartelemi, Matio, Toma, Jak Alifebi-
jua, Tadide Simɔ Zeloti.
19 Yeni Juda ISkariyoti yua bo t kuad'o.
20 Lan pugini waamu Jesu yeni o ŋɔdikaaba bo kuni
denpo. Ke o niwulugu gɔ taani ban ye naani yeni ki yabi ke
wani yeni o ŋɔdikaaaba t ki bàà yaama ki baa je.
21 K jesu niba bo gbia ke b maadi ke ban taa'o kelima b
bo tua ke o yanma nni n biidi.»
22 U Tienu maama gbanbanda bo ñani Jerusalemi ki cua.
b bo yedi «Belisebul yua tie o pola bado ke o kubi o ya paalu

i ki bieli o pola»
23 Yesu bo yini'ba o kani kaalindima ki pua'bi m kpan-
jama: «Sitaani tieni ledi k guani beli sitaani i?
24 Ya dogu nni ke bi niba gɔ ki kɔni yeni bi lieba laa dogu
kan fidi ya se ke li ŋani.
25 Ya diegu nni ke bi niba gɔ ki kɔni b ŋmiali nni li diegu
kan fidi ya se ke li ŋani.
26 Li tie ke sitaani ya guani kɔni yeni o bá li waani ke o
paqalu bɔgidi n yeni, o kan fidi ye se o juodi n yeni.
27 Ama nilo ba kuli kan fidi kua o gbanmandaano deni ki
fidi fie o piama.
28 Yesu bo yedi n baa maad'i i mɔnmɔni bi niba n tieni
ya tuonbiidi bbi bàà sugili b tuonbiadi po, yeni ban sugi u
Tienu ya sugidi.
29 Ama yua sugi u Tienu fuoŋanba wani kan bàà sugili
hali a bada. Ama lan daano kan fidi ya ye hali o hjuodima
ki kan tieni tuonbiidi».
30 Yesu bo maadi li kuli ne agbanbanda kelimaa bi bo tua
ke o pia o tɔgu biigu.
31 O naá yeni o waamu bo cua ki se cancanli ki sɔni o nilo
ke wan yiin'o
32 Li sua ke o niwuligu kaa ki lind'o. Oja den yedi a naá
yeni a waamu kaa cancanli ki kpaani ŋa
33 Yesu bo ŋmiam' i ŋmaa tie n naá yeni n waamu.
34 Lani ke o bo 35diidi yaaba kaa ki lindo yeni kuli ki yedi:
n naá yeni n ninjanba n yeni.
35 Yua pia li dandanli n po ki tiedi n yanbuama lan nilo n
tie n nijua yeni n nisalo yeni naá.

DIANGBENGA NA

1 Yesu go bo ye yen'ba m ñinciama kunu ki bangib'ba.
Ya niwuligu yabi bo kaani kim lind'o. O bo kua ki kali u
ñibiagu nni m ñinma po. Uniwuligu kuli bo se li gbangbanli
po i.
2 O bo pua m kpanjama ki bangi'ba ya bona n yabi. Ki
yed'ba m bangima yogu.
3 cengi mani o kpaalo n bo ñani ki bua yaa buu.
4 Ya yogu ke o buu bonbintiana bo baa u sankunu i. ke o
bonyugida bo cua ki dini.
5 bonbintiana mɔ bo baa a tancagida po naan kani ke
tanyoma ki ye. Li bo gbaa pani kelima li kani tandi ki ji.
6 Ama u yienu n bo doni li bo kuodi kelimaa li bo ki pani
ki jiini mɔnɔ.
7 Ya binbitiana mɔ bo baa t kunkondi ñaga yeni t
kunkondi bo fii luoni ki laa fidi loni puu kuli.

8 Ya bonbitiana bo baa ki tinŋanga yeni bo pani ki kpedi
ki loni. bonbitiana bo loni piina ki ya caa ke tiana mo loni
piiluob, ke tiani mɔ loni kobiga.
9 Lani ke Yesu bo maadi: yua daani ki pia atuba ki baa
gbadi wan gbadi.»
10 Jesu n bo ye o baba o ŋɔdikaaba piig n bonbilie yeni bo
nagini o kani ki bual'o o kpanjama yeni niima nni
11 O Tienu n puni yinb'ba ke i bandi o diema nni tuonli,
ama yaaba ji ye ne kuli li tie min ya puab'ba m kpanjama i.
12 lan yeni b baa nua yeni bi nnuni ama bi kan la puu kuli
bi baa gba yeni bi tuba i, yeni ba gbaa yala. Ama bi kan
cengi puu kuli. Lani n tie ban da lebidi ki guani u Tienu
kanike wan tieni bi po sugili.
13 Yesu bo guani ki yedi'ba: i mɔ ki bani m kpanjama yeni
bundimi yo oo? Li ya tie n yeni i baa tieni ledi ki fidi bandi
ya kpanjama sieni i?
14 O kpaalo n pagi ya bonbii tie u Tienu maama i.
15 Bi nitiaba tie nani ya bonbii baa u sakunu yeni. Bi ya
gbadi u Tienu maama ya yogu sitaani yi cua ki li yogu ki
ñani li maama kuli b pala nni.
16 Bi nitianba mo tie nani ya bonbii baa a tancagida n yeni
bi ya gbadi u Tienu maama ya yogu bi tuoi toma toma yeni
lipamanli.
17 Ama baa pia jiimɔni b pala nn i bi kan fidi juuni sedi
u yebiadu ya cua, bii bi niba ya wangi'ba fala Yesu maama
po toma toma se ban lebidi ki baa.
18 Bi nitianba mo tie nani ya bonbii n baa t konkondi nni
bani mo tie yaaba n gbadi u Tienu maama i.
19 Ama n yema yanyandi yeni, ŋaimanbuadi, yeni bon-
buakaatiana li kuli yi taani ki di o Tienu maama yeni li ji
kan fidi sɔni tuonli.
20 Ama tianba mo tie nani ya bonbii n baa ki tinŋanga
yeni, ban wani tie yaaba tuo u Tienu maama ki tuo ma
ki luoni. bi nitianba loni bonbii yenli, piita taa, bitianba
piiluoba luoba, b tianbi kobiga kobiga.»
21 Yesu bo guani yedi'ba: oba kan cuoni li fidilisanli ki
cibini l bobli nni ki ŋɔgini li po. Bii ki gubini u gadogu nni.
Bi yituani u tuntuankaanu i
22 Kelimaa li ba kuli k ye ki wuoni ke bi kan wuodi. lba
kuli ki ye ki duagi ke b kan dɔgidi.
24 O bo yedi 'ba: yi cuo i ba yeni yi gbadi ya maama. Yi
gaa Tienu maama ki sɔni li tuonli maam, i paadi mɔ gɔ baa
t dɔ n yeni ke li bonli gɔ pugidi.
25 Lani ya po bi ba pugini yua daani wan ŋanbi daani ama
yua k daani b baa ñani wan pia yali.

26 Yesu go bo yedi: «U Tienu diema tie nana oo kpaalo n
yi buli i bonbii ki tinga yeni.
27 Wan guani yeni wan nua u yienu yeni u ñiagu kuli,
ya yogu kuli li bonbulikaala baa pa ki kpedi hali ŋanma ke
waa bani lan maama
28 Ki tinga n yi cedi i bonbii nm pa. Li cili a kinkaga i ki
tuani ti fiandi ki juodi m bonbinma
29 i bonbii ya beni ya yogu b baa taa o guadgu kelima li
yogu pundi.
30 Yesu go bo yedi: t baa nangi u Tienu diema yeni be i.
lilaa kpanjama ke ti bo yi pua ke m bundima ye i.
31 U Tienu diema tie nani ya kpintiigu ke b yi'u mutardi
yeni bii li baa ñidi ki cie ŋanduna bonbii kuli.
32 Ama b ya buli ya yogu li paa t kpedi ki cie u gɔgidigu
tiidi kuli gi go tɔ a bengbenga hali ke a bonyugida baadi
tiendi b tedi li po.
33 O bo pua m kpanjama boncianli yaali naani yeni wan
pua yaama. ki wangi bi niba o laabaaliŋanmo nani bani
nbaa fidi ki ji gbadi maama
34 O bo maadi yen'ba kaa pua kpanjama. Ama wani yeni
o ŋɔdikaaba yeni bo piadi ki ye b baba i. O yi bundi'ba li
kuli.
35 Li daali yenjuogu Yesu bo yedi: tin puodi mani ne po
ya boanjali.
36 Lani ke o ŋɔdikaaba taa'o yeni ya ñinbiagu nni ke bi
bo ye. ke bi kuli gedi ki ŋaa u niwulugu li kani. ke bi tɔbi
mo ŋua'o yeni bi ñinbiadi
37 ke u faabiadigu ti fii fiindi a ñinguona ke u ñinbiagu
bua pan gbie.
38 Le sua ke Yesu dua u ñinbiagu puoli po ki ki gɔ. Ke b
fiin'o ki yed'o: canbáa ŋaa bani ke ti bua kpe yaa aa?
39 O bo fii ki yie u faagu po yeni li bali ki maadi: «cedi
fuugu» ke u faagu yeni m ñinciama kuli duani suoo.
40 Yesu bo guani yedi'ba: «be cedi ki jie n yeni? i ki dugi
n po yaa aa»
41 T jiwaandi bo kua'ba boncianli. Ke bi ji maadi yeni
bi lieba: O ne wani tie ŋmaa yo ke baa u faagu yeni m
ñinciama kuli tuodi o maama i.

DIANGBENGA MU

1 B bo pundi Galasenia diema yaaba kpenu jaali kani.
2 Yesu n bo ñani u ñinbiagu nni ya yogu. o tagibiigu n bo
ye ya ja nni nbo ñani a kakula po, ki tuog'o.
3 O ja yeni bo li ye a kakula nni oba kuli bo kan fidi lol'o
baa yeni i kudi seseli.

4 bi bo kpeli ki kpa kpaa ki loli o taana yeni i kuduseseli.
O bo yi fidi ciecie li kuli ki dadi yaadi t kudi nilo ba kuli bo
ki fid'o.
5 ya yogu kuli, u yensiinu yeni u ñiagu o bo yi ye a kakula
nni lini yaa kaa a juana po ki kuudi kaa suondi. ki jaagi
wani o bá ya taana a tana ki duoli
6 Wan bo la Yesu hali fagima. o bo sani ki cua ki gbaani o
nintuali nni.
7 ki kpaandi ki maadi: «be n ye mini yeni fini siiga nni,
Jesu u Tienu yua ye tanpolu bijua? U Tienu yeli po mia
sugili k daa wangi'n fala.
8 O bo maadi yeni kelima o bo gbadi ke Yesu yedi: fini o
tagibiigu ne ña o ja ne nni»
9 Yesu bo bual'o: «a yi ledi?» o bo ŋmian'o n yi niwuligu
kelima t yabi.
10 O bo mia yesu ke wan daa beli'ba ki ñani'ba u dogu
yeni tinga nni.
11 Li bo sua ke i duoli ye li juali kani ki ŋmani ti muadi.
12 Bi bo mia Yesu ki maadi: A ya beli 'ti ŋan nan cedi tin
ŋɔdi i duoli
13 Yesu bo cabi u sanu ke bani t tagibiidi yeni ñani o ja
yen nni ki sani ki pan kua i duoli nni. ke li duoli kuli ñani
li juali po ki sani sani ki pan mñinciam nni ki bia b kuli. b
bo pundi duoli tuda lie.
14 Yaaba bo kpaa li duoli yeni bo sani ki pan waani li
laabaalo a longbana nni yeni li dogu bila kuli nni. Bi niba
boncianli bo ñani ki gedi ki pan diidi yaala tieni.
15 Bi bo pundi Jesu kani ki la ya ja bo pia u tagibiigu yeni
ke o kaa ki ŋanbi lani ti tiadi ki kaa ke bonli ki pia'o ke t
jiwaandi cuo'ba.
16 Yaaba bo la u tagibiigu n bo ye yua nni; bi bo togidi
yaaba cua li kani lan tieni maama ke t tagibiidi ñani oja
yeni kani ki kua i duoli nni
17 lan ya po ke bi bo mia Yesu ke wan ña bi tinga nni.
18 Yesu nbo bua kua u ñinbiagu ya yogu, t tagibiidi n bo
ye yua yeni nni yeni bo mia ke wan cedi wan yegi yen'ba.
19 Ama Yesu bo ki tuo. Ama li yogu o bo yed'o: «Ya kuni
a deni po a buolu po ki pan waanb'ba u Tienu n tieni a po
yaala kuli, yeni wan tieni a po ya niinm n gbadima
20 O ja yeni bo gedi ki pan wangi dekapola dogunni Yesu n
tieni o po ya tuonŋanma yeni ya ciila bonla n yabi maama
ke o yaalidigu cuo'ba.
21 Jesu bo guani kua u ñibiagu ki guani puodi ki gedi ne
po ya kpenpuoli jaali kani ya niwuligu n bo taani o kani bo
yabi, ke o fii se m ñinciama kunu.

22 ke juffi-nba tantaandieli nn canbáa yua ke b yi'o Sayirisi
bo cua pundi Yesu kani ya yogu ki la'o yeni, o bo gbaani o
taana kani.
23 Ki miad'o sugili hali boncianla ki yed'o ke o bisalo yia
hali ki bua kpe. ke ŋan li cua ki ban maani a nuugu o po ke
wan paagi ki ya ye.
24 Yesu n bo yegi ye'o ya niwuligu yabi bo ŋua ki miab'o
25 O pua mɔ bo ye li kani ke o sɔma ña hali piig n bina lie
26 O bo la fala boncianli yeni ya dogidiena yabi kani, ki
biani o piama kuli; ama yeni li kuli li bo tu; li bo li biagidi
ki pugidi.
27 o bo gbadi ke b maadi Yesu maama, o bo nagini o puoli
u niwuligu nni ki sii o tiadi.
28 Kelima o bo yedi o pali nni n ya fidi sii ba o tiadi baba
n baa paagi.
29 Ya yogu ke o bo sii 'o o sɔma yeni kuli bo kama sedi ke
o gbanu kuli paagi.
30 li yogunu mɔno Yesu bo bandi ke u paalu ñani o niini.
O bo ŋmagidi ki buali u niwuligu ŋmaa sii n liadili?
31 O ŋɔdikaaba bo yed'o: a nua u niwuligu n miabi maama
ke a nan gua yedi ŋmaa sii'n i?
32 Ama Yesu bo diidi b kaalindima kaa bandi yua tieni lan
bonla.
33 O jawaanbu bo cuo o pua yeni ke o digibi kelima o bani
yaala n tieni ninni. O bo gedi gbaani Yesu nintuali nni ki
waan'o i mɔnmɔni kuli.
34 o bo yed'o n bisalo a dandanli n tieni a po yaali n ŋani.
gedi yeni a yanduama a bàà laafia a yianu po.
35 Wan bo maadi yen'o ya yogu li bali maama bangima
yudaani yeni bi niba bo ñani bi deno po, ki tuogi ki yed'o:
A bisalo kpe'o be tieni ke a gɔ mabidi cabáa i?
36 Ama Yesu bo gbadi ban maadi yaalia; o bo yedi li bali
maama dieli canbáa: ŋan daa jie daani n n baba
37 O bo tuo ki baa yegi yen'o. li ya tie piali Jaka yeni o
waalo Jan
38 Ban bo pundi li bali maama bangima dieli Yesu bo la
ya niwuligu n yabi, ke bi tianba buudi ke bi tɔbi tiendi u
fuugu ki tandi yeni u paalu.
39 Wan bo kua u diegu yeni nni o bo yedi'ba: Be tieni ki
buudi buudi ki gɔ tiendi tiendi u yaalidigu nanda i? i biga
naa kpe kaa o gɔa yo.
40 o ñuad'o ama o bo ñani bi kuli cancanli ki i biga báa
yeni o naá yeni wan bo yegi ya naataani yeni ki kua yen'bi
ki biga n dua naan kani

41 Yesu bo cuo ki biga nuu i ki yed'o «talita kumi» li bua
yedi ke: i jifanbiga n yedi ŋa fii.
42 li yogu mɔno ke i biga fii ki gɔ cuoni, kelima li jifanbiga
bopia piiga n bina lie i. U yaalidigu bi cuo'ba boncianla.
43 Yesu bo ten'ba li lanbonli k ban daa maadi nilo ba kuli.
O go bo yed'ba ke ban ten'o li bonjekaali

DIANGBENGA LUOB

1 Yesu bo ñani li kani ki guani o maadogu nni. O
ŋɔdikaaba n bo yegi yen'o.
2 M fuodima daali ke o pundi, o bo kua li bali maama
bangima dieli nni ki bangi'ba. U Tienu maama niba
boncianli bo cengi o maama ke li gɔ mangi'ba. B bo yedi
«o ne mɔ bàà m yanbanma ne le yo oo? ŋmaa n ten'o ya
yanfuoma na? «O tieni ledi ki fidi tieni ya banciama ne yeni
o nuugu i?
3 li ki tie o kpagikpielo Mliyama bijua, yeni Jaka, Jose, Jude
yeni Simoni kaa tie o waamu uu? O nisiaba gɔ ye ti sisiiga
ne? Ban wani Jesu bo tie b yaa po biidi.
4 Jesu bo maadi yeni'ba: b kan fali sawalipualo yeli
kaantianu se o danba dogu nni. yeni o niba siiga nni yeni
o deni yaaba kani.
5 Waa bo fidi tiendi banciamtiama, li yaa tie wan maani
o nuugu yianbi ba ya po ki paagi 'ba.
6 b gaafaama bo lidi'o li po. Yesu bo caa a dogibila nni ki
ban wangi'ba.
7 Yesu gɔ bo yini o piiga n niba lie yeni ki sɔni'ba niba lie
lie; ki puni'ba u paalu k ban ya paani t tagibiidi
8 O gɔ bo maad'ba ke ban daa taa bonli ba bi taacenli
po. I gbiamu baba ki daa taa jiedi, gi daa taa bɔgili yeni ya
gbanñadu pia liiga.
9 Ama yi pili yi pia ya caacaadi g da taa liadi yenli baba.
10 O bo yedi'ba «Yi ya cani yua ya deni kuli yi ya ye
lankani, hali yi pan siedi laa dogu nni.
11 B yaa tuo ki gaa i candigu gaa cengi i maama naankani,
yin yi ña laa dogu nni ki piini i taaŋmaada ke la tieni sieda
i po.
12 Bi bo ñani ki pan wangi buolu faagidi yen ti biidi
tienima
13 B bo jaandi ki ñangidi t tagibiidi bi niba boncianla po,
ki sɔgini m kpama yaaba yia po ke b paagidi.
14 O bado Herodi bo gaa li sawalo kelima Jesu yeli bo ñani
kaankuli, nitianba bo tua: Janbatisi n guani ki fii bi tinkpiba
siiga nni. Lani n cedi ke o pia u paalu ki suani ya yaalidigu
bancianma ne.

15 ƀ mo yi nmaadi ke «ke ELI YO» tianba mo n yedi li baa tie yoguba ya saawalipuala nikpela siiga nni yua bii?
16 Ama ya yogu ke Herodi bo cengi o maama o bo yedi: Li baa tie Jan min bo jia yua ya yuli yeni n fii bii?
17 Li bo sua yogunu ba Herodi bo cuo Jan ki lol'oki luon'o li yonmdieli nni kelima o bo fie o waalo Filipa ya denpua ke o tua o ya pua yeni po.
18 Jan bo maadi Herodi: laa dagidi yeni ŋan kuani a waalo denpua.
19 Ama Herodisa pali bo biidi Jan po ke n bua ban kpa'o. Ama o bo kan fidi kpa'o.
20 Wani Herodi bo jie Jan kelima o bani ke o tie ya nilo mɔni ki tiegi; kaa pia tagili ba kuli, o ya bo gbadi Jan tundi ya yogu o yama bo yi ŋmadi. Ama yeni li kuli o bo yi fidi cuo o ba ki ya ye yeni li pamanli.
21 Nani Herodi madijaanma daali n bo pundi. Ki cedi ke Herodiasi bàà u sanu ki ba tieni wan bua yaala. Herodi bo tieni t jaanjiedi ke li yabi ki yini a mintiela canbáa - nba, a mintielitɔtiebi liiga yaaba kuli yeni Galile dogu nni liig yaaba kuli.
22 Herodiasa bisalo bo kua bi niba yeni siiga nni ki jeli i ciagi ke li mangi Herodi yeni jaanma tantaani tieba kuli pala. O bado bo yedi: ŋan bua yaala kuli ŋan mia n baa teni ŋa.
23 O go bo poli ki yedi: ŋan mia yaala kuli n baa puni ŋa baa li ya tien dogu mɔno n baa bɔgidi ki teni ŋa.
24 O jifaano bo ñani ki pan buali o naá: a bua min pan mia'o be i? O naá bo maad'o ke Jan batisi yuli.
25 Li yogu ke o jifaano guani hali o bado kani. ki mia'o ki yedi: n bua ŋan tieni Jan batisi yuli ki tadiga nni ki pun'n.
26 O bado pali bo biidi paaa ama nani wan bo poli yeni bi nitaaantieba n ye yeni o bo kan fidi yie
27 Lani ke o bado bo sɔni minteeli-nba canbáa yendo ya minteela n guu kan ke ban cua yeni Jan yuli na. Yaaba bo guu li yonmdieli kua ki cua jia li yuli
28 ƀ bo kpieni li yuli yeni ki taditialigu nni ki cua yeli ki teni o jifaano, ke o jifaano mɔ ji teni o naá.
29 Jan ŋɔdikaaba n bo gbadi ke li tie yeni bi bo cua ki taa o gbannandi ki pan bili o tanlogu nni.
30 Jesu tondiba bo guani ki taani o kani. B bo togidi ban bo tieni yaala yeni ban bo bangi bi niba yaala kuli.
31 O guani ki yedi'ba tin gedi mani n fanfama po bi niba n k yabi naan ki fuodi. Kelima ya niba bo kuni yeni yaaba bo cuoni kuli bo yabidi. ƀ bo k bàà fuoma ki baa jiedi.
32 Li po bi bo kua u ñinbiagu nni ki gedi pan ye ƀ baba.

33 Ama ban bo siedi ki caa i dogi nni niba boncianli bo
bandi ban caa naani gi siani bi taana po ki baa gbaa pundi
yemba.
34 Ban bo ñani u ñinbiagu nni Yesu bo la ke u niwuligu
yabi paaa ke m niñinma cuo bi po kelima b bo tie nani ya
pee k pia pekpaalo yeni. Li yogu o bo cili ki wangi'ba ya
bona yabi.
35 U yienu n bo bua baa o ŋɔdikaaba bo nagin'o ki yedi: u
yogu pendi o ne mɔ tie fuali nni ñianli k kɔbi.
36 cabi daa ke ban fidi yadi kua i dogbinmu nni ki baa
yaala ke b baa je.
37 O bo ŋmia'ba ki yedi ba: Yinba mɔno n puni ba liba
ban je. B bo maadi'o «a bua tin pan daa kuumukobilie ya
paanu gi fidi dini ba?
38 Yesu bo yedi ba: yipia paanu bonjena bona ŋaa yo?
Gedi mani ki pan diidi? Ban bo bandi yeni b bo yedi: paanu
bonjena mu yeni jami lie.
39 O bo yedi ba ke ban cedi bi niba n kali cagili cagili t
muasuandi po
40 B bo kali cagili cagili kobiga kobiga yeni piimu mu i.
41 Wani Yesu bo taa paanu bonjemuuda yeni jamilie yeni
ki yaadi ki diidi tanoli po, ki jaandi u Tienu ki ŋmiidi ŋmiidi
ki teni o ŋɔdikaaba ban bɔgidi u niwuligu. O gɔ bo bɔgidi
b kuli i janliedi yeni.
42 B kuli bo dini hali ki pan guo.
43 B bo wodi wodi ban ŋmani ŋmani ki sieni ya paanu
yoli yola yeni ya janjena ki gbieni piig nbaabuodilie
44 Yaaba bo ŋmani paanu yeni bo tie jaba tudamu.
45 Li yogu Yesu bo fiini o ŋɔdikaaba ke b kua o ñinbiagu
ki ga o liiga ki baa duugi ki gedi ne po ya bɔnpuoli Betisayi
ya dogu po. hali baa ti cabi o niwuligu
46 Ban bo t yadi ki kuini o bo doni lijuali po ki pan bo
jaandi.
47 U ñiagu n bo bua baa o ŋɔdikaaba bo ye u ñinbiagu nni
hali m ñinciama siiga nni. ke Yesu li ye li jaali po o baba.
48 Obo la ke b kudi u n ñinbiagu yeni fala kelima u faagu
bo togid ba. Li bo bua pundi i kootonmuai fiindimna, Yesu
bo cuoni u ñinbiagu po ki caa b kani ki bua balini ki pendi
ba.
49 Ama ban bo la'o ya yogu ke u cuoni u ñingbani po b bo
maali ke li tie yigini ke b yigini
50 Kelima b kuli bo la'o ke i jiejie bo kua'ba. Li yogunu
mɔno Jesu bo maadi'ba: ki yedi ba: paagi mani i pala mini
le ge. daa jie mani.

51 O bo kua ki taani yen ba u ñinbiagu nni ke faalu mɔ gɔ
sedi. Li bo yaalidi'ba hali canyiin.
52 B bo k fidi bangi wan bo taa paanu bonjena mu ki mia
u Tienu ki tieni maam, li niima nni kelima b pala bo jɔgini.
53 Ban bo dugi m ñinciama b bo pundi Senssareti ya tinga
nni ki gɔ sieni u ñinbiagu
54 Ban ñani u ñinbiagu nni ya yogu bi niba bola'o ki
band'o
55 B bo yadi a longbana nni ki siani taadi a yiama yeni b
duanduankaadi, b bo tugi'ba ki caa yen'ba ban gbadi ke o
ye naankan kuli
56 Wan bo gedi naankani kuli a longbana nni i dogciami
nni, b bo yi taani a yiama ki cua yen ba bi niba n bo taandi
bi lieba naani; ki ŋanbi mia'o ke wan cabi ba ban sii ba o
tiadi kun po baba, yaaba kuli bo yi sii bo yi paagi.

DIANGBENGA LELE

1 Farisiani -nba yeni li bali gbanbanda tianbi yaaba n ñani
Jerusalemi bo taani ki cua Jesu kani.
2 B bo la bi ŋɔdikaaba ke bi tianbi dini yeni i nuujɔgidi bii
kaa nidi.
3 L i bo tie ki faalisiani -nba yeni ban yi yaaba Jufiiba kuli
kan dii kaa ŋanbi nidi. kelimaa b bo ŋua bi danba bogida i.
4 Faalisiani -nba yua bo ñani li taanli ki kpeni o daa bo
kan dii se wan gbagi ki m ñinma ki ŋanbi ki nidi ki ŋanbi o
ba ki ñani li kuali. B bo kubi b danba bogida bontiana yaali
n yabi, lan tie i tadiñukaamau, a cuana yeni t kudimɔndi
tadimu, Osaadikaanu li kuli ya ŋuudima.
5 Faalisiani -nba yeni li bali maama gbanbanda bo buali
Jesu: li tieni ledi ke a ŋɔdikaaba wan ki kubi t nikpela kuana
i? ki di yeni i nuujɔgina i?
6 Ama Jesu bo guani ki ŋmiani ba: Yinba pala lie danba
Isayi bo tuodi ki waani ki saaawali yeni ke li tie mɔnmɔni.
Ya niba nye naan ki jigindi nni yeni bu ñɔbu baba, ama b
pala wani b fagi yeni nni.
7 Baa jaandi nnii yeni mkpiagidi baa kuli bi niinn. B ŋaa
ki bangi bi nisaliba n diani ya bali maama bangima baba.
8 Yi ŋaa u Tienu bali maama ki nan ŋua bi nisaliba ya
jaama bogida
9 O gɔ bo yedi ba: yi li luni u Tienu maabilikaama canyiin.
ki waa ŋua yala n tie o bogida.
10 Kelimaa Moyisi bo yedi: cɔlini a báa yeni a naáki yedi:
fini yua maadi a báa bii a naá maabiigu a ba t kpe li po.
11 Ama yinba wan yedi: ke nilo ya yedi o báa bii o naá ke
wan bo bua todi'o yaala yeni tie ya paabi n dagidi yeni u
Tienu i

12 Li po i kan cab'o wan todi o báa lani yaa kaa o naá.
13 Lanwani yi piini u Tienu maabilikaama yeni i bogida yali ke i fuo lienn. i gɔ tiendi ya bona yabi ki naani yeni lani.
14 Jesu gɔ bo yiini ya niwuligu n bo nagini o kani bo yedi: Yinba kuli n songi mani yeni niinn ki gɔ gbadi.
15 lba kuli ke ye o nifosaali niin po ki cua o niinn ki jɔgin'o.
16 B yanfuodanba n ŋanbi gaa yi naa diani biga. Yua pia a tuba ku baa songi wan songi.
17 Ya yogu ke Jesu bo siedi ki kua o deni nni. O ŋɔdikaaba bo bual'o laa maama bundima.
18 Yesu bo yedi ba. Yinba mɔ daa pia yanfuonma yo oo? yinba gi nua ke yaala kua kua o nilo niinni kan fidi ki biid'o
19 Kelima yaala kua bu ñɔbu nni nan kan jiidi kali o pali nni. ama li baa jiidi o tugu nni ki gedi pan ña o nigidi kaanu. Jesu bo yedi lan bonla ki waani ki jiema baa kuli kan jɔgini o nilo.
20 o go yedi ba: yaala n ña o nilo nni lani n jɔgid'o.
21 kelima po nilo pal nni naa ti maalibiidi, lan tie m conconma buolu kuli u subu li nikpali
22 m conconma li ninponbiadili m biadima, i janbi i, m ŋalima. yi nanga, t tuonjɔgidi tiema, t japaadi, gi bua li kɔnli.
23 Lan bonbiadili buolu kuli ña o nisaalo nni. ki jɔgid'o.
24 Wan bo siedi li kani, o gɔ bo gedi ya dogi yi Tyli yeni Sidɔni ya tinmu nni. O bo cua o candiegu kaa bua nilo baa kuli n bandi ke o ye li kani. ama o bo fidi wuoni.
25 li yogu mɔno o pua yua ya bisalo ke t tagibiidi bo ŋua 'o yeni bo gbadi ke b maadi ke o ye. O bo cua ki gbaani Yesu taana po i
26 Li pua bo ñani Fenesi Siiri dogu nni. o bo mia ke Yesu n beli ki ñani t tagibiidi o bisalo nni.
27 o bo yedi'o: tieni suo ki biga n dá di t jiedi o. Kelima laa ŋani ban taa ki biga jiema ki luni i sangbanli.
28 Ama o pua yeni bo guani ki jiin'o: ki yedi ya sangbanbila laabi u saajekaanu kani je a saajɔga i.
29 K e Yesu yedi'o: kelima ŋan maadi ya maama ne po fii ki kuni. ke i cicibiadiga ñani o niinni.
30 O pua yeni bo ñani ki kuni o deni po i. Ke o pan sua ke i cicibidiga yeni ñani o biga niinni ke o dua u duanu po.
31 Yesu bo fii Tiiri Tinga nni ki tɔgini Siddoni ki gɔ lindi ki tɔgini Dekapola diema n ki ñani ki pan caa Gaalile ñinciama po.
32 Bi niba bo cua yeni li tuukpaali o kani ke m maama paa o po. B bo mia ke wan maani o nuugi o po.

33 bo taa'o ki fagidi yen'o o niwuligu ki taa o nuubila ki
tuuni o tuba nni ki gɔ taa o ñinsandi ki sii o lanbu po.
34 Lani o bo nuali tanpoli ki fuodi ki jiini ki yedi: «Efata»
lani tie pigidi
35 lan yogunu li tuukpali tuba bo kpaadi u lanbu mo n
tabidi wan ji ya maadi bonŋanla.
36 Yesu bo yedi ba ke ban daa maadi nilo ba lan bonla.
Ama ke bi ŋanbi kpaandi ke bi niba gbadi wan tieni yaala.
37 Ke bi niba gbadi ke li yaalidi ba hali boncianla ke bi ji
tua: o bontienkaala kuli ŋani. o cedi ke a tuukpaana gba ki
a muula mo maadi.

DIAGBENGA NIIN

1 Lani dana nni u niwuligu gɔ bo taani ki yaabi baa bo pia
ban baa je yaala. Jesu bo yini o ŋɔdikaaba ki yedi ba:
2 U niwuligu ne bonli pia n po m ninñima, kelima dana
taa n yeni ke bi ye yen'n, bi naa gɔ pia ban baa je yaala.
3 N ya baa ŋaa ba yeni m koma ke ban yaa kuni, bi baa
cuagui u sani nni kelima tianba deni fagi. paaa
4 O ŋɔdikaaba bo ŋmia'o ki yedi: T baa fidi ki baa le ya
fuali ne yaa paanu ke u niwuligu nee n di lan dagidi ba.
5 Jesu bo guani buali ba: paanu bona ŋaa yo ke i pia? bi
bo guani ŋmia'o: paanu bona lele.
6 Bi bo cedi ke u niwuligu kali tinga nni. O bo taa o paanu
leleda yeni ki yadi ki tieni u Tienu balga ki jendi jendi ki
teni o ŋɔdikaaba ke ban bili bili u niwuligu kani, ke bi bo
bili bili u niniwuligu nintuali nni.
7 Janbimu ba mo bo ye waamu ke o gɔ bo tieni u Tienu
baliga li mo ya po ki teni o ŋɔdikaaaba ke ban bɔgidi u
niwuligu.
8 Bi kuli bo dini ki guo ke bi taani taani ban jeni ki iseni
yaala ke li gbie baabuociandi lie.
9 Yesu n bo cabi yaa niba bo pundi jaba tuda na
10 li yogu mono wani yeni o ŋɔdikaaba bo fii kua u
ñinbiagu i ki pan gedi hali Dalimanuta ya diema nni.
11 Li ya puoli po Frisiani -nba bo cua ki bua bigin'o. ki
maadi t bua ki mia ŋan tieni t po ciila yaala wani ke a ñani
tanpoli po.
12 Ke Yessu fuodi jiini ki yedi ba: Be tieni ki mola niba
kpaani ciila baba i? n maadi i mɔnmɔni bi kan tieni ciila
ba mola bi niba po
13 Li yogu mono Jesu bo siedi ŋaa ba. Ki kua o ñinbiagu
yeni ki dugi kigedi ne po kpenpuoli.
14 O ŋɔdikaaba bo sundi kaa kubi paanu. baa bo pia jiema
baa kuli u ñinbiagu nni, paanu yenli baba.

15 Yesu bo wuoni ba paanu yeni ki yedi ba: «cuo mani i
ba ki lɔgidi Falisiani -nba yeni Herodi dabili.
16 o ŋɔdikaaba bo maali bi ŋmiali nni ki yedi: li tie tin k
pia paanu yeni yaa po i.
17 Yesu bo bandi ki yedi ba: be yaa po i ke i maali nani yi
ki pia kpanu yaa po i? Yi mo daa bandi lba yoo oo? yi daa
gbadi yaa aa? Yi mo ya pala gɔ daa juagi.
18 Yi pia a nubina ki naa nua yo, yi pia a tuba k naa gba
yo, nani yi tiani li ba
19 min bo taa paanu bona muu i ki jedi jedi ki bɔgidi bɔgi
nitudimuudiba yeni, yin bo taani ya bonjena yeni bo gbie
baabuodi ŋaa i? Bi bo guani yedi: «piigalie»
20 Min go bo taa paanu bona lele ki jendi jendi ki bɔgidi
niba tudana yeni, yi bo taani ya bonjena n sieni baabuodi
ŋaa i?
21 Yesu bo yedi: yii go li kpaagi kaa bandi hali yeni mola?
22 Ban bo pundi Betasaida. Bi niba bo cua yeni o ja juamo
Yesu kani ki mia ke wan sii'o.
23 Yesu bo cuo o juamo yeni o nnuugu ki dia'o ki pan ñan'o
u dogu nni. Wan bo sii o nuni ki go maani o nuugi o po ya
yogu o bo bual'o: «a nua bonli ba?»
24 O bo ligidi o nibina ki yedi: n nua bi niba ke bi tie nani
i tiidi yeni ki cuoni.
25 O bo guani ki maani o nuugi o nini po, ke o ja yeni bo
ligidi o nuni ki nuali ŋanma, ki ji la ke o nualicanyiin
26 Yesu bo cian'o bi deni po ki yedi'o: ŋan daa guani kua
u dogu nni.
27 Yesu bo ñani yeni o ŋɔdikaaba ki pan caa Filipyeni
Sesare dogibila nni. Ban bo ye u sanu nni o bo buali ba?
Bi yedi ke n tie ŋmaa yo?
28 Bi bo guani yed'o «tianba Janbatisi» tianba «Elia» ke bi
tianba mo tua «ke bi saawalipuaba siiga nni yendo n fii»
29 Ama o bo buali bani ke bi mo ji ye ke o tie ŋmaa yo?
Piali bo ŋmiani: A tie u Tienu n gandi yua i.
30 Yesu bo kpaa ba li lanbonli ki yedi ba; yi cuo yi ba ki
daa yedi nilo baa kuli kani min tie yua.
31 Yesu ji bo cili ki wangi ba ke li taladi o nilo bijua n la
fala ke a nikpela yeni sala yidikaaba yudanba yeni li bali
maama bangi kaaba gbanbanda n yie ki cedi ban kpaa'o.
Ama dana taa daali o baa fii bi tinkpiba siiga nni.
32 O bo kadi wani ba canyiin Piali n bo taa'o ki jɔdi waamu
ki fuu yen'o.
33 Ama Yesu bo guani o ŋɔdikaaba kani. O bo funi yeni
Piali ki yedi: «sitaani ña n puoli po» kelima a yaa maalima
nan k taa yeni u Tienu ya yaali. li ti nisaliba ya yaa me.

34 Yesu go bo yini u niwuligu ke bi nagini o kani ki taani
yeni o ŋɔdikaaba ki yedi ba: Yua bua wan ya ŋua n kuli se
li daano ni jiini o ba. Ki taa n daapɔnpɔnli ki bugi ki yaa
ŋua ni.
35 Kelima yua n bua wan gaa o miali o baa buon'li. Ama
yua mo baa puni o miali mini yeni n laabaaliŋanmo po o
gua baa la 'li.
36 O nilo yua baa ki diedi ŋanduna kuli ke o naano nan
bodi li baa todi a mo be?
37 O nilo baa fidi puni be yo ki lebidi o miali?
38 Kelima yua jie n fe n po yeni n maama po bii naa niba,
yaaba n conbi ki go tie t tuonbiidanba ye n siiga nni. O nilo
bijua mo baa jie laa nilo po i fe, o ya t cua yeni o ba kpiagidi;
ki ji yegi yeni maleki -nba yaaba n gagidi ŋani hali ya yogu.

DIANGBENG A YIAN

1 Yesu go bo yedi ba: Hali n yedi i mɔnmɔni yiba yaaba
yeni kuli. i siiga nni tianbi kan kpe kaa la u Tienu diema
cua yeni u paalu
2 dana luoba n bo pundi, Jesu bo taa Piali Jaka yeni Jan
wani yeni bani baba ke bi doni li juali yuli po
3 O tiayiekaadi bo pendi payi payi ki ñiligi boncianla hali
hali ke nilo baa kuli kan fidi ŋuudi lan pendi yeni
4 Eli yeni Myisi bo cili ki dɔgidi bi kani ki cili ki maadi
yeni Yeni Yesu.
5 Piali bo yedi Yesu: li baa ŋan tin ji ya ye ne. a yaa tuo t
baa pua jodi taa; fini yenli Moyisi yenli Eli mɔ yenli.
6 Piali bo bani wan baa maadi yaali. kelima i jeje bo cuo
ba.
7 U tawaligu bo cua ki libibni bi po ke u nialu maadi u
tawaligu yeni «o ne n tie n bibuadiga ya cengi mani o»
8 Ya yogu ke o ŋɔdikaaba bo nuali ki lindo baa bo la ke
nuli se se Jesu baba.
9 Ban bo ji li juali po Yesu bo maadi ba ke ban daa waani
nilo ba kuli. ban la yaala hali yeni o nilo bijua n baa t fii bi
tinkpiba siiga nni.
10 Bi bo tieni wan yedi yaala ama bi bo nia yeni bi yaaba
bi tinkpiba fii n tie yaala.
11 Bi bo buali Yesu? Li tieni ledi ke li bali maama
gbanbanda wan naa maadi ke li tie Eli yo n gbaa cua.
12 O bo guani maadi ba lan nan tie yeni ke Eli baa gba
cua gi ŋanbi li bonli kuli. Ama li nan tieni ledi ke li diani
ke o nilo bijua baa la fala boncianla nani yua k pia kpiagidi
yeni?
13 N baa yedi ke Eli cua mono, ama bi sɔni o nani lan bo
bua maama yeni, nani lan bo diani o po maama yeni.

14 Ban bo guani bi ŋɔdikalieba kani bi bo la u niwuligu ke
bi yabi ki lindi ba ke li bali maama gbanbanda maadi yeni
ba.
15 Ya yogu ke u niwuligu kuli bo la Yesu li yoginu li bo yaa
lidi ba. ke bi ji siani ki caa o kani ki ji fuond'o
16 Yesu bo buali o ŋɔdikaaba ban bo pagi ya panpagu.
17 U niwuligu sinsiiga nni yendo bo guani yed'o: N bo cua
yeni n biga a kani o pia u tagibiigu ke li mabid'o ke waa fidi
maadi.
18 Li ya fii o po li yi gul'o tinga nni. u ñinsankpankpangu
n ya ña u ñɔbu nni ke o ŋmani a ñina. n bo mia a ŋɔdikaaba
n dli ki ñani ga a niinni ke baa fidi.
19 Jesu bo guani kiyedi ba: yinba yaa niba k pia dandanli
yeni; n gɔ baa ye yeni ya caa beyogu i; n gɔ ba bàà sugili yi
po caa yeni be daali. cua mani yeni li biga.
20 K e bi cua yen'o Yesu kani. i cicibiadi n bo la
Yesu yaa yogu ke bi fuuni i biga lun'o tinga nni ke t
ñinsankpankpangu ña u ñɔbu nni.
21 Yesu bo buali ki biga báa: u laa yogunu yo ke li bonla
cil'o. ke yi biga báa guani ŋmian'o hali o bon waama.
22 U yogu tianu li baa lu'o u muu nni yeni m ñinma nni
ki ya bua buon'o. Li ya tie ke a baa fidi tieni bonli baa ki
faaab'o ti po. ŋam gbadi ti po m niñinma ki todi tinba.
23 Yesu bo guani ki yedi: li ya tie ke a baa fidi libonli.
Lanbonli tie faala yua pia li dandanli po.
24 Li yogu ki biga baa bo kpaandi ki yedi. N pia li dandanli
todi'n ke i dandanli n pugini.
25 Yesu n bo la ke bi niba siani ki taagi bi kani wan tandi
yeni u paalu i cici biadi po ki maadi: fini u tagibiigu yua
muugi ki wabini ne n yedi ŋa: ña ki biga ne nni ki daa faa
guani o kani hali a bada.
26 U tagibiigu bo yigini ki digibi ki biga hali ŋanma ki ñani
o niinni ki ŋa'o. ki biga bo dua ki naani nani yua kpe yeni.
Ke u niwuligu siiga nni tianba bo maadi ke o kpe mɔno o.
27 Ama Yesu bo cuo o nuugu ki fiin'o ke o jawaalo fii ki se.
28 Yesu n bo kua li dieli nni ya yogu yeni o ŋɔdikaaba
baba, bi bo bual'o yeni u jiejiegu. «Be tieni ke tinba wani
naa fidi beli ki ñani naa tagibiiga?
29 O bo ŋmiani ba: ya tagibiiga ye ne kan tuo ña ke li yaa
tie yeni jaandi yaa kaa.
30 Bi bo siedi li kani ki tɔgini ki ñani Galile. Yesu nan bo
k bua bi niba n bandi ban ye naani
31 Kelima o bo wangi o ŋɔdikaaba ki yedi ba: bi baa janbi
o nilo bijua ki ten'o bi nisaaliba nuugi nni ban kpa'o ama o
kuuma dana taa daali o baa fii bi tinkpiba siiga nni.

32 O ŋɔdikaaba bo k gbadi li maama niima nni. Ama bi
bo jie yeni ban bual'o li po.
33 Ban bo pundi ya dogu ke bi yi Kapeenawomi. Yesu n
bo ye deni yeni ba o bo buali ba? Yi bo nia bee u sanu nni?
34 Ama bi bo ŋmini silbi kelima u sanu nni bi bo nia yeni
bi lieba. ke ban bandi yua baa tie liiga yua.
35 Lanwani Yesu bo kali ki yini ban piiga n niba lie yeni
ki maadi ba: Yua bua wan tua i liiga yua se wan tuo ke
wani n njuodi yi siiga nni ki guani tuo ke o tie bi niba kuli
naaciemo.
36 Lanwani o bo taa ki bonñidiga ki sieni bi siiga nni, ki
gua taa'o ki ŋmabi ki maadi ba:
37 Yua tuo candi a bila ne siigi nni ba yendo kelima n ya
yeli po o candi mine. yua n candi ni waa candi mini baba
kaa o candi yua n sɔni n mɔ i.
38 Jan bo yedi «canbáa t la ja baa ne ke o beli ki yaandi o
sanpola a yeli po ke t yie o po kelima waa ŋua ti.
39 Ama Yesu bo guani ki yed'o. Daa tiedi mani o po kelima
nilo baa ki ye ki tieni yaalidigu tuonli n yeli po. ki gɔ guani
ki maadi n po maabiigu.
40 ki kɔni yeni t kuli tie t yua i.
41 Yua teni yi m ñinma kelima n yeli po kelima i ti Kirisi
niba o luo o panpaani.
42 Ama yua ba tuulini ya bidi n daanni nni po ne ke baa
yendo tudi u Tienu sɔnu li baa ŋani ki cie li daano ban lan'o
li naali ki lu 'o m ñinciamanni.
43 A nuugu ya cedi ke a tie t tuonbiidi ŋan jia'o. Aya kua
u Tienu deni ki pia nuuyendu
44 Li baa ŋani a po ki cie yeni ŋan ya pia nuugi lie. ban
lu ŋa u muubugu nni, ya muu kan gbidi nni.
45 A taali mo ya cedi ke a tie t tuonbiidi ŋan jia'o.
46 Yua kua u Tienu deni ki pia taayenli li baa ŋani o po ki
cie ŋan ya pia taana lie ban lu ŋa u muubuogu nni.
47 A nuubila mo ya tie a po tingbali bonla ŋan lɔgidi ba.
A ya pia nuubiyenli ki baa kua u Tienu deni li baa ŋani a
po ki cie ŋan ya pia nuubila lie ban nan la ŋa u muubuogu
nni.
48 Naani ke a bonfuoda lugi yogu kuli k kan kpe yeni u
muu n co naani k kan gbindinni.
49 O muu n baa tɔgini ki saali bi niba kuli naani nani n
yaama yen.
50 M yaama mani ama o ya t luo u manu yi baa taa be yo ki
gua mangi ma? Yaa ye mani ye i lieba yeni m yanduanma.

DIANGBENGA 10

1 Jesu den siedi laa kaanu ki gadi Jude diena nni Jedena

kpenu puoli po; bi niba gɔ den taani o kani kuli boncianla. O den tundiba nani wani n li maani ki tiendi maama.
2 Falisi niba den cua o kani, bua dia u diagu yeni yaa baali n tie ne: «li cabi ke o ja n ñani o den pua?»
3 Ke o ŋmiaba. «Moyisi den maadi be li po?»
4 Ke bi yedi: «Moyisi den maadi ke o ja yeni n teni o pua yaa tili waani ke o ñani o ki cabi o.»
5 Li den tie i kangbadima po i Ke Moyisi bili i po laa maama.»
6 Ama n cilima nni yogunu, U Tienu den tagi ja yeni o pua.
7 U Tienu den tagi ja yeni o pua. Li yaa po i, Ke o ja baa ña ki ŋa o na yeni o ba ki taani yeni o pua,
8 Ke ban taani ki tua gbannandi yendi, lanwani baa ji tie bilie kaa, bi ji tie yendo.
9 Yeni, U Tienu n taani yaala, nisaalo n daa paadi
10 Ban pundi deni, bi ŋɔdikaaba den buali o laa maama nima nni.
11 Ke o maadi ba ne: «yua ñani o pua ki gɔ ki taa potɔ tieni n conconma ki mani laa pua po.
12 O pua mɔ yaa ñani ki ña o calo, ki kuni ja tɔ, tieni n conconma i
13 Lanwani bi niba den cuoni yeni o kani ab Yeni li mɔni n maadi i,
14 u baculi kan ba kua U Tienu diema
15 Lanwani ke o gaa a bila o nuu nni ki maani o nuu bi po ki gaali bi ba ki yadi o yediŋanma bi po.
16 Jesu den yedi o: «Be yaa po i ke a yeni nni mɔno? Nilo baa kuli ki ñani li yaa tie U T
17-18 wan den fii ki ba gadi liiga, ke o nilo sani ki cua o kani, ki gbaani o nintuali, ki bualo: «canba mɔno n baa tieni ledi ki baa ki kua U Tienu diema nni ki baa yaa miadi kan gbeni?»
19 A bani U Tienu bali maama: “daa kpaa nilo, daa tiendi mi conconma, daa su, daa pua, i faama a lielo po, daa janmidi a lielo yen taani ki tiendi yaala, ke yaa cɔlini a ba yeni a na.
20 Ke o ja yeni: «canba, n cɔlini li kuli daa tie naciema i.»
21 ke Jesu yedi o: «bonyenli n pɔdi a. Kuadi a piama kuli ki teni li ligi taliginba. Yeni, a baa baa ŋalmani tanpoli po ki ŋɔdi nni.»
22 Ama o pali den wadi yeni li maama ke o siedi ki
23 Jesu den nɔnli ki diidi o ŋɔdikaaba: «Li paa o piado po yeni wan laa U Tienu diema»
24 ke li lidi o ŋɔdikaaba. Ke Jesu gɔ yedi ba! «N bila, U Tienu diema nni kuama paa hali boncianla!»

25 Li paa o ŋalmandaano po ki cie u yodiyuogu n baa kua
u kpalipiemu bonli nni.
26 ke li liidi bi ŋɔdikaaba ke bi ji maadi yeni bi lieba.
«ŋmaa n baa fidi ki baa mi faamima?»
27 Jesu den diidi ba ki yedi: «li paa o nilo po i ama laa paa
U Tienu po kelima bonli kuli tie faala U Tienu kani.»
28 Ke Pieri ji cili ki maadi yeni o: «diidi tinba ti ŋaa tin
pia yaala kuli ki ŋɔdi a.»
29 Ke Jesu yedi o: «N maadi yeni i mɔni yua ŋaa o deni;
o ninjaba; o ninsiaba; o na nba; o ba nba; o bidi bii o tinga
min yeni o labaaliŋama po.
30 kan baa baliga mɔla ne li yaa pan tie li ŋanduni panli
nni yaaka.
31 Ama yaaba n den liidi, bi tɔba baa juodi, ki yaaba n
juodi n kua liiga.
32 Ban bo do Jelusalema, Ke Jesu kua liiga ke ti jawaandi
kua yaaba n bo ŋɔa o puoli. Lanwani Jesu den paadi yeni o
piiga n ŋɔdikaaliediba ki maadi ba yaala n cuoni o po.
33 «Cingi mani tin do Jelusalema ne, bi baa kuadi o nilo
biga saligidanba yeni li balimaama danba po ke ban cagini
o ki kpaga u
34 Bi baa laa u, ki cidi o po ti ñansɔndi o po ki piagi o yeni
a gbana ki cedi ban kpaga u ama danataa daali i o ba fii.»
35 Jaka yeni San sebede bila bo nangini ki yedi: «canba,
ti bua ŋa. Tieni ti po tin baa mia yaala kuli.»
36 Ke Jesu yedi ba: «i bua min tieni i po be?»
37 Ke bi maadi o: «cabi ti tin taani ki kali yeni a a kpiagidi
nni yendo a jienu poo lielo a ganu po.»
38 Ama Jesu den guani ki jiini ba: «i bani yin miadi yaala,
i baa fidi ki ñu fala baliga ñinma yaala ke n baa ñu, bii i
baa fidi ki wuli fala ñinma yaala ke baa wuli i?»
39 Ke bi maadi o: «ti dagidi yeni tin fidi.» Ke Jesu maadi
ba: «Fala bagili ñinma i baa fidi ki ñu ki bia wuli.
40 Ama yaala n tie ki kali nujienu po bii nuganu po, la
tie min kaa n teni i, ama li tie yaaba yapo ke lan kani den
bogini.»
41 Bi ŋɔdikaaba piga n gbadi, ke bi pali biidi Jaka yeni san
po.
42 Ke Jesu yini bi kuli o kani ki maadi: i bani ke ban nua
yaaba ke bi tie i buoli liiga yaaba yeni bi maadi ba, ke o
paalu danba mo die ba.
43 Ama i yaa siiga, lan daa tie yeni. Yua n bua wan tua
niciamo wan yaa tia i tuonsɔnlo.
44 Yua mɔ bua ki gaa liiga n tua i kuli yaa yonbo.

45 kelima o nisaalo bija ki cua ki bua ban yaa sɔni o po
ka, ama ki wani mono n yaa suani tianba po, ki gɔ puni o
miali ki kpe ki da ki faabi bi niba bonciala.»
46 Jesu yeni u ŋɔdikaaba pundi Jeliko dogu nni. Ban ba ŋa
Jeliko yeni o ŋɔdikaaba niba boncianla den ŋɔdi o, Batime
bija, den tie juanmo ki ka o sankunu ki miadi.
47 Wan den gbadi ke Nasaleti Jesu kpendi u sani po,
ke kpandi ki yigini: «Jesu, Davidi, bijua gbadi n po mi
ninñima!»
48 Niba boncianla den fu yeni o juanmo, ki maadi ke wan
suoni. Ama ke o ŋanmi ki kpaandi ki pugini: «Davidi bijua,
gbadi n o mi ninñiima.»
49 Jesu den gbagi ki sedi ki yedi ke ban cua yeni o. Ke bi
yeni o juanmo yeni ki yedi o, paagi a pali: «Fii ki sedi! o yi
ŋa»
50 Ke o taa o liadi cianla ki lunni, ki fii yenma ki cua Jesu
kani.
51 Ke Jesu ŋmiani o ke yedi a bua mintieni a po be yo?»
ke o juanmo yedi: «ɔanba, n bua min guani ki nɔnli.»
52 ke Jesu maadi o: «yaa caa, a dandanli paagi a.» Li
yogunu mɔno ke o nɔnli ki ji ŋua Jesu.

DIANGBENGA 11

1 Didi kile ban den nagii Jedusalema; kipundi betifase ya
dogu kunga yeni betani, olive ya jualipo, Jesu den sɔni o
ŋaadikaaba. B ombilie.
2 Ki yediba: «gedimaniya dogbiga nye yiliga na. I ya baa
kua lienni ya yogunu, yi baa la ŋunjapani ki nulo daa jago
ki o luo. Yin lodo mani ki cuaniona.
3 Ya nilo n buali yii: be ya po i ki yi tie lani, yini ŋmiano,
ti yombedano n pia o buama «O baa cabi yi cuani o n kani»
4 Be den gedi ki ban la ki liŋunjapanli yeni ki o luo niipo
o bulinaa jabukani yabu n ku yeni li sanja ciali. Ki be lodo.
5 Ya niba nn den yelikani be siigini tiabaa nn bualiba: Yi
tie be lani ki na lodi liŋunjapanli.
6 Ki bi gua ki ŋmiamba nani Jesu n den yedibi maama. Ki
bi niba yeni ŋaaba ki bi gedi.
7 Jesu ŋaadikaliediba guaniyeni o ŋumbo o kanikita bi
lidigbagida ki tieni ligali ki Jesu jagi o.
8 Bi niba bociaala den taadi bi tiayiekaadi yeni ya kaadi
faadikin. Bi den cua i kuani nni ki tedi o sɔnɔnni.
9 Yaba den ye o liga yeni yaba den ŋaa o puoli den kpaadi
kiyiniki tua: «Hosana! yombedano ŋanbili nn ya ye yeni
yua nn cuoni a yel po.
10 O tienu ŋanbili n seligi ya bali ka dini na, tiyaja Dafidi
den kpa ya bali nali nn ba ti kpiagidi nali tanpolijama!»

11 Jesu den pundi Jedusalema, ki kua lijandieli nni, ki diidi
bolikuli ki gbeni li den sua ki o yeinu bua ki baa, ki o sua
giki gedi betani yeni o pigaŋaadikaliedi.
12 Lan fii fandi ki o nani betani ki gaani, ki n koma cuo o.
13 O den nua yali fagima ki bukankanbu se yeni o faadi,
ki o gedi bu kani ki bani ki o ba la liba bu po o, ama wa
den la liba kuli bu po ki la tie o faadi, kilima la den tie ya
yogunu ki yi baa loni.
14 Ki Jesu maadi bu kankanbu: A ba kuli kango ŋmani a
ya laana ki o ŋaadikaaba gbadi wan yendi yaala.
15 Ban den pundi Jedusalema, ki o kua li jandielin-ni ki
deli nani yaaba n den kuadi yeni yaaba n den da kuli lienni.
Ki tudi ki l ni yaaba lebidi iligii kpagidi yeni a kpjekuada
bokalikaala.
16 Wa den ŋanilo o bakuliyuann denye lijandelinni ki
kuadi kuadima kuli.
17 Jesu den tundiba kiyediba kine: «lidiani kiyedi: n diegu
kan ya tie ya diegu ki bi yigu o tienu jandi dielii niibuoli
kulipo kaa? ama yimba wani, ta ki tieni a Nayiga yuonu
kanu.»
18 Bisalayidikaciaba yundamba yen o tienu bali maama
tundikaaba n den gbadi lani, bi ji den diidi ban ba tieni
maama ki kpao. Kidungini, bi den jie o kilima bi niba
bociaala pali den mangi o tunda po.
19 Li dajoboanli, Jesu yeni o ŋaadikaaba den nani o dagu
nni.
20 Lan den fi ki fa o tiŋaagu, bi den pa o sanu nni ki poa
ki gaagi yeni bu kankanbu bi den laa ki bu kankanbu cuodi
yeni o jiina kuli.
21 Pieli den tiadi Jesu n den yedi yal ki maadi: «Llabi,
diba! bu kankanbu yuugu ka solo yeni cuodi.»
22 Jesu den ŋmiaba, «ya duu mani o tienu po.
23 N waani yi yeni e moani, yua n yedi lijaali ne: Fii ki ban
baa minin ciaman nn, ka kubi maalimilie o palinni, ama ki
duu wan yedi yala yeni o pali kuli li go ba tua yen n ne,
kilima o tienu n ba tien nni.
24 Yene da, ki n maadi, yii jandi ki miadi yalikuli, ya dua
mani ki yiiba likuli, ki li go baali tie yiiya yala.
25 Yin se ya yogunu ki jaandi, yi ya tiadi ŋa pia n maama
yeni nulo kuli ŋa dii sugili o po, ki yi baa ya n ye tanpoli n
puniyi mo sugili yituobiadi po.
26 Ama yi ya puni sugili yaaba n biidi po, yi baa yua n ye
tanpolimo kan puni sugili yi biidi po.
27 Bi den pundi Jedusalema, Jesu n den goadi li jandidieli
nni, bisalayidika aciaba. Bisalayidikaciaba, yeni o tienu bali
maama tundikaaba, yeni a nikpela, den cua o kani.

28 Ki bualo: li laa bali ya po-i ki a tiendi ya boanla na?
ŋme n puni ŋa li bali ka tiendi l?
29 Jesu den yedi ba: «n ba buali yi boyenla; yiya ŋmani nni
n moko n ba waani yii ya bali yaapo ki n tiendi laa bonla.
30 Jan n den wuu binba o tienu nima yeni o tienu den puni
o li bali bii. Bi niba den punio? ŋmiani mani.
31 Bi den juogi bi siiga ke yedi: ti yedi, ki o den baali
tanpoli, o ba yedi tii. Be ya po i ki yii na den tuo ki ga o
maama?
32 Ama ti go yedi, bi niba komi, bi den jie bi niba yaba
den tigidi yeni, kilima bi niba kuli den tua ki jan tie yua n
songidi o tienu maama.
33 Ki bi ŋmiani Jesu ki yedi: «tii bani.» ki Jesu ma
maadiba: «n mako n kan wani i yi yua n yua n puni nni
laa bali ki n tiendi laa bonla.»

DIANGBENGA 12

1 Liya puoli Jesu den tundi ba ki pua n kpanjama. Ki
maadi: «o nilo den ŋu o damongu tiidi kuanu, ki kpaaki
gogidi lindi o k kuanu, ki gbiidi o. Buogu naani kibi ba
ŋanbidi o damongu. Ki go maa lidieli ki tienili pagiliki guuni
bi niba, ki fii ki gedi o sonu.
2 O yogunu pundi, ki o soani o tuosoanlo yendo bi kuaguba
kani kiwan ga o tiidi luana.
3 Ki bi kuaguba cuo ki pua o ki lebino famma.
4 Ki o go soani o lielo ki bi pua o yal ki padi o yuli ki go
fiago.
5 Ki o go soani o tiana ki bi cuo ki kpa o. Li ya puolipo
bi soani n nacintaba nani bi kpiaba bi pua bi ne ki kpa bi
tianba nani ban den kpia tieni cincinli yaba maama.
6 O kuadano go da den sieni ni yendo ki ba saani o, wani
den tie o biga yua ki o bua o yali boŋanla. Wani n den tie
wan juodi ki soani yuo. O den yedi diidi o tie n biga bi ba
conlino.
7 Ama bi kuagaba den juogibi ŋmioli nni ki yedi: One
wani n ba diedi li faali cuamani, tin kpao ki diedi li faali.
8 Ki bi cego, ki kpao ki luno o kuanu kunu.
9 Moanla, o koandano mo baa tieni lede yeni o koanu?
o baa cua ki deli yanni bi koanguba ki biambi kuli ki ta o
koanu ki guuni tiamba.
10 Ida bani ki cogi ya diani n tie na bi? Li tanli yal ki
atamaala den luni laa tanli nn tua lidieli tanpuli.
11 Lni ya bonla den nani o tienu kani ki ŋani ki dagidi bi
niba po.

12 Bi denbigidi ban cuo Jesu ama bi den jie o niyuligu
kilima bi baniki o den maadi laa. Maama kilima bani. Lan
yaani ban siedi ki ŋao.
13 Lani n pendi bi den soani Jesu kani faliseninba yeni o
bado clodo buakaaba bi tianba ki ban diao o maadiagu ki
cuo o yeni bi maaman ni.
14 Bi den cua ki yedio: «canbaa ti baniki a tie maamaani
daano ŋaa jie nba kuli, ŋaa gagidi o ba kilima bi niba n nua
ki o tie maama po, u tundi bi niba o tienu. Sanŋoandima
yeni i moamoani mo. Li pia o sanu ki tin pa lonpo o
badieciano sesa? tin pabi, tin da pa i?
15 Ama Jesu n den bani bi yubontuona po yeni ki o maadi:
«be yaapoi ki yiibigidini ki bua ki cuo nni? cuanimani
lidibalina mi diidi.»
16 Kibi cuani Jesu po dibayenli. Ki maadi ba: «ŋma yeli
yeni ŋma ya namangun ye lipo?
17 Ki Jesu maadi: «yim teni mani sesa wan n die yal ki
teni o tienu mo o tienu n die yal.» ki li ya kilidiba yeni wan
yedi yaala.
18 Sadisaniba yab den ki tuo bi kpienba yiedimapo, den
kua Jesu kani. ki buab:
19 «Camba, Moisi den diani ti po, li ya sua ka ninjua kpe
ki ŋa o denpua. Ki o na malo biga, a ba Fiidi ki ta o denpua
ki mali o po ti bidi.
20 Jabalele den ye, o nikpelo po den kuani o pua, ki kpe
ka mali biga.
21 KI yua tua o po mota o pua yeni ki mo kpe ka mali biga.
Li go den tua yene o talo moya po.
22 Bani bombalele yeni kuli den tao Ama o ba kuli yakani
wa den sieni buolu, o pua yeni mo den kpe.
23 Bi kpieba yiedima, bi kuli ya ti guaniki ba lmiali, ŋma
ba diedi o pua? kilima bani jabalele yeni kuli kuano.
24 Jesu den guani ki yediba: «Laatie ipo moamoani ki bi
kpieba yiedima po tie yala ki yii tudi, kilima yi bani i diani
yedi yala, bi o tienu palu n doa maam n m?
25 Kilima, ya yogunu kibiti fii bi kpieba siiga, bi kankuani
puoba, bi go kan punibi yuli lipokuali po, ama bi kuli ba ya
tie nani malekinba yeni tanpoli diema nni.
26 Ama yala n nua bi kpienba yiedima po, i daa kpa ki
cuogi Muiisi tili, naani n togidi o tisogu kani ya maama, o
tienu n den maadi yeno ki yedo yala: Mini n tie Ablahama
tienu, Isaka tienu, Jakoabo tienu?
27 Wa tie a kpiema tienu ka o tie yaaba foya tienu yo. Yi
tudi bon cianla.
28 Lbalimaama tundikaaba yendo den gbadi ban nia
yala; o den la ki Jesu jiino hali boŋanla. Ki o bualo:

«Libalimaama kuli nni, mile n tie li mayuli?»
29 Jesu den goa ki yedo: «Limaayulitie mine, Isalele yaaba
ti yombidano o bado o tienu tie yendo.
30 A ba buo a yombidano a tienu yeni apali kuli, yeni a
naano kuli, yen a maalima kuli, yeni a paalu kuli.
31 Diidi o bonlielo jua n tua nne: Abaa bua a lielo nani
fini a ba yeni laa pia kuliya maama n cie libalimaama nni
maani.
32 Ki lo maado: «Liŋani, camba! a maadi i moni ki o tienu
tie yendo tienu ba kuli ki ye kaa tie wani.
33 O nilo n bua wani yeni o pali kuli, yeni o jantial kuli,
yeni o paalu kuli, ki go bua anisaalilielo nani fini ŋa bua a
yuli maama yeni, lani n cie padi ya padijukana yeni ya sala
ki bi yiidi kuli.»
34 Jesu n din la ki o giino ya giini n dagidi yeni nn
yanfuoma, ki o yedo: «ŋa fagi yeni o tienu diema.» lani
ya po n pendi, nilo jiki tuo ki buali Jesu buali.
35 Jesu n den tundi bi niba o jan diegu nni, o den buali:
«Litien nni lede ki sikilibi nnba maadi ki klisiti tie Dafiti
bijua?
36 Dafiti wani o ba den gbie yeni o tienu fuonna yua ki
yedi: «Yombidano maadi n yombidano, kali nugienu po min
kedi ŋa ŋma a nananda ting po.»
37 Dafidi mono den yii u «o yombidano», yeni li ba tieni
lede o ga ka n tua Dafidi ya biga? ya nicianba n den taani
kuli den gbadi wa maadi yal.
38 Jesu tunda nni, o den wani ki ban fangi bi yula yeni
yaaba tundi o tienu maama ki bua ban ya goadi yeni a
liadiciama, ki go bua bi niba n ya fuondiba ki kpiagidi ba i
daamu nni.
39 Bi go bua liga kali kali a jandidiena nni yeni janciamma
kani kuli.
40 Ki nan janbidi a kpepuona ki fiedi bi diedi ki jandi ya
jandi. N faagi ki bua bi niba nn ya nua ba bi ya buudi ba
yabiakicie.
41 Jesu den ka o tienu dieli nni ki tuoli iligitadiga ki nua bi
niba n kpiedi i ligi maama. A piada den kpiendi i ligitadiga
ki nua bi niba n kpiedi i ligi maama. A piada den kpiendi i
ligi ki li yaba.
42 O kpepuoluolo mo den cuan ki kpieni suulo lie.
43 Jesu den yini o ŋaadikaaba ki yedi ba: «n maadi i
monmoni, o kpepuoluodo na puni ki cie yaaba n kpieni i
ligi i ligita diga nni kuli.»
44 Kilima bani wani kuli kpieni bi ŋalimano nni bi ligi
bidi, ama wani, yeni o luoma kuli o nani wan pia yaala ki
baa je kuli, kikpieni.

DIANGBENGA 13

1 Jesu n den ña o jandiegunni ya yogunu, o ŋoadikoaba
siiga yendo den maadi o: «camba didi a tana na diegu n
ŋani maama!» ki o maadi:
2 «Jesu den yedi o: A laa ya tanciama naa? bi kon tiŋa
ba tanyenli n sieni ki ya maa lilieli po ki a kuli kan padi ki
baa.»
3 Jesu den kali difie tiidi juali po ki tuoli o jandidiega, pieli,
jaka, jan yeni ŋandili den buali o ya buali na bi bebe kanu.
4 Waani ti laa bonla n ba ti cuaya yogunu? be ya nanangu
n ba waani ki laa bonli kuli baa tieni?
5 Lani Jesu den yedi ba: Cuo mani yi yula ki niloba n da
ti boundi yi.
6 Biniba boncianlaa baa ti cua n ya yeli p ki yedi: mini n
tie kisiti. Ki boandi bi niba boncianla.
7 Yiya tigbadi ki bi maadi o toabu maama ki go togidi yi
o toabu laabaalo, yin da yanginni mani yi yama, laa bonla
kuli ba tieni ama li da kan cua nn juodima ka.
8 Kilima buolu baa ti fii ki tuogi buolu tianu. Diema
mo n fii ki tuogi dietianma, n tindigima baa tieni yi kani
boncianla, yeni n koncianma mo baa tieni. Laa bonla kuli
daa tie nani o maditugukoanu yeni
9 Yin ŋambi ki ya ban iiya yulipo ne, bi baa cuo ki gedini
yibi bujiaba kani ki cabi ban pua yii a jandiena nni. Bigo
baa gedini yi bi dogidamba yeni bi batieba kani nn ya po.
10 Ama bali ki juodima daa cua, li tie tiladi ki o tienu
maama n kpa pundi i nibuoli kuli kani.
11 Bi yati cuo ki gedini yi ti buudi damba kani ya yogunu,
yin da yangi nni yi yama yeniyinba maadi yala. Kilima
liyogu monlo, o tienu fuoŋama ba songi nni yi yin baa
maadi yaala.
12 Kpelo yeni o waalo siga nni yendo ba cuo o lielo ki cabi
ban kpa o, bibaanba ba cuo bi bila ki cabi ban kpa a bila
mo ba fii ki sedi bi danba po.
13 Bi niba kuli baa nani yikilima po. Ama yuu n se kilipa
kuli bali yeni n juodima kuli, baa ba n tindima.
14 Yiya ti laa ki ti cangindi bonla ki li wudi bi niba gbanu
ki ye ti kaa bi ye naakani yua n cogini o tienu maama kuli
n diidi o yulipo. Ki yaba ye yude kuli sani ki gedi a juana
po.
15 Yua n ka o diegu yulipo n da jiidi ki kua deenni ko baa
taa liba.
16 Yua n ye o kuanu mo da lebidi ki kun ni o den po ki
baan taa o tiaykaadi.
17 Fala baa ye yeni ya puoba n punbi yeni yaaba n da
ŋaandi a bila laa dana nni.

18 Mia mani o tienu ke laa noama dana nni n tua fawaagu
yogunu.
19 Kelema laa dana nni fala baa ye bali boncianla, maama
ki li fala. Buolu daa baa tien, halin n cilima o tienu n den
tagi ŋanduna ya yogunu kita pundi hali moala, o buolu kan
go tienimo.
20 O Bado o tienu ya bi wadi laadana, niloba kuli kan bi
sieni. Ama yeni wan luogidi o buolu siiga yaaba ya po, o ba
wadi laa dana.
21 Laa yogunu, nilo ya yedi yi: Diidi o tienu n gandi yua
ye ne! bi o ye Nepo yinda pia dandanli o maama po.
22 Kilima tuonanda n yedi ki bi tie o tienu n soniyaaba
yeni bi songikaa. Faadanba baa fii ki ya tiendi banma kili
tie bonlidikaala hali ke liya baa fidi bi baa boandi o tienu n
gandi yaaba.
23 Yin kubimani yi yula! n tuodi ki waaniyi li kulio.
24 Ama laa dana nni fala yeniya pendi, o yienu baa biigi,
o ŋmaalo nno kan go yayieni.
25 A ŋmabila ba na tanpoli ki boali, tanpoli paali kuli mo
baa digibi.
26 Lawanibiba la ke o ja bigua yeti tawaligbandi nni, ki
kpendi yeni o paacianu yenu o kpiagidi.
27 Yeni o baa saani o malekinba ŋanduna kuli nni, ban
tani wan gandi yaaba ki cili ŋanduna bianu kiya caa hali o
guoga.
28 Yin diidi mani o kankanbu kanjaman n waniyi yaala.
O bena ya bundi, yibani ke o siagu nagidi.
29 Li go tie yene i yatila laa bona tiendi, yin bandi ki o ja
bijua nagini o buliñoabu kani.
30 N wani yi imoamoani ke n naa nifiima kuli kan pendi
kelaa bonla kuliki tieni.
31 Tanpoli yeni tinga kuli baa pendi, ama n maama kan
pendi ba ya yogu.
32 Ama yaala n tie li daali yeni o yogu, o ba kuli ki bani,
baa malekinba mono yaaba nye tanpoli, baa o bijua mono,
ama ba bebe bani.
33 Yin ŋanbi ke diidil kiya se kilipa kilima yiibani ya
yogunu kilitie.
34 Li naani nani o nilo den bua ke gedi o saNu ki taa o
deni ki guuni o tuo. Soanba, ki wani yua kuli yeni o tuoli.
Ki cabi yua baa gu nba, n ŋanbi ki ya nua ba.
35 Lanwani yin ŋanbi keyese, kilima yi bani canba n baa
kpeni ya yogu, li baa tie ñiagu, o yoagisigu, kotonmuoanga,
bii siŋaagu.
36 O ya ti li pundi ya yogunu kuli, wan dan cua ke yi dua
ki goa.

37 Min n maadi yi yaala, n maadi yua kuli, n ya se kilipa.

DIANGBENGA 14

1 Paki juanma yaama n ki den ŋmadi yen dabinlin densieni dna lie saloyidikacianba yudanba yen u tienu maama g banbanda den kpaani yaa snu kibbaa jnbi Jesu ki cuo o k kpa o.

2 Bi den maadi yeni bi lieba: «lan tie mi jaanma yogunu, b den jie k biniba n dti fii yeni ku fuugu ki yie li po»

3 Yaa yogunu ke Jesu den ye o gbaado simono deni, ban den di yaa yogunu, o pua den kua ki kubi omuu nni yaa bada ki biyiga alibate ke ki gbie yeni tulate, ke o dunga pa, ke bi yionadiŋama. O denjobidi libadiga ki wuli o yuli po.

4 Li den coagi bi tianba ke bi maadi biŋnniali nni, ki tua: «be yaa po yo ke o biidi yaa tulale n yena.

5 Bi bibaa fidi ki kuudo yaa ligi n cie dubala kobita ki teni aluoda» Ke bi funi yeno lipo.

6 Ama Jesu den yedi: «ŋao mani yeni sua be yaa po yo ke yi biidi opali? o tieni n yaa po bonŋanle.

7 Yi pia a luoda yi siiga nni yaa yoginu kul yeni yin bua yaa yoginu kuli yi baa fidi ki tieni ba miŋanma, ama mini wani yi kan yaa pianni yaa yoginu kuliyi kan.

8 Wan wani tieni wan ba fidi ki tien yaala a wuli o wuli n gbanandi po kelima n piinma po.

9 Moamoan i maadi yi; ban baa waani o labaalinŋamo ŋanduna nni naan kani kuli bi baa tiadi ki togidi o pua nan tieni n po yaala»

10 K sua juda Isakalielo bi piiga nni kediba siiga yua den gedibi sala yidi kacianba kani kelima o den bua ki kuado bi po.

11 Bi salayidi-ka cianba n den gbadi laa maama yaa yoginu, bi pala den mangi ki bi den jagi ban baa puna yaaligi, o den kpaan wan baa ba yaa sanu ki kuado bi po.

12 li dancincinli daali yaa paano n ki den ŋmadi yeni dabinli, ban yen taki pebiga ki yidi sala paki jaajiema po den bualo: «abua tin gedi le ki ban bobini a po paki jiema ŋan di.»

13 O den soani o goadi kaaba siiganni bonbi lie, ki yedi ba: «yin gedi u dociannu nni yi baa la o ja ke o bagi linin cuali yin ŋoado man.

14 Wan baan kua yaa diegu nni ŋoado mani ki maadi yeni laa diegu daano, canba buali: «min le yaa diel, ke n ba je paki jiema yeni n ŋaadikaaba.

15 Yeni o ba waani yi li die tual yaali n yabi ki ŋani, yin bobi nni man n po lan kani.

16 bi ŋaadi kaaba den fii kua u dogunni bi den la ke lali
bonla kuli tie nani wan den maadi ba maama kebi bobini o
po paki jiema.
17 Kuyen juogu n den pundi, o den cuu yeni o piiga n
ŋoaka lie diba li kani.
18 ban den taani ki kali mi jiema kaanu ki di, ke Jesu yedi;
«i mamoani n waani yi, yi siiga yendo yua n taani ki di l
yeni nni baa janbi nni»
19 Bi kuli yaa yama den ŋmadi yeni bi siiga yua k uli ji
den cili ki bualu laa tie mini bi yeni kaa?
20 Jesu den yediba: «li tie yinba bi piiga nni liedi ba siija
yendo yua taani ki tuuni yeni nni kusatiagunni.
21 Kelima o ni saalo biga baa siedi ŋanduna niinni nani
landiani o po diani maama ama li yuboanli baa ye yeni yaa
daan o nba janbi o ni saalo biga libi ŋani lan daano bi yaa
bimalo.»
22 ban den di yaa yaa yogunu, Jesu den ta paana, ki tieni
u tienu baliga, ki jenda. Ki tenba ki nnaadi: «yin ga nnan
ne, li tie n gbanandi.»
23 o go denta ki tadi nukaaga, ki tieni u tien u baliga ki
teniba, kebi kuli na.
24 O den yediba ki ne n tie n saama n kuani o ŋan taado,
yaa saama n wulibi niba boncianla.
25 Yeni imaani n luaani yi, n kan go nu palipe duunt hali
yaa daali ke n bao guanu u tienu diema nni.
26 ban den yini ba yanbu ki pendi, b den don o lite tiidi
juali po.
27 Jesu den yedi ba: yikidi ba yadi kiŋa nni, kelima li diani
nba pua ki kpa o pe kpaalo ti pebidi monyadi.
28 Yeni n yaa ti guani ki fii bi kpienba siiga nni, n baaga
yi linga kigedi galile.
29 Pidi den yedo n li yaa tie ba ke n lieba sani mini wani
kan sam pipe.
30 Jesu den yedo: «yeni i moani po n maada ba dinla niagu
moni yeni o kokolo n ti buudi taalima lie po, a ba nia keŋaa
bani na taalimata.»
31 ama pieli den yedo: «ba li yaa tie min taani ki kpe yema,
n kan tieni lanwani palpe bi kuli den taani ki niani yeni.
32 likani kebi pundi yaa kaanu ke b yi u jetesemane ke Jesu
maadi o ŋoadi kaaba kali man ne min gedi ki ban jaandi.
33 b den ta gidi, jaka yeni jan, lani li pa boanli den kuao
ke o yama mo yagi.
34 jesu den yediba: «li paboali cuo nni ha li kili naani nani
kpe yen. Sedi mani ne kiya jandi.»
35 Jesu den suli ke fuadi bikani, ki ba kilabini tiipo ki
jaandi k l yedi li yaa tie kiliba tuo u naayogunu n foagidi

o kani.
36 o den yedi: «abba, n ba a fidi bonlikuli liya batuo ŋan
foagini n kani ya fala tadinukaaga n tie-na ama lan da tie
mini n bua maama ka, ama a yanbuama n tieni.»
37 o denguani ki cua bi kani kisua kebi goa ke oyedi pieli:
«simono a goa yo? ŋaa fd fidi ke guudinni ba yogu waamu?
38 Fii moni ki ya jandi, ki yintiba nni tulimani. Lipali bua
ama tigbannandi ki pia paalu.»
39 yeni ki o go guani ke lebidi ki ban jaandi kiyedi nani
waa bi kpia ki maadiya lanbona.
40 O go den liguani ki sua ke bi goa, kilima n guama den
ye bi nubina po, lan wani ba ji den fiidi ki ŋmiano liba.
41 yeni o den guani ki cua bi kani bombi ta po ke yendiba:
«i da li goa ki fuodi halimoala? Lidagidi! oyogunu pundi, o
nisaalo bija ji caa ke ban ban kuado ti biidi damba nugunni.
42 Fii-mani, tin gedimani, diidi yua n ba koadi nni, o nago.»
43 Wan den maadi ya yogunu, ke bi piigani liediba
siiga, yendo yua kibi yii wa juda nageni g pundi yeni bi
niba bociaala yeni ti jatiadi ijuugimu a lambana lijandieli
cambaaba yeni a gbamba nda yeni lijandieli nikpela soani
yaba.
44 yua den ba kuaado den wani ba ya banma ke o ba tieni,
ki kuaado bi po yua ki sani ki filo ki moadi moadi o tan kpina
po «wni yeniyin cuo-mani boŋanla kigedi yeno.»
45 Juda n pundi ya yogu o li puadi ki noanli jesu, ki maadi
a tankpina.
46 Laayogunu ke bi nagini ki cuo.
47 U ŋoadikaaba siiga yendo n noadi i juuga ke cua ki nani
bi salayidiciaaba siiga yendo ya tuubili.
48 Jesu den yedi ba: «i cua ke koni yeni nni nani n tie o
nayigo yeni, yeniti jatiadi i juugimu a lambana ke la cuo
nni?
49 min den ye yeni yii, ke tuundi yii daali kuli o jandiegu
nni, yii den cua nni. Ama moanla o yogu pundi ki i dianni
n den maadi yaala n tien nni.»
50 Lawani yaaba n den yeni jesu kuli n sanni ke ŋao.
51 O jawaalo yendo den yua o wa, ki piini o, gbamnu po
bu kpalibu bebe. Ya yogu ki nibi yeni mubino,
52 wan ñoanliba yeni o kpalibu ki sani yen cankpeloli.
53 Ban ta Jesu ki gediyeno o salayidi kaaciamo kani, nani
ki lijandieli cambaaba yen lijandieli nikpela yeni o tienu
maama tili gbambanda taani.
54 Pieli den yua hali fagima yeni bi salayidika ciaaban
cambaaba diegu kani, o den kali sejennba siga ki nagini
omu kilima ti waadi den ye.

55 Lijandieli caabaaba yeni bi nikpe juogi kaaba den lingi
ban-ba jaligi yaala Jesu ki fidi ke kpa o. Ama bi naa den la
liba kuli o po;
56 Kilima niba bociaala den pua o po mifaama; ama yeni
bi faama po kuli laa tua maani.
57 Bi nitianba n fike pua mi ki jaligi Jesu. Ki yedi:
58 «ti den gbadi ki o maadi: “n ba muadi li naa jandieli
yaali ki bi maa yeni bi niba nu nuugii danata siiga, n ba
guani ke ma ya jandieli ke nisaalo ya nugii ka maali,
59 ba yen la maama po kuli, ba la ban fidi kijaligo yaala
ya po?
60 O salayidi ciamo den fii ki sedi bi siiga ke buali Jesu:
«ŋa-pia ŋan ba ŋmiani yaala?
61 Ke o ka ki ŋmini suo wa ŋmiani liba. O salayidikaciamo
go den bualo yeni ya lanboli n tiena: «a tie kilisiti, u tienu
n seligi o bijua yua yo?»
62 Ki Jesu ŋmian: «n tie a ba la o nisalo bijua, ke o ka o
paciaabu daano jienu po ya yogunu ki o paalu ñani tanpoli
po ki jiidi u po nani nani o taawaligbamgou yeni.»
63 Ke o salayidi kaciamo cuo o tiadi ki dadi padi ke yedi:
i go bua ki gbadi o laa sieda yo o po?
64 i gbadi wan suugi o tienu maama. I jagi ki tin tieni o
be? bi kuli den taani ki yedi lidagidi wan kpe.
65 bine kiili kiya ciidi o po ti nisoandi ki pibinio nunga
yeni li cabili, ki pua o yi tanpabi ki maadi yeno: «bundi!»
ki sejeba gedi yeno ki pua wa.
66 Lanwaninipieli den ye likani u diegu tiipo, janfanyendo
den ye likani ki tuunni bi salayi kaciaaba po n cua o kani.
67 Wan den la pieli ki o se likani ki yie o mu. O den ŋanbi
ki noanlo ki, yedo: «a moko den li ye yeni sasaleti, Jesu.»
68 ama ki o nia, ki yedi: «mi bani ŋan bua maadi yaalo.»
liyogu o den ñani doujagu yeni nni (u kotongu den mua.)
69 Ama lan po moko, yaa jafaano n tuuni likani den la o ki
go kili ke maadi yeni yaaba n ye li kani: «o ja ne mo bisiiga
yendo!
70 ama o go den nia. Lan den pugini waan mu, ya niba n
den se likani den yedi pieli: maamoni a li tie bisiiga yua yo;
kilima a moan ñani galile yo.»
71 Lan wani o den cili ke poligi ki tua: «mibani yin maadi
ya jua yeni ya maama.»
72 Laa yogunu u kotogu den mua mi liema. Pieli den guani
ki tiadi Jesu n den yedo yaala: «hali ki u kotogu talimilie, a
ba nia ki ŋaa-bani nni talimata.» o den ñani ke ban buudi.

DIANGBENGA 15

1 O tiŋa panpangu, li jandieli yeni juki n ba nikpe juocaaba
den tani ki diidi ban jaligi maama ki loma guveneeli kani
bi den cabi ki sejenba lolio ki bi jedi yeno pilata kani.
2 Pilata den buali Jesu: a tie jufi ba bado yo? Jesu den gua
ŋmiano: Fin moano n yedi.
3 bi salayidikaciaba canba den galigi yesu ki o tien di yaala
ki ŋani.
4 Pilata n bualo: ŋaa pia liba ki ba maadi? agbadi ban
jaliga ki maadi ka tien nni ya bobigu kuli.
5 ama Jesu den ki guano maama ba kuli. Pilata n den laa
bola kuli, kili ya ki lido.
6 Li den tie bogidili ki binli kuliguveneeli, paki jaama dana
siiga bi ba ŋani niyendo dasaliga ki ŋa o. Bi den maani ki
ŋa bi niba n mia ban kin ba ŋa yua.
7 Ki sua jua ba ye li dansalidieli ki bi yi u banasa yeni o
lieba, bi den kpa bi ba niba bocian la ya yagu po ki den fi
yie loma guvenneli bali maama.
8 Lan wani ki o niligu nagi nni pilata kani ki mia o ki wan
ŋa niyen do nani ban tie n di maama bi damba bogida po
yeni.
9 Pilata den bualiba: yi bi bua mi ŋa yi po yua ki yi maadi
ki o tie yi bado.
10 O den maadi kilima o den bani salayidikaciaba n den
bua ban tien no maam a, bi den jaligi di Jesu kilima bi
den pia yi nanga o po ki dugi nni niba bociaala den tua
o ŋoadikaaba.
11 Ama bi salayidikaciaaba den tudi linitingli ki ban maadi
pilata ki wan ŋa banabasa ki kpa Jesu.
12 Pilata go yedi ba: n ya ŋa yipo banabasa, yi bado yi bua
mi tieno be yo?
13 Ban yiginni ki puginni: kpao mani.
14 Laa wani pilata n buali: be ya po? o bidi be yo? ama
kibi kpaadi ki yiigi nni hali boŋanla kpao mani.
15 Nani pilata n den tuo linitingili n bua maama, o den. ŋa
banabasa, pilata sejenba n pua Jesu a gbana. Laa puolipo,
pilata n madi o sejenba ki ban gedi yeno ki kpa o.
16 Ki sejenba ta Jesu ki gedi yeno bi cagiciaali kani ki tan
nni bi tuo soanlieba kuli.
17 Sejenba n taanni ki gbeni, ki bi ta liadifogidimoangu ki
lan Jesu. Ki bi lugi konkoni ya fogiliga ki yilinno, o yuli po.
18 Ki ji fuodo nani bayi fuodi o bado maama ki ñuado, ti
fuonda juf ba bado.
19 Bi den puu ya lanbana n yabi o yulipo ki si o po ti
ŋoansoandi ki gbandi o nintuali, nani bi coan nni o yeni.

20 Ban den ñoandi o ki gbeni, ki bi landi o lindi fagidi
moangu yali ki bi lan o yeni, ki yuadi ki ta o ya tiadi ki
lano ki ñano o dogu nni ki gedi yeno nanni ki bi ba kpali
danpoanpoanli po.
21 Ama ya jua bi yi u simono ki o tie silindi ya dogu n yua,
ki o ba tie alesaolili yeni lufut ki bi cindo, bi sanu den ña
likani ki bi yieno ki wan tugi Jesu dandanpoli.
22 Sejenba den jedi yedi no ya kanu bi yi goligolita. Laa
yeli bundima bua ki yedi, ti yu kpabicuodi kani.
23 Bi den bua ki ñumio ya duven n den ŋmadi yeni mili
ama wa den ñuni. Sejenba ta o tiadi.
24 Ki bi kpa o lidapoanpoanli po, ki ta o tiadi ki toanni
titia.
25 Li den tie li dali kudi ta yogunu yeni, ya yoginu ki bi
den kpa o lidanpoanpoan-li po.
26 Ki bi dian nni ki tabi nni yali ya po ki bi den kpa o li
dapoanpoanli po.
27 Yi dian ni yeni nima nni den bua ki yedi: Jufi n ba bado,
bi go den kpa bi bibiadalie ki pugini o po.
28 Yendo den ye o jienu po ki yendo moan ye ganu po.
29 A sanpeda den sugido ki tibidi biyula. Ki tua: ha! Fini
yua n den maadi ka ba fidi ki mudi li jandieli danata daali
ŋa gua maali, a ya ba fidi tie nni tin diidi,
30 Fie a yuli fini moanlo ñan o dadu po ki giidi.
31 Bi salayikaciaba yeni u tienu maama gbanbanda moan
den sugidi Jesu ke ñoando. O den maadi bi ninba boncianla
kani: o den fie ninba boanciaala ya yogunu kili damba den
ye fala nni ama ka fidi fie o ya yuli.
32 O den maadi ki ne: n tie kilisiti; mini n tie ya bado ndie
Isalele yaaba. Li ya tie ki o maama tie moan-moani, o bi ña
li dapoanpoanpo ki jidi! yen wani ti kuli bi ba dani o ni nni
bi niliediba yaaba ki bi den kpa o bi siiga moan den sugido.
33 Kudi luoba yogunu li biigili den ba yi tinga kulipo, li
den tie yeni hali kuti yiayogunu.
34 Kudi yia po, Jesu den kpaadi ki yiginni ki yedi: eloi, eloi,
lamasanbagitani? Lani n bua ki yedi n tienu, n tienu be ya
po ka ŋani?
35 Ya niba n den ye likani n gbadi laa maama yogunu,
«eloi» ban ki ŋanbi li maama nima nni, bi den yedi: cingi-
mani o yi o sawali pualo «elia o!»
36 Bi siiga yendo n sani ki ban ta o ciesiobu ki ñua li
damiligilinni, babini li kankagili juoga ki niindi ki Jesu n
ñu. Ki bi maadi tin guudi mani ke le elia ya ba kua ki jiino
lidapoanpoanli po!
37 Jesu n yigini yeni pauma, ku fuodi ki giini ki kpe.

38 Lanyogu o kpalibu yaa ba n den juami ki piigi lijaandidi
bunbaba den cili tanpoli ki padi ki jiidi hal tinga.
39 A mintila canba yua n den se li kani n la Jesu kuma, o
den yedi maamoani ya ja na go li tie o tienu biga!
40 Bi puoba mo de se foangima ki nua. Laa puoba siiga
maliyema magidela dogu yua, yeni maliyema jaka na o die
kpalo yeni jose.
41 Banin den yegi jeni Jesu ki gedi galile todi o tuolinni.
42 Laa daali den tie n libogili jufi n ba fuodima jama o yen
juogu n dagidi.
43 Alimate dogu yua Josefi, yua den ye jufinba nikpela
cegili kaaba siiga nni. O den gu tanpoli diema pundima.
O den ba li papaali ki gedi pilata ki mia o ki wan casi wan
ta Jesu gbanandi.
44 Li den lidi pilata yeni Jesu n tuodi ki kpe maama. Ke
o yini amintela kobiga n yudano ki buali o gbadi i Jesu kpe
na.
45 Wan bandi amintela kobiga yudaano kani ke o kpe ke
o cabi JOsefi o gbanandi.
46 Josefi den daa u kpalipiemu ki jiini o li dap ɔnpɔnli po
ki bobini o o kpalipienbu yeni ki gadi ki pan duani o yaa
kakuli ke bi kpiedi u tangu po ki bindi li tanli ki biini.
47 Magidala Maliyama yeni Maliyama yose na den se ki
nua ban duani o naani kani.

DIANGBENGA 16

1 Mi fuodima daali n den pendi, Madagalapua yuan
yi Maliyama den daa Alomata ki cua banmii Jesu gban-
nandipo.
2 Li den tie li dacincinli siŋaɔgu panpangu ke bi den gadi
li kakuli.
3 Bi den yedi bi lieba: ŋma baa pan luodi ti po, yaa tangu
n biigi li kakuli?
4 Yaa yogunu ke biyaa gi nɔnli li kakulipo, ki la nilo ba ke
o bindi li kakuli tanciangu.
5 ban den kua li kakuli nn, bi den la o jawaalo ke o lani ti
tiapiendi ki ka bi nu jienu po ke u jawaanbu cuoba.
6 O den yedi ba: da jie mani, yi kpaani Jesu Nasaleti yua
ke bi kpagu yeni. O fii u, waa ki ye ne. Diidi mani ban den
duani o naani.
7 ama yi gadi ke pan yedi O ŋɔdikaaba yeni pie li ke o gaa
liiga ki gadi Glile. Lani po kebi baa laani nani wan den yedi
ba maama.

8 Bi den ñani li kakuli nni, ki sani. Li den lidiba hali ki
jegiba bi den ki maadi nilo liba kuli kelima bi den jie hali.
*
9 Li dacincinli daali siŋaɔgu panpani, wan den fii yaadaali
yaa Maliyama ke o den beli ki ñani o niini cilicilibiamu lele
yen den kpia ki la o.
10 O pua yen den ban togidi yaaba den yeni o yaa yogunu
ki den kpiini ki go buudi o po.
11 Ban den gbadi ke o guani ki fuo, ke o pua yen la o, ama
bi den ki tuo daani.
12 Lan n den pendi, o den dogidi o ba niba lie kani yeni
Manati tiadi ya yogunu ke bi den cuoni ki ñani u dogu nni.
13 Laa niba n den gadi ke pan togidi yaa ŋɔdikaaba n sieni,
ama bi mo den ki tuo ki daani.
14 Lan den pugini waamu, Jesu den dɔgidi o ba o
ŋɔdikaaba piiga n yendo kani yaa yogunu ki den taani kikaa
li kpagili po. O den maadi ba bi dandanli luoma yeni Pajuali,
kelima baa den tuo ki daani yaba den yedi ba ke bi laa Jesu
ke o fii bi tinkpiiba siiga nni.
15 O gua den yedi ba; Gadi mani ŋanduna munli kuli ki
yaa wangi O Labaaliŋanmo.
16 Yua n tuo ki daani, yin wuli U Tienu ñima o baa faadi,
ama yua n ki tuo daani, bi baa jia o buudi.
17 Yaa ŋua mani yaa banciama n ba ŋua yaa ba tuo daani.
N yeli nni, bi baa beli ti maalibiidibi baa maadi mi malanma.
18 Bi baa cuo i we yeni bi nuugi, bi go yaa ñunba ŋɔgibugu
mo li kan fidi ki tieni ba yaala n bia. Bi yaa maani bi nuugi
a yiama po, se ban paagi.
19 Ti yonmidaano n den maadi ba ki gbeni o den yugi ki
doni tanpoli po ki pankali U Tienu jienu.
20 O ŋɔdikaaba den siedi ke pan wangi o labaali kuli yaa
yogunu ke ti yonmidaano den suani yeni ba, o den ta bi po i
mɔmɔni yeni n bangiciama baoncianla den ŋuaba o maama
nni.

---

* **DIANGBENGA 16:8** boncianla.

Luka

1 Bi niba boncianla jagi ke ban diani, ki togdi ya
bontienkaala n tieni ti siiga nni,
2 ti kpaagi yaaba n tie kasiednba leni bi nuni hali micilma,
ki tua U Tienu maama tuonsɔla.
3 Lan wani, n mo kali, ki jagi, ki buali, ki bandi bonŋanla
yaali n tieni hali mi cilma, ki ba diani, ki togdi a leni mi
kpaagma, fini, n buado leni n nicɔlnka Teofili.
4 Yeni, a ba bandi ŋan ga ya bangima mɔmɔni cain.
5 herodi ṅ bo tie Jude badciamo ya yogu, salga yidka bo ye,
ki yi Sakali, ki tie Abia salga yidkaaba cagli yua. O denpua
bo tie Aron puolŋuanu, ki yi Elisabeti
6 Bi kuli bo tie nitegnkaaba U Tienu nintuali; bi kuli bo
cɔlni U Tienu ñɔmabona, leni o yobdaano bali maama kuli,
kaa pia kpiadma.
7 Bi bo ki pia biga kelima Elisabeti bo tie ŋɔlga, ke bani
bilie kuli ji bo podi o.
8 Dayeli, Sakali den yidi salga U Tienu dieli nni, li den tie
bi cagli salga yidma yogu i;
9 bi den cɔlni salga yidkaaba danbogda, ki lugdi o ke wan
kua salga yidkaanu, ki ŋubni li ŋubli.
10 Li ŋubli salga yidma yognu, ku niwulgu kuli den se
niipo, ki jaandi.
11 O diedo maleki den ludi o, ki legdi, ki sedi li ŋubli salga
binbinli jienu po.
12 Sakali ṅ la o, o yama ṅ pudi, ti jawaandi ṅ cuo o.
13 Ama, maleki ṅ maadi o: “Da jie, Sakali, ki dugni, U
Tienu gbadi a jaandi. A denpua Elisabeti ba punbi, ki mali
a po bonjaga, ŋan yini o Jan.
14 O ba tua a po pamancianli, ke bi niba boncianla ba
mangi bi pala o madi po.
15 O ba tua niciamo O Diedo nintuali. O kan ñu daamɔngu,
ki nan buali daapaama. O ba ya gbie leni U Tienu foŋanma,
ki da ŋaani mi biima.
16 Isayeli yaaba boncianla ba guani O Diedo, bi tienu kani.
17 O ba sɔni o tuonli ki dudi U Tienu nunbu nni leni Elia
fuoma leni o paaciamu, ki cedi bibaanba leni bi bila ṅ guani
ki mangi leni bi yaba, ki todi yaaba n ki tie nicɔlnkaaba, ban
togdi bi nitegnkaaba maalma, ki ji bobni, ki tua ya nibuolu
n ye U Tienu po.
18 Sakali ṅ buali maleki: “Be n ba teni min bandi? Kelima
mini nba n ciandi, ke n denpua mo podi boncianla”.

19 Maleki ṅ guani ki jiini o: Mini n tie Gabiyeli, ki ye U
Tienu kani, ki tuuni o po. Wani n sɔni nni ke min caa u
tondu, ki pa ŋa ya laabaalŋamo ne.
20 Lanwani, lan ba tieni maama n ne: A ba tua muulo, ki
kan fidi ki maadi, hali ki tuoni ya daali ke min puni a ya
laabaalŋamo ne yogu ba pundi, lan tieni ki dudi.
21 Lan kuli ṅ den tie ya yognu, bi niba den guu Sakali, ke
li pagi ba leni wan waagi salga binbinli dieli nni.
22 Wan ji den ñani, o ji den kan fidi ki maadi leni li
nitaanli. Bi ji den bandi ke o la bonlegdikaali salga binbinli
dieli nni. Wani ji den tua muulo, ki ji maadi leni o nui.
23 Wan gbeni o salga yidma dana, ke o guani, ki kuni o
denpo.
24 Lan tieni danaba, o denpua Elisabeti ṅ punbi, ki tieni
ŋmaali mu, ki ye deni, kaa ña. O den maadi o pali nni,
25 “ Ne tie O Diedo tuonli i. O diidi nni leni mi yanbuama,
ki piini yaali n den tie n po fee, bi niba kuli siiga.
26 ŋmaali luoba ṅ pendi, Elisabeti tugpunbdi puoli, U
Tienu ṅ sɔni maleki Gabyeli Galile dociamu nni, ke bi yi
li dogu Nasareti.
27 jifaano kani, ke o tie ja cikpenga, ke bi yi o Josefi, ke o
tie o badciamo, Davidi puolŋuanu. Li jifaano den yi Maari.
28 Maleki ṅ kua o kani, ki yedi o: “Mangi a pali, fini yua
ke U Tienu cabi a o ŋanbili; O Diedo ye leni a.”
29 Mari yama ṅ yagi boncianla, li maama po; wan buali o
pali nni lan ya fuodi niima nni.
30 Maleki ṅ maadi o: Da jie, Maari, kelima U Tienu n cabi
a o ŋanbili.
31 Yaali n ba tieni n ne: Li kan kandi dana, a ba punbi, ki
mali bonjaga, ki yini o Jesu.
32 O ba tua niciamo, ban yini o “Tanpojoma Tienu Bijua” O
Diedo U Tienu ba teni o o yaja, o badciamo Dafidi badkpagli.
33 O ba diedi ya buolu n ñani Jakobo kani hali ya yogu n
ki pia juodma.
34 Maari ṅ maadi maleki, li ba tieni ledi, kelima n tie
powandiali i, n ki bani ja?
35 Maleki ṅ guani ki jiini o, “U Tienu foŋanma ba jiidi a
po, ke Tanpojoma Tienu paaciamu ṅ fibni a leni o junjungu.
Lan ya po i, ke bi ba yini ŋan ba mali ya biga U Tienu Biga.
36 Diidi, a kpiilo Elisabeti mo punbi, ki guu bonjaga yeni
wan ciandi maama kuli, ke bi tua ke o ji kan baa biga; o ji
ye o ŋmaaluobidi n yeni.
37 Kelima U Tienu ki pia wan gbali yaala.
38 Maari ṅ maadi: “N tie O Diedo tuonsɔnlo i, ŋan yedi
nni yaala ṅ tieni ki dudi nani lan buali maama. Ke maleki

ñani ki ŋa o.
39 Li ki waagi ke Maari fii, ki ŋmaa tonma, ki gedi Jude
juana dociamu nni.
40 Ki kua Sakali deni, ki fuondi Elisabeti.
41 Wan gbadi Maari fuondi ya yognu, ke o biga yugi ki
ciidi o tugu nni, ke Elisabeti gbie leni U Tienu foŋanma.
42 Ke o fiini u nialu, ki kpaandi, ki yedi: “A baa mi
yedŋanma bi puoba kuli siiga, ke a tugu nni biga mo gbie
leni mi yedŋanma.
43 Be n teni ke n dagdi yeni li seli, ke O Diedo naa cua n
kani ki bua la nni.
44 Kelima diidi min gbadi ke a fuondi nni ya yognu, ke n
biga jeli leni li pamanli n tugu nni.
45 U yenyienŋamu (mi yedŋama) ye leni fini yua n dugi
ke U Tienu ṅ sɔni a po ya tondu ba tieni ki dudi”
46 Lan yognu, Ke Maari yedi: “N naano yiini O Diedo
kpiagdi.
47 Ke n yantiali mangdi li pali, O Diedo U Tienu, n
candaano po.
48 Kelima o tuo ki tibni ki diidi mini talga, o tuonsɔnlo.
Lan ya po, lan fii lan faa, leni yogu kuli, bi ba yini nni o
cabŋandaano.
49 Kelima U Tienu, U Paaciamu daano tieni n po yaali n
yabi.
50 O ŋanma ba tandi nifiima ṅ tuu nifiima yaaba n cɔlni
o po.
51 O tandi o nuu leni u paaciamu, ki yadi yaaba ya pala n
gbie leni ti japaadi'
52 O tudi ki jiini bi paadanba bi badkpaga po. ki nan duoni
talganba.
53 O gbieni a konkonba leni a bonŋana, ki nan deli ki
yaani bi ŋalmandanba i nuukuomi.
54 Nn, O puni Isayeli, mi todma o pakɔnli kuli po, ki waani
o ŋanma ya nibuolu n tie o tuonsɔnba po.
55 (Nani wan bo niani ti yajanba) Abalahama leni o
puolŋuani hali ya yogu n ki pia gbenma.
56 Maari kali leni Elisabeti nani ŋmaali taa yeni, ki guani
ki kuni o denpo
57 Elisabeti madi ji bo nagi n yeni, ke o mali bonjaga.
58 O kuantalieba leni o kpiiba den bandi O Diedo ṅ tieni
o po ya ŋanbli. ki tieni u badu leni o, ki waani bi pamanli
ṅ dagdi maama.
59 O madi n´pendi daaniili daali, ban cua ki ba kuani ki
canpandga ku kɔnciagu. Bi den bua ban yini ki biga “Sakali”
nani o báa n´yi maama,

60 ama ke o naá jiini ki maadi, “N N, O baa yi Jan i.”
61 Ama ke bi maadi o, “Nilo ki ye i diegu nni ki gaani lan
ya yeli”
62 Lan wani, ke bi buali bibáa mi muulma nni, wan bua
yini ki biga maama.
63 O báa ń buali, ban teni o ki kpagdiankaaga (walga), wan
diani ya lanbona ne, “O yeli tie Jan.” Lan tua bi kuli ya po
pagili.
64 Lan yognu liga, o ñɔbu ń mubdi, o lanbu ń tabdi. Wan
ji ya maadi, ki kpiagdi U Tienu.
65 Ti jawaandi den cuo yaaba n den gaani ki lindi ba. Li
laabaali den yadi i kaani kuli, Jude juana dogi nni.
66 Yaaba n den gbadi li maama den maadi: “Ya biga ne ba
tua be?” kelima U Tienu den ye leni o.
67 Sakali ki biga báa den gbie leni U Tienu foŋanma, ke o
pua sawali, ki yedi:
68 Dondi mani O Diedo, Isayeli tienu, kelima, o todi o
buolu, ki faabi u.
69 Ti ya po, o candaano yua n gbie leni u paaciamu mali
o tuonsɔnlo, o badciamo Dafidi puolŋuani siiga.
70 Wan den sɔni o sawalpuaba yaaba n gbie leni U Tienu
foŋanma, ke bi niani ti yajanba yaala hali mi cilma, tieni ki
dudi.
71 Ke o ba faabi ti ti yibalinba nui nni, leni ti nantieba
gbanmanu kani.
72 O tie bonli kuli ke li wangi o ŋancianma ti yajanba po,
ki gɔa ki tiadi o ñɔnianu.
73 Wan den niani ti yaja, Abalahama yaali tieni ki dudi.
74 O poli ke o ya fie ti ti yibalinba nui nni, o ba cabi ti ki
nunmanga, tin ya jaandi o kaa jie
75 Ki tuuni o tuona, ki tie o buolŋamu, ki tie nitegnkaaba
o nintuali daali kuli ti yenyienu nni.
76 Nn, Ke fini, ki biñidga, bi ba yini a Tanpojoma
sawalpualo, kelima, a ba ga sanliiga, ki cuoni U Tienu
nintuali, ki bobni o sanu
77 Ki teni o buolu ń bandi ke U Tienu puni u mi faabma,
ki tieni u tuonbiidi po sugli.
78 Kelima ti tienu gbie leni ti niñinpadi leni mi ŋanma.
Lanyapo, ku yenpudkaagu ba ña tanpoli, ki yendi ti po.
79 Ki yendi yaaba kuli n ye li biigli nni leni mi kuuma
junjungu nni, ki pegdi ti taaŋmaadi mi yanduanma (li
yanŋaali) sanu po
80 Ki biga den yabdi, ke o yantiali mo paagdi ki pugdi. O
den ti juodi ki ye ki tinkuonga nni i, hali yeni ya yogu ke o
ti legdi ki waani o yuli Isayeli buolu po.

Diangbenga 2

1 l yogu romi badcianmo Ogusto bo diani k pua sawali o
diema nni niba kuli ċɔdili. o cincinli cɔdili bo tieni ya yogu
ke kirisus bo tie badcianmo i siri diema n ni.
2 u cincinl cɔdli bo tieni ya yogu ke kirisus bo tie
badcianmo i siri diema nni.
3 yua kuli bo ye gedi ban cɔdi wan ñani ya dogu n nni.
4 yeni k josefi bo ñani nasareti k doni galile ki tɔgn nni
jude, k pudi betelemi, david dogu, o bo tie David cugli yua
i.
5 Josefi bo gedi lan kani wan yeni o cikpenga Maari ku pia
o tugu. k b pan cɔdi.
6 Ban den ye betelem i k maari t gbaani t maadi.
7 maari den mali bojaga o cincinmadi ki pin'o i kplaldi k
duan'o ti yandi jeditiagu nni kelima bi canba dieli nni yiali
den ki ye.
8 I kuanni bo kuu li kani ke a yankpaala dua ki guu bi
yandi.
9 K u tienu maleki yendi cua bi kan ku tienu yudandi jiidi
b po ke ti jiwaanndi cuo ba.
10 Maleki maadi ba. i daa pia mani jeje n bua pua'yi
sawalmanli yu baa tie yua kul pamancianli.
11 ba fie ti mali dinla David dogu nni wan tie o candaano.
12 Ti bo band'o maama nne i ba la i canpandiga k o dua ti
yandi jeditiɔgu nni ki piini i kpaldi.
13 Ke li yogunu mɔno ki bi la u tienu meleki nba k bi cua
ki pugini i yua bo ye yeni po ki bi ji yiini ki dondi u tienu.
14 U Tienu yeli n yabdi tanpolu po, o pamangu n ya ye i
tinga po nne yeni u nubuakaab po
15 Ban yin ki gbeni ya yognu k u tienu meleki nba lebidi
tanpolu po ka yankpala mɔ boe yeni bi lieba. ti gedi manni
Betelemi dogun nni yaal k diidi yaala cua, u Tienu n waani
ti yaali.
16 K bi kagini ki gedi l yognu tonma k la yeni i mɔni Maari
yeni Josefi yeni ki bipanga yua mali k b taa'ga k duan'ga ti
yandi jeditiagu nni.
17 A yankpaala n gedi ki la'o, ki guani ki togdi yua kuli u
Tienu meleki n den baa pua labaal maam e canpandigi yen
po.
18 Yaba n den songi a yankpaala labaal kuli li de lidiba.
19 Ke maari yi guani ki tiadi o pal nni yala tieni kuli yeni
ya maama madi kul.
20 A yankpaala den guani ki lebdi bi yankpaamuagu po i
k yin k dondi u tienu yen ban de songi yaala ki gɔ la yaala.
U tienu meleki n den maad yaala den tie mɔni

21 Jesus n den mali l daaniin po k l tie ki ban gedi kɔnd'o,
ki bi kɔnd'o ki pun o yel Jesus. Lan yeli k u tienu meleki bo
lugdi u po.
22 Lan bo buali maam moyisi yikotili nni. L yognu ya
pudi l tie taladi ki ban kuani ki canpandiga u kɔnciagu. Lan
yognu n pendi ke bi taa Jesus ki gedi yen'o jerusalemi ke pan
waan'o u Tienu.
23 dianni u tienu yikotili nni, ki cincinbiga kuli k o tie
bonjaga tie u tienu yuu i.
24 B bo ye ba ki tieni u Tienu balga yen kpajiemulie i nanni
lan bo bual maam u Tienu yikotili nni.
25 Ja bo ye Jerusalem dogu nni k u yeli tie Simeyɔn. O bu
tie yua tiegi k gɔ tie ya nulo tuagi u Tienu sɔnu. O den ye
ki daani Israel fiema ki fonŋanba ye yen o.
26 tienu foŋanba de dɔgd'o k u kan kpe gaa la mesi u Tienu
tondo.
27 Tienu foŋanba n jiidi u po wan gedi l jaandiel nni ki sua
ke Jesus danba cua yen o, k ba tieni a bogda nanni simeyɔn
yikotili nni lan bo buali maam.
28 Simeyɔn ga ki biga o nugi nni ki ji yiin i ki dondi u
Tienu.
29 tienu ji ŋa a tuonsɔnlo wan ya caa yeni laafia. a cɔlni
a ñɔniannu.
30 Nunbu la o candaano ka sɔn'o.
31 Ki a pun'o li papaali ke wan todi ŋanduna. U Tienu
meleki.
32 tie muuyiema i ki ba yendi ŋanduna. wan baa tie
Isaraheli yudandi.
33 Yen o naa bo ye pamangou Simeyɔn n maad yaala Jesus
po.
34 Simeyɔn yedi m yeŋanma b po ki madi marri. Nan ya
bani ke biga ne ye Isaraheli buolu kuli yaa po i. L bo fidi
yaa tie ti po bibaaga bii m yedonma yu ki bi niba ba kpagi.
35 mɔla yaala den duagi bi niba maalima bo dɔgdi fin wani
l baa ti tie nani b taa jugi ke muu pundi a pali yen.
36 Tienu tondo mɔ bo ye l kani ke tie puaki k u yeli tie. Ani
k u tie Fanial biga ki tie Aser cugl yua. O bo tie puocianmo
i. ko bina lile po n bo yeni wan kuni o ja.
37 ti. ki ti kali ti pakuadi ke ye o baba ki pan pundi piniini
yen bina naa. O ña jandieli nni ki suani u tienu tuonli ki
jaani ki gɔ loligi o ñɔba yieni yen ñiagu.
38 li puocianmo mɔ pundi lan yogunu; ki yin k dondi
u Tienu k maadi yaba kokul den guu Jerusalemi fiema o
janjanbiigu nni.
39 Tieni k gbeni nani u Tienu ñɔmaam n den buali maama.
ki maari yeni Josefi gɔ lebidi Galile k kun Nasareti b dogu

nni.
40 Jesus ji kpedi tonm tonma ki o yanfuonma caa liiga k u gɔ tie u Tienu nulo
41 Kuli Jesus baa yeni o naa bo yi tun ki caa Jerusalemi
paki jaanmi.
42 yognu ki Jesus den pia piiga n bina lie ko ji yi ŋɔdi o
baa yeni o naa ban gedi Jerusalemi paki jaanmi nani lan
den bual maama.
43 jaanmi n den gbeni ya yognu o baa yeni o naa den
gɔ cuo u sani k ji kuni ama k Jesus wani ñindi Jerusalemi
kelima bi den kpaan'o kaa la'o.
44 b tieni m maalma ko baa yegi yeni o lieba yaaba ki bi
den taani ki cua yen. ki bi mɔ cuo l celi nani da yeli yeni.
K b cil k kpaan'o o kpiiba yeni o bankaaba siiga.
45 Ama baa den la'o ki b gɔ lebdi Jerusalemi k bu kpaan'o.
46 L dataa dali ki bi la'o l jaandieli nni ku kaa l balo maama
banda siiga nni k songi ba k gɔ buali ba i buali.
47 Yaaba bo song'o kuli den ye panmangu yeni wan pia ya
nunfanbu o maama gɔ jiima po.
48 L den pia o danba o yaalidigu yeni wan kaa naani. O
naa den bual'o n biga be ced kaa sɔn ti lani. Mi yeni a baa
den ye ti jawaandi nni k kpaan ŋa kaan kuli.
49 K Jesus den jiin ba. Be po i ki den kpaani n. I ki bani ki
ba sɔni n baa tuona a.
50 Ama bi den k gbadi o maama yeni niinma nni
51 K Jesus den cua ki ŋɔdi ba ki bi lebdi bi kuli Nasareti.
O den cɔln o danba. K u naa den ta yal den tieni kuli k bili
o pal nni.
52 Jesus den find tonma ko yantiali mɔ gɔ caa liiga o Tienu
yen b niba den bua'o boncianla

Diangbenga 3

1 Tiberi badciamo n dini li bali, li piiga n bina mu po, Ponsi
Piilaati den tie Suude bado, ke Herodi tie Gaalile bado, ke
o ninjua Fiilipi tie Iture yeni Traconiiti bado, Lisaniasi tie
Abilen bado.
2 Hani yeni Kayiifi n den tie bi Salyidcianba. Laa binli i ke
U Tienu bo maadi leni Sakari bijua Jan mi fanpienma nni.
3 Jan bo gedi Surdan fuanli nni kuli. O bo yii bi niba ke
ban cua ke ban wuli ba U Tienu ñima, ke lan waani ke bi
lebdi bi yama ke U Tienu dini sugli bi tuonbiadi po.
4 Yeni ke U Tienu Sawalpualo Esayi n bo diani yaala o tili
nni tieni yeni mɔni: Bi gbia o nulo nialu ke o kpaandi mi
fanpienma ki tua: Bobni man o sani,
5 Baalɔdga kuli ba piini, Juali kuli yeni gbangbanli kuli ba
sali, Ti sangolndi ba sondi, Ti sanbuodi kuli ṅ sali,

6 Ke bi niba kuli ba lá U Tienu ŋalbalgo.

7 Jan bo maadi ya niwulgu n bo cuoni ki bua ke wan wuli
ba U Tienu ñima ki: A waalaba buoli! ŋma tundi yi ke yi
sani U Tienu mutuoli yaali n cuoni?

8 Waani man i tuona nni ke i lebdi i yenyienu. Da kubi
man i pala nni ke: «Ti tie Abrahama yaabila!» kelima, diidi
man a tana ne: N maadi yi ke U Tienu ba fidi ki cedi ke ŋan
kpandi Abrahama bila.

9 Tin faami! Bi bobni li yali ki ba cua ki guli i tiidi: Ya
tubu kuli ki loni luanŋanli bi ba cua bu ki juu bu u muu.

10 Lani ke ku niwulgu buali o: Ti ba tieni ledi?

11 ke o ŋmiani ba: li ya tie ke yua pia liada lie, wan teni
yua ki pia, liadyenli. Yua pia ti jiedi mɔ, wan bɔgdi ki teni
yua ki pia.

12 A patendgaala (lonpogaala) mɔ bo cua ke wan wuli ba
U Tienu ñima. Bi bo buali Jan: ... Canbaa, ti ba tieni ledi?

13 ... ke o ŋmiani ba, Da gaa man ti patendi (lonpo) ke ti
cie Gobna n seni maama.

14 Sijenba mɔ den buali o: ... Ke tinba i, ti mɔ ba tieni
ledi? ... O den ŋmiani ba, da fie man obá ligi, ki gɔ da fani
ku faagu obá po: I pali ṅ ya mani i ŋmaapani po.

15 Bi niba den ye li dandanli nni paaa, ki ji den buali bi
bá nni, bii Jan n baa tie O Candaano.

16 Ke Jan ŋmiani bi kuli: ... Min wan wuu yi mi ñima nni.
Ama o nulo ba cua, ki pia u paalu ki cie nni. Mii dagdi yeni
min lodi o taacagbanu. Wani, o ba wuli yi mi Foŋanma yeni
U Tienu muu nni.

17 O kubi o dilendyetonga, ki ba lendi o dii, ki wodi i
diŋami ki kuodi o bɔnbuali nni. Ku fengu wani, o ba lu
gu ya muu n kan baa jundi (gbeni) nni.

18 Jan gɔ ŋanbi ki puuni bi niba U Tienu ñɔmaama n buali
maama, muandi ba laabamanli.

19 Ama, o bo jalgi o bado Herodi yeni wan kuani Herodiati,
o ninjawaalo denpua, ki gɔ tieni ya tuonbiadi n yabi.

20 Herodi gɔ bo cuo Jan ki luoni o dansalgi ki pugni o
tuonbiadi po.

21 Bi niba kuli cua ke Jan n wuli ba U Tienu ñima. Ke
Jan wuli Jesu mɔ U Tienu ñima. Ama, ya yogu ke Jesu den
jaandi, ke Tanpoli po luodi.

22 Ke Mi Foŋanma jiidi o po, ki naani nani li lanjeli yeni,
ke nialu bă ñani tanpoli po ki maadi: ... A tie n bibuadga.
N pali mani a po boncianla.

23 Ya yogu ke Jesu bo cili o tuonli, o den pia bina piita i.
Nani bi niba n bo maali (maadi) ke tie Sosefi bijua yeni, o
yaajanba yela nne: Eli,

24 ke Eli mali Matati, ke Matati mali Levi, ke Levi mɔ mali
Melki, ke Melki mali Yannayi, ke Yannayi mɔ gɔ mali Sosefi,
25 ke Sosefi mali Matatiasi, ke Matatiasi mɔ mali Amɔsi,
ke Amɔsi mali Nahumi, ke Nahumi mali Esli, ke Esli mali
Naggayi,
26 ke Naggayi mali Maati, ke Maati mali Matatiasi, ke
Matatiasi mali Semeyin, ke Semeyin mɔ mali Yode, ke Yode
mɔ mali Yoda,
27 ke Yoda mali Yuanani, ke Yuanani mali Resa, ke
Resa mali Sorobabeeli, ke Sorobabeeli mali Ceyaltieli, ke
Ceyaltieli mali Neri,
28 ke Neri mali Melki, ke Melki mali Adi, ke Adi mɔ mali
Kosami, ke Kosami Elmadami, ke Elmadami mali Eri,
29 ke Eri mali Jesu, ke Jesu mali Elieseri, ke Elieseri mali
Yorimi, ke Yorimi mali Matati, ke Matati mali Levi,
30 ke Levi mali Simeyɔn, ke Simeyɔn mali Suda, ke Suda
mali Sosefi, ke Sosefi mali Yonami, ke Yonami mɔ mali
Eliakimi,
31 ke Eliakimi mɔ gɔ mali Meleya, ke Meleya mali Mena,
ke Mena mali Matata, ke Matata mali Natan, ke Natan mali
Dafiidi,
32 ke Dafiidi mali Isayi, ke Isayi mali Obeedi, ke Obeedi
mali Boosi, ke Boosi mali Salmɔn, ke Salmɔn mali Nasɔn,
33 ke Nasɔn mɔ mali Aminadabi, ke Aminadebi mɔ gɔ
mali Admin, ke Admin mali Arni, ke Arni mali Hetsirɔn,
ke Hetsirɔn mali Pereti, ke Pereti mali Suda,
34 ke Suda mali Sakɔbi, ke Sakɔbi mali Isaki, ke Isaki mali
Abrahami, ke Abrahami mali Tera, ke tera mali Nayɔri,
35 Ke Nayɔri mali Serugi, Serugi mali Reyu, ke Reyu mali
Pelegi, ke Pelegi mali heberi, ke Heberi mali Cila,
36 ke Cila mali Kayinami, ke Kayinami mali Arfaksadi, ke
Arfaksadi mali Semi, ke Semi mali Nowe, ke Nowe mali
Lemeki,
37 Lemeki mali Matusalemi, ke Matusalemi mali Henoki,
ke Henoki mali Yeredi, ke Yeredi mali Maleleeli, ke Maleleeli
mali Kenami,
38 ke Kenami mali Enoki, ke Enoki mali Seti, ke Seti mali
Adami, wani yua tie ya cincinnulo ke U Tienu bo cindi ki
tagi o.

Diangbenga 4

1 Jesus den gbie yeni m tagŋanmi, k u den ñani jurdeni
bɔnga nni k l tagiŋanba tod'o k u gedi u fanfanpiegun nni.
2 Naani ke sitaani bign'o dan piina. U den ki dii l ba l
dana. L yogu n pend i k m kom cu'o.
3 Sitaani maadi Jesus: l ya tie ka tie u tienu biga, cab k l
tanli n kpandi m jiem.

4 Jesus ŋmian'o l diani u tienu kaddaaog nni k nul k fo m
jiem po baba ka
5 den duon'o pol. K waan'o u tienu diema yala n tie g tinga
ne k maad'o.
6 ba tena ya paalu baa tie u tienu diema piam kul yaal
ntie l ŋandul kaan k dugn l kul den ye n nugun yo k bua
ten mi bua yua.
7 wani a ya tuo ki gbaani n nintuali ni l kul baa tie a yaal
i.
8 Guani ki maad'o: ya dondi a yonmdaano u Tienu. Wan
badba i ka b pug'o.
9 gedi yen'o hal Jerusalemi k duon'o u jaanddiegu tanpolu
k maad'o: a ya tie u Tienu bijua yugi k ŋa a ba m fanfanma
nni k dugn i l diani:
10 k u bu cabi meleki nba ban yaa guu ŋa.
11 l guan. b bu ŋa yeni b nugi k tanli kan gbebi ba tanyeli.
12 K Jesus ŋmia i: l gɔ diani. A kan niini k bigni o
yonmdaano u Tienu.
13 Ya yognu k sitaan den gbeni o bignma kuli k u sani k
fagdi k ban bo bil ya yognu pudi.
14 Jesus bo ye yeni fuoŋanba paalui k lebdi Galile ko yeli
doni diema kuli nni.
15 K tundi u tienu ñɔmaama a jaandiena nni k b niba
dond'o.
16 K gedi nasareti dogu nni ban bo ŋub 'o naani k kua l
jaandieli saba daali. nani wan bo tug g tie maama. k fii k
bo cogi tienu ñɔmaama tili.
17 K bi waan'o u tienu tondo isai tili wan pɔbidi l tili ko la
naan kani k b diani k:
18 M yomdano fomnŋanb ye n po kelima u lugdn ki sɔgni
kpaŋanba k bo muadi o ñɔmaama i cacagi danba k gɔ
paagi yaaba pala biidi k yaaba tie juanma n nuali, k fie b
cacagdama.
19 k gɔ muadi u tienu ŋanba binl
20 K u pɔbini l tili k teni o naacenba k gedi kali. U
jaanddiieogu nni k a nubina kuli fid o po.
21 Dinne mɔno u bu cili yinm yaa song'o yeni kani u tienu
tondo ñɔmaama tie mɔni.
22 yaab den song'o kul lden cuo'b u yaalidigu. K b tɔb
maadi ki waa tie Josefi bijua kaa?
23 k jesus maadi bi: n bani ki bo puan i m makpanjama
dogda dogd a ba ama e bia bomaadi maad'ti ŋan tienii yaala
kaperinahumin dogu nni. ŋan gɔ tieni n yeni a dogun i k ti
diidi.
24 K jesus pugn ama e mɔni baa bani k pagi u tienu
tuonsɔnlo u dogu nni.

25 E mɔni ke maadi yi a pakuana den yabi boncianli
Isaraheli dogu nni Eli yogu. lan ya yogu i ke taagi bo ba
binataa yen bɔgidima. k m koncianma ba u dogu kuli nni.
26 ama den sɔno'a ba pakua yedi kani k cedi b den t sɔn'o
yendi kani k u den ye Sarepta Sidon dogun nni. a i.
27 A gbaada den ye ki yabi Isaraheli dogu nni u tienu
tuonsɔnlo Eli yogu. Ama ki baa bo paagi baa yedi. B bo
paagi Sirija i ku yeli tie Naamani
28 I yaabi den songi Jesus k ye l jaandieli n k kuli pala den
biidi
29 b nubi kuli den fii k tudu Jesus k ñan'o hali l juali po l
jaandieli n maa naan yeni k bi tud'o k lu'o tinga nni
30 Jesus n den ñan b siiga nni k paani k caa Jesus den tieni
i tundi yeni u tebigu Kafarnahumi.
31 Den gedi Kaperinahomi galile dogu nni ki tieni i tundi
ba u tiemu ñɔmaama po saba daali.
32 Yaaba den songi pala den mangi boncianli kelima u den
yeni yikodi.
33 O ja den ye l jaandieli nni ki t tagbiid yeni mu
cicibiadimu den cedi k o yign i yen paalu
34 O a bua tien 'ti be ne, a cua k ŋan bianti yaa? U tienu
nuŋanmo tondo.
35 Ama k Jesus tiani yeni pabieli k maadi suon i k ña o ja
ne gbanu nni. k t cicibiid yeni fuun'o k lun'o tinga b niba
siiga k waa janbi ama k ñani u po.
36 k l yogu k ti jawaandi kua b niba, k b maadi b lieba.
Lan ñɔmaam tue be i k pia u paalu yen yikodi k yi beli i
cicibiadi ban saa ña i!
37 ke Jesus yeli doni kaankul a dongbana nni.
38 Jesus n den ñani l jaandieli kan u den gedi Simo deni k
sua k Simo juado ye yeni u gbanantogu, k b buali k b mia
Jesus k wan tieni l bonli k paa'o
39 k Jesus tibn i o po k cedi ko yugbaagu ñani u po. k o fii
l yogu k cil suani u tienu tuona.
40 O yienu n den baa ya yogu yaaba den pia b yianba b
den po, b den ba yenmi Jesus kani k u yi e nui yua kul po
wan paagi.
41 I cicibiadi den ña boncianli b ssiga nni, k yigini. A tie
u tienu bijua i. Ama k Jesus yi tiani ban gɔ suono kelima b
den bandi k u tie Kristo.
42 Lden fandi ya yogu k Jesus ñani o deni k gedi u
fanfanpiegu nni. k b niba cil k kpaan; o ban t la'o k gedi
o kani kaa ji bua ko seedi ŋaab'a.
43 Ama k u maadi bi: l tie taladi min min muandi u tienu
labanŋanli dogban tiana nni. Kelima lan yaa po i k u tienu
sɔn n i.

44 k ji tundi u tienu labamanli Jude jaandiel nni.

Diangbenga 5

1 Dayenli, ke Jesu bo ye Senesareti kpenkunu, ke ku niwulgu bo gobi ki lindi o, ki cengi U Tienu maama.
2 Ke o lá ñinbiadi lie u kpenkunu. A jankpaanla bo jiidi ki ŋanbdi bi jankpaantiadi.
3 ñinbiayengu den tie Simɔn yaagu. Jesu den kua lienni ki maadi o, ke wan fagdi waama yeni u kpenkunu, ama o den ye gu niinni ki tundi ku niwulgu.
4 Wan tundi ki gbeni, ke o maadi Simɔn: ... Sudi waama, ki jiidi naani n ñua, fini yeni a lieba n lu i jankpaantiadi.
5 ... Ke Simɔn ŋmiani o, Canbaa, ti sɔni ñiamungu ti ki cuo lbá, ama, ŋan buali ke min lu yeni, n ba lu.
6 Bi lu ki cuo i jami boncianla ke bi jankpaantiadi ji bo bua padi mɔno.
7 Li yogu ke bi yini bi lieba ku ñinbiagu po ke ban baa ki todi ba. Ban baa ke bi cuo ki gbieni bi ñinbiadi, hali ke ti bua mii kelima ku kpiagu po.
8 Simɔn Pieri n la lani, ke jiidi ki gbaani Jesu taana po ki maadi: ... N diedo, fagdi n kan ne, kelima n tie tuonbiiadaano.
9 Li yogu ke i jewaani kua ba yeni ban la ya ciila.
10 Li gɔ bo tieni yeni Simɔn tuonsɔnlieba, Saak yeni San, Sebede bila. Li yogu ke Jesu maadi Simɔn: ... Da jie! Lan cili mɔlane, a ji baa taandi bi niba n po.
11 Ban kpeni yeni bi jankpaantiadi, bi ŋaa ti kuli ki ji ŋua Jesu.
12 Daatɔli, ke Jesu den ye dogu bá nni, ke jua bá ti baa ke mi kpaadma kubi o. Wan lá Jesu, ke o gbaani o nintuali nni, ki jaandi ki maandi: ... N Diedo, a ya bua, a ba fidi ki paagi nni.
13 Ke Jesu tandi o nugu, ki sii o ki maadi: ... Nn, n bua, paagi. Li yogu mɔno, ke mi gbaadma siedi ki ŋaa o.
14 Ke o kpaani o, ki maadi «ke wan da maadi nulo yaali n baa o» Ama, ke o maadi o ke wan gedi o dandanciamo kani ki ji bili o paabu li jaanddiebinbindli po nani Moyisi n den maadi maama yeni. Li ji baa nani sieda i i po.
15 Jesu laabaali ji den yadi kaanakuli. Ku niwulgu ji den ŋua ki bua bi yiani n gbeni.
16 Ama, o den gedi naani n kuoni ki ba jaandi.
17 Daayenli, ke Jesu den tundi U Tienu laabamanli, Farisieninba yeni Yikotundkaaba den kaa ki cengi. Bi den ñani Gaalile, Sude yeni Jerusalemi dingbankonkogi nni. Ti Yonbdaano paalu den ye yeni Jesu ke o paagdi bi yianba.

18 Nibbá ti baa yeni bi yiamo ke o taana kuli kpe. Bi den
kpaani ke ban kua yeni o Jesu kani.
19 Ama, bi den ki fidi kelima ku niwulgu po. Li yogu ke bi
doni ki cibi li dieli poli po ki jiini bi yiamo ki lianga po, ku
niwulgu siiga Jesu kani
20 Wan lá ke bi jaba yeni pia li dandanli o niinni, ke Jesu
yedi: «N dɔnli, a tuonbiadi piini o».
21 Yikodanba yeni Farisieninba ji buali ki maadi: ... O ja
ne tie ŋma i ki maadi ti majɔgndi? ŋma ba fidi ki piini ti
biidi, li ya ki tie U Tienu bábá yaa ka?
22 Ama, Jesu den bani bi maalma, ki maadi ba: «Be ya po
n cedi ke i pia li maalma?
23 Be n tie faala? Maadi: «A tuonbiadi piini» bii «fii ki ya
cuoni»?
24 Li ŋani! I ba bandi ke o nulo biga pia yiko ki tinga ne
po yeni wan piini ti tuonbiadi. Ke o ji maadi o tuomo: ... N
cabi: Fii, taa a lianga ki ya kuni.
25 Li yogu ku niwulgu nni, ke o ja yeni fii ki taa o lianga
ki kuni ki dondi U Tienu.
26 yaaba n den ye li kani kuli ke ti jawaandi cuo ba. Ke
bi ji dondi U Tienu ki maadi: ... Ti lá dinne tin ki kpeli ki lá
yaala !
27 Li puoli po, ke Jesu den pendi ki lá Patendi (Lonpo)
Gaalo ke bi yii o, Lefi, ke o kaa o tuonli nni. Ke o yini o, ki
maadi o: ... Ya ŋua nni!
28 Ke o ja yeni fii ki ŋaa li kuli ki ŋua Jesu.
29 Lefi bobni mi jaanma o denpo ki bua gaa Jesu. Bi niba
boncianla den dini yeni Jesu, bi siiga a patendi gaala den
ye.
30 Farisieninba yeni Yikotundkaaba den ye bi bá ki yini
Jesu Kpaaga. ... Be n tieni ke i ba di yeni a patendi gaala, ya
febddanba ne?
31 Ke Jesu ŋmiani ba: ... Yaaba n pia laafia ki bua dogda,
bi yianba n bua o.
32 yaaba n tiegi po ka ke n cua, ama n cua ke min lebdi ti
tuonbiadi danba yama.
33 Bi tɔba den buali o: ... Jan ŋɔdikaaba yeni Farisieninba
wani yen loli bu ñɔbu ki ya jaandi, ama Jesu ŋɔdikaaba
wani yen di ki ñu i.
34 ... Ke Jesu ŋmiani ba, i lá aa, li paa yeni o puodaano
dɔnlinba n loli ñɔbu ke o puodaano dá ye yeni ba.
35 O yogu cuoni, ke o ba siedi ki ŋaa ba, li yogu bi ba loli
ñɔbu.
36 Ki pua ba mi makpanjama ne: ... Nulo n da taa li
cabpanli, ki libi li cabkpeli po. Lan yaa ka bi bua biidi li
cabpanli. Ban jia ya cabli n mɔ n ki ŋani ki libi li cabkpeli.

37 Li tie yeni mɔ, nulo kan piagi mi daakaama a cuakpela nni, lan yaa ka mi daama ba fidi ki cedi ŋan pudi pudi, mi daama n wuli, a cuana mɔ biidi o.
38 Li buali, ke n ń piagi mi daapaanma a cuapaana nni.
39 Mɔmɔni, ti ya ñuni mi daakpelma, ti ji ki bua mi daapaanma; ti ji maadi: Mi bonkpelma n mani.

Diangbenga 6

1 Saaba daali, ke Jesu pendi i dii kpaabu nni, ke o ŋɔdkaaba togdi i dii ki ŋmani.
2 Farisieninba buali ba: Be ya po i ke i tie yaala n kua saaba daali?
3 Jesu gaa mi maama ki ŋmiani ba: I ki cogi yaala n diani ya yogu mi koma bo cuo Daviid yeni o ŋɔdkaaba a?
4 O kua ku jaanddiegu nni ki taa U Tienu lalaagu ki ŋmani, ki teni o ŋɔdkaaba ke bi mɔ ŋmani. Ama ke li nan bo ki cabi ke ban ŋmani, bi salyidkaaba bábá yaa ka.
5 Ke Jesu pugni ki maadi: O nufosaalo bijua n tie saaba canbaa.
6 Saaba daatɔli ke Jesu kua ku jaanddiegu nni ki tundi U Tienu maama. Nulo bá bo ye ke o nujienu kpe.
7 Bi yikodanba yeni Farisieninba bo kpaani ke ban cuo Jesu. Bi bo kpaagi o ke ban diidi ki lia o ba tebi a yiama saaba daali i:
8 Ama, Jesu n bo bani bi maalma yeni, ke o maadi o yiamo: ... Fii ki sedi asalasiiga! Ke o fii ki sedi.
9 Ke Jesu maadi yaaba n sieni: N pia ibuali ki ba buali yi: Li bo dagdi ke tin tieni li bonŋanli bii ke ku bonbiigu i saaba daali i? Li dagdi ke tin fie o nulo miali bii tin ŋaa wan kpe i?
10 Ke o ligdi o ninbina bi po ki maadi li naaciemo: Tandi a nugu! ke o tandi. Ke li nugu paagi”
11 Bi yikodanba yeni Farisieninba pala bo beni paaa, ke bi ji maadi bi ŋmiali nni ban ba taani ki tieni Jesu maama.
12 Lan daali, ke Jesu gɔ fuadi ki doni li juali po ki ba jaandi. Ke o jaandi U Tienu ku ñiamungu kuli.
13 lan ti fandi ya yogu, ke o yiini o ŋɔdkaaba, ki lugdi bi siiga piiga n bonblie ki yini ba o ŋɔdkaaba.
14 Simɔn yua ke o bo yini o Pieri, o ninjua Andre, Jaak, Jan, Fiilipi, Batelimi,
15 Matiog, Toma, Saaki, Alfe bijua, Simɔn yua pali kɔni u dogu po.
16 Jude, Jaaki bijua, yeni Juda Iskariyɔti yua n ti ba juodi ki kuadi o.
17 Jesu n bo ñani li juali po ki jiidi yeni ba, ke o sedi li gbangbanli po. o ŋɔdkaaba boncianla bo ye li kani, bi niba

boncianla mɔ bo ye ki ñani Jude kuli nni, yeni Jerisalemi
yeni Tiri dingbana nni yeni Sidɔn dogu nni.
18 Bi kuli bo baa ke ban cengi o, ki wan gɔ paagi ba. Yaaba
ke asanpola bo mabi ba mɔ bo paagi.
19 Yua bo kpaani ke wan sii o kelima ke u paalu bo ña o
gbanu nni ki paagdi i yiani buoli kuli.
20 jesu bo gbagi ki diidi o ŋɔdkaaba ki maadi ba: Li
pamanli tie yinba yaaba n tie talgnba yaali kelima yinba
n ti baa ye U Tienu Diema nni.
21 Li pamanli tie ynba yaaba ke mi koma pia yi mɔlane
yaali, kelima i ti ba guo. li pamanli tie yinba yaaba n buudi
mɔlane kelima i ti baa laa i.
22 Bi niba ya ki bua yi, ki bieli yi, ki sugdi yi, ki biidi i yela
kelima o nufosaalo bijua po, li pamanli baa tie i yaali.
23 Li bona ya ti baa yi, yin ya kpanbi leni li pamanli kelima
i ñuadi ti baa yabi U Tienu deni. Bi yaajanba mɔ bo tieni U
Tienu tondkaaba yeni.
24 Ama, yinba a piada, li ti baa bia i po kelima i lá ñuadi
o.
25 Yinba yaaba n guo mɔlane, li ti baa bia i po kelima mi
koma ti ba cuo yi. Yinba yaaba n laa mɔlane, li ti baa bia i
po kelima i ti ba cagni, ki ya ye li pabɔncianla nni.
26 Yinba yaaba ke bi niba kuli pagi yi, li ti baa bia i
po kelima bi yaajanba mɔ bo tie yeni leni ku faagu Tienu
tondkaaba.
27 Yinba yaaba n cengi nni ne kuli, n bua maadi yaala ne:
Ya bua man i nannanda, ya tie man mi ŋanma yaaba n ki
bua yi po;
28 ya jaandi man ki ya miadi mi yedŋanma n jiidi yaaba
n polgi bu ñɔbu po. Ya jaandi man yaaba n cagni po ya po.
29 Nulo ya pabi a tankpinyenli ŋan teni o tankpintɔli mɔ.
Nulo ya taa a liadbiga ŋan cabi o a liadgbengli mɔ.
30 Yua mia ŋa ŋan teni o. Yua taa a bonla mɔ ŋan da buali
o li po.
31 Ya tie man i lieba yin bua ke ban ya tie i po yaala.
32 I ya bua yaaba n bua yi bábá, i maali ke i ba lá ya paabu
n ŋani i? Bi tuonbiaddanba mɔ bua bi dɔnlinba.
33 I tie mi ŋanma yaaba n mɔ tie yi mi ŋanma, i gɔ ti ba
baa ti laa ñuadi i? Bi tuonbiaddanba mɔno ki tie mi ŋanma
a?
34 I ya kpendi man ki daani ke bi ba guani ki ŋmiani yi,
i gɔ ba lá ti bulcindi i? Bi tuonbiaddanba mɔ kpendi bi
tuonbiaddanlieba ke ban guani ki ŋmiani ba.
35 Ama yinba, yin ya bua man i nannanda ki tie ba mi
ŋanma, ya kpendi man ki da daani ke ban guani ki ŋmiani
yi. I ya tie yeni i ñuadi ti baa yabi, i ti baa tie O Bado U

Tienu bila kelima u ŋanbdi yaaba n ki tie mi ŋanma yeni bi tondanba.
36 I báa gbie yeni mi ŋanma. Mɔ ya tie man yeni.
37 Da bu a lieba, bi kan bu a mɔ, da biandi a lieba, bi kan biani a mɔ. Ya di man sugli i lieba po, U Tienu ba di sugli i mɔ ya po.
38 Ya todi man i lieba U Tienu mɔ ba todi yi. U den bibni ya golungu n yabi ki ñagi ñagi ke li gbie ki yadi ki wulgi n po, kelima yin bigni maama ki puuni i lieba, U Tienu mɔ ti ba bigni yeni ki teni yi.
39 O pua ba mi makpanjama ki maadi ba: O juamo ba fidi ki dadi o juanlielo? Ban bonblie kan baa ku buogu nni?
40 Tuonbanglo ki cie o canbáa. Ama ya tuonbanglo n ŋanbi ki bangi ki gbeni, o baa tien nani o canbáa yeni.
41 Be n cedi ke a nua ya muanu n ye a ninjua ninbili nni, ama ki nan ki nua ya dajenli n ye a ya ninbinli nni?
42 A ba tieni ledi ki maadi a ninjua: «N ninjua tieni suo ke min ñani u muanu yu n ye a ninbinli nni? ŋalacidaano! Dá pandi ya daagu n ye a ninbinli nni o, ki ŋanbi ki nuali ki fidi ki ñani u muanu yu ye a ninjua ninbinli nni.
43 Ki tinŋanga kan loni ti luanbiidi. Tibiigu mɔ kan loni luanŋana. Bi bani tibu kuli yeni bu luana i.
44 Bi ki puadi kankana konkontibu po, bi gɔ ki puadi cancanba konkonbɔngu po.
45 O numɔno n pia ya bonŋana o pali nni, o ñangi lani. O nubiigu n mɔ pia yaala o pali nni, o mɔ ñangi lani, kelima o nufosaalo pali nni n gbie yaala o ñangi lani.
46 be n cedi ke i yii nni “Yonbdaano, Yonbidaano”! ki nan ki tie min maadi yaala?
47 N bua waani yi yua cuoni n kani ki cengi n maama, ki gɔ tie man buali maama, yenyienu n naani yeni yaala.
48 O tie nani ya nulo maa ku diegu. o gbiidi ke li ñuagi ki pan nandi ku tantiagu ki bili li fiagli. Ku bɔngu ya gbie ki yadi, mi ñima yi yili li diegu, ki nan kan ki guli gu kelima bi maa gu ke ku paa.
49 Ama yua cengi n maama kaa tie man buali maama o tie nani yua maa ku diegu ti tandi po kaa bili li fiagli. Ke ku bɔngu ya gbie ki yadi, ke mi ñima yili li diegu, ku ba wobi ki baa li yogu mɔno ki kpandi ku langbengu.

Diangbenga 7

1 Wan maadi ku niwulgu wan pia ya maama, Jesu kua Kapernaumi.
2 Sijenba canbáa bo pia o tuonsɔnlo, ke o yia, ki ji mi kuuma po.

3 Wan gbadi ke bi maadi Jesu maama, sije canbáa sɔni o
kani nani Suifi yikodanba ŋa yeni, ke bi gedi ki fabni o kani
ke wan cua ki paagi o tuonsɔnlo.
4 Bi cua ki lá Jesu ki mia o sugli boncianla ... Bi maadi o,
o ja ne dagdi yeni ŋan ŋanbi o po.
5 Kelima, o bua ti buolu. Wani n maa ti po ti jaanddiegu.
6 Lani, ke Jesu yegi leni ba ki caa. Li ji bo ki fagi leni
deni, ke sijegbengli yeni sɔni o dɔnlinba ke ban maadi o. Ti
Yonbdaano, da mabndi a bá, kelima n ki dagdi leni min gaa
n denpo.
7 Lan ya po n cedi, ke li bo ki dagdi yeni min cua n bá ki
lá ŋa. Ama, maadi lanbonyenla ke n tuonsɔnlo n paagi.
8 Kelima, min mɔno tie sije yua n juadi, ama n pia bi
naacenba n yikodi po, leni min sɔni yendo: “Gedi”, o baa
caa i, n maadi tɔo: “Cua”, o baa cuoni i. N ya n tuonsɔnlo:
“Tieni ne”, o baa tie i.
9 Jesu n gbadi li maama, ke li lidi o, ama ki mangi o. Ke o
gbagi ki maadi ya niwulgu n ŋua o: “Mɔmɔni po, Israyeeli
nni ne kuli, n ki baa lá ya nulo ke o pia ya dudugdi ne.”
10 Sije yeni tondkaaba lebdi deni ki sua ke o tuonsɔnlo
paagi o.
11 Li kani ke Jesu kua Nayini dogu nni. O ŋɔdkaaba leni
ku niwulgu boncianla ciandi o.
12 Wan cili ki kua u docamu nni, ki cendi ku niwulgu ke
bi pii li pakuali biyendga. Bi dogtieba boncianla bo ŋua a
kupiila.
13 T yonbdaano lá li pakuali ke mi ninñima cuo o, ke o
maadi: ... Da buudi man!
14 Ke o nagni ki kulianga ki maani o nugu ki po, ke yaaba
n tugi sedi.... Ke Jesu yedi, o naaciemo, n cabi a fii.
15 Ke mi kuuma fii ki kali ki maadi. Ke Jesu ŋmiani o o
naá.
16 Ke bi niba kuli jie, ki ji dondi U Tienu ki maadi: U Tienu
cua ki bua fie u niba. Ki gɔ pugni: U Tienu cua ki tebi o
kpiemo!
17 Ya lanbona ke bi maadi Jesu po ne bo yadi Suude leni
li dogkuni kuli.
18 Jan ŋɔdkaaba maadi o yaala n den tieni kuli, ke bi siiga,
ke o yini bonbilie.
19 ki sɔni ba ti Yonbdaano kan ke ban buali o: ... Fini n
den cuoni bii, tin gɔ dá guudi tɔo i?
20 Ke li danba sedi o nungi nni ki maadi o: ... Jan-Baptisti
n sɔni ti. Yaala ke bo bua buali a nne: “Fini n den cuoni bii,
tin dá guudi Tondtɔo i?”
21 Ya yogu ke o pundi li kani Jesu bo paagi ni niba
boncianla, i yianbuolbuoli kuli, ki paagi yaaba n den gbie

leni mu cicibiadmu, ki nuali a juama boncianla.
22 Ke Jesu maadi ba: Guani man Jan kani ki dugni o yin
lá yaala: Bi juanba nɔnli, a waba cuoni, a gbaada paagi,
a tubkpaana gbadi, ke bi kpienba yiedi, ke talginba gaa li
pamanli.
23 Pamanli lenli yua luni o dudugdi kelima n ya po.
24 Jan tondkaaba den lebdi yo, ke Jesu ji maadi leni ku
niwulgu Jan po. ... I gedi ki lá be mi tinfanma nni? U faalu
n liebi ya ñinmuagu ne.
25 I gedi ki lá ŋma i? Yua bobi ti tiadŋandi? Yaaba n bibi
ti tiadgbengdi ki ye u manu nni kua bi badcianba diedi nni.
26 Ama i ji gedi ki lá ŋma i? U Tienu tondo? N maadi yi,
o cie U Tienu tondo mɔno.
27 Kelima, o ya po i ke li diani: N ba sɔni n Tondo a nunga
nni, wan bobni a sanu.
28 N maadi pua n mali yua kuli, ama yua n yabi ki cie Jan
ki ye, yua n wa U Tienu diema nni n yabi ki cie o.
29 ... Ya niba n den cengi o kuli leni a lonpogaala den dugi
U Tienu po mɔmɔni, ki tuo ki Jan n wulbi a U Tienu ñima.
30 Ama Farisieninba leni U Tienu bali maama tundkaaba
yie ke o kan wulbi ba U Tienu ñima, bi luni U Tienu buama.
31 N ba nangi mɔlane niba leni be i? Bi naani leni be?
32 Bi tie nani ya bila n kaa ki daaga nni, ki yii bi lieba ki
tua: «Ti piebi yipo mu yelmu, ke yii jeli ki ciaga! Ya yogu
ke ti gɔ yiini mi kuuma yani, yi gɔ ki buudi !
33 Lani, Jan-Baptisti cua, kaa ŋmani kpanu, kaa ñuni ku
daamɔngu. Yi maadi be i? “O pia cicibiigu o niinni.
34 O nulo bijua cua ki di ki ñu, ki i yigni: “O ja ne
maalma tie wan di ki ñu i, o tie a lonpogaala leni ti
tuonsɔnbiaddanba dɔnlinba.”
35 Ama, U Tienu yanfuoma cua yaaba n tua ma po i.
36 Farisieni den yini Jesu ke wan je. Ke Jesu gedi ki kali ki
di.
37 Ke puoconconli bá cua, ke yua kuli o u dogu nni, ke
o ye ku yenyebiigu nni. Nani, wan bo gbandi ke Jesu cua
Farisieni deni ki di yeni, ke o taa o tulaali konkonga.
38 Ki cua ki sedi o puoli po, kpiani o taana. Ki buudi ke o
ninsiidi pan milgi Jesu taana; ke o taa o yudi ki fiadi fiadi,
ki balgi Jesu taana po, ki tiendi tulaali.
39 Farisieni yua bo yini o yeni n lá lani, ke o maadi: O ja
ne ya bo tie U Tienu tondo yeni mɔni, o bo ba bandi o pua
yua siigi o ne n ye ya yenyienbiigu nni.
40 Jesu doni o nialu ki maadi: ... Simɔn n pia maama bá
ki bua maadi ŋa. ... Ke Farisieni ŋmiani o: Nn, Canbáa,
maadi.

41 ... Niblie n bo dini li panli bi pandaano kani. Nuyendo
den ba pa dibala kobiimu, yua tua mɔ n pa dibala piimu.
42 Nani ban bonblie kuli, obá n bo ki pia ki ba pa li panli
yeni, ke o pandaano cabi ba ke ban da pa. A ya po, ban
boblie siiga ŋma n ba ŋanbi ki bua o pandaano?
43 Simɔn ŋmiani: ... N maali ke yua ya panli n ŋanbi ki
yabi. ... Jesu maadi o ke o jiini li po n yeni.
44 Ki gbagi ki diidi o pua yeni ki gɔ maadi: ... A lá o pua ne
i? To, min cua a deni, ŋaa teni nni mi ñima ke n ba ŋuudi
n taana; ama, wan taa o ninsiidi ki ŋuudi n taana, ki fiadi
a leni o yudi.
45 A ki lɔni nni ki waani nni a buama, ama, wani, hali min
kua ne, o li lɔngi n taana i.
46 A ki sɔgi n yuli po tulaali, ama wani, o wuli n taana po
tulaali.
47 Lan ya po, n maadi a: O tuonbiadi kuli piini, li po n
cedi ke o waani nni o buama kuli. Yua ke bi dini sugli o po
waama nne, wangi o buama waama nne i!
48 Ki ji maadi o pua: ... A tuonbiadi kuli piini.
49 Wan n den yini yaaba ki pugni o po ji maadi bi bá nni:
“O ja ne tie ŋma i ki piindi bi niba tuonbiadi?”
50 Ama, ke Jesu maadi o pua: ... Kelima, a dugi n po, a baa
mi faabma; ya caa leni li pamanli.

Diangbenga 8

1 Lan den pugini waami, ke jesu gedi a longbanani yen i
dogiciamani, k muadi U Tienu maama.
2 O Den ye yen o ŋuankaaba piig n bonbilie, yen bi puobi
yaaba kuli den bieli t cicibianda ke gɔ paagidi bi yiama:
Mari, Magidala pua yua ko den paagu k cicibiada lele den
kub bo.
3 Sann, chuza denpua, chuza den tie Herod tuonsɔnli,
Suzann yeni o lieba kuli den todi jesu yeni o ŋuankaaba
yeni bi ŋalimanu
4 O nuwuligu den ñan a longbana nni k cua o kani, k jesu
pua ba ya maa kpanjama ne:
5 O kpakpaalo den ñani, ke bi pagi o bonbi, wan den
pagi yeni, ke mi bonbima baa o sankuni, k bi ŋmaadi, ke ti
bonyugiti dini.
6 Tianli baa a tana ni ke pani ke kpe, kelima i tinga den
kuoni.
7 Li tianli mɔ baa ti konkondi ke pani, ama ti konkondi fii
ki luoni li po.
8 Ke li liela baa i tinŋanga po, ke pani ke loni a luana. Jesu
pugini ke maadi: ... yua pia a tuba ke cengi, wan cengi
9 O ŋuandikaaba bual'o l maa kpanjama niima ni.

10 Ko maadi ba: yinba la li yumanli gbia U Tienu diema
ŋasiili, ama lieba po li tie maa kpanjama. Bi pia i nuni, ama
bi naa nua; bi cengi, bi naa gbia.
11 Diidi mani li maa kpanjama niima ni: U Tienu maama,
12 “o sankuni” tie yaaba cengi mi maama, ama sitaan n
cua ke kua bi pala ni ke bel'o, wan da daani li maama po ke
la mi faabma.
13 A tana po tie: yaabi n cengi mi maam, ke tuo yeni li
pamanli, ama ke kan ŋa lan kpa jiina bi po. Bigili yogunu,
wan sundi li kuli po.
14 “Mi bonbima yaali baa ti konkondini” wangidi, yaaba
cengi mi maama, ama ke ŋa mi maalima, mi piama yen li
ŋandunli bona n cedi wan da loni luana.
15 “Mi bonbima yaali baa i tinnŋanga ni”maadi ti, ya niba
n cengi U Tienu maama ke biligidi bi pala ni ke suani yenli
li tuonli, ke puni li juunli ke loni a luana.
16 ... Bi ki congi fidili ki cubidi bobili ni bii k wuondi
gadogu yagima nni, bi yi tuani naani ke bi niba ya kua,
ban la mi yinyema.
17 Yaali wuo mɔlane kuli, te bi juodi ke ña mi yinyema nni
yen ya bonli n tie ŋasiili, te ba dogidi li daa gbengili daali.
18 ŋanbi mani ki diidi i yula po, yin cengi maama, kelima,
yua pia bi ba pugini wani; ama yua pia, ban gaa wan daani
ke pia yaali.
19 Jesu naa yen o ŋuandikaaba cua ki lagu, ama bi bo ki
fidi nagin'o ki dugini o nuwuligu po.
20 Ke bi maad'o: a naa yen a ŋuandikaaba ye cincanli ki
kpaan'a.
21 ... N naa yen n ŋuandikaab tie yaaba n cengi U Tienu
maama, ki gɔ tugidi k suani li tuonli lan buali maama.
22 Daa yenli k jesu den kua o ñin biaguni wan i yeni o
ŋɔdkaaba. Yeni ko maadi ba:... tin puodi mani bongban-
tianli po. K bi tugi o ñin-gbanu.
23 Ban bo puodi ya yogunu, k jesu guandi. Ko faaciangu
kpil k fidi o ñinbɔnguni. Mi ñima den bua cubini o
ñinbiagu. Li ji den paa bi po.
24 K jesu ŋɔdikaaba den nagini ki yigini ki fiin'o: canbaa,
canbaa mi ñima bu di ti naa. Ko findi k gaa mi jama o faalu
yen a ñinguona po, k li kuli sedi suoo.
25 Li puoli po ko maadi o ŋɔdikaaba:... i dindanli ye le
e? ti jawandi yeni o yaalidigu den kua ba, k bi maadi bi
ŋmialini: O ne tie ŋma i? diidi mani: o pia ti yikodi o faalu
yeni a ñinguona po, k bi cɔlini o.
26 B ji bo kua Gerasa doguni, li bo ye Galile nuntuali.
27 Ya yogunu k jesu bo tugi o taali ki ŋmaa i tinga po, o

doguni o nulo yua k ti cicibiadi bo kub'o yeni, bo sani ki cend'o. O den ki yie tiadi ki gɔ ki kpendi deni, ama o den yi dua a kakula nni.

28 Ya yogunu ko la jesu, ko baa ki gbaani o taana po ki yigini yeni o paalu kuli. ... A bua be n po, jesu, U Tienu badicamo biga? N miad'a sugili, da wangidini fala.

29 O bo maadi yeni kelima jesu bo cedi k ti cicibiadi kuli siedi ki ŋagu. Yeni ban bo yi lol'o yeni i kudiseseli a taana yeni o nugi, o bo yi cie li kuli, ti cicibiadi n tug'o ke kua yen'o li fuali nni.

30 Jesu bual'o: ... A yeli i? ... ŋmian'o: ti yabi. Kelima ti fuobiidi boncianli den ŋuagu.

31 Li fuobiidi den miadi jesu sugili k wan da kuan ba naani tie fala kangbediguni.

32 Li den sua ki duoli boncianli den kobi li kani k bi kpaab li juali po. K ti cicibiadi ne mia jesu sugili, k wan cabi ba, k ban gedi ki kua li duoli nni. Ko cabi ba.

33 K bi ŋaa li ja, ki ji kua li duoli nni. Ki li duoli ñani li juali, k san sani ki baa mi ñima nni kpe.

34 A duogula n la yeni, ki bi sani k gedi ki pagi o dogu nni, yen i dogbanbimu nni

35 K bi niba ña, k caa ki diidi yaali bo tieni. Bi bo pundi jesu kani, k la o ja yua k ti fuobiidi bo siedi kani yeni, ko kaa jesu taana po. O den la ti tiadi, ki li ba kuli ji k kub, o. Ti jawandi den kua ba.

36 Yaabi bo la ya bona n bo tieni kuli lan kani, ki bi dugini maama ki ti fuobiidi yaadi k ŋaa li ja, ko ji la mi faabima.

37 Gerase dogu niba kuli, ti jawandi bo kua ba boncianli. K bi maadi jesu k wan ña bi dogu nni. Ko guani k kua o ñinbiagu nni k lebidi

38 Ko ja yua ti fuobiidi bo ñan o kani yeni, buali jesu k wan cian'o, ama jesu bo bel'o, k maad'o: kuni a deni k pan waan ba, yaali ko tienu tieni a po.

39 Ko kuni ki pagi yaali n tieni ne kuli.

40 Wan den guani galile, bi niba boncianli den gagu kelima bi den gu o baama.

41 Li yogunu ja ba cua jesu kani ko yeli tie jayiris, o den tie o jandieguni canbaa. Ko baa k gbaani jesu taana po ki miagu sugili k wan cua o deni.

42 O bonpuoyenga ko pia nani piiga yen bina lie yeni, k den mɔ yeni mi kuuma. K jesu fii k gedi o kani, ko nuwuligu tudi k mɔ ban nagini jesu kani.

43 Li kani pua ba den ye ki wuuli o faadi kli k koligidi, hali piiga yeni bina lie. O bo biani o ligi kuli dogida deni, ama o bo ki fidi ki tebi o ba.

44 Ko nagini jesu puoli po ki sii o liadili, ki li yogunu mɔno,
ko faadi sedi.
45 K jesu buali: ... ŋma n sii nni? Nani bi kuli n bo tieni mi
niama, k Pial maadi: ... canbaa, tin diidi mani, o nuwuligu
lini ki maba.
46 Ama kop ŋmian'o: ... o nulo sii nni, kelima mi tuama o
paalu ñani n gbano nni.
47 Wan bo la li kuli k li k tie wuolin bonli, ko pua nagini,
ki jegili, ki baa ki gbaani jesu taana po k cili ki dugidi yaali
ya po ko siigu yeni wan paag'o maama toma.
48 K jesu maadi li pua: ... n bipuoga, a paagi ki dugini a
dindanli yabi n po. Ya caa k laafia n cian'a
49 O da den k maadi ki gbeni, ko nulo ñan li jandidieli nni
canbaa deni, k maad'o: a jafaanu kpe o, ji da mabi canbaa.
50 Jesu den gbadi li maama, ko maadi Sayiris: ... da jie, ya
duu n po baba, a jafaano ba paagi.
51 Wan pundi deni, o ki cabi ki nulo ba kua, lan ñani: Pial,
San, Sak yeni i biga náa yeni o baà.
52 Kaana kuli den tie: bubuuli yeni i fanfabini. K Jesu
maadi: da buudi mani, o ki kpe ka, ama o guandi.
53 Bi niba den ñuadi laagu ki ban nani ko kpe i.
54 Yeni k jesu cuo i bonpuo biga nugu, k maadi yeni o
paalu: ... n biga fii!
55 O den guani ki fuodi, k fii, k jesu maadi: k ban ten'o mi
jiema wan je.
56 K li yaa ki lidi o dama. Jesu den kpaaba tiadiba, k ban
da ŋa bi niba n bandi yaala n tieni.

Diangbenga 9

1 jesu bo taan o kpaaga piig n bonblie, k ten'b o paalu yen
t yiko k ban bel t fuobiid(staan) k gɔ paagi b yiama.
2 L puol po ko sɔn'b k ban kpaandi o laabamanli i tinga
kul po, k teb i yian buol kul.
3 Oden cegli ba: i da tugdi man lba k l nua i cenli po: lan
tie lanbanli, bɔgli, ligii k bual jiedi po. da kpaani man ya
tiadi ki ba lebdi.
4 Bi ya gaa yi ya diegun, yin ya ye hali ya daali ki ba siedi
lan kani.
5 Nulo ya ki gaa yi naan kani, yin ña lan kani k pidi lan ya
doguni tanbiini yaali n tabi i taana, lani baa tie yaali wangi
i buama b po.
6 Yeni ko kpaaga fii k gedi. B den tɔgdi a longbana nni.
kaana kuli, b den maadi U Tienu maama k gɔ tebi bi yiama.
7 O badciamo Herodi bo tie lan ya dogu nni yikodaano,
wan bo gbadi ke tiama maadi ke sua: “San batiir” n yied bi
tinkpiiba siign,

8 bi tɔba ya po “Eli n guani”, bi tɔba mɔ gɔga ya po “l tie
U Tienu tondi siigni yendi guani”.
9 Ama k Herodi jiin ;... San? Min mɔno n cabi k bi jagdi
o yul. To, o daano tie ŋmaa i k bi maadi o po ya yaalidgu
bona ne kul? O bo kpaani ke bua wan band'o
10 Aposoronba bo guani ke dugni jesu ban bo tieni yaal
kul. k Jesu tugi ba k piad waam, l bo ke fagi yen ya dogu k
bi yi Bedsayida.
11 ama bi nibi n bandi ban ye naani, k bi fii k ŋua. Yesu
gaaba k cili k maadi ba o laabamanli, k tebi yaaba n bo yia
k suni k ban paagba.
12 O dajuogu n nagi ya yognu ko yienu cil m baama, k
aposoronba piiga n bonba lie nagni jesu kan maadi yen'o:
cabi k ban ged ya longbana kɔb yen ne, k baa o duankaanu
yen l bonjekaali (mi jiema) klma tin ye naan tie fualin ni.
13 Ama k jesu maadi o kpaaga: yinbi mɔno n tenba m jiem
ke ban je. Ama ko kpaaga ŋmian'o, tin pia yaal k cie kpanu
bona mu yen i jami bona lie. k t ji bu tien ledi ba m jiem ya
nib ne kul po i?
14 klma b tie nibi tuda mu i. Jesu maadi o kpaaga: tien
man cagli kul nibi piimu k cedi ban kali.
15 B cɔlni o maama k kaani b kuli.
16 K jesu tugi kpano bona mu yen i jami bona lie, k yaadi
k diidi pol po k jaandi k yadi m yediŋanba, l puol po ko jend
jendi, ko kpaaga tugi k bɔgdiba k ban di.
17 K bi kuli dini k l sieni baabuodi piig n bona lie.
18 Dayenli k jesu piadi k ba jaandi, o den ye yen o kpaaga,
k jesu bualiba... b nibi ne mali k n tie ŋmaa i?
19 K b jiin'o Tɔba ya po a tie San-batiir, tɔba mɔ ya po Eli,
tɔba mɔ gɔgi maadi k U Tienu tondi ya yognu po yendi n
guani k yiedi b tinkpiiba siign.
20 K Jesu buali ba, i ya po, i tama k n tie ŋmaa i? Piel gaa
m maama k jiin: a tie Jesu, U Tienu n sɔn yua bijua.
21 da ŋa man nulo n gbandi.
22 K Jesu pugni k maadi: l bual ko nulo bijua n la fala
boncianli ko doguni yikodam yen l gbanbanda n cuon, k
kpani, k min yiedi danata daal.
23 Yeni Jesu maadi yeni bi kuli, ya daano bua k wan ŋɔdni,
l bual k wan yie o ba, k tugi o dapɔnpɔnli, daal n tu daali k
ŋɔdni.
24 Yen i mɔn, yua bua kuogi o miali, o ba buonga toma,
ama, yua ya buoni o miali k dugni min ya po, wani ba la ya
miali k pia gbema.
25 Nulo ya tugi li ŋandunli bona kuli k li cie U Tienu, k
nan ba kpe, o pia m laa ñuadi?

26 Nulo ya jien i fee k gɔ jie m maama mɔ i fee, o nulo bijua
mɔ ya guanu daali o ba la n baa yudand yen o ninŋama kuli.
27 Yen i mɔni, i siigni b niba boncianli kan kpe k k la U
Tienu diema
28 Dana niini puoli po, k Jesu tugi Piel, San, yen Sak, k bi
doni li juali k ba jaandi.
29 Ban jaandi ya yognu, ko nunga lebdi, ko tiadi ji pien k
cie ti kunkundi.
30 K b niba bonba lie pagi yen'o: Moyiisi yen Eli.
31 k se k ñili k maadi yeni Jesu n ba kpe nanda Serusalem
ni
32 Piel yen o lieba guandi ama k b fii k la Jesu se yen b
niba bonba lie k ñili.
33 Li niba n se ya yognu Jesu kani, k Piel maadi :... canba, l
ŋan k tin ya ye ne. T bi maa jona taa i. Yenli n ya tie a yaal,
o lielo Moyiisi yaal, o taalo mɔ Eli yaal. Yen lan ya kuli, piel
ji bo k bani wan maadi yaal.
34 O maadi k da k juodi mɔno, k li tieni nani l ŋunli yeni
k jiidi k libini bi po, ti jiwaandi kua jesu ŋuankaaba.
35 K bi gbadi o niali k li maadi li ŋunli nni k sua :... o ne
tien n biga yua k n buaga k lugdo, yin ya cengi man o.
36 Ban gbadi l nialo, k bi ji diidi k la jesu se obebe. Ama
bi ŋuankaabi den muubi bi ñɔna k ki maadi oba kuli ban
la yaali.
37 Lan den fandi k jesu ñani li juali po k jiidi, k bi niba
boncianli ŋuagu k kpaani k ban diidi o.
38 O nuwuligu siigni, bi gbadi ja ba ko yedi: canbaa, ŋan
diidi n bijua nɔpo. O tie n bonjayenyenga.
39 K cicibiadiga (fuobiidi) n fii o po, ko yigni k baali, ko
siini ñinsankpinkpɔngu, ki jegli, ki ji nani mi kuuma.
40 N maadi a ŋuankaaba k ban beli li cicibiadiga k bi gbali.
41 K jesu tandi k maadi: be cedi ki dindanli pɔdi yeni yinbi
kangbada buolu, u laa yogunu ki ba gbadi niimn ni. Yeni
ko maadi li ja: cua yeni a biga na.
42 I biga n cuoni ya yogunu, k li cicibiadiga cedi ki biga
baa k jegli. K jesu maadi yeni mi tuama li cicibiadiga po ko
sani k ñani. Ko paagi li biga k tug'o k teni o baà.
43 K li yaagilidi bi kuli yeni U Tienu buama. Bi niba kuli
pali den mani jesu palidi yeni o bulicidi po; ko maadi o
ŋuankaabi:
44 ŋanbi mani ke luod i tuba k ya tiani mi baa yedi yaali
ne: bi niba ba kuadi o ja bijua, bi nisaaba nuu nni.
45 Ama bi ŋuankaaba bo ki gbia, li maakpanjami bo
duagiba. Ti jawaandi po, ke bi bo ke buali jesu ke ba bandi
niima nni.

46 Bi den kpaani ke ban bandi yua n tie ciamo bi siigani,
mi niama ji fii.
47 Jesu bo bandi ban maliti yaali bi palti nni, ko tugi i biga
ke sen'o.
48 ke maadi ba: “yua gaa i naa biga n ya yeli po, o gaa min
mɔno'i, yua ya gaa min mɔ, o gaa yua sɔn nni, kilima yua
jiin o ba ke kpandi biga, bi ba kpiagidi wani wan tɔ ciamo.
49 San gaa m maama ke yedi: canbaà t la o nulo ko deli
mu cicinbiadimu a yeli nni, ama ti delo ke wan da fandi ke
tieni li liema, kilima o ki ŋua ŋan.
50 Ke jesu maadi, da deli mano, kilima ya nulo ki tie a
nando i, lani ya nulo tie a donli.
51 Ya yogunu ke jesu bo jagi ke ba lebidi kuni o baa kani,
ko fii kua Serusalem nni.
52 O bo sɔni o tondiba bonbi lie k bi kua liiga Samali
longbanbigi nni ke kpaani li dieli.
53 Ama ke Samali niba yie ke bel'o li dieli, ke dugini jesu
bo maani ke caa Serusalema.
54 O tondiba n la ke li tie yeni, ke Sak yen San tandi ke
maadi: ... canbaa, a bua ke tin cedi ko mu n ña poli ke
biani b kuli fami ke ban tua fantama.
55 Ama ke jesu gbagi ke gaa ti jadi ke maadiba, i ke ban ki
gbie yen fuoŋanbi, ki maadi ya maabiidi ne? O nulo bijua
ke cua ke wan biani li ŋandunli ka, ama ke wan faabi bi
niba ke tenbi ya miali k pia gbema.
56 ke bi siedi lan ya kani ke gedi longbantianu.
57 Ban bo paani o sanu, ke ja ba cendi ke maadi jesu: ... N
baa ŋua ŋa ŋan caa naani kuli.
58 K jesu ŋmiani l ja: 'I luali pia i fali, ti bonyugiti pia ti
tiadi, ama o nulo bijua ke pia wan ba duani naani.
59 K jesu maadi o tian o: ya ŋuan! ... canbaa cabi ke min
piini n baa o!
60 k jesu ŋmiani: “cedi bi tinkpiba n piini bi tinkpiiba”!
ama fini, gedi ke kpaandi U Tienu maama kaana kuli
61 Ke o tiano mɔ gɔ maadi jesu. U Tienu n ba ŋɔdi ŋa,
ama, cedi ke min gedi ke cabi n denpo.
62 ke jesu ŋmian o: “ya daano ko yen naakuuli ke bia
gbagidi ke diidi puoli, ke dagidi yen wan kua U Tienu deni.

Diangbenga 10

1 Li puoli po, ke O Diedo go lugdi o ŋɔdkaaba piilele (70),
ki sɔni ba bilie lie ke ban liidi o u dogu po leni ya dongbana
ke wani o bá bi ba gedi.
2 Ki maadi ba, “u bontaadu yogu pundi. ku kpaangu yabi
ama a tuonsɔnla ki yabi. Tin mia O Diedo yua n die u kuanu,
wan sɔni a tuonsɔnla o kuanu nni.

3 Ya caa mani. N suani yi nani mu pabimu yeni i yangbanli
siiga.
4 yin da taa ligbɔgli, ki da kubi sancenbɔgli ki buali
taacaadi, ki go da biandi yaama i fuondi po u sanu nni.
5 Ke yin ba kua ya diegu nni kuli, yin cindi ki yedi, “Mi
yanduanma ń ya ye ku diegu ne nni”.
6 Mi yanduanma nilo ya ye li diegu nni, i yanduanma baa
ye leni o, li ya ki tie yeni, mi ba guani i po.
7 Yin ya ye lan ya diegu nni, ki di ki go ñu ban puni yaala,
kelima o tuonsɔnlo dagdini o ŋmapani. Yin da ña diegu ki
tuadi diegu.
8 Yin kua ya dogu nni kuli, ke bi ga i cangu, yin di ban
candi yi yaala,
9 ki paagdi yaaba n tie bi yiama. Yin yedi ba, “U Tienu
diema nagi i kani”.
10 Ama, yin ba kua ya dogu nni ke baa ga i cangu, yin ña
ki cendi bi sanjala po, ki yedi,
11 “Ti pidi i dogu ne ya taatama n tabi ti taana, ki guani
ki yadi i po, ke lan tua tiadma i po! Ama yin ya bani yaali
ne, “U Tienu diema nagini.
12 N maadi yi ke ti buudi daali, Sodoma buudi baa pia
sugli ki cie lan ya dogu.
13 korasen, sola! Betsahida, sola! Ya yenmaaltuona n tieni
i siiga ne ya bo tieni Tiiri leni Sidoni dogi nni, li dogi niba bo
ba tuo ki lebdi bi pala hali ke li dá fagi, ki la ti yubɔntiadi,
ki pugi bi bá mi fatanpienma.
14 Ama, ti buudi yogu, Tiiri leni Sidoni yaala baa pia sugli
ki cie yinba.
15 Ke fini, Kapenawuma, a maali ke a ba duoni a yuli
ŋaljanli nni bii? N n bi ba jiini a hali ku tinkpibuogu nni.
16 Yua n cengi yi, o cengi mini i, yua n ki ga i maama ki
ga mini ya maama i, yua n yie n maama yie yua n sɔni nni
maama i.
17 Li tondba piilele den guani leni li pamanli, ki maadi O
Diedo, “Ti Diedo, ba´ mu cicibidmu mɔno cɔlni ti maama a
yeli po.”
18 K Jesu maadi ba, “N den nua Setaani ke o ñani ŋaljanli
nni ki baa.
19 Cengi mani, N puni yi ti yikodi, ke yin ya ŋmaadi i wee
leni i nami leni yibali paaciamu po kuli. lan ba baa maama
kuli, liba kuli kan fidi ki tieni yi yaala n bia.
20 Ama, yeni lankuli, yin da mangdi i pala ke mu
cicibiadmu cɔlni i maama baba po ka, ama yi pala ń́ ŋanbi
ki ya mani kelime i yela diani ŋaljanli nni”

21 Lanyognu liga, ke o pali mangi boncianli U Tienu foŋanma po, ke o yedi, “N dondi a, Báa, Tanpoli yini ki
tinga Diedo, kelima a dɔgni lanya bona bi yanfodanba leni
bi nunfandanba po, ki nan dɔgdi a yaaba n ki pia yama
nani mu biñidmu yeni po. Nn, Báa, kelima, li den ŋɔdi a
yanjagŋanli bonŋanla.”
22 N Báa duu n po ki, kubni nni a bona kuli, ke obá kuli ki
ban Bijua ń tie yua, lan ñani Báa baba, obá mo ki bani báa
ń tie yua li nan ya ki tie Bijua yaa ka, yeni Bijua ń bua yua
ki ba dɔgdi o po.
23 Ki guani ki gbagi o ŋɔdkaaba po, ki maadi ba ŋasiili
nni. “Mi yedŋanma yaaba n laadi yin laadi yaala.
24 N maadi yi, sawalpuaba bonianla yeni bi badcianba den
suni ke ban la yin laadi yaala, ki nan ki la ŋa, ke ban gbadi
yin gbia yaala, ki nan ki gbadi ŋa.
25 Diidi mani, jufinba yoko tundkaaba yendo ń fii, ki bua
bigni Jesu, ki maadi, “Canbáa, N ba tieni ledi i, ki baa ya
miali n ki pia gbenma?
26 Jesu ń buali o, “Be diani yiko tili nni? A cogi be li tili
nni?”
27 Wan jiini ki maadi, “A baa bua O Diedo, a Tienu leni a
pali kuli, leni a naano kuli, leni a paalu kuli, leni a yantiali
kuli, ki go ya bua a nisaalilielo nani abá yeni.”
28 Jesu ń maadi o, “A jiini bonŋanla. Ya tie yeni, a baa ye
ki fo.
29 Ama o tundka yeni den bua wan kuni obá i mɔni, ki
buali Jesu, “ŋma n tie lielo?”
30 Ke Jesu jiini, “Nilo den ñani Jerusalema ki caa Jeriko, ki
cendi bi sanjiaba, ke bi fie o tiadi kuli, ki pua ki janbi o, ke
o nagni mi kuuma
31 Li sua ke salga yidka kubi li sanu, ki ji, wan la o ja yeni,
ke o jadi ki lɔgdi o, ki ban caa.
32 Lan go tieni yeni, Levi yua mo ń ya pendi, o mo ń la o,
wan jadi, ki balni, ki pendi.
33 Ama, Samari yua n den caa u sanu, ki pudi o kani, Wan
la o, o pali ń sia yeni ti niñinpadi.
34 Wan nagni, ki fiadi fiadi o nala, ki tieni mi kpama leni
ku daamɔngu. Ki jagni o o ya ŋunbo po, ki ciani o ban gaani
bi canba naani, ke bi kubi o lan buali maama.
35 Lan fandi, ke o ñani ligi lie ki teni o canguulo, ki maadi,
“ŋan ŋanbi ki kubi lan buali maama. ligi ya pɔdi, ke a pugni
yii kuli, N ya guani, N ba pa ŋa.
36 Bani bonbtaa siiga yeni, a maali ke ole n tie o ja yua
baa bi sanjiaba sanu nni yeni nisaalilielo?

37 O tundka ń maadi, “Yua n gbadi o niñima yeni n tie o
nisaalilielo.” Jesu ń maadi o, “Ya caa ki mo n ya tiendi yeni”
38 Ban paani u sanu ki caa, ke bi kua dogbiga bá ke li kani
pua, ke bi yi o Marita biali o, ki mia ke wan tuo ki cani o
deni.
39 O den pia o ninsalo ke o yi Maari. Ke o kali Jesu taana
kani, ki cengi o maama.
40 Ama ke Marita gbaa leni a tuona, ki bua tieni mi
bonjiema, wan nagni ki maadi Jesu, “O Diedo, ŋaa la ke
n waalo ñɔli mini baba yeni a tuona aa? Lanwani, maadi o
wan todi nni.”
41 Ama ke O Diedo jiini, ki maadi o “Marita, Marita a yagni
a yama bona boncianli po,
42 Ama bonyenli baba n tie bonmɔnli, Mari lugdi yaali n
ŋani ki cie, bi kan fidi ki fie la.”

Diangbenga 11

1 Daa yenli ki jesu den jaandi ki gbeni, ko ŋɔdikaaba siigni
yendo bual'o: ti Diedo, bangi ti i jaandi nani San n bangi o
ŋɔdikaabi maama yeni.
2 O den ŋmian ba: i ya baa jaandi, yin maadi ne: n baà
yua ye aljandini, a diema pundi.
3 Teni ti daali mi yentunjiema.
4 tieni sugli ti biidi po kuli nani tin tiendi sugli ti lieba po
teni. K ya gu ti yeni li bigli yogunu.
5 K o pugni ki maadi: li tie nani ya nulo pia o donli ko baa
o yogsiigu ki miagu: “kpendin kpano bona taa.
6 Kelima n donli ba ñani u sani k ba ki can nni, ama n
nan k pia ba li bonjekaali ko ba je.
7 Li ya sua k o donli ye jiin'o: “cedi k nfuodi, ki da mabi
ni, n ganli luo, n k bidi mɔ duan'o. N kan fidi ki fii ki ten'a
8 n maadi, ba o ya kan fii ki ten'o ki li tie o donlugu po, o
bi fii ki dugni li cɔnli po ki ten'o.
9 Yeni k n maadi: mia mani, bi ba puni; kpaan mani, i bu
la; pua mani li ganli, bi ba luodi yin kua.
10 Kelima, bi tieni yua miadi, ki yua kpaani laadi, ki bi
luodi li ganli yua kuogi po.
11 Cegdi nba ye i siigni, ŋma ya po n kpeli ke teni o biga
o waa ya yogunu k o buali o jamo?
12 Bii, o ya buali jenli po wan ten'o o namo?
13 Yinba bi biid dama, i ya bani yin teni i bidi a bonŋama,
taalm ŋa i ki ti Diedo bi teni fuoŋanma yaabi n bual'o kuli?
14 Daa yenli, ki jesu deli i cicibiadiga ja ba kani k o tie
muuga. Li cicibiadiga n ñani li ja kani, k o ji cili maadi, ki
li yaa ki lidi bi niba.

15 K bonciali ji cili ke maadi:... ne tie Belisebuul paalu po
i, mu cicibiadimu canbaa, k o tugi ki bieli li cicibiadimu.
16 B tiama, ban den bua ban piugu ku diagu, ki bi bual'o ki
wan tieni mi bama bii paligu k li ñani polu po ki ban diidi.
17 Ama nani wan bo bani bi maalima k o jiin ba: o tɔbu n
pua ya dogu, a diena yi baali, ki li ŋmadili ye.
18 I maal k n bieli mu cicibiadimu besebuul yeli po. Li ya
tie yeni, mi bɔgidma bo ba tieni sitaani diema nni. O diema
bo ba bia fanma.
19 Lan ni, li ya tie k n bieli mu cicibiadimu belsebuul yeli
po, ŋma nan tieni i niba o paalu ki bi paagdi bi yiama. Li
po n cedi k bi tie i po buud dama
20 Ama, li ya tie U Tienu paalu po k bieli mu cicibiadimu,
U Tienu diema pundi i kani.
21 Ya nulo pia mi tuama ki gɔ pia ti tɔb tiadi ki gu o deni,
o ŋalimano kuli ye li wuoli nni.
22 Ama yua ya paa ki cie ya kɔni yen'o, o yi fie o tɔb tiadi
kuli yen o ŋalimano ki bɔgdi
23 ya nulo ki tie n yua, tie n yibalo, k yua ki taagi yen nni,
yadi yaali k n taan nni.
24 Ya yogunu k bi deli cicinbiadiga, o yi sani ki ban kua li
fuali nni, ki kpaani naan kani ko ba fuodi, ama o ya ki la
naani k o ba kua, o yi yedi o ba nni: nba guani naani k n
bo ñani.
25 O yi guani ki sua ki bi tingni lan ya kaano ki ŋanbi.
26 Li ya tieni yeni, o yi guani ki gedi ki ban kpaani o lieba
bonbi lele, k bi bia ki ciegu k pugni o po, ban ji ya ye. Li
nulo yinyienu ji ŋanbi ki pa k cie cincinli.
27 Yayogunu k o maadi yeni, k o pua ba yigni bi niba nni:
pamanli ya pua mal'a ki ŋaan'a o biili
28 K Jesu ŋmian o: li pamanli ŋanbi ki ye yaabi n cengi m
maama ki gɔ cɔln ni li kuli.
29 Bi niba bo baadi ki pugdi, k o maadi: ti yogu ne niba
tie nibiidi, bi o paligu po, ama bi ji kan la paligu ke li ya tie
Jonas n bo tieni yaali ka.
30 Nani Jonas n bo tie bama Ninif nib po yen, o nulo bijua
mɔ baa tie mɔlane niba ne po bama i.
31 Daajijuogu daali, o yanbangu puo bado, bu fii ki
kɔniyeni li yogunu niba, kelima o ba li ŋandunli ni ki bua
cengi Salumɔ tundli yaali gbie yeni mi yanfuoma. Ama
bonli nan ye ne cie salumɔ.
32 Li daajijuogu daali, Ninif niba bu fii ki kɔni yeni bi yogu
yab. Kelima bi ŋa damiwoncili ki cengi jonas maama. Ama
k bonli ye ki cie Jonas ne kanba.
33 Nul kan cuoni fidili ki wuon i lɔdign ni bii ki cunbni

bobli. N n, bi yi tuani naani ki ya niba n kua gu diegu nni, n la mi yinyenma.
34 A nuni tie nani fidili yeni ki yendi a gbanu. A nuni ya ye laafia nni, a gbanu kuli ye mi yinyenma nni, ama a nuni ya ki pia laafia, a gbanu kuli ye li bonli nni.
35 Tien suoo ki ŋanbi ki diidi, ke a fidili n da cua yeni bonbonli a po.
36 A gbanu kuli ya ye mi yinyenma nni, ki ba bɔgdima ki ye bonbonli nni, l baa tie a po nani li fidili n tien a mi yinyenma.
37 Ban bo maadi ya yogunu yeni, ki farisien ba yin jesu k wan ba ki je o deni. Ki jesu kua li ja deni, ki cili ki ba je,
38 ke farisien bandi k o cili ki je, k ki ŋuudi o nugi. k li ya k lid'o.
39 K jesu jiin k maadi: yinb farisien nba, i yi ŋanbi ki wuli, ki caadi, ama ki pala nni gbie yen o naayidbu yen mi biadima.
40 Yinbi, i ki bani k yua tagi niin po, wan tagi deni mɔa?
41 Teni mani U Tien yaali ye i pala nni kuli k o bu ŋanbi.
42 Ama yubonli i po, farisien nba, i di jodi boncianli bonli kuli nni, k k bua ki maadi i mɔmɔni, k gɔ sundi U Tienu buama po. Yin bo baa tien yaali, k da ŋa li ba kuli yeni.
43 Yubonli i po, farisien nba, kelima i maan a kankaan cincina ti jandiedi nni. I bua ki ban fuondi bi niba n yabi naani.
44 Yubonli i po, i naani yen ya kula ki naani yeni bonli, k bi tɔgdi bii k cuoni li po k jeje k ye.
45 Wan maadi yeni, ki yiko tudka gaa ti jadi ki bual'o:... canbaa, a maadi k ŋan sugd ti bi.
46 Jesu maadi: yubonli a po fin yiko daan'o ne. I tungi bi niba ya tuga kpiagi, ama, yinba mɔno ki bua yin sii ba i nugi li ba kuli ya po.
47 Yubonli i po, kelima i t iendi ti bontitagdi ki nangi U Tienu tondi yaaba ki yajaanb bo kpaab.
48 I wangi yeni mɔni i yaajaanba n bo sɔni ya tuonbiidi kuli: bi kpa U Tienu tondi, ki mɔa maa bi kula.
49 Li ya po k U Tienu, o yanfuoma nni bo maadi: “n te bi sɔni ntondi yeni n ŋɔdikaaba; i ba kpa tiama, ki cagni yaaba n sieni”.
50 Li po n cedi ke ti yogunu yaaba te bi pa, U Tienu tondi yaaba ki bi kpabi kuli hali li ŋandunli cilima.
51 Ki cili Abel kuuma, ki pan gedi Zakali kuuma li jaandi binbindli po. N maadi, ti yogunu yaaba, te kan fidi ki buu bi buudi ki gbeni.
52 Yubonli i po, yinba yiko tundikaaba, i tugi mi banma k li cie bonli kuli. L k tie ki kan la U Tienu baba ka, ama i bi

pani bi niba boncianli, ki bi kan fidi ki kua.
53 Jesu n bo ñani gu diegu nni, ki yiko gbanbanda yeni
farisien nba ji tudi o, ki bual'o i buali boncianli.
54 Bi ji den kpaani wan baa jiini yaali, lan cua yeni kɔnli.

Diangbenga 12

1 Ya yogu ke ku niwulgu den taani ki pundi a tuda, ke bi
niba ji ŋmaadi bi lieba, ke o cili ki dá maadi leni o ŋɔdkaaba,
“Fangi mani i yuli leni farisienba nɔbli, bani yaaba n pia mi
muyima.
2 Ama bonlibá ki ye ki duagi, ki kan dɔgdi, bonli ki ye ki
wuo, ke bi kan bandi.
3 Lanwani i, yin maadi yaali li biigli nni, bi ba gbadi li mi
yenyenma nni, ke yin sɔbi ki maadi yaali li dieli nni, ke a
gana luo, bi ba kpaandi la li dieli binbinli po.
4 N dɔnlinba, n yedi yi, da jie mani yaaba n ba kpa ti
gbannandi, ki ji kan fidi ki tieni libá kuli ki pugni.
5 Ama, n ba tuodi ki waani yi yin ba ya jie yua. Yin jie
yua kpa, ki go pia ya paalu n ba lu ŋa ku mubuogu nni. Nn,
n maadi yi, jie mani o.
6 bi ki kuadi nuanmu mu mu ka kuumu lie e? Leni lani
kuli, U Tienu nunga nni, bi kan sundi mu siiga nni bá yenga
po.
7 Ama yinba wani, bá i yudi, bi cɔdi ki bani ti dugli. Da
jie mani pu, i pia muyuli ki cie ya nuankuli n yabi.
8 N yedi yi, ya nilo kuli n tuo ke o bani nni, bi niba siiga,
o 'Ja Bijua' mo ba tuo ke n bani o U Tienu malekinba kani.
9 Ama yua nia bi niba siiga ke waa tie n yua, bi ba sundi
o po U Tienu malekinba kani.
10 Yua n maadi mabiadma o 'Ja Bijua' po, ba baa sugli, ama
yua n maadi ki sugi U Tienu Foŋanma, o kan baa sugli.
11 Bi ya dia yi, ki caa leni yi ti jaandiedi nni, ti buudi danba
kani leni yikodanba kani ti buudi po, yin da yagi i yama leni
yin ba maadi yaala ki fie i yuli, bii yin ba yedi yaala.
12 Kelima lanyognu liga, U Tienu Foŋanma ba tundi yin
ba yedi yaala.
13 Ke niyendo yedi o ku niwulgu siiga “Canbaa, maadi n
kpelo wan bɔgdi ti báa ń sieni ti ya faali, ki teni nni.
14 Jesu ń yedi o, “O ja, ŋma n kaani nni ke min ya tie i
buudidaano bii i ke min tua i kɔnpaadilo li faali bɔgdima
po?
15 Ki yedi ba, “Fangi mani yibá lini mi ŋalmanbuacianma,
kelima nilo miali ki ŋua o ŋalmani yabmu ka.
16 Lani ke Jesu pua ba ya kpanjama ne, “Piado bá den koni
ki baa boncianla,

17 ke o kali, ki jagi, ki yedi o pali nni, “N ji ba tieni ledi i,
kelima mii ji pia kaanu ki ba bili n kpaandi ne kuli?
18 ki yedi, “Min ba tieni maama n ne. N ba mumudi
n bunbuana, ki guani ki ma yia n tiani, ki bili lien nni n
bondikaali leni n bonpiakaali kuli.
19 Lani, n ji ba pagi n yuli “Mini, min bili ya piama kandi,
ki ba tuoni nni ya bina n yabi. Ya kaa, ki fuo, ki di, ki ñu, ki
mangdi a pali.
20 Ama, ke U Tienu yedi o “O yanluodaano ne, dinne ñiagu
liga i, ke n ba ñani a naano, ki ŋa a. ŋan bili yaali kuli ba
tua ŋma ya yaali i?
21 Li tie nani yua n taagi mi piama o yuli po, ki nan ki pia
pu U Tienu kani.”
22 Jesu yedi o ŋɔdkaaba, “lanwani i, yin da buali i miali
po, yin ba di yaali bii, i gbanu po, li bonlakaali po
23 Kelima, li miali gie ti jiedi, ke u gbanu mo cie ti
tialakaadi.
24 Diidi mani a bonyugda, baa buu, baa yendi, baa pia
bilkaanu, baa pia bɔnbuana, ama U Tienu nan dingi a.
yinba, i pia mayuli ki cie ti bonyugditi!
25 I siiga, ŋma ba fidi ki fagni o miali bá a dana waamu?
26 I ya ya bani ke i kan fidi ki tieni yaali n waa ki cie ne,
be ya po i ke i maali yaali n sieni kuli po o?
27 Diidi mani ti puudi ń tie maama, tii tuuni, tii pia gaalu
mo, ama bá o badciamo Salomɔn leni o kpiagdi, waa pundi
bi siiga bá yengu ń bobi maama.
28 U Tienu ya bobindi u kuanu nni muadi yeni, tini yaadi
ye dinne ke bi ba faa ki taa ti, ki kuuni u fanu nni, ki cuoni
umu, li ki pia tama ke o ba bobni yi mo, oo yinba yaaba ya
dudugdi n ki pia fuoma!
29 Da buali mani yin ba di yaali leni yin ba ñu yaali po, ki
go da yagni i yama.
30 Kelima ŋanduna dogi kuli lingi lanya bona i, ke i Báa
moko bani ke i bua li bona.
31 Ama yin lingi mani o diema, i ba baa lanya bona ki
pugni
32 Da jie mani ba waamu, kelima i Báa pali mani ke wan
puni yi o diema.
33 Kuadi mani i piama, ki puni a luoda li ligi. ŋali mani i
po ya ligbɔgli n kan cadi, ŋaljanli nni ya ŋalmani yaali n ki
pia gbenma.
34 Kelima a ŋalmani ń ye naani, a pali mo ye lankani i.
35 Nagni mani i liadfagda u gbanñagdu, i fidsanmu ń ya
tundi ki co;

36 Yin ya tie nani ya niba n guu bi canbáa ń ba ña mi
pocaajaama po, ki kpeni yeni, o ya pua li ganli ya yognu,
ban kagni ki luodi o po.
37 Ya tuonsɔnba, ke bi canbáa ba pundi ki sua ke bi dá nua,
bani baa mi yedŋanma n yeni. I mɔmɔni, n maadi yi, o ba
ñagni o gaaligu u gbanñagdu, ki cedi ban kali u jedikaanu,
wan tieni ba mi jiema ban je.
38 Canbàa ya pundi yɔgsiigu bii siŋaafaani, ki sua ke bi
cegni ki guu o, lan ya tuonsɔnba baa mi yedŋanma n yeni.
39 Ama, min ba pugni yaali n ne, yin ya bani ke o diedaano
ya bi bani ya yognu ke o suuro ba kua o deni ki suu o, o bi
kan ŋa ban kua o deni ki su o,
40 Yin egni iba, ki ya guu kelimaa i ki baniO Ja bijua n´ ba
guaniya yognu.
41 Pieri ń buali: «O Diedo, a pua lan ya kpanjama tinba
baba ya po bii, li tie yuakuli ya po i?»
42 O Diedo ń yedi: «O laa tuonsɔnlo i, ke o canbáa ba
guuni ke wan ya diidi o tuonsɔnlieba tuona, ki puuni ba bi
daali jiema lan buali ya yognu,
43 o canbáa ya kpeni ki sua ke o tuuni lan buali maama,
lanya tuonsɔnlo baa mi yedŋanma n yeni.
44 I mɔmɔni n maadi yi, canbáa ba taa o piama kuli ki
piani lanya tonsɔnlo.
45 Ama li tuonsɔnlo ya maadi o pali nni: «N canbáa
kpenma dá ba fagdi», ki ji cili ki pua o tuonsɔnlieba, bi jaba
yeni bi puoba kuli, ki go cili ki di ki go ñu wan bua maama,
ke mi daama ga o.
46 O ya tie yeni, o canbáa ba ti ludi ki kpeni wan ki guu
o ya yognu, ki cedi ban pua ki duoli o kaani kuli, ki beli ki
ñani o, ki kuani o bi tuonsɔbiadba danba siiga nni.
47 Nani li tuosɔnlo ń den bani o canbáa ń bili o ya tuonli
yeni i, ki nan ki sɔni lan buali maama yeni i, o canbáa ba
cedi ban pua o ya lanbana n yabi.
48 Ama, ya tuonsɔnlo n ki tuodi ki bani, ki sɔni ya tuonli
n buali ke lan dadi o tubli ii, bi ba pua o lanbana waaamu.
Ban teni yua ke li yabi, bi ba buali o yaali n yabi. Ban piani
yua yaali n cie, bi ba buali o yaali n cie.
49 «N cua ki tinga po ke min sia mu i. N sugni ke li mu ji
co i.
50 N pia mi ñinwulma, ke bi ba wuli nni. I ki bani min
bua tonma maama, ke li kuli ń tieni ki tii.
51 I tama ke n cua ki tinga po yeni mi yanduanma yo oo?
N n! I mɔmɔni, n maadi yi, n cua yeni mi paadma i.
52 Kelimaa, lan cili mɔlane, dieyengu nni, niba mu ba
paadi, niba lie ń kɔni yeni niba taa; niba taa mo ń kɔni

yeni niba lie.
53 Bi ba paadi bibáa ń kɔni yeni o bijaba, a bila mo ń kɔni
yeni bibáa. Binaá ba kɔni yeni o bisiaba, a bisala mo ń kɔni
yeni binaá. Calnaá ba kɔni yeni o biyuaga, ki biyuaga ń kɔni
yeni calnaá.»
54 Jesu go den maadi ku niwulgu yaali ne: «I ya la
taayinbɔnu puoli, i yi maadi: “Ki taaga ba nii!” Lan go tieni
yeni.
55 Mi faawaama ya fii nintuali, i yi maadi: “Ku wulgu ba
tieni!” Lan go tua yeni.
56 Yinba i muyiidmu ne! I fidi ki diidi ki tinga maalma
yeni tanpoli maalma, ki bandi a bona. Li nan tieni ledi i, ke
yi ki fidi ki bandi U tienu n´ bobindi yaali mɔlane?
57 Li tieni ledi i, ke yi kan fidi ki tuodi ki cegni yaali n tiegi
i po mɔlane?
58 A ya caa ti buudi yeni a yibali, ŋan mɔndi ki mangi yeni
o u sanu nni, wan da ti cedi ti buudi yudanba ń buu ki cuo a,
ban mubni a bi paatieba nui nni, ban luoni a li kpaadidieli
nni.
59 N maadi a, a kan ña li kpaadidieli nni, kaa pani a pana
kuli ki gbeni.»

Diangbenga 13

1 Bi nub yab n den ye li kan den mad yesu, li yogunu gog
yal n den cua galileb yaab ki pilat den kpab ki tan ye sagl.
2 O ŋiab: Edaan ki lan galile nub n tie bid danb ki cie yaa
galile n sien nni, kelma wan kpab yeni?
3 kai, n maad e, e yaa lebd e yeyienu, e kul ba kpe nan
ban yene.
4 lan yaã ka, a piga n nuniida yab ki silo diegu baa kpaab
yen, e daan ki ban n tien ti bid ki cie galile yaabaa?
5 Kai n yed yi, ki yi moko yaa lebd yi yam yi kul baa bod
yene.
6 Lan, yesu den pua n naa kpanjam ki yed: O jaa den ŋuu
o kankanbu o dumontiibu kuan nni. O den cua ki ling a
kankana waa laa.
7 Lan wan o den yed o kuanguulo: diid bina taa kin cuon
ki ling o kankanb ne po a kankana, mii laad. Ped o be yaa
po k o kub n fanfanm fanm fanm?
8 O kuan guulo den ñian o k yed: canbaa ced wan bind
dun gog. n baa gbiidk lind o k tien o t yan biind.
9 daal ba ya bin n ŋua oba lo yaalan ŋan ped o.
10 Dan yenl n fuodm daal, yesu den tund b nub li daal
maam bangm diel nni.

11 o pua den ye lienni k pia t tag bid, yal n den ced k o yia
hal piig n bena niin, k o tiib. k gunb k kan fid k yaal k sed.
12 Yesu den laao, k maad an yed: o pua ne, a paag a yianun
po.
13 O den maam o po o nugi. lanyogunu leg, o pua yen den
yaab k sed, k kpiagd o tienu.
14 Ama li bal maam bangm tiel camba pal b den biid yesu
n paag o nulo m fuodm daal.
15 Yom daan den guan k yed o: yinb palalie danb, li naan
m fuodm daal yi siign yua kul k yi lod o nua, lan yaa ka o
ŋunbo ki ñan o li yandiel nni k banñun o?
16 O pua yua n tie abalaham yabl k staan lol o hal piig n
bena niin, laa pund min faab o n fuodm daalii?
17 Wan den maad yaa yogunu, efe den cuo o nanda kul.
ama onuwunlgu pal den mang yen wan tund yaa banm kel
pia t kpiagd kul.
18 Yesu go den yed: o tienu diem naan yen be? n ba nangm
yen be?
19 O tie nan ya tub ya bobim n wa k cie e tiid kul, k o nulo
bulo o kuanu nni, k o pud k kped k tua tub. A bonyugda
den ted t ted di o bena po.
20 O go den yed: Nba mang o tienu diem yen be?
21 O naan yen ya dabinl k o pua taa tien bignm taan, k
sien hal k li kul ga.
22 Yesu den suag liig, ki muand e dog ciam yen a dogibla
nni, ban ca jelusalem.
23 O nulo den yed o: ti yomdano lan wan ya nulb n ba
ciad kaa yab? Yesu den guan ki yed yab n ye li kan.
24 Moand man ki kua yaa buluñoabu n miab kan, kelma
n tuod ki wan yi ki bi nub boncianl ba te moa ban kua li
kan ki nan kan fid.
25 O diedaano ya fi ki luon o duñuabu, ki bi tua: canba
luod ti po. O ba guan ki yed yi: Mii ban yin ñan naan.
26 lan wan yi ba guan ki yed o: tiTi den din ki ba ñun a
go den ban g ti e dog san nni moko.
27 O go ba guan ki yed yi: N yed yi, mii ban yi ñan naan,
fuad nan n kan, yinb yab n tiend ti biad.
28 Lan yogunu yi ya la abalaham, isaak jakob yen bi
sawalpuab kulki bi ye otien diem nni, ki yinb wan ba ya
ye niinpo, yi ba ya buud ki cegn yi ñina.
29 bi nub ba ti ña nintual, yen puol po, nuganu yen nujienu
po ki taan ki kal o tienu diem o sa dikanu kan.
30 diid, bi tianb yab n tie puol yab moala, ba tua liig yab
mo ba tua puol yab.

31 lan yogunu fadisieninba bi tab den cua o kan ki yed o:
ña ne kelma hedod bua ki kpaŋg
32 Oden guan ki yed ba yed ban, yed man li ŋaago, ki n
diel ki nand ti tag biad bi nub niinni, ki go paabd bi nub din
ne yen saala, li dataal daal n ba soan ki juod
33 li tie doole min suag liig din yen ya daal n ŋua, kelma
laa dagd sawalpualo n kpe ki laa tie jedusalem.
34 jedusalem, jedusalem, fini yua kpa bi sawalpuab, ki
luud o tienu n soan a kan yab a tana, tualmi ŋa ke n den
bua ki gogd taani a nuba n kan nani o kokolo n li wuug o
koobila o fiabi nni maam, ama yii den tuo.
35 Lan yaa ka, yi diegu baatua dingbengu. N maad yi, yi
kan go lan hal yin ba yed ya yogunu: O tieŋanm nu n ba
yad o yed yab, n cuon wan ti yomdan yel nni.

Diangbenga 14

1 U Tienu fuodma daali, ke Farisieninba yudanba siiga
yendo den yini Jesu o denpo, ke ban je:
2 Yaaba n den cua ki ba je, den kpaagi Jesu. Yiamo bá mɔ
den kaa o nintuali po, ke o gbanu kuli tie a mɔla bábá.
3 Jesu den maadi yeni U Tienu bali maama tundkaaba yeni
yikodanba tundkaaba yeni Farisieninba. Ki buali ba: Li cabi
ke ban paagi o yiamo saaba daali bii laa cabi i?
4 Bi ki ŋmiani o lbá. Lan wn ii, ke Jesu cuo o yimo, ki
paagi o, ki maadi o, ke wan ya kuni o denpo.
5 Lani ke o gɔ buali ba: ... I siiga ŋma i ke li ya tie o biga
lan yaa ka o nua n baa li caali nni ke o kan tuodi ki ñani o?
6 Baa den fidi ki ŋmiani o lala maama po lbá.
7 Wan den bandi ke yaaba n cua mi jaanma kuli den lingi
ke ban kali liiga kankaani po, ke o pua ba mi makpanjama
ne:
8 Li ya tie ke o nulo yini u puokuanu jaanma, da gedi ki
kali liiga. Li ba fidi tuu ke o yini o nulo ke cie ŋa,
9 ke wan yua yini yi kuli ba cua ki maadi ŋa: “Fii ki teni
o ne u kankaanu, a ji fii yeni i fee i ki gedi ki pan kali puoli.
10 Ama, bi ya yini a mi jaanma, ŋan gedi ki kali puoli po.
Yua yini a yeni ya ti cua, o ba maadi: “N dɔnli, ti bobni
u kankaanŋanu a po, cua ki kali liiga!” Li baa tie a po ti
yudandi i yaaba ke bi yini ba yeni kuli nunga nni.
11 Lan wan ii, yua doni o bá bi ba jiini o, ke yua jiini o bá
bi ba doni o.
12 Ke Jesu maadi yua n yini o: A ya bobni mi jaanma
u yensiinu lan yaa ka ku yen yenjuogu, ŋan da yini a
dɔnlinba, a ninjanba, a naataani lan yaa ka a kuantaalieba

yaaba n tie bi ŋalmandanba, kelima, bi mɔ ti ba yini a ki
ŋmiani ŋa li ŋanma.
13 Ama, a ya bobni mi jaanma, ŋan yini a luoda, a juama,
a tuoma, talginba.
14 Lan wan ii U Tienu ba ŋanbi a po kelima ban wan kan
fifi ki ŋmiani a ŋanma. U Tienu ba guani ki ŋmiani a ŋanma
ya yogu ke o ba fiini bi kpienŋanba.
15 Yaaba n den ye mi jaanma kani siiga yendo n den gbadi
laa maama, ke o maadi Jesu: Li pamanli ye yeni yua n ba
baa ki je U Tienu diema nni.
16 Jesu den gɔ maadi o: O nulo den jagi ke o tieni mi
jaancianma, ki yini bi niba boncianla.
17 Mi jiema yogu n n pundi, o den sɔni o naaciemo ke wan
gedi ki maadi wan yini yaaba: Cua man na kelima li bonla
kuli ŋanbi ki gbeni o.
18 Ama bikuli yendo yendo den mia sugli nani bi taani
ñɔbu yeni. O nikpialo den yedi o naaciemo: N daa u kuanu,
kali min gedi ki pan lá u, ŋan pan mia n po sugli.
19 One mɔ den yedi: N daa naakpakuoda piiga, n caa ki
bua pan biigi a, ŋan pan mia o sugli n po.
20 Tɔa momko den yedi: N dá kuani o pocaano mɔlane,
lan ya po n kan fidi ki gedi.
21 O naaciemo den lebdi ki guani o canbáa kani, ki waani
o li kuli. Lani, o diedaano yeni pali den beni, ke o yedi o
naaciemo: Kua u dogu siiga nni yeni i sani nni tontoni ki
cua yeni a luoda, a tadma, a juama yeni a waba na.
22 Lan tien waamu, o naaciemo den guani ki yedi: Canbáa
n tieni ŋan bo puogi nni yaala, u kaanu gɔ sieni.
23 Lani ke Canbáa den gɔ yedi o, ke wan ña u dogu nni ki
diidi a sanbila nni yeni a naga balinma ki tigdi bi niba, ke
ban cua na n diegu n gbie.
24 N yedi ke min den kpia ki yini yaaba yeni, bi siia bá
yendo kan leni n jaanjiema.
25 Ku niwulgu den yegi yeni Jesu u sanciamu nni. O jigdi
ki yedi ba.
26 Yua cua n kani ki bua ki ŋɔdi nni yaa yie o báa, yeni o
naá, yeni o pua, yeni o bila, o kpeliba, yeni o waamu, bá o
yuceli mɔ, o kan tua n ŋɔdka.
27 Yua n ki bugi o dapɔnpɔnli ki ŋua nni kan fidi ki ya tie
n ŋɔdka.
28 Yi siiga nni ŋma baa bua maa li diecianli ki dá kan kali
ki bandi wan ba biani yaala, ki lia o ya pia ya ligi n ba dagdi
wan gbeni.
29 O ya ki tieni yeni, ki pu li tanpuuli ki naa fidi ki juodi,
yaaba n ba pendi li kani kuli baa ñuadi o, ki yedi.

30 O ja ne cili li diemaali ki naa fidi ki juodi.
31 Bii o laa badciamo n baa ye ki bua ki tuogi bu tɔbu yeni
o badciantɔo, ki nan pia bi tɔtieba tuda piiga, nani o dá kan
kali ki biigi o ya ba fidi ki tuogi bu tɔbu yeni yua n cuoni o
kani ki pia tɔtieba tuda piilie?
32 O ya sua ke o kan fidi, o ba sɔni o tondiba hali ke o
yibali dá ye fagma, ki mia o wan waani o wan bua yaala
ban mangi yeni bi lieba.
33 Li tie yeni i siiga, yua n ki luni wan pia yaala kuli, kan
tua n ŋɔdka.
34 Mi yaama mani, ama mi ya ti luo mi manu, bi ba taa
be ki gɔ mangi ma?
35 Maa pia mayuli ban pagi ma u kuanu nni, maa pia ban
taa ma ki kali leni ti baadi man ti tua dulma, hali ban lu ma
bábá. yua n pia a tuba ki ba gbadi wan gbadi.

Diangbenga 15

1 Lani, ke a lonpo gaala leni ya tuonbiiddanba n sieni den
kpendi Jesu kani, ki cengi o maama.
2 Ke farisieninba leni ti yikodi tundkaaba ji bulni bulni, ki
tua “O nilo ne gaani ti biidi danba hali ki di leni ba.”
3 Ke Jesu pua ba ya makpanjama ne, ki maadi ba
4 “O laa nilo i siiga nni n baa pia pee kobga, ki biani
payendo, ki kan ŋa piiyia n pee yia yeni, ku muagu nni,
ki guani ki kpaani ya pia n bodi hali ki ban la o.
5 O ya la o, o ba bugi o o buapiadi po, ki mangi o pali
boncianla.”
6 O ya pundi denpo, ba yini o dɔnlinba leni o kuantalieba
ki maadi ba, “Mangi mani i pala leni nni, kelima n la n pia
yua bi bodi.
7 Lanyapo, N yedi yi, ke li pamanli baa ye tanpoli kelima
biiddanyendo lebdi o pali ki cie niteginkaaba piiyia n biyia
yaaba n ki buali pali lebdima.
8 Bii, o laa pua n baa pia dibala piiga, ki biani dibayenli,
ki kan cuoni ki fidsanga, ki tigni li dieli ki fiidi bonŋanla
hali ki ban la li?
9 O ya la la, o ba yini o dɔnlinba leni o kuantalieba, ki
maadi ba, “Mangi mani i pala leni nni, kelima n la n dibali
yaali bi bodi.”
10 N yedi yi, biiddanyendo ya lebdi o pali, li tie paman-
cianli i, U Tienu malekinba po.”
11 Ke Jesu maadi, “Nilo den pia bijaba lie,
12 o bonwaalo po den yedi o báa, “N Báa, bɔgdi n faali
biinu ki teni nni mɔlane” Ke o bɔgdi ba o piama.

13 Lan tieni dana waamu, ke o waalo po baani o
bonkubkaali ki gedi hali ya dogu n fagi, lan dogu po i, ke o
biidi o ligi, ki daa yaali n ki tie o po bonbuakaali mɔno, ki
biidi o ligi mi bibiadyema nni.
14 Wan dini o ligi ki gbeni, mi konbiadma ń baa li dogu
nni, mi koma ń gbadi o.
15 Ke o gedi ki mia li tuonli li dogtielo bá kani, ke o kaani
o o kuanu nni ke wan ya guu i duoli.
16 O den ya baa ti duojiedi, o den ba di leni li pamanli,
ama obá nan den ki puni o sanu.
17 Ama ki bonjaga yeni yama ń den guani, ke o maadi o
pali nni, “N báa pia naacenba biŋa i, ke bi di ke jiema ki
muani ba, ke mini nan ba kpe leni mi koma nekanba!
18 “ N ba siedi ne, ki guani ki kuni n báa po, ki ban maadi
o, “N Báa, n biidi U Tienu po leni a nunga nni.
19 N ji ki dagdi min ya tie a biga, ga nni min tua a naacenba
nni yendo.
20 Ke ki bonjaga yeni siedi ki kuni o báa po. Wan dá den
paa hali fagma, o báa den la o, ke ti niñipadi cuo o, ke o
sani ki wobi o, ki muadi o tankpina po.
21 Ke ki biga maadi o, “N Báa, n biidi U Tienu po leni a
nunga nni. N ji ki dagdi ŋan yini nni a biga.
22 Bibáa ń maadi o naacenba, “Cua mani leni liadŋanli, ki
lani o, ki pilini o li nubiñinli leni ti taacaadi.
23 Diidi mani natonbikpanbili, ki kpa, ke tin tieni mi
jaanma, ki mangi ti pala.
24 Kelima, n biga den kpe, ki ji pia li miali, o den bodi, ke
n guani ki la o. Ke bi ji cili mi jaanma.
25 Li sua ke o kpelo bi ye u kuanu po. Wan kpendi, ki nagi
deni, ke o gbadi ki ciaga yani leni ku jeligu.
26 Wan yini naacenyendo ki buali lanya bona niima nni.
27 O naaciemo ń maadi o, “A waalo n kpeni, ke a báa kpaá
li nakpanbili ki tieni mi jaanma kelima o guani ki kpeni leni
laafia.”
28 ki bikpelga pali ń be, wan yie ke o kan kua deni, o báa
ń ña ki baagi o.
29 Ama o kpelo ń jiini ki maadi o báa, “Diidi, bina ŋa n
yeni, ke n tuuni a po a tuona, n nan ki kpeli ki tudi a nunga
nni, Ama a nan ki kpeli ki puni nni bá ŋɔtonpanli, ke min
tieni mi jaanma leni n dɔnlinba,
30 Ama A bijua yua n biidi a ŋalmani yeni a poconcona ń
kpeni, ke a nan kpaá o po naatonkpanbili.
31 O báa ń maadi o, “N bijua, fini li ye leni nni daali kuli,
ke min die yaali kuli tie a yaali i.

32 Ama, li bi dagdi leni tin tieni mi jaanma, ki mangi ti pala, kelima a waalo ne den kpe, ki ji pia li miali mɔla, O den bodi ke ti guani ki la o.

Diangbenga 16

1 Ke Jesu go maadi o ŋɔdkaaba, “piado bá den ye, ki pia o ŋanlmankublo, ke bi ti cua ki tuali o ke o ŋalmankublo yeni biandi o piama.

2 ke o piado yini o ki maadi o “Be n teni ke min gbia apo ya maama ki ŋani? Tieni nni a ŋalmankubli cɔli, kelima a ji kan ya tie n ŋalmankublo.”

3 K o ŋalmankublo maadi o pali nni “N ji ba tie ni ledi i, n cab áa ń ji bua beli nni li tuonli ne? N ji ki pia paalu ki ko, ke n ya miadi mo, li pia i fee

4 N bani min ba tieni yaala ke bi ya beli nni n ligkubli tuonli mi ba cani ya niba ń tuo ki ga n cangu”

5 Yeni, ke o yini o canbaa pandanba yendo yendo, ki buali yua n kpia ki cua “A pia n canbaa panli yiŋa i?

6 Ke o maadi, mi kpama golindi kobga (100).” K o maadi o, “Ga a pantili ki kali tonma ki diani golindi piimu (50)

7 Ke o ŋalmankublo buali tiano, “ke fini mo, a pia n canbaa panli yiŋa i? Ke o mo maadi “Mi ŋalkaama kpalpiadi kobga (100)” Ke o maadi o “Ga a pantili ki diani kpapiadi piiniin (80)

8 Canbaa den pagi ya ŋalmankublo n den ki tiegi yeni kelima o den tieni bu nunfanbu. Kelima ŋanduna ne bila fani yeni bi lieba ki cie mi yenyenma nni ya bila

9 N maadi yi, Taa mani i ŋanduna janbi ŋalmani ki kpaani danlinba, li ya ti gben, yin baa yaaba n ba ga i cangu naani ke li ki pia gbenma.

10 Yua n tiegi yaala n wa nni, ba ya tiegi yaala n yabi nni mo. Ke yua n ki tiegi yaala n wa nni kan ya tiegi yaala n yabi nni mo.

11 A ya ki fidi ki kubi i janbi ŋalmani, ŋma ba dugi apo, ki piani a o ŋalmani yaali n mɔni i?

12 Bi ya ki dugi a po ŋan kubi nitɔba ligi, maama, ŋma ba teni a a ligceli?

13 Naaciemo bá kan fidi ki ya pia canbaanba bilie. Kelima, o ba fidi ki ya nani yendo ki nan bua o lielo, lan yaa ka wan cɔlni canbaa kpialo ki nan fali canbaalielo. A kan fidi ki ya ŋua U Tienu leni ŋalmani

14 Farisienba ń gbadi li maama yeni, ke bi ji ñuadi o.

15 Ke o maadi ba. “I ba maadi ki baa i mɔni, bi niba kani, ama U Tienu bani i pala. Bi niba ń nua yaali ke li tie kpiagdi yeni, U Tienu wani ya nunga nni ke li tie cancagndi i.

16 Yikodi maama yeni bi sawalpuaba n den kubi, ki
ŋmagdi u dogu yo hali ke Janbatisi ti cua. Lan cili lanyogu,
bi wangi U Tienu diema laabaalŋamo, nilo kuli tiendi ania
ki kpaani wan kua lien nni
17 Ama tanpoli leni ki tinga pendima ki paa ki cie li bali
maama nni lanbyenli ń bodi ki kan tieni.
18 Ya nilo n ñani o denpua ki kuani potiano conbi, yua n
kuani ya pua n ñani o calo kani mo conbi.
19 Cengi mani, ŋalmandaano bá den ye ki la ti tiakpiagdi,
ki di ti jiemandi, ki ye u yenyienŋamu nni daali kuli, ke o
pali mani boncianla o piama po.
20 O luodo mo den ye, ke bi yi o Lasari, ke o dua o piado
bulñɔjabu kani, ki pia a nala o gbanu po kuli.
21 O den suni ke wan baa ya jiejɔgdi n baali o piado
jedikaanu, bá i sangbanli den lagdi o nala i.
22 Ke o luodo tikpe, ke malekinba tugi o, ki duoni o
Abalahama kani. O piado mo ń kpe, ban pii o,
23 Wan den ye o mubuogu nni ki laadi fala, ki ti yaadi ki
diidi, ki la Abalahama hali fagma ke o wobi Lasari ki tabni
o pali.
24 Ke o yigni paama ki maadi, “Ti Báa Abalahama, diidi
nni leni mi niñima, ki sɔni Lasari wan tuu mi ñima leni o
nubili, ki maani n lanbu po, bun sɔngi, kelima n ye leni mi
cacagma i ku mubuogu nni.
25 Ama ke Abalahama maadi “N biga ya tiani ke a
yenyienu nni, a den baa yaala n ŋani boncianla a po ke
Lasari mo den laadi fala boncianla. Ama mɔlane, o ji ye ne,
u yenyienŋamu nni, ke a mo falaciamu nni
26 Li ya ñani lankani i, buociangu ye siiga nni, ki paadi
tinba yen yinba, ke nilo kan fidi ki ña ti kani ki gedi i kani,
obá mo kan fidi ki ña i kani ki cua ti kani.
27 O ŋalmandaano ń maadi “N Báa Abalahama, mia sugli
ki sɔni o n báa diegu nni.
28 Kelima n pia naataanjaba mu, wan tuodi ki tiadi ba. N
jie ke bi mo ń da ti pundi ya falacimu nni ke n ye ne.
29 Ama ke Abalahama maadi, “Bi pia Moyiisi leni bi
sawalpuaba maama; ban cengi mani “
30 O piado ń guani ki maadi, “li kan tuo, ti Báa Abalahama,
ama nilo ya ñani bi kpienba kani, ki gedi ki maadi ba, bi ba
lebdi bi yama”
31 Ama ke Abalahama maadi, “Bi ya ki cengi Moyiisi leni
bi sawalpuaba maama, bá nilo ya yiedi bi tinkpiba siiga, bi
kan cengi o.”

Diangbenga 17

1 Jesus maadi o ŋɔdikaaba: L kan fidi b nibaa n ya ye k
kan tieni biidi. Ama yubɔnli yua tulmi o lielo.
2 l bo baa tu l daano po yen wan la l naatanli k ya kagi u
ñibɔugu nni yen wan bo t bidi ne siiga yendi
3 lani wan yi cuo i baa a kpiilo ya tieni biidi, gɔ taa'o u ya
lebdi, ŋan mia sugli o po.
4 O ya tuo ku tiena t biidi daaln i taalmi m lile, k cua k
maadi ŋa ŋan mia u po sugili u po.
5 B tondikaaba maadi u tienu: Pugni ti dudugdii
6 U tienu n gɔ maadi bi l ya den tie ki pia t dudugdii, ba k
l waa k cie m jonbima yeni, i den bo fidi k niini o tibu nne:
“k ye figdi a jiina i tinga ne nni k gad pan sedi m ñiciama
nni” wan cɔln i.
7 L ya tie ki siiga yendi pia o tuonsɔnlo k u ko u kpaabu
bii ku kpaa t yandi. i ya la'o ku ñani u kuannu po, k kpeni,
i bo tuo yedi, “cua kali k je e”
8 I kan maadi k wan tieni m dajojiem, k wan lebdi u tiadi
k nagni m jiema ki yaa je k gbeni k gɔ ñuni k gbeni yo o mɔ
cua je k bia ñuu.
9 Canbaa bo jaandi u tuonsɔlo kelima u cedi ku tieni wan
bua yaal i l kan yaa tie yeni.
10 yeni i mɔ ya kani. ya yogu ki sɔni ban buali yaal kuli.
yin yi maadi: tinm tie ya tuonsɔma k ŋua ŋmaapani ama t
sɔni ti tuonli.
11 Ya yogu ku den bua gedi Jerualemi, Jesus den cuoni
Samari yeni Galile kpaal l po i
12 wan ti kua dogu baan ne nni. k kpaada piig tuog'o; k
sdi fagnma
13 k baln i Jesus yeni paama: Jesus t canbaa jie ti m
ninñima!
14 k Jesus la ba ki madibi: gedi mani k la salgi yidikaaba!
ban caa ya yognu k bi paagi.
15 k b siiga yedi n bandi ku paagi, wan guani k ya yini k
dondi u tienu yeni paama
16 k baa gbaani Jesus taana kan tibni u yuli k tuu i tingi k
tieni Jesus balgi, k n nulo nan botie samariteni.
17 k Jesus maadi: B tie bani bonm piiga k paagi bonm yiani
yabi sieni wan ye le i?
18 Nul tɔ ji ki ye k l tie k o caani guani k dondi u tienu?
19 k maadi Samariteni jua yeni gɔ fii kelima a pia ti
dudugdi n po, a ciadi.
20 K farisieni nba bual'o be daali k u tienu diema baa cua
i? K Jesus ŋmiianba: U tienu diema k baadi. Utienu diema
ya bo cua nul kaa nua'o.

21 b kan maadi cua mani u ye nebii o ye ne po. Yin ŋanbi
k ya tiani. U tienu diema ye i siiga nni.
22 Guani k maadi o ŋɔdikaaba: Oyogu t bo cua ki baa niani
k yi ya y yeni u nulo bijua l ya tie baa daayeli i kan fid.
23 Ama b bo ti maadi “Kristo ye ne” yi daa caa, i daa jegli
24 I tañigidi yi pudi kaanyedi t tawaligbandi nni k cil ki
fandii kaan yenu ki ya ya caa tiali po. L ti baa ti tie yeni u
nul bijua daali.
25 L buali k wan guo fala paaa yo ti ye yogu ne niba n yie'o
26 Ya daali k o nulo bijua bo guan i, a bona bo tieni nani
Noe:
27 B niba den di, k ñu, k kuandio b puobi k bia puu'bi, hal
yeni ya daali k Noe kua o ñibiagu. Ì yogu k u togu ji biidi
ki kpa bi kuli.
28 yaali mɔ gɔ bo cua Loti yogu n yeni: b niba den di k ñu
k daa, k kuadi, k ŋuundi, k maa.
29 Ama ya daali k Loti ñani Sodome k tacianga yeni i
tatintandi yeni i tañigdi baa k kpa b kuli.
30 Lbaa ti tie yeni ya daali ko nulo bijua bo legidi.
31 L Daaali ya pundi nul ya ye ldepil po bii k se deni po
wan daa jiidi k tugd o bona yali k u ŋa. L bia baa tie yeni,
yua ya ye kuaan po wan daa kpeni u deni.
32 Gua tiadi mani yaali baa Loti denpua
33 Yua kpaani k wan fie o miali u ba bia ama yua luni u
miali bo lamfiema
34 Ldaali ñiaɔgu, n maadi, nibi lie bo duani gadogu yedi
po, yeli bo cua ama tianli n ñindi
35 Puoblie bo taani k bindi u naakpiagu: yeli n bo cua k
tianli ñindi.
36 nibi lie den baa ye o kuaan po yendi n kpeni tɔ n ñindi.
37 K Jesus ŋɔdikaaba bual'o: Lboli bo ti tieni le kani ti
yudaano? K u jiin'bi: n kuum nti baa ye naani lan kani k
nanyobli nba bu taani.

Diangbenga 18

1 Ki fiddi ki waani ki jaandi tie bonmonli, k tin ya jaandi
ki da wadi ti pala, jesu pua o ŋɔdikaaba mi maa kpanjama:
2 O dogu nni den pia buud daano ba, ko k jie U Tienu k gɔ
cengi nulo.
3 K li dogu nni gɔ bo pia pakuali pokuuli ba ko tundi ki
ŋua'gu k wan kun'o i mɔni o yibali kani.
4 Ti buudi daan'o ne bo ki ceng'o hali k li pan waagi. Ama
ko ji te kali ki maal ki sua: “yeni i mɔni k n ki jie U Tienu,
k tie lieba mi bua yaali.

5 Li paakuali ne mabi nni boncianli, n bi jia o buudi k wan
ŋaa nni mi fuodi.
6 U Tienu pugini maadi: cengi mani, o buudi daano, faagu
daano ne, n maadi yaali.
7 Ki li ya tie yeni, i ki bani ku Tienu ba kɔni o bid po, yaabi
ko lugdi ba k bi dongi bi niali o po, yienu yen ñiagu, ko kan
todi ba?
8 Min n maadi ti ko bi kɔn bi po, ya tie ko nulo bija ya te
guani, o gɔ bi la li dindanli i tinga ne po.
9 O gɔ den pua ya maa kpanjam ne ke li nua yaab n yi bi
ba nimɔma, ki nan ji nundi bi lieba:
10 Nib lie bo gedi o jandiegu nni ki bi jaandi: yendi bo tie
farisien ko lielo tie lonpo gaalo.
11 Farisien bo se ki jaandi o pali nni: U Tienu, n tiend'a
balgi yen min ki kpiini, k k pua faagu, k k conmi nani nlieba
yeni, nan o lonpo gaalo ne yeni.
12 N co u ñɔbu taalm lie dana lele siigin ni, n tien taal
piiga po mu ŋalimanu talgi nba.
13 O lonpo gaalo ne wani bo se fagma ki taabi, k kan tuo ki
yaadi ba o yuli tapoli po. Ama, o bo fabini o pali ni ke maadi:
n Tienu diidi yen mi nuñima kelima n tie biidi daano
14 N maadi, U Tienu tuo ki gaali o lonpo daano ki cie
farisien. Kelima, yua dongi o ba, bi bu jiin'o, yua jiindi o
ba, bi baa dongi wani.
15 B niba bo baadi yeni bi bidi jesu kani, k wan yadi mi
yediŋanma bi po. Ama ko ŋɔdikaabi bieli ba.
16 K jesu yinba ki maadi ba: yin cedi mani ban cua n kani,
da bieli'b mani, kelima yaabi n yeni U Tienu deni tie nani
ban yeni.
17 I mɔni po n maadi: yua k ga u Tienu diema nani i biga
ne yeni, o kan bangi kua U Tienu diema nni.
18 Yeni k Kpaagl ba tieni i buali:... canbaa mɔn, mi baa
tieni ledi k la ya miali ki pia gbema?
19 K jesu ŋmiani o: be cedi ka yin nni canbaa mɔn nni?
Nul ki mɔni li ya ki U Tienu baba yaa ka.
20 A bani U Tienu ñɔmaama: a kan conmi, a kan kpa nulo,
akan su, ŋan cedi janmi buudi, ki cɔnlini a náa yeni a baà.
21 Ki li ja ŋmiani: n cɔnlini lio kuli k da tie biga.
22 Yeni jesu maadi: a gɔ da sieni bonyenli: kuadi ŋan pia
yaali kuli, k tugi li ligi kuli ki bɔgdi talgi nba, li puoli po ŋan
ya ŋuan nni.
23 Wan gbadi yeni ko pali kuli wadi kelima li ja bo tie
ŋaliman daani
24 Jesu den la ko pali wadi ko maadi: li pa boncianli yen
ŋalman daano n kua U Tienu diema nni

25 li ki pa ku yuoyuogu n kua kpalipimu bonli, k cie yen
ŋalma daano n kua U Tienu diema n
26 Ki bi niba yen kuli taani ki buali: ŋmaa nan b la li maa
kan gbedigu?
27 K jesu ŋmian o: yaali n pa bi niba po, k pa U Tienu po
28 Yeni k Pieri buali: k tinba i? ti ŋa tin pia yaali kuli k
ŋua ŋa
29 K jesu maadi ba: ... i mɔn po n maadi ki yua ŋa o deni,
o pua, o ninjaba, o bidi, o naataani kuli k dugni U Tienu
diema po.
30 O bu la ti ñuadi yaali n yabi, mɔlane yen ya dana baadi,
ya miali ki pia gbema.
31 Jesu bo tugi o ŋɔdikaaba piig n bonbilie k piadi yenba ki
maadi ba: diidi mani, t do Serusalem n yen, ko Tienu tondi
n bo dian yaali o nulo bijua po kuli ji bu tieni.
32 Bi bu cuogu ki mubin'o yaabi ki bani U Tienu nuguni,
ban laagu, k sugd'o, k sii ti ñɔsɔndi o po.
33 Bi ba puagu, ki kpaagu. Dana ta daali o bu yiedi
34 O ŋɔdkaaba bo ki gbadi li maama niima nni, kelima li
pa bi po yen ban gbadi li maama. Bi ji bo ki bani jesu n bua
maadi yaali li po
35 Jesu n bo nagi seriko, o juamo bo kaa o sankuni ki miadi.
36 Wan gbadi li ñɔgli o sanu po, ko buali yaali tieni.
37 Ki bi ŋmian'o ki jesu n pedi.
38 Yeni ko cili ki yigni yeni o paalu:... jesu, Dafiid bijua,
diidn yen nunbaagu.
39 Yaabi bo ye liiga bo maad'o, k wan suoni, ama ko ŋanbi
k yigni: Dafiid bijua diidn yen nunbaagu.
40 Ki jesu cedi k bi ba yen'o o kani, wan pundi ya yogunu,
ki jesu bual'o:
41 A bua k min tieni be k ten'a i? ko juamo ŋmian'o: n
diedo, cedi ki mi nuali.
42 A bu fidi ki nuali, kelima a dindanli paag'a.
43 L yogunu ko nuali, ki ji ŋua jesu ki dondi U Tienu. Ban
la yaali n tieni ne, ko nuwuligu kuli mɔ ji dondi U Tienu.

Diangbenga 19

1 Jesus bo pendi Jerico dogu nni.
2 Lsua jua baa ne mɔ ye l dogu nni yi'u Saase ku tie
ŋanman daano k dungn o tie lonpo gaala canbaa i.
3 Wan gbadi k Jesus pa k pendi.
4 K u sani. K ga liiga k pan doni tibu bá ne po k b yi u
Sikomar k wan la Jesus k dungn o tie jinjega i.
5 Jesus n pundi l kan ya yognu, k u yaad la'o bu tibu po k
maad'o:

6 Saase jiidi tonma dinne n bo cani a deni. K u jiidi tonma
ki ga'o yen pamanli.
7 B niba n gbadi yeni k b ji bulnbulni k diidi wan caa bua
cani o nubiigu
8 Ama k Saase sedi k maadi k o bɔgdi o ŋalmani ki teni
b cacagidama. K l gɔ ya sua k u den kubi nuli panli o bua
guani ki ŋmiani l daano tabual m taa.
9 L yogu k Jesus k u la m fiema o deni yeni k dugni o mɔ
tie Abrahami yabili.
10 K dugni o nifossalo bijua baa k wan guan k kpeni k bia
faabi yaaaba den bodi
11 B niba n bo songi Jesus tundi yeni k sua k u paa k nagidi
Jerusalemi. B nubi ji maal k u bua kaani u tienu diema n
yeni.
12 L yogu k u maadi k jua baa ne n den tie nigbengli g fii
gedi dogbanbanfagli k pan di labaali k guani k kpeni.
13 K kpeni k kubi o dogu. k yiini o naaceb bonm piig g
bɔgdiba wula dibala k yua kul ń mɔnd k lan nob.
14 Wan gedi ku dogni yaaba diani l tili k ten'o k maad'o k
bi bo'a bi dogu nni.
15 Ku yedi ba ku kan kpeni, wan pan dini l bal k kpen wan
ji yiin u naaceb k yua kul nagni ki waani wan sɔ maama
yeni e ligi yeni.
16 Cincin yua n baa k nagni k maadi: canbaa ŋan den teni
i ligi yal yeni mi sɔ k dibala piig pugni l po.
17 U canbaa ń maad: n faa n naaciemo a tie tuosɔnli. A
bo gaa dingbana piig canbaandi.
18 Tɔ n mɔ cua k maadi canbaa n mɔ sɔni yeni i ligi yeni
k baa dibala k pugni l po.
19 U canba n maad'o a bo gaa dingbana mu canbaandi.
20 Tiani n mɔ cua yua juodi k maadi canba n den taa a ligi
yeni k pɔbni k begini n tiadi nni.
21 N den jie ŋa ka tie canbabiadi. k taa min k bil naani k
bia yendi min k bul naani
22 K u canbaa maad'o: a tie naacenbiadi a bani k tie
canbabiado i k taa min k bili yaala k gɔ yend min k bul
naani.
23 A den bo kan taa n ligi k billi banki i n ya ti kpeni ya
daal mi ga yeni t ñuadi.
24 K maad yaaba den ye likan k ban fie o liyendiga yeni k
ten i yua pia pia bona piig
25 K b niba maad canba wɔ nan pia bona piiga !
26 K canbaa maad ki b bo pugni yua pia i ama yua k pia
ban bia fie wan pia yaali yeni.

27 K maad k ban baa yeni o yibala yaab den yedi k u kan yendi'b yeni k kpa ba o nintual nni.
28 Jesus n maad ki gbeni k u taa o niba yaab ŋua'o k ye liiga k b doni Jerusalemi.
29 Ban nagdi Betefaje yeni Betani k k fag yeni olife jua kan, k u sɔni o naacenb bonmilie k madi ba
30 Gadi mani o dogu yala n ye i liiga po ne i bo i ŋunbiga k nil ku luol yin lod'o na.
31 Nul ya buali yaali n cedi ki lodo yin maad k u yonmdaano n bua
32 Ban sɔni yaaba gedi ki guani k li tie nani Jesus n bo maad maama.
33 Ban bo lodi o ŋuumo ya yogu k b bondanb buali ba k be ced k lod o ŋuum i?
34 K b maad'b ku yomdaano n bua.
35 K bi guani yen'o Jesus kani k bmaani bi tiadi i ŋunbiga po k jagni Jesus
36 Wan pend ya yognu b nib bo yi land b tiadi k bil o sani po.
37 Ban bo ñani Olifie jual po k ji k nagdi Jerusalemi ku ŋɔdikaaba kul ji yiini k dondi u tienu yen ban bo la ya yaaligu kuli.
38 K tua m yediŋanma n ya ya o bado yua cuon u tienu yel po t yomdaano, laafia n ya ye tanpol po k ti kpiagidi n ya kaan kul
39 L yogu k falisian nba yab bo ye b niba nni maad Jesus: maad a ŋɔdikaaba ki ban suoni
40 K Jesus k baa b ya suoni, a tana n baa yiini k dondi u tienu.
41 Wan pundi Jerusalemi dogu nni k u gbel k caani l bubuuli k maadi
42 K maadi a ya bo ban k diine daali ne tie a yomdaano daali ama keto l duagi ninbina po i.
43 A danaa cuoni a po k kan ya ŋan, k a yibalaa ti bu kaalida kaana kul k pib a k luon a kaan kuli.
44 B bu biani fin yeni a dogo niba kul pil pil k kan sieni baa dikpiyenli k l se, k dugn i a den k bandi a Tienu can'a ya daal i.
45 Jesus kua ou jaanddiegu nni k beli a kpinkpenda k maad'b:
46 Ldiani k maadi k den baa tie jaanddiegu, k yinma tug k l̈ tɔ a nɔyiga cend kaanu.
47 Jesus bo tundi b niba daal kul u jaanddiegu niin po i. Ama k b tondanb ye yeni yikodanba kpaani k ban kpa'o
48 Ama b bo bani ban bu didal maama k dugn i yua kuli bo songi o maama

Diangbenga 20

1 Dayenli, ke jesu den tundi bi niba ku jaanddiegu cancanli
ki muandi ba li laabamanli, ke ku jaanddiegu liiga yaaba
cua yeni bi yikodanba yeni u dogu yudanba,
2 ke bi buali Jesu ya buali ne: ... Maadi ti, a kubi ŋmaa
yiko ki tuuni, lan yaa ka, ŋma n teni li yiko?
3 Jesu maadi: ... N mɔ pia i buali ke bi buali yi, ŋmiani
man nni:
4 Jan den kubi ŋmaa yiko i, ki wuu bi niba U Tienu ñima?
Li den tie U Tienu yiko bii bi niba yiko i?
5 Ke bi ji buni bulni bi siiga: Ti ya maadi: “Ke U Tienu
yiko” o ba buali ti: “Be cedi ke i den ki dugi o po”?
6 Ama ti ya ŋmiani: “Ke bi niba”, ku niwulgu ne ba luudi
ti a tana ki kpa ti, kelima bi niba ne kuli dugi ke Jan bo tie
U Tienu tondo i.
7 Ke bi maadi ke bi ki bani Jan n bo kubi yua yiko ki tuuni.
8 ... Jesu ŋmiani ba, ke o mɔ ki bani wan kubi yua ya yiko
ki tuuni.
9 Ke o pua bi niba ya makpanjama ne: ... Ja bá den ŋuu
ku damɔngu diidi, ki ggni bi niba ki gedi naani n fagi ki ba
waagi.
10 Mi cuama yogu ke o sɔni o tuonsɔnlo, ke wan gedi ki
gaa bu kpaabu ligi, ke kpaguula pua ki beli o, baa teni o lbá.
11 Ke o bondaano gɔ sɔni tuonsɔntɔlo. Ke bi gɔ pua o, ki
beli o, baa teni o lbá.
12 Canbáa gɔ sɔni tuonsɔntɔlo bonbta po. Ke bi pua ki
duoli o mɔ ki beli o.
13 Ke o kpadaano maadi: N tieni ledi? N ba sɔni n biga
yaaga ke n ŋanbi ki bua ga. Bi ba fidi ki cɔlni wani.
14 A tuonsɔnla n lá ga ya yogu, ke bi juogi bi ŋmiali nni,
ki maadi: “Yua n ti ba di li faali n yeni. Tin kpa o man, ki
diedi li faali.”
15 Ke bi cuo o ki fili o, ki ñani o bu kpaabu nni, ki kpa o.
O kpadaano ba tieni a tuonsɔnla yeni ledi?
16 O ba gedi ki biani a tuonsɔnla yeni, ki taa bu kpaabu ki
guuni nitɔba. Li maama po ke bi maadi: “U Tieni n wuoni
mani”.
17 Ke Jesu nɔnli ba suoo ki maadi: “I gbia U Tienu lanbona
yia diani li tili nni ne ledi? Ya tanli ke a tanmaala bo yie ki
luni yeni, laa tanli n ti guani ki tua ku diegu fiagli tanjali.
18 Yua n li baa li tanli po, o ba kɔni kɔni. Li tanli ya baa
yua ya po mɔ, li nandi o i yomi yomi.
19 Ke U Tienu maama tundkaaba yeni bi salyidkacianba
bandi ke li makpanjama nua bani, ke bi ji lingi ke ban cuo
Jesu li yogu mɔno, ki jie bi niba.

20 Li po ke bi kpaagi Jesu, ki sɔni bi niba ke bi yini bi bá
nimɔnba. Bi bo ba lá i jalgi Jesu maama nni. Yeni, bi bo ba
fidi ki cuo o, ki kubni o Romi bado yiko yiko yeni o yudandi
nni.
21 Lani ke bi niba yeni ji nagni o: ... Canbáa, ti bani ke
a maadi i mɔmɔni, ki gɔ tundi bi niba lan buali maama. A
ki jie bi yikodanba, ama a wangi bi niba U Tienu sanu yeni
mɔni.
22 To, maadi ti, li buali ke tin ya pa Sesari ti patendi (lonpo)
bii laa cabi i?
23 Jesu bani bi janbi maama, ki ŋmiani ba:
24 ... Waani nni man bu lugbu dibayenli! ŋma ya
nannangu yeni ŋma ya yeli n ye li po? ... Ke bi niba jiini ke
Sesari.
25 ... To! ke o maadi ba, teni man Sesari yaala n tie Sesari
yaali, ki teni U Tienu yaala n tie U Tienu yaala.
26 Bi bo ki fidi ki jalgi Jesu o maama nni bi niba siiga. Ke
o ŋmiani bo lidi ba, ke bi bo luo ban ba maadi yaala.
27 Sadusehannba, ban yaaba n bo ki tuo ke bi kpienba ti
ba fii ku kaagu nni, bi siiga ke bi tɔba nagni Jesu, ki buali o
ya buali ne:
28 ... Canbáa, Moyisi diani nni o bo diani yiko ne ki teni
ti: Li ya tie ke o nulo kuani o pua, ki kpe ki ki pia biga, o
ninjua ń taa o pakuali ki mali o a bila.
29 To, jablile n den ye ki tie kpiiba, o ciamo po kuani o
pua, ki kpe kaa pia biga.
30 Bilie po yua yeni bita po yua yeni yaaba n sieni taa li
pua,
31 Ke bi kuli kpe kaa pia biga”
32 O pua yeni mɔ ti yuandi ki kpe.
33 To, bi kpienba n ba fii ya daali ku kaagu nni, ŋma n ji
ba diedi o pua i? kelima bi kuli kuani o.
34 Jesu ŋmiani ba: ... Tin dá ye ya ŋanduna ne nni, bi jaba
kuandi bi puoba ki bi puoba kuni bi jaba.
35 Ama yaaba ke U Tienu diidi ki sua ke bi ŋani ki dagdi
yeni ban fii ku kaagu nni ki kua li ŋandunpanli nni wan
kan kuani bi puoba ki gɔ kan kuni bi jaba.
36 Bi kan fidi ki kpe, kelima bi baa tie nani Menekinba
yeni, ki tie U Tienu bila, kelima bi ba fii bi kpienba siiga.
37 Ke bi kpinba n fii ku kaagu nni, Moyisi mɔno, bo diani
li ya yogu ke o lá ku tuntuugu co u muu: Lan wan ii, o yeli
n tie yonbdaano Abrahami Tienu, Isaaki Tienu yeni Jakɔbi
Tienu.
38 Ama, U Tienu ki tie bi kpienba Tienu ka, ama fuodba
Tienu; lan wan ii, o ya po, li tie mɔmɔni ke yaajanba ta yeni
fo.

39 Li po, a yikobanda gaa mi maama ki maadi: ... Canbáa,
a ŋanbi ki ŋmiani li po.
40 Kelima, bi ji bo jie yeni ban buali i buali.
41 Ke Jesu mɔ ji buali ba: ... Li tieni ledi ke bi maadi ke O
Tondo ba ña Dafiidi yaabila siiga?
42 Kelima Dafiidi mɔno maadi I Yani tili nni: Yonbdaano
maadi n Yonbdaano: Cua ki kali n jienu,
43 Ya caa yeni ya yogu ke n ba cedi a yibalinba ń tua a
taaŋmaakaanu.
44 Dafiidi yini U Tienu Tondo ke o Yonbdaano: Li ba tieni
ledi i o tondo yeni n ya tie o yaabili.
45 Ke ku niwulgu den cengi o, ke omaadi o ŋɔdkaaba:
46 ... Diidi U Tienu yikobanda yaaba n bua a bogda tiadi
lama, ki ŋanbi ki bua ku niwulgu nni, ti jaanddiedi nni yeni
ti wondi nni ban ya kaa liiga.
47 Bi fiedi a pakuana ligi i, ki nan yen sedi ki jaandi lan
waagi nani bi tie bi nimɔnba yeni. Bi ya tubŋmaglu n ti baa
bia.

Diangbenga 21

1 Jesu nɔnli ya ŋalmandanba n kpieni i ligi ku jaanad-
diegu nni,
2 ke o lá pakuatalgi mɔ ke o cua ki kpieni i ligi dibala lie.
3 Lani, ke o maadi: ... Mɔmɔni po, n maadi yi, pakuatagi
ne n kpieni ya ligi yabi ki cie yua kuli,
4 kelima bi kuli ne kpieni ban ki bua yi i. Ama, wan gbegdi
o piama kuli i, ki kpieni.
5 Bi tɔba den maadi ku jaanddiegu po: “Tinba n den maa
gu leni a tanŋana, ki teni i ligi ke bi maa gu. Lani n tie
bonŋancianla” Jesu maadi ba:
6 U yogu cuoni na, yin nua yaala ne kuli ba bolni; tanli bá
ti kan ya maa li lieli po.
7 ... Lani, ke bi bo buali o, Canbáa, u laa yogu i ke li bona
ba tieni? Be n ti ba waani ti, ke li bona ba tieni i?
8 Jesu maadi ba: ... Yin faami, yin da cedi ban kuani yi mi
tudma nni. Kelima, boncianla ba cua n yeli po, ki maadi:
“Mini n tie O Tondo!” lan yaa ka: “U yogu pundi o!” Yin da
cegi ba!
9 Yi ya ti gbadi ke tɔbu pua, ke a kɔnkɔna kɔni, yin da jie.
Kelima li bona kuli dá ba cindi ki cua yo ŋanduna gbenma
n fidi ki cua.
10 Lani ke o gɔ bo maadi: ... U dogu ti ba fii ki pua dogtɔu
bu tɔbu. Diema mɔ n fii ki pua dietɔma bu tɔbu.

11 Ki tinga ti ba migi i dogi nni; mi koma leni i yiani ba
baa i dogi nni; ya bona n pia ti jawaandi leni ku yaalidgu
ba tieni tanpoli po.
12 Yeni li kuli ne n ti fidi ki tieni, bi ba cuo yi ki waani
yi fala, ki gedi leni yi ki teni suifinba jaanddiedi yikodanba
kani ke ban luoni yi dansalgi. n ya bi ba gedi yi bi badba
kani leni leni dogdanba kani.
13 Li bona ti ba cua yi, ke yin kuni i mɔmɔni n po.
14 Lan wan ii, yin ya pia ti dudugdi paaa: Yinb ka ba kɔni
yibá po.
15 Ama, mini puni mi mabanma yi maadi ki paadi i
yibalinba, ki gɔ puni ya yanfuoma ke obá kan fidi yi.
16 Yi danba, yi ninjanba, yi kpiiba leni yi dɔnlinba mɔno
ba cedi ban cuo yi, ki kpa bitɔba i siiga.
17 Obá ti kan ya bua i nublu kelima n ya po.
18 Ama, i yuli po bá yuyengu kan bia.
19 I ya pia li mindli, i ba baa U Tienu ŋalbalgo.
20 ... Ya yogu ke i ba lá yibalinba sijenba ke bi kaalindi
Jerisalemi, yin ya bani o mudma nagi.
21 Lan wan ii, Jude dotieba ń sani ki do a juana nni, yaaba
n y Jerusalemi dogu nni ń bobni tonma ki ña. Yaaba ye i
kuani nni ń da kpeni u dogu nni!
22 Kelima, li dana tie U Tienu mutuoli dana yia nni ke i
diani n yedi yaala ba tieni.
23 Li dana nni, fala ba gbadi a potunpunba leni bi
pomadinba! Kelima U Tienu mutuoli ba lagi li niba po.
24 Bi ba kpa li dogu nni niba leni li kadmanli lan yaa ka ki
taa bitɔba ki puodi leni ba i doglami po, ki bi nilanba yaaba
ki bani U Tienu ń diedi Jerusalemi ya caa leni ya yogu ke bi
paalu po ba pendi.
25 ... Ku yaalidgu bona ba tieni u yienu nni, o ŋmaalo nni
leni a ŋmaabila nni. Ki tinga po, li mɔgli ba do leni ti jadi,
bi niba n jie ki tadi.
26 Ti jawaandi ba kpa bi niba gbanu, bi ya maali ya
yubɔnli n ba cua ŋanduna munli po. Kelima yaala n ye
tanpoli po kuli ki pia paalu ba jegi.
27 Lani, ke bi ba lá O nusaalo bijua ke o ye ti tawalgbandi
nni ki cuoni leni o paacianu leni ti yudandi.
28 Ya yogu ke li bona cindi ki tiendi, yin yaadi i yuli, ki ya
pia li juunli kelima i faabu dana ji ki fagi.
29 Ke o pugni ya manannangu ne: ... Diidi man bu
kankanbu, lan yaa ka titɔbu.
30 Ti ya lá ke bu puugu cindi ki pudi, ti nani ke ku siagu
nagi.

31 Yeni mɔ i, i ya lá ke li bona ti tiendi, yin bandi nani ke
U Tienu diema nagi.
32 Mɔmɔni po, n maadi lan kuli ne ba tieni ke mɔlane niba
yaaba n ye ne, ke nitɔba da ki kpe.
33 Ki tinga leni tanpoli ba pendi, ama n ñɔbona ki pia
pendma.
34 Cuo man yibá, da taa man yi yula kuni mi jiema leni mi
daama, ki gɔ da cagni yibá ŋanduna ne yenyienu po. Lan
yaa ka li daagbengli ba cua ki cii yi.
35 Kelima, li ba baa nani ku jabaangu yeni ŋanduna niba
kuli po.
36 Yin da gɔa man, ki ya jaandi yogu kuli ke U Tienu n
puni yi u paalu ke yin fidi ki ña ya yubɔnli n cuoni nni, ki
sedi o nufosaalo bijua nunga nni.
37 Jesu bo taa o yentuna kuli tundi bi niba ku jaanddiegu
nni; ku ñiagu wan gedi ki duani Oliifi tiidi juali po.
38 Ku siŋaapanpangu kuli, bi bo yen tigdi ku jaanddiegu
nni ki ya cengi o

Diangbenga 22

1 Tin den ye k l sieni nani dan ŋa yeni yeni “kpanu yaali
ki pia dabina jaam” jaam yaali k b tua paki yeni.
2 K salikiyikaaba canbaa nba yeni b yikodamba pkaani ya
sani k ban kpa Jesus. Ama bi den jie k ñɔgli bo tieni.
3 Yeni k sitaani kua Juda pal nni k b ji yi'o Ikariyoti piiga
bolie siiga yeni yedi.
4 Juda den gedi k la salikiyidkaab canbaa yeni u jaand-
diegu nni nikpelo k ban taan ñɔb ki ban ban bo tieni maama
k kuadi Jesus k b niba n daa bandi.
5 K bi kuli pali mangi k b cuo ki ban ten'o i ligi.
6 k u tuo l yogu mɔ̀no k ji kpaanii ya sani k u bo kuadi
Jesus k niba n daa bandi.
7 Kpanu yaali k pia dabina jaami daali yua k nil kul bo b
kpa paki pebiga n pundi
8 K Jesus sɔni Sani yeni Piaali ki maadi ba. gedi manni k
tien man ti paki jiem.
9 k b guani bual'o a bua ti tieni l jiem le kani?
10 E ya pan bua kua o dogu nni i bo tuogi o nul k o tug l
ñuncuali. Yi ŋɔd'o hali wan pan b kua ya deni.
11 Yin bo maadi yeni o diedaani maama nne: “Canbaa ye
ki ti bual ŋa: k i laa dieli nni k bu je paki jaanjiema yeni o
ŋɔdikaaba.”
12 Yeni o bo waani o dietuadugu po ya u dieciangu k ŋnb
lien nni ki bo bobni.

13 k b gedi, k la yaal kuli k l tie nani Jesus n bo maadi
maama K bobn nni paki jaama jiem.
14 O yogu n pund: k Jesus ji kali k bo di yeni o ŋɔdikaabi.
15 K u maadi ba: N den ŋanbi bua min jaani yeni paki
jaam yo k fidi ki la fala.
16 N maadi n ji kan bani ki di yeni ya caa yeni ya daal k
li t bu la l niima u tienu diema nni.
17 ku taa u sɔma ki jaan k maadi ga mani k bɔgdi i ŋmiali
nni
18 Kelima n maadi, n ji kan bani ñu u damɔngu ne yaa
caa yeni ya yogu k u tienu b u kani o bali k gbeni.
19 K gɔ tugi kpanu mɔ k tieni u Tienu balkk jendi jendi k
teni u naaceb k maadi bi: ne tie m gbannandi k taa teni ya
tie mani yeni k ya tiani m po
20 Ban dini ki gbeni ya yogu ku gɔ taa u sɔmi ki k madi:
ne tieu tienu b niba dɔnlpaangu sɔmi k bu wuli i po.
21 Ama yua bu kuadi n i ye nekama k kaa yeni ti
22 Mɔni o nifosaalo bijua ji caa i nani u Tienu n bo cabi
maama, ama fala i yua kuadi ye po.
23 K Jesus ŋɔdkaab ji buali b ŋmali nni k b siiga ne ŋmaa
bo fidi k tiel'i.
24 K Jesus ŋɔdikaab ji polidi yeni b lieba yua baa tie liiga
yua.
25 K jesus maadi: u dogu batieba n paa b niba k yabi tuuni
yiko tuonli mɔ k bi yib'i b “ŋanbtieba”.
26 Yi daa maadi yeni. Ama yua b tɔ diedo i siiga n tɔ biga,
k yua baa die mɔ n tɔ tuonsɔnli o liebi kani
27 I ya kani ŋmaa die? Yua kaa di bii yua tuuni? i ya po
yua kaa di kaa? Mi yua ye i siiga nne n tie nani o tuonsɔnli.
28 I den ye yeni n momɔni m bigma kul yogu
29 nani n baa n den teni m diema n mɔ teni,
30 I ji ba yi di k gɔ ñu m diema nni, k bia kali l bal kpagili
po ki ya diedi Isaraheli buoli piga n bomlie.
31 Siimɔ Siimɔ cuo a ba: sitaan bua wan kuani i guudiga
nni k tindi, nani ban yi ledi i dii k ñani u fegu yeni.
32 Ama n jaani a po k ŋan daa luo dudugidi ka mɔ ya daali
ka bo guani ŋan mɔ paagi a kpiiba pala.
33 N yomdaano m maadi ŋa l ya tie ba m kua danalgi bii
ki kpe n tuo
34 K jjesus jiin pieri m maadi ŋa i mɔni dinla mɔno k sua
k o kokol daa buudi a nia bomtaa po ki ŋaa ban n i.
35 Min sɔni k ligi k ye, k bɔgli k ye k tacaagu k ye i bonli
pɔdi i
36 Mɔda i ya pia ligi yi taa, iya pia bɔgli yi gɔ taa, i yaa pia
jugpiega yi kuadi l liadli k daa.

37 Kelima yaali bo diani u tienu ñɔmaam tili nni, l tie k
lan tieni i. l bu diani maama ne i. B den taa'o a nubiada
siiga. k ban bo maadi yali ji tieni. Mɔni ban bo diani yaali
n po n ji bo tieni.
38 k b maad t yomdaano jugpiemu lie ye. K ŋmian bi, l
dagdi.
39 Ko ñani k toli Olife juali po nan wan yi tun g tie maama
k u ŋɔdikaaba ŋɔd'o
40 Wan ya yogu k u maadi ya jaan mani k daa kua bbida
nni bigili nni.
41 K u siedi k fagidi k pan cie k gbaani o duna po k jaan
42 N baa fuadi n kani ya fala ne. ama lan da tie n ya
buama, lan tieni nan ŋan bua maama.
43 K u tienu meleki ñan tanpol po k ten'o u paalu
44 K l pawadli kua 'o k u jaandi bonŋanla, ka tuntonjena
ti cieni o po nani sɔm yeni k baal tinga nni.
45 l puol po ko fii ki nagni o ŋɔdkabi kani k sua k b gɔ k o
pal biidi.
46 ku maadi bi: be cedi ki guandi? fii mani ki ya jaani k
da ba l bignli nni.
47 Jesus da den k jaan k gben, k u nuwugu pundi kJesus
ŋɔdkaab piig n bonmlie yeni siiga yedi ye liig k b yi'u juda
yeni ye b liiga wan nangni Jesus wan muadi u tankpili
48 wan maad'o: Tankpinmuadli kaa bu kuadi o nul bijua.
49 Jesus ŋɔdkaab n bo nɔ yaal bo cua yeni k b bual'o t
yomdaano t mɔ nɔdi ti jugpiemi k cua bii?
50 k l yogu b siiga yendi cua k jia salkiyidkaa kul canba
tuonsɔnlo jienu tubli.
51 jesus maadi ba: “ŋaabi mani” k guani sii o tuonsɔnlo
ye tubli k l paagi.
52 K Jesus maadi salgi yidkaab canba yeni o jaandiegu nni
sije nba yeni o dogu n nikpela ban yaab bo bua ban cuo'o;
“n tie bibiadli ya ki cuon i k kubi i jugpiemu yeni i gbiami?
53 n den ye yeni daal kuli o jaandiegu nni k nul k cuo ni;
ama mɔda ji tie i yiognu k l bunbɔnli ji tie u paalu”.
54 K b cuo'o k gedi yen'o hal salki yidkaab kul canbaa kan.
K Piali ye hal puoli k ŋua
55 B den cuon i o muu o lujɔga nni k i nib taani ki kaa k
pɔl mɔ ye b siiga ni.
56 K tuonsɔcaano baa ne den la'o ko kaa o muyiegu kan k
diid'o k maadi: “u ne den yi ye yen'o”
57 K Piali nia k maadi: Mi k ban'o.
58 k gɔ sudi yamu k tiani gɔ la Piali k maadi l tie mɔni a
mɔ yi ye yen'o ku madi mi ki ye yen'o.

59 k gɔ tieni nan kudi yengu yeni nutiani n maadi: mɔni
u ne mɔden ye yen'o u gɔ tie Galile yu i
60 k Pial maadi yeni paama min ki bani ŋan bua maadi
yaala. L yogu g sua k u da maadi k gbeni ku kotogu buudi.
61 K ti yomdaano ji gbegi g nuali Piali k Pial ji tiadi wan
den maado yaali. K sua ku kotogu daa buudi a bo nia ka k
ban n i
62 K o ñani cancanli k buudi nisipiedi.
63 Yaab den guu Jesus den laa'o k bia puag'o.
64 K pibn i o nuga k bual'o: a de ye ka tie u tienu tondo
kaa maadi yua pua ŋa.
65 K ji sugd'o sugbuoli kuli
66 Lan den fandi k u dogu nikpela yeni salki yidkaab canba
nba yen a gbanbanda bo tani ki ba yen i Jesus b buudi dam
kani
67 K b cil i buali: “A ya tie kristu ŋan maadi ti. K jesus
ŋmia'bi: N ya jiin i kan ya pia n po dandanli,
68 K ya buali i buali ki kan jiin i.
69 Ama mɔda o nul bijua b kali o baa yua tie diedo jienu
po.
70 K b kul ji yigini a tie u tienu bijua yoo! ko jiim'a yima
n ye k tie u tienu bijua.
71 k yabi ye ting po ji yigni, i gɔ bua la kasieda i. T songi
u ñɔba nni mɔlane.

Diangbenga 23

1 O nuwuligu kuli den fii ki gedi yeni jesu gufeneeli Pilat
kani.
2 Bi ji den kpaani ki ban jalg'o:... ti la o nulo ne k o baadi
yeni li ŋmadli ti niba siign. O deli ki ban da pa o badiciamo
cesa lonpo, ki gɔ sua k o tie U Tienu n gandi yua, o bado.
3 Lani ki Pilat bual'o:... a tie Suf nba bado yaa? ... K jesu
jiin: fini yedi.
4 K Pilat maadi o jaandiegun nikpela: n ki la ya tagili n
dagdi yeni k tin kpa o ja ne.
5 Ama ki bi kuli niini maadi: o cili hali Galile yo, k tɔgni
Sude ki ji pundi ne.
6 Pilat n gbadi ki bi yini Galile, k o buali ki bua bandi o ya
bo ñan Galile.
7 Wan den bandi k o tie Erod diema yua, k o cedi ki bi
gedi yen'o. Laa dana kuli Erodi den ye Serusalem nni.
8 Erodi pali den mangi yeni wan la jesu, kelima li waagi
k o den kpaani ki wan bandi o, kelima o den gbadi ki bi
maadi o maama. O den sundi ki wan la ya paligu k o tie.
9 O den tieni buali boncianli, ama jesu den ki jiini lba.

10 L yogunu k o jaandiegu nikpela yen yiko tundikaaba se
ki maadi yeni paama kaa jie.
11 Yeni ki Erodi den taani yeni o mintielinba ki fali'o, bi
den lan'o li badliedli. Erodi den cedi ki bi guani yen'o Pilat
kani.
12 Laa ya yogunu, li kɔnli den ye Erodi yen Pilat siiga, lan
ya daali, ki bi guani ki mangi.
13 Pilat den yin liiga yabi, a nikpela yen bi niba. O den
maadi ba:
14 I baa yeni o nulo ne k o wangi ti buolu mi tudma sanu.
Ama, n bual'o i kuli siiga, n la tagli ba yaali ki maadi ne kuli
o po.
15 Erodi mɔ gɔ ki la lba o po ki dugni, o cedi k bi guani
yen'o. O nulo ki biid pu kuli k li dagdi yeni wan kpe.
16 N cedi ban pua'o, ki ŋa'o.
17 [Mi pendima jaanma kuli, a yi luodi dansalyenga.]
18 Ki bi niba yen kuli tandi maadi:... kpa man'o, ki luodi
Barabasa!
19 Bi den luoni Barabasa kelima o den baadi yeni li ŋmadli
o dogun i, k gɔ kpa o nulo.
20 Ama Pilat den kpaani wan ŋa jesu k o buali bi niba
21 yabi se ki yigni yeni: ban kpaa o, ban kpaa o.
22 K o guani ki bual o, o tien be ki li dagdi yen ban kpaa
o? N k la tagiliba k li dagdi yeni ban kpaa o, n bi cedi ban
pua o, k ŋa o.
23 Yeni, ki bi kuli tandi ki sua k ban kpaa o, ban kpaa o,
ki bi tantandi biid Pilat pali boncianli
24 Pilat ji den te juodi ki cabi, ki tieni bi buama.
25 Pilat den cedi ki bi luodi o nikpali Barabasa, ki tugi yesu
ki ten ba ban kpaani yua.
26 Ban bo caa yen o, ki bi cendi Simɔ siren ja, k o ñani
o kpaabu po, k bi niin o ki wan taani jesu ki wan bugi o
dapɔnpɔnli.
27 Bi niba boncianli bo ŋua o. Ki bi puobi fabni ki buudi
o po.
28 K o gbagi ki maadi ba:... jerusalem puoba, da buudi
mani n po, ya mua mani i yula po yeni i bila.
29 Kelima a dana baadi, k tie pamanli ya puoba ki pia bid,
k tie ŋɔlmi, k kpeli ki ŋaani biga po.
30 Li yogunu bi ba maadi a juaciama: “baa mani ti po”, ki
gɔ maadi a juabila “legni mani po.”
31 Kelima bi ya tiendi dasɔngu mama ne, bi ji ba tieni
dakuogu ledi?
32 Bi bo ba yeni bibiadmu lie, k bo bi taani k kpaa ba yen
o.

33 Ban bo pundi ya kaano, ki bi yi li: “yukpabgu”, bi kpaa
jesu li dapɔnpɔnli po, wan yeni i bibiadmu lie yeni, yendi o
ganga po, o lielo o jienu po.
34 Jesu bo jaandi:... n baà, tieni sugli bi po, kelima bi ki
bani ban tiendi yaali. A minteela den tɔni o tiadi, titia, ki
bɔgdi bɔgdi.
35 O nuwuligu den se ki nua li kuli. k cedi o dogu yudanba
den ñuadi k sua:... wan ka den fabi bi niba, wan ji fabi oba,
o ki yedi k o tie U Tienu n lugdi yua kaa!
36 A minteela mɔ den se ki la o. B den nagni ki ten o, li
damilma,
37 ki maadi:.. a ya bani k a tie suifinba bado, fabi a yuli!
38 Bi den diani ki tabni o yuli po k sua: “o ne tie Suifinba
bado.”
39 I bibiadmu siiga, o yendi den sugdi jesu ki maadi a ki
tie U Tienu tondo kaa? (U Tienu n lugdi yua)
40 O lielo den ŋmian o:.. a ki jie U Tienu?
41 tinba wan dagdi yenli: ti pa, ti biid panli, ama, o nulo
ne ki pia tagiliba kuli.
42 K o pugni ki maadi:... jesu, ya tiani n po, ya yogunu k a
do a baa kani
43 Ki jesu maadi o:... yen i mɔni, dine mɔno, a baa ye yen
n aljada n,
44 Li den tie yensiinu nni, k u dogu kuli gaa ki bondi, li
bonbonli den waagi nani kudi ta yeni.
45 O Yienu ji dee nua, k o jaandiegu cabciangu padi siiga
nni.
46 Yeni ki jesu yigni:... n baa, n kubndi n naano a nugu
nni. Wan maadi ki gbeni k o kpe.
47 Rom minteelkpeli n la li kuli k o dondi U Tienu k
maadi:... yeni i mɔni, o ja ne bo tie U Tienu biga.
48 Ban den la yaali n tieni kuli, o nuwuligu den lebdi ki
kuni ki pua bi pala po.
49 Jesu donlinba yen bi pua yaabi n den ŋua jesu hali
Galile den se fagma ki diidi li kuli.
50 Ja ba den ye ki bi yi u Sosef, o bo tie suifinba taanli yua,
o den ki pia tagiliba kuli,
51 o den ki cengi bii ki tie Suifinba n suani yaali kuli. O
den maani ki caa Arimate yen Sude dogun ki gu U Tienu
baama.
52 O den gedi ki mia Pilat jesu gbanu(o kpiemo).
53 Wan den jiin o li dapɔnpɔnli po, k o finfin o a caba, ki
duan o li kuli nni. Naani k ba baa ki pi kpiemo daan.
54 Li den tie ŋaljuma, ki sua k saba da ki cindi.
55 Bi puoba yaabi den ŋua jesu hali Galile, bo ciani Sosef,
bi den diidi li kuli, ki la ban pi jesu maama.

56 Li puoli po ki lebdi ki kuni, ki pan bobni, ya kpanma
nulu mani yeni tolali. Bi den gu Saba daali nani yiko n buali
maama.

Diangbenga 24

1 Laadi daacincinli ku siŋapanpangu, ke bi puoba bobni
ya tulali nuulu n mani, ki gedini li kakuli kani.
2 Ki diidi ki sua ke ya tangu n bi luoni li kakuli bulñɔbu
bindi ki ŋa u tanfalu ke u yaa.
3 ke bi kua li kuli nni, ama baa la O Diedo Jesu, gbannandi.
4 Ban ji ye see, kaa bani ban ba maali yaala, jaba lie ń ludi
ba, ki sedi bi kani, ki la ya tiadi n ñilgi
5 Keti jiwaandi cuo bi puoba yen kuli K b kul tibni a ke ji
maad K be n cedi ke i kpaani yua yaab n fuo siign?
6 O ji ki ye ne; o yiedi o ya tiani wan den maadi yaal ya
yogu ke o den ye Galile
7 Li buali ke nilo biga n'kua tbiid danba nu i nn, k ban
kpaa'o ke wan fidi ki yiedi dana taa daali.
8 ke bi ji tiadi Jesu maama.
9 Ke bi ñani li kuli; kani ki sani ki ban b waani bi piiga n
yendo
10 Li den tie Mari magdala, Jaan, Mari, Jak naa potɔba den
pugdi ki waani o ŋɔdkaaba
11 Ama, bi den ki ga li puoba maama, kelma li puoba
maama den ki pia ma yul
12 Lan yog'nu Piar sani ki gedi li kuli kani ki duandi ki sua
ke kadinga bili liba. Ke li lidi o bon cianla yen yaala n tieni.
13 Li daali, ke yegni bilie ged ya dogu ke bi yi Emaus piiga
n kilo lie, sedusalema dogu nni.
14 Bi den kali ki diidi yaala n tieni kuli
15 Ban cili ki boe, ki buali bi siiga nni yaala n tieni, ke Jesu
nagni bi kani, ki yegi yeni ba
16 Ama, bi nuni den kan fidi ki la o, ki bandi
17 Jesu ń maadi ba, yinba bilie ne cuoni ki maadi be ya
maama i? Ban sedi yeni li pabɔnli
18 Bi siiga nni, yua ke bi yi Keleyopasi ń jiini o, “Fini a
baba n ye Jerusalema ne, kaa bani ya bona n tieni nekanba
a dana ne?”
19 Jesu ń buali o “Be ya bona” ban jiini o “Li bona nua
Nasleti yua, Jesu, yua n den tie ya sawalpualo n pia u
paaciamu, U Tienu kani leni bi niba kani, o tuona nni leni
o maama nni.
20 Ke salga yidkaaba yudanba leni ti yikodi cuo o ki cabi
ke ban buu, ki cuo o, ki kpa o, ki kpaa o li daapɔnpɔnli po.
21 Ama ti bi daani ke wani n bi ba faabi Isayeli. Nn, Lani
baba ka, li bona ń tieni dantaali n yeni.

22 Ama, yaali n pugdi, ti cagli nni ya puoba n gedi li kakuli
po ku siŋapanpangu n kuani ti ku yaalidgu
23 Ban ki la ti gbannandi, ke bi guani ki maadi ke
malekinba dɔgdi bi kani, ki maadi ke o pia li miali
24 Ya jaba n bi ye leni ti gedi li kakuli po, ki sua ke li tie
nani bi puoba ń maadi maama yeni. Ama bi ki la o.”
25 Jesu ń yedi ba “hain, bi yanluodanba yaaba ya pala n
ki kagi leni mi dugi o sawalpualo ń yedi yaala ya po
26 Li den ki buali ke kirisiti ń la fala, lan ya bona po ka ki
fidi ki kua o kpiagdi nni i?
27 Ki cili hali Moyiisi, ki tuadi bi sawalpuaba, ki sɔgni ba
ya bona n nua wani o bá i diani nni kuli.
28 Ban den nagi ban caa ya dogbiga nni, ke Jesu tieni nani
o bua suagi liiga yeni.
29 Ke bi niidi o ki maadi o “Cani ti kelima li ji ŋmani
yenjuogu i, li daali juodi n yeni.” Ke Jesu kua ki ye leni
ba.
30 Wan kali yeni ba, ki bua ki bua di, ke o taa kpanu, ki
yadi mi yedŋanma li po, ki ŋmiidi, ki teni ba.
31 lanyogu ke bi nuni ji luodi, ke bi bandi o, ke o bodi bi
nunga nni.
32 Ke bi ji maadi bi ŋmiali nni, “Wan bi maadi leni ti u
sanu nni, ki luodi ti nuni i diani po yeni, ti pala bi ki co
nani u mu yeni ka aa?”
33 lanyognu, ke bi fii, ki gedi Jerusalema ki la ke piiga n
yendo yeni ke bi taani, ki ye leni bi lieba,
34 ki maadi, “O Diedo fii bi tinkpiba siiga, mɔmɔni liga. O
dɔgdi o yuli ki waani Siimɔn “
35 lanyognu ke bi tondkaliedba dugni ba yaali n tieni u
sanu nni ban bo yegi, yeni Jesu ń waani o bá maama, wan
ŋmiidi kpanu ya yognu ke bi bandi o.
36 Ban den maadi li bona maama ya yognu, ke Jesu wani
liga legdi ki sedi bi siiga nni, ki maadi ba, “Mi yanduanma
ń ya ye leni yi.
37 Ama, bi yama ń́ ŋmadi, ti jawaandi ń kua ba, ke li tie
nani bi la fanfandgu yeni.
38 Jesu ń yedi ba “la tieni ledi i ke i yama ŋmadi? Be ya
po i ke i buali i pala nni?
39 Diidi mani n nui leni n taana, li tie mini ligi i. Sii mani
nni ki diidi. Kelima ciciiga ki pia nandi ki buali kpaba nani
yin la ke mini pia maama.
40 Wan maadi yeni, ke o waani o nui leni o taana
41 Ban dá den tie yaaba n ki pia dudugdi yeni, ke li
pamanli ŋmadi yeni tama, bi den ki daani, Jesu ń maadi
ba, “yii pia jiema bá aa?”

42 Ban teni o janŋaadjenli.
43 Jesu ń ga, ki ŋmani bi nunga nni.
44 Ki yedi ba, “Min den ye leni yi n den maadi yi ke
ban diani yaali Moyiisi yikodi maama leni bi sawalpuaba
maama leni pisoma nni kuli buali ke lan tieni ki dudi i.”
45 Ki ji pibdi bi yama, ke li buali ke ban cengi i diani.
46 Ki maadi ba, “Yeni ke li diani ke li buali ke Kirisiti ń la
fala, ki kpe, ki yiedi bi tinkpiba siiga li daataali daali
47 Ke o yeli po, bi ba kpaandi o laabaaliŋamo, ki cili
Jerusalema, ki gedi i nibuoli kuli po, ke ban lebdi bi pala
ki baa bi tuonbiidi sugli.
48 Yinba n tie kasiedinba lanya bona po.
49 Diidi mani, n sɔni n Báa ñɔnianu i po. Ama, yin guudi
u dogu nni, hali ya daali ke u paalu ba ña tanpoli ki jiidi i
po.
50 Ke Jesu ñani ba ki gedi leni ba hali naani n nagni
Betaani. Ke o duoni o nui, ki yadi mi yedŋanma bi po.
51 Wan den yadi mi yedŋanma bi po ya yognu, ke o siedi
bi kani, ke bi duoni o tanpoli.
52 Lani ke bi dondi o, ki guani ki lebdi Jerusalema leni li
pamancianli.
53 Bi ji den li ye li jaandieli nni ki kpiagdi U Tienu yeli

Jan

1 U cilyogu, mi maam n bo ye, mi maama bo ye yeni U
Tienu, mi maama bo tie U Tienu
2 Mi bo ye u cilyogu yeni U Tienu.
3 Bi tieni bonli kuli yeni mani i. Ke ban tieni yaali kuli,
liba ki tieni ke maa ye.
4 Li miali bo ye mani nni i, ke li miali bo tie bi niba
yenyenma
5 Mi yenyenma yendi li bɔnbɔnli nni, ke li bɔnbɔnli ki tuo
ki ga ma.
6 Ke U Tienu sɔni nilo, o tondo, ke bi yi o Jan.
7 Ke o cua, ki tua kasiedi ki ba kadi ki maadi mi yenyenma
nni, ke yua kuli ń fidi ki dugi o maama po
8 O bo ki tie mi yenyenma, ama o dɔgdi ke wan saa i mɔni
mi yenyenma po
9 Li yenyenma bo tie yenyenmɔnma, ki cua ŋanduna nni,
ki yendi bi niba kuli po.
10 Mi bo ye ŋanduna nni, mani n tagi ŋanduna, ama
ŋanduna ki bandi ma
11 Mi bo cua mi yaaba siiga, ama mi yaaba naa bo tuo ki
ga ma.
12 Ama, yaaba n ga ma po yeni yaaba n dugi mi po, mi
cabi ba u paalu ke ban tua U Tienu bila
13 Bi mali ke li naa tie mi sɔma po, li naa go tie ti
gbannandi buama po ki nan buali o nisaalo buama po; ama
U tienu po.
14 Ke mi maama tua nisaalo, ki cua ki ye ti siiga, ki gbie
yeni li ŋanbli yeni i mɔmɔni; ke ti la, ki ñuadi o kpiagdi, ya
kpiagdi n tie ki bonjayenga yua n ñani Ba po ya kpiagdi.
15 Jan saa i mɔni o po, ki kpaandi, ki maadi: N maadi o ya
maama i, ki tua "Yua n ŋua n puoli po, bo liidi nni, kelima
o bo ye ke n dá ki ye.
16 O ŋanbli yeni o ŋalmani yaali n ki pia gbenma po, o
cabi ti li ŋanbili yeni mi yedŋanma,
17 Kelima Moyiis den teni yiko, ke li ŋanbli yeni i mɔmɔni
ñani Jesu kiristo kani i
18 Nilobá kuli ki kpeli ki la U Tienu; Ki bonjayenga yua n
ye leni Ba, wani n cedi k bi bandi o.
19 Jan kasiedi n ne: Jufnba bo sɔni Jerusalema salga
yidkaaba yeni yiko gbanbanda, ke bi cua ki buali o: "Fini,
a tie ŋma i?"

20 Ke o kadi ki yedi, kaa nia; o bo yedi ba ke wani ka tie
Kiristu.
21 Ke bi buali o: Li nan ga ledi i? A tie Eli yo oo? Ke o
yedi: mii tie o. Atie sawalpualo yo oo? Ke o jiini: N n.
22 Lanwani i, ban maadi o: A tie ŋma i? A ba yedi be a
yeceli po? lan todi ti tin caa yaaba sɔni ti u tondu
23 Wan maadi: mini n tie yua ya nialu n kpaandi ki
tinkuonga nni ki tua: «Naadi mani, ki sali O Diedo sanu,
nani o sawalpualo Esayi ń yedi maama.»
24 Farisienba ń sɔni ya tonda ń buali o:
25 Be n cedi ke a batise bi niba, ki naa tie Kiristo, kaa tie
Eli, ki naa go tie sawalpualo?
26 Jan ń jiini ba: «Mini, N batise yeni mi ñima. Ama ti
siiga nni, nilo ye, ke i ki bani o, ke o ba cua n puoli po
27 N ki dagdi yeni min lodi o taacaaŋui.»
28 Ya bona ne kuli den tieni Betani dogu nni, Jurden
kpenjaali po, naani ke Jan bo batise bi niba.
29 Lan fandi, wan la Jesu, ke o kpendi o kani, wan maadi:
Diidi mani, U Tienu pabiga n yeni yua n piindi ŋanduna
biidi.
30 N maadi wani ya maama i, ki tua: «Nilo ŋua n puoli
po, ki nan lii nni, kelima o den ye ke n dá ki ye.
31 N den ki bani o, ama li tie ke lan tua bonwaankaali
Isayeli po, ke n cua ki batise yeni mi ñima.
32 Jan tieni ya kasiedi ne, ki waani: «N la ke mi foŋanma
ñani tanpoli nani ki kpajiega yeni, ki jiidi ki sedi o po.
33 N den ki bani o; ama yua sɔni nni ke n batise yeni mi
ñima yeni, wani n maadi nni: «ŋan ba la mi foŋanma ke
mi jiidi ki sedi yua ya po yeni, wani n batise yeni U tienu
Foŋanma.»
34 Ke n la, ki tieni kasiedi, ki waani, ke wani n tie U Tienu
Bijua.
35 Lan fandi, ke Jan go ye likani yeni o ŋɔdkaaba bilie,
36 wan la Jesu ke o pendi, ke o maadi: «Diidi mani U Tienu
Pebiga n yeni.»
37 Li ŋɔdkaliedba ń gbadi Jan maama, ban ŋɔdi Jesu.
38 Jesu ń gbagi ki la ke bi ŋua o, wan maadi ba: «I kpaani
be? Ban jiini o: Rabbi (li niima nni tie Canbáa - o tundka -
A ye le i?
39 Cua mani, ki diidi. Ban ŋɔdi, ki la wan ye naani, ki
tundi yeni o lan daali. Li den tie nani kudi piiga po yeni.
40 Siimɔn ninjua Andere den tie yaaba n gbadi Jan maama,
ki ŋɔdi Jesu yeni siiga nni, yendo.
41 Wani n kpia ki cendi o ninjua Siimɔn, ki maadi o: «Ti
la Mesi» (lani n tie Kiristu)

42 Ki ciani o Jesu kani, Jesu ń nuali o, ke o maadi: «A tie
Siimɔn i, Jonas bijua; bi ji ba yini a Sefas (li niima nni n tie
Tangu)
43 Lan fandi ke Jesu bua gedi Galile, ki la Filip, ki maadi
o: Ya ŋua nni.
44 Filip bo tie Betsayida yua i, Andere yeni Pieri dogu.
45 Filip ń cendi Natanayel, ki maadi o: «Ti la Moyiis ń diani
yua ya po yiko tili nni, ke bi sawalpuaba maadi o maama
yeni, Josef bijua, Jesu, Nasaret yua.»
46 Natanayel ń yedi o: «Bonŋanli ba fidi ki ña Nasareti
dogu nni ii? Filip ń jiini o: Cua ki diidi.
47 Jesu ń la ke Natanayel kpendi o kani, wan maadi o po
ya maama ne: Diidi mani, o ne tie Isarayeli yua i cain, laa
pia tudma!
48 Natanayel ń buali o: A bandi nni le i? Jesu ń jiini o:
«Hali ke Filip dá ki yini a ŋan bi ye bu kankanbu kani, n bi
la ŋa.»
49 Natanayel ń jiini ki yedi o: Rabbi, a tie U Tienu bijua i,
a tie Isarayeli Badciamo i.
50 Jesu ń guani ki jiini o: «Min maadi a ke n la ŋa bu
kankanbu ñiali n cedi ke a dugi; a ba la ya bona n yabi ki
cie ne.
51 Ki maadi o: «I mɔmɔni, n maadi yi, u yogu kpendi, ke
i ba la ke tanpoli luodi ke U Tienu malekinba do ki go ji o
nisaalo Bijua po.»

Diangbenga 2

1 Dana taa ń pendi, ke li pocaali tieni Kana dogu nni, Galile
diema nni. Jesu naá den ye li kani,
2 Bi den yini Jesu yeni o ŋɔdkaaba mo li pocaajaanma po.
3 Ku daamɔngu ń ti pɔdi, Jesu naá ń maadi: “Bi ji ki pia
daamɔngu.
4 Jesu ń jiini o: «Pua, be n ye mini yeni fini siiga? N yognu
dá ki pundi.»
5 O naá ń maadi o tuosɔnba: “O ya maadi yaali kuli, yin
tieni.”
6 Li sua ke cunbobciandi luoba ye li kani ki tie tana yaadi,
ke yengu kuli ba fidi ki ga boba lie bii a taa ñima. bi den
sieni ti juufinba ñincuoma bogda po i.
7 Jesu ń maadi ba: «Gbieni mani ti cunbobdi ne yeni mi
ñima.» Ban luuni mi ñima ki gbieni ti hali i ñɔmiani.
8 To, kabi mani ki gedi ki teni mi pocaajiema yudaano.
Ban kabi ki gedi ki teni mi jiema yudaano.
9 Mi pocaajiama yudaano n´ leni ya ñima n kpandi
mi daama, ki nan ki bani man ñani naani, ama ke Jesu

tuonsɔnba yaaba n luuni mi ñima yeni wani nan bani, wan yini o pocaano calo.
10 Ki maadi o: “Yua n bobni mi jaanma kuli yen cili ki ñani ya daama n mani, o canba ya ñuni ki guo, wan ji ñani ya daama n ki ŋanbi ki mani. Fini wani nan guuni mi daamanma hali yeni mɔlane.
11 Lani n tie Jesu ń cili ki tieni ya yaalidgu bonli Kana, Galile diema nni. Lani n dɔgdi ki waani Jesu yudandi, ke o ŋɔdkaaba tuo ki dugi o po.
12 Lani ń pendi, ke o jiidi, ki gedi Kapernawuma yeni o naá, o ninjaba yeni o ŋɔdkaaba, ke bi tieni li kani a dana waamu.
13 Juufinba paki jaanma den nagi, ke Jesu guani ki doni ki gedi Jerusalema.
14 Ki gedi ku jaandiegu nni, ki la ke yaaba n cendi i ligi yeni a yankpenkpenda kaa lienni, ki kuadi i nee, i pee yeni i kpaajiemu.
15 Ke o taa baabu, ki gbabi ke bu tua finfibli, ke o pua ki beli ki ñani ba ku jaandiegu nni, ki ñani ti yandi, ki tudi ki yayadi bi liglebdiba ligi, ki tudi ki luluni bi kaga yeni bi taablinba.
16 ki maadi a kpajekuada: «Ñani mani ne kuli ki fuadi, da cedi mani n Báa diegu ń kpandi kpenkpendidiegu.
17 O ŋɔdkaaba ń tiadi ke li diani ki waani: “A diegu yankuatuonli siagi n pali boncianla.”
18 Juufinba ń ga mi maama ki buali o: “A ba waani li laa yaalidgu bonli i, ki tuadi nanda?
19 Jesu ń guani ki jiini ba: «Pua ki mudi mani ku jaandiegu ne, dana taa baba ba dagdi min guani ki maa ki fiini gu.
20 Juufinba ń maadi: “Ti tieni piina n bina luoba i, ki maa ki juodi ku jaandiegu ne; ke fini wani tua ke aba guani ki fiini gu dana taa baba!
21 Ama o den maadi o gbannandi ya jaandieli i.
22 Lani n cedi, wan yiedi bi tinkpiba siiga nni, o ŋɔdkaaba tiadi ke o den maadi li maama, lani n den cedi ke bi dugi i diani po yeni Jesu ń den maadi ya maama kuli po.
23 Jesu ń den ye Jerusalema Paki jaanma dana nni, bi niba boncianla den la o yaalidgu tuona, ki tuo ki dugi o yeli po.
24 Ama Jesu wani den ki dugi bi po kelima o den bani bikuli.
25 O den ki bua ke bi tieni kasiedi nilobá po kuli kelima wani o bá den bani yaali n ye o nisaalo nni.

Diangbenga 3

1 Ama o nilo den ye Farisienba siiga nni, ke bi yii o

Nikodema, ke o tie Juufinba bado,
2 O den cua Jesu kani ku ñiagu, ki maadi o: “Rabbi
(Canbáa), ti bani ke a tie banciamo i, ki ñani U Tienu kani;
kelima obá kuli kan fidi ki tieni ŋan tie ya yaalidgu bona ne
li ya ki tie ke U Tienu ye yeni o.
3 Jesu ń jiini o: «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi a, nilo ya
ki guani ki mali ki pandi o bá, o kan la U Tienu diema.
4 Nikodema ń buali: “O nilo ba tieni ledi i, ki guani ki
mali, ki nan kpelgi o? O ba fidi ki guani ki kua o naá tugu
nni ki go mali ii?
5 Jesu ń jiini o: «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi a, nilo ya
ki mali yeni mi ñima yeni mi foŋanma, o kan kua U Tienu
diema nni.
6 Ti gbannandi ń mali yaali tie gbannandi, Mi Foŋanma ń
mali yaali mo tie Foŋanma.
7 Lan da lidi a ke n maadi a: «Li buali ke ŋan guani ki
mali, ki pandi a bá.»
8 U faalu figi un bua naani i, ke a gbia u fuugu, ama a nan
ki bani un ñani naani, ki caa naani. Li go tie yeni i, ya nilo
ke mi foŋanma mali o.
9 Nikodema ń buali o: “Li ba tieni ledi i?
10 Jesu ń jiini o: «A tie Israyeli banciamo i, ki nan ki bani
ya bona ne ee?
11 «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi a, ti maadi tin bani yaali,
ki tiendi kasiedi ki kadi ki maadi tin la yaali; ke yinba wani
nan ki tuo ki ga ti kasiedi maama.
12 N ya maadi tinga n ne maama ke maa pia o po dudugdi,
a ba tieni ledi i, ki ya dugi min ba maadi a tanpoli bona po?
13 Nilo bá̃ kuli ki doni tanpoli, li nan ya ki tie yua n ñanu
tanpoli ki jiidi yaa ka, O nisaalo Bijua yua n ye tanpoli.
14 Nani Moyiis ń den fiini ki sieni o waa ki tinkuonga nni
yeni, li buali ke ban fiini ki sieni o nisaalo Bijua mo yeni i,
15 lan fidi ke yua n dugi o po ń baa ya miali n ki pia
gbenma.
16 Kelima U Tienu buadi ŋanduna hali ki teni o bi-
jayendga, lan fidi ke yua n dugi o po wan da kpe ka, ama
wan baa ya miali n ki pia gbenma
17 Yin ya bani ke U Tienu ki sɔni o Bijua ŋanduna nni ke
wan jia ti buudi yeni ŋanduna ka, ama ke o po, ŋanduna ń
baa mi faabma.
18 Yua n dugi o po, bi ji kan jia o buudi; ama yua n ki dugi
o po, bi tuodi ki jia o buudi o, kelima o nan ki tuo ki dugi U
Tienu bijayenyenga yeli po.
19 Lanya buudi tie be i, mi yenyenma cua ŋanduna nni,
ke bi niba faadi li bɔnbɔnli ki cie mi yenyenma, kelima bi

tuona den tie tuonbiadi
20 Kelima yua n tie ti biidi ki bua yenyenma maama, o
kan gedi mi yenyenma nni, kelima mi ba pibdi ki waani o
tuonbiidi.
21 Ama yua n tuuni yeni i mɔni lingi mi yenyenma ń ye
naana, keli ma mi ba pibdi ki waani ke o tuona dagdi yeni
U Tienu ń bili maama.
22 Lani ń pendi, Jesu den yegi yeni o ŋɔdkaaba ki gedi
Jude tinga nni. O ji den ye li kani yeni o ŋɔdkaaba ki batise
bi niba.
23 Jan mo den ye Enɔn, ki batise bi niba, kelima mi ñima
den yabi li kani, ke bi niba mo kpendi boncianla ki bua wan
batise ba.
24 Lanyogu Jan dá den ki kua dansalga (li kpaadidieli nni)
25 Li sua ke Jan ŋɔdkaaba den gagi yeni Juufi yendo, ke li
nua mu cicibiadmu beliga jaandi po.
26 Ke bi cua ki la Jan ki maadi o: Rabbi, ŋan den ye yeni
yua Juurden kpenpuoli yeni, ŋan den tieni kasiedi yua ya
po yeni, o mo ji batise bi niba, ke bi kuli ji caa o ya kani i.
27 Jan ń jiini ba: “Nilo kan fidi ki baa yaali n kandi ban
puni o yaali tanpoli.
28 Yinba mono tie n kasiedinba, ke n maadi: “N ki tie
Kiristu, ama bi sɔni nni o liiga i.”
29 Yua n yeni o pocaano tie o calo i; ama o calo dɔnli yua
n kuu ba, ki cengi o poja maama pali mani boncianla yeni
wan cengi o ja nialu: lanya pamanli tie n mo ya pamanli i,
ki tie bonŋancianli.
30 Li buali ke wani ń ya kpedi ki pugdi, ke mini wadi.
31 Yua n ñani tanpoli yabi ki cie bonli kuli; yua n tie ki
tinga yua li tie tinga yua i, o maadi nani ki tinga yua yeni i.
Yua n ñani tanpoli n cie bi niba kuli.
32 O tiedi kasiedi, ki kadi ki maadi wan la yaali yeni wan
gbadi yaali, ama obá kuli naa cengi o kasiedi maama.
33 Yua n tuo ki ga o kaseidi maama kadi ki maadi, ki waani
ke U Tienu tiegi, ki tie mɔmɔndaano.
34 Kelima U Tienu ń sɔni yua maadi U Tienu maama,
kelima U Tienu ń teni o ya foŋanma ki pia biginma.
35 Báa bua Bijua, ki mubni bonli kuli o nui nni.
36 Yua dugi Bijua po baa pia ya miali n ki pia gbenma; yua
n ki dugi Bijua po kan la miali, ama U Tienu pabienli n baa
maa o yuli po.

Diangbenga 4

1 Farisien nba n gbadi ki ti yonbdaano laadi bi niba ki
wuulibi U Tienu ñima ki cie San.
2 I mɔni Jesu ka bi wulibi, o ŋuantieba n bi wulibi,

3 ko ñani Jude ki guani ki lebdi Galile
4 Li den tie mabili k wan tɔgni Samari,
5 k o caa ki te pundi Samari dogbigi ba ki bi yiil Sisaari,
lii bo fagi yeni Jakobi n den teni o bijua Sosiaf ya tingi yeni
kani.
6 Ki jakobi caali bo ye li kani, ki Jesu cuon cuoni ki te cɔgi,
ki ji kaa li caali kani, li den tie nani kudi lie yeni.
7 Ki Samari pua ba cua ki bua luuni mi ñima ki ñu.
8 Kilima o yegni den gedi o dogun, ki bua lingi li bonjekaali
9 Ki Samari dogun pua ne maadi o: ledi ki fin Juufi buali
min Samari pua mi ñima po i? kilima juufi nba yeni Samari
yabi bo ki mani.
10 Ki Jesu guani ki ŋmiani o: a ya bani U Tienu paabi, ki
bani yua n miadi mi ñima ki bua ñu ne, fini mɔno bo bi
miagu mi ñima, ki wan ten a mi ñinŋanbi.
11 K ol pua ne maadi, ti yonbidaano ŋaa pia bonli ki bi
luuni, ki li caalio mɔ gɔ ñua, a bua la le i li ñunŋanbi?
12 fin n cie ti baa jakobi yua n den teni ti li caali? li caali
ki wani yeni o bila yeni o bonkobdi kuli ñu.
13 Ki Jesu ŋmiani o: ya nibi kuli ñuni mi ñimi ne, o ñuñuni
gɔ ba cuobi.
14 Ama yua n ñu ya ñima k n ba teni, ñuñuni kan
bamgi cuogu, k min ba teni ya ñima baa tie o po nani
ñunbunbungi yeni ya mialiki pia gbemi ñima bundi lien
nni.
15 O pua yeni n maadi o: ti yonbidaano ten nni li ñima, ki
ñuñuun n ji da baa ki cuon, ki min ji da baa cua ne ki luuni
mi ñuma.
16 Ki Jesu maadi o, ki wan gedi ki pan yiini o calo n cua
na.
17 O pua yeni jiini, mii pia ja. Ki Jesu yedi o, a maadi mɔni
ki ŋaa pia ja i.
18 Kilima, a pia jabi mui, ki ŋan gɔ ye yeni yua mɔlane mɔ
ki tie a calo ka. A li yedi i mɔni.
19 O pua yeni jiini, ti Diedo, n bani k a tie U Tienu tondu
i.
20 Ti baa nba den dondi U Tienu li juali ne po i; ki yinbi ji
yedi ki jerusalem n pia naan kani ki baa dondi U Tienu.
21 Ki Jesu ŋmiani o pua yeni, ŋanbi ki cengi n maami, o
yogu baadi ki ji te kan gedi li juali po ki buali jerusalem ka,
ki bua dondi ti diedo (baa U Tienu).
22 Yinbi wani dondi yin ki bani yua i, ki tinbi dondi tin
bani yua, kilima gaapo ñani juufi nba kani.
23 Ama o yogu cuoni, li yogu pundi mɔno, yaabi n dondi
ti baa U Tienu yeni bi pali, i mɔmɔni nni, kilima ti baa U
Tienu kpaani yaabi n baa pug o i.

24 U Tienu tie fuoŋanbi ki ya dondo yeni i mɔmɔni.
25 K o pua yeni maad o: N bani k U Tienu tondu bi cua
(yua ki bi yigu krisu) o ti ya cua, o bi waani a bona kuli.
26 Jesu n maad o: min mɔno, min yua maadi yen a ne.
27 Li yognu ki jesu yegni guani, ki li yaakilidib yeni ban
lagu k o pagi yeni Samari pua. Ama oba naa tuo ki buali
wan kpaani bii wan pagi yen o yaali ya po.
28 Ko pua yeni ji ŋaa o cuali, ki lebdi o dogun ki pan maadi
bi niba.
29 Cua mani ki diidi ya ja n maadi n min sɔni yaali kuli,
wan ka baa tie krisui?
30 Ki bi nibi ñani o dogun ki cua jesu kani.
31 Ki li yognu, k o yegni balimo k wan di, ki tua Rabi ya
di.
32 Ama ki Jesu maadi ba: min pia ya jiem ki ba je yeni, i
ki ban li.
33 K o yegni ji maadi bi ŋmiali nni: ki nul n baa ten o mi
jiema k o jen biii?
34 Ki jesu yedi bi: n jiedi tie ki min sɔni yua n sɔni nni n
bua yaali, ki sɔni o tuona kuli ki juodi.
35 Yi maadi ki bontutugu yogu sieni ŋmaali na kaa i? Diidi
mani, n maadi; yaadi mani ki diidi o kpaabi, li ji pieni fuaa,
o bonyendi yogu pundo.
36 Yua pedi i dii, wan ga o paagu, o ji taandi li bona ki
ŋuundi ya miali ki pia gbemi bualin, ki lan fidi ki yua den
buli yeni yua n pedi n ya ye li pamanli nni.
37 Kilima ban maadi yaali tie i mɔni, yua buli ye oba i, ki
yua pedi mɔ ye oba.
38 N suani ki yin gedi ki pedi ya kpaabu ki dee koni; bi
tɔbi n den koni li kpaabu ki la fala, ki yinbi ji bi je bi fala
ñuadi.
39 Samari dogu n nibi boncianli bi tuo jesu, kilima o pua
yeni bi bi maadiba: o maadn min baa suani yaali kuli n
yenyienu n.
40 Samari yaabi cua ki la jesu, ki bi balimo ki wan cua k
ya ye yenbi, k o tieni bi kani daa lie.
41 Ki bi niba boncianli duu o po, ki dugni o maami po.
42 Ki bi maadi o pua yeni: laa tie ki ŋan yedi ti yaali ka
cedi ki ti du o po; tinbi mɔno den tuodi gbadi yeni i mɔni k
wan n tie ŋanduna gaapo.
43 Li dana lie n pendi, ki jesu ñani li dogun ni ki gedi
Gaaliile.
44 Kilima wan mɔno bi maadi k U Tienu tondikaabi kan
la li cɔligu bi dogun yaabi kani.
45 Wan pundi Gaaliile, k li dogun yaabi ŋanbi ki gaagu, ki
bi den la wan den tieni yaali Jerusalem m jaam yogu, k li

ma bi mɔ den gedi k b di li jaami.
46 K o guani ki lebdi Kaana, Gaaliile dogun ni, naani k o
bi cedi k mi ñim kpandi o damɔngu. L sua ki yiko daano ba
ye Kafarnawum k o bigi yia.
47 Wan gbadi ki jesu ñani Jude ki cua Gaaliile, k o nagni
o kani ki miagu sugli ki wan mɔndi ki jiidi Kafarnawum k
tebi o bijua, li sua ki li bigi nuud mi kuumo.
48 Ki jesu maadi o: i ya la ti palidi yeni yaalidigu bona, i
kan baa ki duu n po.
49 K li yiko daano maadi o: ti yonbidaano cua tin gedi ki
sua ki bigi da ki kpe.
50 Ki jesu maadi o: ya kuni, a bijua paag o. K o gaa jesu n
yedi o ya laabaali ki ji kuni.
51 O den paa o san po i, k o tuonsɔnla tuog o ki maad o, a
bijua paago.
52 K o bualib ya yognu po k o won paagi, ki bi maadi o: k
wonli kudlele yognu k o gbanu won sɔngi
53 K bi baa tiadi k li yognu k jesu won maad o k o bigi
paag o. Li daali ki wani yeni o deni yaabi kuani bi dindanli
jesu nni.
54 Ki jesu ñan Jude ki guani Gaaliile guani ki tieni
yaalidigu bona taalm lie po.

Diangbenga 5

1 Lani ń pendi, Juufinba den pia mi jaanma, ke jesu gedi
Jerusalema.
2 Jeruselema yeni, den pia ñunpindbuogu ke ku yi Jesu
danba maama nni, Betesda, ke gu kuu yeni li paloli bulñɔbu,
ki pia ciadi mu.
3 bi yianba bonciala den dua li ciadi nni kuli: a juama,
a diama, mu wabmu, yeni ti gbannankpiendi danba, ke bi
kaa ki guu mi ñima lengdima;
4 Kelima li den pia ya yognu ke maleki den yi jiidi ki gbidi
mi ñima; yua den kpia ki jiidi mi ñima ń gbidi ya yognu, o
den yi paagi; hali wan yia ya yianu kuli.
5 O yiamo den ye likani, ki yiagi hali piitaa n bina niin n
yeni.
6 Jesu ń la o ke o dua, ki bandi ke wan yiagi li waagi, ke o
buali o: «A bua ŋan paagi ii? ”
7 O yiamo ń ŋmiani o “N Diedo, n ki pia yua n ba todi nni
min jiidi ku ñinbuogu nni mi ñima ń lengdi ya yognu. N ya
nagni, n ba sua ke nitiano kpia ki jiidi ki ŋa nni.
8 Jesu den yedi o: «Fii ki taa a duakaagu ki ya cuoni.»
9 Lanyognu liga, o yiamo ń paagi, wan taa o duankaagu
ki ya cuoni.

10 Li den tie mi fuodma daali i, Juufinba ń buali yua n
paagi yeni; “Dinne tie fuodma daali, li ki buali ke ŋan taa a
duankaagu.
11 Wan guan ki ŋmiani ba: “Yua n paagi nni maadi nni ke
min taa n duankaagu ki ya cuoni.”
12 Ban buali o: “ŋma yedi a ke ŋan taa a duankaagu ki ya
cuoni?”
13 Ama yua n den paagi den ki bani yua n paagi o; kelima
Jusu den kua ku nilgu nni ke waa ji bandi o.
14 Lan pugni waamu ke Jesu guani ki cendi o li jaandieli
nni, ki maadi o: Mɔla, a paagi; ji da tieni tuonbiadi ke yaali
n cie a yianu ne ń ji da cuo ŋa.
15 Yua n paagi yeni ń gedi ki maadi Juufinba ke Jesu n
paagi o.
16 Lani n cedi ke Juufinba den ŋua Jesu yeni mi yibalma,
kelima o tieni lan ya bona mi fuodma daali.
17 Ama ke Jesu guani ki ŋmiani ba: «N báa li tuuni hali
yeni mɔlane, N mo tuuni i.
18 Lanyapo, ke Juufinba ji den lingi ke ban biani o miali,
kelima li ki tie wan ki cɔlni mi fuodma daali baba ka, ama
ke o yi U Tienu o báacelo, ki sengi o yuli U Tienu sensienu.
19 Lanwani i, Jesu ń guani ki ga mi maama, ki yedi ba: «I
mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, Bijua kan fidi ki tieni libá
kuli o yuli po, o tiendi wan nua ke Báa tiendi yaali i; ke Báa
ń tiendi yaali, Bijua mo tieni lani i, paadma bá kuli ki ye.
20 Kelima Báa bua Bijua, ki wangi o wan tiendi yaali kuli;
o go ba waani o ya bona n cie yin nua yaali ne, lan yaa ki
lidi yi.
21 Kelima, nani Báa ǹ yiedi bi kpienba, ki puuni li miali
yeni, Bijua mo puuni wan bua yua li miali.
22 Báa ki jiagi nilo buudi, ama o cabi Bijua i, li buujiali
kuli.
23 Li tieni yeni, ke yuakuli ń kpiagi Bijua yeli nani ban
kpiagdi Báa yeli maama. Yua n ki kpiagdi Bijua yeli, o ki
kpiagdi Báa yua n sɔni o.
24 «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, yua n cengi n maama,
ki dugi yua n sɔni nni po, pia ya miali n kan gbeni. Bi kan
jia o ya buudi, ama o ñani mi kuuma nni, ki kua li miali
nni.
25 «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, u yogu kpendi, u
pundi mɔno, ke bi kpienba baa gbia U Tienu Bijua nialu;
yaaba n ba gbadi lan ya nialu baa fo.
26 kelima nani Báa ń kubi li miali o niinni yeni, Bijua mo
kubi li miali o niinni yeni i, o cedi ke Bijua mo pia li miali
o niinni yeni i.

27 O puni o yikodi, ke wan ya jiagi ti buudi, kelima o tie o
nisaalo bijua i.
28 Li bona ń da lidi yi ka. Kelima u yogu kpendi, ke yaaba
n ye a kakula nni ba gbadi o maama ki ña bi kakula nni.
29 Yaaba n tieni mi ŋanma ba yiedi ki ya pia li miali, ama
yaaba n tieni ti tuonbiadi ba yiedi ban jia bi buudi.
30 N kan fidi ki tieni libá kuli n yuli po; nani min gbia
maama yeni, n jiagi ti buudi ke li tiegi, kelima n ki lingi n
ya yanbuama ka, ama yua n sɔni nni ya yanbuama.
31 Mini n ya tieni kasiedi n yuceli po, n kasiedi ki tie mɔni.
32 Nitiano ye, ki tiendi kasiedi n po, n bani ke wan tiendi
ya kasiedi n po tie mɔmɔni i.
33 I sɔni bi niba Jan po ke o tieni kasiedi i mɔmɔni po.
34 Mini ya po, nisaalo ka ba tieni kasiedi n po, ama n
maadi lani ke yin baa mi faabma i.
35 Jan den tie ya fidsanga n co, ki tuudi, ke i den bua yin
mangi i pala yeni o yenyenma waamu.
36 Min wani, n pia ya kasiedi n yabi ki cie Jan kasiedi;
kelima, Báa ǹ bili nni ke min sɔni ya tuona, min tuuni ya
tuona mɔno tiendi kasiedi n po ke Báa n sɔni nni.
37 Ke wani Báa yua n sɔni nni mɔno tieni kasiedi n po; i
ki kpeli ki gbadi o nialu, i ki kpeli ki la o nunga.
38 O maama ki ye i niinni, kelima i ki dugi wan sɔni yua
ya po.
39 I cogi ki kpaagi i diani nni, kelima i tama ke yini n ba
puni yi ya miali n kan gbeni: yini n tiendi kasiedi n po.
40 I nan ki bua yin ŋɔdi nni ki baa li miali.
41 N yudandi ki ñani bi niba kani ka
42 Ama n bani ke i ki kubi U Tienu buama i niinni.
43 N jiidi ki cua n Báa yeli po i, ke i ki ga n cangu; tiano
ya cua o yeceli po, i nan ba ga o.
44 I nan ba tieni ledi i, ki dugi n po, yinba yaaba lingi ti
yudandi i lieba kani, ki nan ki lingi ya yudandi n ñani U
Tienu baba ya kani.
45 Da maali mani ke min ba jalgi yi Báa kani; yua n ba
jalgi yi tie Moyiisi, wani ya po i, ke i pia li dandanli.
46 Kelima i ya bi daani Moyiisi nni, i bi baa dugi n po mo;
kelima o diani ki maadi n ya maama i.
47 Ama i ya ki pia dandanli o diani po, li ba ga ledi, yin ya
pia li dandanli n maama po?

Diangbenga 6

1 Lani n pendi, ke Jesu gedi Galile ñincianma jaalieli ke bi
go yi li Tiberiyadi.

2 ku niwulgu den ŋua o boncianla kelima bi den la wan
tieni ya yaalidgu bona bi yianba po.
3 Jesu ń do li juali po, ki ban kali yeni o ŋɔdkaaba.
4 Li den sua ke Paaki, juufinba jaanma nagi.
5 Jesu ń yaadi li yuli, kil a ke bi niba boncianla kpendi o
kani, ke o maadi Filipi: «Ti ba da le i kpanu ya niba ne kuli
ń baa ki di?
6 O den maadi yeni, ki bua wan bigni o i, kelima o den
bani wan ba tieni maama.
7 Filipi ń jiini o, "Ti ya daá bá dibala kobilie kpanu, li kan
dagdi bá juakuli ń baa bonjenga jenga.
8 O ŋɔdkaaba siiga nni, yendo, Siimɔn Pieri ninjua ń
maadi o:
9 " Naacenyendo ye ne ki pia kpanu amu yeni jami lie;
lani ba fidi ki tieni be yeni ya nicianba ne?
10 Jesu ń maadi: «Cedi mani ban kali. Likani den pia ku
muagu boncianla. Bi den ki luo niba tuda mu, ban cedi ban
kali.
11 Jesu ń ga kpanu, ki yadi yedŋanma li po ki go tieni yeni
i jami mo ya po, ki cedi ban bɔgdi ba, yuakuli ń ga wan bua
maama.
12 Ban ŋmani ki guo, ke Jesu maadi o ŋɔdkaaba ke ban
duo ban ŋmani ki sieni yaali ki da ŋa llibá ń bia.
13 O ŋɔdkaaba ń duo ban ŋmani a kpanu muuda ki sieni
ya bonjena, ki gbieni baabuodi piiga n tilie.
14 Li niba ń la ke Jesu ń tieni ya yaalidgu tuonli, ban
maadi: "One n tie yeni i mɔni ya sawalpualo n bo ba cua
ŋanduna ne."
15 Jesu ń bandi ke bi ba cua ki cuo o ki dini o li balcianli,
ke o yaadi bi kani, ki kua li juali nni wani obaba.
16 Ku jenjuogu ń pundi, ke o ŋɔdkaaba jiidi mi ñincianma
jaali po.
17 ki kua ku ŋadgu ki ba puodi li mɔgli, ki gedi Kaperi-
nawuma. Ku ñiagu den bii, ke Jesu da ki guani bi kani.
18 U faaciangu ń fii, ki fiini a ñinguona.
19 ban kudi ku ŋadgu ki fagdi waamu, ban la Jesu ke o
cuoni u ñingbanu po, ki nagdi bikani, ban jie.
20 Ama ke Jesu maadi ba: «Mini i, da jie mani! "
21 Bi den bua bantaa o ku ŋadgu nni, ama ke ku toli ban
caa naapo
22 Ya niwulgu n den se li mɔgli kunga den bani ke
ŋadyengu baba n ye, ama Jesu nan den ki kua li ŋadgu
nni yeni o ŋɔdkaaba, bi den gedi bi baba i.
23 Lan den fandi ke ŋadtiandi den ñani Tiberiyadi ki cua
naani ke Jesu den yadi mi yedŋanma kpanu yeni i jami po
ki teni ba ke bi ŋmani yeni,

24 Li niba ń diidi ki sua ke Jesu yeni o ŋɔdkaaba, obá kuli
ki ye li kani, ke bi kua ti ŋaditi, ki gedi Kapernawuma ki
baan lingi Jesu.
25 Ban puodi li mɔgli, ki la o nepo ya jaali, ke bi buali o:
“Rabbi, be yognu i ke a cua ne?”
26 Ke Jesu jiini ba: «i mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, i
lingi nni li nan ki tie min tieni ya yaalidgu bona ke i la ka,
ama yin den baa kpanu ki ŋmani ki guo yeni i.
27 Ya tuuni mani ki da lingi ya jiema n ba dudi ka ama yin
ya lingi ya jiema n kan dudi, ki baa tundi ki ye hali ya miali
n ki pia gbenma. O nisaalo Bijua n ba teni yi lanya jiema;
kelima wani ya po i, ke Báa U Tienu jaa o tanpɔn ki tieni mi
banma.
28 Ban buali o: “Ti ba tieni ledi i, ki sɔni U Tienu tuonli?
29 Jesu ń jiini ba: «U Tienu tuonli tie ke yin ya dugi wan
sɔni yua ya po i.»
30 Ban buali o: “A ba tieni o laa yaalidgu bonli i, tin ki
bandi, ki dugi a po? A ba tieni be i?
31 Ti yaajanba bo dini maani, ki tinkuonga nni, nani lan
diani maama: “Ke o teni ba ki tinga kpanu ke bi ŋmani.”
32 Jesu ń maadi ba: «i mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi,
Moyiis ka bo teni yi tanpoli kpanu; ama n Báa tieni yi tanpoli
kpanu mɔnli.
33 Kelima U Tienu kpanu tie ya kpanu n ñani tanpoli ki
jiidi, ki tieni ŋanduna li miali.
34 Ban maadi o: “Ti Diedo, ya tundi ki puuni ti lan ya
kpanu.”
35 Jesu ń maadi ba: «Mini n tie li miali kpanu. Yua n cua
n kani, koma ji kan cuo o, yua n dugi n po mo, ñuñuunu ji
kan cuo o.
36 Ama n maadi yi, i la nni, ama i naa dugi n po.
37 N Báa ń teni nni yaaba kuli ba cua n kani, yua n cua n
kani mo, n kan ñani o niinpo.
38 Kelima n ñani tanoli ki jiidi ke min tieni yaali n ki tie n
yanbuama ka ama yua n sɔni nni ya yanbuama i.
39 To yua n sɔni nni yanbuama tie ke min da buoni wan
teni nni yaali libá kuli, ama ke min guani ki yiedi la li
daajuodidaali.
40 N Báa buama tie ke yua n la Bijua, ki dugi o po ń baa ya
miali n ki pia gbenma, ke n go ba yiedi o li daajuodidaali.
41 Juufinba den bulni bulni bi ŋmiali nni, kelima o maadi
ke o tie ya kpanu n ñani tanpoli ki jiidi.
42 Ki maadi: “One ki tie Jesu ka aa? waa tie Josefi bijua
kaa? tin bani yua ya naá yeni o báa kaa? Li ba ga ledi i,
wan maadi: “N ñani tanpoli ki jiidi?”

43 Jesu ń jiini ba: «Da bulni mani i ŋmiali nni.
44 Obá kuli kan fidi ki cua n kani, li nan yaa tie n Báa yua
n sɔni nni yaa ka dadi o; n go ba yiedi o li daajuodikaali.
45 Li diani bi sawalpuaba tili nni: “Bi ba tundi bi kuli, ki
waani ba U Tienu ń tie yau. Lanwani i, yua n gbadi Báa
maama, ki ga o tundli ba cua n kani.
46 Li bua waani ke obá kuli ki la Báa, li nan yaa tie yua n
ñani U tienu kani yaa ka; wan wani i, la Báa.
47 I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, yua n dugi n po ba ba
ya miali n ki pia gbenma.
48 Mini n tie li miali kpanu.
49 I yaajanba den dini maana ki tinkuonga nni, ama bi
nan den kpe.
50 Ne tie ya kpanu n ñani tanpoli ki jiidi, yua n ŋmani lan
ya kpanu ji kan kpe.
51 N tie ya kpanu n pia li miali, ki ñani tanpoli ki jiidi. Yua
n ŋmani lan ya kpanu, o baa tundi ki pia ya miali n ki pia
gbenma; ke min ba teni a kpanu tie n gbannandi, ke n ba
teni ŋanduna kuli miali po.
52 Wan maadi lani i, ke juufinba ji gagi bi ŋmiali nni, ki
maadi: O ba ga ledi i, ki teni ti o gbannandi tin ŋmani ii?
53 Jesu ń maadi ba: «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi; i ya
ki ŋmani o nisaalo Bijua gbannandi, ki go ki ñuni o sɔma, i
kan ya pia miali i niinni.
54 Yua n ŋmani n gbannandi ki go ñuni n sɔma baa bia
ya miali n ki pia gbenma, n go ba yiedi o li daajuodikaali.
55 Kelima n gbannandi tie jiemɔndi ke n sɔma mo tie
bonñukaali.
56 Yua n ŋmani n gbannandi ki go ñ̃uni n sɔma baa ye n
niinni, ke n mo ye o niinni.
57 Nani Báa yua n fo ǹ sɔni nni yeni, ke wani Báa po i,
ke n pia li miali, lanwani i, yua n ŋmani nni mo baa pia li
miali n ya po.
58 Ne tie ya kpanu n ñani tanpoli ki jiidi. li ki tie nana
i yaajanba ń bo ŋmani maana, ki nan kpe yeni ka: yua n
ŋmani ya kpanu ne ba baa ya miali n ki pia gbenma.
59 Jesu den maadi la ya bona ti jaandiedi nni ki wangi
Kapernawuma yaaba.
60 Jesu ŋɔdkaaba siiga nni, boncianli den gbadi ya maama
ne ki maadi: “Ya maama ne paa mi gbadma; ŋma ba fidi ki
cengi ya maama ne?
61 Jesu den bandi ke o ŋɔdkaaba sɔbni ki maadi o ya
maama po i, ke o buali ba: «Ya maama ne jiendi yi bii?
62 I ji ya la ke o nusaalo Bijua, ke o guni ki doni wan den
kpia ki ye naani te? ...

63 Mi Foŋanma n puuni li miali; ti gbannandi ki pia fuoma.
Min maadi yi ya maama tie fuoma yeni miali.
64 Ama i siiga nni, bi tianba ye ki ji pia dudugdi. Kelima
Jesu den bani hali mi cilma yaaba n den ki dugi o po yeni
yua n ba te janbi.
65 Ki go pugni: «Lani ya po i, ke n maadi yi ke obá kuli
kan fidi ki cua n kani, li nan yaa tie ke Báa n puni o li paabu.
66 Ki cili lanyognu, o ŋɔdkaaba boncianla den fuadi ki ŋa
o, kaa ji yegdi yeni o.
67 Jesu ń buali o piiga n ŋɔdkaaliedba: «Ke yinba i, i kan
sani ki ŋa nni ii?
68 Siimɔn Pieri ń jiini o: “Ti Diedo, ti ba sani ki ŋɔdi ŋma
i? Fini n pia ya miali n ki pia gbenma maama.
69 Ti dugi a po ki go bandi ke fini n tie Kiristu, U Tienu
nigagdiŋamo.
70 Jesu ń jiini ba: «Mini ka lugdi yi yinba piiga n biliediba
aa? I siiga nni, yendo tie cicibiadga i.
71 O den maadi Siimɔn bijua, Juda Isikariyɔti i; kelima
wani n den ba janbi o, ki teni yibalinba, wani yua den tie
piiga n biliedba yeni nni, yendo.

Diangbenga 7

1 Li po n pendi, k jesu gedi Galile, o bo ki waagi Jude. Jufi
nba bado bo kpaani k ban kpagu
2 . Jufi nba jaam yaali ki yii jondi jaami bo nagi.
3 Lani ki jesu ninjab maad o, ña ne ki gedi Suude. K a
ŋuantieba n fidi la a tuona yaali k a suani.
4 Nilo k wuo wan suani ya tuonli: a ya suani lan tuonli
kuli, mɔndi ŋanduna nib kuli n band a.
5 O ninjabi bo ki pia o po li dandanli.
6 Jesu maadi ba: n yogu da ki pundi ŋama yinbi wan ya
yogu peli yogkuli.
7 ŋanduna kan fidi ki kuad i, min, o kuadn, ki dugni n tie
o sieda yua n wang o k o tuona ki ŋani.
8 Do mani, yinbi, li jaam po, min wani da kan do ki dugni
n yogu da ki pundi.
9 Wan maadi ba k gben, k o ñindi Galile
10 O ninjab n doni mi jaam po, li puoli po k o ŋɔd li wuolin
k bi niba k lagu.
11 Mi jaam yogu, k jufinba kpaan o ki maadi: o ye leee?
12 O niwuligun nni bi maadi o po ki tua: o tie nimɔni
(ŋantaadi daani), bi tianbi mɔ ya po: n n, o bɔndi bi niba(o
tiendi ti belbɔndi).
13 Bi nibi den jie yeni ban maadi jesu po jufinba gbadi.

14 Mi jaam ji mangi ki kua siinga yo ki jesu kua o jandiegu
nni ki cili ki cogni U Tienu maama.
15 Ki li ya k lidi jufinba k bi maadi: o tieni ledi ki bani mi
cogma ki nan ki kua o cogu(kalaatu).
16 K Jesu ŋmianba: n yikod k tie n yali ka, ama yua n sɔn
nni yali
17 Yua bua tie o buam, o b bandi ki lia n yikod ñaa U Tienu
kani bii n palu po.
18 Yua maadi o yuli po, kpaani o ñuadi baba i, ama, yua
kpaani yua n sɔn o ya ñuadi, tie yua mɔni k k bua jɔdi ki
maadi i mɔmɔni o ba nni.
19 Moyiis den ki teni li yikodi? Ama siign nul ki cɔlnil li
yikod. Be ya po i ki kpaani ki yin kpa nni?
20 K o niwuligu guani ji jiin o: ti cicibiadm ŋua a. Bi le n
kpaani ki ban kpa a ni?
21 K i Jesu yediba: tuonyenli baba k n tieni ki li yaa ki lidi
i kuli ne.
22 Moyiis bo teni yin ba cɔlni, l bo ki ñani Moyiis kan ka,
li bo cili yajaanba kani ki ti kɔndi bo cili, k a kɔndi saaba
daali
23 Nil ya gaa ti kɔndi saaba daali k nan cɔlni Moyiis yikodi,
be ya po i ki kɔn yen n k paagi o yiamo saaba daali?
24 Da bu mani yeni lugdm ama ya bu mani yeni i mɔmɔni
25 Jerusalema yaaba siiga, b tianba ń yedi, “Ban lingi yua
ki bua kpa ka ne ee?”
26 Diidi, wani n maadi wan bua maama yeni, ke bi nan ki
maadi o libakuli. Daalinba yikodanba ki bani ke wani n tie
Kiristo, bii laa tie yeni ii?
27 Ama ti bani li nilo ń ñani naankani wani.”
28 Ke Jesu tandi ku jaandiegu nni, ki tundi, ki tua, “I bani
nni, ki go bani min ñani naani. N ki cua n yuli po ka, Yua
n sɔni nni yeni tie o mɔmɔndaano i, i ki bani o.
29 N bani o, kelima n nani o kani i, wani n sɔni nni.
30 Bi den bigni ke ban cuo o, ama, obakuli den ki maani o
nuu o po, kelima, o yogu dá den ki pundi.
31 Ama ku niwulgu nni, boncianli den tuo ki dugi o po, ki
tua, “Kiristo ń ba ti cua ya yogu, o ba fidi ki tieni yaali n cie
ya bancianma yeni ya yaalidgu n tie ne ee?”
32 Farisienba den gbadi ke ku niwulgu sɔbni ki maadi
li Jesu maama, ke salga yidkaaba yeni Farisienba sɔni a
jakɔnda yudanba, ke ban cuo o.
33 Ke Jesu yedi, “N dá ye yeni yi u you waamu, ki ba ti
yuandi ki guani yua n sɔni nni po.
34 I ba lingi nni, ama, i kan la nni; min caa naani, i kan
fidi ki cua likani.”

35 Ke juufinba ji maadi bi ŋmiali nni, Ya nilo ne caa le i,
ke ti ba lingi o kikan la o oo? O bua gedi yaaba n yadi ki
kua bi nilanba siiga ki ban ya tundi ba bii?
36 Wan maadi ya maama ne mɔ tie be i, 'I ba lingi nni, i
kan la nni; min caa naankani, i kan fidi ki pundi likani'?”
37 Mi jaanma damiidi ligi i, li daacianli daali, Jesu den
tandi, ki maadi, ki tua, “U ñuñuunu ya pia yua, wan cua n
kani ki ñu.
38 Nani i diani nni, lan yedi yaali maama, “Yua n dugi n
po, li miali kpenu ñima ba puubi o niinni.
39 O den maadi Foŋanma maama, yaama ke yaaba n dugi
o po ba baa; bi dá̵ ki puuni Foŋanma, kelima, Jesu dá ki la
o kpiagdi.
40 Ku niwulgu nni, nitianba ń gbadi lanya maama, ke bi
yedi, “O li tie sawalpualo i yeni i mɔni.”
41 Ke nitianba yedi, “Kiristo n yeni.” Ama ke nitianba mo
yedi, “Kiristo ñani Galile yo oo?
42 I diani nni, bi ki yedi ke Kiristo ba ña Dafiidi cugli nni
ka aa, ki tie Betehema, Dafiidi dongbanli nni ka aa?”
43 Lanwani ii, ke mi paadma tieni bi siiga nni o po.
44 Nitianba den bua ban cuo o, ama obakuli den i maani
o nuu o po.
45 Ke sejenba yudanba guani ki la salga yidkaaba yeni
farisienba, ke bi buali ba, “Li tieni ledi i, ke yii guani yeni
o?”
46 Ke sejenba yudanba jiini, “Tii kpeli ki la ya nilo n maadi
nani wani yeni.”
47 Ke farisienba buali ba, “i mɔ bodi n yeni ii?
48 Yikodanba bii farisien bi ye lienni, ki tuo ki dugi o po
oo?
49 Ama ya niwulgu n ki bani yiko ne, sola bi po.”
50 Nikodema, (ya farisien n den tuodi ki dugi o po) yedi
ba,
51 Ti yiko cabi ke ban jia nilo ti buudi kaa cengi o ki bandi
wan tieni yaali ii?
52 Ke bi jiini, ki yedi o, “A mɔ ñani Galile yua yo oo?
Kpaagi i diani nni, ki lia sawalpualo ya ye, ki ñani Galile,”
53 Bi den yadi ke yuakuli kuni o denpo.

Diangbenga 8

1 Jesu den gedi olifi tiidi juali po.
2 Ku siŋaapanpangu nni, ke o go guani ku jaandiegu nni,
ke bi niba kuli cua o kani, ke o tundi ba.
3 Yiko gbanbanda yeni farisienba ń cua yeni ya pua ke bi
ludi o, ke o conbi.

4 Ban seni o pua yeni, bi niba kuli siiga, ki maadi Jusu:
“Canbáa, ti ludi o pua ne ke o conbi, ke ti cuo o.
5 Moyiisi yedi o yiko tili nni ke li dagdi ke ban lugdi ya
puoba n tieni yeni a tana: ke fini mo, a yedi be?
6 Bi den maadi yeni, ki bua ban bigni o, ki fidi ki jalgi o.
Ama Jesu den tibni, ki dangi yeni o nubili tinga nni.
7 Ban den li ŋua ki buali o yeni i, ke o yaadi ki sedi, ki
yedi ba: «I siiga, yua n ki pia tuonbiadi ń kpia ki lugdi o li
tanli.
8 Ki guani ki tibni, ki dangi tinga nni.
9 Ban gbadi Jesu maama, bi yantiali den jalgi ba, ban ji
ya yadi yendo yendo, ki cili bi nikpelo ki ban yadi ki gbeni;
Jesu ji den ye o baba i, yeni o pua, ke o se wan bi se naani.
10 Jesu ń yaadi ki sedi, o ji ki la bá niyendo, kase o pua
yeni baba, wan buali o: «Pua, yaaba n bi jalgi a yeni ye le
i? Obá ki buni ki cuo ŋa, aa?
11 O den jiini: “N Diedo, obá kuli.” Jesu ń maadi o: «N mo
ki buni ki cuo ŋa; ya caa, ki ji da sɔni tuonbiadi.»
12 Jesu go den maadi bi niba, ki yedi: «Mini n tie ŋanduna
yenyenma; yua n ŋua nni kan cuoni biigli nni, ama o ba baa
li miali yenyenma.
13 Lanyapo, farisienba ń yedi o: “A tiendi kasiedi a yuceli
po; a kasiedi ki tie kasiedi mɔno.
14 Jesu den guani ki jiini ba: «Bá n n ya tiendi n yuli po
kasiedi, n kasiedi tie mɔmɔni, kelima n bani min ñani naani
ki caa naani; ama yinba ki bani min ñani naani, ki buali min
caa naani.
15 Yinba jiagi ti buudi yeni ti gbannandi maalma i; mini
nan ki jiagi nilobá buudi.
16 N ya jia buudi mo, n bujiali tiegi, kelima mii ye n baba,
ama Báa yua n sɔni nni, ye yeni nni.
17 Bi diani i yiko tili nni, ke niba lie kasiedi tie mɔmɔni;
18 N tiendi n po kasiedi, ke n Báa yua n sɔni nni mo tiendi
n po kasiedi.
19 Ban buali o: “A báa ye le? Jesu ń jiini: «I ki bani nni ki
buali n Báa. I ya bi bani nni, i bi baa bani n Báa mo.
20 Jesu den maadi lanya maama, ki tundi ba ku jaandiegu
nni, ban den bilgi naani bi ŋalmani, ama obá naa den cuo
o, kelima o yognu daa den pundi.
21 Jesu go den yedi ba: «N caa n yeni, i ba lingi nni, i ba
kpe i tuonbiadi nni, i kan fidi ki cua min caa naani.
22 Lanyapo, juufinba ń maadi: “O bua kpa o bá yo oo, nani
wan yedi: «I kan fidi ki cua min caa naani? ”
23 Wan maadi ba: «I tie tinga yaaba i, mini tie tanpoli yua
i. yinba tie ŋanduna ne yaaba i, mini ki tie ŋanduna ne yua

ka.
24 Lanyapo i ke n maadi yi ke i ba kpe yeni i tuonbiadi;
kelima i ya ki dugi min tie yua po, i ba kpe yeni i tuonbiadi.
25 Ban buali o: “A tie ŋma i? “Jesu ń jiini ba: «Min yedi
yaama hali mi cilma yeni.»
26 N pia a bona boncianli ki ba maadi i po, ki go jia ti
buudi yeni yi li po. ama yua n sɔni nni tie mɔmɔndaano, ke
min maadi ya maama ŋanduna nni ne tie min gbadi o kani
ya maama i. ”
27 Bi naa den gbadi ke o maadi Báa (U Tienu) ya maama
i.
28 Lanwani i, Jesu ń maadi ba: «I ya ti fiini ki seni o nisaalo
Bijua, lanyognu i ba bandi min tie yua, ke n ki tie libá kuli n
yuceli po, ama n maadi ki dugni n Báa ń tundi nni maama
i. ”
29 Yua n sɔni nni ye yeni nni; waa ŋa nni n baba, kelima
yognu kuli, n tie yaali n mani o po.
30 Nani Jesu ń den maadi lan ya maama yeni, bi niba
boncianla den dugi o po.
31 Wan yedi Juufinba yaaba n den dugi o po yeni: «I ya
tuo ki ŋua n maama, i tie n ŋɔdkaaba yeni i mɔni;
32 I ba bandi i mɔmɔni, i mɔmɔni ń faabi yi.
33 Bi den guani ki jiini o: “Ti tie Abalahama puolŋuani i,
hali tin ye, ti naa tua nilo yonbi; li ba ga ledi ŋan maadi ke
ti bi ba faabi ti?”
34 Jesu ń guani ki jiini ba: «I mɔmɔni, i mɔmɔni n maadi
yi ya nilo n tiendi ti tuonbiadi kuli tie ti tuonbiadi yonbo
35 I bani ke yonbo ki tie yua n baa tundi ki ye ku diegu
nni ka; ama ku diegu nni bijua wani tie ku diegu nni yua i,
hali yognu kuli.
36 Lanwani i, Bijua ya faabi yi, i ba baa mi fuoma (i ba
yali i bá) yeni i mɔni.
37 N bani ke i tie Abalahama puoli ŋuani; ama i lingi ke
yin kpa nni kelima min maadi ya maama naa kua i pala nni.
38 N maadi min la yaali n Báa kani i; ama yinba tie yin
gbadi yaali i mo ya báa kani i.
39 Ban jiini o: “Ti báa tie Abalahama.” Jesu ń yedi ba: «I
ya bi tie Abalahama bila, i bi baa tuuni Abalahama tuona
i.»
40 Mɔlane, i lingi ke yin kpa nni, mini yua n maadi yi i
mɔni, ke n gbadi U Tienu kani i, Abalahama naa den tieni
yeni.
41 I tuuni i báa tuona i. Ban jiini o: “Tii tie conconbila ka;
ti pia báa yendo i, U Tienu.”
42 Jesu ń maadi ba: «U Tienu ya bi tie i Báa, i bi baa bua
nni, kelima n ñani U Tienu kani i, ki cua; n ki cua n yuceli

po ka, ama wani n sɔni nni.»
43 Li tieni ledi i, ke i ki gbia n maama? Kelima i kan fidi
ki cengi n maama.
44 I báa n tie setaani, ke i lingi ke yin tieni i báa yanbuama.
O tie nikpalo hali mi cilma, o naa ŋua i mɔmɔni sanu, kelima
i mɔmɔni ki ye o niinni. O ya pua mi tofaama, o maadi yeni
o yantiali; kelima o tie tofaadaano, ki go tie mi tofaama báa.
45 Nani min maadi i mɔmɔni yeni, i naa dugi n po.
46 I siiga nni, ŋma ba fidi ki waani n tuonbiadi? To. n ya
maadi i mɔmɔni i, be nan cedi ke i ki dugi n po?
47 Yua n ñani U Tienu kani, cengi U Tienu maama. I ki
cengi, kelima i ki ñani U Tienu kani ka.
48 Juufinba ń jiini ki maadi o: “Tii pia i mɔni yeni tin
maadi ke a tie Samari yua aa, ke ki cicibiadga ŋua ŋa aa?”
49 Jesu ń jiini: «Cicibiadga ki ŋua mini; min kpiagdi n
Báa yeli, ke yinba nan fanbdi nni.
50 N ki lingi n yuli po kpiagdi ka, yua n ye ki lingi n kpiagdi,
wani n go jiagi ti buudi.
51 I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, yua n ŋua n maama,
o kan kpe palbu.
52 Juufinba ń maadi o: “Mɔla wani i, ti ji bandi ke ki
cicibiadga ŋua ŋa. Abalahama kpe, bi sawalpuaba mo kpe,
ke fini nan yedi ke yua ga a maama kan kpe palbu.
53 A cie ti báa Abalahama yua n kpe yo oo? Bi sawalpuaba
moko kpe. A tama ke a tie ŋma i?
54 Jesu ń jiini: «N ya kpiagdi n yuli, n yudandi tie fanma.
N Báa n kpiagdi nni, yin maadi yua ke o tie i tienu yeni,
55 ama ke i nan ki bani o. Min wani bani o; n ya bi maadi
ke n ki bani o, n bi baa tie nani yinba, tofaadaano. Ama n
bani o, ki kubi o maama.
56 I báa Abalahama den mangi o pali yeni wan ba la n
daali dɔgdima; o la li, ke li tua o po pamancianli.
57 Juufinba ń maadi o: “A dá ki pundi bina piimu, ki nan
la Abalahama bii!
58 Jesu ń maadi ba: «I mɔmɔni, i mɔmɔni, n maadi yi, hali
ke Abalahama daa bo ye, n bo ye.
59 Lanya maama po, bi den taa a tana ki ba lugdi o; ama
Jesu den wuoni ki ñani ku jaandiegu nni.

Diangbenga 9

1 Jesu b pa o sɔnu po, ki te la jua ba k o tie juamo hali ya
yognu ki bi mal o.
2 K o yegntieba bual o: Rabi, o jua ne biidi be, bii o danbi
n biidi, ki bi mal o ko tie juamo o?

3 Jesu guani ki ŋmian bi: laa tie ki wani bii o danbi biid
ka, ama U Tienu n bua waani o buama maami o po.
4 Li buali ki lan tieni, ya yognu ki li faa kuli, yua suani ya
tuona; gu ñiagu ya cua, nul kan fidi ki sɔni tuonli ba kuli.
5 Hali ya yognu k n ye li ŋandunli nni, n tie yinyiemi li
ŋandunli nni.
6 Wan yedi yeni, k o sii ti ñɔsɔndi tingi, ki buuni ti tandi
yeni o ñɔsɔndi, ki ji taa li tandi ki faani o juamo ninbina.
7 Ki ji maadi o; ya caa ki ban faadi Silowe(ya yeli niima
tie sɔnŋa) ñincili. k o gadi ki pan wuli ki nuali.
8 O lieba yeni yaabi den yi ban o, ko miadi yeni ji maadi:
yua den yi kaa ki miadiyeni kaa a?
9 Tianbi den yedi: wani. Bi tɔba mɔ den maadi ki wan ka,
ki bi naani. Ki wani oba ji den yedi: “min ni”
10 Ki bi ji bual o: a tieni ledi k a ninbina nualii?
11 K o guani ki ŋmiani: ya ja ki bi yii u jesu yeni n den
buuni ti tandi ki faani n ninbina ki gɔ maadi ni, k min gedi
ki ban faadi Silowe ñincinli nni ki gɔ wuli, k n gedi ki pan
wuli, ki ji nuali.
12 Ki bi bual o: li ja ye lee? k o guani ki maadi ba: mii
bani.
13 Ki bi taa o ja yeni, ki gedi yeni o faalisien kani.
14 Jesu n bo buuni ti tandi ki faani o juamo nungi ko ji
nuali ya daali bo tie saaba daali.
15 Lani ya po n cedi ki farisien nba buali o wan tieni
maama ki te guani ki nual o, k o yedi ba: o buuni ti tandi
waami ki faani n nungi po, k n ji faadi, ki nuali.
16 Ke Farisienba tianba yedi, “Ya nilo ne ki ñani U Tienu
kani ka, kelima, waa cɔlni mi fuodma daali.” Ke tianba yedi,
“Li ba ga ledi i, tuonbiadi daano ń tieni ya yaalidgu bona
aa?” Ke mi paadma tieni bi siiga,
17 Ke bi go buali ojuamo, “A yedi be i, o ja ne po, nani wan
luoodi a nuni yeni?” Ke o juamo yedi, “O tie sawalpualo i.”
18 Juufinba dá bo ki li tuo ke o ja ne den tie juamo i, ke o
cedi ke o nɔanli, ki cedi ke bi yini o danba, ke bi cua ki sua
ke o nua.
19 Ke bi buali o danba, “One tie i biga ke i mali o ke o tie
juamo oo? Li nan ga ledi i, ke o ji nua mɔlane?”
20 Ke o danba jiini ba, “Ti bani ke ti biga i, ke o mali, ki
tie juamo.
21 Li tieni ledi, ke o ji nua mɔlane, ti ki bani lani i, ti go ki
bani yua luodi o nuni. Buali o mani, o ji ki tie biga ka, o ba
fidi ki maadi obá.”
22 O danba den maadi yeni, kelima, bi jie jufinba i. Kelima,
Jufinba juogi ki jagi ke yua ba tuo ke o tie Jesu, bi ba deli ki

ñani o bi jaandiegu nni i.
23 Lanyapo i ke o danba yedi “O tie cegdinka i, buali o
mani.”
24 Ke bi yini yua n den tie juamo, ki yedi o, “ŋan jaandi ki
kpiagi U Tienu, Ti bani ke ya ja ne tie tuonbiadi daano i.”
25 Ke o ja ne jiini, “N ki bani o ya tie nibiado. Min bani
yaali n tie ke N den tie juamo, ki ji nua mɔlane,”
26 ke bi buali o, “O tieni a be i? O tieni ledi i, ki luodi a
nuni?”
27 Ke o jiini, “N waani yi, ke yii bua yin cengi nni! Be n
cedi ke i go bua gbadi be i? Bii i mɔ bua yin tua o ŋɔdkaaba
i, bii laa tie yeni ii?
28 ke bi sugi o, ki yedi o, “Fini n tie o ŋɔdka, tinba wani
tie Moyiisi ŋɔdkaaba i.
29 Ti bani ke U Tienu maadi yeni Moyiisi, ama ti ki bani
yuane ń ñani naankani.
30 Ke o ja yeni jiini, ki yedi ba, “Li pia yaalidgu ke yii bani
wan ñani naana, ama, ke o nan luodi n nuni.
31 Ti bani ke U Tienu ki cengi biidi daano, ama, yua n
cengi o maama, ki tie o buama, o cengi o ya maama i.
32 Hali ŋanduna cilma, tii kpeli ki gbadi ke bi luodi yua n
mali ki tie juamo nuni.
33 Li nilo ya bi ki ñani U Tienu kani, o bi kan fidi ki tieni
libakuli.
34 Ke bi jiini ki yedi o, “A den li mali ti tuonbiadi nni i, ki
ji bua ŋan tundi ti ii?” Ki deli ki ñani o.
35 Jesu ń gbadi ke bi deli ki ñani o bi jaandieli nni, ke o
cendi o, ki buali o, “A daani O Nilo Bijua nni ii?”
36 Ke o jiini, ki yedi, O Diedo, o tie ŋma i, ke N ba dugi o
po?”
37 Jesu ń maadi o, “A la o, wani n maadi yeni a ne.”
38 Ke oja ne maadi, “O Diedo, N daani”, ki gbaani ki pugi
o.
39 Jesu ń maadi, “N cua ti buudi jiama po i, ke yaaba n tie
juama ń nɔanli, ke yaaba n yedi ke bi nua ń juani.”
40 Ke Farisienba yaaba n den ye likani, gbadi li maama, ki
buali o, “Timɔ tie juama yo oo?”
41 Jesu ń yedi ba, “I ya bi tie juama, i bi kan ya pia
biidibakuli, ama, i yedi mɔla, 'Ti nua,' lanwani ii, i bii ye
ti biidi nni i.”

Diangbenga 10

1 mɔni n maadi ke yua bua kua l yandeli n i kaa tɔgn i
diñɔbi kaa k nan yugi guoli, o tie suudi, o tie bibiadgi
2 yua tɔgni l yandeli diṅɔbi k kua n tie yankpaalo.

3-4 yua yi guu o diṅɔb yi luodi l ganli, wan kua i pei n
gbadi o lantɔgu. yaaba n tie u yii wan yiini yangi kuli k taa
o yeli k ña yemi niin po. U ya ñan yeni b kuli niin po, wan
gaa liigi ban yaa ŋua o puoli po. kelima b bani o lantɔgu
5 B kan tuo ŋɔdi caani. b bo sani mɔno k fagdi o kani k
dugni baa bani o lantɔgu.
6 Jesu bo pua'b l makpanjama i ama b nan bo gbadi l niimn
i
7 Jesu bo guani k maadi lani «yeni i mɔni n maad'i mi tie
l yandeli diñɔbi
8 yaabi kpia baa yeni kuli tie suuda yeni bibiadnmi ama i
pei naa sogi b maama.
9 Mi tie o diñɔbi yua kua n kani kuli, u faabi u ba n yeni.
u baa fidi k ya kua k gɔ ña k laadi u jiema k di
10 Suudi wan baadi k wan su i, k kodi k gɔ biidi; mini wan
baa k ban baa l miali yeni i mɔni k gɔ yaa ye t mandi n i.
11 Min tie u yankpaamɔni. U yankpaamɔn yi taa u miali
k lu i u pei po i.
12 ama ya nukpalo k tie yankpaali, kaa die yandi, ya la k
o yangbanli baadi, u bo ñɔli i pei k sani u yangbanl n baa
kua i pei siign i k yaam bi
13 u yi sani k dungn i u tuuni i ligi po i. i pei k tie bonli u
kani.
14 Min tie yankpaamɔni n bani i pei k pei mɔ gɔ ban'ni
15 Nani n baa n ban'n i k mɔ gɔ bani n baa yeni, n bo luni
n miali k fie n pei
16 n gɔ pia pe tɔbi k baa tie n yandeli n i yaabi l waani k
min kpaa b ban mɔyi, b mɔ bo sogi m maam k ban kuli n ji
taani k yaaa tie yandeyendu n pei k yaa pia yankpaa yendi.
17 N baa buam n i k u lugd'n, n bo lu n mial k gɔ guani k
gaa l miali
18 Nul kaa bo fie n mial, n yantiali k bo lu n mial, n gɔ pia
yiko yua k bo fid fidi guan k gaa l miali. n baa ṅ maadi k
min tuni yaali n yeni.
19 Jesu n maadi yeni k l cua yeni u ñɔniagu sufi nba
yudamba siiga n i.
20 B siiga n i boncianli bo yedi k pola n ŋua'ug, k u tie
gaadi. k be yaa po i k sogi u maam i?
21 K b tɔbi yedi k a pola n ŋua yua k maadi nandi ne kaa,
k sanpol bo fidi cedi juama n nuaal ii?
22 Sufi nba bo dini jaama yua k b yi guani tiadi o
jaanddeciangu ŋanma po yeni l bo tie o fawaapiegu yognu
i
23 k Jesu ye o jaanddeciangu n i, Salomɔni ciagu n i. k
cuoni k caa k gɔ k lebi.

24 K jufi nba yudama gobi k kaalind'o k bual'o yaa caa yeni
be yaa daali k gɔ bo cedi tin maal mlele i a po i? A yaa tie
kristo nan kadi maadi 'ti
25 K Jesu ŋmiam 'i «m maadi no k i k tuo? M tuuni o
yaalidigu tuona yaali n baa yeli po, l wangi min tie yua.
26 Ama yim k tuo k l tie mɔni kelima i k tie n yandel n pei.
27 N pei gbia n lantɔgu: n banm' i k b mɔ gɔ ban'n
28 ; N tenm'i yaa miali k pia gbenma; b kan baa kpe, nul
bia kan fidi ñanb'i n nuugi n i.
29 N baa n tugi'bi k teni 'n, u cie bonli kuli o baa kan fidi
fie bonli n baa nuugi n i
30 Min yeni n baa taani k tie nuyendi i
31 K sufi nba yudanma gɔ gandi a tanaa k bo jaa'og.
32 Lani k Jesu maadb'i «n tuuni a tuoŋanma boncianli yeni
n baa paalu k i la, lan yaa po k i gɔ bua jaan 'n a tanaa.
33 K sufi -nba yudanma ŋmian'o: t k bua jaa 'a a tanaa
tuonŋanli baa po kaa, ama k dugn i ŋan sugi u tienu ya po
i. A tie nufosaali k nan ji yiin i a ba u tienu.
34 K jesu maadi: la k diani i ñɔmaama yikotili nn i k maadi
k i tie i tieni?
35 l yaa tie k yiko tili n i k b yiin i tieni yim yaabi k u tienu
ñɔmaam nɔ'i. yua kuli bani k u tienu tili k pia piinmi.
36 yua k u baa yidi i yenŋanm k sɔn'o ŋanduna n i k yedi
k sugi u tienu! kilema n maadi k tie u tienu bijua.
37 Nyaa tuni n baa n yedi k min tuni yaali yi daa gaa n
maam.
38 Ama n yaa tuni n baa tuona, ki k gaa n maam mɔno yin
nan tuo k l tuona ñani u kani, k fidi bandi k n baa ye ye'n
k mɔ ye n baa n
39 K sufi nba yudanma gɔ ji kpaani k ban cuo'og ku febi k
yaadi.
40 K jesu guani k lebdi suurdeni kpenu puol po naani k
sani bon cindi wuuli b nibi yeni k ji ye lan po.
41 K b nubi boncianli ji baadi u kani k tua Sani bo k tuni
baa tuonyeli k l tie yaalidgu bonli. Ama wan bo yedi o ja ne
po yaal kuli bo tie mɔni.
42 Lan kani k nubi boncianli tuo k gaa Jesu.

Diangbenga 11

1 Jua ba bo ye Betani, k bi yigu Lasaar, li longbanli bo tie
Maari yeni o ninsalo Mart dogu i.
2 Lan Maari n bo jogi i tolaali Jesu ki gɔ tugi o yudi ki fiali
jesu taana, o ninjua n bo yia k yi Lasaar.
3 O ninsiabi bo sɔni ki ban waani jesu k o dɔnli buado naa
paa.

4 Jesu n gbadi li maami k o jiini: o yianu naa tie mi kuumi
yaali ka, ama, ti Diedo diema nni, ki fidi, k o nul bijua n la
ti yudandi.
5 Yeni lan ya kuli, Jesu bo buadi Marti yeni o ninsalo yeni
Lasaar.
6 Ya yognu k o gbadi ki Lasaar gbanu ki dagdi, o gɔ da bo
ki luo ki tieni daana lie naani k o bo ye yeni.
7 Yeni k o maadi o yegnkaabi, tin lebdi mani Jude.
8 K o yegnkaabi maadi o: canba, mɔlane k sufi nba bo
kpaani ban ja ŋa a tana, k a gɔ yedi k tin lebdi Jude i!
9 Ki Jesu ŋmiani: t ki pia piiga n kudi lie ka yienu nni i?
nul ya cuoni yienu, k o maadi bonli ki dugni o nua ŋanduna
ne yinyiemi.
10 Ama, nul ya cuoni bonbonli nni, o maadi ki dugni o ki
yegi yeni yinyiemi ba kuli.
11 Wan pua bi li maakpanjami ki gbeni, k o maadi: Lasaar,
ti dɔnli, guandi, ama n ba find o.
12 K o yegnkaabi maadi o: yonbidaan, o ya guandi, o bi
paagi.
13 Jesu bo bua yedi ba k o kpe i, ama k ban maal k o maadi
guamɔnbi.
14 Yeni ki Jesu maadi a sala siigni: Lasaar kpe o.
15 I ya po, k fidi k yin tuo yeni i mɔni, li tie n po pamanli
yeni min bo ki ye. Ama tin gedi mani o den po.
16 Be ya po i k Toma, yua bo tami k yesu yiedi bo maadi
o liebi, tin ŋɔdi mani ki mɔ kpe yeno.
17 Jesu den pundi ki sua ki Lasaar kpe o ki bedi hali dana
naa.
18 Nani Betani n bo ki fagi yeni Serusalemi yeni,
19 Sufi nba boncianli bo gadi ki bua tieni Marti yeni Mari
i kuufuondi.
20 Lan ya yognu ki Marti gbadi ki jesu pundi, k o hedi o
liigi bo, l bo sua ki Mari kaa o bulñɔbu nni
21 Marti maadi Jesu: yonbidaan a ya bo ye ne, n ninjua
bo kan kpe.
22 Ama, yeni lan ya kuli, n bani k a ya buali yaali ti Diedo,
ti Diedo ba teni a.
23 Jesu ŋmiani o: a ninjua bu yiedi.
24 N bani, Marti ŋmianio, o bu yiedi li daajijuogi daali.
25 Jesu maadi: min tie o yiedo, ki tie li miali. Yua pia li
dandanli ki duu n po bu la li miali, ba o ya kpe;
26 yua fuo ki dug n po, kan bangi ki kpe. A dug li po i?
27 Ke o maadi o: Nn, yonbidaano, n bani ke a tie Kiristo,
U Tienu bijua, yua ba cua li ŋandunli nni.
28 Wan yedi lani, ke o siedi ki gedi ki ban yini o ninsalo
Maari suoo. Ki yedi o, “Canbáa cua, ki yi a.”

29 Wan gbadi lani, ke o kudi ki fii, ki gedi o kani.
30 Li yognu, ke Jesu da ki pundi u dogu nni, ki da li ye
Marta ń tuogi o naankani yeni.
31 Juufinba yaaba n bi ye yeni o li dieli nni, ki baagi o yeni
ń la ke o kudi ki fii, ki ñani yeni, ke bi ŋɔdi o, ki maali ke o
caa li kakuli kani ki baa buudi i.
32 Maari ń cua Jesu ń ye naani, ki la o, ke o baa ki gbaani
o taana po, ki yedi o, “O Diedo, a ya bi ye ne i, n ninjua bi
kan kpe.”
33 Jesu ń la ke Maari buudi ke juufinba mo buudi, ke mi
maalma kua o, ke o yama ŋmadi;
34 Ke o maadi, “I piini o le i?, ke bi maadi o, “O Diedo, cua
na ki diidi.”
35 Jesu bo buudi.
36 Ke juufinba yedi, “Diidi mani wan den bua Lasaari
maama!”
37 Ama ke nitianba maadi, “Ya nilo n luodi yua n mali
juamo yeni, bi kan fidi ki cedi o nilo ń da kpe ee?”
38 Ke li bonli kua Jesu, ke o gbanu dá li ŋɔa, ke o gedi li
kuli kani. Li den tie tanfalu i, ke ku tangu bii bu bulñɔbu.
39 Ke Marta, o kpiemo ninsalo yedi Jesu, O Diedo, ya yognu
ne o nuugi o, tin pii o, dana na n yeni.
40 Ke Jesu yedi o, “N ki yedi a ke a ya dugi n po, a ba la U
Tienu kpiagdi ii?”
41 Ke bi biidi ku tangu, Ke Jesu yaadi ki diidi poli, ki yedi,
“N Báa, N tiendi a balga yeni ŋan cengi n maama.
42 N bani ke a li cengi n maama yogu kuli, ama, li tie ku
niwulgu yugu n taani ki lindi nni ne penio i ke n maadi yeni,
ke ban la ki dugi ke fini n sɔni nni.”
43 Wan yedi lani, ke o tandi ki maadi, “Lasaari, Fii ki ña
na!”
44 Ke o kpiemo fii, ki ñani; ke o nui yeni o taana fiini a
caba, ke li cabli bobni o nunga. Ke Jesu yedi ba, “findi findi
mani o, ki ŋa wan ya caa.”
45 Lani ke juufinba boncianli yaaba n bo cua Maari kani,
ki la Jesu ń bo tieni yaali, ji bo dugi o po.
46 Ama, nitianba guani ki lebdi farisienba kani, ki togdi
ba Jesu ń tieni yaali.
47 Lanyapo i ke salga yidkaaba yudanba yeni farisienba
taani yikodanba tantaanli, ki yedi, “Ti ba tieni ledi i? O nilo
ne tiendi yaalidgu bona boncianla
48 Ti ya ŋa o yeni, ke o tie wan bua yaali, bi niba kuli baa
dugi o po i; Roma yaaba ba cua ki fie ti tinfanma yeni ti
dogtieba i.”
49 Ama, ke nilo ye bi siiga ki yi Kayifa, ki tie lanyognu
salga yidkaaba yudaano, yedi ba, “Yi ki bani libakuli.

50 I ki bani ke niyendo ya kpe bi dogtieba kuli po, li baa
tu yeni ban buoni u dogu kui ii.
51 Ama, wani obá ka bo maadi li maama. Wan den tie
salga yidkaaba yudaano yeni, bi den pua o sawali ke Jesu
ba kpe ki fie bi niba miali.
52 Li ki tie bi dogtieba baba po ka, ama, o kuuma ba cedi
U Tienu bila yaaba n yayadi ŋanduna nni yeni ń guani ki
taani kaanyendu.
53 Lanwani ii, li daali ligi i, ke bi cili ki bobindi ban ba
tieni maama, ki kpa Jesu.
54 Lanyapo i ke Jesu ji den ki wangi o yuli jufinba nitaanli
nni, ama, o den fuadi ki gedi ku tinpiengu po, ya dogu nni
ke bi yi Efrayimi. O ji den ye lanpo i, yeni o ŋɔdkaaba.
55 Juufinba pendima jaanma ji den nagdi, ki juufinba
boncianla den ña dogtiani, ki do ki caa Jerusalema, ki ba
ŋuudi ki ŋanbi bi yula.
56 Bi den nua Jesu, ki maadi bi ŋmiali nni, ban den ye ku
jaandiegu nni ya yognu, “I maalma tie be i? Ke o kan cua
mi jaanma?”
57 Ke salga yidkaaba yudanba yeni Farisienba teni bu
ñɔbu, ke nilo ya la Jesu naani, wan tuali ba, ban cuo o.

Diangbenga 12

1 Pak (Mi Pendma) jaamna ń sieni dana luoba, Jesu ń
pundi Betani, Lasaar ń bo ye naani ke o yiedi o bi tinkpiba
siiga yeni.
2 Ban tieni o mi daajuojiema li kani Marta den den tieni
ba mi jiema ke Lasar kaa yeni o u jedikaanu.
3 Maari ń taa tolaade kɔnkɔnli yaal ya nuulu n mani ke
li dunga yabi, ki wuli Jesu taana po, ki gbaani ki fiadi fiadi
yeni o yudi; Tolaade nuulu ń ga ki yendi ku diegu.
4 O ŋɔdkaaba siiga yendi, Siimɔn bijua Suuda Isikariyot,
yua n ba ti janbi o ń maadi:
5 Be n cedi ke ti kan bi kuadi li tolaade ki ga ligi dibala
kobi taa ki todi a luoda a?
6 O den ki maadi yeni ke wan juogi a luoda ka, ama, o den
tie suudo i; wan den kubi bi ligbɔgli yeni, o den su ki jobdi
ban kpiendi ya ligi yin tua o ligceli.
7 Ama ke Jesu maadi: ŋa wan ya kubi li tulaade, ki guuni
n kupiima daali.
8 I ye yeni a luoda daali kuli; ama i kan ya tundi ki ye yeni
nni.
9 Bi niba boncianli ń gbadi ke Jesu ye Betani ban cua, laa
tie Jesu baba po ka ke bi cua, ama bi go den bua ban la
Lasaar, Jesu ń den yiedi yua bi tinkpiba siiga yeni.

10 Salga yidkaaba cianba ń kali ki jagi ke ban kpa Lasaar mo,
11 Kelima jufnba boncianli den yiedi ba Lasaar yiedma po,
ki ji ŋua ki dugi Jesu po.
12 Lan fandi, ke bi niba boncianli yaaba n cua mi jaanma
gbadi ke bi maadi ke Jesu caa Jerusalem,
13 Ban padi ti kaadbensɔngdi (ti biadi) ki tuogi o, ki ya
yigni: "Osana" Ti kpiagdi U Tienu yeli, mi yedŋanma yua n
cua O Diedo yeli po, Israyeli Badciamo!
14 Jesu den baa ŋunbiga, ki jagi nani lan bo diani maama,
15 Ji da jie Siyɔn bisalo; diidi, a badciamo kpendi, ki jagi
ki ŋunsiaga.
16 O ŋɔdkaaba dá den ki gbadi li bona niima nni; ama Jesu
ń baa ti kpiagdi, ke bi ji tiadi ke li bona den diani o ya po i,
Ke li den tie ke ban tieni yeni i, o po, lan tieni ki dudi.
17 Yaaba n den ye yeni o ya daali ke o den yini Lasaar li
kakuli nni, ki yiedi o bi tinkpiba siiga yeni, den saagi i mɔni,
ki tiendi o po kasiedi.
18 Ku niwulgu den tuogi o, kelima bi den gbadi ke o tieni
lan ya yaalidgu bona.
19 Ke farisienba ji maadi bi ŋmiali nni: I la ke i ji kan fidi
libá kuli, i gbali o; diidi mani, ŋanduna niba kuli ŋɔdi o.
20 Greknba siiga nni yaaba n den doni, ki cua ki ba pugi
U Tienu mi jaanma yogu,
21 Ke bi maadi Filiip, Betsayida, Galile diema nni yua, ki
yedi yeni mi niidma: Canbáa, ti bua la Jesu.
22 Filiip ń gedi ki maadi Andre bani bilie ń maadi Jesu.
23 Jesu ń jiini ba: «U yogu pundi ke o nisaalo bijua ń baa
ti kpiagdi.
24 «I mɔmɔni i mɔmɔni, n maadi yi, dibima ya baá tinga
nni, kaa kpe, mi baa ye mi baba i; ama mi ya kpe, mi ba
loni boncianla.»
25 Yua n bua o miali ba biani li, ke yua n luni li ŋanduna
ne nni baa tundi ki kubi li hali ya yogu n ki pia gbenma.
26 Yua n tuuni n tuonli, ba ya ŋua nni i; n ya ye naani n
tuonsɔnlo mo baa ye lankani i. Yua n tuuni n tuonli, Báa ba
selini o.
27 Molane n yama ji ŋmadi. N ba maadi be? ... Ba, faabi
nni ya yognu ne ... Ama lani ya po i ke n pundi hali ya
yognu ne.
28 Báa, kpiagi a yeli! Ke nialu ñani tanpoli ki maadi: N
kpiagi li, ki go ba kpiagi li.
29 Ya niwulgu n bi ye likani, ki gbadi, maadi ke li tie
taatantandi. Ke tianba yedi ke maleki n maadi yeni o
30 Ke Jesu maadi: Mini ya po ka ke i gbadi ya nialu ne,
yinba ya po i.

31 Mɔlane, ke bi jiagi ŋanduna ne buudi; Mɔlane, bi ba
tudi ki ñani ŋanduna ne naabiigki niipo.
32 Mini, bi ya fiini nni, ki tinga ne po, ki duoni nni, n ba
dadi bi niba kuli n kani.
33 O den maadi yeni ki wangi wan ba kpe maama i.
34 Ku niwulgu ń maadi: Ti gbadi ke yiko maadi ke Kiristo
wani baa tundi ki ye hali ya yogu n ki pia gbenma; li ga ledi
i, ke fini wani nan yedi ke: «Li buali ke ban fiini ki duoni o
nisaalo bijua? ŋma n tie li nisaalo bijua?
35 Jesu ń maadi ba: «Mi yenyenma dá ba tieni u yogu
waamu i siiga. Ya cuoni mani ke mi yenyenma dá ye i po,
ke li bɔnbɔnli ń da ti ludi yi. Yua n cuoni bɔnbɔnli nni ki
bani wan caa naani.
36 Mi yenyenma ń dá ye yi po yeni, yin ya dugi mani mi
yenyenma po, ki fidi ki ya tie mi yenyenma bila.» Jesu ń
yedi lan ya bona, wan fuadi fagma, ki ban wuoni kaatiani.
37 Hali yeni wan tieni ya yaalidgu bona boncianla bi
nunbu nni, bi den ki dugi o po
38 Ki fidi ke o sawalpualo Esayi ñɔmaama ń tieni ki dudi:
«O Diedo, ŋma gbadi tin tuodi ki waani ya tunda? O Diedi
nuu nan dɔgdi ŋma ya po i?»
39 Yaali n pugdi, bi den kan fidi ki ya dugi kelima Esayi go
maadi:
40 «O juani bi ninbina; ki juagi bi pala ke ban da fidi ki
ya nua yeni bi ninbina ki da gbadi yeni bi pala; ke ban da
lebdi bi pala, min tebi ba.
41 Esayi maadi lan ya bona ya yogu ke o la o kpiagdi, ki
maadi o maama
42 Ama, bá bi badtieba siiga boncianla den dugi o po, ama
Farisienba po, bi den kan kadi ki maadi ke ban da ti beli ba
ki ñani ba yiko bangma diena nni.
43 Kelima bi den bua ban ya dondi bi niba ki cie yeni ban
ya dondi U Tienu.
44 Ki nan sua ke Jesu bo kpaandi ki maadi: «Yua dugi n
po ki dugi mini ya po ka ama yua n sɔni nni ya po i.
45 Ke yua n nua nni nua yua n sɔni nni.
46 N cua nani yenyenma yeni ŋanduna nni ke yua n dugi
n po n da ye bɔnbɔnli nni.
47 Nilo ya gbadi n maama, kaa taa ma ki bili o pali nni,
mini ka ba jia o buudi; kelima mii cua ki ba jia ŋanduna
buudi ka ama ke min faabi ŋanduna i.
48 Yua n yie nni kaa ga n maama pia yua n ba jia o buudi;
min yaadi ki maadi ya maama, mani n ba jia o buudi li
daajuodkaali.
49 Kelima, mii maadi n yeli po ka ama Báa yua n sɔni nni
ya yeli po; wani o bá tuodi ki waani nni min ba maadi yaala

yeni min ba pua ya sawali.
50 N go bani ke o yikodi maama tie ya miali n ki pia
gbenma. Lan ya po i ke min maadi ya bona kuli, n maadi
nani Báa ń maadi nni maama i.

Diangbenga 13

1 Ke paki jaanma daa ki pundi, Jesu den bani ke o yogu
pundi ke o baa guani o ba po yeni yaa buanma ke o pia o
niba po yeni li juodima.
2 Mɔla Sitaani kua Suda Isikariyoti Simo bijua yua baa
kuadi Jesu.
3 Jesu den bani ke o ba mubini o bonli kuli ke wan mo
den baa U Tienu po i ke gɔ den baa guani o kani.
4 Wan jeni ki gbeni, o landi o liadili ki taa li cabili ki bugi.
5 ki nuudi o ŋuadikaaba taana ki fiadi yeni li cabli yia ke
o bugi yeni.
6 Wan pundi Simo pieri kani, ke o maadi o: «Yonmidaano,
a bua ŋuudi n taana yaaa?»
7 ke Jesu ŋmiani o: «I kan gbadi min tieni yaala ne niima
nni, yoguba yaa kaa.»
8 Pieri madi o: «A kan ŋuudi n taana paliba.» ke Jesu yedi
o: N yaa ki ŋuudi a taana, a ki pia n kani libakuli.»
9 Simɔn Pieri maadi o: «yonmidaano, daa ŋuudi n taani
o baba ka, ŋuudi n yuli yeni n nui mɔ»
10 Jesu ŋmiani o: «Yudi ki ŋuudi a taana ji kpaani ban
ŋuudi o ki pugini kaa wan fidiki ŋanbi ke yaa ŋani, yi yan,
ama yi kuli kaa»
11 Jesu den bani yua bi kudi o, laa po n cedike oden maadi:
«yi kuli kaa ŋani»
12 Jesu n ŋuudi bi taana ki gbeni, ki gadi ki kali yeni o
tiadi, ki maadi ba: «yi bani min tieni yaala?
13 I yin yonmidaano yen canbaa.
14 Li yaa sua min canba yeni yonmidaano n ŋuudi i taana,
i mɔ n yaa ŋuudi i lieba taana.
15 kelima binbiiguken teni ike lan fidi ke mɔ n yaa tie nani
min tieni yeni.
16 I mɔni yeni i mɔni, n maadi i: tuonsɔnlo ki cie o canba;
yeni mɔ ke o tandi o kicie yua sɔni o.
17 I yaa bani lan ki cɔlni a, baliga tie i yaa le.
18 N ki maadi i kuli kaa, kelima n pia min gandi yaaba i.
19 N maadi ki sua ke li bona daa ki tieni ke yin fidi ki bandi
min tie yua.
20 I mɔni po i mɔni po n maadi; yua n gaani ga n tondo
yua n gaani ga yua sɔni nni.

21 Jesu bo maadi li maami kelima li ŋmadiyaama lani ke
o maadi: «I mɔn po i mɔni n maadi, i siga nni yendo baa
kuadi nni.
22 O ŋuantiba ji dennua bi lieba ki buali bi ŋmiali nni wan
maadi yua.
23 wan den bua yua den dua opo.
24 Ke Simɔn Pieri sɔbi sɔbi o tubili nni ki yedi o«Jesu
maadi ŋmai i?»
25 ke o nangini Jesu kani ki buoli o, «Yonmidaano, ŋmai?»
26 Li yogunu ke Jesu yedi o: «Min ba teni yua kpanu» ki
taa ki teni Juda, Simɔn Kanati biga.
27 kpanu po n pendi, ke sitaani kua o; ke Jesu yedi o «ŋan
bua tieni yaali yeni tieni toni.
28 Jesu n deni maadi, bani yaabi n deni kaa nulo baa kuli
die bani li niima nni.
29 Bi tɔba de maali ke Suda n kubi i ligikpɔgu yeni ke Jesu
den maadi o, «Daa mi janma tiadi» Bi tɔba maalima den tie
ke u baa baa libaa ki teni talga nba i yedi»
30 Suda n gaa kpanu, ke o ñani toni ki sua ke li bondi o.
31 Suda n ñani ke Jesu yedi: «Mɔla o nilo bija laa ti
yudandi, ke U Tienu mɔ laa ti yudandi.
32 U Tienu yaa laa ti yudandi ki dugini o bija po, wani U
Tienu mɔ waani u yudandi u bija nni.
33 N biidi n jikan yaa ye yeni lan waagi. I baa kpaani n.
N ji maadi i mɔni nani min den maadi Sufa nba yudamba
yaala. I kan fidi ki cua min caa naani.
34 N bu teni lanbonpanli; yaa bua mani i lieba nani min
den ba i maama yeni.
35 Li po bi niba bu bandi ki tieni ŋɔdikaaba, ke li yaa tie
ki pia mi buama i lieba po.
36 Ke Simɔn Pieri yedi o: «N yonmidaano, a caa le i?» ke
Jesu yedi o: «A kan fidi ŋɔdi min caa naani, yogu baa yaa
kaa»
37 ke Pieri ŋmiani o: «N yonmidaano be n cedi ke n kan
fidi ki ŋɔdi a mɔla ne? Li yaa buali ke min kpe a po, n ye.
38 ke Jesu ŋmiani o: «A baa kpe n po? I mɔni yeni i mɔni
min maadi a; a ba nia taalimataa kaa ki bani nni ke-kokolo
daa ki buudi.

Diangbenga 14

1 Ke Jesu yedi: Daa ŋmadi mani yanmaka, i ya dugi u
tienu po yin ya dugi n mɔ po.
2 N baa deni pia li yiali boncianla, li ya bo ki tie mɔni n
bo kan yedi kin b gadi k ban cegni li yiali i po.
3 K guani ki tugi ki lan fidi mini nye naani, i mɔ n ya ye
li kani.

4 I bani ya sɔnu ki n caa.
5 Ki Toma yed'o; “yomdaano, tiki bani ŋani caa naani; ledi
ki ti bu bandi u sanu?”
6 ki Jesu yed'o: “N tie u sɔnu, i mɔni, limiali, nulo kan fidi
ki baa baa kani kiki tɔgini n kani.
7 I ya ban nn, i bani n Baa mɔ, mɔla mɔ i band'o ki goa
la'o.
8 Ke Filipi yed'o: “Yomdaano, waant'i Baa, ki lan dagidi ti
“.
9 Ke Jesu yed'o: Filipi, min waagi yeni maama yeni ki a
goa sua ki a ki bandin nni?
10 Da maali mani ke n ye n Baa nni ke n Baa mɔ ye n nni
ka? Mi maama yua ke n maadi ne ki tie mi buana ka, ama
Baa yua yenni yeni'n sua o tuona.
11 Daa mani nni ke n ye Baa nni, ke Baa mɔ ye nni, bii ya
du mani n po kitɔgini; n tuona po.
12 I mɔni yeni'i mɔni, n maadi, yua du n po, b tieni ya
tuona n gbengi ki cie min tie yaali nne kelima n caa n Baa
po.
13 yaali kuliki bu mia n yeli po, n bu tieni kilan fidi binuba
n bandi ke tienu bijuan o biju nn.
14 I ya mian nni yaali kuli n yeli po, n bu tieni.
15 I ya buan ni, yin cɔlni n lanbona.
16 N bu mia Baa, ki wan te ni todikaa bieno, yua baa tundi
ki ye yeni,
17 mi tagima yeni i mɔni. ŋanduna kan fidi gao kelima o
ki nua'o, k goa ki ban'o.
18 N kan ŋaai i baba kaa, n t b guan ni.
19 Li ya suli waamu, ŋanduna niba ji kani la'n. Ama yimba
wani bu la'n, kelima min baa fo yeni, i mɔ baa fo.
20 Li daali ke i bu bandi ke i ye n Baam, ki yen nni, ki mɔ
ye i nni.
21 Yua tuo ke goa mi maama ki cɔlni, wani n bua'n. N Baa
baa bua li daano, ki n mɔ buali daano. N bu legdi ki waano
min tie yua.
22 Lani ke suda bual'o (li ki tie Suda Iskariyoti kaa?). Be
ya po i ke a bu legidi ki waani a baa, timba n la'a, ke a nan
ji kan waani a baa ŋanduna yaba?
23 Ke Jesu guani ki ŋmian'o: Yua bua'n, u baa kubi mi
maama. N Baa baa bua'o. Min yeni n Baa u kani ke yaa
yen'o.
24 yua ki bua'n, u kani kubi mi maama. Min yedi yaali ne
ki tien yuli po maama ka. N Baa yua sɔn'nni yaali.
25 N yed'i li kuli ne ka daa ye yeni.
26 M tag yama yua tie i todika, ke n Baa bua sɔno n yeli
po n t an bu waani bonlikuli niimn.

27 N bu cabi yin ya ye laafia. N ki tieni nani ŋanduna yaabi n tieni yeni kaa. Daa ŋmadi mani i yama, da jie mani pu.
28 N tua i gbaadi min maad'i kin caa yeni ama ki goa bu guan nni i kanaa? li ya bosua ki buanni, min yedi ki n caa n Baa kani, i bo baa ye li pamanlinni kelima n Baa yabi ki cie nni.
29 N tuad'i ki yedi mɔlane kili bona daa k tieni, ki li ya t tieni yin tuo ki gaa yeni i mɔni
30 N ji kan maadi maacianma yeni yi kelima, ŋanduna ne yikodaano ba pundi, waa pia paalu n po,
31 Ama, ki fidi ŋanduna ń bandi ke n bua Báa, n tieni nani Báa ń bili ke min tieni maama i. Cedi mani tin fii ki siedi ne.”

Diangbenga 15

1 Mini n tie ku daamɔngu tiimɔnbu, ke n Báa tie o kuandaano.
2 O pedi ya benli n tuugi yeni nni, kaa luoni kuli, ki gbadi ki ŋanbdi ya benli n luoni, lan fidi ki ŋanbi ki loni.
3 I ji ki pia jɔgindi kelima min maadi yi ya maama po.
4 Ya ye mani yeni nni ke n mɔ ye yeni yi. Nani benli baba ń kan fidi ki loni, kaa tuugi yeni tibu, lanwani ii, i mɔ kan fidi ki loni, kase ke i ye yeni nni.
5 Mini n tie ku daamɔgu tibu ke i tie a bena. Yua n ye yeni nni, ke n mɔ ye yeni o o ba loni boncianla, kelima N yaa ye, i kan fidi ki tieni libakuli.
6 nilo yaa ye yeni nni, bi baa lu o nani li benli yeni, wan kuodi, bi baa gandi a bena, ke lu o muu nni, ŋan cuo.
7 I ya ye yeni nni, ke n maama mo ye yeni yi, mia mani yin bua yaali kuli yi ba laa.
8 I ya luoni boncianla n Baa ba baa ti kpiagidi lan waani ke i tie n ŋɔdikaaba.
9 Nani ti Baa n buadi nni maama nmo buadi yi. Ya ye mani n buama nni.
10 I ya kubi n maabilkaama, yi ba ye n buama nni nani min kubi n Baa maabilkaama, ki ye o buama nni yeni i.
11 N Maadi yi ya bona ne kuli, ke n pamanli n ya ye i niinni, ke i pamanli ń gbie ki dudi.
12 N maabilkaama tie, ke yin ya bua i lieba nani min bua yi maama yeni.
13 Nilo ki pia buacianma ki cie ke wan lu a miali o dɔnlinba po.
14 I ya tie a bona nani min bili yi maama, i baa tie n dɔnlinba.

15 N ji kan ya yi yi n naacenba, kelima o naaciemo ki bani
o canbáa ń tie yaali. N yini yi n dɔnlinba kelima, min gbadi
yaali n Baa kani, n cedi ke i bandi.
16 Yinba ka lugdi nni, ama mini n lugdi yi, ki sɔni yi, ke,
ke yin gedi ki loni a luana, ke li luana ń ya bii ye. Ke yin ba
mia yaali kuli n Báa kani, n yeli po, o ba teni yi.
17 Min bili ke yin ya tiendi ya bona tie, ke yin ya bua i
lieba.
18 ŋanduna ya nani yi, yin ya bani ke bi tuodi ki nandi
mini yo, ki fidi ki nandi yi.
19 I ya bi tie ŋanduna yaaba, ŋanduna bi ba buadi
lanbuali maama. Ama yin ki tie ŋanduna yaaba yeni, ke
mini n lugdi yi ŋanduna nni yeni, lanyapo i ke ŋanduna
nani yi.
20 Ya tiani mani min maadi yi ya maama, 'Naaciemo ki cie
o canbaa.' Bi ya waani nni fala, bi ba waani imo fala; bi ya
cɔlni n maama, bi ba cɔlni i yaama mo.
21 Bi ba tieni yi lanya bona kuli, n ya yeli po, kelima baa
bani yua n sɔni nni.
22 N ya bo ki cua ki maadi ba, bi bo kan ya pia biidi, ama,
mɔlane, bi ji kan baa sugli bi biidi po.
23 Yua n nani nni, nani n Baa mɔ i.
24 N yaa bo sɔni ya tuona ke obakuli kan fidi ki sɔni bi
siiga, bi kan ya bo pia biidi, ama mɔla, bi la likuli, ki nandi
mini yeni n Baa kuli.
25 Bi tieni yeni, ke yaali n diani bi yikodi nni ń tieni ki
dudi i, 'Bi nani nni fanfanma i.'
26 O candaano, min ba sɔni yua wan ña Baa kani, wani n
tie ya mɔmɔni Foŋanma yaama n ña Baa kani ya cua, o ba
tieni kasiedi n po.
27 I mɔ tiendi kasiedi n po, kelima i bo ye yeni nni hali mi
cilma.

Diangbenga 16

1 n wangi laa bona kuili ke lan ti tua yi po tan tuudi kaali.
2 bi ba ti ñani libalimaama bangima diena nni uyogu
kpendi ke yua n baa kpa yi baa nua ke o tuuni tuonŋanli
UTienu po.
3 o baa tiendi lanbona kuli kelima waan bani Ba bi mini
mo
4 n maadi yi lanbona, ke li yoginu yaa ti cua yin tiadi ki
den tuodi waani yi li kuli. den ki yidi yi cincinli yogu kelima
n den ye yni yi.
5 n ca yua n den sɔni nni kane ama yi niini nni ba yendo
ki buali nni a caa le?
6 yi pala gbie yeni li pabiidili kelima n waani la.

7 li sieni waamu n baa yedi imɔmɔni: “li baa ŋani yi po
yeni mini gedi, kelima n yaa gedi oTodika kan cua yi kani
ama n yaa gedi n baa suano yi kani.
8 yua n ba fiali ti nunsiidi yeni yaa cua yaa yoginu li baa
tie yaalidigu ŋanduna yaaba po. ti tuonbiadi po, mi teginma
po, yeni ti buudi po,
9 yaala n tie ti buudi po, kelima bi ki daani nni,
10 yaala ntie miteginma po, kelima n ca Ba po ki kaa go
laadi nni
11 yaala n tie tibuudi po kelima n jia ŋanduna bado ti
buudi.
12 n pia mi maama boncianla ki bua ki maadi yi, ama yi
kan fidi ki gbadima moala ne.
13 yaa yoginu ki moamoani fuama yua baa cua o baa
ŋmagidi yi imoamoani bonla kuli nni. kelima o kan yaa
maadi oyuli po maama ama wan gbadi yaali kuli o baa yedi
yi libona kul; i ki go waani yi yaa bona n baa cua.
14 o ba kpiagi n yeli kelima o ba ta yaa bonla ki n pia yeni
kuli ki yaa wangi yi.
15 nBa n pia yaala kuli tie n yaale. n yedi ki fuoŋanma
baa cua ki ga lin bonla kuli ke lan yaa tie n yali ke o wangi
yi.
16 li yaa pugini waamu, yi kan la nni, li go yaa pugini
waamu yi ba la nni.
17 o ŋɔdikaaba tianba den yedi bilieba, wan yedi ti yaala
yeni li tie be. li yaa pugini waamu yi kan la nni li go yaa
pugini waamu yi baa la nni kelima n ca nBa po?
18 lanwani bi den yedi omaadi be yaa maame ki yedi li
pugini waamu? tinba ki bani wan maadi yaala.
19 Jesu den nua ki bi pia i buali ki bua bualo. ke o yediba
yi bua buali nni min yedi yaala, li yaa pugini waamu yi kan
la nni li yaa go pugini waamu yi ba la ni?
20 i moamoani yeni i moani n maadi yi. yi buudi ki go
fabini ama ŋanduna wani yaa po li baa tie pamanle yi baa
laadi li paboanli ama yi paboanli baa lebidi ki tua pamanli
bonla.
21 li tie nani yaa pua n ye fala nni omadi yoginu yaa pundi
ama wan laa yaa fala yeni o mali yaa yoginu o kan go tiadi
o fala yeni po. yeni wan mali ki bipanga ŋanduna nni.
22 yinba mo yi pala boandi ŋanduna po ama yi ba guani
ki la nni yi pala mo baa ye li pamanli nni, nilo ba kan fidi
ki fie laa pamanli.
23 laa daali yi kan buali nni buali ba kuli imoamoani yedi
li yaa tie yi mia n Ba yaala kuli n yeli nni tieni la.
24 hali lan yoginu yi daa mia li ba kuli nyeli nni, mia mani
yi baa ba ke yi pala n mangi.

25 n maadi yi lan kuli yeni mikpanjama ama uyogu cuoni
n kan maadi yeni mi kpanjama ama n baa maadi yeni cain
hali ki li yieni nani n Ba n waani maama.
26 Li daali yi ba mia yaali kuli n yeli po, mii yedi ke n ba
jaandi ti Ba yi po;
27 Kelima Ba wan bua'i kelima yi bua nni. kelima i daani
k n ñani Ba kani ki cua.
28 N ñani Ba po ki cua ŋanduna n ni; ke go ba ña ŋanduna
nni ki guani n Ba po.
29 Bi ŋɔdikaaba den maadi: mɔla a maadi ke li yendi ti
po, naa go maadi k li pia galima.
30 Mɔla ti bandi ka bani bonli kuli ke ŋaa go bua buali ba
kuli lan bonli po, ti daan ke a ñan UTienu kani ki cua.
31 Jesu de guani ki yediba: i daan mɔlaa?
32 Diidi o yoginu pundi, nn li pundi ki gbeni mɔ ko, i ba
yayadi ki kuni yua kuli o den po, i ba ŋaa n ni n bebe ama
mii ye n bebe kelima Ba ye yen nni.
33 N maadi laa bonla ki yi fidi ki ba mi yanduanma n ya
po. Li ŋandunli nni, i ba pia a maba ama yin paagi yi ba: n
paadi li ŋandunli.

Diangbenga 17

1 jesu n den maadi lan bonli kuli yaa puoli po, o den yaadi
ki noanli tanpoli ki yedi: «NBa uyoginu pundi kpiagi ABijua
ki Abiga mo n kpiaga
2 ki kuli tie nani ŋan puni nni li bali bini saaliba kuli po
maama ke min pa ŋan puni nni yaaba kulu yaa miali n kan
gbeni.
3 yaa miali n kan gbeni tie ke ban bandi fini yua bebe yua
tie UTienu moamoani, yeni ŋan soani yua Jesu kilisiti
4 n kpiagi a, ki tinga po, n gbeni ŋan den puogi nni yaa
tuonli.
5 moala n Ba ke min fidi ki ba yaa kpiagidi ke n den cindi
ki pia hali ke ŋanduna daa tagi.
6 n teni ke ŋan den ñani yaaba ŋanduna nni ki puni nni
yeni bandi Ayeli, bi den tie a yaa yaaba ke a den puni nni
ba bi kubi amaama.
7-8 bi bandi moala ke ŋan puni nni yaala kuli ñani akani.
n teni ba amaama yaama ke a teni nni, bi gaama ki daani
ke bani ki ñani a yaa kani ki cua, ke fini mo n den soani
nni.
9 n miadi a, ŋan puni nni yaaba po, laa tie ŋanduna yaaba
po ka ke n miadi a, kelima bine tie ayaa yaaba.
10 yaala kuli n ye niini nni ye amo yaa niin nni, ŋan pia
yaala kuli mo tie nyaa yaale n pali mani li po.

11 mini kan yaa ye ŋanduna niini nni, ama, bani wani baa
ye ŋanduna nni kelima n kpendi a kani, Ba yua n gagidi ki
ŋani, kubi ba Ayeli po. yaa yeli ke a puni nni ke ban tua
yendo. nani mini yeni fini, n tie yendo maama
12 Min den yenba ya yoginu, n den kubiba ŋan den pun
nni ya yeli yeni, den kubiba ba ki bi siigin nni yendo ki bodi,
li ya ki tie ya biga ba bodi yaa ka, ke lan gbieni i diani n den
maadi yaali.
13 Mɔla n kpendi a kani, ama n den yedi lani, yali ki da
ye yenba, ki min fidi ki paa'ba n pamanli kuli.
14 N pun'bi a maama, ŋanduna niba nanba kelima bi
tie ŋanduna yaabi. Nani n mɔ n gɔ ki tie ŋaqnduna yua
maama
15 Mii miadi'ŋa ki ŋa ñanba ŋanduna ne ka, ama ki ŋan
kubiba yibalo kani.
16 Nani min ki tie ŋanduna yua maami, ba mɔ kɔ ki tie
ŋanduna yaabi yen.
17 Gagidi ki ŋanbiba i mɔmɔni nni kelima a maama tie
mɔmɔni.
18 Nani ŋan den sɔni nni ŋanduna ne maama, n mɔ ko
suani'ba yeni.
19 N gagidi(n kuogi) n yuli kelima bi ya po, ke ban mɔ ko
n gagidi bi ba i mɔmɔni nni.
20 M ii jaandi ban beba ya po ka, ama yeni yaabi kuli ba
te tuo ki daani nni kelima bi ya maama po.
21 Ki bi kuli n fidi ki tua yendo nani fin n baa n ye n nni
maama, ke n mɔ ye a n nni. N miadi'ŋa ki ban mɔ ko n ya
ye ti n nni, ke ŋanduna yaaba n gaa ki fini n suan nni
22 N punba ŋan den pun nni ya kpiagidi, ki ban fidi ki tua
yendo nani fin yeni mini n tie yendo maam.
23 Min ya ye bi ni nni, ka ye n ni nni, ki ban fidi ki tua
yendo i mɔni. ke li ŋandunli n bandi ka den sɔn nni ka
bua'ba ya buanma buolu kan bua nni.
24 N baa, ŋan pun nni yaabi yeni, n bua ban ya ye min
ye naani kani. ki ban fidi ki ya nua n kpiagidi yaali ka den
pun nni. Kelima a den bua nni hali ki ŋanduna da ke ye.
25 Baa yua tiegi, ŋanduna ki bani'na, ama min wani n
ban'na yeni yaabi kuli n bani ka sɔn nni.
26 N cedi ki bi bandi a yeli, n gɔ baa tiendi yeni ki ŋan pia
n po ya buanma n ya mi nni, ki min ya ye bi ni nni.

Diangbenga 18

1 Li puoli po ki jesu guani ki lebidi sedlon naani ko bo kuo
o goligun nni yeni o ŋɔdikaaba.

2 JIIda yua bo ba kuado, bo bani lan kani, kelima jesu den
m, aani ki kua lan kani yeni o ŋɔdikaaba.
3 Jiida bo yeggi yeni, sijenba yeni bi canba nba yabi den
kpa bi niba ki pugini Falisien nba, ke bi kubi a fida, togisi
nba yeni ti tondaadi.
4 Nani jesu n bani ya bona ba tieni yeni ko nagini ki maadi:
yi kpaani ŋmaa i?
5 Ki bi ŋmiani: Nasalete jesu, ki jesu yedi'ba: min n ye”
jida yua bo kuadi jesu bo ye sejem nba.
6 ko ŋmian'ba “mini n yeni” ki bi kuli lebidi ki ba puoli
po tinga nni.
7 ko pugini ki buali'ba: “i kpaani ŋmaa i?” ki bi ŋmiani:
Nasaleti jesu”
8 Ki jesu ŋmianbiba: “n tuodi ki maadi ki mini, lani, yi
cabi yaabi ne ki ban ya caa, li ya tieen ki kpaani mini.
9 Ne kuli den tieni ki lan fidi o maama n sɔni li tuonli. ŋaa
ten nni ya niba, ba yendo ki bia bi siiga nni.
10 Lani ki simɔ piali ñani o jugi o tuagun ki cua ki jia o
dindacianmo tuonsɔnlo tubili jienu po, Bi bo yi li tuonɔnlo
Malkist.
11 Lani ki jesu maadi piali: “guani ki ŋuuni a jugi o tuagun
nni, n ki dagidi yeni min la n ba n ten nni ya fala ya?”
12 Lani ki Jifnba liiga yabi yeni sijem nba cuo jesu ki lol'o.
13 Bi bo gadi yeno Ann yua bo tie Kaifi cuado kani, li binli
kaifi den tie yua kpa bi niba.
14 Li den tie ki wan n den yedi jufnba ki li ba ŋani ke nido
n kpe bi niba kuli po.
15 Simɔno piali den ŋua jesu, yeni ŋɔdika tianu. O den tie
ya ŋɔdika ko padicanmo bado bano, o den kua yeni jesu o
padicianmo bado lojagu nni,
16 Ama Simɔno piali den se niin ni buliñɔbu kani. Lani
ke ya ŋɔdika ke ko badicianmo yudaano den ñani ke maadi
yeni ya pua den gu o buliñɔbu teni piali kua.
17 Lan wani ya pua n den gu o buliñɔbu yeni den yedi
piali: “naani a mɔ gɔa tie o jua ne ŋɔdika kaa? “ko guani
ki yedi: “mii tie'o”.
18 Bi puobi yabi den gu den taani ki se ki yel o mu li kani,
bi den ta ti daadi ki cuon o mu ki yel kelima ti wadi den ye.
Pial mɔ kɔ den ye yenba ki se ki yel yen bani.
19 O kopadicianmo yudaano den buali jesu yaali n tie o
ŋɔdikaabi po yeni o banginma po.
20 Jesu den ŋmianoɔ: “den maadi asala nni ke laa tie
wuolin nni ka. N den bangi daali kuli li balimaama bangima
diena nni yeni li jaandielin nni jufinba yen taagi naan kani.
Mii den maadi wuolin nni.

21 Be ya po i ki buali nni lan ya buali i? Yi buali yaabi n
gbadi n maama”.
22 Jesu n den yedi lan ya bonla i, mintiel yudaano
yendo yua n den se yeni den pua'o “. Bi ŋmiandi yeni o
padicianmo?”
23 Ke jesu den guani ki ŋmianɔ: “li ya tie ki maadi ki tudi,
ŋan waan nni yaali n tie bonbiili, ama li ya tie ke n maadi
ki cuobi, be ya po kan puan nni?”
24 Anna den cedi ki bi gedi yeni jesu o padicianmo bado
Kaifa kani.
25 Piali den ye li kani ki yeli o mu, lani ki bi bualo: “a mɔ
ko ki tie bi ŋɔdikaaba siigin ne yua kaa?” Ko nia ki yedi:
“laki tie yeni.”
26 O kopadicianba bado naciemo siigin ni yendo, yua n
den tie ninja yeni piali n den jia yua ya tubili yeni den yedi:
“mii bo la'ŋa o gogidigu yen'o?”
27 Piali gɔa den nia ki pugini ki li yoginu ko kotogu buudi.
28 Bi den gedi yeni jesu Kaifa deni o bujia kaanu. Li tie o
siŋapanpangu, bani bi ba kan den kua o bujia kaanu kani
ki ban da jɔgini bi ba ki ban fidi ki je Paki jiema.
29 Lani ke Pilat den ñani ki den buali'ba; 'o jua ne maam
tie bee ki kub'o?”
30 Bi den guani ki ñian'o: “o naa jua yaa bo den nibiado
ti kan bi cuo'o.”
31 Pilat den ŋmianba: “ta'o mani yinbi yanba ki juagu ti
buudi ke ŋɔdi nani li balimaama n tie maama.” Bi den yedi
Pilata: “ti balimaami ki cabi tin cuo nilo ki jua o buudi ki
cuo ki kpagu.”
32 Bi den yedi yeni ke jesu maayedikaanma n kua, nani
wan den waani ko ba kpe ya kuumi.
33 Lani ki Pilati den guani ki kua o bujia kaano kani, ki
den yini jesu ki bualo: “fin n tie jufinba badicanmo?
34 Jesu den ŋmian'o: “a buali laa bualo a yuceli po bii li
tie ki ban mia'ŋa ki ŋan buali yeni?”
35 Pilata den bualo: “n mɔ tie jufi yo” A buolu yaaba yeni
bikopadicianma n cuo'ŋa ki cua ten nni. A tieni bee?
36-37 Jesu den guani ki ŋmianɔ: “n dienma ki tie ŋanduna
ne yaali ka, li ya bo tie yeni n naacenba bo ban kɔni ki
gaa nni jufinba kani. Mɔmɔni n dienma ki tie ŋanduna ne
yaanma ka.” Pilata den bualo: «lanwani a tie badiciamo
yo?» o den guano fini aba yedi ke n tie badiciamo li tie lani
yaa po yo ke n cua ki mali: “li ya sanu nni k n cua ŋanduna
nni ke min fidi ki tieni sieda i mɔmɔni po, ki yaabi kuli n
tie i mɔmɔn yaaba n cengi n nialo.”
38 Pilata den yed'o: “be n tie i mɔmɔn?” wan den yedi
lani, o den ñani ki gedi jufinba kani: “ki yedi, mii la o ja n

tieni yaali ki li bia.
39 Kelima li tie bogidili ke ŋan luodi dansaligi yendo ke ten'ti Pak jaanm ne. Lan wani yi nan bua ke min faabi yi po jufinba bado bii?”
40 Ke bi go taandi ki maadi: “laa tie lan jua, ama Banabasa” Ke sua banabasa den tie nikpalo.

Diangbenga 19

1 lanwani Pilata den ta Jesu ki teni Sojenba ki bi pua o agbana.
2 Sojenba den ta i konkoni ki piani ke li tie nani OBado fogilga yeni ki yilini Jesu yuli po, ki go lano gaali moangu.
3 bi den cuoni o kani ki tua ti fuonda fini jufinba Bado, bi go den pabino.
4 li yaa po, Pilata den guani ki ñano ku niwuligu kani ki yedi ba yi laa n baa guani yi nilo yeni yi baa bandi ke mii la ke o, pia tagili ba kuli.
5 Jesu den cua bi kani ki yili i konkoni fogiliga ki go la ku gaali moangu, Pilata den yedi ba noanli mani o joa nna ”
6 bi salayidka cianba yu danba yeni Aminteela yudanba n den la Jesu bi den tiani kpaa ki tabino lidapoanpoanli kpaa ki tabino li da poanpoanli po kelima mini wan ki la wan tieni yaa biidi yaala n pundi ban cuo o.
7 Jufinba den guani ki yedi o, tin wai pia li bali maama ye ma laa balimaama mo yaa po, ki li bili li pundi wan kpe, kelimao yedi ke o tie UTienu bijua.
8 Pilata n den gbadi lan bonla ku je jiegu den pugini.
9 o den guani ki kua u bujia kaakaanu kani, li yoginu Jesu naa den ŋmiano maama ba kuli.
10 lane kei Pilata guani ki bualo a kan ŋmiani nni li ba bii? ŋaa bani ke n pia yaa bali ki fidi ki gaa ŋa bi ki teni ban kpa ki tabina?
11 ki Jesu den guani ki ŋmiano ŋaa pia bali ba n po li yaa den tie ke li cabi tanpoli po. li tie lani yaa po yo ke yua n cuo nni ki tena tieni ti tuonbiadi gi cie ŋa.
12 wan den guani ki ŋmiano laa maama po, Pilata den kpaani wan ŋa o, ama Jufinba den tiani tiani ki yedi o, li yaa tie ke ŋa onilo na ŋaa tie Sesa doanli”
13 Pila n den gbadi laa maama o den ñani Jesu niin po u bujakaanu kani ki kali o kpali po ban yii yaa kaanu Pave, ama Ebilu nni bi yi u Gabata
14 li den tie ya daali ki bi baa bogini mi faabima jaanma daali, ki bua ki pundi kudi piiiga yoginu Pilata den yediba diidi mani yi bado yeni ”

15 ki bi tiani hali foagima foagima, kpaa ki tabino, Pilata den yedi ba: yinba yi ba n kpaa ki tabi yi bado? bi kopadicianba canbaan ba den guani ki ŋmiano tinba wani naa pia badi tiano se Sesa yaa ka

16 lanwani Pilata den cabiba ke ban ban kpaa ki tabino li dapoanpoanli po.

17 lane ki bi taa Jesu ki ñano cancanli ki bugino li dapoanpoanli ki teli ban yi naani (crame) Ebilu maama nni ki yi goligota.

18 bi den kpaa ki tabino lidapoanpoanli po, yeni nibilie yendo o jienu o tiano mo o ganu po.

19 Pilata mo den diani idiani ki tabini li dapoanpoanli po ki yedi one n tie Nasaledi, jsu Jufinba bado.

20 yaa Jufinba n den pendi ki cogi idiani yeni bi den yabi kelima ban den kpaa ki tabini jesu lidapoanpoanli po naankani ki den foagi yeni udogu nni, bi den diani li diani Ebilu, Laten, yeni Gileki.

21 bi kopadicianba yudanba yeni Jufinba den yedi Pilata, da diani ki jufinba bado ka ama ŋan diani o den yedi mini n tie jufinba bado.

22 pilata den guani ki ŋmiani ba mini n diani yaala n diani lane.

23 Aminteela n den kpaa ki tabini Jesu lidapoanpoanli po, bi den ta o tiadi ki boagidi kaani na, ke toatielo kuli ga kaan yendu, yeni o gaaligu yaagu n tie cabiyenli ki lugi yeni igaali otanpolo yeni gu tinga kuli.

24 li ŋamu po Aminteela den yedi bi lieba tin da padigu ama tin toa tiatia ki bandi yua n baa di. li kuli tieni ki baa gbieni yi diani n den maadi yaala kuli, bi boagidi n tiadi bi ŋmiali nni ki toani tiatia nliadiciangu po.

25 Bi toatieba den tini lan bonla kuli, Jesu na Maliyama yeni o naa waali kilopa yua nden tie pua Maliyama yeni Magidala yua maliyama laa puoba den se Jesu dapoanpoanli kani.

26 yaa yoginu ke Jesu den la ona yeni wan bua yaa ŋoadika ke o, se yeno o den yedi opua na noanli abijua nna.

27 o den yedi oŋoadika yeni noanli anaa, li yoginu o ŋoadika yeni den ta ki kuno o denpo.

28 li puoli po jesu den bandi ki libonla kuli tieni ki dudi moala nani idiani n den yedi yaala Jesu den yedi ba n bua ki ñu.

29 o ñin bogu den se ki gbie yeni mi ñinmiligima ki nagi li kani bi den ta ucietuogu tuuni ku lanba foagidigu ki ñua min ñinmiligima nni ki duoni o ñoabu kani ke wan ñu.

30 jesu n den leni mi ñinmiligima o den yedi li gbeni o
den tibini o yuli ki cabi o naano ki kpe.
31 li den tie li bogidili daali ki baa fandi mi fuodima daali
ki Jufinba ki den bua ki bi tinkpiba n yaa kpaa ki taabi
adapoanpoana po mi fuodima daali yaala n moani bi po,
jufinba den gedi ki ban mia Pilata ke ban kuakua ban kpaa
ki tabini yaaba adapoanpoana po taana ki ban kpe ban jiini
bi gbanandi.
32 A minteela den cua ki pua ki koani cincili yua, taana ki
tuani o lielo mo yaa taana bani yaaba nden kpaa ki taani
yeni Jesu
33 ban den pundi jesu kani bi den sua ke o kpe ki li waagi
baa den koani o yaa taana.
34 li yoginu minteeli yendo den coagi jesu logili li kpaanli
mi soama yeni mi ñima den ñana li kani.
35 yua n den la yeni n wangi sieda o sieda yeni tie
moamoani ki ban fidi ki mo daano.
36 lan bonla kuli den cua ki diani n den yedi yaala kuli n
tieni ki dudi o kpabili ba yenli kan kua.
37 idiani tiami go yedi bi baa la ban den mu yua yaa logili.
38 lan bonla kuli n den pendi Josefi yua n den tie Alimate
dogu nilo ki tie Jesu ŋoadika ŋa siili nni ama ki nan jie
jufinba den gedi ki mia Pilata wan punba ban taa Jesu
gbanandi Pilata den cabo Josefi den cua ki ta o gbanandi.
39 Nikodema yua n den cua Jesu kani ku ñiagu mo den
cua Josefi kani ki kubi mili tulale badiga ki li ŋmadi yeni
Alowe ki li kpiagu baa yaa tie nani kobiga.
40 ban den ta Jesu gbanandi ki yieno mi kuuma tiadi ki
ŋanbi ki fino nani Jufinba bogida n den buali maama bi ku
piili po.
41 ban den kpaa ki tabino naani ku gogidigu den kuu li
kani li gogidigu den pia li ka kuli yaali n daa piini kpiemo.
42 kelma lan de tie jufinba bogidili daali ki li ka kuonli mo
den koabi li kani bi denta bi den ta Jesu ki duano lien nni.

Diangbenga 20

1 Laadi o dacincinli daali o siŋapanpangu ki sua ki li da
biigi, Maliyama Makidala yua den gedi li kakuli po, bi den
la ki li tanli biid li kakuli ñɔbu kani.
2 Yeni ke bi san ki gedi Simɔ piali po yeni ya ŋɔdika ki
jesu buo'o yeni, o den yediba: “bi ñani ti yonbidaano li kuli
nni, ti bani ban bil'o naani.
3 Piali yeni o ŋɔdika lielo den ñani ki gedi li kakuli po.
4 Bi kuli den taani ki sani, ama ko ŋɔdika lielo den siani
ki cie Pial ke kpia ki9 pundi li kakuli kani.

5 O den guani ki diidi lien nni, o den la kadinga ki li bili tingin, ama waa den kua lien nni.
6 Simɔ piali den yuandi ki cua o puoli, o den kua li kakulin nni. ko la kadinga ki li bili tii po.
7 Yeni ya cabili n den fini o yuli, laa ya cabili ki den ta yeni kadinga ama li den pɔbi ki bili kaan tianu.
8 Yeni ko ŋɔdika lielo mɔ den kua, wan yua n den kpia ki pundi li kakuli kani. O den la ki daan.
9 Kelima hali yeni ti ye ya yoginu baa den ba ki bandi i diani n yedi yaali jesu po ko ba fii bi tikpiiba siigin.
10 Bi ŋɔdikaaba den guani bi diedi po.
11 Lan ya yoginu, Maliyama se niin ni li kakuli kani ki buudi; wan den buudi ya yoginu, o den tibini ki diidi li kakulin nni.
12 Ko la Meleki bonbilie ke bi la ti tiapiendi ki ka, yendo li yuli po o lielo m ɔ a taana po naani ki jesu gbannandi den dua.
13 Bi den yedo: “o pua, bee ntieni ka buudi i?” Ko ŋmian'ba: “kelima bi ñani bi yonbidaano, mii bani ban bilo naani.
14 Wan den yedi la ya bonla, ko ŋmagidi ki la jesu ko se li kani, ama waa den bani ki li tie jesu.
15 Jesu den yedo: “o pua be cedi ka buudi? a kpaani be? “O den mali ki li tie o gogidigu daano, lani ko yedo: “canba li ya tie ki fini n ta'o, wan nni naani ka duan'o min gedi ki tug'o.”
16 Jesu ŋmian'o: “maliyama “ko ŋmagidi ki maad'o Eblu maama nni ki yedi: “Adabbuni” li niinmin tie “canba”
17 Jesu maadi: “da si nni kelima n da ki doni n ba po, ama gedi n ninjaba po ki ban yedi'ba ke n ba do ki gedi n ba po yeni yua n tie yi mɔ ya ba. N baa leni imɔ ya baa.
18 Magidala Maliyama den cua ki waani ko la o yonbidaan, ki wani nyedo la ya lanbona.
19 Li daali yenjuogu i, li daacincinli laado nni, ya yoginu ka buliñɔna kuli den luo bi ŋɔdikaaba n den ye naani kani kelima bi den jie jufinba, jesu den cua ki sedi bi siigan nni ki yedi'ba: “mi yanduanma n ya ye yeni”
20 wan den yedi laa bonla, o den waani ba o niiyeni ologili yaa yoginu ke o ŋɔdikaaba den la ti yonbidaano bi pala den mangi.
21 Jesu go den yediba: “mi yanduanma n yaa ye yeni yi, nani n Ba n sɔni yeni n moko suani yeni.
22 Jesu n maadi ba ki gbeni kwe o piebi po ki maadi ba, gaali mani fuoŋanma.
23 yaa daano kuli ki baa di sugili o biidi po o biidi ba biini, yaa daano mo ke kan di sugili o biidi po biidi mo kan piini.

24 ke Jesu go pugini ki maadi “ke mi yanduanma n yaa ye
yeni yi, nani nBa n sɔni nni n moko suani yene.”
25 Jesu n maadi ki gbeni, kee o piebi bi po kimaadiba gaali
mani fuoŋanma, yaa daano ke yi baa di sugili o biidi po o
biidi baa piini ya daano mo ke kan di sugili o biidi po o biidi
mo kan piini.
26 dana nii puoli po oŋɔdikaaba den ye deni nni ke Toma
ye yeni ba: li yoginu ke agana kuli lo, ke Jesu ba ki sedi bi
siiga nni ki maadi: “mi yanduanma n yaa ye yeni yi.”
27 ki pugini ki maadi Toma nagini yeni a nubili, ki diidi
n nii, ki nagini yeni anubili ki sii n logili, da tami nnpo ya
daani nni.”
28 Toma den ŋmiano ki maadi: “n yonbidaano tie n
Tienu”.
29 ke Jesu maado kelima alaa nni ki daani nni, li pamanli
ye yeni yaaba daani kki laa nni.
30 ke Jesu go tieni mi banma boncianla oŋɔdikaaba siiga
yaa banma n ki diani yaa tili ne niini nni.
31 ama li bona den diani ke yin fidi ki tuo ke Jesu tie Kilisiti,
UTienu Bijua, yeni yi daani yi baa pia li miali o yaa yeli po.

Diangbenga 21

1 Lani ń pendi, Jesu go legdi ki waani o bá o ŋɔdkaaba
Tiberiyad mɔgli kunga. Wan den waani o bá maama n ne.
2 Siimɔn Pieri, Toma, ban yi yua Didim Natanayel, Galile
nni Kaana yua, Sebede bijaba yeni Jesu ŋɔdkaaba bilie den
taani ki ye
3 Siimɔn Pieri ń maadi ba: “N ba gedi u jankpaanu.” Ban
yedi o: “Ti mo ba yegi yeni a ki gedi.” Ban ñ ki kua ku
ŋadgu. Li daali, ñiamungu baa cuo pu.
4 Lan fandi, ke Jesu ye gbangbanli li jaali po; ama ke bi
ŋɔdkaaba ki bani ke li tie wani Jesu i.
5 Jesu ń maadi ba: «A bila, i ki pia bonjekaali i? Ban jiini
o: “n n “
6 Wan maadi ba: «Lu mani i taalu ku ŋadgu jienu po, i ba
cuo.» Ban lu nani wan maadi maama, ki ji gbali mi dadima,
kelima i jami den yabdi.
7 Jesu ń den ŋanbi ki bua ya ŋɔdkaa ń maadi Pieri: O
Diedo i! Siimɔn Pieri ń bandi ke li tie O Diedo, wan la o
liadli, ki ñagni gbanñagdigu, kelima o den ye benbili i. ki
baa mi ñima nni
8 Ya ŋɔdkaaba n sieni ń nagni yeni ku ŋadgu, ki dadi u
taalu ke u gbie yeni i jami, kelima bani yeni li gbangbanli ji
den tie nani nuukpanduna kobilie yeni.
9 Ban ñani ki doni gbangbanli, ke bi la ke a mukuana co,
ke i jami ye o mu nni yeni kpanu.

10 Jesu ń yedi ba: «Cua mani yeni yin cuo ya jami waamu na
11 Siimɔn Pieri ń kua ku ŋadgu nni, ki dadi ki duoni u taalu gbangbanli ke u gbie yeni kobga n piimu n jangbenga taa. Bá yeni i jami ń yabi maama kuli, u taalu naa den padi.
12 Jesu ń maadi ba: «Cua mani, ya di mani» Bá ŋɔdkaayendo ki paani o pali ki buali: “A tie ŋma i? “Ki nan bani ke li tie O Diedo i.
13 Jesu ń nagni, ki taa kpanu, ki teni ba; ki go teni ba i jami mo.
14 Li ji den tie mi taama n yeni, ke Jesu dɔgdi o ŋɔdkaaba kani, ki waani o bá hali wan yiedi bi tinkpiba siiga.
15 Ban dini ki gbeni, Jesu ń buali Siimɔn Pieri: «Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni ki cie bi ne i? Wan jiini o: “Nn n Diedo, a bani ke n bua ŋa. “Jesu ń yedi o: «Ya kpaa n pebidi.»
16 Wan go yedi o mi liema: Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni i? Pieri ń go jiini o: “Nn n Diedo, a bani ke n bua ŋa.” Jesu ń yedi o: «Ya kpaa n pañoe.»
17 Wan go buali o mi taama: Jonaas bijua Siimɔn, a bua nni i? Lan biidi Pieri pali yeni wan buali o taalma taa: “Abua nni i? Wan jiini o: “N Diedo, a bani bonli kuli, a bani ke n bua ŋa. Jesu ń yedi o: «Ya kpaa n pañoe,»
18 «N maadi a i mɔmɔni, ŋan dá den tie naaciemo, a den yen ñagni a bá, u gbanñagdu, ki gedi ŋan bua naani. A ya ti ciandi, a ba ti tandi a nui, nitiano ń ñagni a, ki gedi yeni a, ŋan ki bua ke a gedi naani.»
19 Jesu den maadi lani, ki bua wan waani Pieri ń ba ti kpe ya kuubuolu i, ki kpiagi U Tienu. Wan maadi yeni ki gbeni, ke o yedi o: «Ya ŋua nni,»
20 Pieri ń gbagi, ki sua ke Jesu ń bua ya ŋɔdkaa yeni, mi yenjojiema di yogu, yua n den kpagni ki buali Jesu: “ŋma ba (kuadi) janbi a?” yeni ke o ŋua ba;
21 Wan la o, wan buali Jesu: “N Diedo, one mo te, o ba juodi ledi i?”
22 Jesu ń yedi o: «N ya bua wan ya ye hali mi ba guani, li nan la ŋa le? Fini ń ya ŋua nni.
23 Lanyapo, laabaali den yadi li naataanli nni ke lanya ŋɔdkaa wani kan kpe. Ama Jesu den ki maadi ke o kan kpe ka; ama: “N ya bua wan ya ye hali mi ba guani te, li la ŋa le i?
24 Lan ya ŋɔdkaa n tie kasiedi ki wangi yi li bona po ne, o diani li bona. Ti bani ke o kasiedi tie mɔmɔni,
25 Jesu go tieni bontɔla boncianla. Li ya bi tie ke ti ba diani likuli, n ki tama ke ŋanduna kuli ba dagdi ki ga lan ya diani kuli.

JESU TONDIBA TUONA

1 Teofili li cincintili yua ke diani maadi yesu n cindi ki
tieni yeni wan tundi yaala;
2 Hali yeni ya daali k o bo doni poli pon
3 Li puoli po yo k o bo teni wan bo lugidi yaaba a
tuonsɔnba k o bo legidi bi nungi po o fala puolo po
fuoŋanba paalu. Dana piina o tundi legidi bi nungi nni ki
maadi u Tienu diema maama.
4 B den ya cendi liebi o den yi yedi'b ki ban da fagidi yeni
Jerusalemi ama ki nan da guudi bàa puoni u, nani wan bo
maadi «i gbadi n maama ke»
5 San bo wuuli hali yeni dinne yeni mi ñinma i ama yinba
ba ti wuli yeni fuoŋanba li dana kan fagidi»
6 Ban bo taani ya yogu ke bi bual'o: «badiciamo li yognu
i ke a ba sieni Israheli diema aa?»
7 K o maadi'bi «laa tie yin'bi ka bi bandi li yogu bii li
tinbuali yua ke u Tienu bàa cuo yeni u paaceli.
8 Ama i ba gaà u paaciamu ya yogu ke fuonŋanma ti
ba cua yim n ba tua mini yeni Jerusalemi sieda siedanba,
Jude yeni sanmaali kuli dogu nni yeni ki tinga n pan juodi
naankani kuli.
9 Yagu ke Jesu bo maadi'bi li bona kuli ki gbeni nani wan
bo nua tanpoli yeni, k o doni k u tawaligbangu baa ki legini
bi nunbina.
10 Ban go bo da nua tanpoli ya yogu, ki nibilie nagini bi
kani ki lani tiapiena.
11 Bi bo maadi: «Yimi galile yaaba be cedi ki se lan kani
ki nua tanpoli»
12 Lani ki bi bo guani Jerusalemi Olife juali po yua kɔbi
yeni Jerusalemi nani ban cuoni ya banli Sabbat daali.
13 Ban bo pundi ke bi doni gu dietuagu po, ban bo tundi
ki ye naani. li bo tie Piaali, San, Saaki, Andili, Filipi, Tuoma,
Baatelemi, Maatio, Saaki Alife bijua, Siimo o jakagidiga, yeni
Jude Saaki bijua.
14 B bo taani tie nani nuyendo yeni ki taani jaani, yeni bi
puobi, Maali Jesu naà yeni o waali.
15 Li dani k Piaali bo fii o naataani siiga nni, bi bo tie nani
120, maadi.
16 N naataani li bo tie buama yaali k u Tienu maama n
tieni ki tii, nani fuoŋanma n bo yedi Daavidi ñɔba nni Juda
po, yua bo waani jesu ke b cuo, o.
17 Kelima o bo tie ti yua ke go bo baadi ti ñuadi li
yaalidugu po.

18 Dinne li nulo daa u kuanu yeni obiadma paadi, lan kani
k o jiidi baa ke li yuli liidi, k o gbanandi yodi k o tugu nni
bona kuli yadi.
19 Jerusalemi niba kuli bo ŋanbi bani li bonli ke b ji puni
li kuanu li yeli bi danba maama nni “Hakeldama”, li niima
n tie mi sɔma kuanu.
20 Lan cedi ki li diani pisoma tila nni,”ŋaa mani k o kuanu
n kpandi pabɔnli ke nulo n daa kua li kani. ke nutiani n gaa
u yudandi sienu.
21 Li tie buami yaali ke bi niba yaabi bo ciani ti o
badiciamo Jesu n bo ye ya yoguti siiga nni
22 Lan cili San ñinwulima ya caa ya daali k o bo ñani ti
siiga nni yaabi bo tua siedanba o yiedima po yeni timi.
23 Ke bi tieni nibalie liiga, Josefi ke yi'o Barsabas, k go yi'o
Justus yeni Maatiasi.
24 24 B bo jaandi ki maadi «fini o badiciamo yua bani yua
kuli yantugu ŋan waani ti nibalie ne ŋan lugidi yua.
25 Ke wan gaa li yiali u yaalidigu yeni u tienu tuonli ke
Juda kan cɔlini ki nan ŋɔdi u sancelu.
26 Ke bi tɔni tia tia ki lugidi Maatiasi k b ji bo cɔd'o ki
pugni tuonsɔnba piigi n yendi yeni po.

Diangbenga 2

1 Pantekoti daali ń pundi, bi kuli dentaani ki kaanyendu
i.
2 Bi ti ludi ki gbadi ke fuugu ñani tanpoli ki nani faaciangu
yeni, ki gbie ban bi ye ya dieli nni yeni kuli.
3 Ban la ke i landi tie nani mu yeni ki dɔgdi bi po, ki bɔgdi
bɔgdi ki maani yuakuli po.
4 Bikuli ń gbie yeni mi foŋanma, ki ji cili ki ya maadi mi
maalanma nani foŋanma ń puni ba ke ban maadi maama.
5 Layognu, Juufinba yaaba daani U Tienu nni den ñani
ŋanduna dogi nni kuli, ki cua ki dá ye Jerusalema.
6 Ban gbadi ku fuugu, ban taani ki sani ki cua, lan lidi ba
yeni yuakuli ń gbia ke bi maadi o danba maama nni.
7 Bi den ye ku yaalidgu yeni li pamancianli nni; bi den
maadi: “Ti ya ba maadi i mɔni, bani yaaba n maadi ne kuli
ki tie Galile yaaba ka aa?
8 Li nan tieni ledi i, ke ti gbia bi maama yuakuli danba
maama nni?
9 Persi yaaba, Medesi yaaba yeni Elamiti yaaba yeni yaaba
n kua Mesopotami, Jude diema nni, yeni Kapadɔsi, Pɔn yeni
Asi,
10 Friji yeni Panfili, Ejipti nni yeni Libi dogi yia n ye Sireni
po, yeni ya canba n ñani Roma ki cua,

11 Juufinba yeni Proselitinba, Kretan yeni Arabi yaaba, ti
den gbia ke bi maadi ti danba maama nni U Tienu paaciamu
tuonli”
12 Bi den ye li pamancianli nni kaa bani ban ba tieni yaali
kuli; bi den maadi bi ŋmiali nni: “Ne mo ya niima nni nan
ji tie be i?”
13 Ama bi tianba den ñuadi ba ki maadi, “Bikuli ñuni mi
daamɔnpaanma i ke li ga ba.”
14 Ama Pieri den fii wani yeni li piiga n yendo, ki duoni
u nialu, ki yedi ba, “Jude niba yeni yinba yaaba n kua
Jrusalema nni, li ŋani yin bandi yaali ne yin ŋanbi ki cengi
n lanbona.
15 Kelima, ya niba ne ki ñuni daama ki guo nani yin maali
maama ka, kelima ti dá ye siŋaagu, kudi taa yognu i.
16 Li tie o sawalpualo Joweli ń den waani ya maama i:
17 “ A daajuodidana ya pundi,” U Tienu ń yedi yaali n ne,
“N ba yadi n foŋanma gbannandi kuli po. I bijaba yeni i
bisiaba ba tua sawapuaba, i naacenba yeni i jifanba ba la
mi dɔgdima, i nikpelba ń ya laadi a bona ti dangdi nni.
18 Li baa tie yeni i, n tuonsɔnba, bi puoba yeni bi jaba po
li dana nni N ba yadi n foŋanma bi po, ban ya pua sawali.
19 N ba cedi yaalidgu bona ń tieni tanpoli po, ki tieni li
pagli maalma ki tinga po, mi sɔma, u mu yeni i muñii walgu.
20 u yienu ba kpandi bɔnbɔnli, o ŋmaalo ń kpandi sɔma ki
sua ya daacianli ke i ba la ki bandi O Diedo guanma pundi.
21 Li ba tieni ke yua n jaandi U Tienu O Diedo yeli po ba
baa mi faabma.
22 Israyeli yaaba, cengi mani ya lanbona ne: Nasareti Jesu,
U Tienu ń tieni yua ya po kasiedi i kuli ya nunbu nni yaali
n nua o yaalidgu tuonŋama, U Tienu ń cedi ke o tieni ya
bancianma yeni ya maalma ke ikuli bani,
23 Nani U tienu ń bobni maama, ke li ŋua o bancianma,
bi kuadi o, ki cuo o ki mubni yaaba n fali yiko nui nni, ke
bi kpaa o li daapɔnpɔnli po, ki kpa o.
24 U Tienu yiedi o, ki faabi o yeni mi kuuma fala, kelima,
li bo ki buali ke wan ya ye mi kuuma nuu nni.
25 Kelima Dafidi yedi yaali ne o po: “N den tundi ki nua
O Diedo ke o ye n liiga, kelima o ye n nuujienu po ke mii ji
pia begma.
26 Lanwani ii, n ye li pamancianli nni, ki mangidi n pali
yeni n lanbu. Yaali n pugdi, n gbannandi baa ye li dandanli
nni.
27 Kelima a kan ñɔli ki ŋa n naano bi kpienba diema nni,
a go kan ŋa a niŋamo gbannandi ń bedi.
28 A dɔgdi li mi yema sani, ki waani nni, a ba cedi min
gbie yeni a yema.

29 N kpiiba, n ba maadi yeni yi li dandanli nni ti yaaja
Dafiidi maama: o den kpe, ke bi pii o, ke o kakuli ye ti siiga
nni hali yeni mɔlane.
30 Nani wan den tie sawalpualo, ki bani ke U Tienu bo loli
yni o ku dɔnligu, ki niani o ke o ba cedi o puoliŋuani nni,
yendo ń kali o badigbandi po yeni.
31 o bo tuodi ki bandi, ki maadi Jesu yiedma po, “Bi den
ki ñɔli ki ŋa o bi kpienba tinga nni, ke o gbannandi mo ki
bandi bedma.
32 Lan ya Jesu, U Tienu duoni o yeli, tikuli tie li kesiedinba.
33 Ama, nani wan doni, ki kali U Tienu jienu yeni, o baa
Báa ń den niani o ya foŋanma, o yadi lan ya foŋanma i ti
po ke i la ki go gbadi ne.
34 Kelima, Dafiidi naa den doni tanpoli, ama, o den maadi,
“O Diedo yedi N Diedo, «Kali n jienu,
35 hali min ba cedi a yibalinba ń tua taaŋmaakaanu»
36 Lanyapo i, ke li buali ke Israyeli diegu kuli ń bandi yeni
i mɔni ke yin kpaa ya Jesu li daapɔnpɔnli po yeni, U Tienu
cedi ke o tua Diedo yeni Kiristi»
37 Ban gbadi lanya maama, ki mi sia bi pala, ke bi buali
Pieri yeni ya tondba n sieni, “Ti kpiiba, ti ji ba tieni ledi i?”
38 Ke Pieri guani ki jiini ba, “Yuakuli ń biidi o pali o
tuonbiadi po, ki tieni mi ñinwulma bogdili Jesu Kiristi yeli
po, ke wan di sugli o biidi po, i ba baa U Tienu Foŋanma
paabu,
39 Kelima li nɔnianu tie yinba yeni i bila yaama i yeni
yaaba n ye fagma, hali ban yabi maama kuli, ke U Tienu ba
yini.”
40 O den maadi mi maama boncianla, ki kadi ki waani ba,
ki paani bi pala; O den maadi ne, “Yin fangi j yula yeni ya
nifiima n kua mi tudma nni ne.
41 Lanwani ii, bi den tuo ki ga o maama, ke bi tieni ba mi
ñinwulma bogdili, ke li daali mɔno, yaaba n den pugni bi
ŋɔdkaaba po den kiluo niba tuda taa (3000).
42 Bi den tugni bi tuona ki tundi yaali n tie mi yenŋɔdma,
ki bɔgdi kpanu bi ŋmiali nni, ki tie bi jaandi.
43 Ti jawaandi ń cuo naano kuli, ku yaalidgu yeni mi
bancianma maalma boncianla ń tieni bi ŋɔdkaaba dandanli
po.
44 Yaaba n den tie dugkaaba kuli den taani ki ye
kaanyendu, ke ban den pia yaali kuli den tie tantaanbona i.
45 Bi den kuadi bi piama yeni bi bonkubkaali ki bɔgi bi
ŋmiali nni, yuakuli yeni wan dagdi yeni yaali.
46 Li den tie yeni i daali ń tuu daali bi den ye li jaandieli
nni, ki taa payianyendu, ki ŋmiidi kpanu, ki bɔgi bi ŋmiali
nni, ki taandi ki di yeni li pamanli yeni li pali yumiinli,

47 Bi den pugu U Tienu, ke bi niba taa bi po, ki selni ba.
Daali ń tuu daali, O Diedo den pugdi bi po yaaba n den baa
mi faabma.

Diangbenga 3

1 Yeni ke Pieri yen i Jan den caa ku jaandiegu nni, i jaandi
yogu, nani kudi yia yogu yeni
2 Bi den yi maani ki tugi nilo, ke bi mali o ke o tie wabo
ki caa ki kaandi o ku jaandiegu bulñɔcianbu, ban yi yaabu
bu bulñɔŋanbu yeni kani, ke o miadi yaaba n pendi ki kua
ku jaandiegu nni.
3 Wan la Pieri yeni Jan ke bi pendi ki kua ku jaandiegu
nni, ke o mia ba li todli
4 Pieri ń sedi ki nuali o tiii, wani yeni Jan, ki yedi o: «Diidi
ti».
5 O wabo ń nuali ba, ki ya daani ke o ba baa paabu bi kani
i.
6 Pieri ń maadi: «N ki pia wula ki buali ligi, ama min pia
yaali, n ba teni a. Nasleti Jesu Kiristi yeli po, cuoni!»
7 Pieri ń cuo o nuujienu, ki yogi ki fiini o, lannyognu mɔno,
o taana ń todi, o taagbina ń paagi.
8 Yugyenma, o wabo ń fii, ki ya cuoni, ki kua ku jaandiegu
nni, wani yeni Pieri yeni Jan, ke o cuoni, ki yugi, ki dondi U
Tienu.
9 Bi niba kuli ń la o ke o cuoni ki dondi U Tienu.
10 Ban bandi ke li tie ya nilo n yi miadi ku jaandiegu
bulñɔŋanbu kani yeni i; ku yaalidgu yeni li pamancianli
ń cuo ba yeni yaali n tieni o ne.
11 Nani wanden li ye yeni Pieri yeni Jan yeni ii, bi niba
kuli den sani ki nagni ba Salomɔn ciagu nni yeni li li
pamancianli
12 Pieri ń la kunilgu, wan buali ba: «Isarayeli niba, be n
cedi ke i pala mani boncianla? Be n cedi ke i cini i nuni ti
po nani tinba mɔno ya paalu bii ti papienli po i, ke o nilo
ne cuoni yeni ii?
13 Abrahama, Isaka T yeni Jakobo Tienu, ti yaajanba Tienu
n kpiagi o tuonsɔnlo Jesu yeli, yin den nia ke yii bani yua
Pilati nintuali, wan den jagi ke wan faabi o ya yognu yeni.
14 I den yie o niŋamo yua n tie niteginka maama, ki cedi
ke bi luodi ki ŋa o nikpalo.
15 I cedike bi kpaá li miali naabiiga, U Tienu ń yiedi (faadi)
yua bi kpienba siiga ke tinba n tie li kasiedinba.
16 Mɔlane, yaaba n daani o yeli po - yin nua ya nilo, ki go
bani o ne - lanya yeli n paagi o. Wan pia ya dandanli Jesu
nni n cedi ke o paagi cain ikuli ya nunbu nni.

17 N kpiiba, n bani ke yii bani i, ki sɔni yanbɔntuonli i
nani i yikodanba yeni.
18 Ama, U Tienu ń cedi ke o sawalpuaba kuli pua ya sawali,
ke li buali ke o wan lugdi ya bibuadga ń la fala yeni, tieni
ki tii.
19 Lanwani ii, yin biidi i pala i tuonbiadi po, ki lebdi ki
ŋɔdi u sanŋamu, i biidi ń piini, ti Diedo yema ń cua yeni li
pasɔngli jamaano;
20 wan yuandi ki sɔni wan lugdi ya Kiristi i po, Jesu.
21 O tie yua ke tanpojoma ba ga hali yeni ya yogu ke U
Tienu ń tuodi ki cedi ke o sawalpuaŋanba yaadi ki waani
ya bona kuli n ba tieni ki dudi.
22 Moyiisi maadi lani n yeni: “O Diedo U Tienu lugdi ki
dɔgdi sawalpualo nani mini yeni i kpiiba siiga. Yin cengi
wan ba maadi yi yaali kuli.
23 Li ya sua ke niloba ki cengi li sawalpualo maama, bi ba
biani (bolini) o cain bi niba siiga.”
24 Nn, bi sawalpuaba kuli yaaba n pendi, ki maadi li
maama, ki cili hali Samiali yeni yaaba n yuandi o puoli po
kuli waani lanya dana.
25 I tie bi sawalpuaba yeni ya ñɔnianu ke U Tienu loli yeni
ti yaajanba bila i, nani wan yedi Abrahama maama: “Ki
tinga po dansani kuli ba baa mi yedŋanma a ya puolŋuani
po.”
26 U Tienu ń duoni o tuonsɔnlo, o dá cindi ki sɔni o i siiga
nni i, ke wan fidi ki yadi mi yedŋanma yaaba n ba lebdi bi
yama, ki ŋa bi tuonbiadi sanu ki ŋɔdi u sanŋamu»

Diangbenga 4

1 Pieri yeni jan n da den maadi yeni bi niba, bi kodipadi-
cianba yeni, U Tienu diegu gudikaaba yudaano yeni sadisa
yaaba den cua li kani.
2 B pala den beni kelima Pieri yeni Jan den bangi bi niba ki
wangi ba ke bi tinkpiba baa fii kelima Jesu den fii bi tinkpiba
siiga nni.
3 Bi den cuo bad ki kuani ba li kpaadidieli nni hali ke li
pan fandi kelima li den tie yenjuogu jigi.
4 Yeni moko, yaaba n den cengi bi maama siiga bon-
cianla den daani Jesu, ke bi cɔli den bua pundi niba
tudamuu(5000).
5 Lan den fandi, jufinba yudaano yeni a nikpela yeni li
balmaama bangkaaba den taani Jerusalema.
6 Bi kodipadicianba bado Ana yeni kayifa yeni Jan yeni
Alesanda yeni yaaba n sieni ki tie bi kopadicianba yudaano
kuli.

7 Bi den cedi ke Pieri yeni Jan sedi bi siiga, ke bi buali ba:
«U laa paalu ya po, bi ŋme yeli nni ke i tieni yeni?»
8 Lani U Tienu fuoma yua n gbieni pieri ke o den yedi ba:
9 «yinba bi paatieba yeni isayele nikpela, i buali dinne ya
tuonŋanli n tieni ya wabo ne po yeni lan gaa maama ke o
paagi.
10 To, Yinba yaaba n ye kuli yeni Isayele yaaba yaaba n
sieni kuli, yin bandi ke li tie Nasareti yua Jesu Krisiti yeli
po, yin den jɔni yua li dapɔnpɔnli po, ke U Tienu ffini o bi
tinkpiiba siiga, ke yaa ja n tie na paagi cain ki se i nutuali.
11 Jesu tie: yaa tanli ke i den luni, ke nan tie tanmaala.
Lani n tua li tanpuuli tanjali.
12 Mi faabma ki ye nitɔ kuli kani kelima yetɔli kuli ki ye
ŋanduna nni tin baa faabi kelima yaali yapo taladi».
13 Bi cancannikpela yeni n den laa Pieri yeni Jan n pia yaa
paapali, bi den pagi ba kelima bi banni ke bi tie taliginba
kaa kua cogu. Bi den bandi ke bi tie yaaba n den ki ye yeni
Jesu.
14 Ban den nua ke ya ja n paagi yeni se Pieri yeni Jan kani,
baa den fidi ŋmiani ba libakuli.
15 Bi den cedi ke bi ñani bi cancannikpeliba taanli nni, ke
bi juogi. Bi den yedi:
16 Ti baa tieni bi naa jaba lede? kelima Jerusalema yaaba
kuli bani ke bi tieni mi bancianma, ti moko nan kan fidi ki
nia.
17 Ama ki fidi ke laa maama n daa yadi bi niba siiga, tin
fuu yeni ba ki yie bipo ke ban da go maadi oba kuli laa yeli
nni».
18 Lani, bi den gɔ ki yini ba ki yie bipo cain ke ban da gɔ
maadi ki bangi bi niba Jesu yeli nni.
19 Pieri yeni Jan den gua ki yedi ba: «Biigi mani ki lie li
ya tiegi U Tienu po ke tin tuo i ya maama ki cedi wani U
Tienu yaama.
20 Kelima ti kan fidi ke kan yedi tin la ke go gbadi yaala».
21 Bi cancannikpeliba bia den funi yeni ba ki yuandi ki ŋa
ba. Baa den laa ban baa cuo ba yaali yapo, kelima bi niba
kuli den kpiagdi U Tienu kelima yaala n den tieni po.
22 Kelima ban den tieni ya ja po mi bancianma ke o paagi
den kpeligi ki cie bina piinaa.
23 Pieri yeni Jan n den ñani, bi den gadi bi lieba po ki pan
wani ba bi kopadicianba yudanba yeni bi nikpelba n yedi
ba yaala kuli.
24 Ban den gbadi lani, bi den taani yanyenma ki jandi ki
mia U Tienu ki yedi: «Ti Diedo, fini n den tagi tapoli, ki
tinga, mi ñincianma yeni yaala n ye mi niinni kuli.

25 A den maadi ke U Tienu fuoma yua cedi ke ti yaja Dafidi
a naaciemo sɔgni a maama ki yedi: «be n cedi ke bi nilanba
fii ki tiendi o fuugu? ke i nibuoli mo pia laa yantiabiada?
26 ki tinga badiba kuli fii ki sedi. Bi badijaba mo taani ki
tuu ñɔyenbu ki fii ki sedi O Diedo yeni wan gandi yua po.
27 Mɔmɔni o bado Elodo gufeneri Ponisa Pilata den taani
yanyenma yeni yaaba n kaa tie Isabele yaaba kuli u naa
dogu nni ki juogi ban baa tieni maama ki cuo fini U Tieni
ya nacengagdiŋamo Jesu, ŋan gandi yua.
28 Ban den taani yeni, bi den tieni ŋan tuodi ki bili yaala
kelima a paciamu yeni a yanjagili po.
29 Mɔla o Diedo, cengi ban funi leni timaama, ki paagi
tinba a naacenba tin yaa wangi a maama yeni li pamanli.
30 Tandi a nuu ke tin ya taagi a naacengagidiŋamo Jesu
yeli ki paagdi bi niba sinankeeninba yeni mi bancianma».
31 Ban den jaandi yeni, ban taani naakani den digdi. Bi
den gbie yeni u Tienu fuoma yua ki bi wangi U Tienu
maama yeni li papaali.
32 Yaaba n den daani kuli den pia yenyenma yeni
yanjagidiyenli. Oba kuli naa den yeni ke wan pia yaala tie
wani baba n baa die yaala, nilo kuli den tuo ke o piama tua
o lieba kuli yaala.
33 Jesu tondibila den tieni siedi wani o Diedo Jesu fiima bi
tinkpiba siiga po yeni u paaciamu. U Tieni sela mo den ye
yeni bikuli.
34 Bii siiga luodo ki den ye kelima yaaba n den pia i kuani
ki kpendinni li ligi
35 ki biliti Jesu tondiba taana kani. Bi den yen ñandi lienni
ki bɔgdi ki tendi yua kuli nani o luoma n tie maama.
36 Josefi, Jesu tondiba n den ciliyua yaa yeli Barnabasa,
lani n tie yua pagidi bi niba pala. O den tie Lefiti buolu yua
ki ñani Sipila diema nni.
37 O moko den pia u kuanu, ki kuadi ki cua yeni li ligi ki
bili Jesu tondiba taana kani.

Diangbenga 5

1 Ama niyendo, ban yi yua Ananiasa yeni den ye. Oja yeni
den kuadi o kpaabu,
2 ki juogi yeni o pua ki kubi i ligi bɔgdima. O den cua yeni
yaala n sieni ki bili Jesu tondba taana kani.
3 Ama ke Piali madi: “be cedi ke a ŋa sitaan k o kua a pali
ki gbie k a pan pua fuonŋanma faama i ki ŋuuni u kpaabu
ligi bɔgdnma i?
4 Lan bo ki kuadi, li bo li ki tie a kpacelu kaa? lan bo ti
kuadi l gɔ bo li ki tie a yaala kaa? A tieni led i ki ti maali li

bonla a pali nni. A ki pua niba kaa faama a pua u Tienu i faama.”
5 Anananiasi n gbadi li maam wan cie ki gbaani ki fuodi ki jiini.
6 Ke ti jiwaandi cuo yaaba kuli bo gbadi lan bonla. ke bi jawaaba kadigi o ki bo piini.
7 Kudi puoli po k o denpua pundi kaa bani yaala bi tieni.
8 Piali ka maadi o: «maadi n li ya tie ki kuadi u kpaabu ne nani yin waani i ligi maama.» K o jiini: «li ligi n yeni»
9 Ke Piali maadi o: «i tieni led i ki taani bigni o yonmdaano tagnmi i. Yaaba n pii a calo n yeni.»
10 Ko baa li yogu ki jiini, ke bi jawaaba guani sua o kpe o.
11 Ke ti jiwaanciandi cuo yaaba ye li jaandieli kuli yeni yaaba bo gbadi li bonla.
12 Ti bonninandi yeni u yaalidgu bo tieni u niwulgu siiga nni bi tuonsɔnba nui po. Bi bo tani ye Salomɔn jaanli kani.
13 Ama ke ba yendo boo pia papaali yeni wan taani bi po ke bi niba nan bo bua bi maama.
14 Bi niba yaaba bo pia li dandanli ti yonmdaano nni bo pugdi bi jaba yeni bi puoba.
15 Bi bo yi cendi yeni a yiama u sanu po i ki duani ba ti gadogdi yeni i diduani po i, ki fidi yaala ke Piali ya ti pendi ya yogu u junjungu n fidiki legini bi tianba.
16 Niba boncianli yaaba bo ña Jerusalemi kaalindnma mo bo baadi yeni a yiama yeni yaaba ke i cicibiadi kubi ba ke bi paagdi.
17 Ama k o yikacianmo fii ya niba kuli bo ye yeni o siiga nni (ki tie Sadusiani jaandi niba); bi bo ye yeni pabɔnli.
18 Ke bi cuo bi tuonsɔnba ki kuani ba gobna dansalgi dieli nni ki luoni ba.
19 Ama u ñuagu u Tienu meleki bo ki luodi li ganli ki ñani ba ki maadi ba:
20 «Pan sedi mani li jaandieli nni ki waani bi niba li miali maama»
21 Ban bo gbadi lani ki fii ki kua li jaandieli nni gu siŋaagu nni ki tundi bi niba. Ama k oyikacianmo cua yeni yaaba bo ye yeni o ki yini mi taankalima ki sɔni ke bi gedi ñani bi tuonsɔnba dansalgi.
22 Ama ya soje gbenga bo gedi boo la ba dansaldieli nni, ke bi guani maadi ne:
23 «Ti la k u dansaldieli luoi kpakpab ke sojenba yaaba guu se u bulñɔbu nni; Ama tin luodi ya yogu tii obo deni nni.»
24 Li jaandieli nni soje cianma yeni o yidkacianmo n gbadi yeni ke li cuo ba i jeje yeni yaala ba fidi ki cua li puoli po.

25 Ke o nulo cua ki maadi ba: «ya niba ki luomi dansalgi
ye li jaandieli nni ki tundi u nuwulgu.»
26 Ke o sojecianmo yeni sojenba gedi ki guani yenba suoo
kaa tieni ba paalu bonli, kelima bi bo jie ke bi niba bo lugdi
ba a tana.
27 Ban guani yenba bi sieni ba bi ceglkaaba kani ke o
yidikacianmo buali ba
28 ke maadi: «ti kuani ke yi daa tieni i tundi o nulo ne yeli
po ke i nan tieni li tundi ki gbieni Jerusalemi kuli ke li ja
sɔma ba wuli po.
29 Piali yeni o tuonsɔnba bo ŋmia ba ki yedi ti bi cɔlni u
Tienu ya maama ki cie bi niba maama.
30 Ti yaja nba Tienu fiini Jesu bi tinkpiiba siiga nni yua ke
i bo cɔni o bu tibu po ki kpaa o.
31 U Tienu duoni wani ki kaani o u nuuienu ke wan tua o
bado bijua ti candaano, ki daa nua Isaraheli yaaba biidi ki
gɔ mia sugli b biidi po.
32 Ti tie iesd nba li bona po yeni fuoŋanma gɔ yua ke u
Tienu puni tinba yaaba n cɔlni o.»
33 Bi ceglkaaba n bo gbadi bi pala bo biidi ke bi bua ban
kpaa bi tuonsɔnba
34 Ama falisiani yua ke bi bo yi o Galmali ki tie bil maama
bangika kuli siiga nni yua pia ti kpiagidi ke bi cɔlni o bi niba
kani bo yi ñani Yesu tuonsɔnba lan nii po lan waaagi.
35 Lani k o bo uansi yedi «Yinba Isaraheli yaaba yeni yi
bua ki tieni bi niba yaala ne.
36 Kelima Todasi bo fii ki sedi yognu bá ki u niwulgu bo
ŋɔdi o ki pundi nani niba kobina bi bo kpaa'og ke yaaba bo
ŋua'o sani ki yadi.
37 Li puoli Juda Galile mo bo fii li cɔdli yogu ki dadi niba
waamu. K o kpe ke yaaba bo ŋua o kuli sani ki yadi.
38 Mɔla n ji maadi yi fagdi mani ke ŋa ba suoo li ya tie ke
li tuadnma ñani bi niba kani li kan tuo.
39 Ama li ñani u Tienu ya kani yinkan fidi paadi ba yi ti
bo bandi mono ki kɔni yeni u Tienu i.» Ke bi gbadi niinma
nni.
40 Li puoli po ke yi nni bi tuonsɔnba ki puabi ba, ki kuami
ba ke ban da faa maadi Yesu maama ke ŋaa ba ke bi kuni.
41 Bi bo ñani i nikpeli tundi kani kani ke bi pala mangi
yeni u Tienu n bua ke bani ń la fala o ya yeli o.
42 Faadima fandi kuli u Tienu tuonsɔnba bo yi cua li
jaadieli nni yeni bi niba deni ke wangi ke Yesu tie u Tienu
n gandi yua i.

Diangbenga 6

1 Laa dana siiga Jesu ŋɔdikaaba bo pugdi pugdi, k Heleniti

jufinba bo fii k yie Ebliba yaaba po, pakuano bo ki laadi mi jiema.
2 Jesu tuonsɔnba piiga n bonmilie yeni bo yini bi ŋɔdikaaba ki yedi bi: «laa dagdi ti ŋa u Tienu maama ke ya bɔgdi mi yema.
3 N naataani lugdi mani i siiga nni niba lele yaaba pia ti kpiagdi ki gɔ gbie yeni mi yanfuonma ke ti ba fidi ki teni ba li tuonli.
4 tima wani ti ba guani ki tugni ki ya jaandi yeni u Tienu ñɔmaama.»
5 Bi laabaalo bo mangi yaaba n bo taani kuli po. Yeni ke b bo lugdi Etieni o ja yua gbi yeni tu dugdi yeni mi yanfuonma, yeni Filipi, Prokori, Nikanɔri, Timɔn, Parmenasi, yeni Nikola yua lebidi bi niba pala Antiosi.
6 Yaaba gaa u tienu ñɔmaama bo kua yeni li niba jesu ŋɔdikaaba kani ke bi jaani ki gɔ maani i nui b po.
7 Yeni u Tienu maama bo yadi kaan kuli ke bi ŋɔdikaaba bo pugni Jerusalemi diema nni.
8 Etieni bo gbie yeni ŋalbaligi yeni u paaciamu ki tiendi mi banciama boncianla ke li pia mi yaalidma bi niba siiga nni.
9 Ama ya niba n bo tie Sinagɔg nni yaaba ke b yi bi Sirenian yeni Alesandrian nba yaaba pia mi yaama yeni Silisi yeni Azi bo fii. Li niba bo pagi yeni Etieni.
10 Ama b bo kan fidi ki sedi Etieni nunga nni yua gbie yeni u Tienu paalu ki maadi mi yanfuomaama.
11 Li puoli po ke b wuoni lebidi b niba pala ke bi maadi: «ti gbadi ke Etieni ñani a ñɔbona ki sugi u Tienu yeni Myiisi.
12 ke suadi b niba, a nikpela yeni a gbandianla ke b cendi Etieni ki cuo o ki gedi yeni o b ceglikaaba kani.
13 B bo baa yeniu faagu siedanba ke b maadi: «O ja ne li maadi ki sugdi u kaanŋanmo ne yeni yikodi.
14 Kelima ti gbadi k yedi ke naazareti jesu ba mudi u kaanŋanmo ne k gɔ lebdi balmaama tunda.
15 Ke ya niba kuli bo kali i celi tema bo cini a nubina o po i ki la k o nunga tie nani meleki yeni.

DIANGBENGA 7

1 Salga yikaaba ciamo ń maadi: «ya bona ne tie mɔnmɔni yoo?»
2 Etienu ń jiini n kpiiba yeni n bàanba cengi mani nni: Ti yudandi Tienu n dɔgdi ti yaja Abrahama wan den ye Mosopotami karan den yedi o.
3 ki ŋa a dogu yeni a kpiiba, ki gedi min ba waani ŋa naani»

4 Lawani o den ñani Kalide yaaba dogu, ki gedi ki kali kaaran. O báa n den kpe k o ñani lan kani, ki gedi ki kali yi ji ye ya dogu nni mɔlane.

5 O den k puni o o tifancelu; ba naani k e o ba ŋmaa o taali. Ama o den niano (ya yogu ke Abalahama da den k pia biga) ke o cabi lan ya dogu wun tua o dogu celu wani yeni o puoli ŋuani o kuuma puoli.

6 U Tienu den yedi o yaali ne, ke o puoli ŋuani bo kali doglamu nni nani bina ba, li dogu niba ba cedi ban tua yonbi hali bina kobina (4oo)

7 Mini n ba jioa ti buudi yeni ya nibuolu n cuo ba ti yonbdi yeni. U Tienu n yedi yaali n yeni, lani ya pendi, bi ba ña li dogu ki ya pugi nni lan kani.»

8 O den teni Habrahami ti kɔndi ke ti tie dɔnlililolma bi siiga nni. Yeni ke Abrhami bo tua Isaka báa ki kɔndi o li daaniidaali; isaka ka mɔ tua Jakobo báa, Jakobo mɔ n tua piiga nbilalie yaaba n ba tua piiga n buoli lie (12) nikpeliba cuga.

9 A cuga n i kpeliba bo nani Josefi ki cuo'o ki kaadi o ke bi gedi yeni o Ejipti, ama u Tienu bo ye yeni o

10 O bo nanli o ki faabi o o fala kuli nni ki puni o li yanbili yeni mi yanfuoma ki sua ke Farawɔni n tie Ejipti Badciamo, ke Farwɔni dini o o kpaagli yua n todi o u dogu kubma nni.

11 Li yogu kmi koma yeni mi cacagma baa Ejipti yeni kaana dogi nni. Ti yaajanba, ji bo ki pia bonjekaali.

12 Ama jakobo n gbadi ke i fee(ŋalkama) ye Ejipti, ke o cindi ki sɔni ti yajanba ke bi gedi ki baa.

13 Mi gediliema ke Josefi waani o yuli o kpiiba (naataani), ki cedi ke farawɔni bandi Josefi diegu yaaba.

14 Josefi n nagini o yuatieba ke ban maadi o báa wan tugi u diegu nni yaaba kuli ń cua Ejipti dogu nni. Bi kuli bo taani niba piilele n niba mu

15 Lan tieni maama ke Jakobo jiidi ki kali Ejipti dogu nni n yeni. Lan tieni a bina waamu ke o kpe wan yeni ti báanba.

16 Ke b tugi o gbanandi ki gedi ki pii Sisama, Abrahama n bo cɔdi i ligi ki daa ya kakuli Hamori bijaba kani.

17 UTienu n bo ñani Abrahama yaali nni bo pundiya yogu, Jakobo buolu n bo pɔli ki yabdi ki pugni Ejipti dogunni

18 Hali ke badciantiano ti kali Ejipti Farawɔn gbandi po. wani nan bo k bani Josefi.

19 Lan ya badciamo n bo bɔndi ti buolu yaaba, ki kuani ba mi cacagma nni hali ke b lu bi.

20 Lan yognu i ke Moyiisi mali o bo ŋani u Tienu nunga nni, ke bi ŋaani o o báa diegu nni ŋmaali taa (3)

21 Ban luni Moyiisi k o badciamo jifaano gandi o, ki wubi
o nani o bimadiga yeni.
22 Moyiisi kua u cogu ki ga Ejipti tunda yeni u nunfanbu
kuli. Obo pia u paaciamu o maama nni yeni o tuada nni.
23 Wan pundi bina piina ke o jagi ke wan gedi ki fuondi o
kpiiba Isarayeli yaaba.
24 Wan la ke b kubi Isarayeli nulo ki cagni ke Moyiisi nanli
o, ki tuu li panli, ki kpaa Ejipti yua.
25 O bo maali k u Tienu bo tɔgni o nuu po i ki faabi ba,
ama bi nan boo gbadi yeni.
26 Lan fii fandi, ke o cua ki sua ke Isarayeli yaaba kɔni.
Wan bigni ke ba taani ba ki paadi li kɔnli; ki maadi:
canbanba mia mani sugli, i tie kpiiba i. li kpiili ye i siigs
nni be cedi ki manbiidi i lieba yama nanda?
27 Ama yua n mabni o lielo yeni n gaa o po ti jadi ki yedi
“ŋa dini ŋa li bali ki puni a u sanu ke ŋan jia ti buudi?
28 A buaŋan kpaa n nani ŋan won kpaa Ejipti jua maama
yo oo?
29 Moyiisi n gbadi yeni, wan sani ki gedi u cangu Mandian
dogu nni wan mali naani bila lie
30 Wan pendi bina piina, meneki n dɔgdi o po ki tinkuoga
Sinayi juali p0, k u tutuugu yugu n ye siiga nni. co u muu
pienu
31 Moyiisi n la u mu, lan nan lidi o yeni lan ya dɔgdima;
wan nagni ki bua diidi wan gbadi u diedo nialu, k u maadi
ne:
32 N tie a yajanba tienu, Abalahami, Isaka yeni Jakobo
Tienu i. Ti jawaandi ń cuo Myiisi, o gbanu ń ŋɔa wan bo
baa ya papaali k o ba tibni ki diidi yua maadi.
33 Odiedo n´yedi o “pidi a taacaadi kelima ŋan ye naani
ne tie tinŋanga i.
34 Mɔnmɔni, n la n buolu ń laadi ya fala Ejipti dogu nni.
N gbadi ke bi buudi, ki fabni, ke jiidi ke mi faabi ba. Mɔlane
ne gedi mini n sɔni a Ejipti dogu nni. ya caa.
35 Ban bo yie ya Moyiisi maama, ki buali o: “ŋma dini
a bado bii buudi yudaano yeni?”wani k u Tienu sɔni nani
bado yeni candaano. U Tienu cedi ke meleki nuu dɔgdi o
po u tutuugu nni.
36 Moyiisi n bo ñani ba Ejipti dogu nni. O bo tieni
yaalidigu
37 Wani li moyiisi n maadi Isaraheli yaaba “u Tienu lugdi
ki dɔgdi i po o sawalopualo i kpiibasiiga nni sawalipualo
nani mini yeni.”
38 Lan ya nilo n bo ye li nitaali siiga ki tinkuoga nni yua
bo yua bo maadi sinayi juali po yeni. Ya nilo bo ye yeni ti

báanba ya nilo n ga li miali maama ke wan sɔgni ti
39 Lan ya nilo i ke ti yajanba yie kaa cɔlni. Bi yie o maama, ke bi pala guani ki kua Ejipti tuona nni.
40 Lan yognu b bo maadi harɔn “tagi ti po ya tagbuoli ke ti baa ŋua ki pugi. Ama ya Moyiisi n ñani ti Ejipti dogu nni, yeni tii bani lan tieni maama.
41 Lanwani i b bo tugi naabiga ki pugi ki po, ki padi b pada, ke bi pali mani bi nui bontagikaali po
42 Ama k u tienu lebdi bi yama ki cedi ke bi pugi tanpoli ŋmabidi ŋmabidi nani lan diani maama bi sawalipuaba tili nni yeni ki tinkuoga po nni “Isaraheli diegu, bina piina n yeni ki tinkuoga nni i puni nni i yankodike e ki padi n po a pada aa?
43 I tuo ki pugi Molɔki u tienu yeni Renfan tienu ŋmabiga. yi go tagi ya bulo ki pugi yeni yia po, n ba cedi ban cuo yi ti yobdi, ki gedi yeni yi hali Babilɔnipendma.
44 UTienu mabilkaama kpagu po ti yaajaba la kasiedi ki tinkuoga nni nani u tienu n bo maadi o bali maama yeni Moyiisi maama yeni ke o cedi lan dɔgdi o po nani wan bo la maamasina yi juali po yeni
45 Lan ya felijongu i ke ti yajaanba tugi bi cenli nni, ki yegi yeni Jesue ki cua. lani i tieni ban pundi ya tinga po ki sua u Tienu bo beli yaaba bo cindi ki kaa ki po ke ti yaajanba daa ki pundi yogo (daali)
46 Wani yua baa u Tienu ŋanbili ki bo jagi ke ban maa dieli Jakobo Tienu po.
47 Ama saalomɔn n maa u Tienu po diegu
48 Ama u Tienu naa kua ya dieli nni ke bi niba nui maa; nani o swalipualo ń yedi maama
49 Tanpoli po ntie n badikpagli ke ki tinga tie n taaŋmakaanu. ke u laa diegu ke i ba fidi ki maa n po? o diedo maama n yeni. mi ba kali le i ki fuodi i?
50 n ya nuu ka tagi lan ya bona kuli i?
51 Nisaalo fini yua ya tulu se bontantanli ke i pala yeni i tuba ki pia maalima ba kuli ku kɔnciagu po ki sedi ki pani mi fuoŋanma u sanu; I li tie nani i yaajanba ń tieni maama yeni i
52 O laa o sawalipualo i, ke i yaajanba ki waani fala, ki cagni o? Bi bo kpaa ya sawalipualo bo liidi ki cua ki sua ki yua tie niteginka daa pundi; mɔlane yinba n mɔ kuadi o ki nikpalo po.
53 yinba yaaba ń ga malekinba ń bili ya mabilikaama, ki naa taa ma ki bili i yula nniyeni.
54 Saliga yidkaaba nitaali ń gbadi lan ya maama ke mi duolo bi pala, ke bi ŋmani a ñina Etieni po.

55 Nani wani n bo gbie yeni mi fuoŋanma yeni, k o yaadi ki
nua tanpoli cenmm, ki la u Tienu yudandi ke Jesu se uTienu
nujienu po.
56 Etieni n yedi: «diidi mani, n la ke tanpoli luodi, k o ja
bijua se u Tienu nujienu po.
57 Ama li nantaali ń taani ki yigni o po, ki pii bi niba ki
sani ki wolo o.
58 Ki pua ki peli ki ñani o bi dogu nni, ki lugdi o tana:
yaaba ń bo kasiedinba bo bili tialakaadi naaciemo bá kani,
ke b yii o Soli.
59 Ban bo lu Etieni a tana ya yogu, o jaadi o Tienu ki maadi:
«O diedo Jesu gaa mi fuoma»
60 Ki baa ki gbaani, ki yignio paama ki maadi: «daa tugni
ya biidi ne (tuobiadi) ne bi ya yula po. Wan yedi lani ki
gbeni ke o jiidi.»

Diangbenga 8

1 Landaali bi niba den cili ki wangi Krisiti n yini yaaba,
yaaba n ye Jerusalema o falabiado. Jesu tondiba yaaka,
yaaba n sieni kuli den yayadi Jude diema nni.
2 Yaa niba n den fangi U Tienu den piini Etiena ki mua
opo i kumoe boncianla.
3 Solo den moandi ki baa bolini Krisiti n yini yaaba. O den
kua ti diedi nni ki co bi jaba yeni bi puoba kuli, ki kuandi
ba li kpaadieli nni.
4 Yaaba n den yayadi yeni, den caa i kaani boncianla ki
wangi U Tienu Laabaalŋamo.
5 Filipiden jiidi ki gadi ya dogu n ye Samali diema nni ki
wangi laa niba U Tienu n Gandi yua maama fuuli.
6 Bi niba n den gbadi Filipi n yedi yaala ki laa wan tieni
ya bancanma, bi den cengi o maama bonŋanla.
7 I cicibiadimi den tangi ki ña ban ye yaaba ya niinni.
Yaaba ya gbanandi n ffaani yeni a waba boncianla moko
den paagi.
8 Li pamanli den tieni boncianla laa dogu nni.
9 Li den sua ke o nilo ye u dogu yeni niinni ke li waagi, ki
yi Simono. O den tiendi ti belbondi ke li paki Samali yaaba,
ki jigini o yuli ke o tie niciamo.
10 Bi niba kuli, a bila yeni a nikpela, den ga o maama
boncianla ki tua: «One n tie U Tienu paalu, ban yi yu u
paaciamu».
11 Bi den cengi o maama kelima wan n tiendi ya belbondi
den paki ba hali ke li waagi.

12 Ama Flipi n den wangi ba U Tienu diema Laabaalŋamo
yeni Jesu Krisiti yeli, bi den daani o maama ke o wali ba U
Tienu ñinma, bani bi jaba yeni bi puoba kuli.
13 Simono wani oba den daani Filipi ki nua wan tiendi ya
sinankeeninba yeni ya bancianma ke li paki o.
14 Jesu tondiba yaaba n sieni Jurusalema n den gbadi ke
Samali yaaba ga U Tienu maama, bi den sɔni bikani Pieri
yeni Jan.
15 Ban den pundi likani, bi den jaandi yaaba n daani po
ke ban baa U Tienu Fuoma yua.
16 U Tienu Fuoma yua daa den jiidi bi siiga oba kuli po.
Bi da den wali o Diedo Jesu Krisiti yeli nni baba.
17 Lane Pieri yeni Jan den maani bipo bi nui ke bi baa U
Tienu Fuoma yua.
18 Simono n den laa ke bi baa U Tienu Fuoma yua kelima
bi tondiba maani bipo bi nui, o den cuani bipo i ligi ki yedi:
19 «Pa mani mini moko laa paalu, ke min maani n nui yua
ya po, wan baa U Tienu Fuoma yua.»
20 Pieri den yedi o: «Fini yeni a ligi kuli n bodi, kelima a
tama ke a baa pa i ligi ki baa U Tienu paalu.
21 ŋaa pia biinu yeni ŋantaadoba kuli li naa tuondi nni,
kelima a pali naa tiegi U Tienu nintuali.
22 Lani ya po ŋan biidi a pali a yanjagibidli po ki ŋa li
ki mia o Diedo li ya baa tuo wan pa ŋa sugli ŋan pia ya
yanmaalma po.
23 kelima n den nua ke li nunponbiadli gbie n niinni, ti
tuonbiadi go lola a mo.»
24 Simono den gua ki yedi: «mia n po mani o Diedo ke yin
yedi yaala kuli n da cua n kani.»
25 Pieri yeni Jan n den tiendi siedi o Diedo ki go wani o
maama b den gɔ Jerusalema ki wangi Samali dogi boncianla
nni, o laabaalŋamo.
26 O diedo maleki den maadi yeni filipi ki yedi o: «Fii ki
gadi u ganu po, ki pundi ya sɔnu n ñani Jerusalema po ki
caa Gaza po. Ki ŋɔdi ya sɔnu n pɔndi mi fanpiema yeni
nni.»
27 Filipi den fii ki gadi. Li den sua ke Etiopi diema nilo
yua n tie mɔlga, Kadasi Etiopi pobado, yua n ki o ligkublo,
den gadi Jerusalema ki ban kpiagi U Tienu.
28 Wan den lebdi ke baa guani o denpo, o den ka i taami
tolgu nni ki cogi o Sawalpualo Isayi tili.
29 U tienu Fuoma den yedi Filipi: «Gadi ki nagni ya
tantolgu ne ki yegi yeni gu.»
30 Filipi den sani ki nagni gu ki gbadi ke Etiopi yua cogi
o Sawalpualo Esayi tili nni. O den buali o: «A ga ŋan cogi

yaala n bua ki yedi yaala bi?»
31 O den gua ki yedi o: «N baa gaa ledi ki bandi, nitɔ yaa
bundi npo i?» Lani, o den mia Filipi wan do ki kali yeni o
u tantolgu nni ban yegi.
32 Wan den cogi iDiani nni naankani n den maadi ya
maama ne: «B den dia o nani o pia yeni ki caa yeni o u
yankodikaanu po. Nani i pabiga n ŋmimi yua n mɔgidi o
kobidi kani maama. Waa den yaadi o ñɔbu.
33 Bi den miidi o, ki jia opo ya buudi n ki tiegi. ŋma
baa fidi ki togdi o buolu maama? Kelima bi ñani o miali
ŋanduna nni.»
34 I mɔliga den yedi Filipi: «N bua ŋan wani nni,
Sawaalpualo maadi ŋma ya maama i? O maadi o yuli
maama bi nitɔ yaama yo?
35 Filipi den cili yeni laa dianu ki wani o Jesu
laabaalŋamo.
36 Ban den ŋua b sani keli suagi liiga, B den pundi mi
ñinma kani. I mɔliga den yedi: «Diidi mi ñinma nna. Be n
yie npo ke min da wali?»
37 Filipi den gua ki yedi o: «A ya daani yeni a pali kuli,
li baa fidi.» Ke i mɔliga den gua ki yedi: «N daani ke Jesu
Krisiti tie U Tienu Bijua.»
38 O den wani yua n gobdi u tantolgu wan sieni gu. Filipi
yeni i mɔliga den jiidi ki kua mi ñima nni ke o wali o.
39 Ban den ñani mi ñima nni, o Diedo Fuoma den taa Filipi
ke ki mɔliga den suagi liiga yeni o sancenli ke o pali mani.
40 Filipi den sua ke o ye Asota dogu nni. O den ñani Asota
ki caa Sesale, ki wangi o Laabaalŋamo wan tagini ya dogi
kuli hali ki pan pundi.

Diangbenga 9

1 Ama Soli bo li k ŋa ki dieli o yomdaano ŋɔdikaaba ki
wangi bi fala, ki gedi a sala yikaciamo deni
2 O den yi gedi ki gaa ya tila cabi o ke wan gedi jufinba
jaandidɔngu nni Damasi. O ya la b siiga yua, jaba bii puobi
wan loli'bi ki kuani yemi Jerusalemi.
3 Soli n bo pa u sanu po ki nagdi Damasi dogu ke mi yiema
ti cua ki kaani ki lindi o;
4 k o baa tinga nni ke gbadi u nialu ke li maad o: «Soli
Soli be be cedi k a yonbidi n?»
5 ke Soli jiini o «A tie ŋma i n yonmdaano?» k o
yonmdaano guani jiini o: n tie jesu yua ke wangi o fala
i;
6 «Ama fii ki kua u dogu nni b ba maadi ŋa yaali k a ba
tieni yaala.»

7 Ke yaaba bo paa u sanu yeni Sloi ji se ki ŋmini; b gbadi
u nialu ki naa la nulo.
8 Sol bo fii, wan yaadi ki bo nuali o bo kan fidi la lba. ke
b cuo u nuu ki dadibi o ki gedi yeni o hali Damasi.
9 K o tieni daa taa kaa nuali o bo ki ñuni ki gɔ ki jeni.
10 Jesu ŋɔdika bo ye Damasi ke b yi o Ananiasi. Oyonm-
daano bo maadi yeni o mi dɔgdima nni: «Ananias.» Ke o
maadi «mini yen i n yonmdaano»
11 Ke o yonmdaano maadi o: «Fii ki gedi u sanu po yua
ke b yi u jienu, juda deni, buali ya nulo ñani Tarsi, yua ke
b yi o Soli kelima o jaani.
12 K o la mi dɔgdima nni o nulo ke b yi o Ananias k o kua
ki mani o nui o po ki fidi wan nuali.»
13 Ama ke Ananias jiini: “yonmdaano n gbadi ke bi niba
maadi o ja ne po, Wan waani a niŋanma fala maama
Jerusalemi.
14 O bo pia ti yikodi a yedikaciama kani ke fidi ki cuo nulo
yua jaandi a yeli po”.
15 Ama o yonmdaano maadi o: «gedi o tie tuonsɔtiagu ke
n lugdi o ke wan waani n yeli Isaraheli badciama yeni b bila
yaaba k dugi n po;
16 N ba waani o wan ba gaa fala kuli maama ki n yeli po»
17 Yeni ke Ananias gedi ki kua o deni. ki tani i nui o po, ki
maadi: «n naataanu Soli, o yonmdaano yua legdi a nunga
po u sanu po ŋan bo baadi, n sɔni n ki ŋan fidi ki nuali ke
fuoŋanma n gbie a nni.»
18 Li yogu ke li tie nani ti nipuudi yeni ki ñani o nubina
nni ki baa k o gɔ nuali.
19 K o ji dini ki baa mi tuama. O bo ye yeni Damasi
ŋɔdikaaba ki tieni dana.
20 Li yognu ko ji wangi a jaadiena nni ki maadi k o tie u
Tienu bijua i.
21 Yaaba bo gbadi kuli bo ye u yaalidgu nni ki maadi:
«waa tie ya nulo bo biidi yaaba kuli bo jaandi Jesu yeli
kaa? O bo kua ne ke pan cuo b ŋɔdikaaba ki gedi yemba bi
salyidikacianba kani.»
22 Ama Soli bo baa o paaciamu ke li pugdi, ke yagi jufinba
yaaba bo ye Damasi yama ki wangi ke u Tienu bijua tie Jesu
Kristi.
23 Lan tieni dana ke jufi nba jougi ki bo kpaa o.
24 Ama k o bandi bi juogli. B bo suli a gana kuli yieni yeni
ñiagu i ki fidi ban ñani o miali.
25 Ama ke ñiayengu ke bi ñani o li guoli u baabuogu nni.
26 Wan bo pundi Jerusalemi, Soli bo bigni ke wan ŋɔdi b
ŋɔdkaaba, ama b kuli bo jie o kaa bani k o tie o ŋɔdika i.

27 Ama ke Barnabasi taa o ki yeni o b tuonsɔnba kani. Ki dugdi bi Soli n bo la ti yonmdaano nandi u sanu po. ke o yonmdaano maadi o yeni wan bo wani nandi jesu yeli po.
28 Ke o tuogi bi ki sua k o bo kua Jerusalemi ki gɔ ki ña i. O bo maadi yeni i mɔnmɔni ti yonmdaano jesu po.
29 Ki gɔ pagi yeni jufi Greki nba; ama ban wani bo tundi kpaani ke ban ñani o miali.
30 O naataani n gbadi ban taa o ki gedi yeni o Sesare ki pedi yeni o hali Tarsi.
31 Yeni ke u jaandidɔngu bo ye ye mi yalma nni Jude dogu kuli nni, Galile yeni Samari, bo fii ki sedi ti yonmdaano jijiegu nni yeni fuoŋanma paalu pugnma nni kristi yaaba bo pugdi k yabi.
32 lan ji legdi ke Piaali bo waa diema kuli nni, o bo gedi yaaba gaa u Tienu maama kani hali Lide.
33 Li kani k bo la ja bá ne ke b yi o Ene ko bo wabi ki duani bina nii o gadugu po.
34 Piaali k a maadi o: «Ene, Jesu kristi paagdi ŋa. Fii ki ŋanbi a gadogu» li yogu k o fii.
35 Yeni ke Lidi yeni Sarɔn yaaba bo la o ki lebdi bi pala ki ke ti yonmdaano kristi nni
36 Jope nni bo pia ŋɔka bá ke bi yi o Tabita, li niima n tie «Dorka» li pua bo gbie i a tuadiŋanma po i ki tie suglidaano bi cacagidanba po.
37 ke li bo ti tuu k o yia ki kpe; ban bo wuli o bi bo duani o u dietuadigu po i.
38 Nani Lidi n bo kɔbi yeni Jope ke bi ŋɔdikaaba bandi ke piaali ye li kani, ke bi sɔni nibalie ke ban baani o: «cua yeni tinba mɔlane»
39 ke Piaali fii ke bi gedi. Ban bo pundi bi bo doni yeni o u dietuadugu po i. Ke a pakuana kuli ji se o kani ki buudi, ki wangi o ya tiadi ke Dorkasi bo ŋali wan bo ye yenba.
40 Ke Piaali cedi ke bi ñani bi niba kuli deni nni k o baa ki gbaani ki jaani; ki gbagi ki diidi mi kuuma ki maadi: «Tabita, fii» Wan ŋubidi o nubina, wan la Piaali wan fii ki kali.
41 Piaali ka tandi o u nuu ki fiini seni o. Wan yini a pakuana yeni yesu ŋɔdikaaba ya yogu bi sua o fuo.
42 Lan maama bo yadi Jope dogu kuli nni ke bi niba boncianli tuo ki daani yonmdaano nni.
43 Li bo tuu ki Piaali bo waagi Jope ja bá ne kani ke bi yi o Simo k o tie gbanjabilo.

Diangbenga 10

1 O ja den ye Sesale dogu nni ke b yi o Koneya. O den tie

Itali minteela kobiga yudaano.
2 O ja yeni den ŋua U Tienu ki fangi o, wani yeni u diegu
nni yaaba kuli. O den todi Jufinba boncianli ki gua jaandi
U Tienu yogu kuli.
3 Dayenli, u siŋaɔgu kudiyiani yogu, ke u laa U Tieni
maleki kua o kani ki yedi o: «Koneya.»
4 O den nonli maleki ke ti jawaandi cuo o ke o yedi o: «N
Daano, a yedi be.» Maleki den gua ki yedi o: «A jaandi yeni
a ŋanma a luoda po pundi U Tienu kani ke waa sundi lipo.
5 Mɔla ŋan sɔni bi jaba ban gadi Jafa ki ban yini Simono,
ban gua yeni yua Pieri, wan cua a kani.
6 O cani o jabdo Simono, yua yaa diegu n baali mi
ñinciana.»
7 Maleki n den ñani o kani, o den yini o naacenba siiga
niba lie, yeni yaa mintela n gugu siiga yendo ke o mo jaandi
ki tie o naciemo.
8 Kornela n maadi ba yaala n bo tieni kuli, ki sɔni ba Jafa
dogu nni.
9 Lan den fii ki faa u siŋaɔgu kudi luoba gogu, bi jaba yeni
den ye u sɔn nni ki nagdi Jafa, Pieri mo den doni u diegu
yuli po ki baa jaandi.
10 Mi komi den cuo o ke o bua je. Ban den ŋanbdi mi
jiema ya yogu, ke o laa o dɔgdi.
11 O den laa ke tanpoli luodi, ke yaa bonla n tie nani bu
kpalcianbu yeni ñani tanpoli po ke bi muubi bu ñɔkunaadi
kuli ki jiinihali tingi po,
12 ke ki tinga yandi buoli kuli yeni bonbalinkaana buoli
kuli yeni bonyugdi buoli kuli ye bu kpalicianbu yeni niinni.
13 U nialu den yedi o: «Pieri, fii ki kpa ki ŋmani.»
14 Pieri den yedi: «O Diedo, n kan tieni lani, kelima n daa
ŋmani yaala n tie kuali yeni yaala n jɔgni baa yenma.»
15 U nialu yeni gua den maadi mi liema ki yedi o: «U Tienu
ya yedi ke yaala n ŋani ŋan da nua la ke li jɔgni.»
16 Liden tieni yeni taalma taa. Lan yogu li den gɔ ki doni
tanpoli.
17 Pieri n da den mali ki bua ke ban bandi Simono diegu
n ye naakani, ki sedi bu bulñɔjabu kani.
18 Bi den kpaani ki buali Simono ban gua yi yua Pieri ya
cani lankane.
19 Laa yogu, Pieri n da bungi li dɔgidli yeni n bua yedi
yaala, U Tienu Fuoma den yedi o: «Cengi, niba taa cua ki
lingi a.
20 Fii ki jiidi, ki yegi yeni ba ki da bangi liba, kelima mini
n sɔni ba.»
21 Pieri den jiidi, ki yedi bi jaba yeni: «Mini n tie yin lingi
yua. Be cuani yi ne?»

22 Bi den yedi o: «A minteela kobiga yudaano Koneya n sɔni ti a kani. O tie niteginka ki gua fangi U Tienu. Jufinba nibuolu yaaba kuli tieni opo ya siedi n ŋani. U Tienu sɔni maleki o kani ki waani ke o wan gbadi ŋan baa yedi yaala.»
23 Pieri den kuani ba li dieli nni ki ga bi cangu. Lan den fii ki fa o den fii ki yegi yeni ba. Bi kpiiba yaaba n ye Jafa siiga bi tianba den ciani o.
24 Li dalieli daali b den pundi Sesale. Li sua ke Koneya den yini o kpiiba yeni o buakaaba ke b taani ki cua.
25 Pieri n den kua ya yogu, Koney den tuogi o ki bialo ki gbaani o taana kani.
26 Pieri den fiini o ki yedi o: «Fii n moko tie nisaalo.»
27 Pieri yeni Koneya n den boe ki kua o dieli nni, Pieri den laa k b niba taani boncianla.
28 Oden yedi ba: «I bani k li kua ke Jufi ṅ taani yeni onilamo, yaaka ki kua o dieli nni. Ama U Tienu dɔgdi npo ke min da gua nua oba kuli ke o jɔgni U Tienu po.
29 Lani n cedi ke yin den sɔni ke b yini nni ya yogu, n den fii ki cua ka bangi liba. Lanwani n buali yi, be ya po ke yi sɔni ki yini nni?»
30 Koneya den gua ki yedi: «Dinne dana taa, li yenlebidli yogu, n den ye n dieli nni ki jaandi. Lanyogu ya ja n laa ya tiadi n ñiligi den dɔgdi o yuli n kani ki yedi nni:
31 «Koneya, U Tienu gbadi a jaandi ki gua tiani todma a luoda po.
32 ŋan sɔni Jafa po, ban ban yini Simono ban gua yi yua Pieri. O cani o jabido Simono, yua yaa diegu n kuu yeni mi ñincianma.
33 Lanyogu n den sɔni ke ban yini a. A ŋanbi yeni ŋan cua. Mɔla tikuli ye U Tienu nituali ki bua ki gbadi wani o Diedo n yedi yaala kuli.»
34 Pieri den yaadi ki yedi: «mɔmɔni n bandi mɔla ke U Tienu ki gagdi b niba yeni b lieba.
35 Yua n fangi o ki tiendi yaala n ŋani, wan tie nibuolu kuli, o ba fidi ki cua o kani.
36 U Tienu den sɔni u tondu Isalele yaaba po ki waani ba mi yanduanma Laabaalŋamo, kelima Jesu Krisiti ya po, wani yua n tie b niba kuli Diedo.
37 Yi bani ke Jan den wangi b niba ban lebdi b yama ke wan wuli ba U Tienu ñima. Yi gua bani yaala n den cili ki tieni laa yogu Galile nni ki yuadi ki tieni Jude kuli nni.
38 U Tienu den cedi ke U Tienu Fuoma yua jiidi Nsaleti yua Jsu po ki gbie o niinni maama, ki puni o u paalu. Yi gua bani ke o den caa i kaani kuli ki ŋanbdi b niba po, ki faabdi Sutaani n den miabi yaaba kuli ki paagdi ba kelima U Tienu den ye yeni o.

39 Ti tie siedinba wan den tieniyaala Jufinba diema nni
yeni Jerusalema nni kuli. B den jɔnio u dagu po ki kpa u.
40 Ama li dataali daali U Tienu den fiini o b tin kpiiba siiga
ki cedi ke o dɔgdi o yuli t po.
41 Waa den dɔgdi o yuli Jufinba kuli po ka, kali U Tienu n
den tuodi ki gandi ya siedinba po, tinba yaaba n den taani
ki di ki gua ñu yeni o wan den fii b tinkpiiba siiga ya yogu.
42 Wani Jesu ṅ den puogi ti ke tin ya wangi b niba o
Laabaalŋamo, ki ya tiendi siedi ke U Tienu dini wani Jesu
li bai ke wan ya tie o bujialo ya niba n fo yeni b tinkpiiba
kuli po.
43 B sawalpuaba kuli maadi o maama ki yedi ke yua n tuo
ki daani o kuli baa baa sugli o tuonbiadi po kelima o yaa
yeli po.»
44 Pieri n da den maadi yaa yogu, U Tienu Fuoma yua den
jiidi yaaba n cengi o maama kuli po.
45 Li den paki yaaba n den daani ki tie Jufinba ki yegi leni
Pieri kuli, ban laa ke U Tienu puni b nilaba o paalu yua ṅ
tie U Tienu Fuoma yua, ke o jiidi bipo.
46 B den bandi ke U Tienu puni ba o paalu yeni kelima b
dengba ke b maadi mi malanma ki kpiagdi U Tienu.
47 Lani Pieri den yedi: «Ya niba n tie na baa U Tienu
Fuoma yua nani ti moko n den baa maama. ŋme baa fidi
ki yie bipo ke tin da wɔli ba?»
48 Oden teni li ñɔbonli ke ban wɔli ba Jesu Krisiti yeli nni.
B den mia o wan sedi yeni ba danaba.

Diangbenga 11

1 Jesu tuonsɔnba yeni i nataani yaaba bo ye Jude bo gbadi
ke yabi ki dugi Jesu po mɔ gaa uTienu ñɔmaama.
2 Piaali n bo doni Jerusalemi a kɔnjakpela bo kpag'o ki
maadi:
3 «a taani kali yeni a jola ki dini»
4 Ama ke Piaali waani li maama tuago tuago. O bo maadi
5 «N bo jaani Jope dogu nni ki la u dɔgiduguki li naani u
kpalibu ki ñani tanpoli po kaana kuli po. Li bo ji k tuoli nni
6 ke n ñuadil 'li ki diid'li ki la ti muayandi, a bonbalikaana
yeni tanpoli po bonyugida»
7 Ke n gbadi u lantɔgu ke li maadi'n: Piaali fii ki kpa ki
ŋmani!» ke n jii:
8 N badiciamo n yie jɔgndi yeni bonbiidi k baa kua n ñɔbu
nni»
9 Ama k u lantɔgu yeni guani maadi tanpoli po. U Tienu
n yedi ki yaali k tie jɔgndi daa taal'li lan tua jɔgndi»
10 L i bo tieni taalmi taa ki guani lebidi tanpoli po.

11 Nibataa n bo se n deni ti bo kua naani, b bo ñani Sesare
i ke b sɔnbi n kani.
12 Mi tagima maadi n ke n yegi yemi ki gedi ke paadinma
n daa ye. A naataanbila bonlie yen mini n bo taani gedi k
kua o ja yeni deni
13 O bo maadi ti wan la u tienu meneki k o se o deni ki
maadi: «Sɔni bi niba Jope ki baa yeni Siimɔ yua ke b gɔ yi'o
Piaali.
14 O ba teni ŋa sawali yali ba gaa ŋa fini yeni a diegu.
15 N bo cili ki maadi'b ya yogu ke fuonŋanma bo jiidi b po
nani lan bo jiidi ti po ciligi yeni.
16 N bo tiadi'i u tienu ñɔmaama yua yedi k: «San bo wuli
yeni mi ñinma yimi ba wuli yeni fuonŋanma i.
17 L i ya tie k u Tienu teb'bi u paabu nani timi yaabi dugi
Jesu Krisiti nni n baa tie ŋma ki yie u Tienu po i.
18 Ban bgadi li bona b bo ŋmini ki ji dondi u Tienu ki
maadi «u Tienu n ŋa yaabi ki dugi o po biidi ke ban baa li
miali»
19 Yaaba ke ti yonmidi po ke bo beli'b Jerusalemi lan bo
cili yeni Etiani kuumi b bo gedi Fenesi Cipili yeni Antiosi. B
bo maadi jufinba baba i u Tienu ñɔmaama.
20 Ama b siiga nni b tianbi yaabi bo ñani Cipili yeni Sireni
baa Antiosi ki waani Grekinba u Tienu ñɔmaama.
21 U Tienu nuu bo ye yemi ke bi niba boncianli la li
dandanli ki ji dugi u Tienu po.
22 Laabaal yua bo nua'b bo baa b tuba nni Jerusalemi
jaandidɔgu kani, ke b sɔni Barnabasi hali Antiosi.
23 Wan bo pundi o bo la u Tienu ŋanbidi, o pali bo mani
k o paani b pala kuli ki kuni u Tienu.
24 Kelima o bo tie ya nulo ke fuonŋanma ti dugidi ye yen'o
i k niba boncianli bo taani o tienu po.
25 Ke Barna basi gedi Tarisi ki pan ba kpaani Soli.
26 Wan bo pan la'oo bo gedi yen'o hali Antiosi. Binmuli ke
b taani b lieba u jaadidɔngu kani ki tundi b niba boncianli,
Antiosi ke b cili ki yii'b Jesu ŋɔdikaaba.
27 Li yogo bi tondikaaba bo ñani Jerusalemi ki jiidi Antiosi
28 B siiga nni yedi bo ye ke b yi'o Agabusi k o fii yeni o
tagnmi ki maadi ke mi koma ba cua ŋanduna nni boncianli.
Ke li bo ti cua Klodi yogu i.
29 Ke Jesu ŋɔdikaaba cuo ke b bo todi b naataani yaaba ye
Jude
30 B bo tieni li todli b bo sɔni Barnabasi yeniSoli yeni i ligi
ki teni b nikpela.

Diangbenga 12

1 Lan yogu o baddciamo Herodi bo cuo u Tienu niba ke

wangi ba fala.

2 O kpaa Saaki San nijua yeni ki jugsiega i.

3 Wan bo la ke li mangi Jufinba wan cedi ban cuo Piali mɔ. Li bo tie jaama dan nni, ya jaama ke bi ŋmani kpanu yaali ki dabinli.

4 Wan bo cuo o, o bo kuani o ti yonmdi dieli nni o bo puogi sojenba caga na ke guudi o. O bo bua pagi jaama po n pendi yo wan sieni o bi niba siiga nni ki buni o.

5 Piali bo luo li yonmdieli nni ama u Tienuniba taanli bi jaandi o po.

6 Ya daali ke Herodi maali wan ba tieni o maama, Piali bo dua sojenba bonmlie siiga nni ki gɔa. ki luagi i kudisiseli ke soje bonlis se u bulñɔbu po ki guu li yonmdieli.

7 U Tienu maleki bo kua ki sedi li yonmdieli ke mi yenyenma yendi, k o pua piali ki fiini o ke maadi: «fii tonma» ke i kudisiseli ñani o nugu nni ki baa.

8 Ke maleki maadi o; «la a tiadi ki taa a taacaadi» ke Piali tieni. k o guani maadi o: La a gbadli ke ŋɔdi.

9 Ke Piali ŋɔdi maleki ki ñani. O ba bani ke maleki n tie yaala tie mɔni. o bo maali ke li tie dangdi

10 Ya yognu ke bi pendi cincinli ya guudika yeni liolo kani; bi ji bo pundi u bulñɔbu kani yaali tieni yeni ti kudi ki caa u dogu nni. ke li luodi li bá bi nunga nni, ke bi jiidi u sanu po ke maleki ji ŋa Paili.

11 Piali n bo ti guani o kani ya yogu k o maadi: «N nuake yeni i mɔnmɔni ke u tienu sɔni omaleki k o baa ñani n Herodi nui nni yeni jufunba n bo guu yaala.»

12 Wan bo tieni li, o bo gedi Mali deni, San yua ke bi bo yi o Marki naá. Yaaba bo pia li dandanli bo taani li kani ki jaani.

13 Wan bo pua li ganli ya yognu o jifaano bá ke bi yi o Rodi n cua ke ba luodi

14 Wan bandi Piali nialu ya yognu o pali mangi k o sundi kaa luodi li ganli ki sani ki pan maadi yaaba ye deni nni ke Piali u bulŋɔbujabu kani.

15 Bi bo yedi o: «a gaadi yoo» Ama ke gɔ maadi ke li tie mɔnmɔni. Ke bi maadi: «o maleki i»

16 Ama ke Piali gɔ li tun ki pua li ganli ya yognu ke bi ti luodi li ganli ke bi la' o ke li yaalidi ba.

17 Ke Piali ka waani u nuu ke ban ya ŋmini ke maadi ba u Tienu n tieni maama ki ñani o ti yonbidi dieli nni. Ke o maad: «waani mani li bona Saaki yeni o naataani.» Lan puoli po yo k o gedi u kaantianu.

18 Lan bo fandi ya yogu u yangmadigu bo ye soje nba siiga nni kelima baa bo bani yaala tieni Piali.

19 Herodi n bo kpaani o kaa la'o, buali sojenba, ki cabi ke
ban kpaa'o. K o jiidi jude Sesare nni ki ye li kani.
20 Horodi pali bo beni Tiri yeni Sidoni niba po. ke bi tani
cua o kani. Ki waani Blasi o badciamo baanlo ke wan todi
ba ban dɔnli yeni o bado kelima bi jiema kuli bo ña lan
bado ya dogu.
21 Herodi bo bili dayenli ki lani o badtiadi ki kali o bali
kalikanu po, o bo maadi ki maadi ba mi maama.
22 ke bi niwulgu yigni: ne tie u Tienu nialu laa tie nulo
yaali ka!»
23 Li yognu k o yonmdaano meleki cua ki pua 'o kelima o
bo k teni u Tienu ti kpiagidi. Asidibila n bo pundi o po ke
kpaa o.
24 Ama u Tienu maama bo yadbidi ki pugni.
25 Barnabasi yeni Soli bo gbeni bi tuonli Jerusalemi. Bi bo
ñani li po ki tugi San yua ke biyi o Marc.

Diangbenga 13

1 Krisiti nitaanli yaaba n ye Antiosa siiga den pia bi
sawalpuaba yeni bi bangikaaba. Bi yela den tie Banabasa,
Simeyono ke b gua yi u o nijeli yeni silena yua Lusiyusa
yeni Manayema yua k bi bo taani ki wubi o yeni Herodi
yeni Suoli.
2 Ban bo loli u ñɔbu ki jaandi ya yogu, U Tieni fuoŋanma
ṅ yedi: «Tugi mani Barnabasa yeni Sawuli ki piari ki seni
ba bibá, ban ya tuuni min yini ba ya tuonli po.»
3 Lane, ban gua den loli u ñɔbu ki jaandi ki mia U Tienu,
b den maani b nui bi jaba yeni po ki cabi ba ke bi gadi.
4 U Tienu Fuoma yua den sɔni Barnabasa yeni Solo yeni
ke bi gadi Selusi dogu nni ki kua ku ñinbiagu nni ki duodi
ki gadi Sipila kpendigili po.
5 Ban den pundi Salamina dogu nni, b den muandi U
Tienu maama li balmaama bangma diena nni, Jufinba n den
taagi naakani. Jan marika den tie b todka.
6 Ban den gɔgɔgdi ke pan puodi li kpendigli yeni nni kuli
hali ke pan pundi Pafoso dogu nni. Lankani, b den laa
o lingdi o yua n tie Jufi ke b yi o Bali Jesu yua n tie o
Sawolpuadaano.
7 O den ye gufeneeli ban yi yua Sejiyusa Polusa kani.
Gufeneeli yeni den tie yanfodaano. O den yini Barnabasa
yen Solo kelima o bua gbadi U Tienu maama.
8 O lingdo yeni ban gua yi yua E limasa den yie bipo ki
muandi ke Gufeneeli n da tuo li dandanli.
9 Lane Solo, Ban gua yi yua Polo k u gbie yeni U Tienu
Fuoŋanma diidi o nangdi ki maadi o:

10 «Fini Satana big, a gbie yeni u nunfanma yeni mi
biadma, a tie mɔmɔnmaado kuli ya yibali, a kan ŋa ki da
ŋmaadi ti Diedo sɔni nni?
11 Mɔlane diidi, o Diedo nu ma a po n yeni, a bu juani
mɔlane mono ki ji kan ya nua hali lan waagi. Li ŋunli yeni
li bɔnbɔnli n jiidi Elymas po, wan juani ki ji kpaani yua n
ba ŋmagidi o.
12 Lan yogu canba Sergusa n la yaala tieni yeni, wan dugi
U Tienu po g dugni u gbadi U Tienu maama ke li ya ki lidi
o.
13 Paul yeni o yeglieba n ñaa halpaphos n ñinma po ki
pan puodi Perisi dogu nni lan tie Panphylie ya diema. Ama
Jan wan n ŋaaba ki lebdi Jerusalema.
14 Paul yeni o lieba ñani Perisi ke ban pundi Antiosa, Pisidi
diema nni. Lan kani ban kua u jaandiogu nni SSba dualgi
kaali.
15 Ban cogi U Tienu bali yeni a Sawalpuala maama ki
gbeni ya yogu, u jaandieogu nni canba n cua ki maadi ba:
«N ninjaba, li ya sua ke i pia maama yaala ṅ bu paani bi
niba pala yin maadi.»
16 Pɔli ṅ fii ki doni u nu ki maadi: «Yim yaaba ṅ tie Israyeli
yaaba yim yaaba ṅ dondi U Tienu kuli n cengi ne:
17 U Tienu bo lugdi Israyeli buolu ki cedi k b poli Egipti
dogu nni yeni u paalu po ke ti ŋanmi li dogu,
18 ki juuni yeni ba mi fanpiema nni ke li bua pundi bina
piinaa.
19 Lani ya puoli, o den buoni nilanbuoli lele kanana diema
nni ki puni o nibuolu ke o diedi bi diema.
20 Lani ya bina kuli cuali den bua pundi bina kobina n
bina piimu. La ya puoli, U Tienu den lugdi a bujiala hali ke
pan pundi o Sawalpuolo Samuel Yogu.
21 Lani ya yogu ke u dɔngni yaaba mia k b bua u bad, ke
U Tienu teni ba Kis bijua Solo ke u tie Binjamini ya cugln
yua ke u kali li kpaali po bina piina.
22 ke U Tienu bo fiini o k gɔ kaani Davidi k u tie b bado. Li
bo tie wan Davidi po i ke U Tienu bo tuodi ki maadi: «N la
Davidi, Esayi bijua, ke u tie n pali nni big ke u tie min bua
yaali kuli.»
23 Wan ya yajanguni i ke Jesu mali nani U Tienu ṅ bo
puoni maama yeni.
24 Li cili ya yogu ke Jan bo cili ki tundi b niba yaala n tie
ti biidi gbiandma ke Jesu daa cua.
25 Jan n sɔni u tuonli ki gbeni ya yogu, ke o buali ba: «I
mali ke n tie ŋma i? N ki tie wani ka ama n puoli po, o nulo
baadi ke n ki dagdi min lodi o tacagbani.

26 N ninjaba, Abrahama ya buona yen yaaba n ye siigi nni
ki dɔndi U Tienu ne, b teni ti u paabu ya Laabaamanli.
27 Kelima yaaba n kua Jerusalema yeni b yudaano kuli ki
bandi o, b bo tieni ki yedi yaala ke b cogi nni a jaandiena
nni ki gɔ jaligi o.
28 Yeni ban bo li ki la yaala ke b baa jalgo kuli, ama mia
pilati ke wan kpagu.
29 Ban pan tieni ki dugi yaala n bo li diani kuli, k b jiini o
li dapɔnpɔnli po, g jiidi ki piigu li kakuli nni.
30 Ama yeni lani kuli, U Tienu yiedi o b kpienma siiga nni.
31 Yaaba n bo ñani Galile yeni ki doni Jerusalema, laa u
dana ŋa kuli wan yiedi. Ban n ji tie siedanba b niba nungi
nni.
32 Tim wani, ti ji baadi yeni ya Laabaamanli ke o bo puoni
ti yajanba.
33 U Tienu cɔlni u puoni tim yaaba n tie b bidi yen po,
ki yiedi Jesu bi kpienma siiga nni. Lani n cedi ke li Diani i
biayeli tili nni dianjali a lie po ki maadi: «A tie n biga dinla,
min n ji tie a ba.»
34 Wan gua yiedi o b kpiema siiga nni ke u gbanu n da bedi
yeni i ke u ji maadi: «N ba teni Davidi yedŋanma yaala n
ŋani.
35 Lan yapo n cedi ke li gua den diani biayeli kadatiɔngu
kani ki yedi«A kan cedi a nuŋamo n bedi.»
36 Kelima Davidi n bo sɔni U Tienu buama ki gbeni, o den
kpe ke bi pii u o ba kani, ke u bedi.
37 Ama U Tienu ṅ bo yiedi yua wan bo ki bedi.
38 Lan wan yin bandi n ninjaba ke li tɔgni li jua kani k b
muandi ti biidi piima.
39 Lan tɔgni u kani yeni, yua n dugi kuli ji tie yua n tiegi
bonli kuli nni, yaala ke li bu kan fidi ki tieni yeni Moyisi
yikodi kadaaɔgu.
40 Lan wan yin ŋanmi ki diidi i yula po, ke a Sawalpuala
n yedi yaala yeni n daa tieni ki dudi.
41 «Diidi mani, yim yaaba n nundi lan yagidi, yin bia,
kelima n suani yeni dana le, ya tuonli ke b a nulo ya yedi
ke li kan tuo ke li tie mɔmɔni.»
42 Paul yeni Barnabasa n maadi ke b gbeni ke ji kuni i, b
niba n miaba sugli ki maadi ba, ke ban guani ya Saaba daali
n ŋua ki gua tieni i tundi.
43 Li tintaanli po n gbeni u jaandieli nni, b niba boncianli
n naagi Pɔl yen Barnabasa kani, ban ŋanmi ke paani b pala
ke maadi ba ke ban ŋanmi ki kuba U Tienu ŋalibalga.
44 Saaba daali yal ji den tuani i, b niba boncianli ji den
naagni ki cengi U Tienu Laabaali.

45 Jufinba wan n ji la ke nuwulugi tigdi yeni, ban ji fii ki
yedi ki naagni ke ji maadi ti mabiidi Pɔl n tundi yaala yeni
po, ke gɔ sugidi o.
46 Ama pɔl yeni Barnabasa n ŋanmi ki maadi ba: «Ke li
nan bu buali bani n kpia ki gbadi U Tienu maama t la ki
yie, ke gua diidi ki sua ke li ki dagdi yeni ya midn kan ban
k gbeni eni, mɔlawani, t ba ŋmagdi b canma po i.
47 ki dugi U Tienu bo maadi t niini nni: «N siena ke ŋan ya
tie yaaba k bani U Tienu ya yinyenma, k gadi yeni u faabu
hali ki tinga juogi.»
48 Yaaba n ki ban U Tienu n gbadi li maama ya yogu, k
b pala mangi, k ji tieni U Tienu maama baliga. Boncianli
yaaba n bo dagdi yeni ban kua U Tienu diema nni kuli daan
ki dugi li maama po.
49 U Tienu ñɔmaama ji den yadi li dingbana kuli nni.
50 Ama Jufinba bɔndi b jaba yeni b puoba yaaba n bo tie
numɔnkuli, k b fii ki siedi Pɔl yen Barnabasa po tud ki ñam
b dogu nni.
51 Ama ke Pɔl yeni Barnabasa piidi piidi b dogu nni
tanbiini n taana po. Lan yo ki gadi Icone dogu nni.
52 ke b ŋɔdkaaba pala ji bo mani k b gbie yeni U Tienu
Fuoŋanma.

Diangbenga 14

1 O bo pundi Ikone ke Poli yeni Barnabasi taani kua
jufinba n bangi u Tienu maama naani ki maadi k jufi Greki
boncianla gaa bi maama.
2 Ama Jufinba yaaba bo k pia kangbadma tagma nani bi
nilanba yeni, bo fiini u tonu bi nijanba po i.
3 Poli yeni Barnabasi bo waagi ki li kani, ki maadi yeni
li papaali u Tienu paalu po, ki tiendi sieda o ŋanbili tondo
Jesu kristi nni. bi bo tien li ke ti bonninnadi yeni u yaaligdu
n yaa tie Poli yeni Barnabasi nuu po i.
4 Ama i dogi boncianla niba bo paadi; Tianba bo ye jufinba
po bi tɔba mɔ u Tienu tuonsɔnba po.
5 Ya yognu ke yaaba bo jaandi yeni jufinba bo juogi yeni
bi yudanba ke ban pua Poli yeni Barnabasi ki lugdi ba a
tana ki kpaa bi.
6 Poli yeni Barnabasi n bo bandi li bonla bi bo sani kua
Listri yeni Derbe yeni ya dogi kpia.
7 lan kani ke bi bo wangi o labaŋanmo.
8 Listri dogu nni ja bá bo ye ki mali ki tie wabi kaa bo
bani cuoni.
9 Li ja bo cengi Poli k o maadi. Ke Poli maani o nubina o
po ki nuali sua o pia ti dugidi yeni wan paagi.

10 lani k o maadi o yeni paama: «fii a sedi a taana po» k
o ja yugi ki cuoni.
11 U nuwulgu n bo la Poli ntieni yaala ke bi doni i niali
ki maadi Liakonian maama nni: «i tieni jiidi ti po nani bi
naba yeni.
12 ke bi bo yini Barnabasi «zesi» Poli «merikiri», kelima
bi bo tie mamaadi jala i.
13 Zesi yika yua k o jaandidieli bo ye u dogu bulñɔbu kani
bo cua yeni i nee yeni u diñɔbu caba wani yeni u nuwulgu
bo bua ban yidi salaa i.
14 Ama bi tuonsɔnba Poli yeni Barnabasi n gbadi lani bi
bo padi bi tiadi ki peli kua u nuwulgu ki yigni
15 ki maadi «bi jaba be n cedi ki tie lani.» ti mɔ nufosaalba
i nani yenba yeni mi buama nai yenba. Ti cua yeni o
labaŋanmo yali ke yin cedi ti bonyuodi tienme ki uTienu
yua fuo po ki tagi ki tinga yeni tanpoli, mi ñinciama yeni
yaala ye leni kuli.
16 Ya yogu po o bo cabi ke dongbali kuli ncuoni u sanu
nni.
17 Ba yeni wan ki ŋa ki tie kasieda wan tie yua ki tie mi
ŋanma, ki tieni yi tanpoli taaga yeni a kpañiŋana ki je ki li
pamanli nni.
18 Yeni lan maama kuli Poli yeni Barnabasi fidi cedi ke
baa tieni bi salaa.
19 Antiosi yeni Ikoni Jufi tianba bo baa ki maadi u
nuwulgu ke gbadi niima nni. kee bi lugdi poli a tana ki
fili o ki ñani o u dogu nni, ki maali k o kpe i.
20 Ama u Tienu ŋɔdikaaba n bo kaani lidi o ya yogu, k
o fii ki kua u dogu nni. Ya daali ŋɔdi k o gedi Derbe yeni
Barnabasi.
21 Ban bo tundi u Tienu ñɔmaama ke bi ŋɔdikaaba ti ñani
li dogu nni ke bi guani Listri, Ikoni yeni Antiosi.
22 Bi bo cɔgdi yeni ya pugdi bi ŋɔdikaaba tagnm ki gɔ
paandi bi pala ke ban ya ye ti dudugdi nni ki maadi. «ti bo
la fala boncianla yo ki fidi kua u tienu diema nni»
23 Ban bo kaani a nikpela a jaandiena caga nni, li puoli
po ke bi jaani ki loli bu ñɔbu, bi bo taa ba ki piani u Tienu
i ban dugi yua nni.
24 ke bi puodi Pisidi ki pundi Panfili.
25 Bi bo muandi u tienu laabaali Atali.
26 ki ñani lan kani ke bi cuo Antiosi sanu naani kani k u
Tienu ŋanbidi bo ye yenba ke ban sɔni bi tuona ki tii.
27 Ban bo pundi Antiosi bi bo yini a jaandien nni caga
yaaba kuli, ki togdi ba ya bona kuli ku Tienu bo tieni yenba
yaala kuli yeni wan bo findi bi nilanba dandanli nandi.
28 Bi bo ye yeni bi ŋɔdkaaba ke li waagi.

Diangbenga 15

1 nitianba bo ñani jude ki jiidi ki tundu i naataani ki
maadi: «a yaa kɔndi nani lan buali maama Moyiisi bal tili
nni a kan baa gaa po.»
2 Poli yeni Barnabasi n bo cendi ba ke ki tieni li buoli
yenba, i naataani bo bo cuo ke yeni Barnabasi n do bi
tuonsɔnba yeni a nikpela kani Jerualemi a ki kali li laabaalo
po.
3 Nani ban bo tie li jaandieli tondi yeni ban tɔgni Fenisi
yeni ki wangi bi nilanba ke ban tuo ki gaa Jesu maama. Bi
bo cua yeni li pamanli i naataani kuli po.
4 ban pundi Jerusalemi li jaandieli nni tuonsɔnba, yeni
li nikpela n gaa ba ban togdi ba u Tienu n tieni yaali kuli
yenba.
5 Lan yognu nitianba bo ye Falisiani nba cagli nni ke mɔ
bo tuo gaa, bo fii ki maadi: «Li bo ŋani ki dagdi ke ti kɔndi
ba ki cedi ban ya ŋua moyiisi bali maama» (moyiisi yikodi
maama)
6 Bi tuonsɔnba yeni li jaandieli nikpela bo taani kali ki ba
diidi li maama po.
7 Bi bo dadi li maama po ki li waagi Piaali n fii ki sedi ki
maadi bi. «I bani k u tienu bo tieni mi lugdima i siiga nni
li waagi boncianla, ke n ñɔbu po bi lanba n gbadi u Tienu
laabaŋanmo ki gɔ tuo ki dugi n po.
8 Ke u Tienu bani yua kuli ya yantugu, tieni ba kasieda ki
tem ba mi fuoŋanma nani wan tieni ti po maama.
9 Yeni ke waa tieni paadnma tinba yeni bani siiga nni ki
ŋuudi bi pala li dandanli nni.
10 Mɔla be ya po i ke i kpaani u Tienu mi maama ki taadi
ya tuga kpiagi ki bua ki tuni bi ŋɔdikaaba ya tuga ke ti báa,
mɔno bo ki fidi tugi?
11 Ama ti pia li dandanli ke ti ba baa gaa po ti yonmdaano
Jesu ŋanbidi po nani bani yeni.»
12 Ku nuwulugu kuli ŋmini ki gba Poli yeni Barnabasi ke
b maadi u Tienu n bo teni ke bi tieni ya bonninandi yeni ya
yaalidma bi nilanba siig nni.
13 Ban bo maadi ki gbeni, Saaki bo gaa mi maama ki
maadi: “n naataani songi mani n maama.
14 Simo bo togdi lan bo tieni maama k u Tienu todi yeni o
ŋanbidi ke bi nilanba ń mɔ fidi ki lugdi bi siiga bi niba ban
doni o yeli.
15 O sawalipualo laabaalo taani yeni lan bo dianiki yedi
yaala.
16 Lan bona puoli po yo ke n ba ti guani ki gɔ sieni Davidi
diegu yugu n bo ba. Nba ŋmagdigu ki ŋanbi siegu.

17 Yeni ya niba sieni ba kpaani o yonmdaano, yeni ya
nilanba gaa o yeli.
18 Oyonmdaano yua bo tieni a bona ke bi bandi ti ya yogu
nni n maadi yaala n yeni.
19 Lan cedi ke n maalima tie ke ti kan ya ŋmadi bi nilanba
yaaba ya pala ŋmagdi u Tienu po.
20 Ama ti diani ba ke ban da jɔgni bi ba yeni i buli jiema,
ki cuo bi ba yeni mi cunconma buali kuli k gɔ daa di mi
sɔma.
21 Ya bina bo pendi, bi niba bo dogu kuli nni ki cogi moyiisi
balmaama ki gɔ wangi u Tienu laabaalo a jaandiena nni
saba daali.
22 Li bo naani li ŋani bi ŋɔdikaaba yeni u jaadidɔngu
nikpela po, yeni u jaadidɔngu po ke ban lugdi Jude yua ke
b yi o Barsabasi yeni Slasi, u jaandidɔngu yudanba, ki sɔni
ba Atiosi yeni Poli yeni Barnabasi.
23 Bi bo diani nanda i: «bi tuonsɔnba, a nikpela yeni i
naataani, n diani i naataani yaba tie nilanba Antiosi, Siri
yeni Slisi, ti fuondi i.
24 Ti gbadi ke bi niba ñani ti siiga nni ki gedi i kani ke ti
naa puni ba sanu, ki ŋmadi i yama yeni bi tunda.
25 Li bo baa ŋani ti kuli po ke yi cabi ti ti lugdi bi niba ki
sɔni ba i kani bani Barnasi yeni Poli,
26 Yaaba bo taa bi miali ki cabi ti yonmdaano Jesu Kristi
po.
27 Ti gɔ sɔni Jude yeni Silasi ke bi ba maadi yi a bona.
28 Lani li ŋani ki dagdi fuoŋanma po yeni tinba mɔ ya po
ke ti daa tuni bonli ke laa ŋani.
29 Lani n tie ki kubi i yula yeni n padjiema yi gɔ daa ŋmani
mi sɔma yeni ya bona ke bi padi i buli, yi kubi iyula yeni
mi cumconma buali kuli. i ya kubi i yula yeni lani bona li
baa ŋani i po. n cabdi i n yeni.»
30 Lani ke bi guani sɔni ba, ban bo pundi Antiosi ki taani
u niwulgu ki teni ba li tili.
31 Ban bo cogi li ya yogu ke bi la li papaali.
32 Judeyeni Slasi bo mɔ bo tie sawalpuali ki fiidi i naataani
yeni u Tienu ñɔmaama ki gɔ paagi bi pala.
33 Ban bo tieni dana li po i naataani bo guani teni ba li
lanbonmanli ke bi mɔ ń guani kuni yeni laafia ki pan teni
yaaba sɔni ba.
34 Li bo mani Silasi po ke wan ya ye.
35 Ama Poli yeni Barnabasi bo ye Antiosi yeni nitianba
boncianli bi bo wangi ki gɔ tundi ti yonmdaano ñɔmaama.
36 Lan tieni dana ke Poli maadi Barnabasi: «ti guani i diidi
inaataani ya dogi nni ke ti waani ti yonmdaano ñɔmaama
ki diidi ban ye maama.»

37 Barnabasi bo bua wan gedi yeni San yua ke bi yi o
Maarki.
38 Ama ke Poli diidi sua ke laa dagdi yeni wan gedi. Wani
ji bo ŋaa ba hali Panfili dogu nni kaa ji bo todi ba bi tuonli
nni.
39 Ke mi paadma tieni bi siiga nni ke bi yadi lieba. Ke
Barnabai taaa Marrki ke bi ji bo gedi Cipri.
40 Ama Poli bo lugdi Sllasi ke wan yegi yeni o, ke o
naataantieba mia ke ti yonmdaano ŋanbidi n ya ye yeni
owan caa naan kani.
41 O bo puodi ki gedi Siri yeni Silisi ki paagidi li jaandieli
yaaba pa.

Diangbenga 16

1 Pɔli ń pundi Derbi yeni Listri mo, ki sua ke Jesu ŋɔdka
ke bi yi o Timote, ke o ye likani, Juufipua yua n daani U
Tienu nni ya bijua, ke o báa tie Gresi yua.
2 Ya kpiiba n den ye Listri yeni Ikoni den tieni o po kasiedi
ŋamo
3 Pɔli den bua wan yegi yeni o ki gedi u sanu; lanwani ii,
ke o ga o ki kuani o ku ciagu, kelima Juufinba den ye li dogi
nni, ki bani ke o báa tie Gresi yua.
4 Ban den caa ya dogi nni kuli, bi den caagu u tondu ti
jaandiedi nni ke ban cɔlni Jesu ŋɔdkaaba yeni Jerusalema
nikpelba ń den diani ki bili ya yikodi.
5 U Tienu nitaanli dudugdi den pugni, ki go yabdi ki pugdi
daali kuli.
6 Pɔli yeni o yegni den tɔgni ki ñani Friji yeni Galatia
diema nni, ki sua ke foŋanma den kuani ba ke ban da gedi
Asi diema nni ki kpaandi, ki tundi mi maama.
7 Ban nagi Misia, ban bigni ke ban gedi Bitinia nni, ama
Jesu foŋanma den ki puni ba u sanu.
8 Ban pendi ki balni Misia, ki jiidi Truasi dogu nni.
9 Li bonlegdikaali ń legdi Pɔli po ku ñiagu nni: Maseduani
jua den se likani, ki yi o ki tua: “Cua Maseduani ki todi ti.”
10 Li bonli ń legdi Pɔli po, ke ti jagi li yogu ke ti bobni ki fii
ki gedi Maseduani kelima U Tienu yi ti ke ti tundi ki waani
o laabaalŋamo bi ya po i.
11 Tin fii Truasi, ti taa u sansieru ki gedi Samotrasi, li
daalieli tin pundi Neyapoli.
12 Tin ñani li kani, ti gedi Filipi yu n tien Maseduani ya
dociamu, ki tie ya dogu n yabi ki cie, li diema nni ki den
ŋua Roma bali, tin kali li kani dana bá
13 Saba (mi fuodma daali ń pundi, tin ña ki fagdi yeni bu
bulñɔcianbu, ki gedi bɔngu bá kani naani ke ti maali ke tin

kadi jaandieli (jaandi yaali). Ti den kali ki maadi yeni ya puoba n taani ki cua likani.

14 Bi siiga nni ban yi ya pua Lidia, ke o tie Tiyatira pua, ki pugi U tienu den cengi ti. O Diedo ń luodi o pali ke wan ya fiini Pɔli ń maadi ya maama.

15 Ban tieni o mi ñinwulma bogdili, ki yadi mi yedŋanma o diegu po, ke o mia ti ki yedi, «I ya diidi ki sua ke n duu U Tienu po, yin cua n deni, ki ya ye.» Ke ti tuo o maama

16 Li sua ke ti caa i jaandi, pua ke o bu ti baadi ń cendi ti. O den kuandi o yonbdanba ŋalmani li baabuli po.

17 li pua den ŋua tinba yeni Pɔli ki kpaandi ki tua, “Ya niba ne ti Mi tanpojoma Tienu tuonsɔnba i, bi tundi ki wangi yi mi faabma sanu i.”

18 O tieni yeni ke laa luo dana bá. Ama Pɔli pali ń beni o po, wan gbagi ki yedi ki cicibiadga, “N maadi a Jesu Kiristi yeli po, ña o niinni” Ke ki ñani ki yaadi ki ŋa o.

19 O canbàanba ń la ke bi ŋalmani dandanli bodi, ke bi cuo Pɔli yeni Silasi ki gedi yeni ba bi paatieba kani.

20 Ban kuani ba ti buudi yudaano kani, ki maadi, “Ya niba ne kuandi li ŋmadli ti dogu nni. Bi tie Juufinba i,

21 Bi tundi ya bona ke Roma yikodi ki tuo ke lan ga bii lan cɔlni.”

22 Bi dogtieba den taani ki fii, ki yie Pɔli yeni Silasi po, ke ti buudi danba biidi bi pala, ki landi bi tiadi, ki papadi, ki cabi bu ñɔbu ke ban pua ba a gbana.

23 Ban pua ba ki gbeni, ki cuo ba ki ban luoni li kpaadidieli nni, ki puogi li kpaadidieli guudka ke wanya guu bonŋanla.

24 Wan gbadi ban bili o ya tuonli, ke o kuani ba liiga po kpaadidieli nni ki pilni bi taana i kudseseli.

25 ku yɔgsiigu ń yɔgdi, ke Pɔli yeni Silasi yiini i yani ki dondi U Tienu, ki jaandi, ke ya kpaada n sieni cengi ba.

26 Li ludli nni, mi tindigbima ń tieni, ki migi li kpaadidieli fiagli, lanyognu, a bulñɔna kuli ń luodi, yuakuli ya kudseseli ń cie ki baa.

27 Li kpaadidieli guudka ń findi mi guama nni ki sua ke a gana kuli yaa, wan nɔdi o jugsiega ke o ba muu ki kpa o yuli, kelima o bi tama ke a kpaada kuli sani ki ciadi i.

28 Ama Pɔli ń tiani paama ki maadi, “Da tieni a yuli bonbiigu keli maa tikuli ye nekanba i.

29 Li kpaadidieli guudka den mia ke bi yendi u kaanu, ke o sani ki kua ki digbi yeni ti jawaandi ki baa ki gbaani Pɔli yeni Silasi nintuali.

30 ki ñani ba, ki maadi “N Diedi n ba tieni ledi i ki baa mi faabma?”

31 Ban jiini o “Ya duu O Diedo Jesu Kiristi po, a ba baa mi faabma fini yeni a dansanu kuli.”

32 Ban maadi o O Diedo maama, wani yeni odiegu nni
yaaba.
33 Lanyognu, li kpaadidieli guudka ń taa ba li ñiagu mɔno,
ki gedi yeni ba o deni, ki ŋuudi ŋuudi bi nala, wani yeni
o deni yaaba kuli ń tuo ban tieni ba mi ñinwulma bogdili
yenma.
34 Wan kuani Pɔli yeni Silasi o dieli nni, ki seni ba mi
jiema, wani yeni o diegu nni yaaba kuli pala ń mangi yeni
wan tuo ki ga U Tienu maama.
35 Lan fandi, ti buudi yudanba ń sɔni u tondu ban maadi
li kpaadidieli guudka ke wan luodi ki ŋa bi niba yeni ban
ña.
36 O guudka ń caa Pɔli u tondu, ki maadi, “Ti buudi danba
sɔni u tondu ke ban maadi nni min luodi ki ŋa yi yin ña:
mɔlane, i ba fidi ki ña yeni mi yanduanma.
37 Ama Pɔli ń maadi ba, “Bi pua ti asala siiga, ki naa buni
ti, yeni tin tie Roma yaaba kuli - ki luoni ti li kpaadidieli
nni. Bi jibua ban luodiki ŋa ti li wuoli nni bii? N, n! Ban
cua bibá ki luodi ti”
38 O guudka ń caa ti buudi yudanba u tondu, ban gbadi
ke Pɔli yeni Silasi tie Roma yaaba, ti jawaandi ń cuo ba.
39 Ti buudi yudanba ń cua ki mia ba sugli, ki luodi ki ñani
ba, ki maadi ba ke ban ña ki fagdi yeni bi dogu.
40 Pɔli yeni Silasi ń ña li kpaadidieli nni ki cua Lidia deni.
Pɔli yeni Silasi ń la bi kpiiba, ban paani bi pala, ki fidi ki ña
li dogu nni.

Diangbenga 17

1 Ban bo tɔgni pendi Afipoli yeni Apoloni ya dogu nni ban
pundi teslonika ya dogu nni Jufinba bo pia li jaandieli.
2 Nani Poli n bo limaani ki tiendi maama, o bo kua taani
yenba mi fuodma dan taa nni, o bo maadi yenba yaala tie i
diani bundma.
3 Poli bo pɔbdi li tili ki cogi ki ŋanbi wan ba ke li tie buama
yaala ke Kristi la fala ke gɔ fii bi tinkpiiba kani. o bo yedi:
«Jesu yua ke n yedi n tie Krisit»
4 Jufinba siiga nni bi tianba bo tuo ki taani Poli yeni Silasa
po. yeni greki nba yeni bi puoba yaaba tie gmadkaaba yeni
u niwulgu.
5 Ama Jufinba yaaba n pia kangbadima yeni ki nanga bo
a nibiada ki daaga po, ki taani o niwulgu ki fiini ti fuudi u
dogu nni. Bi bo gedi ki pigni Jason ki bua cuo Poli ki gedi
yeni o o niwulgu nni.
6 Ama Ban boo la'og, bi bo fili Jason yeni o kpiiba i ki caa
yenba u dogu nni bujiala kani ki yigni: «Ya niba n gmadi u
dogu mɔ pundi ne kanba»

7 Joson bo n ga ya niba o deni po bo yiedi sesari bali
maama ki yedi: ke baditiano ye ki yi Jesu.
8 o niwulgu yenu u dogu banda n gbadi li maam li bo yagi
bi yama.
9 Bi bo ti pani Josoi yeni o lieba po ke bi ñani ba ki ŋa.
10 Li daali ñiagu ke bi taa Poli yeni silasi ki gedi yenba
Bele ban bo pundi bi bo kua Jufinba bangima dieli nni.
11 Ya Jufinba bo ye lan dogu nni bo tie nimɔnba ki cie
Tesalonik nba bi bo kuani bi yama yeni i mɔnmɔni u
Tienu maama bangima nni ki ŋanbi diidi daali kuli u Tienu
maama diani n maadi yaala ya tie mɔnmɔni.
12 Lan bo cedi ke bi siiga nni bi niba bo dugi, yeni Greki
nba puoba yeni bi jaba yaaba.
13 Ama Tesaloni Jufi nba n bo gbadi ke Poli maadi u Tienu
maama Bere ke bi gedi ki gua fiini o nuwulgu.
14 Li yognu ke Poli kpiiba gba ki sɔni o mi ñinciama po;
Ama ke Silasi yeni Timote wani ye lan kani.
15 Yaaba bo ciani Poli bo gedi yeni o hali Ateni. Ban bo
ŋa o lan kani ke bi maadi ba Silasi yeni Timote po ke wan
tuodi cua bi kani.
16 Poli n bo guu ba Ateni o tagnma bo yagi kelima o dogu
yeni kuli bi gbie yeni i buli
17 Yeni ke poli kua li jaandieli nni ki maadi yeni Jufi nba
yeni ya niba bo jaani u Tienu. yeni yaaaba ko bo laadi ba
daali kuli bi niba tantaankaanu kani.
18 Ama Epikiriani yeni Stihisiani nba gbabanda bo kpagi'o.
ke bi tianbi yedi: «o maciandaano bua maadi be i?» ke bi
tianba tua ke: «li naani o kelima o bo wangi ba yesu yeni
mi bi tinkpienba findnma.
19 Ke bi taa Poli ki gedi yeni o Aleopasa kani ke yedi: a ba
fidi ki wani ti ke gbadi ŋan bangi ya bangiciama yeni?
20 Kelima a maadi a boncana ti tuba nni, lan ya po ke ti
bua bandi ŋan maadi ya bonla yeni niima nni.»
21 Ama Atenasa dogtieba yeni ya canba n bo ye li kani
biani bi yaama ki ya cengi aboncana.
22 Lani ke Poli bo fii ki sedi Alopaja nituali nni li yedi:
«yinba Ateni yaaba n la ki kuni i yama i jaandi.
23 Kelima min tɔgni i dogi nni naan kuli n la yi tagi tagi
yaala ki dondi ki la yi ban jaan naani ke bi diani: Ya Tienu
ke yi bani yi». Lanwani i jaani mi yanbɔnma nni min yei yi
yaala n yeni.
24 U Tienu yua tagi ŋanduna yeni ya bona ye len nni kuli
ki tie tanpoli yeni ki tinga kuli yomdaano yekaanu kan ya
tie bi niba n taa bi nugi ki maa ya bonla ki yi jaandieli ka.
25 Waa luo bonli ba kuli ki bua bi nisaalo nugu n sɔni o

po, kelima wan mono n teni bi niba li miali yeni mi fuoma
yeni yaali ye kuli.
26 UTienu bo tagi jayedo baba i k o mali ya niba yeni ya
mabuoli ye ki tinga ne kuli po. O bo tuodi ki bili bi po u
siagu yognu yeni i yeyienkaani bianu.
27 Bi niba bo baa kpaani u Tienu i. Ki ŋanbi kpaani o ki
la 'o. kelima waa fagi yeni ti.
28 Ama wani ya po i ke ti cuoni ki fuo, yeni ti yema kuli,
Yeni ke yi ssiga nni o lonpualo yedi. ti mo tie o ya yaabila i.
29 Lan ya po nani ti tie uTienu bila yeni li buali, tin daa
maali nani wani u Tienu naani nani wula yeni. bii ligi lan
yaa ka tanli yua ke o kpekpiedo kpiedi ke li tie o nisaalo
maalma.
30 Ti bi ki bani puu ya yognu k u Tienu bo cɔdi ti biidi,
ama mɔla u Tienu wangi bi niba kaana kuli ke ban lebdi bi
yama.
31 UTienu bili ya daali ki go gandi o nitegika k o ba bu
ŋanduna i mɔnmɔni. U Tienu bo teni lan nilo i mɔnmɔni
bignma k o fii bin tinkpiba siiga nni.
32 Atanasi yaaba n bo gbadi ke Poli maadi bi tinkpienba
fiima yeni bi tianba bo ñuadi o ama ke bi tɔba mɔ bo yedi:
«ti daa ba faa cengi o maama datɔli.»
33 Li po n pendi ke Poli yaadi ki ŋaa ba.
34 ke nitɔba cua bi kani ki dugi li maama po yeni Denis,
Aheropajiti, pua bá ke bi bo yi o Damaris yeni bi tɔba.

Diangbenga 18

1 Lanya bona ń́ pendi, Pɔli ń ñ̃a Ateni, ki gedi Korenti.
2 Likani, wan cendi Juufi ke bi yi o Akila, ke bi mali o
Pɔnti, ke o dá ñani Itali ki pundi, wani yeni o denpua Prisila,
kelima Kulodi den ñani bu li ñɔbonli ke Juufinba kuli ke ban
ña Roma dogu nni. Pɔli ǹ tuogi ba.
3 Kelima bi den taa kpenkpendtuonli i, wan kali yeni ba
ban ya tuuni, kelima bi den caandi ti jondi i ki kuadi.
4 Pɔli den wangi mi maama li jaandieli nni mi fuodma
daali. O den maadi ke Grekinba yeni Juufinba tuo ki ga o
maama.
5 Ama Silasi yeni Timote ń ñani Maseduani, ki jiidi ki cua,
Fɔŋanma ń niini Pɔli wan kadi ki waani yeni i mɔni ke Jesu
n tie Kiristi.
6 Juufinba ń yie, ki sugdi o, Pɔli ń yogi o tialakaadi bi po,
ki maadi ba, “I sɔma ń guani ki wuli i yucela po; Mini naa
pia tagliba kuli. Lan cili mɔlane ki ji ya caa, n ba gedi bi
nilanba kani i”
7 Ke o ñani lankani, ki gedi Titiyusi Justusi, ya ja n pugi U
Tienu deni. O deni den ki fagi yeni li jaandieli,

8 Krispus, li jaandieli yudaano den taani ki daani O Diedo
nni wani yeni yaaba n ye o deni kuli; ke Korenti niba yaaba
n gbadi li maama kuli den tuo ki duu U Kiristi nni yeni mi
ñinwulma bogdili.
9 Ke O Diedo legdi Pɔli po ti dangdi nni ku ñiagu ki maadi,
“Da jie, ama ya maadi ki da ŋmini.
10 Kelima, N ye yeni a, ke obakuli kan bigni ke wan tieni
a yaali n bia, kelima n pia bi niba ke bi yabi u dociamu ne
nni”
11 Pɔli den tieni li kani binli yeni bina luoba, ki tundi ba,
ki wangi ba U Tienu maama.
12 Ama Galio ń tua Asihaya gufeneri, Juufinba ń fiini ki
nanga Pɔli po, ki gedi yeni o ti buudi danba kani,
13 ki maadi, “Ya nilo ne bɔndi bi niba ke bi pugi U Tienu,
ama ti yikodi naa cabi yeni”
14 Lanyognu, Pɔli ń ya bua ga mi maama, Galio ń maadi
Juufinba, “Yinba, Juufinba, li ya bi tie jodi bii tuonbiadi
maama, li bi baa pia u sanu ke min maadi yeni yi.
15 Ama nani lan tie lanbona yeni yela maama yeni i
maabilkacema yeni ii, yinba mɔno ń ŋanbi ma i ŋmiali nni.
N ki bua lan ya maama buudi daano.”
16 Galio ń beli ba ki ñani ba ti buudi diegu nni.
17 Lanwani ii, bikuli ń taani ki cuo Sosteni, yua den tie li
jaandieli yudaano, puapua o ti buudi diegu cancanli. Ama
Galio nan den ki songi ban tie yaali.
18 Pɔli den waagi li kani waamu yeni o kpiiba, ki ti fii ki
cabi ba ku kua ku ñinbiagu ki gedi Siri wani yeni Prisila
yeni Akila. Wan ba fii li ñinbiayaali kani, o den cedi ke bi
kuo o Sankreya dogu nni kelima o den niani U Tienu ke o
baa ŋua Nasaleti ñɔmaama i.
19 Ban pundi Efesa, Pɔli ń cabi Prisila yeni Akila lankani,
ki gedi obá li jaadieli nni ki ban ya tundi Juufinba.
20 Bi den mia ke wan kali bi kani waamu, wan yie.
21 O den cabi ba, ki yedi ba, “N ba guani i kani li ya tie U
Tienu buama.” ki fii Efesa.
22 Pɔli ń pundi Sesare, wan do, ki fuondi Jerusalema Kiristi
nitaanli, ki ñani lankani, ki jiidi ki gedi Antiyosi.
23 Wan kali likani waamu, wan fii likani ki toli Galatia
yeni Prijia diema nni ki ya paandi Kiristi ŋɔdkaaba kuli.
24 Juufi ja, ke bi yi o Apolɔsi ke bi mali o Aleksandri ń cua
Efesa. O den bani mi maama, ki go paa mi dianma nni.
25 Bi den kuani o O Diedo maama tundma cogu. O yantiali
den tiegi yeni U Tienu maama, o den maadi ki go maali ki
li tuagi yeni Jesu maama. Ama o den bani Jan ñinwulma
bogdili baba i.

26 Apolɔsi den fuoni o yama, ki maadi li jaandieli nni. Ama
Prisila yeni Akila ń cengi o maama, ban piadi yeni o ki ŋanbi
ki waani o O Diedo sanu.
27 Wan den bua wan pendi ki gedi Acihayia, o kpiiba den
paani o pali, ki diani li tili, ki teni Acihayia Kiristi ŋɔdkaaba
ki waani ba ke ban ga o cangu. Wan pundi likani, o den todi
U Tienu ŋanbli ń cedi ke yaaba duu Jesu po.
28 Apolɔsi den yaadi Juufinba asala siiga nni, ki nia yeni
ba, ki taadi i diani banma ki wangi ba ke Jesu n tie Kiristi.

Diangbenga 19

1 Li sua ke Apolo ń bo ye Korenti, Pɔli den tɔgni ya dogi
n ye a juana nni kuli, ki ban pundi Efesi dogciamu nni, ki
kadi yeni Jesu ŋɔdkaaba siiga tianba.
2 Pɔli ń yedi ba: «Yin dugi U Tienu po yeni, i baa mi
Foŋanma aa?» Ban ŋmiani o: «N n, tii gbadi ke bi maadi
Foŋanma maama mɔno»
3 Pɔli ń buali ba: «To bi nan tieni yi mi ñinwulma bogdili
yeni be i?» Ban jiini: "O Ñinwulka Jan yaama"
4 Lanwani ii, Pɔli ń jiini ba: «Jan den tieni ti tuonbiadi
sugli ya ñinwulma bogdili i. O den waani bi niba ke ban ya
daani yua n ba ŋɔdi o puoli wani n tie Jesu.»
5 Bi niba ń gbadi lan ya maama, ke bi tuo ki ga mi
ñinwulma bogdili O Diedo Jesu yeli po.
6 Pɔli ń́ maani o nui bi po, ke Foŋanma jiidi bi po, ke bi ji
maadi mi maalanma nni ki pua sawali.
7 Bi den tie nani jaba piiga n bilie i.
8 Pɔli den kua yikodi tundma dieli nni, ki maadi yeni li
papaali, nani ŋmaali taa yeni, ki tie ania ke ban gbadi U
Tienu diema niima nni.
9 Ama, Juufinba bi tianba den juagi bi pala kaa tuo ki
cɔlni Jesu sanŋɔdma, ki go maadi ki biidi Jesu yeli asala
siiga. Lanyapo, Pɔli den yaadi ki ŋa ba, ki taa bi ŋɔdkaaba,
ki piadi ki ban tundi ba daali kuli Tiranusi cogdieli nni.
10 Pɔli den li kubi yeni i hali bina lie, ke yaaba ye Asi kuli,
Juufinba yeni Gilekinba kuli, gbadi O Diedo maama.
11 U Tienu den tie Yaalidgu tuada yeni Pɔli nui,
12 Lanyapo, ya yianba den fidi ki sii Pɔli ninfiancabli bii
o tiayiekaagu den yi baa laafia, mu cicibiadmu mo den ñ ki
ŋaani yiantianba mo.
13 Ama Juufinba, ŋantaadi danba mo den ye li diema nni,
ki bieli ki ñangi mu cicibiadmu mun ye yaaba niinni O Diedo
Jesu yeli po. Bi den yi yedi: "Jesu, Pɔli ń wangi yua ya
maama yeli po, n yedi yi yeni li niinli ke yin ña ki ŋa bi
niba ne"

14 Yaaba n den tiendi lani den tie Juufi salga yidkacianba siiga yendo, ke bi yii o Sefa ya bijalelediba i.

15 Cicibiadyenga ń jiini ba “N bani Jesu, N go bani Pɔli mo; Ke yinba mo tie bile i?

16 Ki cicibiadga yaaga n ye o nilo nni yeni ń bibi ŋantaadi tofaadanba, kiloli ba ki puapua ki duoli ba ban ña li dieli nni ki sani mubili yeni ti yiadi.

17 Ya niba n ye Efesi kuli, Juufinba yeni gilekinba ń gbadi li maama, ki bandi. Ti jawaandi ń kua ba, ban kpiagi O Diedo Jesu yeli.

18 Yaaba n den daani Jesu nni mo den nagdi ki wangi ban tieni ya tuonbiadi, ki miadi sugli ti po

19 Bi ñɔgdanba yeni ti bulbɔndi danba den cua yeni bi tila ke bi juu ke a buodi u mu nni asala siiga. Li tila kuli dunga den pundi ligdibala tuda piimu (50.000)

20 Lanyapo, O Diedo maama den yadi i kaankuli yeni u paaciamu.

21 Pɔli ń sɔni o tuonli ki gbeni Efesi dogu nni, Foŋanma den kuani li jagli ke wan tɔgni Maseduani yeni Acihayi po, ki gedi Jerusalema; O den maadi “Min kali nekanba yeni, li buali ke min pundi Roma po mo.”

22 Pɔli den sɔni o todkaaba bilie Maseduani, lani n tie Timote yeni Erasitusi yaaba n den tie o naacenba. Ama wani obá go den tieni Asi diema nni waamu.

23 Lanyognu, bi den fiini mi janjancianma Efesi dogu nni, ki mi nua Jesu sanŋɔdma.

24 Wula maano den ye ki yii Demetriyusi, o den duadi Diyana jaandieli bonnanana ki kuandi o tuonsɔnba po li baali boncianla

25 Lanwani ii, o den yini li tuonsɔnba yeni ya maaba sieni, ki taani ba ki yedi ba, “Canbáanba, i kuli bani ke ku maagu ne tuonli kuandi ti li baali boncianla.

26 I la ki go gbadi, li ki tie Efesi ne baba ka ama Asi nni kuli, ke ban yii yua Pɔli bɔndi ki lebdi bi niba maalma ke bi ŋɔdi o. O yedi ba ke ban tagi ya buli yeni i nui ki tie tienu.

27 Li ba fidi bi niba ń fali ti kpenkpendu tuonli ne; lani baba ka, bi go ba fidi ki fanbi ti pobulo Diyana yua n dagdi yeni ti kpiagdi yeni budieli. Wani yua ke Asi kuli yeni ŋanduna kuli bugi ba buoni o kpiagdi.”

28 Ban gbadi lanya maama, ke bi fii yeni li pabienli ki yigni ki tua “Efesi yaaba Diyana ye yeni ti kpiagdi”

29 Ke li ŋmadli tieni u dogu nni kuli, ke bi niba taani ku kua u badu guagu nni, ki cuo pɔli yegni yaaba n den ñani Maseduani ki cua, Gayusi yeni Arisitarkusi.

30 Pɔli den bua kua ku niwulgu siiga, ama bi ŋɔdkaaba
den pani o.
31 Asi diema nni yikodanba yaaba n den tie dɔnlinba den
sɔni u tondu ki waani o ke wanda kua ku guagu nni.
32 Bi niba den yigni ki maadi maayenma, ke tianba mo
maatɔma, kelima bi den ye ti yanyagdi nni ke bi siiga
boncianli ki bani ban taani yaali ya po.
33 Juufinba ń dadi Aleksandro ki ñani bi niba siiga, ki seni
o liiga Aleksandro ń cili ki ya gangi o nui, ki bua wan waani
li nitaanli li bonli niima nni.
34 Ama, ban bandi ke o tie Juufi, ban taani ki tandi ki
maadi maayenma lan waagi kudilie ki tua, “Efesi yaaba
Artemisa ye yeni ti kpiagdi.”
35 yiko tuonsɔnlo ń mɔndi ki jiini ku niwulgu yama, ke o
maadi, “Yinba Efesi yaaba, o laa nilo n ye ne, kaa bani ke
Efesi dogciamu n tie ti pobulciamo Diyana budieli guudka,
ya nannanli n ñani tanpoli ki baa?
36 Yin bani ke lanya bonli ki pia niama yeni ii, i ba dingi
i yama ki da jegibi ki sɔni tuonkaadi.
37 Kelima yin cua yeni ya niba ti buudi ne ki tie jaandieli
suuda, baa go tie yaaba n fanbi tin jaandi ya bulo mo.
38 Lanwani ii, Demetriyuusi yeni bi maaba yaaba n ye
yeni o ya pia tagli yeni nilobá, ti buudi diena ye, ke ti buudi
yudanba mo ye; bi ba fidi ki jia bi maama yeni biyaba.
39 Ama i ya pia maatɔma li buali li maama jiama ń cɔlni
li nitaali sanu i.
40 Kelima, lanyapo, bi ba fidi ki jalgi ti ke ti yie yiko i ki
fiini li ŋmadli dinne ki naa bani yaali ya po, ti go kan fidi
ki waani li niima nni mo.
41 Wan maadi lanya maama ki gbeni, ke o cabi li nitaanli.

Diangbenga 20

1 Ku fuugu po ń pendi, Pɔli ń sɔni ki yini bi ŋɔdkaaba, ki
paani bi pala, ki ji cabi ba, ki fii ki gedi Maseduani.
2 Wan pendi li diema nni, o den maadi n yabi, ki paani bi
pala, ke o cua Gresi.
3 Wan tieni li dogu nni ŋmaali taa, Juufinba ń tidi loli ki
sedi o po yeni i janbi, lan sua ke o bua kua ku ñinbiagu ki
gedi Siri, wan jagi, ki guani ki lebdi Maseduani.
4 Yaaba n den ba ciani o Asi po n tie, Sopateri, Piirusi
bijua, ke o ñani Bere; Aristarki yeni Sekɔndi, ke bikuli
ñani Tesaloniki ki tie dugikaaba; Gaayusi, ke o ñani Derbi,
Timote, Ticiki yeni Trofimi, ke bi tie Asi yaaba.
5 Ama lanya niba den ga ti liiga ki ba guudi ti Trowa.

6 Ya kpanu n ki pia dibinli daana ń pendi, ke Ti kua ku
ñinbiagu Filipi, ki tieni dana mu, ki pundi bi kani Trowa, ki
kali likani dana lele.
7 Laadi daacincinli daali, tin taanni ki bua ŋmiidi kpanu,
Pɔli ń maadi yeni bi dugikaaba. O den bobni ki bua li ya
fiifandi, wan fii i, lanwani ii, o den maadi ke ku yɔgsiigu ti
yɔgdi.
8 Mu fidsanmu den yabi poli dieli nni, tin den taani naana.
9 O naaciemo den kaa li takobonli kani ke bi yi o Etikusi,
mi guama den paadi o. Nani Pɔli ń den maadi boncianli yeni
ii, li naaciemo mi guama ń paadi li naaciemo, wan lagdi li
dietuaditaali po ki baa ki kpe
10 Ama Pɔli ń jiidi, ki duani ki labni o po, ki wobi o. K
yedi, “Da wadi mani i pala ka, kelima o fo.”
11 Wan guani ki do, ki ŋmiidi kpanu, ki ŋmani. Wan
maadi yeni ba ki pugni hali i siŋafaani, wan cabi ki fii.
12 Ban guani yeni o naaciemo ke o fuo, lan sɔngi bi pala.
13 Tinba wani den kua ku ñinbiagu, ki ga Pɔli liiga, ki
gedi Aso, tin den ba guudi naani ki taa Pɔli ku ñinbiagu
nni. Wani mɔno den bua yeni i, kelima, o dá den jagi ke
wan tɔgni u sanu i.
14 Wan cendi ti Aso yeni, ke ti kuani o ku ñinbiagu ki gedi
Mitileni.
15 Tin fii lankani, ti tieni dayenli i, ki pundi Cihiyo
kpendegli kani, li daalieli ke ti pundi Smo kpendegli, li
daataali daali, tin pundi Mileti dogu nni.
16 Nani Pɔli ń den jagi ke wan tɔgni Efesa po, o den ki bua
wan biani mi yaama Asi diema nni, kelima o den peli ki bua
o ya ba fidi, wan pundi Jrusalema pantekoti daali i.
17 Wan pundi Mileti, Wan sɔni bi niba Efesa, ban yini o
po Kiristi nitaanli nikpelba.
18 Ban pundi o kani, wan maadi ba, “Yinba mɔno bani
ibá ke hali min ŋmaa n taali Asi ne, min ye maama yeni yi
yognu kuli.
19 N li ŋua ki tuuni U Tienu tuonli yeni li pali nni yumiinli,
yeni ti ninsiidi yeni Juufinba ń loli ki sedi n po yeni ya janbi
kuli.
20 Yinba mɔno bani ke mii dɔgni yi libakuli ke li nua yaali
n tie bonmɔnli i po, yeni min tundi yi maama asala siiga, ki
go caa i dansani nni maama.
21 I bani min tuodi ki waani Juufinba yeni gilekinba ke
ban biidi bi pala bi tuonbiadi po, ki lebdi bi yama ki ŋɔdi U
Tienu, ki dugi ti Diedo Jesu po.
22 Mɔlane, Fɔŋanma tigi nni, ki caa yeni nni Jerusalema,
n naa bani yaali n ba tieni nni lanpo,

23 Ama Foŋanma tuodi ki waani nni ke i kudseseli yeni
falaciamu guu nni.
24 Ama mii tama ke n miali tie bonmɔnli n po, ki ba pani
nni min dudi n nɔnma banlu yaali n pia n po mayuli po,
lani n tie ke min sɔni O Diedo ń puogi nni ya tuonli, ki tieni
kasiedi U Tienu ŋanbli laabaalŋamo po.
25 Diidi mani mɔlane, n bani ke yinba yaaba ya siiga ke
n kpaandi ki waani U Tienu diema laabaali ne, i kan la n
nunga jiga.
26 Kelima n kadi ki maadi yi i mɔni dinne, ke mii pia
tagliba kuli ke li nua nisaaloba kuli sɔma.
27 Kelima, min waani yi U Tienu yanbuama, mii dɔgni yi
libakuli.
28 Lanwani ii, yin fangi i yula ki cegni ibá, ki guudi U
Tienu Foŋanma ń guuni ya yankulu ke yin ya tie yankpaaba/
gobdikaaba. Yin ya faami, yin gobdi ya yognu U Tienu
nitaanli, wan baa yaaba ki taani o kani yeni o sɔcema.
29 N bani ke n ya fii, ki siedi ki ŋa yi, yaaba n tie nani
i fuasangbanbiadi yeni ba kua i siiga, ki kan taa ki cabi u
yankulu.
30 N bani ke bi niba ba kua i siiga, ki bɔndi yi yeni bi
nufantunda ke yin tua ŋɔdkaaba.
31 Lanwani ii, yin sedi taajalalie, ki guudi. Yin ya tiani ke
bina taa n yeni, ke n tundi yi yienu yeni ñiagu kaa cedi.
32 Mɔlane, n mubni yi U Tienu yeni o ŋanbli ñɔmaama
nui nni, yaama n ba fidi ki cedi yin paagi ki cie, ki go baa u
biinu wan bili ya ŋalmani o nigagdiŋanba po.
33 N naa kuani n yama niloba kuli ligi bii o wula lanyaaka
o tialakaadi nni.
34 Yinba mɔno bani ke n ya nui ne kuani n yuli po buama
yeni yaaba n ye yeni nni ya buama i.
35 Lan tie yaali kuli, n tieni nannanli ki waani yi yin ba
todi a tadma maama yeni i tuona, yeni yin baa tiani O Diedo
Jesu ń yedi ya maama, wan yaadi kiyedi yaama obá: «Mi
yedŋanma ye ŋan teni po ki cie ŋan ga.»
36 Wan maadi yeni, ki gbeni i, ke o gbaani ki jaandi yeni
bikuli.
37 Bikuli den buudi boncianla, ki cuo Pɔli tulu nni ki wobi
o.
38 Bikuli den ye yeni li pabɔnli kelima ban den gbadi ke o
maadi ke bi kan ji guani ki la o nunga, lani ń pendi i, ke bi
ciani o ku ñibiagu kani.

Diangbenga 21

1 Tin cabi ba ki fii, ki kua ku ñinbiagu, ti taa sansiedu ki
gedi Kosi dogu nni, lan fiifandi, ke ti pundi Rodesi dogu nni,

ki pendi lankani ki pundi Patara.
2 Ti den la ñinbiagu ke ku caa fenesi po, ke ti kua gu.
3 Tin den nagi Cihipri kpendegli, ti den balni ki ŋa li ti
ganu po, ki toli Siri po, ki gedi ki sedi Tiiri, ke bi tugdi ku
ñinbiagu tuga.
4 Ti den la jesu ŋɔdkaaba, ki tieni lankani dana lele.
Fɔŋanma den fandi ba ke bi waani Pɔli ke wan da gedi
Erusalema.
5 Ti cangu ǹ den juodi likani, ke ti cabi ba, ki tugni ti sanu,
ke bani yeni bi puoba yeni bi bila piadi ti hali ki ñani ti u
dogu nni. Ke ti gbaani ki jaandi u ñinkunu.
6 Ti den cabi ba ki kua ku ñinbiagu, ke bi guaniki kuni bi
denpo.
7 Tin den pendi Tiri, tiden suagi ki gedi Pitolemayisi.
Lankani, ti den fuondi tikpiiba, ki juadi yeni ba dayenli.
8 Lan fiifandi, ke ti fii ki gedi Sesare, ki kua Filipi yua n tie
ban den gandi ya nileledba o laabaalŋamo tundma po yen
yendo deni, ki ye yeni o
9 Li nilo den pia bonpola taa, ke bi tie powandina, ki pua
sawali.
10 Tin tieni likani dana waamu, sawalpualo bá den ñani
Jude, ki jiidi ki cua, ke bi yii o Agabusi,
11 O den nagni tikani ki taa Pɔli gbanñagdu, ki loli o ya
taana yeni o nui, ki yedi ne: “Fɔŋanma ń yedi yaali n ne,
'Maama ne i, ke Juufinba ba loli yua yeni ya gbanñagdu ne,
ki mubni o bi nilanba nui nni'.”
12 Tin gbadi lan ya maama, tinba yeni ya niba n ye likani
kuli ń taani ki maadi Pɔli ke wan da gedi Jerusalema.
13 Ke Pɔli jiini, “Be yapo i, ke i buudi ki yagni n yama?
Kelima, N bobni ki gbeni o, Li ki tie ke ban loli nni baba ka,
ama ki go ke Jerusalema nni, O Diedo Jesu yeli po”
14 Nani Pɔli ń den ki bua ke o cengi ti cegli yeni i, ti ji den
ki ŋua ki niidi o, ti den yedi, “O Diedo yanbuama ń tieni lan
buali maama”
15 Lanya dana ń pendi, ke ti baani ti tuga ki doni ki gedi
Jerusalema.
16 Bi ŋɔdkaaba den ñani Sesare, ki ŋɔdi ti lipo. Bi den yegi
yeni nilo ke bi yii o Minasɔn, ke o tie Cihipri yua, ki den tie
ŋɔdkaa, tin baa ye yeni yua.
17 Tin pundi Jerusalema, ti kpiiba den ga ti cangu yeni li
pamanli.
18 Lan fiifandi, ke Pɔli gedi yeni ti Jaka kani, Kiristi
nitaanli nikpelba kuli den ye likani.
19 Wan fuondi ba ki gbeni, ke o dugni ba U Tienu ń tieni
yaali kuli bi nilanba siiga o tuonli sanu po.

20 Ban gbadi lani, ke bi dondi U Tienu, ki maadi o, “Ti
kpiilo, a la ya niba n tuo ki dugi Jesu po Juufinba siiga ki
luo tuda tuda. Bi kuli sedi taajala lie i, ki baa cɔlni li bali
yikodi.
21 Be maadi ba a maama, ke a tundi Juufinba yaaba n ye
bi nilanba siigi, ki waani ba ke ban ŋa Moyiisi maama, ke
ban da kɔndi bi bila, ki go da ŋua bi yaajanba bogda mo.
22 Ti ji ba tieni ledi i? Li naa pia tama ke bi kan gbadi ke
a cua ne.
23 Lanwani ii, ŋan tieni tin ba waani a yaali. Niba na ye
ne ki niani U Tienu bi ñɔnianu.
24 Taa li niba, fini yeni bani ń wuli ki ñani li kuali, ŋan pa
bipo, ban kuo bi yudi. Lanwani ii, bi niba ba bandi ke ban
maadi a po ya maama kuli tie tofaama. Bi ba bandi ke fini
mɔko ŋua li bali yikodi.
25 Ama yaali n nua bi nilanba yaaba tuo ki ga Jesu
sanŋɔdma po, ti diani ba li tisɔnkaali, ki waani ba ke ban
cuo bi yula yani i buli padjiema, yeni mi sɔma, yeni mu
yansɔdkamu nandi yeni mi conconma.”
26 Ke Pɔli taa li niba, ke li fiifandi ke o wuli yeni ba, ki
ñani li kuali yeni ba, ki kua ku jaandiegu nni ki waani ban
ba tieni ya dana yeni yukuli ń ba padi ya padli bi ŋanbma
po.
27 Ban den bili ya danleleda ń nagi gbenma, ke Juufinba
ñani Asi ki, ki la Pɔli ku jaandiegu nni, ke bi maadi ki fiini
bi niba pala, ki cuo Pɔli.
28 Bi den tandi ki tua “Israyeli niba, todi mani ti. Ya
nilo n kpaagi ki tundi bi niba i kaankuli ya bona n ki
cɔlni ti buolu, ti yikodi yeni tin kua naani ne. Lani baba
ka; o go kuani bi nilanba ti jaandiegu nni, ki jɔgni lanya
kaangagdiŋanmɔnu.”
29 Kelima bi den kpia ki la ke wani yeni Efesi yuaTrofima,
ke bi yegi u dogu nni, ke bi maali ke o den kuani o ku
jaandiegu nni i.
30 Li ñɔgli den tieni u dogu nni kuli, ke bi niba sani ki
taani, ki cuo Pɔli. Bi den dadi ki ñani ku jaandiegu nni, ki
luoni a bulñɔna kuli.
31 Ban jagi ke ban kpa o, ke li maama kua sejenba yudaano
tubli nni ke Jerusalema kuli ye li ŋmadli nni i.
32 Lanyognu ke o taa sejenba ki sani ki jiidi ki pundi li
ñɔgli kani. Bi niba ń sejenba yeni bi yudaano ke bi ŋa Pɔli
yeni ti puadi.
33 Ke sejenba yudaano nagni ki cedi ke bi cuo Pɔli, ki cedi
ke bi loli o yeni i kudseseli. Ke o buali wan tie yua yeni wan
tieni yaali.
34 Bi niba den tandi ki maadi maayenma, ke tianba mo

maadi maatɔma. Nani seje yudaano ń kan den fidi ki maadi libakuli kelima ku fuugu po yeni, o den cedi ke bi gedi yeni Pɔli li kpaadidiepaali nni.
35 Ban den pundi a ŋmaada kani i, bi den tugi Pɔli kelima bi niba jadi den yabdi.
36 Kelima ku niwulgu den ŋua puoli ki yigni ki tua, “Ban gbeni o maama!”
37 Ban den bua kuani Pɔli li kpaadidiepaali nni ya yognu, ke o maadi seje yudaano, “N ba fidi ki maadi bonli i?” Seje yudaano ń buali o, “A maadi Gileki maama?
38 Lanwani ŋaa tie Ejipti jua yua n den fiini mi janjanma ki kuani jakɔnda tuda na mi fanpienma nni ka aa?
39 Pɔli ń yedi, “N tie Juufi, ki ñani Tarsi dociamu, Silisi diema nni. N tie dogcianmɔnu dotielo i. N mia ke ŋan cabi nni u sanu min maadi yeni ku niwulgu.
40 Seje yudaano ń cabi o u sanu, ke Pɔli sedi a ŋmaada po ki duoni o nuu, ki gaani ki toli ku nilgu. Bi kuli ń suoni silbi, ke maadi ba Ebrewu maama nni ki yedi,

Diangbenga 22

1 «N ninjaba yeni n baanba, cengi mani min pia ya maama ki bua ki maadi yi, ke yin ga ma».
2 O niwulgu n den gbadi ke Pɔli maadi Hebilu maabuolu nni, bikuli den suoni Silibi. Pɔli den yedi:
3 «N tie Jufi ki mali taasa Cilisi ya yogu ama den kua Gamali cogu o naa dogu nni. O den bangi ti yaajanba maama cain, n den kuani yama kuli U Tienu po nani i kuli n bua wan maama dinne.
4 N den wangi yaaba n ŋua laa fala paa, n den loli b jaba yeni b puoba kuli ki kuani ba li yonmidieli nni.
5 Ba sala yidikaaba cianba yeni b ni kpe juogi kaaba ba fidi ki tieni siedi ke ban den teni li tili ke min gadi Damasa ke pan teni ti ninjaba yaaba tie Jufinba min den gadi naa po ke loli yaaba n ŋɔa o sɔnu ki cuani ba Jelusaema ki ban pua ba.
6 Li den bua ki pundi naani o yie sinu yeni mini den pa u Sɔnu ki caa Damasa nni den nagi. La yo o yen ciangu den ñiliti ki ñani tanpoli po ki ba Lidini.
7 N den jiidi ba tinga ki gbadi o nialu ka li maadi Solo Laabaali ki wangi fala.
8 N den gua buali o a tie ŋmaa yonbidaano i? o den ŋmiani nni Jesu Nasaleti yua ki wang fala.
9 Min yen yaaba n den yegi bi den la n yenyenma ama bi den gbadi yua maadi yeni min ya nialu.

10 N den yed: N ba tieni lede n yonbidaano? N yonbdaano
den yedi: Fii ki pundi Damasa, lan kani bi ba wani a ŋa ba
tieni yala kuli.
11 N den nua kelima yenyenma ciangu n yen n po, n yegi
lieba n den dadi nni ki pundi Damasa.
12 Lan kani ke n den bandi ban yi yua Ananiasa, oja yen
tie nimono U Tienu bali maama po, ya Jufinba ye Damasa
kuli tiedi o po sieda ŋaamo.
13 Wan Ananiasa den cua min ye naani, ki nagi ni kani ke
yedi: N ninjua Solo, ŋɔli, li yogu ki la o.
14 O den yedi: ti ya yaaba ke U Tienu lugdi ba ka bani o
yama buama ki ya tiegi, ki gu wan ba maadi ya maama o
ya ŋɔbu nni.
15 A ba tua o siedi b niba yaŋa nintuali nni ŋan laa yaala
yeni ŋan badi yaala yeni ŋa gbadi galo.
16 Mɔla a kaa gu be? Fii ki ñani a biidi, kelima bi jaandi
Jesu ya yeli po.
17 Min den guani Jerusalema, ya yogu ki den ye li jaandieli
nni ki jandi U Tienu, li den cua n po nani ba yeni.
18 N den u yonbdaano ki yedi: Fii ki ñaa Jerusalema
tonma tonma kelima bi kan gua ŋaaba ban tieni a po ya
sieda kuli.
19 N den yedi: «N yonbdaano, ban mɔlo ba ki cuo yaaba
ṅ den ŋua a ki kuani ba a yonbi diena nni, ki kpa tianba a
jaandiena nni.
20 N den tie sieda yi po ya daali k b den wuli Etina sɔnma,
n den taa yi yapo mɔmɔni, k guudi yaaba n den ye tiadi.»
21 Ama n yonbdaano den yedi: «Ti ki gadi kelima n nua
ke n ya gadi hali fagma bi nilanba yapo.»
22 O niwulgu den ŋmini ke maadi ki den pundi hali li kani
ke bi ji yigniki yedi: «kpa mani ya nibuolu nan ki nano yeni
ki tingi, kelima la ŋa ya nilo na ya pia li miali.
23 ya yogu ki bi tandi kin landi li liada ki yadi ti tandi,
24 a mintiela yudaano den cua kua yeni o paalu ki cuo Pɔli.
O den seni o niwulgu kuli ki buali Pɔli n tieni yaala bi ya
nintuali nni, ki bandi yaala n tieni ki bi taandi ya tantaani
buoli na.
25 Ya yogu ke bi loli Pɔli i baabi i, o den yedi a mintiela
kobga yudaano yua n den se o kani: «Li cabi ke yin pua ya
nilo n tie Loma ki daa buni yeni o?»
26 A mintiela kobga yudaano n gbadi yeni, o den gadi a
mintiela yudaanciamo kani ke yedi: «a mɔ la ke tin tieni
lede? kelima o nilo yeni tie Loma yua cain.»
27 A mintiela ciamo den gadi ki yedi: «bi maadi a ya linani
Loma cain» Pɔli den ŋmini.

28 A mintiela ciamo den guani ke yedi o «Li en tie faala
ka ki tua Loma yua cain ama yen ya liigi kpiagi.»
29 Lan yogu yaaba den puo wan Pɔli den siedi, ti ja waandi
den cuo li mintiela yudaano kelima waa gbadi ki Pɔli tie
Loma yua yi cain ke den lolo yi baabi yeni.
30 Li daa taa daali, a mintiela yudaano den bua ki bandi
i mɔmɔni yaala ya po ke Jufinba kɔni yeni Pɔli, o den lodi
yi baabi Pɔli nungi nni, ki yiini li jandieli yudanba yeni bi
nikpela ki taani ba. O den jiini Pɔli ki sieni o bi kuli ya siiga
nni.

Diangbenga 23

1 Pɔli den nuali salga yidkaaba taancianli, ki maadi, “N
kpiiba n den ye U Tienu nintuali yeni li yantiaŋanli hali
yeni ya daali ne.”
2 Salga yidkaciamo Ananiasi ń yedi yaaba n den se o kani
ke ban pua o ñɔbu po.
3 Pɔli ń maadi o, “U Tienu ba pua a mo, diidi mani li
guonpienli ne. A kaa ki bua maani a nuu li bali maama
po ki bu n ya buudi yo oo, ki nan kandi yiko po ki cabi ke
ban pua nni.”
4 Yaaba n den se o kani ń maadi, “A ba sugi U Tienu salga
yidciamo yeni yo oo?”
5 Pɔli ń maadi, “N kpiiba, n bi ki bani ke o tie salga
yidciamo. Kelima li diani, A kan maadi maabiigu a dogu
yikodaano po.”
6 Pɔli ń bandi ke li nitaanli nni, cagyenli tie Farisienba ke li
caglieli tie Saduseyenba, wan doni o nialu ki tandi ki maadi
li ni taanli nni, “N kpiiba, N tie Farisien, ki tie Farisien bijua.
Min daani mi yiedma bi kpienba siiga nni po i, ke bi bua jia
nni ti buudi ne.”
7 Wan yedi lani, mi niama ń fii Farisienba yeni
Saduseyenba siiga, mi paadma ń tieni ku nilgu siiga.
8 Kelima Saduseyenba yedi ke faadma ki ya, maleki ki ye
ki buali foŋanma, ama Farisienba wani bani ke likuli ne ye
ki tie mɔni.
9 Lanyapo, ban fiini ku fuugu, ki ya sugdi biyaba.
Farisienba gbanbanda bi tianba ń fii ki cili ku ñɔniagu, ki
yedi, “Ti nan ki la ya nilo ne ń pia ya tagli. ŋma bani maleki
bii Foŋanma yaa maadi yeni o?”
10 Ku ñɔniagu ń fii ki pugni, o sejeciamo ń jie ke bi ba ti
pua ki papadi Pɔli, wan sɔni u tondu, ke o sejenba ń jiidi
ki fie o li nitaanli nui nni yeni u paalu ki cua ki kuani o li
kpaadidieli liiga po diepaali nni.

11 Ku ñiagu ń bii, O Diedo ń cua ki sedi o kani, ki yedi, “Da
jie, kelima nani ŋan maadi ki tieni n po kasiedi Jerusalema
yeni, a go ba tieni li kasiedi Roma nni mo.”
12 Lan fandi, Juufinba siiga, bi tianba ń poli, ki niani ke bi
kan di libakuli bi go kan ñu libakuli hali yeni ban ba kpa
Pɔli.
13 Yaaba n den taani ki jagi li janbi ñɔlolma den ki luo
niba piina (40).
14 Ban gedi salga yidkaciamo yeni a nikpela kani ki maadi,
“Ti poli ki niani ke ti kan di ti go kan ñu libakuli hali yeni
tin ba kpa Pɔli.
15 Lanwani ii, ŋan cedi ban maadi o sejeciamo ke ban jiini
o i kani na, yin ŋanbi ki kpaagi o maama nni. Tinba wani
tuodi ki bobni o po, ki ba kpa o ke bi dá ki pundi yeni o i
kani.
16 Ama, Pɔli ninsalo bijua ń gbadi ke bi loli ki sedi ki ba
guudi ki kpa o, wan kua li kpaadidiepaali nni, ki tuali Pɔli.
17 Pɔli ń yini seje kobgo ciamo ki maadi o, “Taa o naaciemo
ne, ki ciani o o sejeciamo kani, kelima o pia maama ki bua
maadi o.”
18 Lanwani ii, seje kobga yudaano ń taa o naaciemo ki
ciani o o sejeciamo kani, ki maadi, “Pɔli yini nni, ke n kua
o kani, ke o maadi nni ke min ciani o naciemo ne a kani. O
pia maama ki bua maadi a.”
19 O sejeciamo ń cuo o naaciemo nuu, ki piadi yeni o, ki
buali o, “A pia be ya maama i ki bua maadi nni?”
20 O naaciemo ń maadi, “Juufinba taani ki loli ki ba mia
ŋan cedi ban won jiini Pɔli bi nitaanli nni, nani bi bua ŋanbi
ki kpaagi o maama nni yeni.
21 Ama, ŋan da cengi bi maama, kelima, bi ki luo niba
piina, ki poli, ki niani ke bi kan di, bi go kan ñu libakuli hali
yeni ban ba kpa Pɔli. Bi bobni ki gbeni o, bi ji guu ŋan ba
jagi ki cuo yaali i.”
22 O sejeciamo ń cabi o naaciemo wan ña, ki nan tuodi ki
kpaa o, ki maadi, “Da cedi niloba kuli ń bandi ŋan maadi
nni yaali ne”.
23 Ke o yini seje kobga cianba bilie, ki myedi ba, “Yin
bobni sejenba kobilie (200) yaaba n ba gedi Sesare, yeni
tanpuala piilele (70), yeni bi kpandanba kobilie (200). I ba
fii ku ñiagu, kudi taa yognu, ki gedi Sesare.
24 O go den yedi ba ke ban bobni ti yanjagkaadi, Pɔli ń ba
jagi yaadi, ki taa o mi yanduanma nni, ki gedi ki mubni o
gobna Feliksi nuu nni.
25-26 Ke o diani ya tili ne: “Kolodi Lisiasi n diani ya tili ne,
gobna ciamo Feliksi po, N fuondi a.

27 O ja ne, Juufinba n cuo o, ki bobni ke ban kpa o, ke n
gbadi ke o tie Roma yua i, ke n ŋɔdi ba yeni sejenba, ki fie
o bi nuu nni.
28 N den lingi min bandi ban jalgi o yaali ya po, ke n cedi
ke bi jiini o bi nitaanli nni.
29 Bi waani nni ke bi jalgi o ya maama n nua bi bali maama
i, ama ke waa pia ya tagli n buali kuuma bii ban luoni o.
30 N go gbadi ke bi loli ki sedi o po yeni i janbi, lani n cedi
ke n kagni ki taa o ki sɔni ke ban cua yeni o a kani, ki yedi
yaaba n jalgi o ke ban bobni yaali n tie o tagli kuli, ki cua
ki waani ke ye ki gbia. Ya gaani n cabdi.”
31 Sejenba ń cɔlni o tondu. Bi den taa Pɔli ki gedi yeni o
Antipatri ku ñiagu yeni.
32 Lan fiifandi, sejenba boncianli den cedi ke a tanpuala
n ciani o, ke bani bibá guani ki lebdi li kpaadidieli po.
33 A tanpuala ń pundi Sesare, ki teni gobna li tisɔnkaali,
bi go den taa Pɔli ki waani o.
34 Gobna ń cogi li tili, o buali Pɔli wan tie ya diema yua.
Ki bandi ke o tie Silisia yua i.
35 Wan maadi, Yaaba n kpaani ke ban bu a buudi ya pundi,
n ba cengi a maama kuli ki gbeni. O den cedi ke bi kubi o
Herodi badidieciangu nni.

Diangbenga 24

1 Dana mu bo pendi ke salayidkaaba cianmo Ananasi yeni
bi nikpejuogikaaba, yeni mi mabanma liiga yua, yua ke bi
yi o Tetule lan niba n bo ciani Poli o dogdaano kani kelima
bi bi pia yenba ti buudi.
2 Ya yognu ke Poli bo sedi o dogdaano nituali nni,
Omabando Tetule bo cili mi maama ke bua wan jaligi o ki
yedi: «o dogdaano ya ŋalibalgi po i ke ti kuli ye yeni mi
yanduanma yeni a maalŋama mɔ ya po i ke ti dogu kuli
lebdi ki ŋanbi
3 Li tie ŋalbalgi boncianli a po ti pala nni yeni ŋan tieni
yaala kuli; ti jaandi ŋa hali boncianla Felisi.
4 ki fidi, min da biandi a yaama, n ba mia a ŋan cengi nni
bonŋanla yeni mi yanfuomama.
5 Kelima ti diidi ki sua ke o ja ne tie ya nibiado n ba fidi ki
fiini ŋanduna nni juufinba pala ki cedi ban fiini mi yiema.
O tie Nasareti jaantieba liiga yua i.
6 O jagi ki ba fanbi ku jaandiegu i ke ti cuo o.
7 Ama, Lisia o seje ciamo mɔndi ki fie o ti nui nni yeni u
paalu, ki gedi yeni o.
8 A ya buali pɔli li maama po, a ba gbadi i mɔmɔni tin
jalgi o yaali ya po.

9 Ke juufinba todi ki jalgi Pɔli ki yedi ke ke ban jalgi o yaali
ya po tie mɔmɔni i.
10 Ama gobna n´ teni Pɔli mi maama ke wan maadi, Pɔli
ń jiini, “N gbadi ke a tie ti buudi yudaano u dogu ne li tieni
bina, ke n pali mani yeni mi ba yaadi mini nba, ki waani i
mɔmɔni.
11 A ba fidi ki kpaagi ki bandi ke piiga n dana lie n yeni,
mi gedi Jerusalema ki ba pugi U Tienu.
12 Ban la nni ku jaandiegu nni, n ki bo gagi yeni nilo, n bi
ki fiindi bi niba pala yiko cogdieli kani yeni u dogu nni.
13 Bi kan fidi ki teni kasiedi ban jalgi nni yaali ya po.
14 Ama n tuo a nintuali nni ke ban yi yaali jaanbuofanu
yeni, n li ŋua mani i ki pugi ti yaajanba Tienu, N dugi ki go
cɔlni yaali n ye yiko tili nni yeni sawalpuaba ń diani yaali
kuli.
15 N pia li dandanli U Tienu nni nani ya niba ne yeni, ke
mi faadma ba tieni bi niteginkaaba yeni bi nibiadba po kuli.
16 Lanyapo i ke n tie ania ke min ya pia ya yantiaŋanli n
ki pia tagli U Tienu yeni bi niba po.
17 Li tieni bina ke mii ye ne, n cua yeni li todli n dogu
yaaba po yeni i ligi bu paabu po.
18 Min tieni lani, juufinba yaaba n ñani Asi den la nni ku
jaandiegu nni ke n tie mi wuliŋanbima bogda, laa den tie
niwulgu nni bii ŋmadli ń ye naani.
19 Bi niba ne ya pia maamaba, bi ji ba fidi ki nagni a
nintuali ki waani ban jalgi nni yaali ya po.
20 Lanyaaka li niba ba fidi ki waani juufinba yiko danba
nintuali ban la yaali n po ke laa tiegi.
21 Li nan yaa tie min den ye bi siiga nni ki tandi ki maadi
yaama ke yuakuli gbadi yaa ka, “Bi kpienba faadma po ya
buudi ke bi bua jia nni a nintuali nni dinne.”
22 Feliksi yua n den bani li maama fuuli den yedi
ke juufinba ń juuni, ki yedi, “Komanda Lisia ya ñani
Jerusalema ki kpeni, n ba jia i buudi.”
23 ki puogi seje kobga yudaano ke wan ya guu Pɔli
bonŋanla, libakuli ń da pɔdi o, ki da ŋa o nitaanli nni bá
niyendo ń da cua o kani yeni bonli ke o bua todi o.
24 Lan tieni danaba, Feliksi den guani pɔli kani yeni o
denpua Drusila, ke o tie juufi, ki cedi ke bi yini Pɔli ke o ba
cengi o yaali n tie ti dudugdi Jesu Kiristo nni.
25 Ama nani Pɔli ń den kubi mi maama mi teginma po,
mi yanduanma po yeni ya buudi n ba juodi ki cua po yeni,
ti jawaandi den cuo Feliksi, ke o yedi: «Dá guani ki lebdi o,
ama n ya baa u sanu ya yogu, n ba sɔni ki yini a.»

26 Lan yognu goga, o den daani ke pɔli ba suu o i ligi,
lanyapo, ke o den suani ki yi o ki boe yeni o.
27 Ama bina lie ń pendi, ke Pɔrsiwusi Festusi ga Feliksi
ki tua gobna, Ama nani Feliksi den bua juufinba ninmanga
yeni, ke o cedi ke Pɔli li luo li kpaadidieli nni.

Diangbenga 25

1 Festusi ń pundi diema nni, lan tieni dana taa, wan ńa
Cesare, ki gedi Jerusalema.
2 juufi salga yidciamo yeni bi yikodanba ń cua o kani ki
waani o ke bi pia mi maama yeni Pɔli, ki bua ban jia ti buudi
yeni o. ki mɔndi ki niidi Festusi ke wan cengi bi maama.
3 Bi den mia o u sanu ke wan tuo ban janbi Pɔli; ke wan
cedi ban taa o ki gedi yeni o Jerusalema, yeni bi ba fidi ki
kpa o u sanu po.
4 Ama Festusi den ŋmiani ba ke Pɔli tie kpaadli i ki ye
Sesare kpaadidieli nni, ke wani mɔko ba gani lipo.
5 Ke lanwani ii, yaaba n bua ba fidi ki ŋɔdi o ban gedi lipo.
Ke li ya tie ke bi pia jalgi bá Pɔli po, bi ba fidi ki waani o
tagli.
6 Festusi ki tieni likani ke li pendi dana niin bii piiga, ki
fii ki jiidi kigedi Sesare, wan pundi ke li fandi, ke o kali ti
buudi diegu nni, ki cedi ke bi taa Pɔli ki cua yeni o
7 Pɔli ń pundi, Jerusalema Juufinba yaaba n ye likani ń
jalgi o boncianla, ki waani wan pia yatagli ama ke kasiedi
naa ye.
8 Pɔli ń maadi ki fie o yuli ki yedi, “N naa tieni yaali n bia
Juufinba yiko po, bii ku jaandiegu po lanyaaka Sesari po.”
9 Ama Festusi den bua wan mangi Juufinba pali, ki buali
Pɔli, “A ba fidi ki do ki gedi Jerusalema ban buu a maama
ne lipo n nintuali?”
10 Pɔli ń yedi, “N ye o badciamo Sesari buudieli kani, ki
guu ke ban buu nni lankani i. Mii pia tagli bakuli Juufinba
po nani fini aba ń bani maama bonŋanla.
11 Ama li ya tie ke n tudi, bá ki tieni yaali ke li buali n
kuuma, N naa jie min kpe. Ama ban jalgi nni yaali ya po ya
ki tuagi sanu, nilo bakuli kan taa nni ki mubni bi nuu nni.
N suagi n buudi Sesari po i.”
12 Festusi den kali ki juogi yeni o juogikaaba li maama po,
ki jiini Pɔli, ki yedi, “A yedi ke a suagi a buudi Sesari kani,
bi ba buu a lankani i!”
13 Lan tieni dana waamu, ke o bado Agripa yeni Berenisi
cua Sesare ki bua cani Festusi.
14 Ban tieni dana waamu, ke Festusi taa Pɔli maama ki
waani o bado, ki maadi, “Feliksi den cedi ke bi taa niloba ki
cua yeni o ne ke o tie kpaadli.

15 Min den gedi Jerusalema, Juufinba salga yidkaaba yeni
bi cancannikpelba den jalgi li nilo boncianla, ki mia ke ban
buu ki cuo o, ki kpa o
16 Ke n mo jiini ba ke laa puni sanu ke Roma yaaba ń taa
nilo ki mubni o o yibala nui nni ke baa buni o ki puni o u
sanu ke o ba maadi ki fie o yuli ti buudi kani.
17 Ama ban taani ki cua ne, mii guudi dana, li fiifandi ke
n cedi ke bi taa o ki cua yeni o ti buudi kaanu.
18 Ban den fii ki jalgi o, ki waani wan pia ya tagli kuli,
maamɔnma bakuli naa den ye.
19 Ban nia ya maama po tie bi jaandi sanu maama i, yeni
niloba ke bi yii o Jesu, ke o den kpe, ama ke Pɔli wani nan
yedi ke o fo.
20 Mii den bani min ba kpaagi lanya maama maama, ke
n buali o o ya ba tuo ki gedi Jerusalema ban buu o maama
lanpo.
21 Ama Pɔli ń den yedi ke o baa ye li kpaadidieli nni, ke o
suagi o maama o badciamo Sesari buudi kaanu, n den yedi
o ke wan ya ye likani ki guu hali min ba taa o ki sɔni o
Sesari kani.
22 Agripa den yedi Festusi, “N moko bua min cengi li nilo
maama.” Festusi ń jiini o “cedi saala” “Aba cengi o maama.”
23 Lanwani ii, lan fandi, Agripa yeni Berenisi den bobi bi
tiakpiagdi ki cua ti buudi kaanu yeni sejenba yeni u dogu
yikodanba. Festusi den cedi ke bi taa Pɔli ki cua yeni o
bikani.
24 Festusi den yedi, “O Bado Agripa yeni yinba ya nikpiaga
n ye yeni ti ne, I la ya nilo ne ee; Jerusalema Juufinba yeni
nekanba yaaba la nni ki yigni ki tua ke waa dagdi wan go
ya pia miali.
25 N diidi ki sua ke waa tieni yaali n dagdi yeni mi kuuma;
ama wani mɔno ń suagi o maama O Badciamo kani yeni, n
ba taa o ki mubni o o badciamo nui nni.
26 Ama mii bani min ba diani yaali cima li tisɔnkaali nni,
ki teni o badciamo, lani n cedi ke n cedi ke bi cua yeni o i
kani o bado Agripa, ke ŋan todi nni min fidi ki diani yaali
n tiegi li maama po
27 Kelima laa tuagi sanu ke min sɔni kpaadli kaa diani ki
waani ban jalgi o ya maama po fuuli.

Diangbenga 26

1 Lanwani ii, Agripa den yedi Pɔli, “Maadi ki fie a yuli.”
Ke Pɔli duoni o nuu, ki saa i mɔni ki yedi.

2 O badciamo Agripa, n ye li pamanli nni yeni min ga mi
maama a nintuali ki ba maadi ki fie n yuli juufinba yaaba
n jalgi nni nuui nni;
3 Kelima a tie bancianma daano yaali n nua juufinba yema
yeni bi bogda po. Lanyapo i ke n mia ŋa ke ŋan pa juunli
ki cengi nni.
4 Ti ya ba maadi i mɔni, juufinba kuli bani min ye maama
hali n jawaama nni n dogu nni yeni Jerusalema po.
5 Bi bani nni hali mi cilma, ki ba tuo ki saa i mɔni ke n
den cɔlni farisienba yema, ya jaanbuolu n cɔlni mi teginma
sanu.
6 Mɔlane n ji se ne ke bi jiagi nni ti buudi kelima n lingi
ya ñɔnianu ke U Tienu den niani ti yaajanba
7 Kelima li tie ya ñɔnianu ke ti piiga n cuglieda den pugi
U Tienu yeni ti cɔlindi yienu yeni ñiagu ki daani ke ban baa
i. O badciamo Agripa, li dandanli po i, ke juufinba jalgi nni.
8 Beyapo i ke i siiga nni bá niyendo ki maali ke U Tienu
ba fidi ki faadi bi tinkpiba.
9 Yoguba, n den maali ke mi tieni bona boncianli ki kɔni
yeni yaaba n taagi Nasareti Jesu yeli.
10 N tieni li bona Jerusalema dogu nni. Salga yidkaaba
ciamo ń den puni nni ya yiko po cedi ke n luoni bi dugikaaba
boncianli a kpaadidiena nni, n den solgi ban den kpa yaaba.
11 N den ŋmalgi bi tuba yognu kuli ti yikodi codiena nni
ki niidi ba ke bi sugdi U Tienu. N den fiindi n pabienli bi
po, ki wangi ba falaciamo bá i doglami nni mɔno.
12 Min den tuuni lanya tuona, n den caa Damasi ke li tie
salga yidkaaba ciamo yikodi sanu nni;
13 O badciamo, li sanu po, u yensiinu, n den ya yenma n
ñilgi ki tuudi ki cie u yienu, ke mi ñani ŋaljanli nni ki yendi
ki lindi mini yeni n yegni.
14 Ti kuli ń lagdi ki baá, n den gbadi ke u nialu maadi yeni
nni ebrewu maama nni, “Soli, Soli, be n cedi ki a wangi nni
ya falaciamo ne? li paa a po yeni ŋan taa a taali ki pua li
bonmuukaali.”
15 Ke n buali “A tie ŋma i, O Diedo? Ke o diedo jiini N tie
Jesu, ŋan falgi yua i.
16 Mɔla, fii ki sedi a taana po; lanyapo i ke n dɔgdi a po, ki
lugdi a ke ŋan tua n tuonsɔnlo yeni n kasiedi yaali nua ŋan
bani nni mɔlane yaali ya po yeni min ba yuandi ki waani a
ya bona;
17 N go ba faabi a min suani a ya dogtieba yeni ya nilanba
siiga nui nni.
18 Ke ŋan luodi bi nuni, ki ñani ba li biigli yeni Setaani
paaciamu nui nni, ki ŋmagdi ba mi yenma yeni U Tienu po,

ke ban fidi ki baa U Tienu sugli bi tuonbiadi po, ki di min gagdi ki ŋanbi yaaba faali kelima ban pia ya dudugdi n po.
19 O badciamo Agripa, lanwani ii, n ki fali ŋaljanli nni bonlakaali;
20 Ama, cincinli, Damasa yaaba po, ki tuani Jerusalema po, yeni Jude dogu nni yaaba kuli yeni bi bi nilanba po, n teni ba u tondu ke ban biidi bi pala bi tuonbiadi po, ki lebdi bi tɔgu, ki guani U Tienu kani ki ya tuuni ya tuonŋana n dagdi yeni ti tuonbiadi sugli.
21 Lanyapo i ke jufinba cuo nni ku jaandiegu nni ki bigni ke ban kpa nni.
22 Hali yeni mɔla kuli, U Tienu todi nni, kelima n se ki saagi i mɔni bi niba kuli yeni a nigbenga siiga ke yii nua bontɔli kase bi sawalpuaba yeni Moyiisi ń waani ke yaali n ba tieni ke laa pia tama;
23 Ke li buali ke Kirito ń la fala, ki tua yua n ba kpia ki faadi bi tinkpiba siiga, ki fii ki kpaandi ki waani jufinba buolu yeni bi nilanba mi yenma.”
24 Pɔli ń maadi o mɔmɔnsaali ki dudi, ke Festusi tandi ki yedi, “Pɔli a tie gaado i, a bancianma n cedi ke a gaadi.”
25 Ama ke pɔli maadi, “O nicɔlinka Festusi, mii tie gaado ka, ama n paani n pali i, ki ñani i mɔmɔni lanbona ki maadi yeni li yumiinli
26 Kelima o badciamo bani lanya bona kuli po, lani n cedi ke n fuoni n yama ki maadi o, kelima n bani ke bonli ki ye li maama po ki duagi o; kelima libakuli ki tieeni wuoli nni.
27 O badciamo Agripa, a dugi bi sawalpuaba po oo? N bani ke a dugi bi po”
28 Agripa ń maadi pɔli, “A bua li y pugni waamu ŋan maadi kuani n yama min tuo ki tua Kirito ŋɔdka yo oo?
29 Pɔli ń yedi, “N jaandi ki miadi U Tienu ke lan tie mɔla ne yo oo, lan ba waagi yo oo, lan da tie fini baba ka ama yaaba cengi n maama dinne ne ń tua nani mini yeni, ama lan da tie li kpadidieli kudseseli ya po ka.”
30 Ke o badciamo fii, ke gobna yeni Bernisi yeni yaaba n bo taani ki kaa yeni ba kuli fii;
31 ban ñani ku dieciangu nni ke bi maadi yeni bi lieba ki tua, “Ya nilo ne ki tieni ya bonli n pundi kuuma bii cuoma.”
32 Agripa ń yedi Festusi, “Bi bi ba fidi ki luodi o nilo ne ki ŋa o li ya bi ki tie ke o pendi yeni mi maama Sesaari kani.”

Diangbenga 27

1 Ban jagi ke ti ba kua ku ñinbiagu ki gedi Itali, ke bi taa Pɔli yeni ya kpaada n sieni ki mubni Ogusti sejenba kobga yudaano nui nni, ke bi yii o Juliwusi.

2 Ti den kua ya ñinbiagu n ñani Adramiti ki ba balni Asi
ñinkunu. yeni ke ti den kua mi ñincianma nni. Aristarki,
Maseduani diema nni Tesaloniki jua den yegi yeni ti.
3 Lan fiifandi, ti den sedi Sidɔn dociamu nni, lankani,
Juliwusi den kubi Pɔli yeni mi yanduanma, hali ki cabi o
ke o gedi ki ban ga o kpiiba cangu.
4 Tin ñani lankani, ti den suagi liiga mi ñincianma nni ki
sedi Cihipri kpendegli kani, naani n legni ti yeni u faalu,
kelima u faalu den togdi ti.
5 tin pendi ki nagi Sisili yeni Panfili ñinkunu, ke ti sedi
Miira, Lusi diema nni.
6 Lankani i ke sejenba kobga yudaano la ñinbiagu ke ku
ñani Aleksandri ki caa Itali, Ke o kuani ti ku niinni.
7 Tin fii ki cuoni waamu waamu nani dana bá, ki mɔndi
ki pundi Kinidi, u faalu ki tuo ke tin tin cuoni, lanwani ii, ti
den kpibi u sanu ki toli ki balni Kreti ñinkunu naani n liegi
ki toli Salmɔni.
8 Ti den cuoni yeni fala ki balni u ñinkunu hali ki ban
pundi kaanu bá ke bi yii Feri Hafensi ki u kuu yeni Laseya
dociamu.
9 Ti den sedi likani ke li waagi waamu, kelima Juufinba
nɔlolma mo den pendi o, li cenli ti sanu po ji den bia,
lanyapo, Pɔli den tuodi ki waani ba,
10 ki maadi, “N yegni, N la ke tin bua fii ya sanu ne baa
pia mi janjanma, ti go ba biani a bona boncianli, laa tie a
tuga yeni ku ñinbiagu baba ka, ama, ti miana mo.”
11 Ama sejenba kobga yudaano den cengi o ñinbiakudlo
yeni o bondaano maama i, o den ki cengi Pɔli maama.
12 Kelima li den ki ŋani ku faawaagu ń cua ki naa ti li
ñinbiayaali kani a ninbiakudla boncianla den cegli ba ke
ban fii likani, biya ba mɔndi ki pundi Foniksi, ku fawaagu
ń naa ba lanpo. Foniksi tie Kreti ñinbiayaali ki ye yaanga
nintuali yeni yanbangu nintuali sanu po.
13 Yanbangu faalu ń cili ki figi suo suo, bi den bani ke ban
bua maama n yeni, ke bi yugdi ti kudkpiagdi, ki fii, ki balni
Kreti ñinkunu, kaa fagi yeni li jaali.
14 Ama lan yani waamu, ku faaciangu yu n figi yeni u
paalu ke bi yii u Erakilɔn nũani li kpendegli po, ki figi
boncianla.
15 Ku ñinbiagu den ki fidi ki ba tuogi ku faaciangu; nani
kun den ki tuo pegdima yeni ii, bi ji den ŋa ke ku faaciangu
tugi ku ñinbiagu ki caa yeni gu kun bua naani.
16 Ti den tɔgni ki balni naani ke Kawuda kpendegli legni
ti; ti den la fala paaa ki ti fidi ki seni ki ñinbiabigu yaaga n
ba faabi ti.

17 Ban fidi ki yugdi ki ñinbiabiga ki kuani, ke bi taa u baabu, ki loli ki tabni ku ñinbiaciangu. Bi den jie ke ku ñinbiagu ń da ti gedi ki tuoni Sirti tanbiibenli, lanwani ii, bi den gbabi ki jiini a ñinbiacaba ki ji ŋa ke ku faagu tudi ku ñinbiagu.

18 ku taafaagu den figi ki pua ti hali boncianla, lanwani ii, bi den cili ki ñangi ku ñinbiagu tuga ki lu mi ñima nni.

19 Li daataali daali ku ñinbiagu tuonsɔnba den taa bi tuonsɔntiadi ki luni mi ñima nni.

20 Nani lan den tieni dana ke u yienu yeni a ŋmaabila den ki ñani, ke ku taafaagu mo pua ti yeni, ti naa ji den daani ke ti ba baa faabma bakuli.

21 Ban den tieni lanya dana kaa dini liba yeni, ke Pɔli sedi ku ñinbiagu tuonsɔnba siiga ki yedi ba, “N yegni, i den ya cengi n gadi, i den kan fii ki cua Kreti tin kua ya janjanma nni ke ti ye ne yeni tin biani yaali ne kuli.

22 N ji tigni yi ke yin paani i pala, kelima ti siiga nni nilo ji kan biani o miali, li ya ki tie ku ñinbiagu yaagu n ba bia yaa ka.

23 Kelima, ku ñiagu nni, min cɔlni yua ya sanŋɔdma ki go pugi ya tienu maleki won legdi n po.

24 ki yedi nni, 'Da jie Pɔli, a ba pundi Sesari nintuali, go diidi, U Tienu ŋancianma po, o guuni a yaaba n yegi yeni a ne ke obakuli kan biani o miali.

25 Lanwani ii, yin paanii pala kelima n bani ke li ba tieni wan waani nni maama i.

26 Ama ti ba gedi ki tuoni kpendegli jaali i.”

27 Tin pundi piiga n ñiataagu, ke ti li kubi ti sanu Adriatiki ñincianma po yeni, ku yɔgsiigu, a ñinbiakudla tama ke ti nagdi gbangbanli i.

28 Ban bigni mi ñima ñuamu, ki la miada piina (m 40); lan gedi waamu ban biigi ki la miada piitaa (m 30)

29 Bi den jie ke ti ba tuoni tangbaagu i, lani n den cedi ke bi jiini ku ñinbiagu kugkpiaga na, ki ji jaandi ke lan fandi tonma.

30 A ñinbiakudla den bua ban ña ki ŋa ku ñinbiagu, ki jiini mi faabma ñinbiabiga mi ñima nni, ki ji tie nani bi bua jiini liiga ya kudkpiagdi yeni,

31 Ama Pɔli den yedi seje yudaano yeni sejenba, “Bi niba ne yaa ye ku ñinbiagu nni, i kan baa faabma.”

32 Lanwani ii, sejenba den jia ki ñinbiabiga baabi ki ŋa ke ki gedi fagma.

33 Lan cili ki fandi, ke Pɔli paani bi pala ke ban la mi jiema ki di. O den maadi, “Dinne tie li piiga n danaali n yeni ke i guu kaa di liba kuli; jiema ki kua i ñɔbu nni.

34 Lanwani ii, n paandi i pala ke yin kali ki bɔgdi mi jiema
ki taani ki di, kelima li ba todi yin baa mi faabma. I siiga
bá niyendo kan biani o yudi bá yuyengu.”
35 Wan maadi lani, ke o taa kpanu, ki jaandi U Tienu bi
kuli ya nunbu nni. Ki ŋmiidi kpanu, ki cili ki ŋmani.
36 Ke bikuli la li papaali ki dini.
37 Ti den tie niba 276 ku ñinbiagu nni.
38 Ban dini ki guo, ke bi luni ban tugi ya ŋalkaama (kpanu
tiibima) mi ñima nni, ki bua ban yuagi ku ñinbiagu.
39 Lan den fandi i, bi den ki bandi ban nanli ya tinga, Ama
bi den la ñinlaagu ke ku jaali tie tanbiinbenli. Bi den maali
ke ban gedi ki sieni ku ñinbiagu lankani i.
40 Bi den jia ti kudkpiagdi ki ŋa ke ti mii mi ñima nni,
layognu ke bi pɔbdi ki duoni a ñinbiacaba ke u faalu pieni
ku ñinbiagu ki gedi yeni gu li jaali po.
41 Bi den sedi faali lie ń cendi naani i, ke ku ñinbiagu gedi
ki feli ku tanbiingu nni. Liiga den feli ki cedi ke ku ñinbiagu
se kaanyendu kaa migni. Ama a ñinguona den pua paama,
ki mudi ku ñinbiagu puoli.
42 Sejenba den jagi ke ban kpa a kpaada, ban da ti dugi ki
ciadi.
43 Ama sejeyudaano den bua wan faabi Pɔli, lani n den
cedi ke o yie bi jagli. O den yedi ke yaaba n ba fidi ki dugi
mi ñima ń dugi ki pundi li jaali po.
44 Ya niba n sieni den ŋɔdi bi tiaba i a taaba po yaaba n
sieni ban baa yaali ku ñinbiagu nni, ke li ba todi ban dugi
ki pundi li jaali. Li den tieni yeni i, ke tikuli baa mi faabma
ki pundi li jaali (ki tinga) po.

Diangbenga 28

1 Tin den ciadi, ke bi gedi yeni ti li jaali po, ke ti bandi ke
li kpendegli yii Malti.
2 Bi dogtieba den ki ga ti cangu baba ka, ama bi den cuoni
u mu ti po kelima ki taaga yeni ti waadi po.
3 Ama Pɔli ń baani ti baadi ki tieni u mu nni, ke ku
muwalgu tuogi li waalabli ke li finfini o nuu.
4 Bi dogtieba ń la ke li waalabli juani Pɔli nuu, ke bi ji
maadi bi ŋmiali nni k tua. “Ya nilo ne baa tie nikpalo i, ke
sani ki ciadi mi ñima nni, ama yeni wan ciadi mi ñima nni
kuli, U Tienu teginma naa tuo ke wan ya pia miali.”
5 Ama, o den yogi ki luni o waa o mu nni, ke bonliba ki
tieni o.
6 Bi den guu ke u yukɔnu ń cedi wan mɔli, bii wan ti cii
ki baa ki kpe i. Ama ban den li kpaagi o ke li waagi ke liba

kuli ki pia o, bi den lebdi bi maalma ki yedi ke o baa tie bulo i.
7 Mi tinfanma den ye kaa fagi yeni likani, ki tie li kpendegli yudaano ke o yii Pubiliyusi ya tinga. O den ga ti cangu bonŋanla hali dana taa.
8 Li sua ke u yukɔnu yeni ki canbuonga cuo Pubiliyusi báa. Pɔli ń gedi o kani, ki jaandi, ki maani o nui o po, ki tebi o.
9 Lani ń pendi, ya niba n den yia li kpendegli po kuli den cua Pɔli kani ke o jaandi ke bi paagi.
10 Bi dogtieba mo den cɔlni ti, ki tieni ti li seli. Tin den bobindi ki bua fii ki cabi ba, bi den teni ti yaali n tie ti bonbuakaana.
11 Lan tieni ŋmaali taa, ke ti kua ya ñinbiagu n den ye li kpendegli kani ku faawaagu yognu, Aleksandri ñinbiagu ke "A bulileba" nannanli ya ku po
12 Lan pendi, ti den sedi Sirakusi, ki tieni dana taa.
13 Tin ñani likani, ti fii ki gedi Rejiyo dociamu nni. Tin tieni dayenli, ke ku faagu ñani yanbangu ki luodi, dana lie siiga ke ti pundi Pusolesi dociamu nni.
14 Likani, ti den kadi yeni ti kpiiba ke bi ga ti cangu dana lele. Ti den kubi yeni i ki ban pundi Roma.
15 Lankani ke ti kpiiba den gbadi ti maama, ki tuogi ti hali ke ti da ye Apiwu daaga nni yeni A Candietaada kani. Pɔli ń la ti kpiiba, ke o jaandi U Tienu ki ba li papaali.
16 Tin pundi Roma, bi den cabi Pɔli ke o ye o baba i wani yeni seje yua n guu o.
17 Lan tieni dana taa ke Pɔli yini Juufinba yudanba ki taani. Ban pundi, ke o maadi ba, "N kpiiba, bake mii tieni tudma bakuli, ke mi nua ti buolu, bii ti bogda bii ti jaajanba, bi cuo nni nani kpaadli yeni Jerusalema, ki mubni nni Roma yaaba nui nni.
18 Ban den buali nni ibuali, bi den jagi ke ban cabi nni, kelima, baa den la min tieni yaali ke li dagdi yeni mi kuuma cuonu.
19 Ama Juufinba ń den yie bi maama, li den tua n po taladi ke mi suagi n maama o badciamo Sesari kani, Li naa tie ke n pia jalgi bakuli n buolu po.
20 Kelima min suagi ti buudi ne yeni i, ke n mia ke min kali yeni yi, ki maadi yi min pia ya maama. Kelima Israyeli dandanli po ke n ye yeni i kudseseli ne."
21 Ke bi yedi o, "Ti ki kpeliki ga tisɔnkaali, ke li ñani Jude, ki maadi a maama, ti kpiiba siiga nni mo obakuli ki kpeli togdi a maama ki maadi a po bonbiigu.
22 Ama ti bua tin cengi fini aba kani i, ŋan pia ya maalma u jaanbuolu yeni po, kelima ti bani ke i kaani kuli, baa pia

maalŋanma bakuli li jaanbuolu po.”
23 Ban bili o ya daali, bi niba boncianla den cua o kani, wan ye naani. Ke o waani ba o maama, ki tieni kasiedi, ki waani U Tienu diema. O den cili siŋaagu hali yeni ku yenjuogu, ki taa sani lie kuli ki ba lebdi bi yama, ban tuo ki ga ke Jesu maama tie maamɔnma, yini n tie Moyiisi yiko tili yeni bi sawalpuaba maama.
24 Bi niba bi siiga den tuo ke wan maadi ya maama tie mɔmɔni, ama bi tianba den ki dugi o maama po.
25 Nani bi maama ń den ki cendi yeni, bi den yadi ki kuni ya yogu ke Pɔli maadi ba ya lanbona ne, “Mi Foŋanma den pia i mɔni man kadi ki waani i yaajanba o sawalpualo Esayi maama nni.
26 O den yedi, 'Gedi ya nibuolu ne kani, ki maadi ba, “I cengi yeni i tuba, i naa gbia; ki nua yeni i nuni, ama i naa gbia niima nni.
27 Kelima ya nibuolu ne pali tadi ki juagi, baa gbia bonŋanli yeni bi tuba, ki ŋubni bi nuni. Bi jie ke ban la yeni bi nuni, ki gbadi yeni bi tuba, ki go gbadi niima nni yeni bi pali, ki da ti lebdi bi pala, min tebi ba.”
28 “Lanwani ii, yin ya bani ke bi sɔni ki waani bi nilanba U Tienu ŋanbli, ke bi tuo ki ba cengi, ki ba ga li.”
29 Wan maadi lan ya maama, ke bi yadi, ki gagi bi ŋmiali nni boncianla.
30 Pɔli den tieni binmuna lie i wan den haya ya diegu nni, ki gaani yaaba n caa o kani kuli.
31 O den wangi U Tienu Diema maama, ki go tundi ba yaali n nua O Diedo Jesu Kiristi po yeni li papaali. Nilobakuli den ki pani o o tuona po.

Roma yaaba

1 Mini Pɔli, Jesu Kiristu tuonsɔnlo, ke bi yini nni ke min
tua ya tondo ke o gagdi ki baa wangi U Tienu laabaalŋamo,
2 U Tienu bo tuodi ki niani, ki cedi ke bi sawalpuaba diani
a tilŋama diannŋami nni, ke li ba tua yeni,
3 Ke li nua o Bijua yua n mali, ki tie Dafiidi puolŋuanu,
yaa tie ti gbannandi po.
4 Ke li dɔgdi yeni U Tienu Foŋanma paaciamu, ki waani
ke o tie U Tienu Bijua ki dugni o iedma bi kpienba siiga,
wani yua n tie Jesu Kiristu, T Diedo.
5 Wani ya po ke ti baa li ŋanbli, ki tua o tondba ki ba cedi
o yeli po bi nilanba ń tuo ki ya cɔlni, ki go dugi o po.
6 Yinba yaaba ke Jesu Kiristu yini ne, i mo ye li nibuoli
siiga nni.
7 N diani li tili ne yinba yaaba n ye Roma, ki tie U Tienu
buakaaba, ke o gagdi ki yini yi ke yin tua niŋanba: U Tienu
ti Báa yeni ti Diedo Jesu Kiristu ń puni yi li ŋanbli yeni mi
yanduanma !
8 N dá ba tieni U Tienu balga Jesu Kiristu yeli po yinba ya
po, kelima ŋanduna kuli bani i dudugdi ń caa ki se naani.
9 U Tienu, min tuuni yua ya po, ke li nua o Bijua
laabaalŋamo, tie n kasiedi, ke n maadi i maama daali kuli
kaa cedi.
10 N miadi n jaandi nni kaa cedi, ke li ya tie o yanbuama
po, min baa u sanu yeni li pamanli ki cua yiani.
11 Kelima n bua min la yi, ki bɔgdi yeni yi U Tienu
Foŋanma paabu, yin fidi ki ya se taajala lie ke li paa.
12 Lani yaa ka, n ya cua i siiga, ti kuli ń taani ki baa li
papaali kelima yinba yeni mini ń taani ki pia ya dandanli
po.
13 N naataani, mii bua min wuoni yi ke n yen kali, ki jagi
ke min cua i kani, ki la yi, ki cie ya luana n ye i siiga yeni
ya nibuoli n sieni; ama hali yeni mɔla kuli, n dá ki ba sanu.
14 Li tie n po panli i, ke min gedi ki la Girekinba yeni bi
yanbɔndanba, ki gedi ki la a gbanbanda yeni yaaba n ki kua
cogu kuli.
15 Lanyapo, li tie n po buamɔnma i, ke min kpaandi ki
waani yinba yaaba n ye Roma po, o laabaalŋamo.
16 Kelima mii ji jie fee yeni min waani o laabaalŋamo: li
tie U Tienu paaciamu faabma i, yua n daani kulipo; ki cili
juufinba ki tuadi Gilekinba

17 Li laabaalŋamo n dɔgdi ki wangi U Tienu teginma
yaama n ŋua li dandanli, ki go tie li dandanli po, nani lan
diani maama: “O niteginka baa fo o dandanli po.
18 U tienu panbienli ñani tanpoli ki ddɔgdi, ki yie bi niba
tuonbiadi kuli po yeni yaali n ki tuagi i mɔmɔni sanu po
bani yaaba n cedi ke bi tuonbiadi dɔgni i mɔmɔni.
19 Kelima lan buali ke ban ya bani U Tienu po yaali ki
duagi ba bá waamu; U Tienu wani o bá n waani ba.
20 Lanyapo, U Tienu ŋandi yaadi n ki pia bianu, O
paaciamu yuu n ki pia gbenma yeni o yenyema ki duagi
ba; bi nua likuli yeni bi nuni, hali ŋanduna tagma. Ti ya
diidi wan tagi yaali kuli, bi niba ki pia ban ba yedi yaali ki
faabi bi yula.
21 Kelima, ban bandi U Tienu, bi naa kpiagi o nani o tie U
Tienu; baa tieni o balga yeni o tuonŋama; ama bi maalbiidi
biani ba ke bi luoni bi pala ki ki kua li biigli nni.
22 Bi tie ti japaadi ki maali ke bi tie yanfodanba i, ki na tie
gaada.
23 Bi lebdi U Tienu yua n ki pia juodma yudandi ki nan
ŋua ya bonnannandi tie o nisaalo yua n ba kpe, lani yaa ka
ti bonyugditi, ti yandi yeni a bonbalinkaana.
24 Lani ya po i ke U Tienu tulni ba ti tuonjɔgindi po, ke
ban ya tiendi bi pala ń faadi yaali; ke bi ji tie bi ŋmiali nni,
yaali n pia i fee, hali ki biidi bi gbanu.
25 Bani yaaba n lebdi ki ŋa U Tienu mɔmɔni, ki nan ŋua
mi tofaama, bani yaaba n kpiagdi U Tienu tagma ki nan ŋa
wani o tagdo yua dagdi yeni ya kpiagdi n ki pia gbenma.
Ami !
26 Lanyapo i, ke U Tienu tulni ba ke bi faadi ti tuonjɔgindi
yeni i fee tuona: Kelima bi puoba ŋa U Tienu ń tagi ba yaali
ya po ki ŋɔdi ti cancagindi tuona.
27 Bi jaba moko, lani n yeni, bi ŋa ban tagi o pua yaali ya
po, ki fiindi bi gbanu, ki ŋua b jalieba ki cagni bi yula ki
fiagdi bi bá. Bi ba baa bi gaadyema ń dagdi yeni ya pani.
28 Nani ban den ki maali ke ban bandi U Tienu yeni, U
Tienu mo ŋmagdi ba bi pala ń bua ya tuonjɔgindi po i, ke
ban ya tie ya bona n ki pia mayuli.
29 Bi pala gbie yeni yaali n ki tiegi kuli, mi biadma,
mi ŋaanma, bu nunfanbiadbu, ki nanga, mi kuukpama, li
kɔnkɔnli, mi niama, ku tugtongu,
30 Bi tie dokpala, jonjondanba, yenyiekaaba, japaadanba,
maciandanba, tuonbiididanba, danyiekaaba yeni yanluo-
danba.
31 Bi tie yanpiidanba, ŋanwaadanba, bi yama ki siadi bi
nisaallielo po, baa pia niñingbadma mo.

32 Bá ke bi bani U Tienu buudi po, ki bani ke yaaba n tie
lan ya bona dagdi yeni mi kuuma; baa tie li bona baba ka,
ama bi go taa yaaba n tie li bona po, ki go puuni ba i mɔni.

Diangbenga 2

1 Yeni ke fini yua jiagi a lieba buudi ke a mo yaa tieni li
bona ke bi baa jaliga kelima fini n buu ki gɔ tiendi ti biidi.
2 Ama ti bani ke u Tienu biidi jiama nua yaaba n jiindi i
mɔni po.
3 Ama fini yua jaligi a lieba, ke nan tie li bona a maali ke
a bu ñaa ti buudi nni i?
4 Bii a yini U Tienu bua cianla, o sugli yeni o pasɔngili kuli
fanmi a?
5 Kelima maa a kangbadima po n cedi ke U Tienu pali biidi
yaa daali ke o jiagi ti biidi.
6 Wan yua bigindi yua kuli yeni o tuona,
7 ki caa liiga ki kpaani U Tienu kpiagili yeni yaa miali n
kan gbeni.
8 Ama bi japadanba yeni kanmaadi mɔni nba, a kangbada
yeni bi mutuodanba,
9 yaalidigu yeni li ŋmadili bu cua yaa nalinga n tieni
bonbiilikuli po, cincinli Sufinba yeni yaaba n ki tie Sufinba.
10 Ama li pamanli yeni ti ŋandi n yaa ye yaaba n tiendi
yaala n ŋani, cincinli Sufinba yeni yaaba ki tie ba,
11 kelima U Tienu ki pia bɔgili.
12 Li yapo yaaba ke yikodi baa cuo ba yeni yaaba n yie ti
yikodi kuli kpe le nni.
13 Kelima yaaba n cindi ti yikodi kaa tie yaaba n mɔni U
Tienu po, ama yaaba n suani yeni laa.
14 Kelima yaaba n ki bani U Tienu yaa kpagi ti yikodi, bi
tieni li po yeni kelima ban mɔno bu tua yikodi i.
15 Li po, wangi yiko tuona yanjagili tie sieda,
16 maalima wangi yaa daali ke U Tienu baa bu bi niba ki
tɔgini Jesu Krisiti labaamanli po.
17 A yaa yii sufa, a ye ti yikodi ki kpanmi yeni U Tienu,
18 ki bani o buama yeni li bona yia ke yikodi bo cabi,
19 A yaa tie a juama yeni li bonbonli nni ŋmagidi ka,
20 ki yendi bi yanbondanba, ki tundi bi tɔba, daa maali ke
a mi banma yeni i mɔni kaa.
21 Li yaa tie ke a tundi bi niba, be n cedi ke a ki tundi a
baa i? A tundiki ban daa su, a ki suu?
22 Fini yua tundi ke ban daa conmi a ki conmi i? Fini yua
yie a pada a ki su ti jandie nni i?
23 A wangi a baa ke U Tienu teni fini o maama ke gɔ ji
kuandi o i fe kelima a ki cɔli nni o maama.

24 Kelima bi nundi U Tienu ki dugini a yaa po i nani lan diani yeni.
25 Ti kɔndi ŋani li ya sua ke a cɔlini ti yikodi, li ya sua ke a yie, a kɔndi bu tua fanma i.
26 Li yaa sua ke jelo cɔlini yikodi, o gua tie jeli yaa?
27 Jeli yaa cɔli nni yikodi, o ki pia mabili nani fini yua bani o ki yie yeni?
28 Li yapo sufa mɔno tie yua lebdi o pali, li ki tie o gbanandi po kaa.
29 kelima ti kɔndi tie li pali nni, i diani po kaa. O nilo donda ki ŋaa o kani kaa, U Tienu kani.

Diangbenga 3

1 Roma yaaba pia be ke li cie ya nibuoli n sieni, ku kɔnciagu ñuadi tie be?
2 Lan tieni maama kuli, li mɔni boncianla kelima, U Tienu kpia ki mubni bani i, o ñɔmaama.
3 Be ya po i! Bi siiga nni, tianba yaa dugi, bi yenyiema ba fidi ki buoni U Tienu ń niani ba yaala i?
4 Lani waa ye! bá bi niba kuli ya tie tonandanba, U Tienu wani li tie mɔmɔndaano i, nani lan diani maama yeni: «KI fidi ban bandi a maama nni ke a tiegi, a ya buni yeni bi niba mo, ŋan paadi ba.»
5 Ti biadma ya dɔgdi U Tienu teginma, ti ba maadi be? U Tienu ya waani o pabienli ti biadma po, waa ji tiegi ii? (N maadi nani bi nisaalba ń maali maama i)
6 yeni ka! U Tienu ya ki tiegi o ba bu ŋanduna ledi i?
7 N tofaama ya dɔgdi U Tienu mɔmɔni, ki waani o kpiagdi, li ba ga ledi i, ban bu nni nani n tie biidi daano yeni i?
8 Nani nitianba ń tabi ku tuotabgu ki tua ke ti maadi maama: «Be n cedi ke ti kan ya tiendi mi biadma, man yuandi ki cua yeni li bonŋanli?» U Tienu ba bu, ki cuo ba lan buali maama.
9 Lanwani i, i maali ke ti tie nimɔnba yo oo? kalam! Kelima ti bontitiedi waani ke tikuli Jufinba yeni ya nibuoli n sieni kuli ti tuonbiadi n yendi ti.
10 Nani lan diani maama: «Niteginka ji ki ye bá niyendo.»
11 nilobá kuli ki pia yanfuoma. obá ki lingi U Tienu, bikuli bodi, bikuli tua yanpiidanba;
12 Bá niyendo ki ye, ki tiendi yaali n ŋani, bá niyendo.
13 Bi kodgu tie kakuyaanli. Bi kubi bi lanbu ki pua mi tofaama, bi ñɔgbana gbie yeni ti waalɔbdi.
14 Bi ñɔna gbie yeni ti solindi yeni ku tugtongu.
15 Bi taana yua mi sɔma wulma po.
16 U ŋmanbiidi yeni li yubɔnli n ye bi sanu po.

17 Bani ki bani mi yanduanma sanu;
18 Bi nuni ki bani U Tienu fangli.
19 To mɔla, ti bani ke yiko ń bili ya ñɔmaama, o bili ma yaaba n cɔlni li yiko po i, ke yuakuli ń fidi ki mubni o ñɔbu, ke ŋanduna kuli ń bandi o biidi U Tienu nintuali.
20 Kelima, obá kuli kan fidi ki maadi ki faabi o bá U Tienu nintuali ki dugni o cɔlni yiko ń bili yaali. Kelima yiko n cedi ke o nilo bandi ti biidi.
21 Ama, mɔlane, yiko baba ka; U Tienu go dɔgdi o mɔmɔni ke bi bandi, ke yiko yeni bi sawalpuaba tieni kasiedi.
22 U Tienu saa i mɔmɔni yaaba n dugi Jesu Kiritu po ki pia li dandanli. Paadma bá kuli ji ki ye.
23 Kelima yuakuli tieni ti tuonbiidi kaa ji dagdi yeni U Tienu kpiagdi.
24 Ama U Tienu ŋanbli po, ke bi faabi ba Jesu Kiritu daafaabma sanu po.
25 Kelima U Tienu bo tuodi ki lugdi wani Jesu Kiristu, ke o ba tua ti candandi yaaba n dugi o sɔma po, ki fidi ki waani o teginma, kelima, yogu bá, o bo ŋa kaa buni ki cuo bi niba bi tuonbiadi po, ke wan waani o juunli.
26 ki waani o teginma mɔlane, ke bi niba ń bandi ke o teginma po, o ba faabi yua n dugi Jesu Kiristu po.
27 Be ya po i, ke o nisaalo baa kpiagdi o yuli? Laa tuo. Ti laa yikodi i? A tuoŋana yikodi bii? N n, ti dudugdi yikodi po.
28 Kelima ti maali ke o nisaalo ba mi faabima ti dudugdi po i, ama yiko cɔlindi tuona po ka.
29 Bii U Tienu tie Jufinba tienu baba i? Waa tie bi nilanba mo ya tienu yo oo? Nn o tie bi nilanba mo ya tienu.
30 Kelima tienyendu baba n ye, ki ba faabi yaaba n kua ku kɔnciagu yeni yaaba n ki kua ku kɔnciagu.
31 Ti ji fanbi yiko, ki ŋua ti dudugdi yoo? Kalam! Ti dɔgdi ki waani yiko ń pia ya mayuli i.

Diangbeenga 4

1 ti baa yedi ledde ti yaaja Abalahanma po o den ba laa panpaani ti gba nandi po?
2 li yaa den tie k Abalahanma tuonŋanma po ki den yia o o ni moano n den baa fidi ki kpiagi wani o ba, ama utienu yaa nin tuali ka
3 lani yaa po ki diani yedi? Abalahanma den daani utienu keli po teni ke o yino niteginka.
4 moala po yua n soani li tuonli baa ba o panpaani o kanbaa ki yaa nua ke li tie paabu ka ama ke li tie panpaani.

5 li tie yene yua n ki soani tuonli ki nan daani yua n tiendi
mi teginma po o biidi daano po ba coadi o mo yaa dandanli
ki li tiegi
6 yene ke Dafidi mo gaali ki ŋalibaliga ye yaa nilo ke
utienu n ki coadi yua yaa teginma kelima o tuona po ki
nan yedi,
7 li pamanli ye yeni yaaba n ba sugili bi bi biadima po
yeni utienu n piini yaaba yaa tuonbiidi,
8 li panmanli ye yeni ti yonbidaano n kan go tiadi yua yaa
tuonbidi pon
9 nani laa pamanli baa tie yaaba n kua ku koanciagu bebe
yaa po yo? kelima li yedi k Abalahama den daani utienu ke
utienu nualo ke o tie niteginka
10 o den tie lede ke o den nuali o teginma? yaa yoginu ke
Abalahama den kua ku koanciagu bi ke o daa den kua gu?
yaa yoginu ke o daa den kua ama ki tie jelo.
11 Abalahama den ba ku koanciagu nannanli ke li tie li
dandanli teginma pengu, yaa yoginu ba ke daa tie jelo ki
wan tua ba yaaba n daani kuli po ke wan nuali bi mo ki
nunmanga ki bi tiegi
12 ki wanga yaaba n tie junga yaa ba ki laa tie ti coanli
bebe kaa, ama ke li tie yaaba n cuoni li dandanli nni yaa
tana, nani ti baa Abalahama yaa dandanli yeni, hali ke o
daa den kua o koanciaguu.
13 Li naa tie li bali maama yaapo ka ke u Tienu den niani
Abalahama yeni o puoli ŋuani kuli ko ba cabi ban diedi
ŋanduna. Ama ki li tie li dandanli teginma po.
14 li yaa tie li bali maama yaa kubima ke ti baa tie o
faaajielo lanwaani li dandanli tie fanfanma u ñoanianu
mamo baa bodi
15 kelima li balimaama baa cuani UTienu pabienli ama li
bali maama yaa ye naani libali maama miidima moko ki ye.
16 li yaa po ki yaaba n ba ba onñoanianu ba kelima
li dandanli yeni o ŋanbili po, ke lan tindi yaaba n tie
Abalahama puoliŋuani ba yaaba n ki da tie yaaba n tuo
li bali maama bebe ka ama yaaba n pia abalahama yaa
dandanli (yua n tie ti kuli yaa ba)
17 nani lan diani maama n cabi ki tua yi nibuoli yeni mi
diecianma kuli yaa ba ki go tie yaaba n daani utienu kuli
yaa ba yua n tiendi li miali yaaba n kpe, ki go cedi yaa bonla
n ki ye n tua yaaba n ye.
18 yeni yaa maama n den ye o po kuli Abalahama dandanli
utienu nni kili pia wan guu yaala yeni wan baa tua mi
diecianma kuli yaa ba nani wan den yedi o, maama, li kuli
baa tua o yaa puoli ŋuani nni.

19 Abalahama dandanli ki den jiidi ba ke o den pia bina kobiga, ke o gbanandi tadi yeni o pua Sala bina den pendi ti madi.
20 ama o den kpiagidi utienu ki daano ke o baa tieni opo o ñoaniani kuli o ki den tie pajuagili daano.
21 o den ŋanbi ki daani ki go bani cain ke utienu n niano yaa ñoaniani kuli o baa tieni la.
22 li yaa po utienu den ŋanbi opo ke o tie yua n tiegi.
23 laa tie Abalahama bebe yaa po ka, ama o den diani ki bua wan ŋanbi li kuli.
24 utienu den guani ki diani ke li tie ti moko yaa po wan baa nuali yaaba ke ti tiegi tinba yaaba n daani ti yonbi daano jesu kilisiti yua nden fii bi tinkpiba siiga nni.
25 naan kani ke o den gaa ti tuon biidi ki kpe, ki gua ki fiini ti ke ti tiegi.

Diangbenga 5

1 Tin dugi Jesu po n cedike ti laa u faabu, kiguani ki mangi yeni UTienu.
2 o ŋalibaliga po n cedi ke ti dugi o po yeni, ti mo pia ti ñuadi o kani.
3 Tin ji yaa mangidi ti pali fala nni ki nan bandi ke fala n baadi yeniania.
4 Ania n baadi yenili dandanli.
5 Li dandanli mo kan bɔndi nilo kelima U Tienu fuoŋanmi nteni U Tienu buama ti pala nni.
6 K i dugini, yaa yogunu ke ti daa bo pia paalu, Krisiti bo kpe yaaba n bo yeti biidi nni po.
7 Yaa yogunu ke nilo ba kpenli o mɔnkundaano po; laa kandi u bo kpenli numɔno po i.
8 Ama U Tienu wan n tie o buama kelima Jesu bo kpe ti po, yaa yogunu ke tidaa bo tie biididanba i.
9 Mɔla po u sɔma n cedike ti ji tie mɔnkundanba yeni i, tijibaa ciadi yeni U Tienu mutuoli.
10 ke dugini, yaa yogunu pendi, ti bu tie u yibala i, ke jiti guani ki mangi yeni U Tienu ki tɔgini u biga kuuma nni po, ke o miali n fie ti.
11 Laa ki gbeni, tin mangi ti pala ki tienu U Tienu baligi, ti Diedo Jesu Krisiti po, yua n cedi ki ti guani ki kangi yeni U Tienu.
12 Nani ti biidi n tɔgini nifosaalo yendo po ki kuani b niba kuli ti biidi nni ke li baa yendi bi kuuma yeni, ke yua n ji biidi kuli wan kpe.
13 kelima halin lan ciliti yikodi yogunu i ke ti biidi kua dulña nni.

14 Ama mi kuuma cili hali Adama yogunu ke pan pundi
Moyisi yogunu, ki gadi liiga yaaba n bobiidi ki naa naani-
Adama yua n bo baadi.
15 Faala paabi ki naani nani ti biidi yaala. Niyendo yaa
biidi po n cedi ke boncianla bo kpe, Jesu Krisiti ŋalibaliga
yeniu paabu jiidi niba boncianla po.
16 O nuyendo yua n biidi n baa yen yaala ki taa yeniu
paabu. ke nuyendo biidi puolu po mɔ cedi ke ti buudi baa
yeni kutubŋmaali, ke faala paabu yali baa yeni ti mɔnkundi
mɔ ti biidi boncianla puoli lipo.
17 Niyendo baba yaa biidi yo baa yeni mi kuuma,
boncianla mɔ baa gaa ŋalibaliga bonciala yeni ti monkundi
fala paabu JesuKrisito baba kani.
18 Lan wani, nani niyendo baba yaa biidi n cedi ke yuakuli
n kpaadi biidaano lani gɔ cedi ke niyendo mɔnkuntuonli po
mɔ cedi ke u paabu teni li mialibi niba kuli.
19 Nani niyendo kan cɔlini po n cedi ke yuakulijitie
biididaano, to, niyendo mɔ yaa cɔlini po ba cedi nilo kuli
n kpandi mɔnkundaano.
20 To ti yikodi mɔ nan baa ke ti biidi n ŋanmi ki yabidi i.
Ama t biidi n yabi naani, ŋalibaliga ŋam ki gbie la kani.
21 Lan kuli ne tieni, nani ti biidi n ba yeni n kuumi n yeni,
ŋalibaliga n tɔgini ti mɔnkundi lan baa yeni yaa miali n ki
pia gbema ti Diodo Jesu Krisiti kani.

Diangbenga 6

1 Ti baa yedi be? Tin ki ye ti tuonbiadi nni ke U Tienu
ŋanbili ye ti po ki pugidi?
2 Kelima; tim yaaba n kpe ti tuonbiadi po, li baa gaa ledi
i tin gɔ yaa fuo ti tuonbiadi nni?
3 I bani yaa yogunu ke bi den wuli i U Tienu ñinma Jesu
Krisiti nni, ke o kuuma po i ke i den wuli i?
4 Lanwani, tin den wuli yeni, bi dentaani ki piini ti yeni o
o kuuma nni lan fidi ke o baa n baa ti kpiagidi, li tie u paalu
n den teni ke Krisiti fii bi tinkpiiba siiga maama, ti moko
baa yaa ye yeni li miapanli yeni.
5 Kelima ti den taani ki yeni o, ti gɔ baa yiedi yeni o.
6 Ti bani ke tin den tie yaa niba kpiama, ke ti ji ki tie bani
ka kelima bi den taani kipiini ti yeni Jesu lan fidi ke tin
gbannandi yia pia ti tuonbiadi n bodi ke tin daa ji daa tie ti
tuonbiadi yonbi.
7 Kelima yua n kpe fuodi yeni ti tuonbiadi.
8 Li yaa tie ke den kpe yeni Krisiti, ti gɔ baa yaa daani ke
ti baa ye ki fuo yeni o.

9 Ti bani ke Jesu den fii bi kpienba siiga, o kan gɔ kpe
kelima mi kuuma ji kipia paalu o po.
10 Wan den kpe yaa kuuma, li den tie ti tuonbiadi yapo ke
o den kpe yenma li kuli po, ama mɔla wan gua ye ki fuo, o
fuo U Tienu yapo i.
11 Li tie yenma i mɔ yaa kani, ke yogunu baa, i den kpe i
tuonbiadi po, ama mɔla, i fuo yeni U Tienu, Krisiti yapo.
12 Lani yapo, yin daa tuo mani ke ti tuonbiadi n yendi i
gbannandi yaala n baa kpe, yin daa tuo mani ke yaa tiendi
i gbannandi bonbuakala yaala kuli.
13 Daa taa mani i gbannandi ki tua jɔngidi tuonsɔntiadi
ama yin taa mani i ba ki teni U Tienu yua n fuo nani yin
kpe ke i gbannandi tua yaa tuonsɔntiadi n dagidi U Tienu
po yeni.
14 Daa cabi mani ti tuonbiadi n paadi i kelima yiko ji kaa
die i U Tienu ŋanbili n ji die i.
15 Ti baa ye be? ti baa tiendi ti tuonbiadi kelima yiko paalu
ji die ti; ama o ŋanbilia po?
16 Lanwani i bani ke yin tua yua yaa nacenba, i baa yaa
cɔlini o, i tie yua ke i cɔlini o yeni yaa tuonsɔnba?
17 Ama U Tienu yaa ŋanbili po kelima i den tie ti tuonbiadi
yaa yonbi, ama i tuo ki cɔlini yeni i pali yaa tunda ke bi den
teni i.
18 Bi den ñani i ti tuonbiadi nni kuli ke i jitua mi teginma
yaa yonbi.
19 N maadi nani i gbannandi n ki pia paalu yeni, li tie yeni
ke i taa i gbannandi ki cabiki tua ti jɔngidi yeni ti tuonbiadi
yaa yonbi, yeni wani cabi mani i gbannandi n tua teginma
yaa ma ŋanmi i yaa yonbi.
20 kelima yaa yogunu ke i den tie ti tuonbiadi yaa yonbi i,
i baga den ki ye yeni buudi.
21 Li loni i po be? ke li yaa tie fe baba? kelima li ñuadi
kuli tie mi kuuma i.
22 Mɔla yin ñani ti biidi nni, i tua U Tienu yaa yonbi, i ji
pia mi tegiŋanma, yaa miali n kan gbeni.
23 kelima ti biidi paabu ti mi kuuma i ama U Tienu ŋanbili
tie yaa miali n kan gbeni ti yonmidaano Jesu Krisiti nni.

Diangbenga 7

1 I ki bani, kelima, n maadi yeni yaaba n bani yiko, ki yiko
suani o tuonli hali ki li fagi, o nisaalo yenma nni.
2 L tie nani yiko n yi cabi o pua wan kuni o ja yeni, ama li
sua nani k o ja kpe, o ji ki ye yeni yiko tili. Ya yiko kadagu
n den taandi wani yeni o ja yeni ji ki suani.

3 O ja da ya ye ki pia li miali, k o siedi ki kuni ja tiano, o
tie conconli; ama o ja ya kpe, yiko ji pia nu o po, o ya kuni
ja tiano, o ji ki tie conconli.
4 N naataani, li tie yeni i mɔ ya po, yaali n tie yiko po
wani, i kpe li kuum n o, ki dugni yinba yeni klistu n bo taani
ti gbannandi yeni, i ji pia i diedo, yua n yiedi bi tinkpiiba
siigni, ki tin mɔ n ji fidi ki ya suani a tuona U Tienu po yeni.
5 Yen i mɔni, tin mɔn da den ye m kuuma gbannadn yeni,
li yiko den kuandi ti ya maalbiidi n den caa yen ti m kuuma
po.
6 Ama mɔlane, ti ji ñani yiko mabl n o, k dugni ti den kpe
yeni yaali n den kubi ti dansaligi. Ti ji bu fidi ki sɔni yen U
Tienu yeni m maalpanma yaali ki fuoŋanma ŋmagd ti, ki ji
cedi m maalkpelima.
7 Ti ji ba yedi be? Yiko tie bonbiili yaa? N n, ya yogunu
k n bandi ti biidi ki dugni mi ñɔmaama po i. Tii den bani
nunponli li bo ya ki tie ñɔmaama nni ka. Ki da pia nunponli
a lielo po.
8 Ti biid ji la o sanu k n ji pia li nunponli ŋanduna ne
bona po kuli.
9 Yayogunu, ki da den bani yiko, n fo, ama min ji te gbadi
mi ñɔmaama yayogunu, ki ti biidi yendi n yinyienu k n ji
kpe.
10 mi ñɔmaama bo tie ki lan baa yeni li miali, ama ki min
ya po, li ba mi kuuma.
11 Ki dugni, ti biidi la o sanu lan kani, ki tugi m ñɔmaama
ki bɔndn nni k n kpe li ñɔmaama po.
12 Yiko ji pia jɔngdi ba, ama m ñɔmaama ki pia tagiliba.
13 Yeni ki yaali n den ŋani yen ji ba yen mi kuuma? N
n, lan ka. ti biidi n ba yenli. Ti biidi wuoni li bonŋanli ki
baadi yen mi kuuma. Li tie yeni ki ti biidi wan yeni, i mɔni
wan tie yaali ki mi ñɔmaama mɔ ji cedi ki ti biidi ji ŋan ki
yabdi ki pendi.
14 Ti bani ki yiko ñani U Tienu kani, ama min wani tie ya
nulo ki bi kuabi ki ñan nni ti biidi nni ki ti biidi ji ŋa nni.
15 Ki dugni min ji bani min suani yaali. N suani min bua
yaali ka, ama n suani min ki bua min sɔni yaali.
16 Li tuo k n sɔni min bo ki bua sɔni yaali. N bani ki li ki
ŋani.
17 Lan wani min mɔno ka suani lan, ya biidi n kubi n yeni,
n cedi kin suani lan ya tuonli.
18 N bani k n ki ŋani, n bua li bonŋanli tiema, ama ki li
nan pa yen ni.
19 N bua k min ya tie li bonŋanli k nan kan fidi ki tieni,
ama ti biidi yaali k, n k bua yeni, n nan tiendi lani.

20 K n ya suani yaali k n bo ki bua min sɔni, min kan sɔnli
ama ya biidi ye yen nni suani nni tuonli.
21 N ji te la ki yaali ne n ye yen nni: n ya bua sɔni
bonŋanli, n ji te yi juodi yeni bonbiili.
22 N bua ya yiko n ñan U Tienu kani.
23 Ama n gɔ lieli ye yen n. N yam n tuo ya yiko yen, ki
cedi k n tie nani dansaligi yen, ki cɔln ti biidi yiko.
24 N tie cicagdaani paaa. ŋma n bu fabn nni. Ki ñani n
gbannandi yaali bua wan kuan n mi kuuma nni.
25 U Tienu n ga balgi. Wani baba n bu fidi k fabn nni ti
yombidaano jesu klistu po kelima, n pali nni, n ŋua u Tienu
yiko, qamaq n gbannad'n, n ŋua ti biidi yiko.

Diangbenga 8

1 Lanwani i, mɔlane, buu-cuoma bá kuli ji ki ye yaaba n
fo Jesu Kiristu nni po.
2 Ki dugni U Tienu Foŋanma yaama puuni li miali Jesu
Kiristu nni, yikodi faabi nni yeni ti biidi yeni mi kuuma
yikodi.
3 Kelima, yiko ń gbali yaali, ke li ñani ti gbannandi tadingu
po, U Tienu wani fidi ki tieni. O sɔni o bijacelo ya gbannandi
nni n naani yeni ti biidi gbannandi yeni, ki buni ki cuo ti
tuonbiadi li gbannandi nni.
4 O tieni yeni ke yiko ń waani ti mi teginma sanu ki dudi
ti po, tinba yaaba n cuoni, kaa ŋua ti gbannandi ka ama U
Tienu Foŋanma.
5 Yaaba fo ti gbannandi po fiini ti gbannandi buama ya po
i; yaaba n fo mi foŋanma po mo fiini mi foŋanma buama
po i.
6 Kelima, ti gbannandi buacianma tie kuuma i, mi
foŋanma buacianma mo tie li miali yeni mi yanduanma.
7 Kelima ti gbannandi buacianma tie U Tienu po yibalma
i, kelima maa ŋua U Tienu yiko, mi kan fidi ki cɔlni yiko.
8 yaaba n fo ti gbannandi po kan fidi ki tua U Tienu
buakaaba.
9 Yinba ya po, U Tienu Foŋanma ya ye i niinni, yii fo ti
gbannandi po ka, ama mi foŋanma po i. Nilo ya ki pia
Kiristu foŋanma o niinni, waa tie Kiristu yua.
10 Kiristu ya ye yeni yi, Ti gbannandi ya kpe ti tuonbiadi
po, mi foŋanma baa ye yeni yi, ki tie miali mi teginma po.
11 Yua n yiedi Jesu bi kpienba (tinkpiba) siiga foŋanma ya
ye yeni yi, wani yua n yiedi Jesu bi kpienba siiga ba guani
ki teni i gbannankpiendi li miali kelima o foŋanma yaama
ye yeni yi ya po.

12 Lawani i, n naataani, ti ji ki pia panli ti gbannandi po
ki baa lingi ti gbannandi buama ka.
13 Kelima i ya fo ti gbannandi ń bua maama, i ba kpe; ama
i ya yie ti biidi, ki kpaa i gbannandi mi foŋanma paalu po,
i baa pia li miali.
14 Kelima U Tienu foŋanma ń gobdi yaaba tie U Tienu ya
bila i.
15 I nan ki ga yonbdi fuoma ka ki go baa jie; ama i baa ti
wubdi ya foŋanma i, mani ya po i, ke ti yigni ki tua: Abba,
Báa!
16 U Tienu foŋanma mi bá tieni kasiedi, ki waani ti yantiali
ke ti tie U Tienu bila.
17 Lanwani i, ti ya tie o bila, ti go tie o faadila i: U Tienu
faadila, ki ba bɔgdi li faali yeni Kieistu, li ya tie ke ti tuo
yeni i mɔni ki ga fala yeni o, ti ba baa ti kpiagdi yeni o.
18 N maali ke mɔlane ya fala kan fidi ki bogni yeni saala
ya kpiagdi n ba dɔgdi ti po.
19 Mi yentagma mo se ki guu yeni li dandancianli U Tienu
bila dɔgdima.
20 Mi tagma den tua yuongu bonli ke li naa ŋua mani ya
buama ka ama o tagdo yaama.
21 Ama li dandanli den ye, ke dayenli, mi mo ba faabi mi
bá yeni ti tuonbiadi yonbdi, ki taani yeni U Tienu bila ki baa
mi faabma ti kpiagdi nni.
22 Ama ti bani ke hali yeni dinne, mi tagma kuli duni yeni
fala ki gbaa yeni ti madi.
23 Li ki tie mani baba ka, ama ti mo, tinba yaaba n baa U
Tienu foŋanma nani paakpiabu yeni, ti mo duni yeni fala,
ki guu ke wan wubi ti ki daa ki faabi ti gbannandi.
24 Kelima ti dandanli po i, ke ti baa mi faabma. Ama, ŋan
nua ya dandanli ji ki tie dandanli; ŋan nua yaali, a go baa
daani li ii?
25 Ama ti ya daani tin ki nua yaali, ti se taajala lie i, ki
guu.
26 Lan tie maama n yeni, mi foŋanma mo go todi ti, ti
tadingu nni, kelima ti jaandi nni, tii bani yaali n dagdi ti po,
ki ba mia. Ama mi foŋanma mini mi bá gbaa, ki duni, ki
miadi tipo.
27 Ke yua fiidi, ki bani yaali n ye ti pala nni bani mi
foŋanma maalma, kelima U Tienu po i, ke mi miadi bi
niteginkaaba po.
28 Tin bani yaali n tie ke, yaaba n ŋua U Tienu po yeni
wan tuodi ki jagi ki yini yaaba, o taani bonli kuli ki ŋanbdi
bi po.
29 Kelima wan den tuodi ki bani yaaba, o den tuodi bobni
ba ke bi tie o Bijua nannanli, ke o Bijua ń ya tie bijakpelo o

waamu siiga.

30 Wan tuodi ki jagi ki bobni yaaba, bani i, ke o go yini.
Wan yini yaaba, o go faabi ba, wan faabi yaaba, o go puni
ba ti kpiagdi.

31 Ti nan ba maadi be i, lan ya bona po? U Tienu ya taa ti
po ŋma ba yie ti po?

32 Wani yua n ki den tuo ki ga o Bijua fala nni, ama, o den
mubni o bi niba nui nni, ke o kpe tikuli ya po, li ba ga ledi
i, ke o kan go teni ti bonli kuli o ya po?

33 ŋma ba fidi ki jalgi U Tienu ń gandi yaaba? U Tienu n
bu, ki faabdi.

34 ŋma ba fidi ki bu ki cuo ba? Kiristu n kpe ti po, hali ke
o yiedi o, ke o kaa U Tienu jienu po ti yudandi nni, wani n
tie ti candaano, ki miadi ti po.

35 ŋma ba fidi ki paadi ti yeni Kiristu buama? pupuagdi
bii, yanyagdi bii, falabiadma bii, mi koma bii, bi ya fie ti
tiadi ki ŋa ti mubila bii, ti jawaanciandi bii, ki jugpienga i?

36 Nani lan diani maama” «A ya po i, ke bi kpa ti hali
yentunmunli, ke bi nua ti nani ba caa yeni ya pee o
yankodikaanu yeni.»

37 Ama, yeni lankuli, yua n buadi ti cedi ke ti paadi yeni
ti yudandi.

38 Kelima n pia li dandanli ke mi kuuma lanyaaka li miali,
bii malekinba, lanyaaka ti yonbdi, bii mɔlane bona bii ya
yogu n ŋua ya bona,

39 Lanyaaka Upaaciamu bii li bonli ń kpedi maama kuli
bii lan ñua maama kuli, lanyaaka tagma bákuli kan fidi ki
paadi ti yeni U Tienu Buama, wan dɔgdi yaama Ti Diedo
Jesu Kiristu nni.

Diangbenga 9

1 N maadi mɔmɔni Krisiti nni, mini ki pua faama U Tienu
fuoma wangi nni ke n ki pia faama.

2 N ye yeni ti yanyagiciandi yeni li pabɔnli yogunukuli.

3 kelima n bi baa bua ban solini nni ki paadi nni yeni
Krisiti, n kpiiba yapo, yaaba n kpi yeni ti gbannandi nni
yaa ŋamu po.

4 Bani Isalele buolu buudi yaaba, U Tienu den cedi ke bi
tua bimɔnmu, ki dɔgidi bi po o kpiagidi, ki kuani i yantaadi
yeni ba, ki tieni ba o bali maama, ki dɔgidi bi po ban baa
jaandi o maama, ki niani ba o ñɔniagu.

5 Bi tie ti yaja nba puoli ŋuani, Krisiti moko den mali li
yaa buolu nni ti gbannandi po. Wani yua n die bonla kuli.
U Tienu n pagidi hali yaa yogunu kuli, Amina

6 Mii bua yedi ke U Tienu ñɔnianu kipia mayuli ka. Kelima
yaaban mali ki tie Isalele puoli ŋuani, bi kuli ka tie Isalele
buolu yaaba mɔmɔni.
7 Laa gɔ tie Abrahama puoli ŋuani kuli ka tie o bi mɔnmu.
Ama li yedi: «Isaka puoliŋuani n baa tie a buolu»
8 Li bua yedi ke laa tie yaaba mali nani bi nisaaliba kuli
n maa maama n ba tie U Tienu bila. Ama yaaba n mali
nani wani U Tienu n bili u ŋɔnianu maama n tie o buolu
mɔmɔni.
9 U Tienu n bu niani yaa ñɔnianu n tie ne: «Binli, tin ye
yaa yogunu ne yaa pundi, n baa guani ki cua, sala ba maali
i bonjaga.»
10 Ama lani baba ka, Rebeka yeni Isaaka den taani bi
yaaba ki mali a sanpola bilie.
11 Li bilieda daa den ke cua li ŋandunli nni, ki buali ban
tieni ti tuonbiadi lani yaa kaa a tuonŋanma ke U Tienu den
gandi ba ke lan togini bi tuona po, ama li den ñani U Tienu
yua yi wanbua yua kani.
12 U Tienu den yedi Rebeka: «ŋan baa kpaa ki mali yua
baa tuo ke daa tie nacenbiga.»
13 Li ba tieni nani lan diani maama: «N den bua Jakobo
ki nani Esyu»
14 Lanwani, ti baa yedi be? U Tienu ki tiegi ba? yeni ka.
15 U Tienu den yedi Musa: «N baa gbia mi ninñinma min
bua yua yapo. N gɔ baa li palisiadili min buayua yapo.
16 Lanwani, laa ñani yua bua naani kani kaa, bii o
mɔndilipo ka, ama li ñani U Tienu niñingbadima po.
17 kelima li diani ki yedi Farawon: «N yeni a ke a tua
o badiciamo yaala yapo tie ke n bua min dɔgini n paalu
kelima a yapo, ki gɔ cedi n yeli n pundi ŋanduna kuli nni
kelima a yapo.
18 Lanwani U Tienu gbia mi niñima wan bua yua yapo ki
gɔ juadi li paliwan bua yua ya pali.
19 Yendo bu guani ke yedi nni: Be yapo ke U Tienu fu yeni
ti? kelima ŋma n baa fidi ki yie o yanbuama?
20 Fini o nisaalo, a tie ŋma ke baa nia yeni U Tienu? U
tiagu baa tuo yedi o tiamaalo ke: «Be yapo ke a maa n nni
nanda?
21 o tiamaalo ki pia li bali yeni wan ñani yɔgikonyenli
nni ki maa yaa tiagu n ba tuuni li tuonli mɔnli, ki ñani laa
yɔgikonyenli nni ki maa yaa tiagu n kan tuuni tuon mɔnli.
22 Ti ji baa maadi be, U Tienu bua wan waani o pabienli
ke dɔgidi u paalu ama ke nan cuo o ba bonciala ke yaabu
ke dagidi, o mutuoli
23 kelima u bua wan dɔgi o kpiagidi n yabi maama yaa

niba n tie nani wan den gbadi yaa tiadi po n ninñima wan den tuodi ke gandi yaaba ke ban taani yeni o o kpiagidi nni.
24 Lanwani wa yini ti Sufinba siiga baba ka, ama o yini ti yaaba n ki tie Sufinba moko siiga.
25 Nani wan yedi o sawalipualo Ose tili maama: «N baa yeni yaa nibuoli n ki tie n buolu niba, ke gɔ yini yaa buoli ki mii bua baa min bua yaaba»
26 Li baa tieni yeni bi po nani kani ke yedi ba: «yii tie n buolu» Lankani bi yini ba: «U Tienu yua fuo bijaba»
27 O sawalipualo Esayi den kpaandi ki maadi Isayeli ki yedi: «Isirayeli buolu yaa tie nani n ñincianma tanbini yeni, yaaba n baa tindi baa tie waamu.
28 kelima O Diedo ba tieni ki juodi i tinga nni wan den yedi yaala ke li kan waagi»
29 Li baa tie nani Esayi n kpia maama ki yedi: Li miali Diedo u paciamu kuli daani o yua den cedi ke ti ti siiga nitianba sieni, ti buolu den baa bodi tn tua nani Sodomi yeni Gomori yaaba yeni.
30 Lanwani ti baa yedi ledi? Yaa nibuoli n ki tie Isirayeli yaaba ki den lingi n teginma laa n teginma bi dandanli po.
31 Ama Isirayeli buolu yaaba den lingi n teginmakelima li bali maama kubima po naa den baa.
32 Be yaapo ke baa den laa n teginma? Baa den lingi ki baa kelima li dandanli yapo. Lanwani bi den tuudi li tantuudikaala.
33 Nan lan diani maama: «diidi ke laa, n bili siyoa juali kani yaa tanli n baa cedi bi niba n baa, Ama yua n dugi o po kuli, o kan laa i fe baa yaa daali n cuoni.»

Diangbenga 10

1 N naataani, n pali nni buama yeni min miadi U Tienu yaali n jaandi nni tie ke ban baa u faabu.
2 N tiendi bi po kasiedi yeni bi yankuali U Tienu tuona po, ama bi nan ki pia li tuonbanma.
3 Ban ki bani U Tienu teginma sanu, ki nan lingi ke ban bili bi yuli po teginma sanu yeni, bi ki cɔlni U Tienu teginma sanu.
4 Kelima Kiristu n tieni ki dudi yiko, ke lan tua faabma bi dugkaaba kuli po.
5 Lani n cedi ke Moyiisi waani yiko ń bili ya teginma niima nni: “Ya nilo n cɔlni lan ya teginma baa pia limiali li teginma po.”
6 Ama ya teginma n ñani ti dudugdi kani ń maadi maama n ne: “Da maadi a pali nni: “ŋma ba do tanpoli? Lani n ba cedi Kiristu ń ña tanpoli ki jiidi.

7 Lani yaa ka: “ŋma ba jiidi ki kpientinga nni? “lani n ba
cedi Kiristu ń fii lankani ki yiedi bi tinkpiba siiga.
8 Mi maama yeni nan maadi be i? Mi maama ye, ki kuu a
kani, ki ye a ñɔbu nni yeni a pali nni. Ti dudugdi ya maama
n yeni, tin wangi yaama.
9 A ya yaadi a ñɔbu, ki tuo, ki ga ke Jesu n tie O Diedo, ki
dugi a pali nni ke U Tienu yiedi o bi kpienba siiga, a ba baa
u faabu.
10 Kelima a ya dugi yeni a pali kuli, a ba baa mi teginma,
a ya yaadi a ñɔbu ki maadi bi niba siiga ke a tuo ki ga, a ba
baa li ŋanbli.
11 Nani i diani ń maadi maama: “Yua n dugi o po, o kan
di fee,
12 Lanwani i, paadma bá kuli ki ye Juufinba yeni bi
nilanba siiga, kelima bi kuli pia Diedyendo i, ke o yedŋama
ki pia banlu yaaba n jaandi ki miadi o po.
13 Kelima yua n jaandi O Diedo yeli po ba baa mi faabma.
14 Bi ba tieni ledi i, ki jaani ki mia ban ki daani yua ya yeli
po? Bi ba tieni ledi i, ki dugi ban ki cengi yua ya maama po?
Bi ba tieni ledi ki cengi o maama, nilo yaa ye ki ba waani
ba?
15 Li ba tieni ledi i, bi tundkaaba ń ya ye, bi yaa sɔni ba?
Nani lan diani maama: “Diidi mani bi cenli ń ŋani maama,
bani yaaba n wangi mi yanduanma, bani yaaba n wangi a
laabaalŋama !
16 Ama, bikuli ka tuo ki ga o laabaalŋamo. Esayi tuodi ki
maadi: “O Diedo, ŋma nan tuo ki gbadi a tonda maama?
17 Ti dudugdi ña o nilo ń gbadi yaali kani i. Ban gbia yaali
mo nan ña Kiristu maama kani i.
18 Lani n cedi ke n buali: “Baa gbadi ti tondu uu? Bi li
gbadi, kelima li diani: “Bi nialu gedi kaankuli, ki kagni ki
lindi ki tinga, bi maama mo yadi ŋanduna nni tinbanli kuli.”
19 Ama min buali yaali da aa: “Isirayeli yaaba ki den bani
bii? Moyiisi den kpia ki maadi: “N ba cedi yaaba n ki dagdi
yeni buolu ń ñuni yi li mutuoli lan tua i po ponponli, n ba
cedi ya buolu n ki pia banma ń fiini i pala.
20 Esayi go paani o pali, ki maadi: “Yaaba n den ki lingi
nni yeni, bani n la nni. N dɔgdi ki waani n bá yaaba n den
ki pia n buama po.”
21 Ama o maadi Isirayeli yaaba po ne: “N tiani n nui
yentunmunli ki bua mangi yeni yaaba n fiindi mi yenyiema
yeni a tubkangbada buolu.

Diangbenga 11

1 Lanwani i, n ji buali ne: “U Tienu ji luni o buolu yo oo?

yeni ka! Kelima n mo tie Isirayeli yua, ki tie Abalahama puolŋuanu, ki tie Benjamini cuuli nni yua.

2 U Tienu ki ñɔli ya buolu ke o den tuodi ki bani hali ke li fagi. I ki bani i diani ń maadi Eli po ya maama aa? wan den fabni maama U tienu kani Isayeli yaaba po, ki tua:

3 “ O Diedo, bi kpaá a sawalpuaba, ki tudi ki luni a jaanbinbinda; mini baba n sieni ke bi go lingi ke ban biani n miali.

4 Ama U Tienu guani ki jiini o be i? O jiini ki yedi: «N guuni n yuli po niba tuda lele, yaaba n dá ki gbaani ki pugi o bulo Baali.

5 Li go tie yeni i, mɔlane, nitianba sieni, ban gandi yaaba U Tienu ŋalbalgo po.

6 Ama li ya tie li ŋanbli po, lani naa ŋua a tuona; lanyaaka li nan ji ki tie ŋanbli yeni i mɔni. Li ya tie ke li ŋua tuana mo, li ji ki tie ŋanbli, lanyaaka li tuona ji ki tie tuona.

7 Lankuli wangi be i? Isirayeli yaaba ki baa ban den lingi yaali, ama U Tienu ŋanbli po, ban gandi yaaba baa la. yaaba n sieni ki tie pajuaga danba wani ki baa pu.

8 Nani i diani ń yedi maama: “U Tienu teni ba mi yanpiiyema, bi pia i nuni ki naa nua, ki pia a tuba ki naa gbia, hali yeni mɔla kuli.

9 Dafiidi moko yedi: “Bi jedikaanu ń tua bi po diagu, ki tua taalu bii tingbali, ban pa ki baa bi tuonbiadi po sugli.

10 Bi nuni ń bɔndi, ban ji da nua, bi ciamu ń pɔli, ki buani bi jumu, ban ya tiibi yognu kuli.

11 N ji buali da: “Bi tuudma ji tua bi tingbali yo oo? yeni ka! Ama bi tingbali cedi ke bi nilanba baa mi faabma, ke li tua bi po ponponli, ki fiini bi pala.

12 To, bi tingbali ya tua ŋanduna po ŋalmani, ke bi pɔdma mo cedi ke bi nilanba baa ŋalmani, bikuli ya lebdi bi pala, lanya ŋalmani ka baa cie ee?

13 N maadi yinba i, bi nilanba: Min tie tondo bi nilanba siiga n ne, n jaandi U Tienu n tuonli po.

14 Li ya bi ba tuo, min fiini n naataani pala, ki kuani ba li ponponli, ki faabi tianba.

15 Kelima U Tienu ya luni o buolu, ke ŋanduna guani ki mangi yeni o, bi ya guani ki ŋɔdi bi Diedo, li kan tua miali ka bi tinkpiba siiga aa?

16 Bi yedi ke a bonkpiala ya ŋani, ki dagdi U Tienu po, li tie ke ku kpaangu kuli mo ŋani, ki dagdi U Tienu po i. A jiina ya kpaa, ki dagdi U Tienu po, li tie ke a bena mo dagdi ki ŋani U Tienu po i.

17 Bi ya cua ki ñani bentiana, ke fini tilialbu benu, ke a tugni, ki baadi bu tiŋuukaabu sinma li beni kaanu,

18 ŋan da kpiadi a yuli i beni yeni yeli po ka. A ya kpiagdi
a yuli, ŋan ya bani ke fini ka tugi a jiina; ama a jiina n tugi
a.
19 A ba maadi: “Bi cua ki ñani i beni, ke n mo fidi ki tugni.
20 Li tie mɔmɔni ke ya beni n ki pia dandanli i, ke bi cua
ki ñani; ke fini a tuugi kelima a dandanli po i. ŋan ji da pia
japaadi, ama ŋan ya jie.
21 Kelima U Tienu ya ki tuo ki ŋa bu tiiŋuukaabu beni, o
kan di sugli fini bu tilialbu beni mo ya po.
22 Lanwani i, ŋan cɔlni U Tienu ŋanbli, yeni o maba. A
maba yaaba n tudi ki yie o maama po; ŋanbli fini yua n
tiegi po. lanyaaka o ba cua ki ñani o mo.
23 Bani yaaba n tudi mo, bi ya ki tundi ki ye mi tudma nni,
ki lebdi bi pala, o ba guani ki tugni bi mo, kelima U Tienu
paaciamu po, o ba fidi ki guani ki tugni bi mo.
24 Fini yua den ñani bu tiilialbu po, ke bi tugni a yeni bu
tiiŋuukaabu, ke a naa tuodi ki tie bu, bani yaaba n den ñani
bu tiiŋuukaabu kani n ji kan guani ki tugni yeni bi tiibuolu
uu?
25 Kelima, n naataani, n ki bua ke ya yaalidgu bonli ne
duagi yi, ki ba cedi yin yini i yula yanfodanba; Li tie ke
Isirayeli yaaba bi tianba juagi bi pala, ki baá mi tudma nni,
hali ke bi nilanba kuli baa ki kua, ki baa U Tienu ŋanbli.
26 Lani n cedi ke Isirayeli yaaba kuli ba baa mi faabma
nani lan diani maama: “O candaano ba ña Siyɔn, ki cua ki
ñani ti tuonbiadi Isirayeli yaaba pali nni.”
27 N ya piini bi tuonbiadi, lani n ba tua n ñɔnianu yeni
ba.
28 Yaali n nua o laabaalŋamo po, bi tie yibalinba kelima
yinba bi nilanba ya po; ama yaali n nua ban gandi yaaba
li ŋanbli po, bi tie U Tienu ń bua yaaba kelima bi yaajanba
po.
29 Kelima U Tienu yiinu yeni o paabu ki pia lebdima.
30 Nani yognubá, i den ki tuo ki ŋua U Tienu ń bili ya sanu,
ke bi tudma po, ke i baa U Tienu niñingbadma yeni,
31 Bi mo tudi U Tienu sanu, ke yin baa ya niñingbadma
po yeni ya po, bi mo ń baa mi niñingbadma
32 Kelima U Tienu luoni bi niba kuli mi ti tuonbiadi nni,
ke wan fidi ki gbadi bikuli niñima.
33 kesaa, U Tienu ŋalmani yeni o yanfuoma yeni o banma
yabi ki go ñua! ŋma ba fidi ki kpaagi o yanjaga? ŋma ba
fidi ki bandi o sanbila?
34 ŋma kpaagi ki bandi U Tienu maalma? bii ŋma n ba
fidi ki tua o ceglika?
35 ŋma kpia ki teni U Tienu bonli ki ji guu ke wan ŋmiani
o?

36 Bonli kuli ñani U Tienu kani i, wani n die likuli, likuli
ye o ya po i. Wani n yeni ti kpiagdi yeni ti yudandi li bina
yeni li bina! Ami !

Diangbenga 12

1 N naataani, n mia yi ki go paandi i pala ke yin diidi U
Tienu niñingbadma po, ki yidi i gbannandi ya salga fuo, ki
ŋani, ki mani U Tienu po. Lani n ba todi yin fidi ki kpiagi o
bonŋanla.
2 Da ŋua mani mɔlane jamaano ka. Yin lebdi i pala, ki
pandi i yantiali, ki fidi ki bandi U Tienu buama, yeni yaali
tuagi, ki mani, ki ŋani cain.
3 U Tienu ń puni nni ya ŋanbli po, n miadi i siiga nni
yuakuli, ke obá ń da dongi o yuli, ki maali ke o cie o lieba,
ama, yuakuli ń maali yeni mi yanfuoma, ki dagni U Tienu
ń seni o dudugdi naani.
4 Kelima nani tin pia i gbannanbuoli, ke ti taani ki tie ti
gbanu yeni, li gbannandi kuli naa taa taa tuona.
5 Lanwani, tinba yaaba n yabi, ti taani ki tie gban-
nanyendu i, Kiristu nni.
6 Nani tin pia yuakuli yeni o yenpaabu, ke bu ŋua wan
baa ya ŋanbli yeni i, yua n pia sawali paabu, wan ya wangi
ke li ŋua o dudugdi ń dagdi maama.
7 Yua n pia tuonli paabu, wan ya tuuni. Li ya tie tundma
paabu, wan ya tundi.
8 Yua n pia ya paabu n paagdi bi niba pala, wan ya paagdi
bi pala; yua pia li todli paabu, wan ya todi yeni ti bulcindi.
Yua ya paabu tie mi gobdima, wan ya gobdi yeni li yankuali.
Yua n pia ti niñinpadi baabu, wan ya tuuni yeni li pamanli.
9 Mi buama ń lɔgdi mi muyima. Yin ya jie ti biidi. Yin
ŋanbi ki mubni yaali ŋani nuujadlie.
10 Yaali n nua i naataani buama, i pala ń ya siadi i lieba
po; yaali nua ti bulcindi, yin cɔlni i yaba.
11 I gbanu ń ya saagi yeni li tuonli, ki nan ŋa i kpadje. Yin
ya tiegi U Tienu tuona nni, ki tuuni U Tienu po.
12 I pala ń ya mani li dandanli po. Fala yogu, yin tieni li
juunli ki ya jaandi yognu kuli.
13 Yin ya todi bi niteginkaaba bi buama banlu, ki ya
bobindi bi canba po ku canmangu.
14 Yin yadi mi yedŋanma yaaba n wangi yi fala po, yadi
mani mi yedŋanma bi po, ki da solini.
15 Yin mangi i pala yeni yaaba n mangdi bi pala, ki buudi
yeni yaaba n buudi.

16 Yin ya pia maalyenma i lieba po. Yin da pia japaadi maalma, ama li yumiinli maalma. Da yini mani i bá ke i tie yanfodanba.
17 Yua tieni yi biadma, yin da ŋmiani o biadma. Yin lingi yaali n ŋani bi niba kuli po.
18 Li ya tie ke li maa i ya po i, ke i ba fidi, yin tieni ania ki ya ye yeni bi niba kuli mi yanduanma nni.
19 N buakaaba, da tuu mani panli i bá. yin guudi U Tienu pabienli cuama; kelima li diani: «Li pantuuli tie n yaali, mini n ba tuu mi biadma panli, O Diedo n maadi.»
20 Ama, koma ya pia a yibaliya, ŋan puni o mi jiema, ñuñuunu n ya pia o, ŋan puni o mi ñima; kelima a ya tieni yeni, mukuantona i, ke a tugni o.
21 Da ŋa ti biidi ń paadi ŋa, ama ŋan tieni mi ŋanma, lan paadi yaali bia.

Diangbenga 13

1 Nilo kuli n yaa cɔlni yikodanba, kelima yiko ki ye ke ki ñani U Tienu kani kaa. Yaa yikodanba n ye kuli, U Tienu n kaani ba.
2 Lani, yua n yie bi yikodanba yie U Tienu n sieni ke o bona n baa yaa suani maama, ke U Tienu mutuoli baa jiidi o po.
3 kelima yikodanba ki ye ke ban yaa mabindi ŋanma ka, ama ti biidi. Da jie mani bi ka. I ya ŋanbidi, bi baa pagi i.
4 kelima U Tienu tuonsɔnba ye i po i. Ama i yaa tie biidi, yaa bani mani ke bi baa ŋmagi i tuba.
5 Li yaa po i ke ti cɔldi bo baa tie yeni yanjagili i, ama mabiili ka.
6 Li po, yaa paa mani i panpaani kelima bi yikodanba tie U Tienu tuonsɔnba i ki fiini bi tuona nni.
7 Paa mani yua kuli yin baa paagu yaala: paa mani o lonpo gaali o lonpo, i panpani daano mɔ o panpani, cɔlni mani yua dagidi yin cɔlni o, ki selini yua dagidi yin selini o.
8 Daa pia mani nilo baa yaa panli li yaa ki tie ke yin yaa bua i lieba baba yaaka. Kelima yua bua o lielo tiendi yikodi n bua yaala kuli.
9 Yeni, a kan conmi, a kan kpaa nilo, a kan suu, ŋan daa bua a lielo bonla yeni yaali n sieni kuli taani ki tie bonyenla: «A baa bua a lielo nani a baa yeni.»
10 Mi buanma ki duolidi o baa, li po n ke mi buanma tie mala.
11 Lanwani, i bandi ke u yogu ba ke yin findi kelima ti fiema nagi ki cie yaa yogunu ke ti den gaa o.
12 U yɔgisiigu pendi o ke u ti siŋaagu mo nagi o, tin ŋaa mani li bonbonli nni tuona kuli ki taa mi yinma jakɔntiadi

13 Yin yaa suani a papientuona nani lan buali ke tin yaa
suani u yensiigu nni yeni. Tin ŋaa mani li jiedicianli yeni
li dañucianli, a concona tuona yeni ti jɔngindi tuona, a
kɔnkɔna yeni i nanga.
14 Tugi mani ti yonmidaano Jesu Kirisiti ke wan tua i
jakɔntiadi ke yin laa ki ji daa kpaani ke yin sɔni i yanma
n kua yaa tuonbiidi nni kuli.

Diangbenga 14

1 Ga mani yua ntadi ti dudugdi nni cangu, ki da teni o
tagli yeni i maakpaga.
2 O nilo ye, ke o dududi po, ke o di bonli kuli, yua tadi
wani ii, di kpinfaadi yeni luana baba i,
3 Yua n di bonli kuli ń da nundi yua n ki di bonli kuli,
ke yua n ki di bonli kuli mo ń da jalgi yua n di bonli kuli.
Kelima U Tienu tuo o tuada.
4 A tie ŋma i ki ba jalgi nitiani yonbo? O ya se ee, o ya
baá aa, li tie o canbáa maamam i. Ama o baa se, kelima U
Tienu ba pugni o u paalu ki cedi wan ya se.
5 Poyenpo, nilo baa maali, ke o cie o lielolo. Potɔli po,
tiano mɔ n maali ke bikuli dɔa i. Yuakuli ń bili o yuli nni
ke o maalma tiegi.
6 Yua n kpaagi li daali, kpaagi li O Diedo po i; ke yua n di
mo, o di O Diedo po i, kelima o tiendi U Tienu balga. Yua n
ki dini, cuo o yuli kaa dini O Diedo po i, o mo tiendi U Tienu
balga.
7 Kelima, obakuli ki kubi o miali o yuceli po.
8 Kelima ti fo, ti fo O Diedo po i; ti ya kpe mo, tikpe O
Diedo po i. Lanwani ii, tin fo oo, tin kpe ee, ti tie O Diedo
yaaba i.
9 Kelima, lanyapo i ke Kiristo bo kpe, ki go fo, ke wan ya
tie bi kpienba yeni yaaba fo kuli Diedo.
10 Ama, fini, be n cedi ke jalgi a kpiilo? Ke fini mo, be
n cedi ke a nundi a kpiilo? Kelima bi ba jia tikuli buudi U
Tienu kalkaanu.
11 Kelima, li diani, “N fo” O Diedo n yedi lani, “Mini ya po,
dunli kuli ba gbaani, lanbu kuli ń yaadi ki kpiagi U Tienu
yeli.”
12 Yeni, ke yuakuli ba togdi o yuli po U Tienu nintuali o
tuada.
13 Lanwani ii, tin da jalgi ti lieba, ama, tin jagi ki cuo, ke
nilo kan tua o lielo po tantuudkaali bii diagu o naataano po.
14 N bani, ke n pali go paa Jesu po, ke libakuli ki jɔgni li
yuli po. Kase yua maali ke bonli kuli tie jɔgindi o po.

15 Mi jiema po, a ya ba yagi a kpiilo yama, lanwani ii,
ŋaa ji cuoni mibuama sanu po ka. Da cedi mani ti jiedi po,
Kiristo ń kpe yua yapo ń bia.
16 Lanwani ii, yin da cedi i tuadŋama ń tua tuatiigu.
17 Kelima, U Tienu Diema ki tie jiedi yeni bonñukaama ya
maama ka, ama, li tie mi teginma, mi yanduanma, yeni li
pamanli mi Foŋanma nni.
18 Lanwani ii, yua n tuuni Kiristo po, ki tuagi lanya sanu,
U Tienu ba tuo o yema, bi niba mo ń pagi o tuada.
19 Lanwani ii, tin ya ŋua mi buama sanu yeni yaali n ba
ŋanbi yuakuli.
20 Da biidi U Tienu tuonli ti jiedi po. Tin ya bani ke
bonlikuli ŋani, ama, li jɔgni yua n ba di, ki tua tantuudkaali
o lieba po i.
21 Li ŋani ke nilo ń da ŋmani nandi, ki da ñu daama mo,
yeni ya bonli n ba cedi a kpiilo yama ń ña a niinni.
22 ŋan pia ya dudugdi, tin ya ye fini yeni U Tienu siiga. Mi
yediŋanma baa ye yeni yua n ki jalgi o yuli wan jagi ki cuo
yaali ya po.
23 Yua ya yama n lengidi, ke o dini, o ba taa i tagli, kelima
laa ñani ti dudugdi kani ka. To yaali n ki tie dudugdi maama
mo, tie tuonbiadi i.

Diangbenga 15

1 Mɔlane, tinba yaaba n pia u paalu ń gbadi a tadma
tadingu niima nni, ki da dongi ti yuli.
2 Ti siig, yuakuli ń ya tie ti yaali n ŋani, ki mangi o lielo
pali, klan pugni o dudugdi.
3 Kelima bá Kiristo bo ki dongi o yuli. O bo li tie nani lan
diani maama yeni, yaaba n den sugdi a sugdi guani n yuli
po.”
4 Kelima, ban bo diani ya diani kuli tie tinba ya tundma
po i, ke a i diani ń wangi ya juunli yeni yin paandi ti pala
maama, tin fidi ki baa li dandanli.
5 N miadi ke li juunli yeni mi baagima Tienu ń cedi yuakuli
ń taa yantiayenli o lielo po nani Jesu Kiristo yeni.
6 Ke tin fidi ki taani yantiayenli yeni ñɔyenbu, ki fidi ki
kpiagi ti Diedo Jesu Kiristo Báa yeni O Tienu.
7 Lanwani ii, yin ya gaani i lieba cangu nani Kiristo ń ga
i cangu maama ke wan kpiagi U Tienu yeli.
8 Kelima, n yedi ke Kiristo yua ku kɔnciagu naciemo ki
waani U Tienu mɔmɔni, ke lan dɔgdi ki waani wan tieni
yeni i yaajanba ya ñɔnianu.

9 Yeni bi nilanba ke ban tieni U Tienu balga, o
niñingbadma po. Nani lan diani maama, “Lanyognu n
kpiagi a yeli bi nilanba siiga, ki yiini ki dondi a yeli.”
10 Li go diani, “Mangi mani i pala, bi nilanba, yinba yeni
i dogtieba.”
11 Ki go diani, “Dondi mani O Diedo, yinba bi nilanba kuli;
bi dogtieba kuli ń dondi o.”
12 Isayi go yedi, “Li benpaali ba pudi Jese cugli nni, ki fii,
ki diedi bi nilanba. Bi nilanba ba baa li dandanli o po.”
13 Mɔlane, N miadi ke U Tienu dandanli ń gbieni yi yeni ti
dudugdi pamanli yeni mi yanduanma, ke yin ya gbie yeni
li dandanli Mi Foŋanma paalu po.
14 N kpiiba, mini mɔno pali paa i po, N pali paa i po, kelima
yinba mɔno gbie yeni ti ŋandi, ki gbie yeni banmabuoli kuli.
N pali go paa i po kelima, i ba fidi ki ya tigi i lieba.
15 N go dangi yi ya tisɔnkaali ne yeni li pamancianli, ki
bua min tiadi yi, kelima U tienu ń puni nni ya paabu po.
16 Li paabu tie ke n ba tua Jesu Kiristo n ba sɔni ya
naaciemo bi nilanba siiga. Ke min tua salga yidka, ki waani
ba U Tienu laabaalŋamo. N ba tieni lani, lan todi, bi nilanba
paabu ń tua ya paabu n ŋani ki gbie yeni mi Foŋanma.
17 N pamancianli tie ke min kpiagi Jesu Kiristo yeli yeni U
Tienu ń tieni ya bona kuli.
18 Kelima mii pia papaali ki ba yedi libakuli kase Kiristo ń
sɔni ya tuonli n po, ki ba cedi bi nilanba ń la yaalidgu yeni
u paaciamu tuona, ki cɔlni.
19 Mi Foŋanma paaciamu po min cili Jerusalema yeni li
tinkundogi, ki ban pundi hali Iliri, min fidi ki yadi ki waani
Kiristo laabaalŋamo.
20 Lanya sanu nni i, ke n payianu den tie ke min yadi, ki
waanu o laabaalŋamo, ama, li ki tie ban bani Kiristo yeli
naankani ka, li tieni ke min da ti gedi ki maa nitiano ń bili
ya fiagli po i.
21 Nani lan diani maama: “Yaaba n ki kpeli ki baa li
maalma o maama po, ba bandi o,” ke yaaba n ki kpeli ki
gbadi mo ba gbadi niima nni.
22 Lanya po i, ke li pani nni ke mi cua i kani.
23 Ama, mɔlane, N ji ki pia kaanu, ki ba kali ya tinbuali
ne, li ki luo bina ke N lingi ke min pundi i kani.
24 Lanwani ii, N ya caa, Esipañi, n ba jadi i kani, yin ciani
nni, li waagi ke n jiki baa i yegnu.
25 Mɔlane, N caa Jerusalema, ki bua sɔni bi dogkaaba po.
26 Kelima, li baatie pamancianli i, Maseduani yeni Acihaya
yaaba po, ke ban teni bu paabu, ki todi talginba, Jeruslema
dugkaaba siiga.

27 Nn, li den tie bi po pamancianli i, yende, bi tie bi
pandanba i. Kelima, bi nilanba ya baa bi yenpaabu, li tie ke
bimo ń baa bikani ŋanduna bona i.
28 Lanwani ii, N ya sɔni lanya tuonli ki gbeni, ki diidi ki
sua ke min taani ya paabu kuli kua bi nui nni, N ya caa
Esipañi, N ba tɔgni i kani.
29 N bani ke min ba pundi i kani, li ba sua ke i kuli gbie
yeni Kiristo yediŋanma i.
30 N kpiiba, Mɔlane, ti Diedo Jesu Kiristo yeli po, yeni
Fɔŋanma buama po, N tigi yi, ki paandi i pala, ke yin mua
ti jadi yin jaandi ki miadi U Tienu ya yognu kuli, ki todi nni.
31 Yin ya jaandi ki miadi ke Jude yaaba yaaba n ki cɔlni
yeni ń ŋa nni, min fuodi, ke Jerusalema dugkaaba pali ń
mangi n tuonli po.
32 Ya jaandi mani, ki mia ke U Tienu buama po, ke min
pundi i kani yeni li pamanli, ki taani yeni yi ki baa mi
fuoma.
33 N miadi ke Mi yanduanma Tienu ń ya ye yeni ikuli. Ami

Diangbenga 16

1 n fuondi n ninsalo yua n tie sancle jaandiegu nni
tuonsoanlo
2 ke yin ga o ti yonbidaano yeli po maama ndagidi
binigagidi ŋanba po yaala n buali yin todo kuli, kelima wani
o ba den tua todika yaa nbi n yabi po yeni min yaa po kuli.
3 fuondi mani Pilisila yeni Akilasa n tuonsoalieba ti
yonbidaano Jesu Kilisi yeli po.
4 bani n den luni bi miana ki fie min polo yaa miali min
bebe ka tiendi ba baliga ama yeni li jaandie yaba kuli
5 fuondi yaa jaandiegu nye bi deni, fuondi mani Epayineti
n doanli moano, o tie kilisiti po bon kpiali Asi yaa dogu nni.
6 fuondi mani maliyama yua n soani li tuonpaali yi po.
7 fuondi mani An dienikusi, yeni Juniasi, n baa n ba yeni
n yonbi lieba bi tie utienu tonda siiga ni moanba yaaba n
kpa kicili uTienu tuonli yeni min.
8 fuondi n danli ANpilia ti yonbi daano yeli nni.
9 fuondi n tuonsoalielo yudiben kilisiti nni yeni Sitasine n
danli moano
10 fuondi mani Apilasa wan yua n se ke li pa kilisiti nni
yeni, Asitibolo deni yaaba.
11 fuondi mani ti kpiilo Elodiana, fuondi mani Narsise den
po yaaba yaaba n ye ti yonbi daano kuli.
12 fuondi mani Trifeni yeni Trifoni yaaba n soani tuon-
paali ti yonbi daano po, fuondi Pilisila wan yua n soani
boncianla ti yonbidaano po.

13 fuondi rufu yua ke yonbidaan lugido yeni o na yua n
tie ti kuli yaa na,
14 fuondi Asynkilita Fileseno, hermesi, Patroba Hermasi,
yeni ti jaba yaaba n ye yeno.
15 fuondi mani Filologi, yeni Julie Merde yeni o nisalo
Olynpe yeni o nigagidi ŋanba yaaba n ye yeni ba.
16 yin yaaa binini mani yi yaba ki fuodi ba. li jaandieli
yaaba kuli fuondi yi,
17 moala ncegili yi yin foagimani yeniyaaba ncuoni yeni
siiga mipaadima yeni a koankoana, yin kubi n tunda yaala
ke yi ga n kani, yin foagidi yeni li danba
18 kelima laa nibuolu ki suani ti Yonbidaano po ka, ama bi
yaa puona po, yeni ya maama nmani bi niba po ki boandi
yaaba n ki daani,
19 yi coanli n pia yaa nannanli po pundi li ŋandunli kuli
n ye yeni li pamanli kelima laa bonla po, n bua ke yin yaa
tie yaa danba n bua yaala n ŋani kuli po, ki sani ki ŋa yaala
n bia kuli.
20 li ji kan waagi mi yanduanma Tienu baa mudi sutaani
yuli yi taana tii po UTienu nyaa ye yeni yi ti yonbidaano
Jesu kilisiti po.
21 Timote n tuonsoanlielo fuondi yi lusiyusa, jasono, yeni
Sopateli n kpiiba.
22 Mini Teryusa n diani li tili ne n fuondi yi ti yonbidaano
yaa yeli po.
23 Gayusa n canba yeni yaaba n ye li jaandieli nni yaaba
kuli, Elasita yua n kubi udogu ligi fuondi yi, yeni n ninjoa
karitusi.
24 ke ti yonbi daano Jesu kilisiti ŋanbili n yaa ye yeni yi
kuli Amina ke yua n baa fidi ki todi n gbadima min wangi
ya labaali ŋanmo Ti yonbi daano Jesu kilisiti nni,
25 yua n fidi ki todi yi yeni olabaali ŋamo ke n todiba Jesu
kilisiti nni ke nani yaala doagidi ki waani ŋasiili nni yaala
ke da foagi.
26 Ama moala ne o nisoaginkaaba yaaba ke UTienu den
doagidi ba idian pokuli ke lan fidi ki nibuoli kuli n coanli li
dandanli maama.
27 ke UTienu bebe n ga ti kpiagidi yua n tie o yanfodaano
li bina yeni li bina Amina.

1 Korantien

1 Pɔl, ban yini yua ke wan tua Jesu Kiristu tondo, ke li ŋua
U Tienu buama, yeni n naataano Sɔsteni,
2 Ti diani li tili ne, ki ba teni U Tienu nitaanli yaali n ye
Korenta, bani yaaba n baa mi yedŋanma Jesu Kiristu yeli
po, ke bi gagdi ba ke ban tua niŋanba, yeni yaaba n li taagi
ti Diedo Jesu Kiristu yeli hali ban ye naani kuli, bi Diedo
yeni ti yua.
3 Ti Báa U Tienu yeni ti Diedo Jesu Kiristu ń puni yi mi
yedŋanma yeni mi yanduanma !
4 N jaandi n Tienu yognu kuli, i po, kaa cedi yeni wan tieni
i po ya ŋanbli Jesu Kiristu yeli po.
5 Kelima wani ya po, i baa ya ŋalmani n yabi, ki nua mi
maama yeni mi banma,
6 Ban tieni Kiristu po ya kasiedi fiigi bonŋanla i siiga, ke
i kubi yeni i mɔni ke li paa.
7 Mɔla, i ji ki luo yenpaabu bá kuli, yinba yaaba n guu ti
Diedo Jesu Kiristu dɔgdima.
8 O ba pugni yi u paalu, ke bi kan fidi ki jalgi yi hali ti
Diedo Jesu Kiristu ń ba cua ya daali.
9 U Tienu tie tin dugi yua ya po, wani yua n yini yi ke yin
ŋɔdi o bijua yeni li papienli.
10 N naataani, n miadi yi, ki paandi yi pala, ti Diedo Jesu
Kiristu po, ke yin ya taa ñɔbu, ki da pia paadma i siiga, ama
yin ya taa yantiayenli yeni maalyenma.
11 Kelima, n naataani, n gbadi ke Kolowe niba maadi ke a
kɔnkɔna ye i siiga.
12 N bua yedi ke i siiga yuakuli maadi maama ne: “Mini
n tie Pɔl yua yo! Ke mini, Apolosi yua! Ke mini Sefasi yua!
Ke mini Kiristu yua!
13 Kiristu ji paadi paadi yo oo? Bi kpaa Pɔl i, i po, li
dapɔnpɔnli po oo? Bii, bi batise yi Pɔl yeli po i?
14 N jaandi U Tienu yeni min ki batise bá niyendo yi siiga,
lan ñani kirisipusi yeni Gayiwusi yaa ka.
15 lani yaa ka, bi bi ba yedi ke bi batise yi n ya yeli po i.
16 N go batise Sitefanasi diegu nni yaaba; lan ñani lankani,
n ji ki tama ke n batise nitiano.
17 Kiristu ki sɔni nni ke min ya batise bi niba ka, ama ke
min ya wangi o laabaalŋamo, Li naa go tie ke min ya wangi
yeni mi yanfomaama ka, ke Kiristu daapɔnpɔnli ń da tua
fanma.

18 Kelima li daapɔnpɔnli maawangma tie yanluomaama i,
yaaba n bodi po; ama tinba yaaba n baa mi faabma po, mi
tie U Tienu paaciamu i.
19 Li go diani ki yedi ne: “N ba buoni bi yanfodanba
yanfuoma, ki biani bi nunfandanba nunfanbu.
20 O yanfodaano ye le? o gbanbando ye le? Ti jamaano ne
ñɔniadaano ye le? U Tienu ki cedi ke ŋanduna yanfuoma
kpandi gaadma aa?
21 Kelima, nani ŋanduna yeni o yanfuocema ki bandi U
Tienu yeni U Tienu yanfuoma, li tua U Tienu po yanbuama
i, ke wan faabi yaaba n dugi o po yeni mi gaadmaama.
22 Jufinba buali yaalidgu bona po, ke binilanba lingi mi
yanfuoma.
23 Tinba ti wangi ban kpaa ya Kiristu li daapɔnpɔnli po i;
li tie janjanma jufinba po, ki tie gaadma bi nilanba po.
24 Ama, ban gagdi ki yini yaaba ya po, ban tie jufinba
bii nilanba aa, li tie bi po U Tienu paaciamu yeni U Tienu
yanfuoma i.
25 Kelima U Tienu gaadma pia mi yanfuoma ki cie bi
nisaalba, ke U Tienu tadingu pia u paalu ki cie bi nisaalba.
26 N naataani, yin ya bani ke yinba yaaba ke bi gagdi ki
yini i siiga, ti gbannandi yanfodanba ki yabi, u paaciamu
danba ki yabi, bi ŋalmandanba mo ki yabi.
27 Ama U Tienu taa ŋanduna yanluoma bona i, ki tulni
bi yanfodanba, ki taa ŋanduna tadingu bona, ki tulni u
paaciamu danba.
28 U Tienu lugdi ya bona n ki pia mayuli ŋanduna nni,
yeni bi niba ń fali yaali, ke laa pia fuoma, ki fanbi ban nua
yaali ke li pia mayuli.
29 O tieni lani, ke nisaalo ń da kpiagdi o yuli U Tienu kani.
30 Wani ya po i, ke i fo Jesu Kiristu nni, wani yua n tua ti
po yanfuoma, teginma, gagdiŋanma yeni daafaabma,
31 Nani lan diani ki maadi maama: “Yua n kpiagdi o yuli,
wan kpiagi o yuli O Diedo nni.

Diangbenga 2

1 N kpiiba, min den gedi i kani ki ba dɔgdi U Tienu ŋasiili
ki waani yeni, n dee kubi mi mabanma bii mi yanfuoma ka
ki muandi yi.
2 Kelima min den ye yi siiga yeni, ki jagi ki jagi ki cuo ke
Jesu Kristo bábá yaaa ka, min ki bani libá ki ba maadi li po,
Jesu Kristo yua ke bi den kpaa o li dapɔnpɔnli po yaa ka.
3 N den cua yi kani ki tie nani yiamo yeni, ki jawaani pia
nni, ke n jegli paaa.

4 N dee pia mi mabanma leni mi yanfuoma ka, ki tundi
i tundi, ki gɔ muandi n laabaali, ama n maama nni leni n
tunda nni, Foŋanma n den wangi mi paalu.

5 Li den tie yeni ke yin da taa dandanli ki teni o nufosaalo
yanfuoma ka, ama ki ya dugi U Tienu paalu po.

6 Ama leni li kuli, leni mi yanfuoma i ke ti tundi yaaba
ke bi yama gagdi Kristo ŋɔgkaaba nni. Li yanfuoma ki tie
ŋanduna ne yaama, mi gɔ ki tie ŋanduna ne badbijaba
yaama; ban wan ba bia bikuli.

7 Ti maadi U Tienu ya yanfuoma i, mi den tie ŋasiili yaama
n wuo i, ke u den tuodi ki bobni ti yudandi po ki sua ke
ŋanduna da ki ye.

8 ŋanduna badbijaba ne, obá naa bani li yanfuoma, bi den
kan cedi ke ban kpaa Yudandi Yonbdaano dapɔnpɔnli po.

9 Ama nani lani diani U Tienu tili nni yeni: O nulo nibinli
n kan baa lá yaala, ke o tubli mɔ n kan baa gbadi yaala, ya
maalma n kan fidi ki kua o nulo pali nni palbi yeni, U Tienu
bobni mani yaaba n bua o po.

10 Tinba i ke U Tienu cedi ke mi foŋanma wangi ti u ŋasiili,
leni i mɔni, mi foŋanma wan nua bonla kuli, bá yaala n wuo
U Tienu pali nni mɔno.

11 ŋma bani yaala n ye bi nifosaalba pali nni? Nifosaalo
bábá n bani o pali nni yaala n ye o pali nni. U Tienu mɔ, li
tie yeni, U Tienu foŋanma bábá yaa ka, obá ki bani yaala n
ye U Tienu pali nni.

12 Tinba wan ki kubi ŋanduna ne yema ka ki tuuni li
tuonli, U Tienu n puuni ti u foŋanma ke ti fidi ki bani wani
U Tienu n puni ti ya paabu kuli.

13 Tin maadi yaala yeni: Ti ki maadi nani nifosaalo
yanfomaama n buali maama ka, ti maadi nani U Tienu
foŋanma n tundi ti ke tin ya maadi maama i. N nua ke
ti wangi yaaba n pia U Tienu foŋanma, yaala n tie U Tienu
foŋanma yaala.

14 Ya nulo ki pia U Tienu foŋanma, kan fidi ki gaa yaala
n ñani U Tienu foŋanma kani. O ya po li tie gaadmaama i,
o kan fidi ki gbadi mi niima nni, kelima U Tienu foŋanma
n yen puni bi niba li banma.

15 Yua n pia U Tienu foŋanma ba fidi ki ya bani bonla kuli
ya niima nni, ama obá nan kan fidi ki ya bani u ya niima
nni.

16 Kelima nani lan diani U Tienu tili nni yeni, ŋma bani ti
yobdaana maalma, ŋma ba fidi ki teni u i cegli. Tinba wan
nan pia Kristo maalma.

Diangbenga 3

1 N ninjab yen n nipuob, n kan fidi k ya maadi yeni nani
jaanditieba yeni, ama nani min gbannanbuama danba yeni,
nani yaaba da guani k mali jesu nni yeni.
2 N tieni mi naaŋanma i, ti nandi ka. Hali yeni mɔla kuli
i da k bobni k dagdi.
3 Kelima i da li tie gbannanbuadanba i lani ya po i, ke li
nunponli yeni a kɔnkɔna da bii ki ye i siiga. I ki cɔlni u
gbanu i yema nni ii, i ki cɔlni bi niba yikodi yi cenli ni ii?
4 Nilo ya yedi: “mini taa Apolɔsi po i” ne ki tie
gbannanbuama yema ka aa?
5 ŋma tie Apolɔsi, ke ŋma tie pɔli? Yi dugi ya tuonsɔnba
po, ke u tienu puogi ba o tuonli.
6 N ŋuundi, ke Apolɔsi jɔgni, ama u tienu n cedi ke li pa.
7 Lan wani ii, yua n ŋuundi yeni yua n jɔgni k tie liba kuli.
Ama u tienu n cedi ke li pa.
8 Mɔla yua n ŋuundi yeni yua n jɔgni kuli tie yema i, yua
kuli ba baa o panpaai nani o tuonli n dagdi maama.
9 Kelima ti tie u tienu tuonsɔnlai. I tie u tienu gɔgdigu, u
tienu tagma.
10 Nani u tienu n puni nni o ŋalbalga yeni. N bili li fiagli
nani tanmaaciamo yeni N bili li fiagli ke tɔa n maa ki tuani.
Ama yua n ba maa ki tuani ṅ ya cegi.
11 Kelima oba kuli kan fidi ke maa fiagtianli ke li kandi
ban bili yaali, lani n tie jesu kiristo.
12 Mɔla, yaa n maa fiagli po yeni wula yoo, muadi yoo?
13 U yensiinu ba dogdi ki maani o tuonli n dagdi maama.
Kelima o mu ba bigni o ku waani yua kuli tuonli ṅ dagdi
maama.
14 O nilo ṅ maa yaali ya mɔni ki ciadi, o bo baa o panpaai.
15 Ama li ya juu (sia) oba la fala waamu, ama bi ba faabi'o
u mu po
16 I bani ki tie u tienu yekaanu, ke u tienu fuoma ye i
niinni?
17 Nilo ya biidi u tienu yekaanu, u tienu ba biani'o. Kelima
u tienu yekaanu tie kaan ŋanmu i nani yimba yeni.
18 Nilo ṅ da bɔndi o yuli. Nilo ya maali ke o tie yanfodaano
ti jamaano ne, wan go tu a gaado, yeni, o baa pia mi
yanfuoma.
19 Kelima ki tinga nni yanfuoma tie u tienu po gaadma i.
Kelima bi diani: “o gaadma yaalidi o yanfodaano.
20 Yaali n pugdi u tienu bani ki bi yanfodaama yantiana
tie bonyuyuodi i “
21 Lanwani i, li ji ki buali japaadi bi niba po. Kelima yinba
n yeni buoli kuli.

22 Lan tie Pɔli ii, Apoloɔsi ii, bii Sefasi, li ŋandunli, mi yema
aa, bii mi kuuma, m ɔlane ya bona bii ya bona n ba yuandi
ki, lan kuli, yinba n yeni.
23 Kiristo n yeni yi mɔ, ke kristo mɔ tie U Tienu

Diangbenga 4

1 Lanwani i, bi nua ti ke ti tie Kiristu naacenba, U Tienu
ń gagdi ki lugdi yaaba ke ban ya wangi o banma yaama n
duagi
2 Bi nan ki buali bontɔli yaaba n wangi mi yeduagikaama
ki kandi li papienli yeni ti dudugdi.
3 Mini ya po, li ki maadi nni libá kuli yeni yin jia n buudi
bii bi bujiaba ń jia n buudi. Mini n bá mo kan bu n buudi
kelima n naa pia biidi bá kuli.
4 Ama lani ka kuni nni i mɔni, yua n ba jia n buudi n tie
O Diedo i.
5 Lanyapo i, li ki buali ke yin jia buudi bá kuli, ke u yogu
dá ki pundi, guudi mani hali O Diedo cuama, wani n ba tieni
mi yenyenma ki dɔgdi yaali n duagi li biigli nni kuli, ki ba
dɔgdi yaali n wuo bi niba pala nni kuli. Lanyogu i, ke U
Tienu ba teni yuakuli wan dagdi yeni ya kpiagdi.
6 N naataani, yinba ya po i, ke n taa mini yeni Apolosi
yema nannanli, ki bua waani yi, ke yin togdi ti yema, ki da
tieni ki pendi yaali n diani ki bili, ke i siiga, nilo ń da kpiagdi
yendo, ki fali o lielo.
7 Kelima ŋma n cedi ke a ki taa yeni a lieba? A pia be ke
laa ñani U Tienu kani? To, li ya tie ke U Tienu n puni a, be
n cedi ke a kpiagdi a yuli nani ŋaa baa li U Tienu kani ka
yeni i?
8 Mɔla i guo, mɔla i ji tie ŋalmandanba i, bá ke tii ye i
kani, i cili ki ji diedi u kaanu. U tienu ń todi yin diedi u
kaanu, ti mo ń ti fidi ki diedi yeni yi!
9 Kelima, li naani ke U Tienu cedi ke timba bi tondba n
juodi bi niba kuli ya siiga, li tie nani ti buudi jia ki cuo ti
ke li buali ke tin kpe yeni i. Kelima bi ñani ki sieni ti asala
siiga nni, bi niba yeni malekinba siiga nni.
10 Kiristu po cedi ke ti tie gaada, ama, yinba, i pia li
miali Kiristu nni, ki tie yanfuodanba; tinba tadi, ke yinba
tie paatieba. Bi kpiagdi yi yela, ki nan fali tinba!
11 Hali yeni mɔla kuli, mi koma, u ñuñuunu, yeni mi
mubima n bua kpa ti. bi cagni ti, ki wangi ti fala; ke ti
waa, tii bani tin caa naani.
12 Ti tuuni yeni ti nui, ki cɔgi, bi sugdi ti, ke ti kpiagdi U
Tienu; bi cagni ti, ke ti tuo ki gaani.

13 Bi ya tabi ti ku totabgu, ti yen jiini mi yama ki maadi
yeni li padingli; ti ji tie nani ŋanduna baadi yeni, nani bi
niba ń yie ki luni yaali hali yeni mɔla.
14 Mii diani yi ne kuli ki bua min kuani yi i fee ka, ama n
diani yi nani n bibuadkaamu yeni.
15 Kelima i ya ti pia Kiristu tundkaaba tuda piiga, lani naa
wangi ke i pia Báanba ke bi yabi ka, kelima mini n todi yeni
o laabaalŋamo, ki cedi ke i mali Kiristu nni.
16 Lanwani i, n mia yi ke yin ya togdi n yema.
17 Lanyapo, n sɔni Timote i kani, wani yua n tie n
bibuadga, ke o dudugdi yabi O Diedo po; wani n ba tiadi
yi min pia ya sanbila Kiristu po, yeni mi tundi maama ti
jaandiedi nni, kaankuli.
18 Nitianba i siiga nni gbie yeni ti japaadi nani n ji kan
cua i kani yeni.
19 Ama, li ya tie O Diedo yanbuama, li ji kan waagi, n ba
cua i kini, ki bandi yaabi n fiindi ti japaadi paaciamu, li ki
tie bi maama ka.
20 Kelima U Tienu diema ki tie maama ka, ama paaciamu
i.
21 I bua be? Min cua i kani yeni balju bii yeni mi buama
yeni mi yandingma i?

Diangbenga 5

1 N gbia ke bi maadi i maama ki tua ke mi conconma ye
i siiga ke lan ya conconma buolu ki ye bá bi nilanba kani;
mi yabdi hali ke i siiga, yendo dua yeni a báa denpua.
2 I yabdi ti japaadi! yii tuo ki biidi i pala li tuonbiadi po,
ki ba beli ki ñani i siiga yua n tieni lan ya tuonjɔgindi !
3 Bá ke n fagi yeni yi ti gbannandi po, n nan ye i siiga yeni
n yantiali. N jia ti buudi ki cuo yua n sɔni lan ya cancagindi
nani n ye i siiga yeni.
4 Ti Diedo Jesu Kiristu yeli po, yinba yeni n yantiali ń taani
ki ye yeni ti Diedo Jesu Kiristu Paaciamu,
5 Li buali ke yin cedi ke setaani ń biani lan ya nilo
gbannandi, o naano ń fidi ki baa u faabu ti Diedo Jesu ń
ba cua ya daali.
6 I kpiagdi i yula fanma i, yii bani ke li dabinli waamu ne
ba fiini ti bugdi kuli ii?
7 yin buoni mani li dabinkpeli, yeni, i ba tua bugpaandi,
nani yin ki pia dabinli yeni, kelima bi padi Kiristu ti paak
pabiga o.
8 Lanwani i, tin jaani mi jaanma lan da tie yeni li
dabinkpeli, ki da tie i janbi yeni mi biadma dabinli, ama

yeni ya kpanu n ki pia dabinli lani n tie li papienli yeni i mɔmɔni.
9 N diani yi li tili, ke yin da pia dɔnligu yeni yaaba n tie
mi conconma,
10 mii maadi ŋanduna nni concona kuli ka, bii bi
fafagdanba yeni a suuda, lani yaa ka yeni yaaba n ŋua i
buli ka; li ya bi tie yeni i, li bi buali ke yin ña ŋanduna nni
i.
11 Mɔlane, min diani ki waani yi yaali n tie ke yin da cuo
dɔnlgu yeni yua tua ke o tie i naataano, ki nan conbi, ki
tie fafagdaano, bii ki ŋua i buli, bii ki tie suudo, lan yaa ka
nisugdo, bii daañugaado, lan yaa ka yua n buadi jodi dima;
yin da taani ki di yeni lan ya nilo.
12 N ya jia niinpo yaaba buudi, li ba pugni nni be? I kan
jia ti buudi yeni i siiga nni yaaba ka aa?
13 Yaali n nua niinpo yaaba, U Tienu ba jia bi buudi, yin
beli ki ñani o nibiado i siiga.

Diangbenga 6

1 I siiga nni nilo ya baa maama yeni o lielo, o ba yini o bi
nilanba kani ti buudi ki kan gedi bi nimɔnba kani ii?
2 I ki bani ki bi nimɔnba ba jia ti buudi yeni ŋanduna aa?
3 I ki bani ki ti ba jia ti buudi yeni malekinba aa? Li ba
gaa ledi keti kan jia ti buudi yeni mi yema mabidi?
4 I ya ba fidi ki jia mi yema maabidi, li tieni ledi i, ke yi ba
liidi ki kpaagi li maama ki ŋa yaaba n ki pia mayuli i jaandi
ni taanli nni i?
5 N maadi yi, li tie i fee i. Nilo ki ye i siiga nni ki ba fidi ki
jia maama nilo yeni o naataano siiga nni yeni mi yanfuoma
aa?
6 Ama nilo ṅ yini o kpiilo ti buudi daano yua ki dugi kani.
7 Yaali n mɔni tie ke kɔnkɔnli n ji da ye kristo nitaanlinni.
Lani tie biginli i po. Li ga ledi ke kan ŋmali o biidka tubli.
Li tien ledi ke janbdi i lieba?
8 Li tie ke i tieni mi tudma i kpiilo po
9 I bani ke yua n ki tiegi kan di u tienu diema faali ii?
Da cengi mani mi tofaama, ti cancangindi, i buli jɔdma, mi
conconma, mi naaŋmaama ya jaba n dua yeni bii jalieba,
10 bu subu, mi ŋaanma, li daañugaadli, ku totabgu, yeni
jodi. Oba kuli kan di u tienu diema faali.
11 B tianba i siiga nni tie yeni i, bi ŋuudi i pala ke i ji ŋani,
ki guan ki mangi yeni u tienu. Ti badciamo jesu kristo yeli
po yeni u tienu foŋanma po.
12 “ Bi cabi nni buoli kuli” ama li kuli ka tie bonmɔnli, ki
pia mi buama. Bi cabi nn buoli kuli ama n kan tua bonliba
kuli yonbo.

13 Mi jiema ye ku puogu po, ke ku puogu mɔ ye mi jiema
po. Ama u tienu ba biani lan ya bona kuli. Ama u gbann
ki ye mi conconma cagindi po ka, ama ti yonbdaano po. O
tuonsɔnlo ba lingi bonli kuli u gbanu po.
14 U tienu bu faadi ti diedo yeni tinba o paa ciamu po.
15 I ke bani ke i gbanu ti(u tienu) kristo gbannandi ii? N
ba taa kristo gbannandi ki taani yeni li poconconli ii? Lani
ṅ da tieni!
16 I ke bani ke yua n taani yeni conconli tua gbannanyendi
yeni ooo? Mani lan diani maama “bani bilie kuli taani
gbannanyengu”
17 Ama yua n taani yeni o diedo ba taani ki tua yeni o yan-
tiayenli. Yin fangi i yula yeni mi concomma cancangindi. Ya
tuonbiidi n sieni ke nilo ba tieni km taabi o gbanu, ama mi
conconma cancangindi tie ya tuonbiidi n taabi o gbanu i.
18 Sani mani ya bontitiedi ke ŋani, ya tuonbiidi n sieni kuli
jɔgni ti gbanu i. I ke bani ke mi conconma biidi ti gbanu i.
19 I ki bani ke i gbanu tie u tienu foŋanma yekaanu uu?
Yaama n ye i niinni. Yin gaa yaama u tienu kani. Yeni, l ji
ki yeni i yuli ii?
20 Kelima bi cɔdi, ki daa yi. Ama yin taa l gbanu ki kpiagi
u tienu yeli.

Diangbenga 7

1 Mɔlane yaal n nua ya bona po k dian ne, li ŋan yen nul
n da nagn pua.
2 Ama m buam po, ja kul ba pia o pua, k pua kuli pia o
calo
3 O ja ba ten o pua yaal n taanb k b ye yen lieb, o pua n
mɔ da bel o calo yaal k'o mia'og kuli,
4 o pua k pia yiko o gbannand po, k li ya k tie o calo ka,
yen mɔ'i ko ja k pia yiko o gbannand po k li ya k tie o pua
yaa ka
5 Da yied man yen yin taan i lieb m buam sanu n k li ya
k tie ki taan k kal k cuo yanjagl, yeni ki b ŋanb k ya jaand,
k ŋanb k kɔbn i lieb, yeni k sitaan kan fid k bign ni.
6 N maadi li bona nan cegl yeni, l k tie yen yikod kan, n
miad k nil kul
7 n ya tie nan min yeni. Nil kul pia ya paabu ko gaa u
tienu kani, l paabu ye jiag jiag
8 Yinb yab k pia puob yen a pakuana, n maadi k l ŋan i
po, i ba ye li yinyienun nan min yen
9 ama, b ya kan fid k cuo b ba, li bual k ban kuan lieb,
klma l ba su b po yen ban kuan lieb k da sien k ye m buam
fala n

10 Mɔlane n tien ni ya yiko ne yinb yab kuan lieb, min ka,
ama u tienu. Pua kan sied k ŋaa o calo,
11 ama o ya tienl, o ji kan kun ja tian, o ba ye oba, lan ya
ka wan guan k mangi yen o calo, ja mɔ kan bel o denpua
12 Ama yaal n sien kul u tienu n maad, k fid k nil yua pia
pua yua k jaand n tien mɔndl k da bel l pua, k ya ye yen'o,
13 li tie yeni ya pua kuni ya ja k jaandi, k li ja bo sun k
wan kuan li pua, o pua yen mɔ k pia ya yiko ko b bel l ja
14 Klma o pua jaandi tod li ja ko fuo t ŋandn, o pua yua k
ban k'u tienu ye fuo ti ŋandn k dugn o ja jaandi po, lan ya
ka, i bid kan ya fo ti ŋandn, ama mɔlane b fuo ti ŋandn
15 Ama li ya tu k yua k ban u tienu sied, ŋaogu wan ya
caa, li sanu n ni, o ja bii o pua ji k cɔlm o puoni. U tienu
yi'ti k tin ya fuo laafiaa n.
16 k dugn o pua, a k bani naan kani ba fie a calo, bii fin o
ja naan ka b gaa a denpua miali
17 Yua kul n ya fuo u tienu n bo tag'o k wan ya fuo nand,
u tienu n yin yua kul o tuonln, ne tie n yikod ti jaanddieln.
18 Yinb yab kul kɔnd ya yognu k'u tienu bo yin nii? da
kpaan man yin ñan bii yin piin i kɔnd bam ka, yua k'u tienu
yin'o ko k kpel k ban'o bual ban kɔnd'o? li k tie niinl ye ban
kɔnd'o.
19 yaal n tie bonmonli k tie ti kɔndi ka, ama yaal n ŋanb
k mɔn tie ti cɔlnd u tienu ñɔmaamn
20 N ninjab, n nipuob, lan tie ya tuonli kul, k t suan, tin
sien k ya ceg k l paa.
21 I bo tie yonbi ya yognu k u tienu bo yini nii? li bo pia'i
o yanpudgu? ama i ya b fid k yal iba, kagn man,
22 ya nilo k u tienu yin'o k o bo tie yonbg, li daan'o n yal
oba u tienu po, li tie yeni yua n yal oba, ya yognu k u tienu
yin'o ko dindanl yab, o ji yi tie jesu yonbo'i.
23 B den daa'i yen ya daagu n pa, lan, da tie man b nib
yonbi.
24 Yua kul n sien k ya fuo u tienu maamn nan ya yognu k
u tienu yin'o k o dindanl yab yen.
25 Yinb yab sien k k ban jab, n pia yiko ba kul k l tie i yal
yonbidaan nungn, ama ya du man i lieb po yen ti tienu po.
26 Li ya po, yen ya fala(cicagm) mab'i kul, l ŋan yen k yin
ya ye i ba'i.
27 I lol ŋasiil yen pua k nua li puobianli sanun ni? da
kpaan man k yin wad i pala. I lol ŋasiil yen pua, bii i ye
yanli? da kpaan man yin tien puobianli.
28 Ama li ya tie ki tien puobianli, yin da tie biid. Yab n
kuan liebi, fala yen a maba boncianli yi gbadb ya yognu k
b ye yen liebi, n bua yin kua li maba n.

29 N maadi ne, n ninjab yen n nipuob: o yogu k yabi,
mɔlane, yab pia puob n ya ye nan b ya bo k pia yen.
30 Yinb ya buud, tien man nan i k pia ninsiid yen, yinb
yab ye li pamanlin n, yinb yab tie nimɔnb, yinb yab daa
bona kuli, ya tiend man nan ya danb k pia lba yen,
31 Yinb yab n kpend yeni li ŋandunli, i bontitied n ya naan
nan yab k pia ñuad li ŋandunl yen, klma, li ŋandunli ji caa
o juodma.
32 N bua k yalnba yal tie cicagbuol kuln, yua k kuan pua bii
k kun ja, yi tug oba k cab t yonbdaano, k mangi yonbidaan
pali,
33 Ama yua tien puobianli, yi tug oba k cabi ŋanduna ne
bona, kpaan wan mangi o pua pali,
34 Yua k kuan pua bii k ban ja, tug oba k cabi u tienu
tuona, o kpaan wan ya ŋan o gbannand yen o nalg kuli,
li tie yeni mɔ ya pua k kun ja po mɔ, o yi tug oba k cabi
ŋanduna ne bona, k kpaan mangi o calo pali.
35 N maad ne, k lan fid k tod'i, k da baad yen jeje i po, ama
lan ya mɔn i po u tienu sanun k gbanñagl n da kua'i.
36 Ama, ya daan'o mali ko k ŋanb k kub o pua k dugn
o buakaal yabd yen wan tien o puobianli nan wan bo sun
maama,
37 L k tie bonbiil, ama o kal k jag ko kan tien puobianli k
mabl ba kul k ye o po, ko b fid k cuo oba, l baa tie bonŋanl
yen o ya k kuan'o.
38 Li tie yeni k wan kuan o pua, o kub k ŋan, li tie yen mɔ
yua k kuan pua po, o ŋanb k kub k l ŋan boncianli.
39 Opua ŋanb k kub o calo ya yognu k b da fuo, ama o
calo ya tua yua k ye (yua kpe), o b fid k guan k kun ja tian,
ama li kul ne u tienu sanun ni,
40 N, n ya po, o ba ye li pamanli nan wan ye maam. N
maadi ne k gɔ sien k ban k n gbie u tienu fuoŋanmi.

Diangbenga 8

1 Mɔla po, tin maadi mani t padinandi maama. Tin ban
yaali “t bani, ki yua kuli bani li niman nni.
2 Mi banma daano waangi oba i, ama yua pia mi buama
liba daano. Nilo ya yedi k o bani, ama wan ya bani k o da
ki bani ki gbeni.
3 Ama yua bua u tienu, u tienu mɔ bani wani.
4 Yaali ntie ti padnandi ya ŋmanma, t bani ki padli ki tie
pu, k u tienu mɔ tie yendi'o.
5 Kelima a bona boncianli ye polu po yeni tinga nni ke bi
niba yiil u tienu, ke li gɔa tie mɔmɔma ki dugini boncianli
ya po u tienu buoli yabi.

6 Ama t ya po u tienu tie yendo o, jesu kristo, yua ya po i
ke bonli kuli ye, ke ti mɔa pia i miani,
7 Yeni li kuli ne boncianli ki bani ki tie yeni, bonciali bo
maani ti padinandi ŋmanma hali yeni mɔlane. Bani ki se
ke li paa yeni, bi gɔa jɔgini bi maalima nni.
8 Mi jiema ka bu todi'ti ke tin ŋanbi ke nagini u tienu, li
jiema ki pugidi ti liba kuli, ti ya din gɔga, li gɔ kan wadi'ti
bonli.
9 Ŋanbi ki diidi mani, ke da cedi ke yin yal iba po n cedi
ke yuan k ŋanbi ki sie te da baa.
10 Ki dugini, nilo ya la'ŋa ka kaa ki di o tingbandiegun nni,
li kan paani o mɔ ya pali wan di ii?
11 Ŋan yedi ka pia mi banma po ba te cedi ki yua da ki
paagi wan bia, lani n tie a ninja yua ki jesu bo kpe o po yeni.
12-13 A ya biidi a naataani ke gɔa biid bi pala, a biidi jesu
n yeni. Lani cedi mi jiema po ya ba cedi nilo n ba ti biidin
nni, n kan di lan jiema k da tua tantudli n naataanu po.

Diangbenga 9

1 Mii ye min bua maama ka? N k tie tondka kaa? Mii la ti
diedo jesu? I ki tie n tiig luana kaa n diedo tuonli sanu nni?
2 N ya ke tie tondkaa bi niba kani, n gɔ ki tie i mɔa ya kani?
K dugini yinma n tie n tondika tuonli siedanba ti diedo kani.
3 Yaabi n ŋua ke suli yeni, min ba bualiba yaal n ne:
4 Tii pia u sanu tin je k gɔ ñuu?
5 Tii pia sanu yali kje tin kuani pua t jaandi lielo
bonpuogaa nani t tondika liebi, nani Sefa yeni ii?
6 Bii min yeni Barnabas bebe k dagidi yeni tin da suani
tuonli ki pugidi ii?
7 U la sije n ba suani k k gaani paogu? Bii ŋma ba ŋu gi
tiiga k kan mua li luanli i? Bii u naakpaali ki dagidi yeni
wan ñu o nee biima i?
8 Min jiin yaali ne tie o nufosaali bama yaa? Li maama ki
ye ti yikod n nnii?
9 Kelima li diani Moyis yiko tilin nni ki yedi: “a kan loli o
nua yua n ko kpaabu ñɔbu “.
10 O bua wan maadi o nua yua ke ti bani ne yaa? Li ki tie
o nufosaalo po ka ko maadi ii? Li tie mɔni, li diani ti ya po
yo, kelima yua ko u kpaabu kuli, ko yeni li dandanli, ke yua
yendi mɔ gɔa guu o paogu mɔ i.
11 Ti ya buli mi tañumn nni bon bulkaali, li pia tagli yeni
tin yendi tinga ne po ñuad yaa?
12 Nu tɔba ya pia yiko i po lan buali maama, tin ka bao
ŋam k yeni ii? k ba di i ñuadi i? Ama tinba, t tuo li kuli, ke
k bua tin tua tantudli jesu labamanli po.

13 I bani ke yabi n suani li jaandidielin ni gaani bi paogu
lan kani bii?
14 Utienu mɔno yedi, ke yabi n muandi o laabaali kuli, baa
gaa li ñuadi.
15 Ama, min, n ke buali paogu po, n gɔa ke da ya tili ne ke
yedi ke n ba buali paogu ka, n ya kpe mɔno li cie yeni min
buoni n kpiagidi.
16 K dugini, li sua ke n muandi u ntienu laabamanli
maama, la ke tie ke n bua n waani n yuli ka, yubonli n
po n ke muandi li laabamanli.
17 N ya suani yeni n pali kuli, n je li ñuadi, ama n ya suani
lan buali maama, li nan tie n tuonli ke bi bilin nni.
18 To, n ñuadi ji tie be yo? Li tie ke min muandi faala i li
laabamanli, ke da buali paogu po.
19 Lan ya po, mii gɔ pia maama yeni nilo, n ji tie yua kuli
ya naaciemo i, lani tie min fidi ke ŋmagidi bi kuli ke ban
bandi u tienu.
20 Juifnba nunga nni, n tie juif ke fidi ke ŋmagidi juifnba
ke ban bandi u tienu. Yabi n suani yeni ti yikodi, n mɔ tieni
nba nani n mɔ suani yeni ti yikodi yeni ke nan ki suani yeni
ti yikodi, lan fidi min ŋmagidi boncianla ke guani yenbi u
tienu sanu nni.
21 Yabi n suani yeni ti yikodi mɔ n tieni b ba nani yabi ke
suani yeni ti yikodi yeni, ama jesu ya yikodin, ki fidi ke baa
yeni yabi ke bani u tienu ban bandi'o.
22 Mii den pia tuonli yeni yabi n ke pia mi tuama yeni, ke
fidi ke ba yeni yabi n den ke pia tuama yeni ban bandi u
tienu.
23 N tieni bonli kuli ke lan fidi ko laabamanli n da biidi.
Mɔla wani n ba fidi ki di li ñuadi.
24 I kie bani ke bi niba ya bigini li naataali(li nasanli) yua
kuli tiini, ama ko yendi n ba paadi?
25 Li naataali daano bigindi oba yo ke gu li daali, ban gba
ke ban gaa ya paogu yeni nan ke pia min pendima, ama,
tinba wani, tin ke bani ke beli yaali tie, ya miali ke pia
gbenma ya fegligi.
26 Lan wani ii, mii gba pama ka.
27 Ama n ye niini n gbanu i wan tua yonbo, lan fidi min
da todi tɔba, ke ji luo n yaali.

Diangbenga 10

1 N buakaaba, bandi mani ke o twalgbangu n bo legni ti
yanjanba po ki bi fidi ki puodi o kpencianmu.
2 Moyis n bo wuli'b li mɔglni yeni li ŋunlni.
3 K bi jeni ke gɔ ñuni bi jaandikaaba jiema.

4 Kelima bi ñuni li tangbaogun ñuma, ke li tangbaogu n
den tie bi jesu.
5 Ama u tienu pali den ki mangi tɔba po, ke bi kpe ki bili
i tinkuongan,
6 Mɔla, li bona tie binbigu ti pok lan fidi ke tin da pia ti
gbannandi buama nani bani yeni.
7 Da tiendi mani nan yabi ki jaandi yeni, i diani po li maadi
ki bi niba, di, ki ñu, ki jelni yeni ti gbannandi buama.
8 Ki tiendi mi conconma boncianli, yeni ki nib trubaam
kpenl li po.
9 Da bigindi mani jesu, li po i ki wee den juni ki kpa
boncianla.
10 Da sɔnmni mani ki bulnbulni nani mi kuuma maleki n
kpa yabi yeni.
11 Li bona ba ki bua waani'ti binbigu, ke gɔa diani ki bili
yua ba mali ŋanduna juog yogu.
12 Li ya po, yua mali ko ŋani ki gbeni n ya cegi ki ji da ba,
13 Biginli kan ji cua'i ke li ya ki tie bi niba bigina ka, ama
ti yonbidaano se ki li paa, o kan ŋaa ke lan cie i paalu, o ba
luodi ya ganli ki ba sedi ki guudi.
14 Li ya po, n buakaaba, sani mani ya bontitiedi n paadi'ti
yeni u tienu.
15 N maadi nani bi nimɔnba yeni, yeni, yi ba fidi ki mali
m maama ne po.
16 Ya dama ke ti yi yadi mi yediŋanma yeni ki tie jesu sɔm
ka aa? ya kpanu ke ti yi bogidi yeni, k tie jesu gbannandi
ka aa?
17 Kelima kpanu yenga n ye, ke tinba kuli n taani ki tie li
kpanu.
18 Diidi mani Isahel buolu, bani ka dini li jaandbinbindli
po jiema aa?
19 N ba tienb ledi? padili ki tie pu? ki buali jiema tie
padijiema.
20 Ama n maadi, bi paditieba pada tie sitaan yaali, u tienu
yaali ka, n bo ki bua'i yeni sitaan.
21 I kan fidi ki di yeni u tienu ke bia di yeni sitaani, i kan
fidi ki ya bua canbanba bonblie,
22 Bii t bua bigini u tienu uu? ti pala pa ki pundi lani kani
ii?
23 Li kuli cabi ama li kuli ki pia ñuadi, “li kuli cabi ama li
kuli ki ŋani”
24 Oba n da kpaani o yuli po ñuadi, ama ya ñuadi n tie o
liebi yaali.
25 I ba fidi ki je jiekuadikaali kuli, ke da tiendi buali.
26 Kelima ŋanduna tie u tienu yaali, yaali n ye kuli mɔ tie
o yaali.

27 Yua ki bani u tienu ya yin'a, k a tuo ki jeni, ŋan da buali
buali.
28 Ama, nil ya maadi,” ne tie padijiema” da di mani ki
dugini ban waani ki bani niiman nni yeni ya po.
29 N ke maadi i yanjagli ka, ama i lielo yanjagli po. Be
tieni o tiani ya po n cedi m la li mabili?
30 Li ya sua k n jaandi ki di, be ba cua yeni li mabili n po
i?
31 Mɔla po, yin di bii yin ñu yooo, ya tiendi mani li kuli ki
kpiagidi u tienu yeli.
32 Da biidi mani jufnba, greknba bii u tienu jaandidieli.
33 Nani min bua ke min mangi yua kuli pali bonli kulin,
ke k kpaani n yuli po ñuadi ka ama boncianli yali ke min
fidi ki faabiba.

Diangbenga 11

1 I togd man n nan min togd Jesu maam yeni.
2 Mɔlane n tien'di balg yen yin tiad n po bonl kuln ni, yen
yin tuo k lol o ñɔbu nan min waan ni maam yeni.
3 N bo bua k yin ya ban mɔlane, jesu n tie pia miali kuli
ya canba, yeni ko ja tie o pua canba, k'u tienu tie jesu baa.
4 Ya ja kuli jaandi, bii k muandi u tienu maami, k sien ki
piig o yuli, o fal o canba'i
5 Ama ya pua kuli n jaandi bii ki muandi u tienu maami,
k k piig o yuli k cɔln o canba. lL baa tie yeni o ya bo kuo bii
k ceb o yudi,
6 klma, li ya tie k pua k piig o yuli, o ba kuo o yudi. li ya
mab ya pua yen wan ceb bii k kuo o yudi, wan ba li cabli k
yiln o yuli.
7 Klma, ja kan fidi k wuoni o yuli, k dugn o tie u tienu
ninnangu yen o kpiagdi. Ama o pua tie o ja ya kpiagdi.
8 K dugn o ja k ñani o pua tagmn ka, ama o pua n ñani o
ja kani.
9 B k tag o ja o pua po ka, ama o pua tag o ja po.
10 L po n cedi ko pua ba pia ti yudandi nananli o yul po.
K dugn malek nba po
11 Li ya po, u tienu nungn, o pua kan yendi oba o ja kani,
li tie yeni k'o ja mɔ kan yendi oba o pua kani.
12 ñan o pua n tie o ja gbannand, k'o ja mɔ fuo k dugni o
pua po. K bonli kuli ñaa u tienu kani.
13 Bu man i ba, li cab k pua n jaandi u tienu k k yil cabli?
14 Li ŋandunli k wang'ti k ja yud ya fag k pend l tie fee o
po'i?
15 Ama pua yudi ya fag k pendi, li tie o po yudandi, k dugn
o yud n tie o yicabl.

16 Ama li ya tie k nil bua pugn bonli li maam po, t k pia
san tianu, ba yeni ya jaanddiena n tie u tienu yali
17 O tunda n ni, n k fuondi, klma ya yognu kuli ki taan, l
k tie yaal n ŋan po ka ama yaal n bia po.
18 K dugn boncincinli, n gbad k'i ya taan i lieb jaanddieln,
m bogdma yi ye i siiga n, n gaa k tie mɔni.
19 K biyiekaabi ye i siiga n ni, yab n tuo yen i mɔni n baa
ban li niba
20 Ya yognu kuli ki taan liebi, i k dii u tienu jiema ka.
21 Ya yognu k dii, yua kuli yi dii (je) o yul po jiema yo, k
fidi k yab n sien n dii, m kom pia yenb, k tianb tulni yen l
daaguoli.
22 I k pia den yal ki ba dii(je) k bia ñu? I laa u tienu
jaanddieli yeni yab k pia bonli yaaa? N b fid k fuondi, n
kan pagi lpo.
23 Klma yaal k n maadi ne, n gaa li paabu u tienu kani. Ya
ñiagu mɔno k b kuad jesu, o tugi kpanu
24 k tien balgi k gben, k jend k maad “ne tie n gbannand
k cab i po, ya tiendi man yeni k ya tian n po
25 Yeni ko tugi m daam mɔ k maadi: “m daam ne tie
boncelu (naataanpanl) m sɔmn, ya tian man n po ya yognu
kuli ki ñu'g.”
26 Ya yognu kuli ki ba je n gbannand k ñu m daam ne, i
ba guani (muandi) jesu kuuma yen o guanma.
27 Li ya po, k je bii k ñu ya daami ka k dagd yenli, li tie
bonbiili jesu gbannand yen o sɔmn.
28 Yua kul n mia sugl o biid po'o, k fid k gaa o salg ŋang.
29 Klma yua n gaa o salg k k dagd yenl, kpaan o yul po
buudi.
30 L po n ced k b nib boncianli i siign ne k pia laafiaa, k
cagn, k tianb kpenli.
31 Ama, ti ya mia sugl ti biid po, b kan te bu'ti.
32 Ama, ya yognu kuli k'u tienu bun'ti, k t cɔlm'o, yeni k o
kan bian'ti yeni l ŋandunli.
33 Li ya po n ninjab, n nipuob, ya yognu ki nagn o salg
ŋang kani, mɔnd man k tien m maagbadm i siign.
34 Yua k kom kub'o, wan je o den po, k yin te da taag k
bilg buud i po, ya bona sien kul k dian n ne, n bu ŋmagd l
kul li ya tie k n pund kuli.

Diangbenga 12

1 N naataani, yaali n nua U Tienu Foŋanma paabu, n ki
bua ke i ye yanbɔnma nni.
2 I bani ke yin den tie nilanba, i den cedi ke bi dia yi, ke i
ŋua ya buli n ki maadi, nani ban den tundi yi maama.

3 Lanyapo i, ke n kadi ki maadi yi, ke obá ki ye, ki maadi
U Tienu Foŋanma yeli po, ki ba yedi: “Sola Jesu!” Ama obá
kan fidi ki yedi: “Jesu tie O Diedo! “li nan ya ki tie U Tienu
Foŋanma yeli po yaa ka.
4 Bu paabu buoli yabi, ama foŋanyenma baba i;
5 I tuoncagbuoli yabi, ama O Diedo yendo baba i;
6 I tuonbuoli yabi, ama tienyendu baba n tuuni lan ya
tuona kuli tikuli po.
7 Yuakuli baa mi foŋanma paabu, ke bu tie todli li nitaanli
kuli po.
8 Lanwani i, yendo ba fidi ki baa Foŋanma paabu, ke bu
tie yanfuoma, o tiano mo ń baa paabu, ke bu tie maabanma,
ama foŋanyenma baba ya paabu i.
9 nitiano mo ba fidi ki baa ti dudugdi ya paabu, ke bu ñani
foŋanyenma yeni kani, nitɔa mo ń baa ku tebgu ya paabu,
ama foŋanyanma liga i.
10 One ba fidi ki baa yaalidgu tuona paabu, nitɔa mo ń baa
U Tienu sawalpuama paabu; o tiano mo ń baa ya paabu n
ba todi o, wan fidi ki gagdi mi foŋanma yeni ya cicili n sieni;
nitiano mo ba fidi ki baa ki ya maadi i maabuoli, tiano mo
ń fidi ki ya sɔgindi i maabuoli.
11 Foŋanyenma yeni liga n tuuni lan ya tuona kuli, ki
puuni yuakuli nani wan bua maama.
12 Kelima nani u gbanu ń tie yendu, ki nan pia ti
gbannandi boncianla yeni, nani u gbanu gbannandi kuli,
hali tin dɔa maama kuli, taani ki tie gbanyendu baba,
Kiristu mo tie yeni i.
13 Bi batise tikuli foŋanyenma baba yeli po i, ki ti taani ki
tie gbanyendu, ti tie Juufi yo oo, Gileki bii nilanba yoo, yonbi
bii (die n bá niba) bulcinba yo oo; tikuli ñuni foŋanyenma
baba ya kani i.
14 Lanwani i, u gbanu ki tie gbannanyengu baba ka, ama
ya gbannandi buoli n yabi.
15 li taali ya bi yedi: “Min ki tie nuu yeni, mii ye u gbanu
nni” lani ya po ba fidi ki cedi lan da ye u gbanu nni ii?
16 Li tubli ba fidi ki yedi: “Mii tie nunbu ka, lani ya po mii
ji taa yeni u gbanu” lanyapo li ji kan ye taa yeni u gbanu
uu?
17 U gbanu kuli ya bi tie nunbu, u bi ba tieni ledi, ki ya
gbia mi maama; bii u bi ya tie nunbu, u bi ba tieni ledi, ki
ya nubni u nuulu.
18 Mɔlane, U tienu bili gbannangu kuli u gbanu nni wan
bua maama.
19 Ti gbannandi kuli ya bi taani ki tie gbannanyengu, u
gbanu bi baa ye le i?

20 Lanwani i, Mɔlane ti gbannandi yabi, ama gbanyendu baba i
21 Bu nunbu kan fidi ki maadi u nuu: “Mii pia a buama”; nani li yuli ń kan fidi ki maadi a taana: “Mii bua i maama”.
22 Ama ya gbannandi n naani ke ti tadi ki cie yeni, tini mo n pia mi buama u gbanu po.
23 Lanwani i, tin maali ke ya gbannandi n ki dagdi yeni jilma yeni, ti fangi tini i, ti ŋanbi ki wuondi ti fee gbannandi ki cie ya gbannandi n sieni.
24 Ama ya gbannandi n ki tie fee yaadi, li ki buali tin wuoni ti. U Tienu bili ki tugni gbannangu kuli ki bua ke yaadi n ki dagdi yeni jilma yeni ń baa jilma.
25 Lan fidi ke paadma ń da ye u gbanu nni, ama ke ti gbannandi ń ya todi tiyadi.
26 Gbannanyengu ya kɔni, ti gbannandi kuli taani gu ki kɔni i; gbannanyengu ya baa ti kpiagdi, ti gbannandi kuli mangdi bi pala yeni gu.
27 I tie Kiristu gbanu i, ki tie o gbannandi, yuakuli o yuli po.
28 U Tienu cili ki kaani o nitaanli nni bi tondiba i, mi liema bi sawalpuaba, mi taama yiko gbanbanda (tundkaaba), li puoli po, yaaba n tie yaalidgu bona ye, ke yaaba n tebi a yiema ye; bi todkaaba mo ye, bi gobdikaaba mo ye, ke yaaba n maadi i maabuoli mo ye.
29 Bi kuli tie tondiba yo oo? Bi kuli tie sawalpuaba yo oo? Bi kuli tie tundkaaba y o oo?
30 Bi kuli pia yaalidgu tuona paabu uu? Bi kuli pia bi yianba tebma paabu uu? Bi kuli fidi ki maadi i maabuoli ii? Bi kuli ba fidi ki sɔgni i maabuoli ii?
31 Lanwani i, yin ya bua ya paabu n ŋani ki cie. N go ba waani yi ya sanu n ŋani ki cie.

Diangbenga 13

1 Bá n ya maadi bi niba maabuoli kuli yeni malekinba maabuoli kuli, ama ki naa pia buama, n tie nani ya longa ke bi pua ki pendi, bii ya kudi ke bi pua ke ti tie ku fuugu yeni.
2 N ya bi pia mi sawalpuama paabu bii yaalidgu bona paabu lani yaa ka mi banma paabu; n ya bi pia ya dudugdi n ba fidi ki yugdi a juana, n ya ki pia mi buama, mii tie pu
3 N ya bi teni n ŋalmani kuli ke bi todi ki dini a luoda, n ya bi cabi ke bi juu n gbanu, n ya ki pia mi buama, min tieni yaali kuli tie fanma i.

4 Mi buama tie juuli i, mi gbie yeni mi ŋanma; mi buama
ki pia nanga; mi buama ki pia yuongu; maa go pia japaadi
mo.
5 Maa tie libá, ke li tie bɔndima, maa lingi mi yuli po
ñuadi, maa fiindi pali, maa kpaagi bonbiigu mo.
6 Maa mangdi mi pali yeni janbi, ama mi mangdi mi pali
yeni i mɔmɔni sanu.
7 Mi pia sugli bonli kuli po, mi dugi bonli kuli po, mi daani
bonli kuli po, mi tuo ki ga bonli kuli.
8 Mi buama ki kpenli hali bada. Sawali puama pia mi
juodma, i maabuoli ba gbeni, mi banma ba ti bodi.
9 Kelima ti bani jenli i, sawali mo pua jenli i.
10 Ama yaali n gagdi ki ŋani ya cua, yaali n tie bonjenli
ba bodi.
11 Min bo tie biga, n bo maadi nani biga yeni, n bo maali
nani biga yeni, n bo wangi n maalma nani biga yeni; min
tua nikpelo, yaali n tie bonwaama kuli bodi n kani.
12 Mɔlane, ti nua bonli kuli nani ki maduubga yeni, ke li
nan dá duagi ti po, ama ti ba ti la ti yaba i nunu ń tuogi
i yia; Dinne n bani bonjenli, ama n ti ba bandi nani ban
bandi nni maama yeni.
13 Mɔla, bona taa n ye: ti dudugdi, li dandanli yeni mi
buama; ama yaali n yabi ki cie tie mi buama i.

Diangbenga 14

1 Ya lingi mani mi buama. ya tuadi mani ania, ki lingi
mi foŋanma paabu, ama yin ŋanbi ki lingi mi sawalpuama
paabu ki cie.
2 Kelima, yua n maadi mi maalanma, ki maadi yeni bi
niba ka, ama o maadi yeni U Tienu, kelima nilobá ki gbia
lanya maama, foŋanma n cedi ke o maadi yaalidgu bona.
3 Yua n pua sawali wani i, o maadi yeni bi nisaalba i, o
tundi ba, ki wangi ba o bona niima nni, ki paandi bi pala,
ki sɔngdi bi pala.
4 Yua maadi mi maalanma tundi o yuli; yua pua sawali
tundi U Tienu nitaanli, ki wangi ba a bona niima nni.
5 N bua ke yin ya maadi mi maalanma, ama min bua yaali
ki cie, tie ke yin ya pua sawali ki wangi U Tienu maama. Yua
n pua sawali cie yua n maadi mi maalanma, li nan yaa tie
ke o ba maadi ki yuandi ki sɔgni, Jesu nitaanli ń gbadi niima
nni yaa ka.
6 N naataani, mɔlane, n ya cua i kani, ki maadi mi
maalanma, n baa pia i po be ya mayuli i, n yaa maadi ki
dɔgdi i po bonli, bii ki waani yi banma, lan yaa ka ki pua

yi sawali U Tienu maama po bii ki waani yi banma maama
yaa ka?
7 Ya bona n ki fo, ki nan pia ku fuugu nani ki yelga yeni
ku kogdigu yeni, ya tiendi ya fuugu n ki pia gagdima, bi ba
tieni ledi, ki bandi ki yelga n piebi yaali, bii ku kogdigu n
pua yaali?
8 Bi ya piebi li naatunli, ke laa wangi ke li tie tɔbu po, ŋma
ba bobni bu tɔbu po?
9 Lan tie maama n yeni yinba mɔno ya po, i ya maadi ke
i maama ki gagdi ki ña lan buali maama, bi ba tieni ledi, ki
bandi yin maadi yaali? kelima i maadi fanma i.
10 I maabuoli ń yabi ŋanduna nni maama kuli, maabuolu
ki ye kaa pia gbadma;
11 N ya ki gbia nilo ń maadi ya maama, n baa tie o po
nilamo, ke o mo tie n po nilamo.
12 Li tie yeni, i mo ya po, nani yin lingi foŋanma paabu
yeni, lan ya tie Jesu nitaanli tundma po i, ke i lingi ke yin
baa bu boncianla.
13 Lani n cedi ke yua maadi mi maalanma ń ya jaandi, ki
baa mi maalanma sɔginma paabu.
14 Kelima n ya jaandi mi maalanma nni, n pali ye i jaandi
nni, ama n yantiali wani naa pugdi libá kuli.
15 N ji ba tieni ledi i? N baa jaani n pali nni, ama n baa
jaandi yeni n yantiali mo; n baa yiini n pali nni, n go baa
yiini yeni n yantiali mo.
16 Lani yaa ka, a ya jaandi U Tienu a pali nni, li ba tieni
ledi i, yua ye li nitaanli nni ki nan ki bani bonli ń ga Ami!
a jaandi po, kelima o nan ki bani ŋan maadi yaali.
17 ŋan tie ya jaandi mɔni boncianla, ama a lielo ki gbia
niima nni.
18 N jaandi U Tienu yeni min maadi mi maalanma ki cie i
kuli;
19 Ama li nitaanli nni, n ya maadi maama mu yeni n
yantiali, ke mi pia mi bundma, bi jaantieba po, mi cie
maalanma tuda piiga.
20 N naataani, da maali mani nani i tie bila yeni; ama,
yaali n bia po, yin ya tie bila; ama i maalma nni yin ya tie
ya niba n cegdi.
21 Li diani yiko tili nni, ki yedi: “N ba sɔni maabuoltɔma
niba, ki cedi bi nilanba ñɔna ń yaadi ki maadi yeni n buolu,
ama, yeni lani kuli, bi naa cengi n maama,” O Diedo ń maadi
yaali n yeni.
22 Lanyapo, i maabuoli tie maalma i, ki nan ki nua bi
dugkaaba po, ki nua yaaba n ki dugi po. U Tienu maama
sawalpuama wani tie maalma ki naa nua yaaba n ki dugi

po, ama ki nua yaaba n dugi po.
23 Lanwani i, Jesu nitaanli nni, bikuli ya maadi mi
maalanma, bi nilanba yeni yaaba n da ki dugi Jesu po ya
kua bi siiga, bi kan yedi ke bi tie gaada ka aa?
24 Ama bi kuli ya pua sawali, ki wangi U Tienu maama,
nilamo bii yua n ki dugi Jesu po ya kua bi siiga, bi ba sia o
pali, lani yaa ka bi ba waani o yaali n tie o tuonbiadi,
25 Yaali n tie ŋasiili ki wuo o pali nni ba pibdi, hali wan
baa ki labni, ki pugi U Tienu, ki kpaandi ki maadi ke U Tienu
ye i siiga.
26 N naataani, ti ji ba tieni ledi i? I ya taani ki ba
jaani, bi niba i siiga nni pia i yani ii, maawangkaama aa,
bondɔgdikaali ii, maalanma aa, maasɔginkaama aa, yuakuli
ń todi ke lan tundi li nitaanli.
27 Yaaba n maadi mi maalanma ya ye, ki pundi bilie, bitaa,
bii ki cie; bikuli ń maadi ki tii, nitiano ń ya ye ki sɔgni ban
maadi yaali.
28 Yua ba sɔgni yaa ye, ban ya ŋmini, ke yuakuli ń ya
maadi o bá nni yeni U Tienu.
29 Yaali nua bi sawalpuaba po, li buali ke bilie bii bitaa ń
maadi, ke yaaba n sieni ń kpaagi ki bandi bi sawali niima
nni.
30 Yaaba n kaa ki cengi yeni, yendo ya la dɔgdima, yua n
bi maadi ń suoni.
31 Kelima i kuli ba fidi ki pua sawali yendo yendo, lan todi
ke i kuli ń baa mi bangma, ke i kuli ń baa mi tundma, ki
paagi i pala.
32 Bi sawalpuaba n die mi sawalpuama foŋanma.
33 Kelima U Tienu ki tie ŋmadli ya tienu ka, ama mi
yanduanma Tienu. Nani bi nigagdiŋanba nitaanli nni yeni,
34 Bi puoba ń ya ŋmini li nitaanli nni, kelima baa pia sanu
yeni ban maadi; ama ban ya cɔlni nani yiko ń́ bili maama.
35 Bi ya bua bangma yaali ya po, ban buali bi ciaba denpo;
kelima li tie kuali i, ke pua ń ga maama Jesu nitaanli nni.
36 U Tienu maama ñani i denpo yo oo? Bii mi jiidi ki cua
yinba baba ya kani yo oo?
37 Nilo ya maali ke o tie sawalpualo, bii o ya tama ke U
Tienu foŋanma ye o niinni, wan ya bani ke min diani i po
yaali ne tie O Diedo maabilkaama i,
38 Ya nilo n yie, ki fali ma, yin ŋa o.
39 Lanwani i, n naataani, yin ya lingi mi sawalpuama
paabu, ki da pani ke ban maadi maalanma.
40 Ama ke bonli kuli ń ya cuoni lan buali maama yeni mi
sigdima, ke ŋmadli ki ye.

Diangbenga 15

1 N baà naataani n bua min tiad'i u Tienu laabaali yua ke
i bo gaa ki ta i dandanli ki tieni ki tieni liennyeni
2 Li laabaali n ba cedi yi bàà ti candandi. Li ya sua ke
li ŋanbi diani nani mi bo muadi maam. Ama li ya tie yeni
wani i daadanli tie fam i.
3 min cindi ki luani yaali tie min mo bo gaa yaali. Kirisi
kpe t biidi po nani lan bo diani nandi u Tienu tili yeni.
4 B bo pii'o ke dana taa daali ke fii bi tinkpiba siiga nni,
nani lan bo diani maam u Tienu tili nni
5 O bo dɔgidi ke Cfasi la'o. Ke li guani ke dɔgidi ke o
ŋɔdikaaba
6 yaaba bo ciae niba kobiniin la'o.
7 Ke lan po pendi ke o dɔgidi ke Saaki la'o, ke o todikaaba
kuli mɔ la'o.
8 kuli po n bo pendi min ji bo juodi n ji bo tie nani
nuyuoyuogu yeni.
9 N ji bo k dagidi yeni ban yii'n o tondo mɔno. Kelimaa n
tieni bi jaantieba niba t tuonbiadi.
10 Ama u Tienu ŋalibalgo po n tie min tie yua dinne. Li
ŋalibalgo ki tua fam i. Li todi mɔno ke n sɔni ki cie bi kuli.
Mini kaa sɔni u Tienu ŋalibaligo yua ye yen'n yeni n sɔni li
tuonli.
11 Li ya tie mini li ya tie bani tin pua ya sawalo nne i mɔ
gɔ bo tuo ki gaa lani.
12 Bi ya muandi ki jesu yiedi bi tinkpiiba siigan nni, li ba
tieni ledi i buolun nni yin yedi ke yiedima ki ye tinkpiigun
nni bii ke kpienb ki yiedi ii?
13 bi tinkpiiba ya ki yiedi, lan wani jesu mɔ den ki yiedi,
14 Ke li ya tie ke jesu ki yiedi, ti jaandi ki pugidi bonli, ti
dandanli ke pia la caa naani bii lan pugidi yaali.
15 Lani ti tie faogu dam yaa u tienu nungan nni. Ke dugni
ti kpaandi kaana kuli ke u tienu yiedi jesu,
16 ama ko nan ki yiedo, ke ti la ke kpieba ki yiedi, ke bi
tinkpiiba ya ki yiedi, jesu mɔ ke fidi ki yiedi.
17 ke jesu ya ki yiedi, i dandanli kuli tie bo ninnana i, ke
sieni ki ye i biidin bii mi tudima nni,
18 Li gɔ waani ke yaaba n bo dugi Kirisi po o ki kpe yeni
wan bia fam i.
19 Li ya tie ke ti yenma ki tinga ne baba po i ke t dugi Kirisi
po. Lanwani t bonli n ŋanbi pia mi niñima ki cie yua kuli.
20 Kirisi fii bi tinkpiba siiga wani gɔ kpia fii bi tinkpiba
siiga nni.
21 Lanwani mi kuuma bo cua o nisaalo ya po i. Onisaalo
n gɔ cua yeni bi tinkpiba fiima.

22 bi niba kuli kpenli kelima ti tie Adam yabila i, ki bi kuli
guani ki la li miali ke dugni jesu po.
23 Bonli kuli pia li yognu, jesu gedi ke ba bobni kankaani,
ama o te ba guani, li te baa tie tianbi yogu i.
24 ya puoli ke juodima yogu ba cua. Li yogu ke Kirisi ba
taa li bali ki ŋmiani o báa u Tienu. Ki sua paadi bi batieba
kuli bi yikodanba kuli yeni yaali n pia u paaalu kuli.
25 Li tie taladi ke wan ŋmaa yeni o taana ki biani yaaba
tie o yibala kuli.
26 O yibalo yua ke o baa juodi ki gbeni o maama tie mi
kuuma.
27 Kelimaa o ŋmaa bi kuli yeni o taaana i. Ama lanwani
o teni ke Kirisi die li bonla kuli i. U Tienu wan ji k ye lan
kuli nni.
28 Ya yogu ke b baa yedi ke wani ji die bonli kuli, wani
yua tie u Tienu bijua mɔ ji baa taa o bá ki maadi ke yua
bo cedi ke die li kuli n yaa die'o ke u Tienu n ya tie bonli
kulikuli bonla kuli nni.
29 Ke yabi ke bani u tienu ki tie padipadla baa ye ledi? Ke
li ya tie yeni mɔni ke tinkpiiba ki yiedi, yabi nwuuli u tienu
ñunma wuuli bi le ya po i?
30 Ke tinb, be ya po i ke ti bigidi ti miana yogu kuli?
31 N kpiiba li tie mɔnmɔni ke n ye m kuuma nni daali kuli
ama laa tie ke n pia li pamancianli t diedo Kirisi kani i yaa
maama po
32 Li ya tie ke bi niba n nua a bona nanda baba i. Min
bo kɔni yeni t muayandi Efesi dogu nni n bo baa bàà be ya
ñuadi lienn. Bi kpienma yaa fii bimtinkpiba siiga nni. Tin
je ki gɔ ñu saala t baa kpe.
33 gɔ bàà li yantiali ki daa tie tuonbiadi. Ki jiini i yula, ke
t yenma n ya tiegi.
34 Tin daa tie tuonbiadi kelimaa b tɔba ki bani u Tienu.
Nmaadi ke fei n cuo'bi li po i.
35 o nulo baa t maadi bi tinkpiba baa fiiledi? B baa guani
ki cua yeni be ya gbananbuolu i.
36 Yinba b yanpiidanba ŋan buli yaala yaa kpe li kan fidi
pudi.
37 buli yaala yeni yaala baa pa ki do laa naani. Fini yua
buli dibinma bii bonli ba bonbinma baba;
38 u Tienu n yi ten'o wan bua ya gbananbuolu. Bonbuoli
kuli o yi ten'o ya gbanandi n dagidi yen'o.
39 i T gbanandi kuli ki táá. O nisaalo gbanandi ye t yandi
gbannandi ye, a bonyugida gbannandi ye ke jami gbannandi
ye.
40 po bona ye ke i tinga po mɔ ya bona ye. U yienu n ñiligi
maam yeni o ŋmaali n ñiligi maam, yeni a ŋmaaabila n

ñiligi maam laa táá táá.
41 ŋmaabiyenli ñiligima yeni ŋmaabitɔli ñiligima k gɔ ki
táá.
42 Li tie yeni bi kpienma fiima bi tinkpiba siiga nni. Yaali
ke b buli baa bedi ke yaali fii bi tinkpiba siiga nni kan bedi.
43 B buli 'ti ke t tadi ama t baa guani fii ki pia u fidu. B bul'o
m tadima nni ke o fii bi tinkpiba siiga nni yeni t yudandi.
44 B bul'o yeni o nisaalo gbannandi ke o fii bi tinkpiba
siiga nni yeni ya gbannandi n pia u Tienu fuoma miali. O
nisaalo gbannan ya ye. o ya gbannandi n pia u Tienu fuoma
miali.
45 Lani n cedi ke li diani ke: o nikpialo Adam tuo ya miala
n fo.
46 Ama yaali n pia u Tienu fuoma miali k tiebonkpiali kaa.
Laa tie tanpoli yua kaa bo kpia ama i tinga nni yua. Ke
tanpoli yua yuandi.
47 O nikpialo bo ki tinga yua ke o lielo tie tanpoli yua.
48 Ki tinga nni yua n tie maama i tinga yaaba mɔ tie yeni.
Tanpoli po yua n tie maama tanpoli yaaba mɔ tie yeni.
49 Nani tin ki tin nananali yeni t mɔ baa kubi ki tinga
nannangu i. T gɔ baa bàà tanpoli yua nannanli.
50 N kpiiba min maadi yaali tie ke t gbannandi yeni mi
sɔma kan fidi je u Tienu diema nni faali. Yaala n baa bedi
mɔ kan fidi je yaali kan fidi bedi faali.
51 Diidi mani n maadi li bondɔgidikaali: t kuli kan kpe
ama t kuli baa lebidi.
52 Li baa tie yenma i nani u nungbangu kabima yeni. li
naatuli piebima juoga.
53 kelimaa li naatuli ya piebi yaa yogu ya gbannandi bedi
n baa lebidi ya gbannandi k bedi. Yeni li ji baa tie nani u
Tienu maama n bo yedi maama yeni.
54 Ama yaala n bedi ya t tua yaala k bedi, ke ya gbannandi
n baa kpe mɔ lebidi ki tua yaala kan kpe; Lan yogunu ke
ya maama n diani baa tieni ki dudi. Ki paadi m kuuma ki
nal'o.
55 M kuuma a paalu ye le i? M kuuma a jatiagu ye le i?
56 M kuuma jatiagu tie t tuonbiadi ke t tuonbiadi fidu tie
yiko i
57 Ama ke t jaandi u Tienu yua ten'ti m paadima Yesu Kirisi
kani.
58 Lanwani n naataanbuadiba, ya se mani kaanyendi ki
daa lengidi ki ya tuuni t diedo tuona ke li caa liiga daali
kuli. ki ya bani ke t tuona kan bia fam i.

Diangbenga 16

1 Yaali n tie bi niŋanma taanlin, i mɔ yi jiini, nani min

den cabi Galasi jaandidieli yabi maama yeni.
2 I siigan nni, yua kuli laadi kuli o da cincinli daali, n bili
o palu n dagidi maama, ya paabu ko cuo ko ba teni, ke sua
ke ti pundi.
3 N ya ye yeni, n ba diani ya tila ba gedi Jerusalem ke
waani i maba, ya niba ke lugdiba,
4 li buali ke min gedi min mɔno, n ba cuoni li cenli.
5 N ba togini i kani li ya tu k n pendi Maseduani,
6 li ba fidi min tieni yeni dana lie k pundi yeni o fawaogu
yogunu, ke fidi ke yin cian nni min caa naan.
7 Mɔla wani, n ji k bua min ya paa o sanu po ka ke fuondi,
ama min tieni yeni dana lie u tienu ya cabi.
8 Yeni lan ya kuli n ba ye Efes ke pundi pantekood.
9 Kelima o ganciangu luodi n po ke n b kua faala, ke
yibalnba yabi.
10 Timote baadi, ŋaogu mani ke wan yali oba, kelima o
suani yeni min u tienu maama sanu nni.
11 Oba n mabnd'o, cianma yeni o laafiaa ke wan pundi,
kelima n gu n ninjab boncianli.
12 Yal n nua n ninja Apolos po, n paani o pali ke wan fidi
ke pundi yeni o ninjab i kani, o den ke bobni ke ba cua i
kani mɔlane.
13 Ya kubi mani i dandanli ke li paa. Ya tie mani jabi, ke
paandi i pala.
14 Yin suani yaali kuli, sɔ mani yeni mi buanma.
15 N ninjabi, n gɔa pugidi ke maadi, i bani ke Sitefan
diegun yabi n tie tindanba Akayi dogun ke tuadi li ŋaniali
u tienu maama muandu nnii,
16 Ya pia mani li cɔln bi po yeni ya niba tugi bi ba ki cabi
u tienu maama muandu po.
17 N pali mangi yeni Sitefan n ye ti siigan nni, ke mangi
Fortinati po, ke mangi Akayikis po, bi mia sugli ke i kuli ke
pedi,
18 Kelima bi sɔngi mini yeni i kuli ya pala, tiadi ke tieni
mani li danba balgi.
19 Asi jaandidied fuondi, Akilas yeni Pisil, yeni ya jaandi-
diena n ye bi dogun kuli tieni i fuondi ti yonbidaano sanu
nni.
20 N ninjab kuli tieni i fuondi, fuondi mani i lieba kuli u
tienu ñɔsumanli po.
21 Min Pɔl, min mɔno n da'i li tili ne.
22 Nilo ya yedi ke k bua u tienu, yubonli li daano po. Ti
diedo ba guani.
23 Ti yudaano jesu yediŋanma n ya ye yen'i.
24 M buama ti yonbidaano jesu n sedi ke guudi. Ami.

Korenta yaaba tilieli

1 Min Pɔli U Tienu buama po i ke n tua Jesu tondi o min
yeni ti ninjua Timote n dangi yaa tili ne. Ti fuondi i Korinti
jaandieli nni yaaba kuli yeni yaaba n ye Lakayi diema nni
kuli.
2 Ti Baa yeni ti yonmidaano Jesu Krisiti yanduama n yaa
ye yeni i ke gɔ yadi i po o ŋalbaligi o.
3 Ke U Tienu yeli n baa ti kpiagidi wan yua tie ti
yonmidaano Jesu Krisiti Tienu ke gɔ tie u Baa. Wan yua
n jie bi niba ninbaagu ke gua paagidi bi niba pala bonlikuli
nni.
4 O paagidi ti pala yaa yogunu ke ti ye fala nni, ke ti mɔ n
yaa paagidi yaaba n ye fala nni yaa pala.
5 Nani tin laadi fala boncianla Krisiti po yeni i, yeni mɔ i
ke ti laadi li papaali ki dungini o po.
6 Bi baa cangini ti ke dugini a papaali yeni a ŋalbaliga po,
lanwani, ti yaa tie papadanba ti tɔgini a papaali yia n suani
yeni ti yaa yogunu kaa laadi fala yeni ti.
7 Ti dugi i po boncianla kelima i taani ki la fala yeni ti.
Yeni ke i baa taani ki laa li papaali mɔ yeni ti.
8 N buakaaba, ti kan wuoni yaa fala ke ti den laa Asi nni.
Li fala den cie ti paalu mɔ ki ti den ki pia malima yeni laafia.
9 Ti den nua nani ti kuuma pundi yeni, ti den ki tie ke tin
yaa du ti po kaa, ama U Tienu po, yua yiedi bi tinkpiba.
10 wani n den guu ti li fala nni, wani n gɔ baa guu ti yaala
n bu cua ti kuli. I mɔni po, ti daani ke u baa li ñangi ti yeni.
11 ya todi ti mani yeni i jaandi. Lanwani niba boncianla
jaandi baa cedi tin la ŋalbaliga yaala n baa cedi ki boncianla
n tieni U Tienu baliga ti po.
12 Mɔla, yaala n tie ti pamanli tie ti yanjagili sieda ke ti den
pia. I mɔni po, ti yaa pagi yeni ti ŋandi yeni mi yanfuonma
ñani U Tienu kani, ama li yanfuonma ki ñani nilo kani kaa,
U Tienu ŋalbaliga po i.
13 Ti daa a tila ne ke yin cogi ki gbadi li niima nni, n pali
paa i po.
14 yeni yin cengi ke ti yonmidaano daali pali baa yaa mani
ti po ke ti mɔ ya pala mani i po.
15 kelima n pali mani i po, lani ke n bua cindi ki cuai kani
ki yin gaa ŋalibaliga taalima lie.
16 N baa tɔgini i kani yo ki fidi gadi Maseduani ki gɔ guani
i kani ke ti kuli n gadi Sude.

17 Min den jagi li cenli po yeni, n den ki ŋanbi ki cuo
yaaa? Bii i maali ke n den kubi n yuli po maalima yaa, ki
pia malima lie ke n baa yie ke gɔ tuo yenma?
18 U Tienu n tie o mamɔnmaadoki bani ke tin maadi yaala
ki tie yaaba baa tuo lanyaaka yaaba n kan tuo kaa.
19 kelima U Tienu biga Jesu Krisiti yua ke den maadi o po,
Silivin, Timote yeni mini wani ki tie yua n yie lani yaa kaa
yua n tuo.
20 U Tienu yaa puoni kuli tie mini, li po ti bo yi gaa Ameni
ki duani o yeli.
21 U Tienu n lugidi tinba yeni yimba Krisiti nni ke tin
ŋanbi ki yaa kubi ke li paa.
22 U ŋagini ti po, ke baa kuani ti o tagima yogu baa.
23 N tugi U Tienu ke o tie n sieda ki dugini yaala yapo ke
n den ki bua ke ngadi Krinti, den tie kemin fagini yeni.
24 Li ki tie ke ti den bua bigini ki bandi dandanli n se
naani ka, ama ti kuli n sɔni yeni li pamanli kilima i cegi li
dandanli nni.

Diangbenga 2

1 N bo jagi ki cuo ke n kan guani i kani yeni li pabiidili.
2 N yaa biidi yi pala ŋma baa fidi mangi n pali, li tie yinba
yaaba ke n biidi yi pala yeni.
3 N diani n yeni ke lan fidi n yaa cua yi kani, yinba yaaba
n bo baa mangi yi pala n daa biidi n daa biidi n pali, n dugi
yi kuli nni ke n pamanli tie yi mɔ ya pamanli.
4 Kelima min bo diani yaa yogunu, n pali bo biidi
boncianla, ki gɔ bandi. N bo ye yeni t ninsiidi mɔ ke laa
tie ke nbua min biidi yi pala kaa ama ke yi bandi min pia
yi po ya buaciama.
5 nilo ba ya bo cua yeni li pabiidili, laa tie ke o biidi min
baba ya pali kaa. Ama o biidi yi kuli ya pala yo ke min daa
madi ke i siiga nni nitianba ki maadi ki pendi.
6 Bi niba boncianli ya fuuni li daano li dagidi.
7 Li ya pendi yi di sugili o po ki paani o pali ke opali n daa
biidi ki pendi.
8 Lanwani u Tienu baa puni yi o ŋanbili ke bonli kuli nni
yi ya tundi a tuadiŋanciama nni yeni m buama.
9 N diani yi ki bua min bigini ki bandi yi ya pia m tuoma
bonli kuli nni.
10 Yi ya báá sugili nilo po n mɔ baa bàà sugili o po.
11 Lani n baa cedi sitaani n da ti fidi ti kelima ti bani o
sani.
12 Baa o Diedo n bo luodi n po u sanu min bo pundi Troasi
dogu nni ke baa waani u Tienu laabaaliŋanmo,

13 Nbo k pia m yanduama kelima mii bo la n kpiilo Titi.
Lani yaa po n ŋaa Trasi yaaba ki lebidi Maseduani.
14 Ama ti ya tiendi u Tienu baligi, wani yua cedi ke ti paadi
u yogu kuli Kilisi nni. Ki cedi ke ti yadi kaan kuli o banma
nulumanmu.
15 Kelima ti tie u Tienu po Kilisi nuulimanu. Yaaba n tindi
yeni yaaba nye m bodima sanu nni.
16 Ya niba n ye m bodima sanu nni, laa nuuli wani tie m
kuuma nuulu i ki cuoni yeni m kuuma. Yaaba n baa tindi
mɔ li nuulu tie li miali nuulu i ki cuoni yeni li miali bi po
ŋmaa dagidi yeni laa bona?
17 Tii tie nani yaaba n kuadi u Tienu maama yeni ke li
kuadi ba t ñuadi kaa. Ama tinba ti maadi u Tienu maama
yeni li papienli nani wan sɔni ti ke tin yaa maadi maama
kilisi nni

Diangbenga 3

1 Yi go bua yi guan nni ke kua ya yema nni ki yinba moan
lo n ba die yi yuuli? yigo pia mi buama yeni ya tili nba wani
yi baa kuni maama n cua yi kani?
2 yinba, yinba n tie ti ya tili yaali n dianni ti pali nni. Ke
cabi bi niba kuli n cooji li ki go ya bani li.
3 Ke ŋan wani ki a tie kilisit tili, yaali n ñani ti kani, yaali ki
dia nni yeni tidianni ñi moanma ka ama yeni o tienu fuama
yua, ki laa tie a tanpaba po ka, ama bi niba ya palanni.
4 Lani n teni ki ti pia li papaali o tienu nni ke duginni
kilisiti po.
5 ba ki ti tie ya danba n pia o paalu ki ba guudi ya banla
n ñan tiya kani, ti bama kuli na o tienu kani.
6 mani pagiti ki ti tie ya tuosoanba n tunni o ŋantaadi
paano ya ni nni, ki laa tie ti banma ka, ama yeni otienu
fuoma yua, kilima mi banma biandi o nilo, ama o fuoma
yua coubi li miali.
7 Moanla li ya tie ya tuoli n den tunni yeni ya. Tili n
den diani a tanpaba po ki yegi yeni mi kuma den cuanni ti
kpiagidi yali ki Isalele yaaba kan fidi ki diidi mousa nunga,
kilima o tienu kpiagidi den gbie o nunga ya kpiagidi n den
pia mi pendima.
8 o tienu fuoma yua n tunni ya tunni ya tuoli kan ba ya
kpiagidi n cie yen nni?
9 Ya tuoli ki bi ba fidi ki bu cuoŋa ya cuani ti kpiagidi, ya
tuoli n gi ki pia buudi ya kpiagidi ba yabi!
10 yen lan kuli, ya kpiagidi n den tieni yema po ki tie
kpiagidi, kilima laa kpiagidi pendi.

11 Mi n maadi yaala n pia n pendi ma ya dgidi yeni ti
kpiagidi yaala gi ki pia pendima maan ka ye ali yali yogu n
tu yogu !
12 Ti pia la papali, ki ti yali tiba,
13 laa tie musa, n den yi ta licabili ki pini o nunga, ki Isalele
yaaba buolu kan fidi ki yaadi tuogo yeni binunga yeni wan
gbie yeniya kpiagidi n ba pendi.
14 Ama bi yantiali ye ti juandi nni, hali din nne juandi baa
ye bi ya cogi atikpela la bi po, kilima kilisiti nni bebe kiliba
na.
15 ama, ba dinne, biya cogi mousa, li yantiali n piigi bi
palaa.
16 Ama, ya danno n ta o yuli ki puni o tiyondano, laa
(cabili) yantiali ba ña.
17 Tiyondano tie fuoŋama n ye nanni, li dano tie yua yali
o ba.
18 Ti kuli, ya nunga la ki bandi o tienu kpiagidi, ki libidi
toangu pui ti tua nani wani ki ba ya kpiagidi n ñani o ya
kani nani tiyondano, wani yua n tie fuoŋama.

Diangbenga 4

1 Yenii, tinga li tuol, nan wan gbad tipo miniñuma tindatie
ya nub wad tipala.
2 Toma, tiŋa ya soani n tie fie yeni ŋasili kul.
3 Ama tilaabal ŋamo ya wo, liwo yaaba bu bia ya po i.
4 Yeyapo, Liŋaduli tienu juani yaaba ke daani. Yeni bi kan
fid k la o tienu laabal yeyema, o kristi yal lan tie o tienu nan
nant.
5 Tisongidi ti maama ka, ama Jesu christi yaa n tie ti
yomdaano, tinb o tuo sonla yaaba n tie Jesu bukaaba.
6 O tienu biba n maad: “Ke mi yeyema n yed liboaboali,
“yen miyed tipala, mi yeyema n teni o tienu tikpiagidi, Jesu
nugani.
7 Ama tipia ya faal yen oyoagu ya cualine, klma o palu kul
tie o tienu ya yaalela tie tiyaka.
8 Ama bimadt: bobuolu kul ya po. Ama ti yam ŋmad,
Ama ti yam k yaad. Tinaan luo tidugidi o tienu po.
9 Bimadti ama o tienu naŋati, bi puati ama o tienu naŋa
k bi kpati.
10 Ti kubi dalkul tikum Jesu yelini, ki lan fid Jesu mial n
yed tigbanand.
11 Tinb yab da pialimial, titogidi dal kul m kum ke lan fid
Jesu mial yed tingbanand kul.
12 Lan mimoni yapo, m kum soani li tuoli tigbanandi ni,
ama ke li mial soani li tuoli i ya gbanandi ni

13 Ama mani lan diani ke tukul pia dandanli yeni o fuom
yua yema. N daani, lani n ced k n maadi'i ma daani, lanin
ced ki mo maadi yema.
14 Ti bani ke yua yied tiyomdaano Jesu bu yied timo, ki
tugi tinba yeni yiba kul ki ged yenti o nituali.
15 Ki lan fid libolikuli n tua i buama, nani o ŋabli n yiad
k mani nul kulyapo yeni'i, ki o ŋabli tuona moa pudi k
kpiagidi o yel.
16 Yen tibu kan wad tipala. Batiya kpe, ti nano baali pande
dal n tu dal.
17 Tin ye yayuogune, fala yua ye tipo tie wamu ne, ke
bobidi ya kpiagidi n waagidiki goaki pia bigima.
18 Tin da noa ti nuoa yaali ka, ama tin ya noa tin ke noa
yaali yabona n pia minoalima kan wagi, ya bona n ke pia
noalima wagidibocienla.

Diangbenga 5

1 Ti bani ke ti gbannandi. yaali tie nani tingani diegu
ne yaa bedii, ti baa pia tanpoli po yaa dieli, Lani n tie mi
tagima. Lanya d'Iéna nifosaalo nuu kaa maa. Ama li tie yaa
dieli n baa se li bina yeni bina i.
2 Tin daa ye ti gbannandi yeni, ti daa duni, ki suni ke Tin
laa tanpoli po yaa liadili. Mani n tie mi tagima,
3 Tin baa lia yeni di ji kaa paa niyanli.
4 Li tie mɔmɔni tin laa ti gbannandi yaa gbɔngu ne, ti duni
ki tugi, laa tie ke ti bua tin laandi kaa, ama ti bua tin lebidi
ti tiadi, ke li miali yaali n gaa mi kuuma yali.
5 Yua n tieni lanbona kuli n tie U Tienu, wan yua n teni ti
U Tienu kuŋanma ke li tien nani i puoni yeni.
6 Yeni lankuli, tin yaa bani ke tin daa ye yeni ti gbannandi
yaala n ne, ti fagi yeni U Tienu.
7 kelima tii cuoni yeni tin nua yaala kaa ama ti cuoni yeni
ti dugidugidi.
8 kelima ti kuli ke li bo bualii, ke tin fagidi yeni ti
gbannandi i, ki fidi ki nagini U Tienu.
9 Lanwani i, tin tugi lan tua tin beli yaala, tin ye ti
gbannandi yaa, bii kaantiani, tin mɔndi ke yaa ŋani o nunga
nni.
10 kelima ti kuli ne baa pundi Jesu yua baa bu bi niba kani,
lan yogunu ke yuakuli baa gaa wan daa bo pia i miani ki
sɔni yaala, bonŋanli yoo bii bonbiigu i.
11 Tin jie O Diedo yeni, ti cegli yuakuli wan yaa bani ke U
Tienu bani tin tie yaala kuli.

12 Tin daa tugi ti ba ki cabi, ama ti bo bua i pala n yaa
mani ti po i. Ama ti pia tin baa ŋmiani yaala yaa baa n
wangi bi baa ke a bani bonli yeni i.
13 Bi yaa yedi ke tii pia yama a, U Tienu yaali, ama bi yaa
yin ti yandanma mɔ, li tie yaa buama i.
14-15 kelima Jesu buama tie mabili ti po, ki dugini, ti bani,
ke lanwani, tie mɔni i o niyendo kpe yuakuli po, lan wani,
yuakuli kpe o ke Jesu kpe yuakuli po, lanwani, yaaba n fuo
ki fuo bi baa po kaa, ama yua n ba kpe ki yiedi po i.
16 Lanpo cedi ke tii bu buudi, yeni o nifosaalo malima kaa
nani tin bo ki bani ki maali laa maalibiigu Jesu po yeni.
17 Yeni lankuli, nilo yaa gaa Krisiti, o ji tie nipaano i, o
bonkpela kuli bodi o, yaala n sieni kuli ji tie bonpaanli.
18 Lankuli ñani U Tienu yua tɔgini Jesu kani guani ki
mangi yeni ti ki ji teni ti li guamangili tuonli.
19 kelima U Tienu bo ye Krisiti nni, ki guani ki mangi
yeni u ŋandungu ki ji ki tiani biidi po, ki guani tugi mi
guantaanma maama tuonli ki bili ti.
20 Yeni, tim ji tie Jesu sieda nba i nani U Tienu ji togidi ti
yaa kani ki gua ki yi bi niba. Ti miadi sugli Jesu yaa buanma
po o «yin guani ki mangi yeni U Tienu.»
21 O tugi Krisiti ke o kpandi saliga ti biidi po. Wan yua
den ki ban ki biidi liba, u cedi ke o kpandi biidi daano tinma
yapo o, ke tin ji kpandi, U Tienu mɔnkundanma.

Diangbenga 6

1 Tin taani ki suani yeni, ti miadi U Tienu, ke yin daa ŋaa
yin gaa yaa ŋalibagi a yeni, n tua fanma kaa.
2 kelima o yedi: «Mi yaama yogunu n ŋmagidi ki nɔnli a
nunga nni, ke o faabu daali, n den todi a.» Diidi mi yaama
yogunu n ne, Dinne n tie u faabu daali.
3 Ti bo ki bua tin tua tantuudili ipo, ke ban daa ti maadi
ti mabiidi i, ti tuonli ne po.
4 Ama ti waani yuakuli kani, ke i tie U Tienu
tuonsɔnmɔnbi i, li juuli nni, li mabili nni, ku pawadigu nni,
ti puadi nni,
5 dansaligi nni, li ŋmadili nni, a tuonpaala nni, ke kan
guani ki guo, mi koma nni,
6 ti ŋandi nni, li banma nni, ke mani yeni bi niba yen U
Tienu fuoŋanma nni yeni mi nataanbuama nni,
7 i mɔmɔni nni, U Tienu paalu nni, ki kubi ti mɔnkundi
jakɔntiadi ti nugi nni.
8 Ti suani ti panpagidi nni, yeni i fe nni, ke bi maadi ti po
ti maabiidi i, ke bi tɔba mɔ pagi ti i, ke bi sugi ti ke ti tie
faaɔgi danma, ama ke tinma n maadi i mɔmɔni.

9 Ti suani nani nilo ki bani ti yeni ke bi niba nan ŋanma
ki bani ti, nani bonkpiena yeni i, ke ti nan pia i miani, nani
bi ŋmali ti tubili ti tuonli po yeni i, ama ke naa kpaa ti.
10 Ti suani nani ti pala wadi yedi yeni i, ke ti nan ye li
pamanli nni, nani talgi nba yeni i, ke ti nan todi bonciala
ke bi tua piada, nani tii pia li baa yeni i, ama ke ti nan pia
bonli kuli.
11 N kpiiba Korinti yaaba, ti maadi i i mɔmɔni kuli ki gbeni
o, ke ti go luodi ti pala kuli ki teni o.
12 Ti ki wuoni bonli ti pala nni, ama yinma n kubi mi
maama ki wuodi i pala nni.
13 N maadi yeni nani mu binmu yeni, yin yaa pia ti po, tin
pia i po yaa maalima.
14 Daa yegidi mani yeni yaaba n ki bani U Tienu kelima
be yaa taanli n ye i mɔmɔni yeni mi faama siiga nni? Be
yaa taanli n ye mi yenyenma nni yeni li bonbonli nni?
15 Be yaa taanli n ye Jesu yeni Sataani siiga nni?
16 Be yaa taanli n ye yua n jaandi yeni yua n ki jaandi siiga
nni? Be yaa taanli n ye li jaandieli nni yeni li tingbandieli
siiga nni, kelima tinba n tie U Tienu yua fuo yaa jaandieli
nni nani U Tienu n yedi maama: «N baa ye bi siiga nni, n
baa tie bi tienu ke bi tie n niba»
17 Lani n cedi: «ke ṅ yedi: «ña mani bi siiga nni ki ŋanbi
i baa, O Diedo ṅ yedi, ke gɔ da sii jɔngidi bonli, ke n baa gaa
i.
18 N baa tie i po baa ke i tie n jawaaba yeni n jafanba.

DIANGBENGA LELE

1 N buakaaba nani u ñɔnianu n tie t yaala yeni, Tin ŋuudi
t ba ki ñani t jɔgidi t gbanandi yeni t yantiali nni; ki ya
tiendi ania ki caa liigaki pundi li bianu u Tienu fangili nni.
2 Kpaani mani u kaanu t pala nni. Tii biidi oba kuli po.
Tii guli oba tii dini oba kuli bonli ba.
3 Min maadi yeni mii bua jaligi kaa; ama nani min bo kpia
yedi maama yeni. Yi ye t pala nni tin ye yeni t kpe kuli.
4 N dugi yi po ke n pali gɔ mani i po boncianla. yeni ti ye
ya fala nni kuli n ye yeni li pamanli.
5 Hali tin pundi Masedoini tii bàà fuoma. T bo la fala
buolu kuli ke cancanli po bi niba kɔni ye ti
6 Ama uTienu yua paandi m ninñidanba pala yeni n bo
cedi ke Tiit pundi ki paani ti pala.
7 O cuama baba kaa bo mangi ti pala. Wan bo waani k e
yinba ba mɔno n bo paani o pali maama n gɔ bo paani ti
pala. O bo maadi: n bua k i guani la'i yeni t ninsiidi ke i
pala kɔni n po.

8 N bani ke min bo diani yi ya tili bo biidi i pala. Ama mii
mua n yaa bo dian'li.
9 N pali mani mola. Laa mani n pali ke n biidi i pala kaa.
Ama kelima i pabiidili bo teni ki lebidi yi yama. Kelima i
pabiidili yeni bo tie uTienu n bua ya pabiidili buolu i.
10 Kelima li pabiidili cuoni yeni m yanlebidima ki kpendi
yeni m tindima ki kan mua lipo. Ama ŋanduna ya pabiidili
baa cua yeni m kuuma.
11 Diidi mani laa pabiidili u Tienu n bua yaali ya buolu n
yeni n cua yeni yaali ne. Li tigi yi ke yi mɔndi. Li go cie yeni
kelima li teni ke yi mia sugili. Yi pala mo biidi li po. Li go
teni ke t jiwaandi cuo yi. ki teni ki yi go bua ke yi la nni. Ki
teni ke yi bàà li yankuali. Ki tundi i tagili daano yeni tundi
fala. Bonla kuli nni yi waani ke yi pia tagili baa kuli.
12 Ba yeni min bo diani li tili. Min bo diani li tili yua laa
bo tie yua bo biidi po kaa. Laa go bo tie yua ke bi go biid'o
kaa. N bo bua ke i siiga nni yua kuli la u Tieni nunga yi
puni yi yula maama ti po.
13 Lani n cedi ke ti paagi. Laa tie li paagi ti baba kaa.
Ama ti pala go bo mangi kelima ti la Tiit ya pamanli kelima
yi kuli n bo diani o yama maama
14 Baa n ya pagi n yuli waamu yi po Tita kani mii la i
fe li po kelima li dɔgidi ki mini bo pagi o kani maama tie
mɔnmɔni nani ti bo yi maadi ya maama kuli n tie mɔnmɔni
maama.
15 O ya tiadi yi kuli n bo gaa u cangu yeni li fangili yeni i
jiejie maam ki jegili yeni; o buama yi po yi ŋanbi pugini.
16 N pali mani kelima n baa fidi ki dugi yi po bonli kuli
nni.

Diangbenga 8

1 N buakaaba, ti bua yin bandi, U Tienu n suani maama
Maseduani jaandieli nni ki tɔgini u ŋalbaliga po i.
2 Yeni yaa fala n den baa kuli, bi gua li ye li pamanciali nni.
Yeni bi taladima kuli, bi den tieni ti bulcindi hali boncianla.
3 kelima n tie sieda, bi bulcintuona kuli den tie yan-
buanma.
4 Bi den buali ti ke tin cabiba ke bi mɔn kua bi niŋanma
nni.
5 Li den tie yaalidigu kelima bi daa den cindi ki taa laa
bilaa ki cabi U Tienu yo, ke U Tienu buama nni ke ti yuandi
ki tugi bi baa ki cabi ti mɔ.
6 Li po n cedi ki ti den daani Titi, ki wan yua den cindi ki
suan yeniba n guani ki juodi o tuoli yeni ti bulcindi.
7 Yin pia yaali kuli n tie yaa ŋalimani cianla i n ki pia li
dandanli, ki bani U Tienu maama, ki bani i mɔni, ki suani li

tuonli yeni pakɔnli ki bua ti. Mɔndi mani ki waani i bulcindi yeni li papienli.

8 Li ki tie mabili kaa ki yin tieniyeni i lieba n deni sɔni yeni li pakɔnli, n bua diidi ki laa U buama tie yeni li papienli?

9 Ama i bani yonmidaano Jesu Krisiti ŋalibaliga, o den tie ŋalimani daano, ki tua taligi ti yaa po ke lan fidi o taladima n tua o piama.

10 Min maali yaala i po n ne: N ban ke lan n dagidi ipo, ki dugini yin cili hali jelo ki suani ti tuonli, lan baa baa ke o mɔni, yimba n jagi i yanma n ni ki cuo ki sɔni li tuonli.

11 Mɔla mɔndi mani ki juodi li tuonli. I pala n da kɔni ke i jagi ki cuo yinba sɔnimaama yeni ki kan fidi yeni, sɔni mani yin paani yaala.

12 Ke dugni nilo yaa puni paabu yeni li papienli U Tienu bi tuoli paabu, o nua u daani n pia yaali, o ki nua wan ki pia yaala kaa.

13 Li ki tie ke tin yin kpegdi tin pia yaala ki teni ti lieba ka, ki guani ki yacagini. Li buali ke ti kuli n yaa dɔ i.

14 I yaa pia, yin bɔgidi ki todi yaaba n ki pia. Li yaa pɔdi yaa daali, ban mɔndi ti todi i yeni i bi laa ke li ŋani.

15 Nani lan diani U Tienu tili nni; «yua n bo wuadi ke li yaabi bo ki dii sieni, yua n bo wodi ke li waa mɔ bo ki dini ke li pɔdi o.»

16 U Tienu n gaa balga yeni wan cedi ke Tite pali kɔni i po nani ti mɔ yaa pali n kɔni i po maama yeni.

17 Ti den sɔni o i kani ke o den tuo ki gadi. Li den sua ke o pali kɔni li gadima po yo ke o den tieni toni ki gadi.

18 O den yegi yeni o nataano yua ke ti jaandiedi kuli den bani o li mamɔnli po.

19 Lani baba ka, ti jaandiedi nni yaaba kuli den taani ki lugidi o ke wan ciani ti ke ti gadi yeni u paabu yua ke ti gaani. U Tienu mɔno yaa yudaandipo i yeni ti mo yaa baanma po i ke ti suani li tuona ki todi lieba.

20 Ban teni ti ya paabu ne tie ligigbengi, ti ki bua jaligi baa n ti baa li lig po.

21 Ti kpaani tin tieni yaala n ŋani, U Tienu nunga nni baba ka, ama bi niba nunga nni mɔ.

22 Bani yeni tinba ki pugini ti kpilo ba ke o gbadi a maama ki bia suani li tuoŋanli i dandanli yapo.

23 Tite wan tie o yegini o ki suani ki todi, Ti nataano yaaba n yegi yeni o wan tie U Tienu tonda i. Bi suani ke ban duoni Krisiti yeli.

24 Li wangi ki li bua yeni i mɔni Krisiti yaaba n la ki bandi ke ti pia i mɔni yeni tin yaa pagi bi nunga nni.

DIANGBENGA YIAN

1 Min nua ke li tie n po taladi min diani yi yaala n tie bi
nigagidiŋanba todi li po.
2 Kelima n bani yi yanbuama, ke pagi n baa li po
Maseduani yaaba kani. N waani ba ke Akayi diema yaaba
bobini bi todima hali ya binli n pendi ke yi pakɔnli n paagi
bi niba bonciali pala ke bi mɔ ji bua ban todi.
3 N sɔni ti kpiiba yi kani, kelima mii bua min pagi maam
lan tua fam fam. N bua ke yi bobini gbeni nani min yedi
maama.
4 Lani yaa kaa, li baa pia t po i fe ke gɔ pia yi mɔ. Tin
bo dugi yi po maama ke min pundi ki yedi yen Maaseduani
yaaba ke yi bobini ki gbeni.
5 Lani yaa po n la ke li tie taladi ke min sɔni ti kpiiba yi
bo niani ke yi baa teni ba yaala, lan fidi yi bobini ki gbeni
yeni t bulcindi ki naa tie yeni nilo.
6 Yi bandi ke yua buli waamu baa yedi waamu. Yua buli
ke li yabi baa yendi ke li yabi.
7 Yua kuli n teni wan jagi ki cuo maama o pali nni, ke daa
teni yeni pabiidili. Lan ya naani ke bi niin'o yeni kelima u
Tienu bua yua teni yeni li pamanli.
8 U Tienu baa cedi o ŋanbili n ya wuligi yi po bona kuli
nni ke yogu kuli yi ya pia ke li kandi ki fidi ki sɔni tuonŋanli
kuli.
9 Nani lan diani maama: O yadi o piama a luoda po kelima
o tegima ki pia juodima.
10 Kelima yua puni o kpaalo a bonbuola ki gɔ pun'o li
bonjekaali ba teni yi tɔginiyi yi tegima baa teni ibonbuoli
lan fidi ki buli ki pundi ke cua yenili bonluankaana yaala n
yabi.
11 O baa cedi yi yaa pia bonli kuli. Ke yi yaa tieni yeni t
bulcindi u yogu kuli ke bi niba n ya tiendiu Tienu balgi.
12 Kelima li todima ki todi bi nigagididanba baba kaa.
Ama li tie pamancianli yeni ya ŋanbili n yabi u Tienu po
kani.
13 Bi niba kuli ya pagi, i kpiagidi i Tienu yeni yi cɔlini o
laabaaŋanmo ki gɔ tieni yeni t bulcindi.
14 Bi pamancianli nni yi po, bi jaandi u Tienu ki mia'o yeni
m buama boncianla yi po kelima wan puni yi ya ŋanbicianli
po.
15 U Tienu n gaa balg ya paabu yabi ke kandi yaa po.

DIANGBENGA PIIGI

1 Min Pɔlo n tiadi yi Kirisi yumiindima po yeni o dingima
po. Min yi miini u yuli n ya ye i kani. Ama n pali yi paa yi
po n ya fagi yeni yi.

2 N mia yi ke ya yi cua yi kani yi daa yi tieni yaala n baa teni min ya pia i po ki mabili. N nua ke li baa fidi mabini nitianba yaaba nua ke ti tiendi yaala n siiga ne ŋua obinisaaliba n nua maama.
3 Baa ti tie nisaaliba. Tii bo tiendi u tɔbu nani bi nisaaliba n tie maama kaa.
4 kelima ti togidi ti yibala yeni ya tɔtiadi naa tie bi nisaaliba. Li tie ya tɔtiadi n pia u Tienu paalu i yua fidi buoni yibali -nba kaanpaali.
5 Tin guli ya maalima kuli tie yantiajapaadi kuli ki yie u Tienu bandima. ki go cuo ya ya yantiali ŋani kuli ki bua Kirisi.
6 T bobini ki baa cuo yiema yi tuoma ya dagidi canyiin ya yogunu.
7 Nuali mani canyiin yaala ye i nintuali nni. nilo ba ya nua ke o tie Kirisi yua, wan ya tiani ke tinba mo tie Kirisi yaaba nanawan mo tie Kirisi yua maama.
8 O diedo bo dini li bali ke min tod'i yi gedi liiga o sanŋɔdima nni laa tie ke min guli kaa. fe kaa pia mini li po.
9 Mii bua lan ya tie nani n bua jieni yeni n tila yeni.
10 Kelima bi tianba yedi: Polo tila mɔni paaa ki gɔ pia u paaciamu. Ama o ya ye ti siiga wani o tie tadimo ki gɔ k pia fuoma
11 yi ŋanbi bandi bonyenli tin ye fagima ki da a tila ki maadi maama ti ya cua i kani mo ti baa tieni yeni.
12 T kan tuo taa ti yula ki kpabi yeni yaaba pagi bi ba. Bi luo yama ki guani ya wangi bi ba ke ŋmaa cie ba. guani waani ban tie yaaba.
13 Tinba wani kan pagi ti yula yeni ya tuonli ke u Tienu bili 'ti. ama t baa paagi ti yula yeni wan puni ti ya sanu ke ti pundi yi ye naan kani.
14 Tii pagi ti ba Kelima tii pendi ti banlu kani Ama ti bo pundi i kani ke ti waani Yesu laabaanamo.
15 Tii pagi ti ba ki pendi ti banlu. tuontiana po. Ama t dugi ke i dandanli baa yabidi i tinga nni yua ke yi suani. ke li tinga n yabidi.
16 Ki fidi ti kpaandi u Tienu laabaalŋanmo ya diema n ye t liiga.
17 Ama yua jigini o yuli o jigini o diedo nni
18 Ama yua pagi o ba kaa baa fidi waani ke o dagidi yenli u Tienu n pagi yua n dagidi yeniti panpagidi.

Diangbenga 11

1 N miadi ke yin taa ki cabi nni, n gaadma po. Ama, i gbia n niima nni.

2 Kelima, N ponbi yeni yi. N pia mi ponponbiadma i po,
kelima, n cedi ke i tua jayendi baba ya cikpenga. N teni
o ñɔnianu, ke n ba taa yi, ki puni Kiristo, nani powandiali
yeni.
3 Ama, ke lan ba baa maama kuli, nani o waa ń taa bu
nunfanbu, ki bɔndi Efa yeni ii, i maalma ń da fagdi yeni i
buacianma Kiristo po.
4 Kelima, li ya tie ke nitiano cua ki waani yi Jesu tiano, ke
laa tie tin waani yi yua. Bii, li ya tie, ke i ga fuotɔma, ke maa
tie U Tienu Foŋanma. Lanyaaka, ke i ga laabaaŋantɔma, ke
maa tie yi den kpia ki ga yaama. I ba tuo ki ga lankuli
bonŋanla!
5 Kelima, N bani ke mini ka juodi, ki waa ki cie ban yi
yaaba tondcianba.
6 Ama, bayeni min ki bani maabanma, n ki luo banma
wani. Ln li baa maama kuli, yeni lan tie yaali kuli, ti cedi
ke i bandi likuli.
7 Min miini n yuli, ki jiini n nba, ke min duoni yi, ki waani
yi o laabaalŋamo yeni, n tieni biidi yo oo?
8 N fie jaandietɔdi ya piama i, ki bua todi yi.
9 Min de ye yeni yi, bonli ya den pɔdi nni, N naa den tie
i po tugli, n kpiiba yaaba ñani Maseduani n den todi nni.
Lan li baa maama kuli, N den cuo n yuli, kaa tua i po tugli,
ki go kan tua li mo.
10 Nani Kiristo mɔmɔni ń ye n niinni yeni, li ya tie ti
kpiagdi maama, bi ka muni nni Acihaya gaanma nni.
11 Be n tieni? Kelima mii bua yi ii? U Tienu bani.
12 Min tie yaali, N baa li tie yeni i, ke min piini ya sanu
ke bi taa, ki ba jalgi nni, ki na duoni bi yula, ke ban tuuni
yaali tie yenma yeni tinba ya tuona.
13 Kelima, ya niba ne tie tofaama tondba i, ya tuosɔnba n
pua mi tofaama. Bi lebdi bi yula ki tua Kiristo tondba.
14 Li ki pia yaalidgu, kelima Setaani mɔno yi kpandi mi
yenma maleki i.
15 Laa pia lidma ke o naacenba mo ń yi kpandi ya
naacenba n ŋua mi teginma. Bi juodma n ba waani bi tuona
mayuli.
16 N go maadi yi: Nilobakuli ń da maali ke mii pia yuli.
Lani n ya tie i maalma mo, yin nan ga nni nani min tie
maama, yeni, li ba duoni nni.
17 Min maadi ya dandanli maama, ke li tie nani japaadi
yeni, ki tie O Diedo ń bua yaali, N maadi nani yua ki pia
yuli yeni i.
18 Nani bi niba boncianli dongi bi yula ti gbannandi
buama po yeni, N mo ba duoni n yuli.

19 Kelima, i gaani mi yanluomaama, yinba yaaba n tie
yanfodanba!
20 I gaani yaaba n kuandi yi ti yonmdi nni maama, yaaba
n di yi jodi, yaaba n falgi yi, ki nundi yi, ki maali ke bi cie
yi, bii yaaba n pua yi i tanpabi.
21 N ba maadi yi ke li pia i fee yeni yin tadi ki tuo lankuli.
Ama, nilo ya duoni o yuli, N maadi nani gaado yeni, N mo
yi duoni n yuli i.
22 Bi tie Ebrewu yaaba bii? N mɔ tie wani i. Baa tie Israyeli
yaaba ka aa? Nmɔ tie wani i. Baa tie Abrahama yaabila ka
aa? N mɔko tie wani i.
23 Bi tie Kiristo tondiba i, bii? (N maadi nani n yuli nni
ŋmadi yeni i), mini n tie tondo, ki cie. N cie ba li tuonpaali
nni, N cie ba a kpaadidiena nni kuama, min ga ya puaciandi,
mi janjanma nni, N nuudi mi kuuma.
24 Juufinba kani, bi pua nni taalma mu i “Yenli ki ye yeni
lanbana piina”.
25 Bi pua nni yeni a finfiba taalma taa. Bi lugdi nni a tana
yenma. Taalma taa i, ke mi ñima den bua di nni. N tieni
yentunmunli yeni ñia mungu li biigli nni, mi ñincianma nni.
26 N tieni li sancenli boncianla, ke mi yema biagi n po i
kpeni po, ki baa a suuda janjanma nni, ki nuudi mi kuuma
yeni n dogu nni niba, ki nuudi mi kuuma yeni bi nilanba,
mi janjanma u dogciamu nni, ki la fala ku tinpiengu nni, mi
ñincianma po, ki nuudi mi kuuma yeni bi nannandi kpiiba.
27 N sɔni a tuonpaala, ki la falaciamo, u guanpiendu, ku
ñiagu, mi koma yeni u ñuñuunu cuo nni, n tieni dana, kaa
dini, ti waadi, u yogtianu ke n ye mubili.
28 Ti ya piani Lankuli, Bi ŋua nni yeni li nunmɔnli yeni
min pia ya yanyagdi ti jaandiedi po.
29 ŋma n tadi, ke mini ki tadi? Bi tulni ŋma i, ti biidi nni,
ke laa sia nni.
30 N ya ba duoni n yuli, N ba doni n yuli yeni yaali n wangi
n tadingu i.
31 O Diedo Jesu Tienu yeni o Báa yua n die ti kpiagdi hali
ya yugo n ki pia gbenma, bani ke mii pua tofaama!
32 Damasa po, O Badciamo Aretasi yogu, Gobna bo cedi ke
bi guudi Damaseni yaaba dogu i kaani kuli, ki lingi ke ban
cuo nni.
33 Ama, bi den kpieni nni ku baabuogu nni, ki loli u baabu,
ki biini li takobonli ki jiini nni u bilinciamu / guoncianli
tiipo, ke n ciadi bi nui nni.

DIANGBENGA PIIGA LIE

1 N baa fidi waani n ba ama laa n kaa bàà ñuadi li po. n
bua min ya maadi o diedo dɔgidima

2 N bani ja baa ne Kirisi nni li gedi piiga n bina na. O bo
doni tanpoli tuadima taa po. Mii bani o ya bo doni yeni o
gbannandi bii o bo kim doni yeli. Mii bani. U Tienu baba n
bani.
3 N bani li ja ke ye yeni ogbannandi baa o gɔ̀ yaa ye yeni
o gbannandi. Mii bani u Tienu baba n bani.
4 o bo doni ŋalijanli nni ki gbadi maama baa ke li pia 'o
u jiwaamu yeni wan maadi.
5 N baa fidi ki waani i yuli lan daano po. Ama ki daa
waani min ya yuli. li yaa tie mini ya tadima yaa kaa.
6 N yaa bua waani n bá li kaa tie min maadi bontianli ke
laa tie mɔni. ama n baa miini n yuli. ama n kan waani nba,
k nilo daa nua ki cie wan nua bii wan gbadi ke n tie yua.
7 Bii u dɔgudu ne n baa waani yali. Lani n baa cedi t
japaadi n daa kua nniin. Kelima setaani ba yeni yieno ba k
l maabi 'n. n kan fidi pua jaapaadi.
8 Taalm taa ke n mia o diedo ke wan fagini n yeni wani.
9 Ama ke o yedi: n ŋalibalgo dagidi ŋa kelima n paalu
suani ya yogu ke ŋaa pia tuama i. kelima n paaciamu suani
ya yogu ke tuama ki ye i. Lanwani min baa wangi n tadima
ki fidi kirisi paaciamu n ya ye n niinn.
10 N pali mani n tadima po. t sugidi kani, a maba nni. m
niñima nni Kirisi po. Kelima yaa yogu ke n tadi lan yogunu
i ke n paa.
11 N ji ki pia yama ki dugini i maba po kelima b tondikaaba
ciamo ki cie nni yeni min k tie puu.
12 Yaali n waangi ke n li tie tondikaa n siiga nni tie min
juuni sɔni li tuonli yeni u yaalidigu.
13 a jaandielama cie yi be yo. Lani yaa kaa n naa den k
tua tugili yi po. mia mani sugili n po lani ya biidi.
14 Diidi, n bobini ki gbeni ki bua cua ki fuodi yi taalima
bonmtaa po. N kan tua tugili yi po. Kilima n k kpaani yi yaa
buama kaa. yinba mɔno i. A bila kaa baa kpaani ki dingi b
danba ama mu binmu danba n baa kpaani ki siendi a bila
15 Li mani n po yeni min tieni li panli k gɔ baa tundi tiendi
yi naani po. N ya bua i ki pugidi yi mɔ kan ŋanbi ki ya bua'n
kaa.
16 Ama n k tie tugili yi po. Nani mi n tie nunfandaano
yeni n taa u nunfanbu ki cuo yi.
17 N taa nilo k baa t ñuadi yinba yaaba ke n sɔni yi.
18 N paani Tili pali ke wan gedi yi kani ki cedi sɔni nitiano
i kani. Titi bàà ti ñuadi yi poo oo? T kuli ki cuoni sanyendi
kaa? T ki tɔgini sanyendi.
19 Yi maali ke t bo bua ti waani ti yula ke ti tie nimɔnma
yoo oo u Kirisi u Tienu nintuali nni? tin maadi yaala kuli

tie ki yi suagi.
20 Kelima n jie ke m cuama min la yi ke yi tie nani min bo
bua maama. ke yi mɔ n la n ke i k tie nani yi bo bua maama.
N jie ki la a kɔnkɔna, i nangi, la pabienli, li nunponbiadili,
u tuatabigu N Tienu daa miini n yuli i kani.
21 n jie ke n ya cua n Tienu baa miini n i siiga nni, njie
ke n baa buudi kelima tianba po. Bani yaaba bo kpia tieni
t tuonbiadi ki lebidi bi yama ki ŋaa ban bo tiendi ya jɔgidi
yeni ya conconma yeni ya cancangidi kuli.

Diangbenga 13

1 N ji caa i kani mi taataama n yeni. Yaali n tie maama
kuli, kasiedinba bilie bii bitaa n ba togdi, man jia.
2 Min den cua mi taaliema, n den tuodi ki maadi yi, bá
dinne min ki ye i siiga, n go tuodi ki maadi ke yaaba n den
kpia ki tieni ti tuonbiidi yeni yaaba n sieni kuli ke n ya pundi
i kani, n kan teni yi nunmanga
3 Nani yin lingi kasiedi yaali n wangi ke Kiristu maadi
yeni ñɔbu, wani yua n ki tadi i nungu nni, ama ki pia u
paaciamu i siiga nni.
4 Kelima bi kpaa o li daapɔnpɔnli po ki dugni o tadungu
po, ama o fo, U Tienu paaciamu po; tinba mɔko tadi o niinni
ama ti baa ti fo o niinni U Tienu paaciamu po, ki tiendi bonli
kuli i siiga.
5 Kpaagi mani i bá i siiga nni, ki diidi i ye yeni ti dudugdi
i; bigni mani i bá ki diidi. I dá ki bandi ke Jesu Kiristu ye i
siiga nni? li ki kandi pɔdma bá ya pani yi.
6 Ama n maali ke i ba diidi ki sua ke pɔdma bá kuli ki pani
ti.
7 Ama ti jaadi U Tienu ke yin da tieni bonbiadli bá kuli. li
naa tie ke ban bigni ti ki pagi ti ka ama ke yin ya tie yaali n
tiegi lan waani nani pɔdi ye ti siiga.
8 Kelima ti naa pia paalu bá kuli ki ba dɔgni i mɔni; ti ya
paalu ye i mɔmɔni po i.
9 Ti pali mani boncianla ti tadungu po, ama ke i mo nan
paa; tin jaandi ki miadi yaali n tie ke i banma ń gedi liiga.
10 Lani ya po i ke n diani yi li tili ne, min ki ye yeni yi yeni,
ki ba waani yi lan ya bona kuli, n ya ti pundi i siiga nni ya
yogu, min da taa nunmɔnli yeni ya yikodi ke O Diedo puni
nni, ke min ya wangi yi a bona niima nni ki da biidi i po ka.
11 N naataani, yaali n sieni ke n ba maadi yi tie ke yin
ya ye li pamanli nni, i banma ń ya nuadi ki pugdi, yin ya
sɔngdi i lieba pala, yin ya pia yantiayenli, yin ya ye yeni mi
yanduanma, mi buama yeni mi yanduanma Tienu ń ya ye
yeni yi.

12 Lɔni mani i lieba, ki fuondi i bá yeni i fuondŋami.
13 Bi niŋanba kuli fuondi yi.
14 O Diedo Jesu Kiristu ŋanbli, U Tienu buama yeni U Tienu Foŋanma yanyenma ń ya ye yeni ikuli !

Galati

1 Mini pɔl o tando n diani li ti li yinba kilisto ni tana yab
n ye Galati po. Miien tua tona kelima bi nisa liba n sɔni n
ni ka, laatie OTienu denn yuogi ni tɔa wan sɔani n ni mo. N
den tua tona kelima Yesu Kristo lani Ba U Tienu, yua n den
fiini obi tin kpiba siga, n den sɔani n ni.
2 Mini yeni n kpiba ysu yaba, yaba n yen ne yeni n ni kuli,
taan ki fuon di yi. Ti Ba O Tienu yen ti yomdan Yesu Kristo
nya ŋanbidi yi.
3 Ti Ba O Tienu yen ti yomdan Yesu Kristo ñalibaligo yen
o yanduam a n ya ye i po.
4 Ŋmei cabi oba i ti biipo i ki fidi ŋaati ti bidi n ni O Tienu
Ti ba ya yan buama po i.
5 Ŋme nga ticiagidi a bina yen a bina! Ami
6 Li paki n ni yen yin jaligi gi lebidi ki ba ŋa O Tienu yua
n yini yi Kelima Kristo ŋanbili po ki ba ŋɔ di labaliŋan tɔ.
7 Mɔn mɔn ni labaliŋantɔ ki ye, n madih yeni kelima bi
nitiaba yagi yi yama, ki mɔondi ki ba lebidi ba labaliŋame
yuo n madi Kristo mama fuuli.
8 Ba tinba ti ya wangi yi ya la vaŋamo n ki ta yeni tin den
kpa wangi yi yua, ba maleegi ya mani tampali ki tie yeni,
yua n tieni yeni kuli, O Tienu n cuo o.
9 N go yedi, yi mɔala tin den kua yedi yi yala hali jagu
nulo ya wangi yi ya labaŋano n i taa yeni yin den cia ga
yua, O Tienu n cuo o.
10 Nani n mɔandih ke bi nisaliba kin bua bi bi nbua
OTienu ne? Nani n mɔadih ki bua kebi nisaliba pala nya
mani bi po ya? Yeni ka. Bi nisaliba pala nya bi mani n po,
n kan bi ya tie Kristo yonbo.
11 N kpiba yesu n ni, n kadi ki wane yi min den wani yi
ya labaliŋamo ki nani bi nisaliba kani ka.
12 Mi den gbadi o ni salo kani ka, o nisalo kaa den banyi
n ni o mama fuuli mo, Yesu Kristo n den dɔagidio n po.
13 Yi den gbadi min den yua jufinba jama ki tien di mama,
ke la yogunu n den wangi O Tienu ni tanli fala hali ke li bua,
ki mɔandi ki babalini li.
14 N den bandi jufinba jandi bangima ki go ŋuu ma ki cie
n buala yaba n ta yeni n ni sala boncianla, ki go cie ba yeni
min den pia li yan ku ali ki ŋua ti danbogida mama.
15 yen O Tienu den ŋanbi n po ki gandi n mi ki ga gidi n
ni lali ke n daa mali ki ga yini n ni o tuonli po.
16 O dn dogidi o bi joa, lan jidi min muand o maan yaab
ki ban O Tienu, li gogunu n de la gbamadi, mii la som.

17 Mii den gedi Jelusalem a ki lingi yaab n den kpa tie
Yesu tondi ba A ma n den gedi Arabi Li ya puoli n den guani
damas dogun.
18 Bina ta n den pendi, n den gedi Jelusalem ki ba bandi
sefa, n den sedi o kani pii ya n danu muu.
19 Li kani yesu tuadi ba siiga, ni den la tɔa, li ya tie ti
yomdan nijua ya ka.
20 Min diani yi po ya mama na, mi pua Faama, O Tienu
nuga n ni.
21 Li ya puab n den gd Syri yen Cilisi dogi.
22 Jude Klista yaaba den k bandn.
23 Bi den gba ki li maad bebe ki tua: yua n den manbidi ti
yen ji muand li dandanl maam yam ko den kpan wan bid.
24 Bi den kpiagidi O Tienu ki li tie n po.

Diangbenga 2

1 Piiga n bina puoli po, k n guani ki gedi Serusalem, min
yeni Barabas. Ti bo yugi Tit ki pugni ti po.
2 L bo tien n nani dangdi yeni, k n fii ki gedi k min maadi
ba li laabaa manli a buolfana po. li maama kuli den pia lan
ŋanbi ki nua yabi. Ki da te bundi ki ya siani fanma.
3 Ba n yegnu Tit mɔno, wani yua bo tie Grek yua, mɔno
bo ki tie niili ka yen wan kɔndi.
4 Li kuli ne ki dugni bi ŋalacidam yaabi kua ti taanli, ki
kpaani k tin da yali ti ba ti yudaano jesu klistu nni. K bua
tin gbali ti tuonli.
5 Ti nan ka ŋaa ba, ti baa deli ba kaana kuli nni. ti Diedo
kan cabi li danba ki ban fidi ki tieni bonli, hali ban tɔgni
naani kuli.
6 Ba yaabi n den tie yudam naa den beli bontianli, li
laabaamanli n pundi i kanio.
7 Ama, ban la k min den tie yua bi muandi o laabaamanli
a jela yen po.
8 Yua n den Pial a kɔnjikpela yudaano, wani nt ien min
mɔ a jela yaabi n k bani jesu ya yudaano.
9 Jesu yaaba siiga, yaaba n den tie nani i benjieli yeni,
Jaka, pieri yeni Jan, bani n den laa U tienu ń ŋanbi n po
maama bii bi den cuo mini yeni Barnabasa nijieni ki yogi
ki dɔgdi ke bi ta yeni ti. Bikuli den tuo ke mini barnabasa
bi ya tuni yeni bi nilanba siiga ke bi mo, Jufinba siiga.
10 Bi den mia ti gɔ ke tin yaa tiani bi tadladi danba po,
min den tienla.
11 Sefasi ṅ den pundi Antiosi min den ki tuo o po kelima
o naa den pia moni.

12 Wan den kpia ki cua, pieri den yi di yeni yaaba ṅ ki tie
sufinba. Ama bi niba n den pundi, o den sani ki ŋa yaaba
n ki tie sufinba kelima, o den jie i kɔnmu.
13 Sufinba siiga, bi tianba moko den cili ki ŋɔdi lani ya
tugmonbuolu ke Barnabasa moko den taani yeni ba lan ya
palieda nni.
14 Yaa yognu ke n den bandi ke baa jie ŋɔa li laabaamonli,
n den wani sefasi bi kuli nunga nni. “Fini yua tie sufi ke nan
ye nani bi yanbondama yeni, a baa tieni ledi ki niini ba ban
yaa ye nani sufinba yeniʔ”
15 Tinma yaaba mali sufinba ti ki tie “yaaba n yie O
Yudaano”.
16 Ti bani ke li baakuli kan fidi ki tieni yeni u paalu ki naa
tie krisiti buanma. Ti cua Jesu Krisiti nni ke tin fidi ke ya
naani yeni Krisiti yua kelima tagma bakuli kan fidi ki tieni
yeni li balmaama po.
17 Ama li ya tie ke ti lingi ki bua ki baa i mɔmɔni
kelima Krisiti yaapo. Li sua ke tinba sufinba moko tie
tuonbiadidanba. Nani li bua ki yedi ke krisiti tie tuonbiadi
naciemo biiʔ kalam.
18 Li ya tie ke n gɔ maa mini den mudi yaala; tua mini
nba li balimaama miidka.
19 N den tuo ki kpe li balmaama po kelima n den bua min
ya ye yeni U Tienu.
20 Lanwani, laa gua tie mini n ye ki fuo, krisiti yua n ye
ki fuo nni. Min pia yaa miali n gbannandi nni mɔla, n piala
kelima n dugi wani U Tienu bijua po, wani yua bua nni ki
puni o yuli ki kpe n po.
21 Mii bua ki fali UTieni ŋanbli kelima li ya tie li
mɔmɔnsaali baali kelima li balmaama kubma yaapo, lani
ki krisiti den kpe fanma fanma.

Diangbenga 3

1 O Galaad yab i pia yama yaa ŋma bɔndi i nuga kaa ki bi
baa kpa yesu?!
2 Diimani mi bua buali ki bandi yaala: l tie yiko tuona nni
kiden gaa foŋama bii l dandanli tundli?
3 yima galati yaaba bii yanluom yoo yin den cili yeni u
tienu fuoŋama nani mɔla yi baa ki juodi yeni yi ya muandli.
4 Yin den la ya yema l dandanli nni naani lden tie fanma
fanma po yoo laa tie fanma fanma po kaa
5 U tienu yua puuni u foŋam ki tieni isiiga m banciama
yeni o tiendi la kelima i tiendi l balimaama n bil yaala biiʔ
kelima i den gbadi o laabaaliŋamo ki daani.

6 yi kpaagi mani Abraham po u den daani u Tienu ke u
Tienu mo den cuadi opo la kiml tie tiegima
7 Mɔla l bua waani ki yaabi n pia l dandanli n tie Abraham
puoliponuani.
8 I diani l den tuodi ki wani k u tienu baa saa bi nilamba
po momɔni kilema bi dandanli po lan ya po u den tuodi ki
wani Abrahameya laabaŋamo n tie na: «i nibuoli kuli baa
l seli kelima a yapo.
9 yeni ya pon daaani u Tienu naniAbrahami yeni baataani
yeni o ki ba l seli.
10 Yaaba n dugi yiko tuona po ye ñɔpola nni kelima li diani
«sola yua ke o yenma yeni u tuona ki tie nani li bali tili nni
ṅ yedi maama».
11 O baa kan baa i mɔmoni U Tienu nintuali kelima li bali
maama yapo, o nimɔno baa ya ye ki fuo li dandanli yapo.
12 Li balmaama naa taa yeni li dandanli, ama mi yedi«ya
nilo ṅ tiendi likuli baa ya ye kelima li yapo».
13 Krisiti dn daa ki faabi ti yeni li balmaama ya ṇɔpola
den tua ŋɔpola ti yapo, kelima li diani«sola yua ke bi jonni
o ku daagu po kuli».
14 Li den tua yeni ke bi nilanba baa Abrahama seli kelima
Jesu krisiti yapo ke ti kuli baa U Tienu ṅ den puoni ti yaala
kelima li dandanli yapo, lani ṅ tie fuoma.
15 N kpiiba, cedi manni mi taa yaala n tiendi a nisaala
siiga ki dogdi min bua yedi yaala. O nilo ya ŋaa ñɔbu bonli
po, oba kuli kan borinla bi ki pugni li po.
16 Mɔla, U Tienu den puoni Abrahama yeni o puoliŋuamu
a ñɔpola. Laa o puoliŋuamu nani li tie boncianla yeni, ama
yendi bebe yeni o puoliŋuani, lani ṅ tie krisiti.
17 Songi mani min bua yedi yaala nne: U Tienu ṅ den
bogni ki bili yaala ki puoni ke o bua kubi la yeni li
balimaama yaama n den yuandi ki cuo kobina n bina piita
puoli kan fidi ki cua yeni ñɔniamu ti po.
18 U Tienu ŋalmani baadi kelima li libalmaama kubma
yapo, lan go tie u ñɔniamu yapo yo ke U Tienu den puni
Abrahama o ŋanbli.
19 Lanwani be yapo ke li balimaama ye? Min den pundi
ki dɔdgi bi niba tuonbiadi, U Tienu den niani u ñɔniamu
yua yaapo n baa cua. Malekinba den dɔgdi ma.
20 O candnbaalo kan ya ye niyendo baba yapo. Ama U
Tienu wan tie yendo.
21 Naani ke li balimaama nia yeni U Tienu ñɔniani bi?
kalama. Li ya tie ke li den pia ya balmaama n baa fidi ki
pa li miali, lanwani, li balmaama den baa fidi ki cua yeni li
mɔmɔsaali.

22 Ama i Diani dɔgdi ke bi nisaaliba kuli ye ti tuonbiadi
buadi nni. Ama yaaba ṅ daani kuli ñ baa U Tienu ṅ niani
ya ñɔnianu kelima li dandanli Jesu Krisiti yapo.
23 Hali ke li dandanli maama daa den ki cua, li balmaama
den kubi ti nani li kpaadidieli nni yeni hali ke U Tienu n
baa dɔgdi ti laa dandanli.
24 Lanwani, li balmaama den tie nani o biyuolo yeni ki
gobidi ki gedini Krisiti kani ke ti baa li mɔmonsaali kelima
li dandanli yapo.
25 Mɔla ke li dandanli maama cua laa biyualo naa go die
ti.
26 Kelima yikuli tua U Tienu bijaba kelima li dandanli Jesu
Krisiti nni yapo.
27 Yinba, yaaba n den batisi Krisiti nni, yi la wani Krisiti
nani i liadli yeni.
28 Bi gagidma naa go ye sufinba yeni nilanba siiga, i yonbi
yeni yaaba n die bi yula siiga bi jaba yeni bi puoba siiga,
kelima yikuli tie yenma Jesu Krisiti nni.
29 Yi ya tie Krisiti yaaba, i tie nani Abrahama puolŋuani
ki baa baa U Tienu ṅ den niani yaa ŋalmani.

Diangbenga 4

1 L ya tie k ofal tie biga, in maad k wa pia padm yen o
yono, ba wan l tie canba mam kuul.
2 Yaab kubo yen yaab guo po o faal kul o bonwaamn baa
die hali o ba n den bil ya yogunu n te pund.
3 L tie yene t mɔ, yayognu k t den tie bid, t den ye yonbdin
yen ŋanduna tuon biid.
4 Ama o tienu n den bil ya yogunu n te pund cain, o den
sɔn o bijua ŋanduna nni ko pua malo, t yikodin.
5 K wan faab yaab ye t yonbdinni k lan fid tin tua o tienu
biid.
6 Lan ya po, klma yi ɔia o tienu bija wan o tienu n den sɔn
o bijua fuom yua t palan k o kpaand g tua “n ba o tienu”.
7 Lan wani, a ji k tie yonb, a ji tie o tienu bijua. ŋan tie o
tienu bijua yeni yeni a tie faali k t ɔgni 0 tienu balg po.
8 Yog tianu, k ba ban o tienu, i dond ya tieni k tie lan.
9 Ama mɔla e band o tienu, bii o tienu bandi? k gun k
kuan eba t yonbdin.
10 E gbelg a dana, e ŋmaal, o yogu yen a biina.
11 N yie yen min sɔn e po faam faam.
12 Ya tie maan nan min yen, lkmaa n mɔ tie naani yinb
yene. ninjab n miade sugl.
13 E k bidin. eban kn gbannand n den kpaa yognu y k n
den cind k tunde o tienu kadaaɔgu.

14 Min den k pia laa fia i den k yien i den ñungin ama i
den gaa nani o tienu maleg yene nan jesu kilisu
15 Yin pia ya pamancianli yeni kua le? N tieni i po siedi
ke laa yogu, li ya den baa fidi, yi den baa bɔgdi yi nunceli
ki pa nni.
16 Nani min maadi i i mɔmoni yeni, n ke i tua yibali bi?
17 Yaaba n kpia ke bi bua ke yi yeni, yanyaga ki ŋani. Bi
bua ke yin paadi yeni nni ki ŋɔdba.
18 To, li ŋani ke yin yaa pia li yankuali ŋanli boncianla
yogu kuli, laa tie min ye yeni yaa yogu baba ka.
19 N bila, n go baa llaadi i po ya fala n tie nani U
maditugkɔnu hali yin pan baa Krisiti tagbuolu i nni.
20 Min bua yaala tie ke n baa ye yeni i mɔla lebdi mataali
yeni i kelima n yama yagi i po.
21 Waani nni manni, yinba yaaba ṅ bua ke li balmaama n
ya die i, i gba li balimaama n yedi yaala yoo?
22 Li diani lienni ke Abrahama den pia bonjala lie, o
puotuado Agala den mali opo yendo, yua ki tie yonbo, Sala
yen mo den mali o po yendo.
23 O puotuado n den mali yua den mali nani o bi nisaalba
kuli yi maa maama, yua n den ki tie yonbo n den mali yua
den mali kelima U Tienu ñɔnianu yapo.
24 Laa poliedba maama tie nani kpanjanma ki dɔgdi U
Tienu ŋantaadiliedi. O ŋantaadi yendo yua n den kua
Sinayi juali kani naani yeni Agala. Wani n mali yaaba kuli
tie i yonbi i.
25 Agala yeni tie sinsyi juali yaali n ye Arabi diema nni ki
naani yeni ya Jerusalema dogu n ye mɔla, yua n ye ti yonbdi
nni yeni o bila kuli.
26 Ama Jerusalema dogu n yu n ye tanpoli die u yuli wuni
n tie ti ya naa.
27 Kelima li diani: «Fini ki ŋɔliga, yua ki mali ŋan ya ye
yeni li pamanli, yeni, fini yua n daa bani u maditugukɔnu,
ŋan kpaani kelima a pamanli po, kelima ku ponanbangu
bila baa yaba ki cie ya pua n ye leni o calo ya bila.
28 N kpiiba, yinba n tie u ñɔnianu bila nani Saka yeni.
29 Nani yua n den mali kelima mi fuoma paalu po gala
maama, li go tie yeni mɔla.
30 Ama i Diani yedi lede? Li yedi: «Deli o puotuado yeni
o bija kuli kelima o bijua kan taani ki je li faali yeni yua n
ki tie yonbo ya bijua»
31 Lanwani, n kpiiba, ti tie o potuado ya bila ka, ti ki tie
yua n ki tie yonbo ya bila.

Diangbenga 5

1 Kristo ñani ti ti yonbdi nni, ke tin yali tibá i cain. Lan
wan ii, ŋanbi ki ya kubi mani ke li paa, ki ji lebdi ki kuani
yibá ti yonbdi nni.
2 Yin ŋanbi ki cengi min Pɔli n maadi yaala ne: I ya cedi
ke bi kɔndi yi, Kristo n tieni yaala ji kan ya lbá yipo.
3 N bua ŋanbi ki maadi yi bonyenla ki ledi: Yua cedi ke bi
kɔndi o kuli, li tie mabli i li daano po, ke wan ya cɔlni yiko
buali yaala kuli.
4 Yaaba n kpaani ke ban cɔlni yiko ki tua bi nimɔnba
U Tienu nunga yeni, paadi leni Kristo, ki ñani U Tienu
ŋalbalgo nni.
5 Tinba wan dugi ke mi Foŋanma n ba cedi ti dudugdi po
tin tua nimɔnba U Tienu nunga nni.
6 Kelima Jesu Kristo nni, a kɔndi ii, ŋaa kɔndi ii, laa pugdi
lbá. Ama ŋan ya pia ti dudugdi ki waani tini nni a buama.
7 Yin bo tiini ke li ŋani: ŋma bo jia yi sanu, ki pani yi ke
yin da cɔlni i mɔmɔni?
8 Yaala n pani yeni ki ñani yua n yini i kan kaa.
9 A dabina waama ne n yen fidi ki doni kpanu yoma.
10 N pali paa yi po, ti Yonbdaano nni, ke yi maalma kan
kpiadi. Ama yua n ba ŋmadi yi yama, ya tie bá yua, U Tienu
ba dadi o tubli.
11 Ke mini ii, n kpiiba, li ya tie ke n gɔ muandi ke bi niba
n kɔndi, be ya po i ke bi gɔ wang nni fala? Kristo kuuma li
dapɔnpɔnli po ji kan ya ku yaalidgu!
12 Yaaba n cuoni leni li ŋmadli yi siiga, taani ki bua ban
jia bi jatiadi kuli ki luni.
13 N kpiiba, U Tienu yini yi ke yin yali yi bá i, li ki tie lan
ya po yin ji ya ye ti gbannandi nni ka. Ama, ya tuuni man
ki todi yi llieba lan waani ke i bua ba.
14 Kelima, yiko kuli taani ki ye ñɔmaayenma nni: Ya bua
a lielo nani fini yeni.
15 Ama, i ya jundi yi lieba, ki janbdi yi lieba, yin ya bani
ke li caa ke yin biani yi lieba.
16 Lan wan ii, cedi man mi Foŋanma ń ya ŋmagdi yi
yenyienu, yeni yi ji kan fidi ki ya tuuni yi gbannandi n niani
yaala ke laa ŋani.
17 Kelima, o nufosaalo gbannandi n niani yaala ki tuo
mi Foŋanma po. Mi Foŋanma mɔ n niani yaala ki tuo o
nufosaalo gbannandi po. Lan bonliedla kɔni leni biyaba, ke
yin da tuuni yi buama.
18 Mi Foŋanma ya ŋmagdi yi, yiko ji pia u nugu yipo.
19 O nulo gbannandi nianbiidi n kuandi o, mi conconma
nni, jɔgndtuona nni, ti cagndi,

20 a pada nni, li ñɔgdili, ti yibalindi, a kɔnkɔna, ki nanga,
li pabienli, ku ñɔniagu, mi paadma, li ponponbiadli,
21 li dañubiadli, ku jewuugu, leni laa bonbuoli kuli. n
maadi yi nani min bo kpia ki maadi yi yeni, yua tuuni lani
kan kua U Tienu Diema nni.
22 Ama, mi Foŋanma bonluankaala n tie, mi buama, li
pamanli, mi yanduanma, li pañiili, mi todma, mi ŋanma
tienma, mi tegnma, mi pasɔngma, mi yandingma;
23 U Tienu ñɔmaama ki yie laa bona.
24 Yaaba n tie Jesu Kristo yaaba wan taa bi gbannandi
buama leni ti nianbiidi ki kpaa li dapɔnpɔnli po i.
25 Mi Foŋanma ya ye leni ti, tin cedi man ya ŋmagdi ti
yenyienu.
26 Tin da dongi tibá fama, tin ŋaa man ku makpaangu leni
ki nanga ti lieba po.

Diangbenga 6

1 N kpiiba, i ya lá i lielo ke o tiendi ti biidi, yinba yaaba
ke U Tienu Fuoma ye leni yi, yin ŋmagdi o suoo leni mi
yanfuoma. Fini yua ŋmagdi a lielo ń ya bani abá po, ki da
ti baa li bignli nni.
2 Ya todi man i lieba, yeni i cɔlni Kristo ñɔmaama n yeni.
3 O nulo ya maali ke o tie nugbenglo, ki nan ki tie puu, o
bɔndi obá i.
4 Yua kuli n gbegdi o yenyienu, o ya diidi ki sua ke o
yenyienu ŋani, o pali baa mani o bá po, ama lan da tie ke
o pua ki kpabndi wan leni o lielo ka.
5 Kelima yua kuli ti ba taa o yuli po tugli i.
6 Ban tundi yua U Tienu maama, ń bɔgdi wan pia yaala ki
teni o tundka.
7 Da bɔndi man i bá, bi ki fanbdi U Tienu. Yua buli yaala,
o ba ti yendi lani.
8 Yua buli o gbannandi buama, o ba ti yendi o gbannandi
yaala i, lani n tie mi kuuma; ama yua n buli mi Foŋanma n
bua yaala ba ti yendi mi foŋanma yaala i, lani n tie ya miali
n ki pia gbenma.
9 Tin da ŋaa man mi ŋanma tienma, kelima ti ya wadi ti
pala, ke li daali pundi, ti ba yendi tin den buli yaala i.
10 Lan wan ii, ya yogu, ke ti ba fidi ki buli kuli, tin ya tie
bi niba mi ŋanma, yaama n ŋanbi ki nua Krsto yaaba.
11 Diidi man ya tisɔnkaciandi ke n diani leni n nugu ki
teni yi.
12 Yaaba n niindi yi ke yin kɔndi yeni, ban n wangi bi bá
ki bua bi niba ń ya pagi ba; kelima bi bua ban lɔgdi yaaba
n muandi Kristo kuuma li dapɔnpɔnli po n laadi ya fala i.

13 Kelima yaaba n kɔndi mɔno ki cɔlni U Tienu ñɔmaama;
ama bi bua yin kɔndi ki ya gbengdi yi bá.
14 Min wan ki pua ti japaadi li bá po, li yaa tie ti
Yonbdaano Jesu Kristo kuuma li dapɔnpɔnli po yaa ka.
Kelima man ya po ke mii li bá ŋanduna po, ke ŋanduna
mɔ ki ti li bá n po.
15 Kelima, ŋan kɔndi ii, ŋan ki kɔndi ii, laa pugdi li bá;
bonmɔnla tie ke ŋan lebdi a yenyienu i.
16 Yaaba n cɔlni li sanu leni yaaba n tie U Tienu bila
leni mɔni, U Tienu n teni ba mi yanduanma ki gɔ jie ba
nunñima.
17 Obá n ji da fandi ki mabni nni, kelima min gaa ya fala
kuli banma ye n po, ki wangi ke Jesu Kristo n die nni.
18 N kpiiba, t Yonbdaano Jesu Kristo n yadi yi po o
ŋedŋanma! Ami !

Efesia

1 Min Polo, Yesu kirisi tondo kelima u Tienu yanbuama
po. N diani li tisɔnkaali ne ki fuodi yinba yaaba n tie ya
niba n gagidi ki ŋani yeni ya niba dugi Jesu Kilisi nni ki ye
Efesa po.
2 T baá u Tienu t yonmdaano Yesu Kilisi ŋanbili po yeni o
yanduama n ya ye yeni i.
3 Tin pagi u Tienu yua tie t yondaano Yesu kilisi báa. Wani
n seligi 'ti u Tienu nni sela buoli kuli Kilisi nni tanpoli po
4 U Tienu bo tuodi gandi 'ti nni hali ke ŋanduna daa bo
tagi. Ke tin ya tie ya niba gagidi ki ŋani, kaa pia tagili baa
kuli o nintuali nni.
5 O bo tuodi taa'ti ke ti tua o bimɔnmu Yesu kilisi po. O
yanbuama yeni o yanjagiŋanli po ke o bo tieni n yeni
6 Lanwani tin ya pagi o ŋanbili yaal n pia t kpiagidi. Wan
puni 'ti yaali kelima o bibuadiga po.
7 Yesu n bo faabi'ti kelima o sɔma po i ke ti bàà sugili ti
tuonbiadi po. yeni ke owaan'ti o ŋanbili nyabi maam t po
8 U tienu bo yadi ti po lan ŋanbili ke li yabi, ki puni'ti m
yanfuonma yeni m banma kuli.
9 O bo dɔgidi t po, o yanbuama bondɔgikaala, wan bo
tuodi bili ya yanjagiŋanla kilisi nni
10 Lani n tie ke u yogu ya pundi wan taani li bonli kuli
yaala n ye tanpoli po yeni yaala ye ŋanduna nni kuli, ke li
kuli n t tua yenma. Ke kilisi n ya die li kuli.
11 Kilisi ya niinni ke u Tienu bo tieni li bonla kuli nani
wan bo kpa Jagi ki bil'o maam. O bo gandi ki gagidi 'ti ke t
tua o yaaba.
12 O bo tieni n yeni ke tinba yaaba bo bili t gudima n ya
pagi'o.
13 I mɔ ko bo gbadi i mɔnmɔni maama lani n tie li
lanbonmanli yua cua i po n tindima. i bo tuo ki daani kilisi
o yua niinn. Utienu bo teni i o maalima, lani n tie u Tienu
fuoŋanma yua bo niani u ñɔnianu ke baa pundi t yua.
14 U Tienu fuoma yua ye yeni'ti n wangi ke t baaa dii ya
faali ke u Tienu bo guuni 'ti. Lani n tieni ke u Tienu bo
faabi'ti canyiin. T ya pagi o kpiagidi.
15 Li tie lan ya po i ke mini bo gbadi dandanli, o
yonmdaano Yesu po maama yeni i buama bi nigagidiŋanba
kuli po.
16 N tiendi u Tienu balgi i po u yogunu kuli. ki taagi i kuli
ya yela min jaandi ya yogunu.

17 U Tienu yua tie t yonmdaano Yesu Kilisi báa yeni yua
n pia t kpiagidi kuli n teni o ke o fuoma n yendi t yantiana,
ki gɔ dɔgidi i po u Tienu ke yin bandi o mɔnmɔni.
18 N gɔ miad'o ke wan yedi i yantiana nuni ke yi fidi
ki bandi ya gudima n tugi, yeni o yinu yeni wan bili o
nigagidiŋanba po. Yaa ŋalmano ke o pia t kpiagidi.
19 n gɔ miadi ke yi bandi o paalu yua n tuuni tinba yaaba
n dugi o po ya niinn n yabidi ki kandi maama.
20 u paalu yua n tuuni niinn yeni n tie wan bo suani yua
ki fiini fini kilisi bi tinkpiba siiga nni ke o go ye ki fo ki o
jienu tanpoli po.
21 Wani kilisi kaa lankani ki die m diema danba kuli, li
bali danba kuli, bi paatieba yeni bi yonmbidaba kuli. O yeli
cie yeli kuli yaayogu yene yeni ya yogu baa t cua kuli.
22 U Tienu bili a bona kuli ki bili kilisi niinn ke cedi k o
tie wan yiini yaaba kuli yudanciamo.
23 Kilisi naataanli tie o gbannandi ki tie o yedagidikaama,
wani yua n dagidi bi kuli po li bonli kuli nni.

Diangbeenga 2

1 Yogunu ba i bo tie kpenba kelima i tagili yeni yi
tuonbiadi po
2 li yoguni yi bo ŋua ŋanduna sanbiidi yeni ŋanduna
tagibiidi bado yua yaa yantiana n suani mɔla u Tienu
yiedikaaba pala nni.
3 Tinba kuli bo kpia tieni yeni. Ki tiendi nani lan niba n
tiendi maama mɔla ne. Ki ŋua t gbannandi bonbuakaala ki
tiendi t gbannan yeni li yantiali n bua yala kuli. Bi bo mali
'ti ke t tie u Tienu pali n be yaaba ya po nani nifosaalo kuli
yene.
4 Ama u Tienu ninñingbadima cianma po o bua tinba hali
ki li yabi.
5 Lanwani t bo tie tinkpila i kelima ti biidi po. O bo guani
puni li miali yeni kilisi. Li tie o ŋanba paabu ya po ki yi
faabi.
6 O taani ki fiini tinba yeni Yesu kilisi, ki duoni ki kuani
'ti yeni wani tanpoli po diema nni
7 O bo tie lani kuli ki bua waan'ti o ŋanbili n yabi maama
kaa pia bianu, hali ya yogu n baa ti cua kelima o ŋanma ti
po Yesu kilis nni.
8 Li tie o ŋanbili -paabu ya po i ki tii faabi yi ba lan kelima
li dandanli ya po yo.
9 laa tie a tuona po mɔ yeni wani, oba kuli n daa jingidi o
yuli li po

10 T tie u Tienu nugu tuonli. A tagi'ti Yesu kilisi nni ki t ya suani o tuonŋanma. Wan bo tuodi ki bili ke ti ya suani yaala.

11 Ya tiani mani line bo mali yi ki yi tie ninlanba. ban yi yaaba a jogida, kelima bi niba n tieni ya kɔciagu b gbannandi po. Li bo cedi ke bi yi a jifela.

12 Lanyogunu i bo fagi yeni kilisi. yi bo k pia bonla Isaraheli buolu yaaba kani. Yi bo tie canba Isarayeli buolu ŋantaadi nni. yaala ŋua wan bo ñani'ba ya ñɔniani nni, yi bo ye ŋanduna nni gaa pia guudima ba kuli, gaa pia ŋantaado yeni u Tienu mɔ.

13 Ama mɔla Yesu kilisi mɔ ya nni ke yinba yaaba bo kpia ye fagima yeni yi nagini u Tienu kani lelima kilisi ya sɔma po

14 Wani Yesu n tie t yanduanma yan taani nibuoli lie, Jufinba yeni bi nilanba ke bi tua nibuolu yendu. O bo puni'ba o gbannandi, ki mudi ya pagili n bo paadi 'ti yeni t lieba lan tie m yibalima.

15 O bo buoni li bali maama yeni lan bo pia ya kuana kuli ki taa lan nibuoliediba ki tagi nibuoli paanyendu wani o ba ya niinn gi tieni n yanduanma.

16 O bo bua wan mangi tinba yeni u Tienu ki kpe li daapɔnpɔnli po ki buoni ti yibalima ke ti tua nibuoluyendu.

17 Wani Yesu n bo cua ki wangi ti m yanduanma ya laabaalŋanmo yinba yaaba bo ye fagima yeni yaaba bo ye kɔnma kɔnma nni.

18 Wani yaa po ke ti kuli bàà u sanu ke baa fidi pundi báa kani. nani o fuoyenma u Tienu nni yaaba n daani o niinni.

19 Lanwani i gɔ tie nilanba bii canba mɔ. I ji tie tanpoli yaaba i ki ji taa buoliyendu yeni u Tienu nigagidiŋanba, yeni u Tienu deni yaaba

20 Yi tie nani a tanmaatana yeni ke bi máá i ya tanpuuli n tie u Tienu tondiba yeni o saawalipuala po wani Yesu kilisi n tie laa tanpuuli ya tanjuga

21 Wani Yesu ya niinn ke yi la li dieli gi maa bonŋanli ke li kpedi ki tua u Tienu dieli ya la n gagidi ki ŋani o po.

22 B máá ki tuani yinba mɔ o ya niinn ne kelima o fuoma ya po i ke i taani tie u Tienu n ye naani.

Diangbeenga 3

1 U tienu tieni li kuli ne yinba yaaba n ki tie jufinba yaaba yapo ke min Pɔl ke n ye li yomdieli nni Jesu Kristi po.

2 N tama ki bani ke U Tienu selgi nni yeni wan teni nni a tuona min sɔni i yapo.

3 O teni nni laa tuonli kelima yaa ŋasiili ke n bo waani
yeni po.
4 I yaa cɔgi min waani i yaa ŋasiili yeni, i baa bandi ke n
bandi i maamɔni Kristi po.
5 Yognuba o bakuli bo ki bani yaa labamanli n kpendi po,
kelima o den liegi dulṅa, ama mɔla U Tienu dɔgila ki waani
o yeginkaaba yeni o tundikaaba.
6 Li mamɔni tie ke yaaba n ki tie jufinba bɔgidi yeni
jufinba U Tienu baŋanli, ki tie U Tieni niba, ke baa biidi
yaa bona ke U Tieni puoni ba kelima bi kuli tuo Jesu Kristi.
U Tieni Labaamanli n yeni.
7 N ji tie U Tieni tondo ke baa yaa muandi o labaamanli,
yaa tuonli ke n bo ke dagidi min sɔni ama ke U Tieni lebdi
nni u paalu po.
8 Yeni min li wa maama kuli, U Tienu teni nni o paalu
o buama po ke min muandi yaaba n ki tie jufinba po
li labaamanli yeni Kristi n tieni yaala ti po, ke li yabi
boncianla, ke nilo kan fidi ki waani.
9 Min baa sɔni yaala tie ke min waani yuakuli U Tienu n
bogindi yaala. Yaala ke U Tieni wuonla hali ke li fagi, hali
yaa yognu ke o bo tagi a bona kuli.
10 U Tienu n bogini yaala, o waani o maleke paala tanpoli
po o niba yaaba n tuo Kristi.
11 U Tienu bo bogini lani ti po, o bia tieni lani Jesu Kristi
tuonli po.
12 Yeni ti yaa jaandi, ti baa fidi ki pundi U Tienu kani yeni
papaali ke jiwaani ki ye yeni ti, kelima ti tuo Jesu yua sɔni
U Tienu tuonli.
13 N miadi ke yin da wɔdi i pala min laadi yaa fala ne po
li yomidieli nni i yaa po, lani n baa todi yin kpaadi.
14 Kelima U Tienu tieni li kuli ne i yaa po i, n gbaandi ki
jaandi U Tienu ti ba.
15 O tie yaaba n gaa o maama qui kpe yeni yaaba n ye ki
tinga ne po kuli.
16 N jaandi ke u paalu po, U Tienu n teni i o paalu ke bia
teni i o fuoŋanma i fuomi nni.
17 N jaandi ke Kristi n kua i pala nni kelima i tuo o, ke yin
yaa tie nani yaa tiigi ke o jiina kpa ŋama yeni yaa dieli ke
bi maa o tantiagu po yen.
18 Ke lan fidi yin gbadi yeni yaaba ke bi paadi ba U Tienu
po. Kristi buama pianu, faginu yeni juanu yabi.
19 Li buama yabi hali ke ti kan fidi ki gbadi, ama n miadi
ke U Tienu n gbie i nni.
20 U Tienu baa fidi ki tieni yaala n cie tin miado yaala yeni
tin maali yaala o po.

21 O yeli po, li pamanli n yaa ye yeni a bina yeni a bina. Amen

Diangbeenga 4

1 N ye lio yonm dieli nni t Diedo Yesu po ki diani ki bua puni i cegili. Yin mɔndi ke i yenma n ya ñani wan yiini ki bua yi ya ye maama.
2 Yi yaa jiindi i ba yogu kuli ki ya pia li pasɔngili yeni li mindili gi yi bàà sugili i lieba po. Lan kuli mbuama nni.
3 Mɔndi mani ki ya táá nɔbu ki ya ye yeni i lieba m yanduanma nni
4 B dugikaaba kuli tie gbannanyendo i. U Tienu fuoma mɔ tie yendo i ke b gɔ lugidi n ke u Tienu n puoni yaali kuli n tieni
5 O candaano tie yendoYesu kilisi yua ke t kuli daani. K gɔ ya bani ke m ñinwulima mɔ tie yenli Jesu yeli po.
6 U Tienu tie yendi ki tie t kuli báa wani n ye t kuli niinn ki suani o tuonli
7 U Tienu buama nni ke u teni Dugkaa kuli m tagimi paabi nani yua kuli n bua maam.
8 Nani lan bo diani maama a tila nni: o gedi yeni i yonmi t yonbidi nni. K gɔ teni u buolu u paabu
9 Ya mataali n yedi ke o doni bua waanĩ o jiidi Jelusalemi bi tinkpiba nni ki pan pua u tɔbu.
10 Kirisi yua bo jiidi tinga nni ki paadi sotaani yeni ke b bo kpaa'o k o fii bi tinkpiba siiga nni ki ji la ya kaanu ŋani tanpoli yeni t kpiagidi ki fidi die bonli kuli yeni u paalu.
11 O lugidi b dugikatɔba ke b tie tondikaaba, tianbi saawalipuala, laabaalŋanmo tundikaaba, pateri-nba bii tundikaaba.
12 Li tieni n yeni ke lan fidi bobini u Tienu niba. Ban fidi sɔni li tuonli lan buali maam k gɔ todi kilisi yaaba kuli ban paa m tagima nni
13 Wan ŋanbi bua yali tie ke t kuli n ŋanbi ki ya pia dudugiyenli; ki ŋanbi bandi u Tienu bijua, ki kpedi ki yaa tie nani yaaba n bandi kilisi k gbeni canyiin yeni.
14 Lan fidi t daa tie nani bila yua ke b baa fidi pua'o faama yeni.
15 Ama t baa bua u Tienu k gɔ dugi a tunda po ki mɔ ti fidi nandi yeni Yesu
16 O tuo ke b dugukaaba n taani kpedi ki ya bua b lieba.
17 Lani po n cedi ke n paandi i pala t diedo ke i yenma n daa tie nani yaaba ki bani u Tienu yeni
18 B kan fidi tieni li yantiali ki bandi yaa tie faagu bii mɔnmɔni

19 B ji k ɓani fei k ji suani ya tuona k nua; ɓ gɔ ji kan fidi
cuo bi ba yeni t jɔgintuona.
20 Ama i ɓandi ke Kirisi boo tie yeni kaa
21 Nanai yi ji gbadi Kirisi maama ke o gɔ tundi yeni; i ji
ɓandi ke m yeŋanma tie ti ya tuagi Yesu n waan'ti maama
i.
22 Jesu bo tundi 'ti ke ti ñɔli ti tɔgikpeli yeni t maalbiidi
yaaldi o nilo.
23 Li tie taladi yi lebidi i maalma.
24 ki guani taa i mɔnmɔni maalŋanma yua ke u Tienu bua;
nani ya niba n paadi bi bá ki ji cuoni Yesu ŋandi n yene.
25 Lan wani i ji ŋaa k daa pua i lieba faama ki dugini t
kuli ne ji tie u Tienu diema yaaba i.
26 Apali ya bɔndi ŋan daa ŋaa a pabɔnli n cua yeni t biidi
bii ŋan ba t biidi nni. A mɔndi ŋaa li muituoli ke u yienu
daa ba.
27 Lani tie ŋan daa ŋaa sitaani n bigin'a ŋan baa t biidi
nni.
28 yaaba n jaani ban ji daa jaani ban ŋmigidi ki sɔni li
tuonli ŋanma, ki kubi ɓ yula ki gɔ fidi tod'i bii ki ñani yaaba
n ye m cacagma nni
29 Yi daa maadi jadimaama ama ya maama n mani ki gɔ
mɔni. ki fidi paani yaaba bua pali yeni yaaba n songi yi.
30 Daa biidi mani u Tienu fuoŋanma i maama nni yeni i
maalima nni. kelima wan taani 'ti ki tie t guudima ki ba
ñani'ti t biidi nni.
31 Daa pia mani langbina i lieba po, u tugutongu, m
biadima.
32 Yi ya mani yeni i lieba, ki pia m niñinma i lieba po ki
báá sugili nani u Tienu n bo teni 'ti faala kirisi niinn yeni.

Diangbeenga 5

1 N buakaaba, yatogd mani U Tienu,
2 Ke yaa fuoma tua nani Jesu n buali maama yeni ke yedi
ke o baa selgi yaala n ŋani U Tienu po.
3 Bandagi jɔngili, kpikpuligu n daa ye i kani.
4 Daa maadi mani mabiidi, majɔngidi kelima i tie U Tienu
n baa bu yaaba. Li dagidi ke tin yaa tie U Tienubaliga ki
dugini o buama po yaa yogunu ke ti pagi yeni bi niba.
5 ŋambi ki bandi ke yua n tie conconma, jɔngidi, padibiidi,
kpipulgu ki pia yiali Jesu yenU Tienu kani.
6 Niln da bɔndi yeni macanba. Laa tietiedi biidi U Tienu
pali.
7 Yimba yeni li niba n daa taa baa pu.

8 kelima i dentie li bɔnbɔnli, mɔla i ji ye yomidaano
yinyenma nni. Yaa cuon mani nani mi yinyenma n bila
yeni,
9 kelima mi yinyenma ncedi ke o nilo tie ŋamibuolu kuli,
yaa ŋanma n ke dagidi yeni i mɔni.
10 ke tie yaala n ŋani O Diedo po.
11 Da tugdi mani li bɔnbɔnli nni liba ama yin fagidi yenba.
12 Kelima li pia i fe yeni yin waani ban sɔni yaala li ŋmini
ŋminli nni. ,
13 Yaala n legini mi yenyenma kuli
14 kelima miyenyenma yendi li kuli. Li po n cedi ke li yedi:
«Findi fin yua gɔ, ki ña bi tinkpiiba siiga, ke Jesu n yendi
a.»
15 Yin daa fuo mani a nibiada yeni, ama yin yaa tie
yandanba.
16 kpaani mani u yogunu kelima a dana bia.
17 yin daa ye mani yaaba n ki pia mi yama kaa, ama mɔndi
mani ke yaa ye Jesu buama nni.
18 Yin daa bu yeni idanba, yinda fiagidi o nilo, cedi mani
mi tagiŋanma n yaa ye yeni.
19 Yaa pagidi mani i lieba pala yeni i yanma nni, yandaano
dondili yani yeni mi tagiŋanma n waani ti yaa yani.
20 Yaa tundi ki tiendi U Tienu baliga ki dugini ti yon-
bidaano Jesu krisiti n tieni yaala ti po.
21 Jiini mani i ba bi niba kanikelima yi ŋua krisiti.
22 Bi puoba, n yaa jiindi i ba i ciaba kani. yin jiini i ba Jes
kani yeni.
23 kelima o ja n tie o baa nani Jesu n mɔ tie baali jaandieli
nni yia tie o gbannandi ke o tie fabidaano.
24 Nani li jaandieli nni n jiindi o baa Jesu kani yeni, li buali
ke bi puoba mɔ n yaa tie yeni bi ciaba kani bonli kuli nni.
25 Bi jaba, yaa bua mani i puoba nani Jesu n bua li
jaandieliki cabi o ba,
26 ki fidi ki ŋanbi o kelima o wuli yeni mi maama,
27 ki lan fidi ke tin yaa ŋani ti jaandieli nni ki da pia
jɔngidi, tol, ba nanangu ba kuli, ama ti ŋandi.
28 Mɔla bi jaba ba bua bi puoba nani bi gbannandi celu
yeni. Yua bua o pua, bua o gbannandi.
29 O baa ki ba ki nundi o gbannandi, ama o wuu ki ŋanbidi
nani yomidaano n tie li jaandieli maama;
30 kelima ti taabi o gbannandi.
31 Li po i ke o ja siedi o ba yeni o na kani ki taani o pua
ban taani gbannandi.
32 Li tuoli nni yaaba, min bani kelima Jesu ye li jaandieli
nni.

33 Ke yua kuli n ya bua o puo nani o ba yeni, ke o pua mɔ
n yaa cɔlini o calo.

Diangbeenga 6

1 Yinba abila yin tuo mani yi danba maama nani O Diedo
n bua maama. Kelima lani n tiegi.
2 ŋan kpiagi a ba yeni a na, li tie U Tienu bali makpiama
n yegi yeni u ñɔnianu.
3 Ke ŋan fidi ki ba ki yaa pia li pamanli. ke ŋan yaa ye ki
fuo lani n waagidi ki tinga po.
4 Yinba bibaa nba mo yin da manbidi yi bila hali ki fiidi
bi pala. Ama yin yaa wubi ba, ki tundiba, ki bangi ba nani
O Diedo n bua maama.
5 Yinba i yonbi, yin yaa tuodi mani i canbaa nba maama
yeni i jeje yeni mi digibima yeni payenli nani yin tuo ki baa
tieni Kilisiti n yedi yaala maama.
6 Yin daa tiendi yeni ban nua yi yaa yogunu bebe ka, ki
da tie ke yi bua ki mangi bi nisaaliba yaa pala, ama yin
tie Kilisiti yonbi yeni, yin tieni la yeni li paŋanli U Tienu
yanbuama po.
7 Yin sɔni mani yeni li payenli, kelima yi tuuni Kilisiti po
i. Laa tie bi nisaaliba po ka.
8 Yi bani nilo kuli baa gaa O Diedo kani wan sɔni yaa
tuonŋanli pani ke ŋan tie yonbo bi yua n die o yuli.
9 Yinba canbaanba mo, yin yaa tiendi yeni bi po. Yin ŋa
ki mabinga, ki yaa bani ke yinba yeni bani kulitaa canba
tanpoli po yeni wan waa tiendi gagidima bi niba yeni bi
yaba.
10 Yaala n sieni tie li ne yin yaa baadi yi fida O Diedo kani,
yua yaa paciamu n cie yi paali kuli nni.
11 Yin bobini mani U Tienu n puni yi yaa tɔtiadi kuli ki yin
fidi ki yaa se ke li paa. Ki yie ki tuogi yeni (o biado) sutaani
nunfanbiadi bu kuli.
12 Kelima tii kɔni yeni yaaba n pia gbanandi yeni sɔma ka
ti togidi ki kɔni yeni mi diema danba, yeni li bali paciami
danba yeni yaaba n die li biigili ŋandunli badijaba yeni
mucicibiadimu yaa mu ye nni fawaama nni.
13 Li tie lani yapo yin ta U Tienu n puni yaa tɔtiadi kuli,
ke yin fii ki sedi ki yie yaa daali nbiayaa ti cua ke yin paadi,
ki go yaa se ki paa.
14 Lanwani, yi yaa se mani bonŋanla ke li paa ki yaa
ñɔgiciamu i maami nani o gbannagidigu, ki la mi tegima
kuditiadili.
15 Ki pili li yan kuali nani ti cacaadi yeni, mi yanduama
labaaliŋama wangima po.

16 Yin taa mani li dandanli ki yaa kubi yogunu kuli nani ku
gbankuondigu yeni, ki yin fidi kigbindi mi biadima daana
n taa yi yaa mupiemi kuli.
17 Yin yaa ciibi mi faabima kuli fogiliga yeni U Tienu
fuoŋanma jugi siega yaaga ntie U Tienu maama.
18 Fuoma yua n teniyin yaa jaandi yogunu kui i jaandi
buolikuli, yeni bu miabu buoli kuli, ki yaa jaando yeni
lijuunmoanli U Tienu nigagidiŋan ba kuli po.
19 Yin yaa jaandi mani n po, ke min baa yaa di n ñɔbu ki
mɔdi yaa yogunu ke wan panni min ba maadi yaama. Ki
min fidi tenibanbandi o labaaliŋamo bondɔngi kaali yeni li
papaali
20 n tie o labaaliŋamo tondo, ki pili o yonbo dansalibiaga,
ki min yaa pia ti pa paali ki maadi o labaaliŋamo nani lan
pundi min waanomaama.
21 T i siiga yua n tie ti kpibuado ti ninja O Diedo tuonli
nni baa teni yin bandi n labaali yeni min tiendi yaala ke yi
moko n bandi li kuli.
22 N jɔnni i kani lan yaa po bebe ki yin bandi ti yema lan
paagi yi pala.
23 U Tienu yua n tie ba yeni yonbidaano O Diedo n pa ti
ninjaba nni mi yanduama mi buama yeni li dandanli.
24 ke li ŋanbili n yaa ye yeni yaaba nbua ti Diedo ti
yonbidaano yaa buama n kan lebidi hali abada.

Filipi yaaba

1 Pɔli yeni Timote Jesu Kiristo tuonsɔnba dangi ya
tilisɔnkaali ne Filipi dogu niŋanba yaaba n ŋua Kiristo yeni
Kiristo nitaanli liiga yaaba yeni a tuonjaana liiga yaaba po;
2 yin ya ye yeni Ti Báa yeni ti Diedo Jesu kiristo ŋalbalga
yen bi yanduanma.
3 N ya tiadi i po ya yognu kuli, n yi jaandi ki tieni n Tienu
balga.
4 N ki sundi min jaandi ya yognu kuli, ikuli po, ke min
jaandi yeni li pamanli.
5 Kelima yin baa ya laabaaliŋamo biinu hali li daacincinli,
ki taa ki cua yeni mɔla ne.
6 N pia li dandanli ke yua n cili li laabaalŋamo i niinni ba
suagi ku dudili hali Jesu Kiristo daali.
7 Li tie mɔni ke n pia pali nni buama ikuli po, kelima ikuli
ye n pali nni. Ikuli den tie n jakɔdlieba, ki baa ŋalbalga,
ban den luoni nni li kpaadidieli nni, n buudi jiama yognu
yeni min den saa i mɔni o laabaalŋamo po ya yogu.
8 Kelima, U Tienu tie n kasiedi ke n pia mi buacianma yeni
min ya ye yeni ikuli yeni Kiristo niñinpadi.
9 Min jaandi ki miadi yaali ikuli po tie, ke i buama ń ya
yabdi ki pugdi mi banma nni yeni li yantiaŋanli nni.
10 Ke yin fidi ki gagdi yaali yaali n ŋani, ki dagdi, ki ya tie
ya niteginkaaba n ki pia taglibakuli Kirito guanma daali.
11 Ke yin ya gbie yeni mi teginma luanli yaali n ñani Jesu
Kiristo kani, U Tienu kpiagdi yeni o teginma po.
12 N kpiiba, n bua yin ya bani ke min la ya fala kuli ki
pani nni ke min yadi ki waani o laabaalŋamo.
13 Mɔlane, laa ji duagi Roma sejenba yaaba n guu li
kpaaddieli yeni u dogu nni nitianba kuli po, ke bi luoni nni
li kpaadidili nni kelima n yadi ki wangi ya laabaalŋamo n
nua Kirito po i.
14 Yaali n pugdi, ti dudugdi danba boncianli yadi ki wangi
o laabaalŋamo Kiristo po yeni li papaali yeni ania, kaa
ji jie kelima bi dudugdi U Tienu po ji cie, Bi maadi Jesu
maama kelima bi la nni ke n yadi ki wangi o laabaalŋamo
li kpaadidieli nni.
15 Li tie mɔni ke bi niba ye, ki wangi o laabaalŋamo
li nunpoli yeni ki nanga po. Ama nitianba mɔ li tuagi u
sanŋamu i ki yadi ki wangi.
16 nitianba tuuni kelima bi bua Kiristo, ki tie ania, ke ban
yadi ki waani yaaba n ki bani Kiristo o laabaalŋamo.

17 Ama yaaba n tuuni Jesu po, ki lingi bi yuceli buama
ki tuagi u sanŋamu, bi lingi ke ban ŋmadi n yama li
kpaadidieli nni i.
18 Lani ki pia mayuli, Bi niba yadi ki wangi o laabaalŋamo
Kiristo po, lan tie mɔni ii, tofaama, n pali mani kelima o
laabaalŋamo nan li yadi ki suagdi i. Yende, n pali baa li
mangdi ki pugdi i.
19 N pali mani kelima n bani ke U Tienu ba faabi nni, ki
ñani nni li kpaadidieli nni. O ba tieni la kelima n bani ke i
jaandi n po ke Kiristo Foŋanma todli mɔ ye yeni nni.
20 N pali paa, ke n bani ke n kan gbali n tuonli, mɔlane, n
ji pia li papaali nani min den li pia li yognuba yeni.
21 Mini ya po n yema tie ke min kpiagi Kiristo yua n tie n
miali i, mi kuuma tie mini ya po ñuadi i.
22 N ya baa pia miali tinga nni ne, li tie ke min ya tuuni
Kiristo po i. N ji ki cili ki bani min ba lugdi yaali.
23 N buama yabi ke min yaadi ki ban ya ye yeni Kiristo,
lani n pia mayuli n po.
24 Ama yinba ya po, li bi baa ŋani ke min min ya ye i.
25 Yaali n pugdi, n bani ke n baa ye yeni yi, ki todi yi, i
banma yeni i dudugdi Kiristo nni ń suagi ki cie.
26 Lanwani ii, n ya guani i kani, Kiristo ŋalbalgo po, i pala
ba mangi.
27 Yin ya ŋua ya yema n dagdi yeni Kiristo laabaalŋamo.
Lanwani ii, li ya tie ke n fidi ki guani i kani bii min ki fidi ki
guani, min ya ye mi yeŋanma nni, ke i laabaalo wangi ke i
pia yantiayenli, ki kubi ti dudugdi ke li paa o laabaalŋamo
po.
28 Da cedi mani i yibalinba ń jieni yi. I papaali ba kadi ki
waani ke U Tienu ba biani ba, ki nan faabi yinba.
29 Kelima U Tienu ŋalbalgo po, o puni u sanu ke yin la
fala yeni Kiristo ki go waani i ddugdi o po,
30 I ba kɔni ki paadi yaaba n pangi o laabaalŋamo tuonli.
ki mua ti jadi nani yin la ke n tuuni maama, ki go li bii ki
kubi ti jakɔndii.

Diangbenga 2

1 Li ya tie ke kiristo paagi i pala, li ya tie ke o buama pugni
yi u fidu, nidugka ya ye, ki jaandi foŋanma yeli po,
2 yin cedi n pamanli ń nuadi kelima yin taa buayenma, ki
ye yeni mi taakalma, ki pia yantiayenli. yeni po.
3 Da maali mani ke yinba n cie yaaba n sieni ki lɔgdi mi
tubonma. yin ya pia li yumiinli, ki ya cɔlni iyaba.
4 I siiga nni oba ń da lingi o yuli po buama baba, wan ya
lingi yuakuli buama.

5 Yin ya pia Jesu kiristo ń bo pia ya maalma
6 Báa ke o den tie U Tienu, o naa den bogni o yuli yeni U Tienu.
7 Ama o jiini o yuli, ki bogni o yuli yeni tuonsɔnlo ti siiga nni, ki miini o yli ki tua naaciemo.
8 O tuo, ki miini o yuli, ki cɔlni hali yeni o kuuma, hali yeni li daapɔnpɔnli po kuuma.
9 Lanyapo i, ke U Tienu mo duoni o, ki teni o ya yeli n cie a yela kuli.
10 O tieni lani ke Jesu yeli po, dunli kuli ń gbaani o nintuali, tanpoli po, ki tinga po yeni ki tinga tiipo kuli.
11 O teni lani ke lanbu kuli ń yaadi ki saa i mɔni, ke Jesu kiristo tie Badciamo, Ti Báa U Tienu kpiagdi po.
12 Lanwani ii, n buakaaba, nani yin cɔlni yognu kuli, ke laa tie n nintuali nni baba ka, ama mɔlane bá min ki ye yeni kuli yin ya tuuni yeni ti jawaandi yeni mi gbannandigbima, ki lingi i faabma.
13 Kelima U Tienu n ye i niinni ki pugdi mi yanbuama yeni ya tuona n tie o pamancianli
14 ŋan tuuni ya tuonli kuli, ŋan ŋa i fanfabni, yeni i bulmi.
15 Ya tuuni mani yeni ki ya tie mɔmɔndanba yaaba n ki pia tagli, U Tienu bila yaaba n ki pia taglibakuli. Ya tuuni mani yeni, ki ya ñilgi, ki tuudi nani ya yenma n yendi ŋanduna, ya nifiima n biidi ki tudi u sanu siiga yeni.
16 Ya kubi mani limiali maama ke li paa, ke mi baa ya mɔni n pia ti kpagdi Kiristo daali. Lanwani ii, n ba bandi ke n ki sani nɔnma fanma bii ke n ki sɔni fanma.
17 Ama, bá bi ya kpa nni, ki wuli n sɔma, ki yidi salga, i dudugdi po, n pali baa mani, min mangi n pali yeni ikuli.
18 Li baa tie yeni i mo yapo, yin waani i pamanli, ki mangi i pala yeni nni.
19 Ama, n pia li dandanli O Diedo Jesu nni, ke o ba sɔni Timote i kani ke li kan waagi, lani ii, n ba ga i laabaalo lan paagi n pali.
20 Kelima, mii pia nitiano yua ya ya tuada n wangi yeni i mɔni, ke o pali siadi i po.
21 Kelima bikuli lingi bi yuceli ñuadi i, bi naa lingi Jesu Kiristo bona ka.
22 Ama, i bani Timote ń sɔni ya tuona o báa po ki waaani wan pia ya mayuli, lanwani ii, o sɔni yeni nni, o laabaalŋamo yadiwaanma nni.
23 Lanwani ii, n daani ke n ya fidi ki bandi n maama n ba juodi maama kuli ii, min sɔni o i kani
24 Ama mini mɔno dugi O Diedo po ke li kan waagi ke mii guani i kani.

25 Ama n maali ke li ŋani ke min sɔni Epapeoditi wan
guani i kani. O tie ninja yeni n tuonsɔnlielo yeni n
jakɔndlielo, ki tie i tondo yeni i naaciemo yaali nua min
pia ya buama po.
26 Yin gbadi ke o yia, li den kpa o gbanu ki yagni o yama,
ke o den bua wan ya ye yeni i kuli.
27 Kelima o den yiagi paaa, ke li den sieni waamu wan
kpe. Ama U Tienu den waani o niñingbadma o po, li ki tie
ani baba ya po ka, n mo yapo ke min da ye yeni yanyagdi
ń tuu yanyagdi.
28 Lanwani ii, n ba jalgi ki sɔni o, wan guani i kani, yin la
o, i pala ń mangi, mini mɔ ń fuodi yeni ti yanyagdi.
29 Yin ga Epafroditusi cangu yeni O Diedo yama li pamanli
nni. Yin ga o yeni ya cɔlingu n dagdi yeni li nibuolu.
30 Kelima Kiristo tuonli po i, ke o den nuudi mi kuuma. O
den luni o miali, ki sɔni ya tuona ke i bi kan fidi ki sɔni, ki
todi nni.

Diangbenga 3

1 Yaali n sieni, n kpiiba, yin mangi i pala O Diedo nni. N
ki cɔgi yeni min tundi ki dangi maayenma po, ki kpaagi i
tuba. mi ba todi ki faabi yi.
2 Yin fangi i yula yeni i sangbanli. yin fangi i yula yeni ti
tuonbiadi danba. Yin fngi i yula yen ku kɔnciabiigu danba.
3 Tinba wani, ti pala mani kelima ti ŋua mi foŋanma i ku
pugi U Tienu yeni i mɔmɔni. Tinba n ku ku kɔnciamɔngu,
Ti jaandi U Tienu yeni mi Foŋanma i. Ti kpiagdi mani i Jesu
yeli po. Tinba wani ki kuani ti dandanli ti gbannandi nni.
4 Nilo ya bi ba dugi ti gbannandi po, ki mangi U Tienu
pali, li bi baa tie mini i.
5 Mini kua ku kɔnciagu, ban mali nni li daaniili daali i.
N tie Israyeli yua i, Benjamina cugli nni yua. Nilo ki tie
Ebrewu buolu ki pundi nni. N yaajanba kuli bo tie Ebrewu
buolu i. N cɔlni Moyiisi yikodi yeni li tundma kuli, ki tie
Farisieni.
6 Min den bua ya tuoni n tie min ya falgi bi Kiristo nitaanli,
lanyapo, n den ki pia taglibakuli ke yi nua yiko.
7 Lanya bona kuli den tie n po ñuadi i, n ji diidi ki sua ke
li tie yaali n ki pia mayuli i kelima Kiristo po.
8 N ji nua bonli kuli ke li tie n po tingbali i, kelima n Diedo
Jesu kiristo bancianma po, yaama ya po ke n ñɔli likuli, ki
ji nua li nani ti tɔtɔgdi yeni, ke min fidi ki nagni Kiristo.
9 wan diidi nni, ke laa tie mi cɔlni yiko ka, ama lan ya tie
min dugi Kiristo po, ya teginma n ñani U Tienu kani, kelima
ti dudugdi po.

10 Ke min fidi ki bandi Kiristo yeni o faadma paaciamu, ki
taani yeni o o falaciamo nni, ki nandi yeni o o kuuma nni
ki lebdi n yema,
11 Li ya tie ke li ba fidi, ne yeni bi tinkpiba fiima yogu.
12 Li ki tie ke n baa a bona kuli ka, bii ke n bandi bonli
kuli ki gbeni ka. Ama, n tiini ki lingi ke min cuo ki mubni,
kelima Kiristo n cuo mini mɔ.
13 N kpiiba, n ki maali ke n fidi ki mubni li, ama bonyenli
ye: N sundi yaali n dugi li puoli, ki nan ŋua yaali n ye li
liiga.
14 N tiini ki deli yaali n ye liiga, ke min baa li seli paabu,
ki ya pia ya miali n ki pia gbenma yeni U Tienu. O yini nni
lanyapo i, ke Jesu Kiristo diidi ki sua ke n dagdi yeni li.
15 Lanwani ii, tinba yaaba ya dudugdi n cie, tikuli ń ya
pia yantiayenli. I ya pia maaltɔma mɔ, U Tienu ba dɔgdi ki
waani yi.
16 Tin ya bani ke tin sani ki pundi naani ne, ti dudugdi
baa suagdi ki pugdi Jesu Kiristo nni i.
17 N kpiiba, ikuli ń ya tie yaaba n togdi mini, yin ya nua
yaaba n cuoni ki togdi n nannanli.
18 I siiga boncianli yedi ke bi dugi Jesu Kiristo nni, ama, bi
yie wan tieni ti po yaali li daapɔnpɔnli po. N tundi ki maadi
yi li po i, n go ji maadi mɔlane mani n yeni, ki buudi.
19 Bi ba juodi bi miali mi tudma nni i, kelima bi tienu tie
bi puogu i, ke bi seli mɔ tie i fee, bi maalma dagdi ŋanduna
bona po baba i.
20 Ama, ti ya deni ye tanpoli i, naani ke ti baa guu ti Diedo
yeni ti candaano Jesu Kiristo.
21 O ba lebdi ti fee gbanu, wun nandi yeni o kpigdi
gbannandi. O ba tieni la kelima ya paaciamu po ke o yendi
bona kuli.

Dianbgbenga 4

1 Lanwani ii, n dɔnlbuadba, n bua yi boncianla, yinba
n tie n pamanli yeni yaaba ya po ke U Tienu ba pa nni n
panpaani. N buakaaba, yin ya kubi O Diedo sanu ke li paa
2 N paandi Efodi pali, ki paandi Sentise pali, ke ban ya pia
yantiayenli O Diedo sanŋɔdma nni.
3 Ke fini, n jaantielielo, n mia ŋa ke ŋan todi bi puoba
yaaba ki go sɔni yeni nni, ki todi ke ti yadi ki waani o
laabaalŋamo, yeni Klema, yeni n tuonsɔnlieba yaaba ya
yela diani li miali tili nni.
4 Yin mangi i pala O Diedo yeli po, yognu kuli; n waani
mi liema ke yin mangi i pala.
5 Bi niba kuli ń bandi i nimɔndi, O Diedo cuama ji ki fagi.

6 Da fabni mani bonlibakuli po. Ama, ya maama n ye kuli,
yin Jaandi, ki gbaani dunli, ki tieni balga ki ñani i buama ki
piani U Tienu.
7 Yeni, U Tienu yanduanma yaama n cie yantianŋanli kuli,
baa guu i yantiana yeni i maalma nani jakɔndo yeni Jesu
Kiristo nni.
8 Yaali n pugdi, n kpiiba, Yaali n ye, ki tie mɔmɔni, ki
pia ti kpiagdi, ki tiegi, yaali n ye kaa pia jɔgindi, yaali n tie
buama yaali, yaali n dagdi yeni mayuli, yaali n dagdi yeni
li seli yeni ti kpiagdi ń ya tie yin baa pia ya maalma.
9 Yin bangi yaali, yin ga yaali yeni yin gbadi yaali n kani,
yeni yin la yaali n yema nni, yin taa li ki sɔni tuonli; yeni
ke U Tienu yua n tieni mi yanduanma baa ye yeni yi.
10 N pali mangi boncianla O diedo po, yeni yin yuandi ki
guani ki pandi i todli yeni i yankuali n niinni. Bá i ya den
pia todli n po, i nan den kan baa sanu.
11 N ki yedi yeni ki bua maadi ke bonli pɔdi nni ka.
Kelima, n bangi min ba tieni maama, bá lan li baa maama
kuli, n pali ń ya mani.
12 Bonli ń pɔdi nni ii, n ba bandi mi yema; bonli ń ki
muani nni mɔ, n go bani li yema. Lan li baa maama kuli, n
bani li guoli, ki go bani mi koma, n bani li baali ki go bani
mi luoma
13 Yua n puuni nni u paalu yeli po, n ba fidi ki tieni likuli.
14 Ama i den ŋanbi yeni yin den todi nni, lan den paa n
po ya yogu.
15 Yinba, Filipi yaaba, i bani ke min den cili o laabaalŋamo
yadiwaanma, ki ñani Maseduani ya yogu, Kiristo nitaan-
libakuli ki den todi nni, ki teni nni bii ki ga bonli n kani
kase yinba baba.
16 Bá min den ye Tesaloniki, i den sɔni li todli ke li cie
taalyenma, yaali n pɔdi nni po.
17 N ki maadi ki lingi todli ka, ama, n lingi ya luanli n ba
pugni i piama i.
18 N baa bonli kuli, ke bonli ji ki muani nni. N buama kuli
tii. N ga yin nagni Ɛpafroditi ya paabu n po. Bu den tie ya
tolaale nuulu n mani, nani ban yidi ya U Tienu ya salga ke
o ga yeni, ke li mangi o yeni.
19 N Tienu mo ba diidi o kpiagdi Jesu Kiristo nni, ki puni
yi yin bua yaali kuli, ke li nua o piama.
20 Mɔla, Ti Báa yeni Ti Tienu ń baa ti kpiagdi li bina yeni
li bina. Ami.
21 Fuondi mani n po bi dugikaaba kuli. Bikuli tie U Tienu
yaaba i. Nekanba dugikaaba yeni mini kuli mo fuondi yi.
22 Yaaba n ye nekanba kuli mo fuondi yi; li ŋanbi ki nua
ya dugikaaba n tuuni o badciamo Sesari badciagu nni.

23 N buacianma n tie ke ti Diedo Jesu Kiristo foŋanma ń
todi yi yeni ki nunmanga.

KOLƆSI YAABA

1 Pɔli, Jesu ŋɔdka U Tienu yanbuama po, yeni Timote ti
naataanɔ,
2 Ti dangi ban paadi ti kpiiba yaaba U Tienu po, yeni ya
naataani n duu kiristi nni, ki ye Kolɔsi dogu nni ya po i, U
Tienu ti Báa ŋanbli yeni mi yanduanma i po.
3 Ti tiendi, ti Diedo Jesu Kiristi báa balga, ki go jaandi
impo.
4 Ti gbadi ke bi maadi yin pia ya dudugdi Jesu Kiristi nni
yeni ya buama ke i pia ban paadi yaaba kuli U Tienu po.
5 Kelima ban bili ya dandanli tanpoli po, ki guuni i po.
I cindi ki gbadi li dandanli maama i mɔmɔni maama nni,
Laabaalŋamo.
6 yaama n pundi i kani, ki loni a luana, ki yadi ŋanduna
nni yeni i kani mo, nani li daacincinli yin den cengi, ki bandi
U Tienu ŋanbli i mɔmɔni nni yeni.
7 Ne tie o laabaalŋamo, nani yin bangi yua ti naataan-
buodo yeni ti tuonsɔnlo, Epafra kani, wani yua n tie Kiristi
tuonsɔnmɔno i po yeni.
8 Epafra cedi ke ti bandi yin pia ya buama foŋanma po.
9 Li buama ya po, hali tin gbadi ya daali i maama yeni
mɔlane, ti ki pedi jaandi i po, ki miadi ke yin gbie yeni o
yanbuama banma, o yanfuoma nni kuli yeni mi foŋanma
niima nni gbadma
10 Ti li jaandi ke yin cuoni yeni li seli nani O Diedo ń faadi
maama. Ti jaandi ke yin loni ya luana n ŋani i tuadŋama
nni kuli, ke yin suagi liiga U Tienu bangima nni.
11 Ti jaandi ke o yudandi paaciamu yu n ba ciani yi li
mɔndili yeni li juunli nni ń pugni yi u paalu, bonli kuli nni.
12 Ti jaandi ke lan tieni yeni, li ya ke i jaandi ki tie ti Báa
balga, li pamanli nni yeni wan puni ti u fidu, ke ti baa u
biinu ya faali ke o bili ban paadi yaaba o po yeni siiga.
13 O faabi ti, ki ñani ti li bɔnbɔnli yonbdi nni, ki kuani ti
o Bijuabuadga diema nni.
14 O biga po i ke ti baa mi daafaabi ma yeni ti tuonbiadi
po sugli.
15 Nilo kan fidi ki la U Tienu, O biga n tie o junjungu, ke
ti nua o. O tagma kuli siiga, wani n cindi ki mali.
16 Kelima wani ya po i ke bi tagi bonli kuli yaali n ye
tanpoli yeni yaali n ye tinga po, ban nua yaali yeni ban ki
nua yaali. Lan tie ti badigbandi, bii mi diedma, gobna bii ti
yikodi, wani n tagi bona kuli o ya po,

17 O bo ye, ke bonlibakuli dá ki ye, o yapo i ke a bona kuli
taani ki ye lan buali maama
18 Wani n tie ti gbannandi, U Tienu nitaali yuli. Wani n
tie ti yikodi kuli ñiali mi cilma, wani n cindi ki mali, yua
n yiedi (faadi) bi kpienba siiga, lani n cedi ke a bona kuli
siiga, wani n ye liiga.
19 Kelima U Tienu yanbuama po i, ke a yabindi yeni o
kpiagdi kuli ye Kiristi nni.
20 Ki fidi mi taakalma ń tieni wani yeni bona kuli siiga o
bijua yeli po, o tɔgni o sɔma yaama n wuli li daapɔnpɔnli
po, ki bili mi yanduanma tinga po bona yeni tanpoli bona
kuli po.
21 Yinba mo, yognuba, i bo tie nilanba U Tienu po, ki tie o
yibala i maalma nni yeni yin bo tie ya tuonbiadi po.
22 Ama, mɔlane, U Tienu cedi ke i guani ki mangi kelima
Kiristi yua n kpe gbannandi po, ke yin fidi ki sedi o nunga
nni ti ŋandi nni, ke pɔdma bakuli yeni tagli bakuli ki ye.
23 Li bo tieni ke yin fidi ki kpaa a jiina, ki da pia begma ti
dudugdi nni, ki go da fagdi yeni yin den gbadi ke bi maadi,
ki go waani tanpoli tagma kuli po ya laabaalŋamo dandanli.
Li tie ya laabaalŋamo ya po ke mini Pɔli tua tuonsɔnlo
24 Mɔlane, n pali mani min laadi ya fala po i po, ki gbieni
n gbannandi yeni ya fala n pɔdi Kiristi o gbannandi yaali n
tie U Tienu nitaanli po.
25 N tuuni U Tienu nitaanli po nani U Tienu ń puogi nni
ya tuonli i po, ke min waani U Tienu maama kuli.
26 Ban den dɔgni ya mɔmɔni n hali li bina yeni li nifiima,
ama ke li ji dɔgdi o niŋanba po,
27 U Tienu bua ke ban bandi ku yaalidgu yudandi ŋalmani
bi nilanba siiga nni; li tie lanya Kiristi i i niinni, ti yudandi
dandanli.
28 Ti kpaadi ki wangi o ya maama i, ti paandi nilo kuli
pali, ki bangi nilo kuli yeni mi yanfuoma, ke tin fidi ki seni
nilo kuli ke o cie ki dagdi ke bonlba kuli ki pɔdi o Kiristi
nni,
29 Lani ya po i ke n tuuni boncianla yeni mi tuama ke mi
cɔlni o todli paalu yu n ye n niinni yeni u paaciamu.

Diangbenga 2

1 Kelima n bua yin bandi min kɔni ya kɔnli i po ń paa
maama yinba yeni Lahodise yaaba yeni ya niba n yabi kaa
bani mini nbá mɔko.
2 Ke mi taakalma yeni mi buama yeni ya ŋalmani n ñani
ya mɔmɔni n duagu U Tienu yaalidgu banma niima nni,
yaama n tie Kiristi, ń gbieni bi pala yeni li papaali

3 Mi yanfuoma yeni mi banma ŋalmani kuli duagi o ya niinni i.
4 N maadi yi lani ke nilo ń da bɔndi yi mi tudma maabandi
5 Bá yeni n gbannandi ń ki ye yeni yi, ama n yantiali taani ki ye yeni yi. N pali mani yeni mi la ke i kubi ke li paa, ki go ciibi i dandanli Kiristi nni.
6 Yin ya cuoni Jesu Kiristi sanu nni nani yin den ga o maama maama yeni.
7 Yin kpa i jiina paama o niinni, yin cɔlni ban waani yi ya banma, ki ya maa i dandanli po po, ki jaandi o bonŋanlɑ.
8 Yin ya faami ke nilo ń da dia yi diagu yeni o maalcianma maabandi yaama n tie fafanma yeni mi tuofaama maama, yaama n maa bi niba maasuagu po yeni ŋanduna ne tuonbiadi danbogda po, ki naa ŋua Kiristi banma.
9 Kelima, U Tienu munli kuli ye o gbannandi nni i.
10 O ya yeli po i, ke i baa bonli kuli, wani n die bali kuli yeni yikodi kuli.
11 O ya yeli po i ke U Tienukuani yi u kɔnciagu, ama li naa tie bi niba nui ya kɔnciagu ka, ti tuonbiadi gbannangu ñanma, ama, Kiristi ya ciagu.
12 Bi pii wani yeni yinba i ñinwulma nni, o ya yeli po, i ke i yiedi (faadi) kelima i dandanli U Tienu paaciamu po. Lanya paaciamu n yiedi Kiristi ki ñani o mi kuuma nni.
13 Yognuba, i den kpe i tuonbiadi yeni i jelma po i, o guani wani yeni yinba li miali nni, ki dini sugli ti tuonbiadi kuli po.
14 O piini ban diani ya panli cuonu ti po, yeni ya tili nni ke bi den diani lanya yikodi. O ñani likuli, ki kpa ki tabni li daapɔnpɔnli po.
15 O landi gobna yeni yikodanba paatiadi, ki seni ba asala siiga. ki yuani ba o yudandi po li daapɔnpɔnli po.
16 Lanwani ii, yin da cedi nilo ń jia i buudi kelima yin di yaali bii yin ñu yaali ya po, bii jaanma bá po lanyaaka ŋmaapaano po bii fuodma dana po.
17 Lanya bona kuli tie ya bona n ba yuandi ki cua ya junjungu i, ama i mɔmɔni wani ii, li tie Kiristi i.
18 Yinda tuo nilo ń fie i yudanyema kelima bi kpali li yumiinli, ki jaandi malekinba. Lanya nilo kuani o yama wan nua yaali nni, ki ji tua yuondaano ke laa pia niima, kelima o nisaalmaalma po.
19 O ji ki pia Kiristi banma bawaamu, wani yua n tie li yuli, lani n dingi u gbanu kuli, ki cedi ke ti gbannandi kuli taani ki tuugi yeni a tuga yeni a jiina, ke u gbanu kpedi, ke U Tienu dingi u.
20 I ya taani ki kpe yeni Kiristi, ke li ŋua ŋanduna ne ya

yebiadma po, li nan tieni ledi ke i ŋua ŋanduna ń niini ki bili ya kuana, ki tua:
21 “ Da jelni mani yeni ne, da leni mani ne, da sii mani ne”?
22 Lanya fuuna yeni li tunda tie bi niba yaa, ki nua ya bona bona ke ya sɔni yeni a ŋan biidi bii ŋan di ki buodi.
23 Li fuuna naani yeni nisaalo yanfuoma yeni i, ki ŋua nilo jaanbuolcelu, nufanu yumiinli, ki niindi ke lan kubi u gbanu yeni u tonu, ki nan ki pia ya mayuli n ba todi tin bandi ti gbanu bonbuakaali yaali n dagdi ti po.

Diangbenga 3

1 Lan wani, yi yaa den fiel len kilisite tinkpiba sign, yaa ling man yaa bonl n ye tanjol po, kilisiti n ka naankani u Tienu jienu jo.
2 Yaa duana ma e yoma tampal bonl nni, ki da kuand yi yam ŋanduna ya bonla nni.
3 Yi kpe, ke e miano mo wuo len Christu u Tienu kan.
4 Christu, yuoin tie emiana, yaa go cuo ki daagiel o yul ya yugunu, emoko batani ki dodgidi len o kpiagid nni.
5 Lanwan, yin kpa man ŋan dund bonbuoko biadil, yaal n die yigban-onbuoli, m conconm, ti cagindi, buol kul, ti glanand bon buakabiadil, yaal n jaagini yaa buamo kul len mi ŋalimon buam, yaala n tie nan e buli ŋoodimo yen.
6 Laa bonla ya po yo, ke u tienu pabienl cuonu baa cua bi niyiekaab po,
7 Yimbaden tie yene yin den ye ti tuon biad nni yaa yogunu.
8 Ama moala, yin ŋaa man yaalo n tie ne kul: li pabienl, li mutuoli, enanga, ku tuotabigu len yaa majoagind n ña yi ñoana nni kul.
9 Yin da pua Jaama leni yiyaba, kelima viden landi u tagikpelu len u bontienkaala nani li lia dili yeni
10 Gi lani u tagipaanu, u tienu yuon tagi u n pandi yu yogunu kul, yu n naan len o, ke yin pundi gi bandi o cain.
11 Laa tagipodnu nni mi gagiolima gi go ye Jufonba len yaaba n kaa tie Jufinba siiga, maa go ye yaaba n kud ya siiga, maa go ye yaaba n kaa maabdi gilesi maama leni ya moatieba n yi sita yaaba, maa go ye leni i yonbi leni yaaba n die bi yula siiga, kilisiti tie li kuli, gi go ye bikuli nni.
12 Yi tie u Tienu n gandi gi goyidi yaaba o yuli po, gi tie o buakaaba. Lanwani yin ya la mani nani li liadili yeni mi ninñigladima leni li ŋanbili, leni li yumiinli leni mi dingoma, leni li juunli.
13 Yi siiga nilo ba ya la ke o lielo tieni o yaala n bia, wan da yemidi o po wan tie maama kuli, wan da yemidi o po wan

tie maama kuli, wan pa o sugili. Nani Krisito nden puni yi sugil maama, yimo n ya puuni yiyaba sugili yeni.
14 Yin la laa bonŋanl kuli nani li liadili yeni, yin ñagini mani mi buama nani gu gbanñagidiglل yeni, yaama n baa taandi gi luoh yikuli yenma nani lan dagidi maama.
15 Krisitu yan duama n ya die yi pala nni kelima yin tuugi leni Krisitu gi tie gban nanyendi o niinni yeni. Moamoani ll Tienu yini yiyin ya mani leni yiyaba yi yama n ya dua. Yin yo ye mani leni i tuondi u Tienu po.
16 Kristu maama ŋaliman n ya gbie yi pala nni. Va bangi mani yiyaba gigo tundi yiyaba leni mi yan fumuanma. Ya yiini mani pisominba, len ya yani n pagi u tienu, leni ya yani n doogidi U Trenu Suoma yua n bangi yi yaala, gi yiini gi pagi u tienu len i twcenoli yaala kuli, tieni mani likul yomdano Jesu yeli po, gi ya tuondi ll tienu Kelima Wani Jesu yapo
17 Laa bonla kuli tie yaala n ba ti cua ya jinjingu, li bonmoanba liba tie Kristu.
18 Bi nuba ye, yaab n bangi ke o nulo n kpal ke o wadi o yuli gi jaandi male ekunba. bi nua ke bi tie liiga yaaba kelima ban la ya bonlekaala po, gi gbenbidi biyula fanfanma bi yantiana po, yan naani len bi nisaaliba kuli yantiana. yind da tuo manike laa nibuolu n biigi yedi ke yii dagidi gi kan ba yi nuama panpaani.
19 Bi tiendi yeni kaa tuugi leni Kristu yua n tie li yuli: Wani Krisitu ya niinni ke o yaaba, yaaba n tie o glannandi, baadi yaala n dagidi bi miali yema po gi tuugi yenma ti gannandi nni kelima ti jiini leni ti tuga po, gi kpedih nani u Tienu n tendi ke bi kpedih maama.
20 Yi ya kpe leni Kristu gi paadi leni ŋanduna maasuayu, be yapo ke yi go tuo ke ŋanduna kuana die yi nani yi da tie ŋanowna yaabo yeni?
21 Be yapo ke yi tuo gi ŋua laa kuana ya n tie: Nan da ta, ŋan da leni, ŋan da sii
22 Akuli maadi ya bonla n pia mi tienna go ba bodi ya maama. Akuli ŋua binisaaliba n bili gi bangi yaala
23 A kuana yeni tie nani a pia mi yanjuomo kelima a cedi bi niba n gandi ban baa jaandi maama, gi go bili bi niba nya Wadi bi yula gi Wangi bi gbannandi pala, ama ŋaa pio mayuli gi ba todi bi nuba ban ya paani bi gbannandi bonbuakaala.
24 yi bani ke yi bo taan len obila kuli gi ba wan bili yi po ya ŋalimani ke yi tie yi panpaani, kelima yitu uni t yomdano Kristu po.
25 Yuo n tieni yaal a n bia kuli bo ba o biodimo pan paani, kelima u Tienu gi gagioli bi nuba leni biyaba.

Diangbenga 4

1 Canba nba n ya tiend b tuon sonla yal ŋan gdagd, kdugn:
mɔ pia canba ku ye tapol po.
2 ŋam k ya jaand man yen a donda yanin.
3 Ya jaand man tya po mɔ, ku tien n fid k fuod l ganl u
ñɔmaan po, k min fid k tund b nub Kristo ciila, yal ya po
nced k n y c dan salgn.
4 K gɔ ced k yuakul n ŋam k bando nan m bi bu maad
nand yen.
5 ya ye man yen n yanfuom yen cincanl yab k gɔ da biand
n yaam.
6 I maani nya yeg yen i ñɔgaal, k man n gbadim, lanfid
yin band yi bu jiin yua kul nand l'an ya man o.
7 N ninjua, n buad o, u tien tuonsu gbengl yua tieg, n
tuonsanlielo yua kb yiu Tisik yen, bu waani min tie yua.
8 N ban yo k sono i kann, k yin band tin ye nand, wan fid
g sɔng i pala.
9 N sɔna yen n ninjua buad'o Onesim yua tie i mɔ ya yua.
B bu waani tin yen nanad kul ne kam ne.
10 Aristark, n yom yegnu fuondii, yen Barnabas ninjua
Marc, yua ya poi kb den dien k Maadi ku ya pund i dogn
yin ŋam g gau bonŋanf yeni
11 Jesu yua kb yiu Justus yen mɔ, fuondi b kul ne tie
konjakpela i, k tie yab biba mɔn todn kn fiel k san u tien
tuonl, k gɔ den sɔng n pal.
12 I nataanu Epafras Jesu Kristo tuonsunl fuondii, u l gba
i poi u jaandin, k mɔkiya pan set k gben, k gɔ gbad bonkul
ya niimin yin jiin iba canii u fien buamin
13 K dugn n tiend kasied u po ku l gba yim yen Laodise,
yen Hirapoli yab kul po u jaandin.
14 N donl buad'o dogda Luc fuondi, yen demas
15 Fuond man t ninjab yab ye hal Laodise yen Nin fas yen
u jaandiogn yab, yab yen u den yen kul n po na.
16 I ya pan cog u kadaaog ne i denpo k gben, yin mond
Laodise yab n mɔn cog l kadaaog, k yin yuand k ga min den
ten Laodise jaadiog ll ya kadaaog yen, k cog l mɔ.
17 Yin ji maad arsip: ŋam k diid u Tien tuonl yal ka den
ga yen, k ŋam g son lan ya ŋan.
18 Min pɔl monondien ne yen n nuu. ya tien man n po k
n ye dansal gni u Tien balg n ya yen i.

1 Tesalonika

1 Mini pɔlo, Siliven yeni Timote, n diani li tili ke fuondi
yinba tesalonika jaandieli yaaba n ye u tienu yua n tie
baa nni yeni ti diedo jesu kilisiti nni, ke o ŋanbili yeni o
yanduanma n ya ye yi po.
2 Ti tuondi u tienu yoginu kuli, ti tiadi yi yela ti jaandi nni
yi po.
3 Ti tiadi yoginu kuli ki kaa cedi yi dandanli tuonli po yeni
yi tuuni yeni mi buanma maama po, yeni yi pia ya dandanli
sedima, ti diedo jesu kilisiti yua n tie u tienu ti baa nintuali.
4 N ninjaba u tienu buakaaba, ti bani ke u tienu den yini'yi.
5 Tii den wangi'yi o laabaali ŋanmo yeni mi maama bebe
ka, ama yeni u tienu fuonma yua paacianmu po, yeni li
pamancianli kelima la bɔn'yi, yi bani tin den ye yi siigan
yeni ya tɔgu buolu yi ŋanmu po.
6 YI den tua yabi n ŋɔdi tinba yeni ti yonbidaano yaaba
n gaa u tienu maama ba o fala cianmu siign yeni u tienu
fuonma yua n puuni ya pamanli po.
7 Ke yi fidi ki tua ban ba togidi yaaba yeni yabi kuli ye
Masaduana yeni Akayi po.
8 Kelima laa tie yi ya kani yeni Maseduana, yeni Akayi
bebe ke u tienu maama den ya yaali, ama i kaani kuli yi
dandanli maama den yadi ke laa gɔ tie tiladi nilo n gɔa
maadi li po.
9 Kelima bani bi ba tie sieda li po yeni tin den ba ya
cangaanma yi kani, yeni yi den lebidi ke ŋoadi(ŋɔdi) u tienu
ke ŋaa i buli, ti ba ŋoadi u tienu yua n fuo ke tie moamoni.
10 Moala yi gu o bijua jesu, wani jesu yua n den fii bi
kpienba siigin ke den faabi ti u tienu pabienli yaali n ba
cua.

Tesalonika 2

1 N ninjaba, yinba bani ke n pundma i kani laa tua fanma.
2 Ama tin la ya fala yeni, ya sugidi Filipi dogin nni, nani
yin bani maama tin den taani ki cuo ke loli lan ya papaali
yeni ti tienu, ki tin waani u tienu o laabaali ŋanmo ke yaani
a maba.
3 Kelima tin den tundi ya tunda, naa den tie ki baandi yi
yeni ya yantiali ki ŋani janbi maam.
4 Ama yeni u tienu den diidi ki sua ki ti dagidi k o teni'ti
o maama, yeni wani tin den maadi lan ya maama ka k bua
tin mangi bi niba pala ka, ama tin den bua ki ya mangidi
wani u tienu ya pali.

5 I bani ke tin den ye i siigan ya yognu, ti den ke wang'i ti
ñɔmandi ka, ti gɔa den pia ŋalmani buama yantiali u tienu
tie ti sieda lan ya bonli kuli po.
6 Tii den lingi bi nisaliba ya kpiagidi ka, yaabi ba ñaa i
kan bii yaabi ba ñaa kaan tianu mɔ, ya yoginu ke ti den pia
u paalu ke tieni yeni nani tin tie kilisiti tondiba po.
7 Ama t den ye mi siigan yeni mi yanjiima, nani o pomado
n kubi o bila maama yeni.
8 Yeni, ti pali den siadi li po, ti den ye yeni li pamanli,
ke tin waani o laabaali ŋanmo, ba u tienu maami beba ka,
ama tinba mɔno ya miali yenm po, kelima i buanma ti po i,
den pundi lan kani.
9 Kelima, yi ya tiadi, n kpiiba, ti tuonli yeni ti fala u ñiagu
yeni u yienu kuli, tin den tuuni ka ke bua ke tua oba kuli
po tugili, ya yoginu ke ti den wangi yi o laabaali ŋanmo
10 Yi tie sieda li po, u tienu mɔ tie sieda, ke tii den pia
tagili yaali ke li ba fidi ke jagili ti yi siiga.
11 Yi gɔ bani ke tin den ye yi siiga, ti den ye i po nani bibaa
n tie maami o bid po yeni, ke puun yi i tundi, ke paagidi i
pala, ki gɔ tiendi i po sied.
12 Ke yi ya cuoni maama n ŋani u tienu po, wan yua yi yi
o badi dienma nni.
13 Li ya po, yoginu kuli baa tiendi u tienu baliga ke dugini
o ŋanbili po, yeni ya yoginu kuli ke ti gbadi u tienu maama,
u tienu maama, yanma, ke ti den tuo ganma, ke la ke tie
nisali yantiali ka, ama nani man tie maama, u tienu maama
yanma tie maamɔni ke tuuni yabi pia ti dugidi mi po.
14 N kpiiba yi den ŋɔdi u tienu n yini yabi jesu kilisiti nni
ya jaandidiena ye Jide, kelima i doginu yaaba den waani
fala nan bi ya dogun jifnba n den waanb 'ba ya fala.
15 Bani den kpa o diedo jesu yeni bi nisɔginkaaba. Ke
waani ti mɔ kog laa fala biado, ba ke bua u tienu maama,
bi tie bi niba kuli yibali.
16 Bi yiedi ti po ke tin da wangi bi nilanba u tienu maama
ke bi mɔ baa m faabma, bi tieni ke li pundi bi tuonbiadi po.
Li pundi u tienu n cuo'ba.
17 Tinba, ynbi n ninjabi, yoginu ba tin siedi i kani, ama tin
den siedi ke ŋaa'yi yeni ti gbannandi ne. Ti pali wani den
ta yi po.
18 Ti den bua tin gɔ cua yi kani, mini yeni pɔl, ama ti
bobini li po taalimi lie, ke sitaani pani'ti.
19 Kelima bee n tie ti papaali saala po, bii ti pamanli, bii ti
kpiagidi, laa tie yinba yeni nitɔba, ti yonbidaano jesu kilisiti
n ba te gua cua a?
20 Kelima yinba n tie ti kpiagidi yeni ti pamanli

Tesalonika 3

1 Tin den ki fidi ki juuni yeni tin waagi yeni maama po, ti
den jaggi ke min yeni Silasi n ba ye yeni Ateni beba.
2 Ke sɔni ti kpiilo Timote i kani, o taani ke suani yeni u
tienu, ki tie ti tuonsɔnlielo Kilisito laabamanli muandun nni.
Ti sɔn'o ke wan paagi i pala, ki tundi yin ya se bonŋanla i
dandanlin nni, ki siiga n oba kuli yama n da ŋmadi yeni
ban wangi ya fala po,
3 kelima u tienu jagi ti po lan nni.
4 Ya yognu k n den ye yen'i, ti den tuodi ki wangi ke bi ba
waan'ti fala, li gɔa tieni nani tin den yedi maama.
5 Nani min den kan fidi ke juuni ke kan la'i yen, n den sɔni
Timote i kani ke wan bandi yin se li dandanli nni maama,
kelima n den jie ke mi tulima daano n da te tunlini ke cedi
ke ti tuonli i siigan n tua fanma.
6 Ama Timote n ñani i kani ke kpeni ke la ke waagi o
puni'ti ya laabaali n mani. O gɔ waan'ti yin pia ya dandanli
yeni ya buama n tie nandi. O maadi ki bua yin la'ti nani
tinb n bua tin lai maama yeni.
7 Lan ya po ti kpiiba, baa tin li ye yeni, o yinyienu biadu,
ke laadi fala, ti pala pa yeni yin pia li dandanli
8 Mɔla ti yama dua kelima i se ke li pa ti yonbidaano jesu
kilisito nni.
9 T kan fidi ki tuoni u tienu lan dagidi tin pia ya pamanli
o kani ki dugini po.
10 U yensiinu yeni ku ñiangu kuli ti miadi u tienu yeni ti
pala kuli ke tuo tin gedi i kani ki todi ke yin baa ki biini
yaala n pɔdi i dandanlin
11 Ti baa u tienu yeni ti diedo jesu n ŋanbiti po u sanu tin
gɔa cua ki lai.
12 Ke u tienu n pugni i siigan mi buanma yaali ke ti pia i
po.
13 Wan todi, ke i pala n ŋanbi ki cie ke yin ya gbie yeni
tiŋani u tienu nungan nni ya yoginu ke ti yonbidaano jesu
ba guani yeni o maleknba.

Tesalonika 4

1 Mɔla wani, n ninjabi, ti paandi ti pala ki gɔ cegi ti diedo
jesu tuonli po, i gɔ gbadi ti laabaalo yaal n tieni kuli, yin ba
cuoni maama ki fidi ki ya ŋani u tienu nungan, maaṁɔma,
i gɔ li cuoni yeni, yin ŋmigdi ke gɔ sɔni ŋanma ke pugini.
2 I nan tiani tin den naani maama ki baa suani ti diedo
jesu sɔnu ni.
3 U tienu n bua yaali tie ke yua kuli n kubi o yuli ti ŋandin
ni ke gɔ cuo oba yeni mi conconma.

4 Ke yua kuli n fidi ki cuo oba yeni mi conconma ke bia
maadi i mɔni.
5 Oba kuli n da ŋaa ti nianbiidi n kuni o yuli, nani yaaba
n ke bani u tienu n suani maama yeni.
6 Oba kuli n da di o lielo jodi bii ke jaanbi o lielo i tuona
nni, kelima ti diedo ba bu ke ŋmali yua biidi tubli nani tin
den waani maama yeni.
7 Kelima u tienu ke yi'ti ke tin ya suani jɔgindi tuonli ka,
ama tin ya ye ti ŋandin.
8 Lani cedi yua yie ke kan cɔnlin tin yedi ya maama ne,
naa yie yinbi ka, o yie u tienu yua n ten'ti o foŋanmo i.
9 Yaali n tie i liebi buama, la ke tie ke ban diani tili ke
waani ka, kelima u tienu mɔno bo tuodi ke waani yin ba
bua i liebi maama.
10 Maamɔnmi, i gɔ li suani yen Maseduani dogni kuli i
siigani, ama yin ŋanbi ke pugini.
11 N gɔa cegli ke yin ya tie suoo ke suani i tuoli nani tin
den waani maama yeni.
12 Yin ya kubi yeni, i mɔni nni lan ya pia li cɔnlin yeni
yaabi ki bani u tienu ke liba n gɔ da pɔdi i.
13 N kpiiba, n ke bua ke nilo n ya ye li bonbonlin i yaali
ntie bi tinkpiiba ya po, ke lan ŋmadi o maalima nani yabi
n ke pia ban daani yaali.
14 Ti ya tuo ke jesu bo kpe ke bia yiedi, u tienu ba yiedi'ti
mɔ ti kaadin yeni jesu.
15 Ke dugini nani u tienu tili n yedi maama, ke tinbi yabi
n da pia i miani ki gu jesu guanma; ti kan gaa liiga yeni bi
kpienma ka.
16 Kelima ti diedo ba cedi maleknba siigan yendo n yigini,
li naatunli n gɔa mɔa tapolu po, yabi n du jesu po ke den
kpe ban kpia ke yiedi.
17 Ke tinba yabi n da sieni ki pia i miani, wan yugdi ti kuli
ke do yen'ti tapolu jesu ke yeg yeno li pamanlin nni.
18 Yin ya paandi i liebi pala li maama po.

Tesalonika 5

1 Mɔla yali n nua o yogu yeni a dana ke tie lan tieni tili
ka,
2 kelima i bani ke o diedo yogu ba cua nani o suudi yeni
u ñiagu.
3 U yogu cuon, b tɔba b maadi: li kuli tie pamanli yeni tin
ye li guunlin.” ama u tienu fala b jiidi ti po nani ti madi n
yi cuo o pua i, yeni bi kan ñaa leni palbi.
4 Ama n ninjaba, i ke ye li bonbonlin k li daali n te ba i
po nani o suudi yen ka.

5 Kelima i kuli tie mi yinyinma yeni li daali yabi. I ke tie
o ñiagu yabi ke buali bonbonlin.
6 Mɔla, da gɔa man nani bi tɔba yeni. Ama ya cengi mani.
7 Kelima, yabi n gɔa o ñiagu
8 Nani tin tie u yienu bila yeni, ti baa ŋani, ke la li dandanli
yeni m buanma, k ciibi ŋalbaga.
9 Kelima u tienu ke lugdi'ti ke u mutuoli n ba ti po ka ama
ti yonbidaano jesu buanma po.
10 Ke kpe ti po, ke nua ti gɔgi, ti fuo yeni wani.
11 Mɔla, ya taagi ke gɔa ya todi mani i lieba nani yin ban
maama yeni.
12 Ti jaandi k yin ya bani ke cɔnlin bi cianbi yeni yabi n
ŋmagdi u tienu tuonli.
13 Ti miadi ke yin ya pia mi buanma bi po ke dugni tuona
po. Ya ye mani li pamanli ni.
14 Ti pug'i, maadi mani yabi n fuo li ŋmadlin ya paandi
yaab ye a maaban, ke todi talignba, ya jie man b nunbaogu.
15 Cuo mani iba ke nilo n da ŋmiandi biandma, ama ya
ŋua mani yaali ŋani ŋmianma yua kuli kani.
16 Ya ye mani li pamanlin yogu kuli.
17 Ya jaandi mani ke da sedi.
18 Ya tiendi mani baligi bonli kuli po, kelima u tienu bua
yeni jesu po.
19 Da jundi mani mi tagma.
20 Da yie mani mi dɔgdima.
21 Ama ya bigidi mani li kuli. Ŋɔdimani yaali n ŋani.
22 Yie mani bonbiili kuli.
23 Mi yanduanma tienma n paag'i, ke i tagima, i nalimu
yeni i gbannandi n ya ye o kani ke jeje ki ye hali ti diedo
jesu cuanma.
24 Yua n yini ŋani, wani n gɔ bi tieni.
25 N lieba, ya jaandi mani ti po.
26 Fuondi mani i lieba kuli ti ŋandin.
27 Yonbidaan po i ke nmaadi, ke bi numɔnba kuli n cogi
li tili ne.
28 Ke ti diedo jesu baliga n ya ye yeni

Polo ń diani ya tilieli Tesalonika yaaba po

1 Pɔli, Silasi leni Timote n diani ya tili ne, Tesalonika
jaandtieba yaaba n dugi U T ienu, ti Báa leni ti Diedo Jesu
Kirisiti nni.
2 U Tienu ti Báa leni ti Diedo Jesu Kirisiti ŋanbili leni mi
yanduanma ń ya ye leni yi.
3 N kpiiba, Ti baa jaandi U Tienu yi po yogu kuli. Lan
buali maama n yeni kelima i dudugdi kpedi boncianla, ke i
buama i lieba po pugdi.
4 Lani n cedi ke tinba ti bá maadi i maama leni li pamanli
U Tienu jaandiedi nni. Ti maadi i pañiili (juunli) leni i
dudugdi leni ban wangi yi ya falaciamu, ti maadi yin tuodi
ki gaani faligima po.
5 Li tie maalma i U Tienu buujiali po. Lan ba juodi maama,
i ba dagdi yeni yin kua U Tienu Diema nni kelima i la fala
o po.
6 Li tiegi ke U Tienu ń ŋmiani yaaba n den falgi yi u
falciamu,
7 ki nan sɔngi i pala, yinba yaaba ke bi waani falaciamu.
O ba tieni la ti Diedo Jesu ya ñani ŋaljanli nni ki guani leni
o paaciamu malekinba.
8 O ba jiini yaaba n ki bani U Tienu leni yaaba n ki cɔlni
ti Diedo Jesu laabaalŋamo u muciamu nni, ki tuu li panli.
9 Bi ba pa bi tuonbiadi panli ki fagi leni O Diedo leni o
paaciamu yudandi.
10 O ba tieni la, o ya guani ya daali ke o buolu ba dondi o,
ke o dugkaaba ń kpaandi o yudandi.
11 Lani ya po i, ke ti baa tundi ki jaandi i po. Ti jaandi ke
ti Diedo ń tieni siedi ke i dagdi leni U tienu ń lugdi ki yini yi.
Ti jaandi ke wan niani ya ŋanma ń tieni ki dudi o buama
nni leni i dudugdi tuona.
12 Ti miadi ke U Tienu, Ti Diedo Jesu Kirisiti ŋanbili po,
Ti Diedo Jesu yeli ń baa ti kpiagdi i po, ke yi mo ń baa ti
kpiagdi o po.

Diangbenga 2

1 n nua ti Diedo Jesu Kiristu cuama, yeni tin ba taani ki
kali yeni o, n naataani, ti mia yi sugli,
2 ke yin da ŋa ban lebdi i yantiaŋanli faala, lani yaa ka
ban ŋmadi yi yama, yeni ya maama n naani sawali, bii

maabanma, lani yaa ka tili ke bi tua ke li ñani ti kani, nani
O Diedo guanma yogu pundi.
3 La baa maama kuli, yin da cedi ban taa bu nunfanbu ki
bɔndi ki tulini yi; kelima li buali ke mi yenyiema ń kpia ki
cua yo, ke tin la ti tuonbiadidaano ń legdi, wani yua n tie
mi bodma bijua.
4 yibali yua n dongi o yuli ku tua ke o cie U Tienu bii
ke o cie yaali n dagdi yeni ti kpiagdi, hali ki kali U Tienu
jaandiegu nni, ki yini o yuli ke o tie U Tienu.
5 I ki tiani ke n den maadi yi lanya bona min den ye i siiga
ya yogu?
6 To mɔlane, i ji bani yaali n pani o ke wan da legdi ke o
yagu dá ki pundi.
7 Kelima mi biadma yaalidgu tuona ji tuuni i; li buali ke
yua n dá pani o yeni, ń bodi, ki pandi o u sanu.
8 Lanyogu, mi biadma daano ba legdi, ti Diedo Jesu ń piebi
o faama, ki biidi o sani, ki cedi o cuama yenyenma ń biani
o cain.
9 Li biadma daano legdima ba ña setaani aalu kani i, yeni
yaalidgu tuona yeni li bulbɔndi yeni mi tofaama.
10 O pia ya nunfanbiadibu n ba bɔndi ki biani yaaba n ki
tuo ki ga ke i mɔmɔni buama n ba faabi ba.
11 i, U Tienu ba sɔni bi po ya paalu n ba tulini ba, ban ŋɔdi
mi tofaama sanu,
12 ki fidi ke ban bu ki cuo yaaba n yie mi teginma sanu,
ki tiendi mi biadma ki mangdi bi pala kuli.
13 Tinba ya po, n naataani, O Diedo buakaaba, ti baa tundi
ki jaandi ki tiendi U Tienu balga i po, kelima U Tienu tuodi
ki lugdi yi hali mi cilma, ki ba faabi yi, mi foŋanma ŋanbli
po yeni i dudugdi i mɔmɔni nni ya po.
14 Lanyapo i, ke o taa ti laabaalŋamo sanu, ki yini yi ke
yin baa ti Diedo Jesu Kiristu kpiagdi.
15 Lanwani i, n naataani, yin ya see taajalalie, ki ya kubi
yin ga ya tunda yeni ya ñɔmaama mi maama kani yeni a
tila kani.
16 Ti Diedo Jesu Kiristu yeni U Tienu T Báa, yua buadi ti, ki
puni ti ya baagli yeni ya dandanli n ki pia gbenma o ŋanbli
po,
17 Wan sɔngi i pala, ki pugni yi u paalu a tuonŋama po
yeni maaŋanma kuli po.

Diangbenga 3

1 Mɔla, n naataani, jaandi man ti po, ki fidi ke ti
Yonbdaano maama n yadi tonma, ke ban tuo ki gaa leni
ku cɔlngu nani lan bo tieni i kani maama yeni.

2 Ke U Tienu ń ñani ti a nibiada leni bi tondanba siiga,
kelima, bi kuli ki pia ti dudugdi.
3 Ti Yonbdaano ŋani, o puni ti u paalu, ki gɔ guu ti leni ti
tuonbiadi.
4 Ti Yonbdaano cedi ke ti pia li dandanli yi po, ke i tie, ki
gɔ baa tie tin miadi yaala.
5 Yonbdaano n todi yi yin bandi U Tienu buama, ki todi yi
yin pia li juunli nani Kristo yeni.
6 N naadaani, ti miadi ti yonbdaano Jesu Kristo yeli po, ke
yin fagdi leni ya niba n ye ku yenyebiigu nni kuli, ki gɔ ki
cɔlni yin gaa ya tunda ti kani.
7 Yinba mɔno bani yin ba togdi ti maama, kelima ti den
ki ye leni ku yenyebiigu nni ka.
8 Obá den ki teni ti ti jiedi faala ke ti dini; ama, ti den yen
tuuni yienu leni ñiagu ki laadi fala yo, ki je; ke tin da tua
tugli obá.
9 Li ki tie ke ti bo ki pia yiko leni ban teni ti ti jiedi ka,
ama, ti bo bua yin togdi tinba mɔno ya yenyienu i.
10 Kelima, ya yogu ke ti den ye i kani, ke ti bo maadi: Yua
n ki bua ke sɔni tuonli, wan da je mɔ.
11 Ama ti nan gbia ke bi maadi ke bitɔba ye i siiga ki ye
ku yenyienbiigu nni, kaa bua ke bi sɔni tuonli, ama ki nan
ye ti bonyoyuodi nni.
12 Ti miadi li danba, ki balni ba Jesu Kristo yeli po, ke ban
ya tuuni ki je bi fala po leni mi yanduama.
13 Ama yinba n kpiiba, yin ya tie mi ŋanma.
14 Li ya tie ke yua ki cɔlni tin maadi yaala li tisɔnkaali ne
nni, yin ŋaa o ki da nagdi o, ke i fee n cuo o.
15 Yin da kubi o nani i yibalo ynei ka, ama ya cegli o man
i ninjua yeni.
16 Mi yanduanma Yonbdaano mɔno n puni mi yanduanma
yogu kuli, bonla kuli nni! Yonbdaano n ya ye leni i kuli!
17 Min Pɔli n diani li tili ne leni n nugu, ki fuondi yi.
18 Ti Yonbdaano Jesu Kristo ŋalbalgo ń ya ye leni yi !

TIMOTE TIKPIALI

1 Pɔli, Jesu kiristi tondo nani lan ŋua U Tienu ti candaano
yeni Kiristi Jesu, ti dandanli bali maama yeni,
2 N dangi ya tili ne, Timote, n bijua ti dudugdi yeni i mɔni
nni po: U Tienu, ti Báa yeni Jesu ti Diedo ŋanbli yeni mi
niñingbadcianma, yeni mi yanduanma ń ya ye yeni a.
3 Nani min den waani a ke ŋan tieni maama ki fidi ki gedi
Maseduani yeni i, ŋan ya ye Efesi dogu nni ki fidi ki waani
bi niba ban ba tɔgni ya sanu, ki da lebdi yenŋɔdma bi tunda
nni.
4 Ban da cengi bi tunda nni a togda yeni ya nifiima n ki
pia gbenma, ki nan fiindi mi ñɔniama, kaa pugdi bápu ke li
ŋua ti dudgdi U Tienu tuona po.
5 Ama li bali maama ń ŋua yaali n tie mi buama yaama
ñani li papienli nni, li yantiaŋanli nni yeni ya dudugdi n
tiegi i mɔmɔni sanu nni.
6 Ya niba n lebdi ki taa santianu, tudi ki kua ya maacianma
n ki pia mayuli nni.
7 Bi bua ban tundi bi niba li bali maama, ama ki nan ki
gbia ban maadi yaali yeni ban wangi yaali niima nni.
8 Ama, ti bani ke li bali maama ŋani, li ya tie ke nilo taa
ma ki sɔni ya tuona n tuagi ti yikodi sanu
9 Ti nan bani ke li bali maama ki bili yaaba n tiegi po ka,
ama yaaba n ki cɔlni yiko yeni yaaba n fiindi mi yenyiema
po i, a yenyieda yeni ti tuonbiadidanba, yaaba n ki ŋua U
Tienu yeni bi yanbɔndanba po. Mi bili yaaba n biani bi
danba miali yeni a nikpala po i.
10 yaab n kuani bi yuli mi conconma nni, yaaba n
taa nintuali, ki dua yaaba, a nisuura yeni a sanjiala, bi
tuofaadanba, a tingbangbaaba yeni yaali n ki tuagi ti
dudugdi sanu kuli po,
11 Lan ya bangma ŋua O cabŋandaano U Tienu ń piani
nni ya yudandi laabaalŋamo i.
12 N maali ke ti Diedo Jesu Kiristi yua n pugni nni u paalu,
kelima o diidi ki sua ke n duu o po i ke o puogi nni lan ya
tuonli,
13 Mini yua n den fanbi U Tienu yikodi, ki go tie jadi daano,
n baa U Tienu ŋanbli kelima n den ki bani ki tie lankuli.
14 Ama Ti Diedo ŋanbli tɔgni min pia ya dudugdi yeni ya
buama Jesu Kiristi nni, ki paadi likuli.
15 Ya maama ne mɔni boncianla, ki go pia ti dudugdi
yuakuli po, ke Jesu Kiristi cua ki tinga po ki bua faabi ti
tuonbiadi danba i. Mini n biidi bi siiga nni ki cie.

16 Ama lanyapo i, ke n baa mi niñingbadma ke li wangi
ke mini n cindi ki la Jesu Kiristi ń pia ya juunli. O tieni lani,
ke lan tua nannanli yaaba n duu o po hali ya miali n ki pia
gbenma.
17 Mɔlane, ti kpiagdi yeni ti yudandi tie hali ya yognu
badciamo, yua ya miali n ki pia gbenma, ban ki nua yua,
Tienyendu baba yaadi, li bina yeni li bina, Ami!
18 Timote, n biga, min teni a ya maabilkaama ne, ke mi
ŋua ban den pua a po ya sawali yeni, li tie ke ŋan kɔni li
kɔnkɔnmɔnli;
19 ŋan ya pia ti dudugdi yeni li yantianŋanli. Bi tianba
buoni li, ke li tulni ba, ke bi fagdi yeni ti dudugdi.
20 Himene yeni Alekisandiri ye bi siiga nni, N sagni bani
yeni sutaani, ke ban bangi ban ba tɔgni ya sanu ki ji da
fanbi U Tienu yikodi.

Diangbenga 2

1 Lanwani ii, n dá ba paani a pali, ke ŋan ya tie i jaandi,
ki miadi u sanu, ki miadi sugli, ki tiendi uU Tienu balga bi
niba kuli po,
2 bi badcianba yeni yaaba n pia yikodi kuli po, lan todi tin
ya ye ya yema n ŋua mi yanduanma, li yanŋaali, U Tienu
sanŋɔdma yeni li seli nni.
3 Lani n ŋani ki dagdi U Tienu ti candaano po.
4 Li tie o po buamɔnma, ke bikuli ń baa mi faabma, ki
bandi i mɔmɔni cain.
5 Kelima, tienyendu baba n ye, yeni candanyendo baba,
bi niba yeni U ienu siiga nni, Jesu yua n tie Kiristi yeni nilo.
6 Wani n yidi o yuli salga bi niba kuli po. Lani n wangi
wan tieni ya kasiedi lan buali ya yognu.
7 Lanyapo i, ke bi bili nni ke n tie tundka yini tondo. N
maadi i mɔni i, n ki pua tuofaama ka. N tuonli n tie min
tundi bi nilanba ti dudugdi yeni i mɔmɔni sanu nni.
8 N bua bi niba ń ya jaani ban ye naani kuli, ki yi doni bi
nui ti ŋandi nni, ke pabienli ki ye ki buali tama.
9 N go bua bi puoba ń ya bobi bi tialakaadi lan buali
maama, ke li ŋua li fangli yeni bi gbannandi cɔlungu sanu,
ban da la, ki pili bii ki pangi bi udi yeni wula bii anjilfa, ki
da yie ya tialakaadi dunga n paa.
10 Ama, N bua ke ban ya ŋanbidi bi yula lan buali maama
nani ya puoba n wangi ti dudugdi bi tuonŋama po yeni.
11 O pua bi baa bangi bonli kuli li ŋminŋminli nni i, yeni
u cɔlungu sanu nni,
12 Li ki cabi ke o pua ń tundi o ja lanyaaka wan ya pia ti
yikodi o ja po, ama o baa ye li ŋminŋminli nni i.

13 Kelima, bi cindi ki tagi Adama i, ki tuani Efa.
14 Bi nan ki bɔndi ki tulni Adama ka, ama bi bɔndi ki tulni
o pua i, ke o kua mi tudma nni, ki miidi li kuali.
15 Yeni lankuli, o ba baa mi faabma ti madi po, li ya tie ke
ke o ŋɔdi li miinli, ti dudugdi, mi buama yeni ti ŋandi sanu.

Diangbenga 3

1 Ya maama ne tiegi li ya tie ke nilo bua tua gobdika; o
lugdi ya tuonli n mɔni boncianla.
2 Li buali ke gobdika kan ya pia jalgi bákuli, ki ya pia
oyendo baba, ke o yama dua, yua n pia li miinli, yua cegni
o yema, ki banili cangaali, ki ba fidi ki tundi niba
3 O kan kuani o yuli li daañuli nni, yua ki pia jadi, ama
yua gaani sugli, ki pia li juunli, kaa kpaani o yuli po baali.
4 O baa bani o diegu kubma, ke o bila cengi o maama, ki
cɔlni.
5 Kelima nilo ya ki bani o diegu kubma, o ba tieni ledi i
ku kubi U Tienu nitaanli?
6 Li ki buali ke wan ya tie kɔnpanga, o japaaciandi ń da ti
cedi sutaani ń buu ki cuo o.
7 Li go buali ke wan la kasiedi kaantianu, lan todi o wan
da baa mi tudma bii sutaani diagu nni.
8 Bi todkaaba mo baa tie mɔmɔnsaala i, ki fagi yeni palalie
danba, li daañucianli yeni mi ŋalmanbuama.
9 Bi baa kubi bi dudugdi ń dɔgdi bi po ya mɔmɔni yeni li
yantiaŋanli.
10 Bi dá ba cindi ki biigi ba, ki diidi yo, bi ya ki pia tagli
bákuli, ban fidi ki cili bi tuonli.
11 Bi puoba mo baa tie yaaba n maadi i mɔni, kaa jondi
nilo po, ki pia li yumiinli, ki tie payenli buama danba lan
tieni maama kuli.
12 Bi todkaaba baa tie poyendanba, yaaba n ŋanbi ki tundi
bi bila, ki kubi bi dansanu bonŋanla.
13 Kelima, yaaba n tuuni bi tuona bonŋanla ba baa li seli
yeni li dandanli kelima bi dudugdi Jesu Kiristi nni.
14 N diani ki maadi a ya bona ne, ki daani ke min cua a
kani yognubá.
15 Ama, ki fidi lan todi a, li ya tie ke mii cua tonma, ŋan
bandi a yema U Tienu diegu nni, yaagu n tie U Tienu yua
tundi ki pia miali nitaanli, i mɔmɔni jumu yeni yi daasiedu.
16 Lipo n cedi ke tikuli taani ki tuo ke: “Mi yenŋɔdma
mɔmɔni tie yaalidgu bonli i” O dɔgdi yeni ti gbannandi, ke
foŋanma saa i mɔni o po, ke malekinba la o, ke o wangi o
laabaaliŋamo bi niba siiga, ke bi dugi o po ŋanduna nni, ke
bi duoni o ti yudandi nni”.

Diangbenga 4

1 Ama mi fuoma kadi ki maadi ke li kan waagi, nitianba
ba ŋa ti dudugdi, ki ŋɔdi mi tulinma yeni i buli tundma.
2 Li ba tua yeni kelima bi yantiali ŋɔdi mi tuofaama yeni
mi muyima.
3 Bi ba beli li pokuandi yeni ti jakundi, ki beli U Tienu ń
tagi ya bondikaali, ke yaaba n dugi o po, ki go bani i mɔni
ń ya taagi ki di ki tiendi U Tienu balga yeni dima
4 Kelima U Tienu ń tagi yaali kuli ŋani, ke tin ba taa yaali
ki tieni U Tienu balga kuli ki pia luma.
5 Kelima U Tienu maama yeni mi yenŋɔdma ŋanbi likuli.
6 A ya waani lanya bona a kpiiba, a ba tua Jesu Kiristi
tuonsɔnmɔno yua ke o dini o ti dudugdi lanbona yeni ya
tundigama ke a ga.
7 Ama, ŋan ñɔli a pociana ń faadi ya concontelmi, ki nan
faadi li papienli sanu
8 Kelima, u gbannansaagu tuona ń pugdi yaali ki pia
fuoma, ama mi yenŋɔdma sanu mɔni bonciala li kouli po,
li cɔlini mɔlane yema yeni ya yema n ba yuandi ki cua
nɔnianu.
9 Ya maama ne ki pia tama ki nan selindi yua n ga ma.
10 Kelima lanyapo i, ke ti tie ania, ki tuuni boncianla.
kelima ti dugi U Tienu yua n fo, ki go tie bi niba kuli
candaano, yaaba n duu o po yaali n cie.
11 Kadi ki maadi li bona ki go tundi a.
12 Obakuli ń da fali a sɔpaanma, ama ŋan ya tie yaaba n
wangi ti dudugdi bi maama nni.
13 Ya fiini mi cogma nni, mi tundma nni, ki ya paandi bi
niba pala hali mi ba cua.
14 Da yuandi ya yenpaabu n ye a niinni, ban den pua
sawali ke yaaba n ŋua U Tienu nikpelba maani a po bi nui,
ke a baa yaabu.
15 ŋan ya fiini li bona nni bonŋanla, ŋan taa a yuli kuli ki
cabi li bona, yukuli ń bandi ke a tuona cuoni bonŋanla, ki
caa liiga.
16 ŋan guudi a yuli, ki diidi a tundma nni bonŋanla, ŋan
ya tie ania li bona nni, kelima a ya tie yeni, a ba fie a yuli
ki go fie yaaba n cengi a bangima.

Diangbenga 5

1 Da nanbi k manboli mani o jakpelo, ama ya pa andi
u pali, nani biba yeni; ya paandi u nupaɔngu pala nani i
nataani yeni.
2 A puociana nani binaa nba yen, b puobidi nani t
ninsiaba yeni, l papielem

3 Seln a pakuana yaab n ŋanbi k tie pakuana.

4 L ya tie k l pakuali pia t bidi lan yaka a yabila ban ñigni k ya pia t ŋandi b diogun, k gɔ ya tiendi b danba ban tund b yaali, k l ma l ŋani u tienu po

5 Yua tie pakual yeni mɔni, k tie yuan cuo li ba k ta u dindanlik cabi u Tienu k gɔ jaandi, k miadi u tiensugli yieni yen ñiɔgu.

6 Ama ya pakualo n kpaani dulña ne yenyienu kpe'u ba l ya tie ku fuo.

7 Tund'ba mani l bona k ban ji da pia jalgi ba.

8 L ya tie k yua k nanbi k ŋanbi k ŋmagdi o nibi yaabi ŋanbi k tie u diogun ya yaabi, biani u mɔmɔnigaama, yu k bani u Tienu yaali su yen'o.

9 K fidi ban yini pua k u tie pakualo wan mɔndik ya pia bina piiluobo k ya tie yua n den kunni ja yendo baba.

10 K yua kul ya bani k u tuona den ŋani k den wlubi tu bidi, k den gaani b canba, k den ŋuudi b nuŋanba taana, k den todi b cicagdanba, k den tiendi tuoŋan buoli kul

11 Ama ŋan yie t pakuabidi, k l ma ya yognu k u ja nianga paadi yenba yen Jesu b ji yi kpaani ban guani k kunni b jabi

12 K ji k cɔlni b cincin-puoni yaali k b den puoni Jesu yeni

13 K baa ji pia tuonli ba yeni, b ji waa yiegi a ñiana ni. L gɔ k tie k b waa fanm - fanma mɔ ka b waa yeni t mayiyuodi yen i tuali, k maadi ya maama k laba.

14 L po n cedi k n bua ya pakua bidi n da k kunni b jaba, k ban guani k kunnib jabak mali t bidi, k ŋanbi k kub'ba a dioguni, k da ŋa t ninnanda ya sugdi'ti.

15 k l ma pakɔtianba ŋa a sanu yo k ji ŋodi staanni

16 Kreso-yua diogun ya pia a pakuana wani n ji baa tod' ba k lan fidiyaali lan ji da tie tugkpiegli u jaandiogu po, k wani mɔndi fid k todi yaab nanbi k tie pakuana.

17 Ya jaandiog liig yaaba nanbi k suani b tuonli k l ŋani b dagdi yeni ban ŋanbi k la b tuonlsel bonŋanli. l nam ŋanbi k nua yaab n tundib niba u Tienu maama

18 kl ma u Tienu Kadaɔgu yedi: ya nua taand' a ka pua i dii, a ji kan pibin u ñɔbu. k l tuonsɔnli dagidi yeni wan ga u tuonsɔn- ŋmapaɔgu.

19 Nul ya ba yeni u jaandiogliig yua maama, ŋan da gaa, l ya k tie b lie, b ta yaa ka

20 Yaab tundi k biidi nan fu yeb'ba b lieb kul nungn k yaab sieni n ji ya jie.

21 n maad'a hal u tienu ne po, hal Yesu kreso po, yeni u tienu malek po, ya cɔnlni min yed'a uaal ne kul, k ba lugdm ba n da ye i siign.

22 Da yi peli k maandi a nugi nul po, k gɔ da kuandi a
nugu nutano biidn. Fin mɔno, Cuo a. ba k ya ye t ŋandin
23 Da ñu miñima baba ka. A ya yi tieni nan nu o damɔngu
mɔ waama k lan ya ŋanbdi a tugun k dugni a tugyianu yen
po.
24 B tianb ya biidi k wuo b wlaama ba k b da buni b buudi
mɔno. Ama b tianba yaali yi waagi yo ban t fioli bandi.
25 Nani a tuon ŋama n k kluo yeni l gɔ tie yeni k t tuon
biidi mɔ kan fidi k wuo ni.

Diangbenga 6

1 Yaaba n ye ti yonbdi cacagma nni ń ya nua bi yonbdanba
nani yaaba n dagdi yeni ti kpiagdi, ke ban da ti fanbi U Tienu
yeli yeni o bangima.
2 Yaaba ya canbaanaa n ŋua U Tienu, ń da fali ba, ki ya
tama ke bi tie bi kpiiba i; ama ban ŋanbi ki ya tuuni bi po
kelima bi tie dugikaaba yeni buakaaba yaaba n gbaa ke ban
tieni ba yaali n ŋani. ŋan ya wandi lanya bona, ki go cedi
ke bi cɔlni li bona.
3 Nilo ya pia bangtianma ke maa taa yeni a yaama, bii
kaa tuo U Tienu bangima yaama n ŋua ti Diedo Jesu Kiristi
ñɔmaama yeni mi yenŋɔdma bangima,
4 O tie yuondaano, ki naa bani libakuli. Yaali n pugdi, o
pia ku ñɔniagu yeni mi niama yianu, uni n cuoni yeni ki
nanga, a kɔnkɔna, ti sugdi, ku tuotabgu,
5 Nufanu nunfandanba ñɔniama yaama n ki pia gbenma.
Bi tudi i mɔmɔni sanu, ki maali ke mi yenŋɔdma tie ŋalmani
tuonli i.
6 Lani n yeni mi yenŋɔdma yeni li pamanli n tie ya
ŋalmani n yabi ñiali.
7 Kelima ti ki cua yeni libakuli ŋanduna nni ne. Ti go kan
gedi yeni libakuli mo.
8 Lanwani ii, ti ya pia tin ba di yaali yeni tin ba ŋagni ti
gbanu yeni yaali, li dagdi ti.
9 Ama, yaaba n kpaani ke ban tua ŋalmandanba, bani n
baali mi biigma nni, ku diagu nni, yeni ya ŋalmanbuama
n ki pia mayuli, ki tulni ba, ki kuandi bi niba u ŋmanbiidu
yeni u dogu biidma nni.
10 Kelima, mi ligibuama n tie ti tuonbiadi kuli jiinjali;
nitianba ba i ligi, ki ji bodi ki fagdi yeni U Tienu sanu, ki
kuani bi yuli ti yanyagdi nni.
11 Ama fini, U nilo, ŋan sani ki ŋa lanya bona ki na lingi
mi teginma, mi yenŋɔdma, ti dudugdi sanu, mi buama, li
juunli, ti nimɔndi.

12 ŋan kɔni ti dudugdi kɔkɔnmɔnli, ŋan cuo ban yini a
ya miali n ki pia gbenma ya po, yaali ya po ke a tieni
kasiedimɔno a dudugdi po bi nib boncianli nintuali.
13 N miadi a U Tienu yua n tieni bonlikuli li miali nintuali
yeni Jesu Kiristi yua waani kasiedmɔno o dudugdi po Pɔnsi
Pilati kani,
14 ke ŋan kubi U Tienu ñɔmaama bonŋanla ki ŋɔdi ya
yema n ki pia taglibakuli, haliyeni ti Diedo Jesu Kiristi ń ba
dɔgdi.
15 Yua n ba kadi ki waani ti kpiagdi yudaano, u paaciamu
daano, bi badcianba ya badciamo, bi diediba ya diedo, yua
n kubi ya miali n ki pia gbenma, li yogu ya pundi,
16 Yua n ye ban kan nandi ya yenma kani, yua ke niloba
kuli ki kpeli ki la, ki go kan la halibada, yua n yeni ti yudandi
yeni u paaciamu. Ami!
17 ŋan tundi ŋanduna ne ŋalmandanba ke ban da tie
japaadanba, ki go da kuani bi dandanli ya piama n ki pia
dugdi po, ama, ban ya daani U Tienu nni, wani yua n puuni
ya piamɔnma n pia ti po li pamanli todma.
18 ŋan tundi ba, ban ya tie yaali n ŋani, bi piama ń ya
yabi a tuadŋama, ti bulcindi yeni ya nuu n tiani yama nni.
19 Bi ya tie yeni, bi ba taani ki dogni ya piama ya fiagli n
paa ki ŋani, ki fidi ki baa ya miamɔnli.
20 Timote, ŋan ŋanbi ki guudi ban teni a yaali ki nan ŋa
ya maacianma n ki tie maamɔnma, kaa pia mayuli, yeni u
nufanu bancianma ñɔniagu
21 yaagu ke yaaba n tudi ki fagdi yeni ti dudugdi taa ke gu
tua bi tuonli. U Tienu ŋanbli ń ya ye yeni a.

2 Timote

1 Min pɔl yua tie Jesus tondo kelima u tienu yanbuama
po wan sɔni k min waani u tienu n den niani ya miali n ye
Jesus kristi nni ya maama
2 n bibuadiga Timoti, n fuondi: ti baa u tienu yeni yesu
kristi ti diedo n yadi pun ŋa l ŋanbili, m yanduama yeni
ŋalibalga.
3 N tuoni u tienu min tuuni yua po yini ya pali siedi n
ŋani nani ti yaajanba n den tuuni opo maama
4 N tiani a ninsiidi po ki gɔ sun k la ŋa n pali mangi.
5 N tiani a dandanmɔl po a yaa Lowisa yeni a naa Yunisa
n den kpel pia ya dandanli buolu, n bani cain ka mo ko pia
ldandanbuolu.
6 Lan po i: ki bua ŋan yaa tundi tigi nani o muu yeni u
Tienu n den puni a ya ŋanbili-paabu min den maani apo n
nii ya yogunu.
7 U Tienu k puni ti yaa fuoma k pia jeje o puni ti ya fuoma
pia li papaali yeni mi buama yeni l yukubili.
8 Daa jie mani fe yeni yin tiedi ya sieda o diedo po, daa jie
ba fe fini mono yua ye t yonmdli nni g dugn i o ya po. taa
ya paalu k o tienu tieni k tuo m cacagnma dugn i u Tienu
ñɔmaamapo
9 Wan fie'ti k gɔ yin'ti k ti ya ye m foŋanma nni, L ya sua
k u tiel'i laa tie ti ya tuona po kaa, ama u den tuodi k bobn
i ki dugni o ŋalbalgo po.
10 Mɔla ti candaano yesu kristi cuama ŋanduna dogidi po
l ŋanbiliwan yesus den paadi m kuuma paalu ki dɔgdi ti po
l miali yala n baa ye ya yogunu kuli ki dugni o labaaŋanli
wanginma ya po.
11 Utienu den puogn i ke me tua l labaalŋamo wangika
yeni o tondo yeni u bangika
12 L po n cedi k laadi ya fala ne mɔlane ama mi jie i fe l
po baawaamu kelima m bani mi daanu yua ki go bani ke
pia u paalu ki ba fidi ki kubi m pianli haali l daal n pundi
13 ŋan den gbadi n kan yaa mamɔma ba tie a po
bontogidikaala. ŋan ya ŋua ma k se ki paa l dandanla nni
ti pia yaala yesus kristi nni
14 ŋan ya kubi u tienu n den piana ya pianŋanli kelime u
Tienu foŋam yua ye yeni ti nni ya paalu po.
15 A bani ke ti diema yaaba ba Asi diema lebidi ki ŋa nni
Fijela yeni Elimojena tie b siiga yaabi

16 O diedo n ya gba Onisifola yeni o deni yaabi po m niñima kelima o den yi duani i yama k mangidi i palawan den jie ki fe n kpaadi i po
17 Wan den cua loma ya yogunu o den tieni ania ki lingi nni haali k la nni
18 O diedo n gbadi opo mi nñima o guacuama daali. a bani ki cie nilo kukli wan den nni ya todima kuli min den Efesa.

Diangbenga 2

1 Fini n big, ya pagd a pal yen ya ŋalbalgin yen yesu kilisu niini.
2 A tunda yal k a bang n kan k kasielb bocial tuo a po, bogdli ya nub k a dan bi po k ba fid ki wan bitab.
3 ŋan tuo ki ga fala yen nni, nan yesu kilisu ya nannangu yen.
4 Yua n kua t sojed k bua wan mang o canba pal kan jɔd o yeyienu boam bona po.
5 Nasanlo k o ga e panpan kaa cɔnln ban blo ya kuana.
6 Ya kpakuolo n ko paa n tie yua n ba cil ki mang o pal taagu po.
7 Maal ŋamma min mara yal yen yom dan ba nan gbad l bona kul.
8 Fin n tiad yesu kilisu po, yua fi bi kpienb sigan, dafid yabil, yal naan yen min muandi ya labal.
9 Lan labal poe kin cangin, hal ki ban lolin nan o kukpal yen. O tienu maam, lan wan ki luol.
10 N gan li maaba kul yen li junl, kilisu yab ya po k o tienu gagd, lan fid bimɔn la ya fabu n yesu kilisu, yen ya kpagidi n ki pia gben yen yal yeg yenl.
11 Klma li maama tie moamoɔn ne: li ya tua k t kpe yen o, yen wan, ti ba fuo yen o.
12 Li ya tua ki ti tugn yen o t ba pia o palu. Ama ti ya yieo omoɔ ba yie ti.
13 Ti yaa tieg yeno, wan wan baa ye n tiegman klma o kan fid ki yie o ba.
14 Lane ki li bual min ya tiada yog kul. O tienu ki bua n niam: la pugd pu. Li yaa tie lan bid yab n song yaa ka.
15 Pag aba ki sed o tienu nug nan ya nulo n bobn, k kua li tuonl kaa pia wansan k ŋa li tuonl, klma o wangi o tienu maam yen e mumɔn.
16 ŋa ti miyoyod yen yamb n k tie li dandal yab. yab ta bi ba k tenb, b fagd yogu kul yen o tienu.
17 Li nub maam tie nan li bofuodl yen ki li ŋman k ban gben t gbanand. Li tie nan d yimane yen filet yene.

18 Bi den fagd e mon ki mali kin yiedm tienped o, yeni, bi
ji ye ki ŋand bocianl li dandanln.
19 Li yogunu goga, o tienu tan pupal se yen no maam yal
tie o po bam: yomdan baan yaab n tie o yaab, yua n taa
yomdan yel kul ba fagidi yen o. yam i dan ban yab tie o
nub “yua n ye ki o tie ti yom i dan, wan fagd ti bid.”
20 O dieciangun, wula yen a ligi babaa bi be ka ye, li yɔgli
yen ti dad ya boba. Cincin na yal tie b yumandaciab yi yale.
A tien a mɔn na tagn kul.
21 Li ŋan, nulo ya cua oba min mad yal kul po. o baa tie
ya bobl n bobn a tuonŋanma po, k gud pli pli, ki mon o
danopo, ki pia n yaam a tuonŋanna kul po.
22 Fagd yen ya yeyienu n ba bid o nupano. Sɔn a palyukiba
l dandanl, n buam, yen n yanduam yen ya dab n ban o tienu.
23 Yie ti yajaga bid yen yayajaga n ki pia tanpul; a ban kili
cuon yen a konkona.
24 Ama, la wan ti yomdan o tuinsonlo wan ya pia konkona.
li bɔl ki wan ya pia n buam yua kul po. Ki ba fid tund, ki
go ga amaaba.
25 O ba ŋagd yen li pisonl yab n ki ban o tienu. ŋaa ban
o tienu ya kan lebd bi yeyienu ban baa emonn?
26 bi ba guan ki ba bi yeyien ŋannu ki ŋan stan jalm yal
n kub ti yonbdan ki bi suan o buam.

Diangbenga 3

1 Yi ban k bona kul gbem yogu ba paa hal bocienl.
2 Bi nub ba waan b ba paa, k ba bua elig ciam bi ba duond
bi ba yen ki kan cɔoln nul, bi ba sugd o tienu, yen bi go kan
cɔoln b danb, bi ba tie mundanb kan cɔln o tienu bona.
3 bi kan muɔ bi ñunŋim yen sugl nub, bi ba tie fagu danb
bi kan fid kub bi ba, bi ba tie nkum danb yen bi ka bua
boŋanl.
4 Biba tie yaal ki bi buɔ yal, kba waan biba. Biba kuɔr
binub, biba buɔ bobiigu cie O tienu.
5 Ama bkaan fini yaa tie danka mɔni, kelima babuɔ yale
tie U tienu Fuoŋaam yaa palo. Da ŋuɔ laa nubi.
6 Bitiam baa fidi kuɔ a diena botienni ke ñuun ñɔk bi puo
yaab k ka haal yoko.
7 Ya puo n pia ŋanduna buam hal bocienl, ama ba fid bang
li mumuni.
8 Nan Jannes yen Jambile n den yiie Moiis maam, lan Jab
moko yie e mɔamɔan. Bi tie ya nub ya malm n ki ŋan, bi
dandanl moko ki pa a bigna yogunu.
9 Bi kaan fidi ya di kca, kelima yua kul baa la bi garem. L
den tien o nan ya bomlieb fakodaanpo

10 Ama fini, a den tien nania k cɔal n maam, n yeyie nu,
n yaan jaga, n ddaan, n junl, n buam, n faala.
11 Fini mɔro a den la binuba dmabni ŋlire yen n den la
ya falaa paa Antiyɔsini, Ikoniɔm yen Listri dogoni. N den la
ya falaa kuli a n den kobiyen yokuli n Yɔmdaan den faabni.
12 Moni yab kul tuo ke biba fo yen U tien, yen Yesu Kristi
ba la falaa.
13 Amaa, a nub biada yen atigbadaan yok kuul ba kuɔ li
tuolbidini, bina tund kua ti tuondbidini ki buande biba yen
biliem.
14 Ama fini ŋam yaakub a den baang yali yen dandal kul
len yua kan ka den baango.
15 haal nan a den tie big, a den baang o tienu omaama
mɔni, yal ba fid ten yal ŋan ki tien faabu yesu kilisu nni.
16 Kelma minmɔn kul ñan o tien kan yal ñan ki ba fid tund
o nul nni, ki ba fid ki jalgo. Ki ba ŋangd o yen ki ba fid ki
paago, o yeyienu ya naani yen o tienu buam ya saanu.
17 Lan ba tod otienu nulo wan ya bobd oba cain ki suan
tuonl ŋanl kul.

Diangbenga 4

1 U tienu nintuali nni yeni jesu kilisi nintuali nni ke ti ten'a
ya ñɔbonli ne bani yaaba baa bua yaaba fuo yeni yaaba n
kpe kuli bi kpiagidi kani.
2 ya wangi u tienu maama ki ya se ki paa, uyogu ya pundi
yeni laa pundi kuli. yie yaala ki ŋani, ki baagi bi niba yeni
itundi yeni li padingili.
3 Kelima u yogu cuoni ke bi niba kan kuni i mɔmɔani
tundi, bi ba teni bi yula u faagu bankaaba i. Yaaba baa
bnagi ba bani bi bà n bua yaala. Li bontienikaana nni, ke
bi bua ki ya cengi yaali baa mangidi bani bi bà ya tuba nni.
4 Bi ba ñaani bi tuba k daa cengi mɔmɔani maama i, ki
ŋa yaali n jɔgni.
5 Ama fini u tienu nulo ŋan daa tie yua sɔngi li bonli kuli
nni, ki pa fala yognu ki sɔni u tienu maama. Hali lan pundi
maama.
6 Mini wan cabi im yuli lan ya ye mani n gednma yognu
pundi
7 N kɔni i mɔmɔani kɔnli; ngbeni n cenli; n kubi n
dandanli.
8 U tienu maam feliga biili po, ya badi fogiliga ke
yonmdaano yua tiegi n ba teni n yaaga ti buudi daali. Li
ka tie mini baba ka, ama li baa tie yaaba gbadi o buama
maama kuli.
9 Tieni ania fini a bà ki tuodi ki cua n kani.

10 Kelima Demasi ŋaani duliña buama po i. O gedi
Tesaloniki. Kresansi gedi galati Titi mo gedi dalimati.
11 Mini ye luk baba n ye. Ta Maarki yin yegi cua, kelima
o baa pia buam a tuona po.
12 N sɔni Ticiki hali Efesi.
13 Li liadili yua ke n ŋA Troasi Karpisi deni a cuoni n kani
ŋan ya kubi. Yeni a tila, a tilikpela.
14 O maano Alesanda den mi biadima hali ke pendi
buama, o yonmdaano ba ŋmian'o o tuona.
15 ŋan cuo a bà yen'o, kelima o tie yibali ti maama po.
16 N cincin fala nni o bà kuli den k sedi taani nni bi kuli
den sani ki ŋaa n i. ban daa ta ki jalig'i.
17 Ama n yomdaano gaa n, ki go kpaagi n ke min fidi ki
ya wangi o labaŋanmo ki fidi ke bi nilanba n gbadi. Yeni k
o den gaani o yangbanlo ñɔbu nni
18 N yomdaano ba tugi nni ki ya ñandi n ti tuobiadi kuli
nni, ki go gaa n i o kpiagidi deni tanpoli naani n ŋani wan
ya die ti kpiagidi yognu n tu yognu amina.
19 ŋan fuondi n po Pisika yeni Akilasi, yeni Onesifode deni
yaaba kuli n po.
20 Erasti sedi Kolinta, k ŋa Tolifima yua yia Miiliti
21 Mɔndi ki cua k u fawaagu daa pundi. Ebulisi, Pudensi,
Linis, Klodia yeni i naataani kuli fuondi ŋa.
22 T yomdaano Jesu kilisi fuoŋanma n ya ye yen'a k u
Tienu ŋanbidi n ya ye yeni i kuli.

Tidi 1

1 li tiline tie Pɔl n tena, wani tie U tienu Tuosɔnlo yen Jesu
ŋɔtielo, yaab k U tienu lukdbi. O den lukd minn k n coanbi
U tienu dandaanl ni yen k go waanbi mumuni kul tunda yal
tie ti dandanlepo.
2 Yen lan fidi bin yaa pia ya mial kaan gbeni. Ya Tienu k
puɔ faag den puon ti yal mieli kaan gbel haali yoknu.
3 O yogn den pudi, Pɔl den waano omaam yen olabaal
moni yaal ke o den teni, yeni U tienu yaa palopo yuaan ti
Fietua.
4 N fuoda, Tidi n big buaadi kiti ya dendalin: N Jaandi k U
tienu t baa yen Yesu Kristu ti Fietua n tena o ŋalebalk yen
n yanduam.
5 N den ŋaaŋaan Kreti dogoon yen lan fidi naan jodi letuol
ki guani k bobni dogu kuli jandierin liga jabaa yen min den
waan maanma. b
6 L buɔl k ligi yaaba kul lin yaa pia ya yeyienu ŋaan yen
waan da tie ncocom. li boal k be yaan firi daan o bilaa po,
o bilaa yeyenu lin yaa ŋaan cien k go yaa ŋaam jini bibaa.
7 L yaapo, li buɔl ki jandiogu ligi yua da pia nangma,
kelima o tie U tien deni liga yua. li ya po cedi ko ka tie
yoa pia bidi onini ba pibinli, okan ya tie dañulo, likonkonl
dano. Ki da pia ya bona k coyeni efe.
8 wan ya tie o cangalo, o ŋanmu yadonl, o baa tie yoa
ŋaam maali, k tuoli ŋani, o yeyinnu kaan pia jɔgnd ki go ya
tie yoa cɔln oba.
9 wan ŋami k ya kubi labal ŋamo ya nanani ban den tundo
yalaa. Li ya po obaa fidi k ya pagdii olieba nani atud ŋamaa
ki yie yala k tie lani.
10 Kelima bocienli yie ke bi kaan coɔl U tienu mumuni. Bi
ŋmand bi nuba yula k baan yaa ŋoa yala tie b ma faagu. Ti
la binubanii bocienl ñaani Jufi yaaba ni.
11 L buɔli ki nan munni bi ñanaa, kelima bi gulg ti diedi
kul k moandi yalan kii bual, kelima bi kpaan ne ligi.
12 Kreti yaaba den pia yoa k bi den yio sawal pual, O
madi; k bi yaa nubaa tie faodanba, Bi tie ya yandi bia, yen
ajidiciama yen bi kpaljidaanba.
13 Didi mani ya bubud ŋan: L buɔl k yin yaa ŋaanm jalgbi
yen ban fid i ki ya pia li dandanl ŋanli.
14 ki baan da ŋoan Juifbaa maam yeni ya yikodi ki bi nub
biliki fidi ki ŋmagdi binubi yaal tie mumuni.

15 “yen yaa ba ŋam ŋani O tienu, lekul ŋani” ama ya nuba
pia ti jɔkn yen n kan daama. Ba pu k ŋani bi nugani. Bi
malma yen bi yan jagli kul jognoo.
16 L ya po b mɔdo made k bi ban O tienu, ama bi yeyienu
k ta yen O tien maam. Kelima nul ki buabi yen bi kan fedi
suan tuol ŋanl ba kul.

Diangbenga 2

1 Fin wan n maad o tienu maam nann o tienu kadaogn
maad nand yen.
2 Maad a nukpela k ban ya tie caanba mamodam. k b nu
ban ya colin ba, ban ya pie i malŋam, ki ya pie u palu l
dindanlin. K ban ya pie n buom b lieb po ki ya pie l ñingl.
3 A puo nikpela mon n ya pie n mal ŋam o tienu nungaan,
a puo nikpela n da tie puobiad ba. Ban bie da tie ya b tug b
ba k caab yen m daam. A puo nikpela n ya tien i cegl ŋann.
4 o puo nikpela n cegl i puo bid ban ya pie i yan luom k
bie ya buoa b caalb maam yen b biid maam. A puo nikpela
n te k t puo bid n dagd k bie ŋaan.
5 T puo bid n ya tie puo yanfodanba k bie ya kagii, ban jin
bi ba b caalb nungan. lan n tie o tienu maad yal en maam
n ya tuol.
6 A maad nacenb mɔn, k b yen yem n ya ŋan k dagd.
7 fin mono n ya suɔn a tuon ŋama b nubin ya lad a kan,
a cegli n ya tuol k bie ya pie u colung.
8 A maam n ya tuol k b nuba daa niena. k lan te k i yibal
la n ya ye i fein. k ban da fid k jalg tii.
9 A go te ki yanb mon ya coln b caanbaam bonl kulin. ban
ya manngd b caanbaab paala.
10 K ban da bond b caanbaaba paala. K bie da fa u faag,
ban ya wang b ba k b tie numonb lan n b wan k o tienu
maam tie mumom.
11 Ala o tienu ŋalbalg bo dogd nan u falu n ñanan k bad
b nub po yeni.
12 u falu n yi ced tin ña o tienu mutuolin k go san k fagd
yen ŋanuna yab n suan ya tuonbiid n, mola ne wan t ji b
fid k yaye ya, yen yem n ŋam k dagd yen ti, k bie gbie yen
ya cɔlung k t b tien o tienu.
13 Ti ya guu k t tuonan yaa k t suan n ya mangd o tienu
pal k bie gbengd u b ja jiesu sanl t baa colin o maami.
14 Wan n tug u ba k yid salg t bid po k bua wan ŋam ti
t bid buolu kul, t bo ye yene k bie ŋud ti yen o som yal bo
wul i dipunponl po yen ya nuba ku bo lugd ba.
15 Did yal k a b tun k ten b nub. ŋam b paag nub pala
nand. ŋan son la yen yikod. k u ba n da fid k mab n d na.

Diangbenga 3

1 Ya tiadi'bi ban yi tieni bi yudanba yeni bi yikodanba n
bua yaali, ki cɔlni 'bi k go yi bobni i bà ki cegini tuonŋanli
kuli sɔnma po.
2 Tiadi'bi ki ban daa maadi mabiigu nulo po, ki lɔgidi a
kunkɔna, ki cɔlni i lieba, ki gɔ jiini i bà i lieba kani.
3 Ti mo bo ki cengi niba k gɔ ki cɔlni. K bodi kaa ji yeni ti
bà mi cacagnma nni yeni u manu nni. Ti bo ye ti biidi nni
yeni ki nanga nni. Ti bo k bua ti lieba ki go pia ti yantiabiidi
ti lieba po.
4 Ama u Tienu ti gaaka numɔndugu po yeni o buama po,
5 O gaa ti po ki laa tie ti tuoŋanma yeni ti mɔnkundi po
ka ama o sugli po. O gaa ti mi ñinwulma malma nni yeni
fuoŋanma lebidima nni.
6 Jesu Kristi ti gaaka po, u Tienu yadi fuonŋanma ti po ke
li yabi.
7 O bo tieli li ki dugi k o ŋanbidi po tin mɔ n tua faadiila
li manpaanli nni.
8 Sawalo ne tie ti dugi o po i. N bua k ŋan yaa maadi ki
dugi li bona po i. Lan fidi yaala ki yaaba n dugi uTienu po
n tieni a bonŋana b liigi.
9 Ama lɔgidi yikodi makpaga, a kunkɔna, yeni u buolu
paadnma. Li tie ya bona ki dagidi yenli k gɔ ki mɔni
10 fagini a bà yeni ya daano maadi ki guani ledi ki bua mi
paadinma ki siiga nni.
11 Ki bani ke o nulo ne ki tuagi u sansiedu, k o tie ti biidi
ki go bu ki cuo o bà
12 Mini n ba ti sɔni ŋa Artmasi bii Tiki, kagini a bà ki cua
n kani Nikopoli min cuo ke n baa ye naani gu faawaagu
13 kagini ki baa yeni Zenasi, yiko gbanbandiciamo, yeni
Apolosi, k lba n daa pɔdi.
14 Ti niba ba bangi a tuoŋanma sɔnmi ki fidi ñani i payiani
yia mɔni ki daa tie ya niba kan fidi tieni bonli lan ba binmi
15 Yaaba n ye ne kuli fuondi ŋa. Fuondi yaaba n bua ti ki
gɔ dugi ti po.

Filimo

1 min Pɔl yua tie dansalg Jesu kristo po yeni ti nijua Timote
fuod filimo ti dɔnli yen ti tuosonlielo.
2 Appia ti nisaalo yen Archik yua tie ti sije lielo Otienu.
3 Otienu ti ba yen ti yomdano yesu n ten yi o palu yen li
pamanl.
4 N tug nni ki band Otienu ya yogu ki jandi a po.
5 N gba ki b maad ŋanpia ya buam yen ti dugid yal ka pia
ti yomdan yesu po yen yab n daan o niini.
6 N miad Otienu ki ya ŋuntagu ki ti pia n ya tiee yen a
tuona, yen a boŋama yal ki ti baa sonn.
7 N waan li pamancianl yen li paapal ya yogu kin gbad ka
suan yen n buam po maam. n nijua, klma a paag dankab
paal.
8 lan n ced, yen ya ŋaam k kilisu ten min waang tuonl.
9 li ŋan n buam po min mia ya miabun, k ya li tie min tie
yua: Min pɔl ki tie nikpelo, mada k n tie yonbl yesu kilisu
po.
10 N miada omiabu yaltie n big onesimi, k ji tua e nanlgan
ba ne kamane, yomdiegun.
11 waa den cili pia buam ama monlan ji mon min yen fin
ya po.
12 N suano wan guana kan o tie nan ngbanand bogdm.
13 N ya po bi bua waa ya ye n kan: o bi ba fid ga o tuonl
ki son n po li laba manl po.
14 Mi bua mintien bonl ka gbad a ŋonbun lan fid ya ŋanbu
ka ba tien n da paalu po ba n kalgm, ama lan ya tie a buam.
15 klma ŋma ban li ba fid onesimi den paad yena lan fid
nan guan k lao yogu kul.
16 La tie nan o yombo, ama ki tie yen o yombo. nan ya
ninjua buado. O tien paa, o ba tie a po lede. Nn waan tie ji
yen ninjal ti yomdan ni.
17 O ñutaagun ya nin, gao nan li bi ya tie min.
18 Wan pia a po yal yen wan pia a po yapanl min ba paa.
19 N dian yal ŋuan n ya nugu “min pɔl, n ba panŋ a panl.
n bua min tiada ka moa pia n panl”..... N bua min tiada ka
moa pia n panl: fini modo.
20 Man, n nijua tien n po ya ŋanb? yomdan po: song n
paal kilisu buam po.
21 N danga ya tilin yen paal kul ka ba ñian mi mia maama.
N ban molane ka ba tien lan cil mi mia maama.
22 k go kpan n po o diegu, n dan k nian ne monla e miadi.
23 Epafrad yua ye yomdiegun yen ni yesu kilisu, fuonda.

24 Mark kristark, demas, yen luk n tuosonlieb mu fuonda.
25 Ki ti yomdan yesu kristu ten o ŋaalbalk.

Eblenba

1 Yogu ba u Tienu bo yi tɔginini i sani boncianli ki cedi
o sawali puala n maadi yeni t yaaja -nba, ke li bo yi ki luo
taalm ŋaa.
2 Ama juodi dana yaali ke t ye ne, u Tieenu cedi ke o bijua
maadi yeni ti. U Tienu tagi bonli kuli yeni wani. Ke taa'o ke
o tie yua ba yenddi bonli kuli.
3 O yii nni ke t nua u Tienu yudandi. Utienu n tie maam
o ko tie n yeni. O maama yua pia u paalu yeni n cedi ke
ŋanduna nni, bonli se li sisienu. O bo cedi ke bniba biidi
piini ki gbeni, ke o ji doni ki kali u Tienu yudandi jienu poli
po.
4 ke u Tienu cedi ke o cie maleki -nba. Nani u Tienu n bo
cedi ke o cie'bi yeni; ke o pul'o ya yeli n pia t yudandi ki cie
b yela.
5 U Tienu k bani maadi maleki -nba ke nene: «a tie n bijua
i dinne min tie a báa» o gɔ ki bani maadi maleki: «min baa
tie báa a mɔ n ya tie n bijua.»
6 Nani u tienu n bo sɔni o bijua yua pia u nugu bonli kuli
po ya yogu ŋanduna nni. ke o maadi ke: «maleki -nba kuli
n ya pug'o ”
7 maleke-nba po wani u Tienu maadi ke: «o yi cedi o
maleki -nba n kpandi nani u faagu yeni ke o tuonsɔnla n
kpandi nani u muupieni yeni.»
8 Ama o bijua ya po wani u Tienu maadi; «u Tienu a baa
kaa a badkpagili po i u ygu n tuu yogu ke bonli kuli fangi 'a»
ke a kubi a badidanbili ki ŋmagidi bi niba yeni t mɔnkundi
9 ŋan buadi t mɔnkundi ki yiedi t tuonbiidi yeni po n
cedi ke a Tienu lugidi ŋa ki tieni m kpama a yuli po yeni
li pamanli. O bua fini ki cie a liebi kuli
10 Ke u Tienu gɔ maadi: «O yondaan ki ciliga yogu fini
tagi ki tinga ki gɔ tagi poli yeni a nugi.
11 Poli yeni tinga baa bodi ama fin wani baa ye li kuli ne
baa cadi nani liadili yeni.
12 ŋan pɔbini 'bi nani ban yi pɔbini li liadili maam yeni b
baa lebidi'bi nani ban lebidi u tiagu maam yeni.
13 U Tienu gɔ k bani maadi maleki ba ke. «kali n jienu»
caa yeni min ba cedi ŋan paadi a yibala
14 maleki -nba tie b le i? B tie yaaba tuuni u Tienu po ki
dond'o ke o yi sɔn'bi ke ban gedi ki todi yaaba ba la gaa po.

Eblenba 2

1 Lan ya po n cedi ke li buali ke t ŋanbi gaa ya tundili ke
t gbadi k daa tudi sanu.
2 ki dugini maleki -nba n bo muadi t yaaja -nba yaa laabaal
yua ya tie yaali ke bi niba dugi li po, ke li go bo tie ke nil
kuli kpiagidi kaa cɔlni li laabaal ke li cua yeni u tubidadu o
po wan kpiagi maam
3 Li ji ba tieni ledi ke likan cua yeni tin'ba po. Li ya sua ke
t ñɔli kaa yiini li fiema maama yaali mɔni paaa? ki dugni
o yonmdaano mɔno bo kpia maadi li fiema maam, ke yaabi
bo gbadi maad'ti ke li maam tie mɔni.
4 ke u Tienu mɔ maadi ke li maama tie mɔnmɔni ki
sɔni u yaalidugu yeni u palugu tuona ke gɔ puni bi niba
fuonŋanba puulu nani o yam n bo bua maam.
5 Yeni i mɔni tin maadi ŋanduna yua po ne, u Tienu k cabi
ke maleki -nba kaa ke ban ya die
6 Li diani u Tienu tili nni ke «U tienu o nisaalo tie be i?
ke a baa tiani o po i? o nulo tie be i ke a baa nua o nunga
nni?
7 A bo yuani u yogu waamu ke maleki -nba cie'o ki yuandi
ten'o t yudandi yeni li seli.
8 ki cedi ke opia u nuu bonli kuli po. Utienu n bo cab'o
ke o pia u nuu bonli kuli po yeni. Bonli ki sieni ke waa pia
u nuu li po. Ama tinba wani daa nua ke o pia u nuu bonli
kuli po
9 Tin la yaal n ne: yua ke u Tienu bo yuan'o u yogu waaam
yeni ki cedi ke maleki -nba cie'o yeni Yesu i. ama mɔla u
Tienu guani ten'o li seli yeni t yudandi. Ki dugini o tuo ki
cagini ki kpe bi niba kuli po. U Tienu ŋalibaligo po i ke o
tuo li cacagikuuma.
10 Yeni i mɔnmɔni u Tienu n tagi bonli kuli. Bonli kuli tie
o yaal i, o bo bua ke o bila boncianli n gaa o yudandi. Lan
po n cedi ke l bo dagidi yeni wan cedi Yesu n yaa tie yua
dagidi yeni wan sɔni o tuonli. Ki dugini wan tuo gaa fala
yua yeni po. Yesu n ko tie yua luodi u sanu ki cedi ke lieba
baa m fiema.
11 wan cedi ke bi niba ŋani ki dagidi u Tienu po. Wani
yeni yaaba ke o cedi ke b ŋani ki dagidi u Tienu po yeni táá
báa i. Lan po n cedi ke o jie i fei wan yiin'ba o ninjanba
12 ke gɔ maadi: «N baa waani n ninjanba ŋan tie yua a
tantaanli siiga nni min yi dondi ŋa.»
13 Ke Yesu gɔ maadi ke: «n baa dugi n Tienu po i”k gɔ
maadi mini yeni ya bila ke u Tienu kubi yeni»
14 Lani ya bila n tie niba ki fuo ki pia t gbannandi yeni
mi sɔma. Yesu mɔ tie nufuoga i i bani yeni? Ki kpe ke wan
biidi sotaani yua pia u paalu m kuuma po.

15 Ke yaaba b yenma nni kuli b bo jie m kuum ki tie yonmi
yeni wan ñani'ba lieni.
16 Yeni i mɔnmɔni Yesu k cua ke wan todi maleki -nba kaa.
Obo cua ke wan todi Abrahami yaabila i.
17 Lani po n bo cedi ke o bo nandi yeni o ninjanba ke fidi
ke tua sala yidikaa-nba kuli ciamo yua pia m ninñinma bi
niba po ki ciibi u Tienu tuonli nni. yeni ke o bo táá o bá ki
yadi sala ke piini bi niba biidi.
18 Li biginli n bo bàà'o ke o la fala boncianla yeni po n
cedi ke yaabi ke a bigina ba bàà'bi ke o ba fidi ki todi 'bi.

Eblenba 3

1 N naataani yinba yaabi tie u Tienu yaaba ke o yiin'i, ke
yi taani tua o buolu yeni, lani i nuubina n ya maa Yesu po.
Utienu sɔni wani ke tin dugi yaali po ki maadi bi niba nunga
yeni, wan ya tie li sala yidikaaba kuli ya ciamo.
2 O bo lugidi wani ke wan sɔni li tuonli. Ke o gɔ sɔni li
tuonli lan buali maam nani Moyisi n bo sɔni maam u Tienu
deni yaaba po ke l k kpiadi yeni
3 Yesu bo dagidi n yeni ki gaa t yudandi yaali n yabi ki cie
Moyisi. Li tie nani o tanmaalo n yi máá deni yeni. B yi pagi
o tanmaalo i b yi k pagi deni kaa.
4 Yeni i mɔni deni kuli pia yua máá i. Ama u Tienu n máá
bonli kuli
5 Moyisi bo tie tuonsɔnli ki tuuni lan buali maam u Tienu
deni yaaba po. Otuonli bo tie ke wan ya wangi bi niba u
Tienu n bo maadi ti yaali.
6 MɔLA kristi n ji tuuni lan buali maam. Ama wani tie u
Tienu bijua ki pia u nuu o báa u Tienu deni. Tnba n tie o
deni li ya tie ke ti pala páá; ke t gɔ pia tin daan yaali ya po.
7 Lani ya po i ke fuoŋanm maadi ke: «dinne n ya gbadi u
Tienu nialu”
8 Yi daa ñali i tuba nani i yaaja -nba n bo yie ke b kan
songi, ki bigin'o ya yogu ke b bo ye ki tinkuonga n yeni
9 UTienu bo maadi: Lani tinkuonga nni ke i yaajanba bo
bigini ke ban diidi'n yeni ban bo li la n tuona.
10 Bina piina n siiga kuli lani ke n pali bo biidi b po ke n
maadi. b li tundi tudi usanu i baa bani n sɔni.
11 Li pabienli nni ke n poli ki maadi: «Bkan baa ya dogu
nni ke mini u Tienu bo bobini b po, ke ban kua ki fuodi.
12 Lani n naataani cuo mani i ba i siiga nni ke oba n daa
pia maalibiigu o pali nni. ki yie ki ñɔli o dindaano ke lan
fagini'o yeni u Tienu yua fo
13 Ama ya paandi mani i lieba pala daali n tuu daali; ya
yogu ke t ji ye ne, ke i siigs nni oba daa baa t biidi nni ke
lan cedi wanyie u Tienu

14 Yeni i mɔnmɔni t tua Kristi yegini n yeni. li ya tie ke t
ŋanbi se ke li paa yaa caa juogi tin bo kpia se maam yeni.
15 Lan diani u Tienu tili nni ki maaadi yaali n ne. «dinne
i ya gbadi u Tienu nialu yi daa ñali ituba, nani i yajanba n
bo yie ke b kan songi u Tienu yeni.
16 Yeni i mɔnmɔni b le bo gbadi u Tienu nialu i? ki yie kaa
songi'o i? Laa tie yaaba bo ñani Ejibiti dogu nni ke Moyisi
ŋmagidii'ba yeni kaa aa?
17 U Tienu pali bo biidi b le ya po i bina piina siiga nni?
Laa tie yaaba bo tieni ti biidi ki kpe ki tinkuongi n kaa aa?
18 Ke b le i ke uTienu bo poli ki maadi ke b kan baa kua
dogu baa nni ke o bo bobini b po ke ban kua fuodi yeni i?
Laa tie yaaba bo yie ke b kan songi yeni kaa aa?
19 Lani t la ke b bo ki fidi kua ki dugini b bo ki dugi u
Tienu po.

Eblenba 4

1 Tin cuo mani t ba ke u Tienu nbo puoni ya puoni yeni
oba n daa ŋaa lan paad'o ke o kan baa li fuom.
2 Ki dugini t mɔ gbaddi li laabaali maama nani yaaba bo
ye i tinkuongi n yeni. B bo k bàà ñuadi li po. Kelima ya
yogu ke b bo ba gbadi li laabaali b bo k tuo gaa ke li tie
mɔnmɔni.
3 Yeni i mɔnmɔni tinba yaaba n tuo ki gaa li laabaali.
Tinba n bo la u Tienu fuoma. O maadi li fuoma po ke: «b
kan baa kua ya dogu nni ke mini u Tienu bo bobini b po
ke ban kua fuodi yeni» u Tienu n bo madi maam n yeni.
ke nan sua o bobini li fuom, ki sɔni o tuonli ki gbeni hali
ŋanduna cilgi yogu.
4 Ki dugini li diani u Tienu tili ki maadi ke dana lele daali
ke; U Tienu ba sɔni o tuona kuli ki gbenike dana lele daali
o ba fuodi.
5 li gɔ diani lani kani ki maadi. B kan baa kua ya dogu
nni ke mini u Tienu bo bobini ke ban kua ki fuodi yeni.
6 Yaaba bo k kpia gbadi li laabaali bo k la u Tienu n bo
bobinini ya fuom b po yeni ki fuodi. ki dugini b bo k tuo
gaa ke li tie mɔnmɔni. yeni lan kuli u nunfanbu ye ke ba
fidi la li fuom ki fuodi.
7 Lan po n cedi ke u Tienu guani seni lidaali ki yiini li
daali ki dinne. U Tienu bo maadi yeni t yaaja -nba l bo
waagi yo. Ke o cedi ke Daafidi maadi li daali po t ba kpia
ki diani maam ne. «dinne i gbadi u Tienu nialu yi daa ñali
mani i tuba.»
8 Yeni i mɔnmɔni li bo ya tie ke Josuwe cedi ke b la m
fuoma, u Tienu ji bo kan maadi datianli po.

9 Lani li bua waani ke m fuoma da sieni ki ye u Tienu niba po. Li fuoma tie nani u Tienu n bo fuodi dana lele daali yeni.

10 Lani yua la u Tienu n bo puoni m fuoma yua ki fuodi o mɔ gbeni o tuona ki ji fuo nani u Tienu n bo gbeni o yaali ki ji fuo maam yeni.

11 Lan ya po tin yaa gbaa ke tin bàà li fuoma ki fuodi. ke oba n daa ŋma t yaajanba taabuogu nni ki yie k kan songi u Tienu ki m tudima nni.

12 Yeni i mɔnmɔni u Tienu maama tuuni li tuonli ki gɔ pia u paalu. Li gɔ mani ki cie ki juga yua ñɔna lie kuli po. Li kua hali t gbanu nni ki pan sia li pali; ki kua hali t tugida yeni a kpaba nni. ki waani t pala nni y. eni t maama nni yaali n ŋanai yeni yaali ki ŋani

13 Ba bonli ki ye ki wuo u Tienu po. Wan tagi yaala kuli o nua li kuli ki bani yaali n tie kuli. O kani ke yua baa t dugini wan sɔni yaali kuli.

14 Tin pia ya sala yidikaaba kuli ciamo yua ne k pia o lielo. Wani. Wan tie Yesu, u Tienu bijua yua doni hali poli po ki pundi uTienu kani. Lanwani li buali ke tin ŋanbi yaa kubi t dugi yaala po i. ke lan yaa paa

15 tin ji pia ya sala yidikaa kuli ciamo yua ne k tie tyua kan fidi ki jie ti m ninbaadnm t gbalm yogu kaa. B bigin'o kaan kuli nani tinba yeni. Ama waa bani tieni biadi.

16 Lani t ya nagidi u Tienu badikpagili kani yeni li papaali, lan kani ke li ŋmadili ye. U Tienu ba jie'ti ninbaagu ke tin la o ŋalbalgo ya yogu ke t bua.

Eblenba 5

1 B yi lugidi sala yadikaa ciamo bi niba siiga nni. Ki kaan'o ke wan ya suani u Tienu tuonli bi nba po. Otuonli tie ke yi puni u Tienu u paabu i. ki gɔ yid'o sala bi niba biidi po.

2 Nani wani mɔno n tie m gbalm daano yeni. Lani o ba fidi ki songi m yam ki todi yaaba tie yanbɔndanba ki tu u sanu

3 L gbalm po i ke l buali ka yi yidi sala. Laa tie bi niba biidi baba po kaa ama yeni wan mɔno ya biidi po.

4 Oba k bani dini o bá yudandi ke wani n tie sala yidikaa kuli ciamo. Ama u Tienu n yi dini o nulo nani wan bo dini Abrahami maam yeni

5 Li gɔ tie n yeni Kiristi mɔ ya po. Wani mɔno kaa bo dini o ba ke o tie sala yidikaa kuli ciamo. Ama u Tienu n bo din'o ki maadi; «a tie n bijua i dinne mini n tie báa»

6 K gɔ maadi tianli kani ke: «fini n tie sala yidikaa yogu n tuu yogu nani mɛlikisedɛki yeni»

7 Yesu n bo ye ki tinga ne po o bo jaandi ki doni o nialu
ki fabini ki miadi ya Tienu n ba ñani' m kuuma nni. Wan
bo jiini o ba u Tienu nunga yeni ke o bo songi o jaandi
8 Yeni wan bo li tie u Tienu bijua nandi kuli, wan bo cagini
ya cacabuolu bo cedi ke o bandi li cɔlini.
9 Wan bo sɔni o tuona ya yogu ki gbeni canyiin ke o cedi
ke yaaba n bo cɔlini'o kuli la ya fiema k pia gbenma.
10 Ke o Tienu dini'o sala yidikaaba kuli ciamo mɛkisedɛki
sala yidikadima sanu nni
11 t pia a bona boncianli k baa maad'i l po. Ama l paa yeni
tŋanbi waani li niima nni yi gbadi ki dugini i k gbia a bona
niima nni tonma.
12 Lan pundi ya yogu ne li ji bo buali ke yinba n yaa tie
canbáa-nba ki ya tundi bi niba. Ama ke i gɔ daa bua ban ya
tund'i ban kpia tundi o nulo yaali u Tienu maama po. Li ji
po tie ke yi yaa je t jekpiagidi. Ke i ŋaa lan'o ki bua m biinm
13 Yuaŋaan biinm mɔ nan daa tie canpandiga i. O daa kan
fidi tieni m paadima li bonŋanli yeni u bonbiigu.
14 Ama t jekpiagidi tie b cianba yaali. Ban tundi je li jiema
yeni, bani n bo fidi ki tia ki paadi li bonŋanli ye u bonbiigu.

Eblenba 6

1 Lanwani ŋaa mani ti ji yaa gaani bi cianba tunda ki ji
ya caa liigi. ke ya tundili ke t bo kpia gaa Kiristi po yeni,
tin daa tundi se li po. Li ji k buali ke ti guani ŋanbi tundi
ya bona ne po kaa. Lan tie bi niba n ŋaa ya bontiotiedi bo
buali yeni b kuuma yeni, ki ya dugi u Tienu po.
2 yeni ya tundili ke b tundi m ñinwulima po, yeni ban yi
maani i nugi o nulo po ki jaandi o po yeni yeni bi kpienma
fiima. Yeni u Tienu buudi jiama yua pia u lebdu yeni po.
3 Li buali ke tin gedi liiga i.
4 Yeni i mɔni yaa danba ke u Tienu yienma fandi'ba, ke
b gaa u Tienu paabi, kki gaa fuoŋanba, ki bani u Tienu
maama n mani maam,
5 ki bandi ŋanduna yua baadi paalu n tie yaali, ki yuandi
baa yeni,
6 oba ji kan fidi cedi bani n guani ki mɔ kua b biidi po, ki
dugini b guani kpaa u Tienu bijua li daapɔnpɔnli po n yeni.
ki cedi ke bi niba ji bàà u sanu ki sugid'o.
7 Ya tinga po ke i taagi baa yogu kuli ke li sɔngili ye, ke
yaaba ko li tinga ke laadi ban bua yaala, uTienu yi yadi u
fuoŋanma li po i.
8 Ama li yaa tie ke i konkoni yeni m jiama n pa li tinga po,
li tinga tie fam i. Li kan waagi yeni uTienu n poli li tinga u
ñɔbu. ban juodi ki sia'o u muu.

9 laniwani n dɔnli -nba li ya tie ke t maadi n yeni mɔno,
t pala baa paa i po ke i tuagi u sanu yua ŋani ki baa cedi yi
la m fiema
10 Ki dugini u Tienu tie mɔnkundaan i. o kan sundi ya
tuona kuli ke i sɔni, yeni m buama yaali ke i waani o po
kuli ki gɔ daa li suani kiristi yaaba kuli po.
11 Tin bua yaala tie ke yua kuli n ŋanbi ya kubi ke li paa
ki daa ŋaa caa yeni juogi n yeni ke i la yi guu yaaala yeni i
pala kuli.
12 t ki bua yi ŋaa li kpajɔli n cuo'i. T bua yi mɔ ŋmaa
yaaba bo dugi u Tienu po, ki juuni ki gaa u Tienu puoni t
taabuodi nni.
13 UTienu n bo puoni Habrahami yeni o bo puon'o ki poli
u Tienu yeli po i. ki dugini oba bo ye ki cie'o ke o ba poli ki
taa o yeli.
14 O bo poli ki maadike: «yeni i mɔni nba yadi m
yediŋanba a po, ki cedi a yaabila n mali ki yaa yabi ”
15 Ke Abrahami juuni ki guudi ki la u Tienu n bo puono
yaali.
16 Bi niba n yi maadi m maama yaali ki gɔ poli yeni, b yi
poli ki taa yua cie'bi yeli i. Ke li ñɔpoli n daa pia o ñɔniagu
17 Lani u Tienu bo bua ke yaaba n ba gaa o puoni n ŋanbi
ki bandi ke o maama k pia lebidima n yeni. Lan po n bo
cedi ke o puoni ki gɔ poli.
18 Ke lan cedi t pala n yaa paa boncianla. U Tienu ki pua
faama pálibi, Lani cedi ke t pala paa ke wan bo puoni ki gɔ
poli yeni ke li pia m lebidima. T doni u Tienu t candandi ke
o puoni n paagi t pala ke ti ŋanbi ki yaa kubi ya dandanli
ke t pia ne.
19 Li dandanli tie t yenma po nani kudikpiagili yua yi kpaa
ki ya kubi ŋanduna mi ñinma n yeni, laa pia gbenma. Tin
daanni yua nni yi kua tanpolu po jaanddɔnciangu nni. ki
pendi u cincenciangu yua juani yeni ki kua hali deni.
20 Lan kani ke Yesu liidi ki kua t po, ki tie sala yidikaa
kuliciamo. Mɛkisedɛki sala yidikaadinma sanu nni, ki baa
ye yogu n tuu yogu.

Eblenba 7

1 Wani mɛkisedɛki bo tie salɛmi bado i. ki gɔ tie u
Tienu sala yidikaa. Abrahami n bo pua u tɔbu ki paadi b
batieba, ki lebi kuni wani mɛkisedɛki n bo tuog'o, ki yadi m
yediŋanba o po.
2 Abrahami taa wan bo pua u tɔbu ki fie yaali kuli, ki
bɔgidi taalm piig, ki taa yenma ki teni mɛkisedɛki. Yenma,
Mɛkisedɛki yeli niima tie o bado yua tie mɔnkundaano. ke
bonmlie po ke o teni salɛmi bado, ke li niima nni laafia bado.

3 ki bani mɛkisedɛki naá bii o báa, lani yaa kaa o yaaja. laa diani kaanu ki maadi o maadi daali po bii o kuuma po. O tie nani u Tienu bijua yeni. ki baa tie sala yidikaa u yogu tuu yogu.

4 Laa mɛkisedɛki nbo tie li nigbengili yua waa. T yaaja Abrahami mɔno bo taa wan pua u tɔbu ki fie yaali kuli ki bɔgidi taalm piig ki yenma ki ten'o.

5 Moyisi yiko bo cabi Lefi yaabila yaaba tie sala yidikaaba yeni. ke ban yaa gaani Isaraheli yabi buolu ban la yaali li binl nni. li bɔgdima piig nni. yenma. B ninjanba isaraheli buoli ke b bo yi gaani. Ke b mɔ nan tie Abrahami yaabila.

6 Mɛkisedɛki wani bo ki tie Lefi yaabili kaa. Ama o nan bo gaa Abrahami n bo pua u tɔbu ki gaa yaal kuli bɔgdima piiga nni yenli. ki gɔ yadi m yendiŋanma wani Abrahami yua bo gaa u Tienu puoni yeni po

7 Laa pia tama tama yua bani ke yua tie ciamo n yi yidi m yedŋanma ki biga po.

8 Lefi yaabila yaaba n gaani bi niba n yi la yaala li binli nni bɔgidma piiga nni yeni tie yaa niba t ba kpe i. Ama mɛlikisedɛki yua gaa Abrahami kani bɔgidima piiga n ni yenli ye wani tie yua fo i. Nani lan diani o po maam u Tienu tili yeni.

9 t ba fidi ki maadi ke Abrahami n bo teni Mɛkisedɛki bɔgidima piig n yenli yua yeni ke Lefi mɔ bo teni o yaali yeni wani yua ke o yaabila bo gaani bi niba n yi la yaali binli n bɔgidima piig nni yenli

10 Ki dugini mɛlikisedɛki n bo cendi Abrahami yaa yogu yeni. Li bo sua ke wani Lefi daa ye Abrahami daa sɔma nni ke b daa mal'o

11 UTienu bo teni Isaraheli yabi o yikodi ke li yikodi wangi ke Lefi cugili yaaba baba n baa tie sala yidikaaba. Ama li bo ya tie sala yua ke b ba yidi yeni te ke Isaraheli yaaba ŋani canyiin u bTienu nunga nni. Sala yidikaa yua bo ba cua kuli bo baa tie nani Harɔni yeni. Li sala bo kan fidi cedi ke bi niba n ya ŋani canyiin u Tienu nunga nni yeni po n bo cedi ke sala yidikatiano cua ki tie nana mɛlikisedɛki yeni.

12 Lanwani li ya tie ke sala yidikaa dinma lebidi, li tie ke yiko n mɔ lebidi.

13 Tyonmdaano yua ke u Tienu tili maadi o po ne, o tie cugi tianli nni yua i. Li cugili nni oba k bani sɔni sala binbindili tuonli

14 Yua kuli bani ke t yonmdaano tie Suuda cugili n yua i. Moyisi tili nni, naan kani ke o maadi sala yidikaaba po; o k maadi lba li cugili po.

15 Diidi mani yaal cedi ke li ji ŋanbi fandi t nunmu po tie ke sala yidikaa tiano cua ki tie nani Mɛlikisedɛki yeni

16 Wani bo k tua sala yidikaa nani yaabi ke yokodi bo
lugidi'bib cugili nn yeni kaa. Wan pia ya miali n kan baa
gbeni paalu po i ke o tua sala yidikaa.
17 Yeni i mɔni li diani u Tienu tili nni ki maaadi ke: «fini
n tie sala yidikaa u yogu tuu u yogu nani Mɛlikisedɛki yeni
”
18 Yeni ke b piini yiko yua bo kpia ye ki dugini li yiko bo
k pia paalu, li gɔ bo k pia ñuadi
19 Yeni i mɔni yaal n ye ŋanduna nni kuli Moyisi yiko bo
k fidi cedi ke li ŋani canyiin u Tienu nunga nni.
20 Yaal pugini tie ke u Tienu bo puoni i puoni i ki poli.
Tiabi tua sala yidikaaba ke puoni ba ki pugini l po
21 Ama Yesu wani yua bo din'o sala yidikaa bo puon'o ki
poli ki maad'o: «mini o yonmdaano npuoni ne ki poli, min
yedi yaali lani n ba tieni n kan ban baa lebidi: a baa tie sala
yidikaa u yogu n tu yogu.»
22 Yeni ke Yesu po u Tienu ji cuo u dɔnlugu yua yen'ti
ŋanbi mɔni boncianli
23 Yaal n pugini tie ke yaaba bo tua sala yidikaaba bo yabi
ki dugini m kuum bo cedi ke b kan ya tundi ki ye ki tuuni
li tuonli
24 Ama Yesu bo li fo i yogu kuli ke o sala yiodikaa k pia
gbenma yogu n tuu yogu.
25 Lani po n cedi ke o pia u paalu yua pia gbenma ki ba
fidi fie yaaba nagidi u Tienu ki dugini o po. Kelimaa wani
li fo i yogu kuli ki jaadi ki miadi u Tienu b po.
26 Lani Yesu n tie sala yidikaa ciamo yua dagidi yen'ti.
Wani ke u Tienu pali mani o po ke waa kpiadi k gɔ k pia
biidi ke o paad'o yen t biidi danba ki don'o u polu ya polu.
27 wani ki tie nani sala yidikaaba cianliebi yeni kaa. La
k buali ki daali kuli wan yi kpia yidi sala o biidi po o, ki t
yuandi ki yidi sala bi niba biidi po. O taa o bá i ki yidi sala
yenmi
28 Moyisi yiko n ko kaandi sala yidikaaba cianba yaaba
bo tie yaaba ba fidi tieni t biidi. Ama Moyisi yiko puoli po.
U Tienu maadi ki poli ki kaani o bijua ke o ji baa tie sala
yidikaa kuli cianmo yua dagidi yeni wan sɔni o tuonli u
yogu tuu yogu.

Eblenba 8

1 Mɔla tin yedi yaala nne; Ti pia obadciamo ke o kaa O
Diedojienupo.
2 O tie o kanŋamo niŋamo O Diedo kpaagcianmo kaa tie
o nifosaalo ka.
3 Kelima badciamokulitieyua tiendi sala yeni a pada i. Li
ŋani ke yuakuli n yaa pia wan baa puni yaa paabu i.

4 Mɔla O DIedo ji bo ye ki tinga nni. O kan yaa tie
padidaano kelima lanya niba ji den ye i.
5 Bi den tie niŋama nani Moyize n den gaa O Diedo maama
yaa yognu ke o den maa lipadidieli«ke ŋantieni bonli kuli
nani yaa yognu ke bi den waani a li juali po yeni.
6 kelima jesu gaa o badciamo maama kelima o tie o kani
paalo i mɔmɔnipo.
7 kelima lanya puoni ya den tie puomɔni, puondi ji kan
yaa ye.
8 O Diedo ṅ den bandi li ŋandunli biidi, o bo yedi: «Diidi
mani a dana kpendi ke n baa cuo o dɔnlipaangu yeni Israel
yeni judas.
9 Li kan ya tie nani o dɔnlikpeligu yua ke n bo cuo yeni
bi yajanba ka yaa daali ke n bo cuo bi nuu ki gadi yenba
Egypte tinga n ni. kelima bi naa cuo dɔnli ŋangu kaa n go
naa ji tiani bi po. O diedo n yedi.
10 «Diidi mani ya dɔnlipaangu ke n ji baa cuo yenba Israel
yaaba yaa dana n kpendi» N baa ñani yikodi bi maalima n
ni n gɔ baa diani bi pala nni. N baa tie bi Diedo ke bi mo
tie n niba.
11 Bi ji kan yaa findi yaaba ki maadi «A bani o Diedo»
kelimabi kuli baa yaa bani nni ki cili ki biga ke yaa caa o
nikpelo bi siiga nni.
12 «kelima n baa gaa bi biidi n ġɔ kan yaatiani bi biidi po»
13 Bi baa yaa tua«boncanli i» O sundi o dɔnlikpeligu po.
wani n yedi yaa dɔnlikpeligu ji bodi.

Eblenba 9

1 Mɔla, baa o dɔnlikpeligu den yaa pia maa, yaaba n nua
ki tinga bogda po.
2 kelima sala yudaano den bɔgidi yaa diegu nni ke o kpagu
den se ke n jiema ye n den yii o kanŋamu.
3 ke naan kani n den liegi wamu tie o kaanŋanmuciamo.
4 Li den liegi o kaaŋamu ciamo. Lie nni o tadiciangu den
se ki gbie li baali.
5 O dɔnli ciangu tinga po den gbie bacianli ke ti kan fidi
waani.
6 Ban den bogini ki gbeni, bi padidanba den kua cincanli
po dieli nni ki tieni bi bogida.
7 O badiciamo baba i ṅ den kua yaa dieli n tuani yema
binli yenma sɔma o ba yaapo yeni yaaba n den tieni yaa
biidi ke ba bani lipo.
8 Mi fuoŋanma daano bo waani ke o sɔnŋamo nan daa
luodi o diekpeligu nan daa yaa baa ye.
9 Lan den wangi yaa yognu ne. Li sala yeni li pada kuli
nani li daa kan fidi ki lebidi nilo.

10 O ban maadi mi jiema, mi ñima yeni yaa sala buolubo
ye kuli.
11 O badiciamo bo cua nani a bonŋana yaala n bo cua
yeni.
12 Li ki tie i ŋuabi yeni i ne sɔma ka. Li bo tie yaa sɔma
moni ke o bo kua apadiciama kani binli yema.
13 kelima i ŋuabi, i ne sɔma yeni n fantanma piema yaala
n ji bo ki moni bo paadiba yeni O Diedo bi gbannandi fiema.
14 Be n bo cedi ke o badiciamotuo ki tieni o sɔma o Diedo.
O bo mali wan ńani li mi bɔnma nn i ki kuani ti o Diedo
kani?
15 Lanya po O tie O dɔnŋanmo candanbaanlo. Kelima
naani ke i polidi ye, li tie taladi ke ban waani ka cincinli
yua kpe.
16 Kelima i puondi pia saala li yaa tie ke kuuma ye. Kelima
waa go pia fuomake yua n tieni baa ye.
17 Yeni ke cincindɔnligu den tieni ke sɔma ki ye.
18 Kelima ya yogunu ke Moyize bo ñani mala o niba kuli
po, o bo taa i ne yeni i ŋuabi sɔma yeni mi ñima ki wuli bi
niba po.
19 ki yedi: «Li ne tie O Diedo dɔnligu sɔma ke O Diedo
teni».
20 Obia bo tieni yeni a padiiama po yeni li bogiditiadi kuli.
21 Mala bo tie bonli kuli n yi ŋanbi yeni mi sɔma i. Sɔma
yaa bo ye sugli bo ki ye.
22 Li yaa po i ke bo kpa ti yandi yaala n moni baa ya tie
yeni a bonmona i.
23 kelima o badiciamo ki kua naani le bi togidi ke laa tie
yeni i mɔmɔni.
24 O den ki kua ki bua wan tieni maama kaa ki kua o
kanŋamu binli kuli yeni tiama ya sɔma.
25 Li ya bo tie yeni li bo kan ya ŋani ban ya tieni ohali li
ŋandunli n cili ya yognu. Yenma baba i ke o tieniwanimono
kipieni ti binli.
26 Nilo kuli ba kpe yenma, lan ya pendi, ti buudi n cua.
27 Nilo kulibakpe yenma, lan yaa pendi ti buudi ṅ cua
28 Yeni ke o badiciamo bo kpe ki yiedi ki waani yaaba n
daani ki guu.

Eblenba 10

1 U tienu balimaama den pia yaa bonŋanla n baa ti cua
yaa yinyinga laa tie laa bonŋanla n tie maama cain. Yaaba
n nangidi U Tienu kan fidi ke ya tie niŋanma li yaa tie ke bi
tiendi a pada yognu kulinani o padiciandaani.

2 Li yaa bo tie yeni, ti bo kan fidi ki yaa tiendi laa pada
yeni bi bo wuli mi ṅinŋama yenma baba i. Yaaba n bo ñuadi
bo kan fidi ki yaa tiani ti biidi po.
3 Ama yeni lani yaa paditiadi ti biidi binli.
4 Ama i ne yeni i ṅuabi sɔma kan fidi ki piini biidi.
5 Mi fuoŋanma n den mali li ŋandunli nni, odenyedi:
«ŋan da bua pada yeni sala. ŋan ŋanmbi a gbanandi n po».
6 ŋaa taa bonbiili yeni apada ki tieni a pamanli.
7 Li yapo o bo yedi «diidi mani landiani nandi n po ki bua
tieni ŋan bua maama.»
8 O bo cindi ki yedi; «ŋan bo gaa pada yeni sala
yenibonbiidi ti biidi po, ŋaa bia bo taa ke li tua a pamanla»
Li bo tie yaa pada ke bo tieni yenibimala.
9 O bo gua yedi; «A laa, n cua ke min tieni a ŋan bua
yaala» O bo buoni cincin mala ke bua mi yanduama n tieni
yaa mala n tuani po.
10 «Lanya buama po i ke fuoŋanma bi fie ti yenma ki ti ji
ye yenmani nni.
11 Tianli po, bi padidanbi fii ki sedi ki dɔnli yeni U Tienu
daali kul. Bi tiendi daali kuli a pada ama baa fidi ki ṅani
biidi.
12 Tianli po kristi tieni bogidi yenla i hali yenidulṅa
gbenma ki pieni ti biidi. O kaa U Tienu nujendu i.
13 ki guu ke o yibala n kpe.
14 kelima bogidi yenli po ŋanbi bi niba yen dulṅa gbenma.
15 O cincinli o yedi; «diidi yaa dɔnligu ke n baa tieni
yenma.
16 N baa kuanma n yaa mala bi pala nni ki bia diani la bi
malima nni.
17 N ji kan yaa tiani bi biidi po yeni bi jije i.
18 Mɔla naani n tuo sugli abonapo, paadli ba kuli ki ye ti
buudi po.
19 Lanya po n kpiilo, naaninpia ti dugdi kua yenioyudaano
sɔma.
20 Diidi wan luodi yaa sɔnu ti po yeni o gbanandi.
21 O padiciamo n ye U Tienu kani yeni tin nangini yeni ti
dugdi ki ŋani ti pala nni malima biidi kuli.
23 Tin kubi mɔ ti biidi tuoma kelima U Tienu ye yeni ti.
24 Tin tugi nani bonŋanla ti kuli yaa po.
25 Tin daa ŋaa dɔnligu ti siiga nani tiama n tieni maama.
Tin yaa paagidi ti lieba pala.
26 Lanya kaa ti yaa tiendi ti biidi tin bua maama, ti nan
kan bandi mɔmoni, pada yaala n piini ti biidi naa ye.
27 Li puoli ti buudi ye ki guu ti ke o muu baa di U Tienu
yibala kuli.

28 Yua n yie Moyize mala kuli baa kpe ke niba lie bii bitaa nua o.
29 Be ya fala n ji guu yua tabi U Tienu biga yua ke yaa dɔnligu tieni yeni mi sɔma ki tie dɔnliguŋanla. Yaa sɔma n den ŋaa Kristi yaa yaala.
30 Kelima ti tiani yua maadi«min i o jamualo» U Tienu baa bu liŋandunli.»
31 li tie bonŋanli yua n baa U Tienu nunga.
32 Ama yin ya tiani a dankpela po yaa daali ke i den ŋani mi yenyenma nni, nani yen den cagini maama.
33 I den bili ti sugidi yeniti fiagidi.
34 kelima i pala den siadi yaaba nden ye limabili nni ki bia den tuo yeni pamanli mi piama gaama. I denbanike ipia ya piama kangbeni.
35 Lanya po daa ŋamani ipala n wadi.
36 kelima i pia mi junma U Tienu n bogidi yaala po.
37 O yognu ya pugni wanma, yua nbaa cua baa cua.
38 Yua mɔni baa yaa ye ama o ya siedi n kan ya tiani o po.
39 Ama ti ki tie yaaba nsiedi. Ti tieyaaba daani ki gu bi nanliga.

Eblenba 11

1 Mɔla li dandanli tie yaasanbili daani paani. Li tie yaala gu yali ke a daa la.
2 Lanya po ti danba bo gaa Kristi.
3 Li dandanli po, ti tuo ke li ŋanduli den tagi U Tienu buama po wan bua maama.
4 Li dandanli ya po i, ke Abel bo teni U Tienu yaa padli n cie cain. Lanya po i ke ti den la ke li ŋani. Ke U Tienu bo pagi o o sala po. Li dandanli po, Abel bo maadi yaala n ñani o po.
5 Li dandanli po i ke Enɔki den ñani ke ji la kuuma; «o den ji la kelima U Tienu bo ñani o» kelima ki fidi ban ñani o, o den yedi ke U Tienu pali mani o po.
6 dandanli yaa ye li pa yeni U Tienu pali n yaa mani a po. Kelima yua gaa U Tienu baa yaa daani ke o ye.
7 Li dandanli yapo ke Nowe bo bandi li sɔnbiŋanli. Ke o den kɔni yeni liŋandunli ki yendi li dandanli gaama.
8 Li dandanli po i ke Abraham bo fidi ki gadi naani keo bo gaa o faali. O bo caa ke a bani wan caa naani.
9 Li dandanli po ke bo ye ki tinpuonkagi nni o caani yeni.
10 kelima o den guu yaa dogupienu ke U Tienu maa.
11 Li dandanli gaama yaa po i ke Abraham fidi ki baa ki biga yeni o pua Sara n bo tie ŋɔlga. Li den tieni yeni wan bo padi kuli kelima bi bo ye yeni bi dandanli yua n bo puonma po.

12 Lanyapo i ke yeni wan bo ciandi kuli, ke o baa bacianli.
Bi ji bo yabi nani i ŋmabinmu yeni nani mi ñinciamo
tanbiiniyeni ke kan tuo cɔdi.
13 Bi kuli bo ye yeni li dandanli ke puoni ba kuli ki tieni.
Bi bo bandi ke bi tie canba ki tinga po.
14 kelima yaaba n maadi lanya maama kuli lingi ban baa
yaa ye naani.
15 Bi bo yaa bua ban ñani yaa dogu, nani bi guani ki kuni.
16 Bi bo lingi dogu ŋanu ke o diedo den tuo ki gaaba ki
lingi u dogu bi po.
17 Lan ya po i ke Abraham n bo la yaa ŋanma ke o teni
Izaka, li bo tie o bija yenga keo bo tuo ki teni o wan bo la
lidandanli.
18 Abraham ke o bo yedi o. «ke izaki po ke o miana ba
ñaa.»
19 Abraham bo tuo ke U Tienu baa fidi ki fiini Izaka.
20 Li dandanli po i ke Izank yadi mi yediŋanli Jakoba yeni
Izai po. Yaala n den nua yaa bona n kpendi po,
21 Li dandanli po i ke Jakoba n bo n bo bua kpe yaa yognu
ke o bo yadi yediŋanma o biga zozefa po. Zakoba bo ñii o
lanbanli po.
22 Li dandanli po i ke zozefakuuma bonagidi ke o maadi
yeni Israel bibi bi Egipti gadima po ke madiba ke ban tugi
yeni o kpaba kuli.
23 Li dandanli po i ke Moyizi wan bo mali ke o danba bo
wuoni o ŋmaalita i kelima o bo ŋani, ki pendi. Bi bo ki jie
o bado mala.
24 Lanya po i ke Moyize n bo kpaadi o bo yie ke ban daa
yuu Farawon bisalo bija.
25 O bo tuo li mabili yeni UTienu yaaba ki cie yeni wan
yaa ye o manu nni.
26 O bo tuo i fe yeni Kristi kani ki cie Egipiti baali kelima
o nunbina kuli bo ye ya baali n kpendi po.
27 O bo tuo ki gaa Kristi ke li tie baa cianli o po ki cie
Egipiti baali. O bo ki jie o bado, o bo tuo fala ki daani yua
ke waa baa ki laa.
28 Li dandanli po i ke o bo tuo yaala n ye Israyeli.
29 Li dandanli po i ke o bo puodi li mɔgi mɔnli nni naani
ki tinkuonga po, Egipiti yaaba bo bigni ke ban puodi bi bo
baa mi ñinma nni.
30 Li dandanli po i ke Jeriko guona bo baa yaa yognu ke
bo lindiba danalele.
31 Li dandanli po i ke Raaba li conconli bo kikpe.
32 Ti bia baa fidiki pugni be? kelima o yognu pɔdi yeni
tin maadi Gedewon, Baraka, Samison, Jepiti, Davidi, Samiali
yeni a labaali muanda kuli maama.

33 Yaaba n den fidi bi tuoma po ki paadi bi baditieba diema
ki kuani mi yanduama, ki baa i puondi.
34 ki go gbindiyaa fantama n co jama ki sanikifaabi bi
yulamu jugisiemu ñona nni, ki paani i yiani, ki tua jakɔnda
bu tɔbu nni, ki deli bi nilaba tɔgola.
35 Li dandanli po den cedi ke potɔba baa ke bi kpiiba n
kpe gɔ ki fii bi tinkpiba siiga. Bi den waani bi nitianba mo
fala ke baa tuo ki ga mi faabima kelima bi den bua ki baa
yaa tinkpifiima ŋani ki cie.
36 Bi den ṅuadi bine ki pua ba i baliji, ki go kpaa bi tianba
ti kpaadi ki kuani ba li kpaadidieli nni.
37 Bi den lugidi bine a tana, ki go waani bi tianba yeni mu
jugisiemu. Bi nitianba mo den tie luoda ki gɔgɔdi ki yie ti
pegbanli yeni ti ŋuagbandi, ke bi niba bia bipo ki wangi ba
fala.
38 ŋanduna ki den pundi ki yaa pia laa nimoanba o niinni.
Bi den gɔgɔdi mi fanpienma nni yeni i fali nni kuli.
39 Baa ke bani kuli den baa ke U Tienu tieni bipo o
siediŋamo kelima bi dandanli yaa po, baa den baa wan den
niani ba yaala,
40 kelima U Tienu den jagi tipo yaala n ŋani ki cie, kaa
bua ban ŋanbi ki dagidi cain ke tii ye lienni.

Eblenba 12

1 To, kelima yaa siedinba n yaba boncianla lindi ti nani ku
tawaligu yeni, tin tugidi mani yaa tugili n yie tipo kuli leni
yaa tuonbiadi nyaba ki lindi ti, ki yaa siani yeni li juunli yaa
nuama n bili tipo.
2 Tin yaa siani ki nua Jesu yua n tie li dandanli cilika yenili
ŋanbika. Kelima yaa pamanli n den bili o po yaa po, o den
tuo li dapɔnpɔnli yaa kuuma, ki fali yaa fe n ye lienni, ki
kali U Tienu bali kalikaanu jienu po.
3 Yin kpaagikpaagi opo mani, wani yua n denjuuni yeni
ti tuonbiadi danba n den yie opo maama kuli ke lan todi yi
yin da cɔgi ki luo li papaali ki cedi.
4 Yin kɔni yaa kɔnli yeni tituonbiadi yeni, yi daa kɔni hali
kebi wuli yi sɔma.
5 Yi sundi U Tienu n tundi yiyaa tundi nani bibaa nbaa
tundiobila maama ki yedi: «N bijua ŋan da fali o Diedo
Ntundi a yaa tundifala, ki da luo lipapaali wan fuyeni a yaa
yogunu.
6 Kelima o Diedo tundi wan bua yua yeni fala, ki pua wan
nua yua ke o tie o biga kuli.»
7 Yin juunimani yeni laa fala. U Tienu tiendi yi yeni
kelima o nua yi ke tie o bijaba. Ki bonjaga n ye ke o baa
kan tundi o tundifala?

9 Ti baanba yaaba n tie nisaaliba den tundi ti tundifala ke
ti fangi ba. Lawani lii pundi tin miini ti yula ti Baa yua n
ye tanpoli kani, ke tin yaa pia li miali.
10 Ti daanba den yen tundi ti tundifala u yogunu waamu
bebe nani ban sua ke li dagidi maama, ama U Tienu tundi
ti tundifala ti ŋamu po ke tin taani yeni o gagidiŋanma nni.
11 Li tie mɔmɔni ke tundifala kuliyen cili ki yaa tie
pabiidili bonla kaa tie pamanli. Ama li yen yuandi ki cuani
lan bangi yaaba yaa po mi teginma yeni mi yanduanma.
12 Lanwani yin paagi mani yi nii yi n yɔgili, yeni yi duna
ya n tadigi.
13 Yi taana n yaa ŋua yaasani n cuubi ke yua n diani taali
n da kpigidi, ama lin paagi.
14 Yin lingi mani mi yanduanma yeni bi niba kuli, ki go
lingi mi gagidiŋanma, kelima yua n naa pia mani kan le o
Diedo.
15 Yin fangi mani yi yula ke oba n da muni o yuli U Tienu
ŋanbili. Yin go fangi mani yi yula ke yaa jiinu n bia ki to
kuli n da tua a benkpela, ki cuani ti yanyagidi ki yaa jɔgindi
bi niba bonciala.
16 Yin go fangi mani yi yula ke oba n da tie conconma
daano, yeni yua n faliyaala n gagidi naniEsayiyen, yua n
den kuadi onikpedikelima jeyenmapo.
17 Yi bani ke lan pendi, wan den bua obaa n gaali o, waa
den baa. Baa keo den lingi yeniti ninsiidi, waa den fidi ke o
baalebidi jagili.
18 Yii nagini ban den baa fidi kisii yaa juali, yaali n co mi
fantama. Yii nagini ku gbangbadibiadigu yeni li biigiciali
yeni ku fanciangu
19 yeni kakaci piebima yeniu nialu fuugu nden ye
naankani. Yaaba n den gbadilaanialuden mia ke wun da
gomaadiba baamayenmaki pugini.
20 kelima baa den fidi yaa ñɔbonli n tie ne: «Baa yaanga
yaa sii li juali, ban ludi o a tana»
21 Ban den laa yaala yeni kuli den pia i jeje hali ke Musa
yedi: «N jie ti jawaandi hali ki digibi.»
22 Ama yi cua Siyono juali, lani ntie U Tienu yua n ye ki
fo yaa dogu, yaa Jelusalema n ye tanpoli kani, malekinba
yaaba n yaba ki pundi a tuda tuda yaa kani.
23 Yi cua yaaba n tie U Tienu bikpiala, ban diani yaaba yaa
yelatanpoli po nitaanli kani, yi cua U Tienu kani, bi niba kuli
bujialo kani. Yicuabi niteginkaabanaani n ye naakani, bani
U Tienu n ŋanbi yaala ke bi dagidi cain kani.
24 Yi cua Jesu kani, wani yua n tie o ŋantaadipaano yaa
candanbaalo, yeni o sɔma kani yaama n mii ki maadi yaa

maama n ŋani ki cie Abela yaa sɔma n den maadi yaala.
25 Fangi mani yi yula ki da yie ke yi kan cengi yua n maadi
yeni yi mɔla. Kelima yaaba n den yie kaa cengi yua n sɔgini
ba U Tienu maama ŋanduna nni naa den fidi ki sani ki ciadi.
Lanwani ti yaa yie kaa cengi yua n ye tanpoli po, laa pia
tama ke ti kan fidi ki sani ki ciadi.
26 Laa yogunu o nialu den teni ki tinga digibi, ama mɔla
o niani ti yaa ñɔnianu n tie na: «Yenma goga, nbaa teni ki
tinga n digibi. Li kan yaa tie ki tinga bebe ka. N baa teni
tanpoli moko n digidi.»
27 Lan yedi: «Yenma goga,» yeni waani ti ke yaala n tagi
ki baa fidi ki digibi kuli, baa pendi, ke yaala n kan digidi mo
n suagi ki yaa ye.
28 Lanwani, kelima ti baa baa yaa diema n kan digibi, tin
yaa ye leni i tuondi, ki kpiagidi U Tienu ki ŋua o yeni li
fangili yeni ijejeke li mani opo.
29 kelima ti Tienu tie yaa fantama n bolindi.

Eblenba 13

1 Suagi mani ki yaa pia mi buama yi kpiiba po.
2 Yin da sundi mani ki yaa gaani bi canba cangu. Kelima
bi tianba den tieni yeni ki malekinba cangu kaa bani.
3 Yin yaa tiani mani a kpaada po nani yi moko taa yeni
ba ki tie kpaada yeni. Yin go yaa tiani ban faligi yaaba po,
ki bani ke yi moko ye ti gbanandi nni ki tie ban baa fidi ki
faligi yaaba.
4 Bi niba kuli n yaa jigindi li potaali, ki da tuo li potaaliyaa
duanun tabi yeniti jɔgindi. Kelima, U Tienu baa jiati buudi
yeni mi conconma buoli danba kuli.
5 Yin da pa maniyi yula i ligi buama po. Ama yin yaa
mangidi yi pala yeni yin pia yaala mɔla kelima U Tienu yedi:
«N kan ŋa ŋa, N kan lu ŋa hali abada.»
6 Lanwani tipia li papaali ki yedi: «O Diedo n tie n todika,
n kan jie pu. O nisaalobaa fidi ki tieni nni be?»
7 Yin yaa tiani mani yi gobidikaaba po, bani yaaba n den
waani yi U Tienu maama. Yin kpaagi mani bi yema yeni bi
juodima ki yaa togidibi dandanli.
8 Jesu kilisiti tie yenma wonli yeni dinla yeni yaa yogunu
kuli.
9 Yin daa gaa ti tundi yuodi, kelima li ŋani ki pala n yaa
gbie sugli.
10 Tin pia yaa padibinbinli, yaaba n tuuni li kani naa pia
sɔni n ñani li jiema ki je.
11 Ama ti yandi yaaba ke bi kpaba ti biidi po sɔma ke o
padibado cua yeni li o kaangagidiŋami nni. Ama bi yen
ñani ban kodi yaa yandi li ñagilinni niinipo.

12 Ama jesu mɔ bo cagini bi niba po yeni o sɔma.
13 Lanwani tin ña mani ki gedi o kani li ñagili nni niinpo,
ki taani yeni o ofe nni.
14 Kelima nekanba ŋanduna nni tii pia yaa dogu n baa ye
yaa yogunu kuli, ama ti lingi yu n baa ti cua.
15 Lanwani kelima Jesu po, tin yaa pali mani U TIenu po
yaa padili n tie ti pagidi yaa yogunu kuli, la tie ti ñɔna n yaa
pagi o yeli.
16 Yin daa sundi ki yaa tiani mi ŋanma yeni ti bulcindi,
kelima lani ntie yaa pada buolu n mangidi U Tienu pali.
17 Yin yaa tuodi ki ŋua mani yaaba n gobidi yi, ki yaa fangi
ba kelima bi gu yi naani, ki bani ke bi baa togidi U Tienu
yi maama. Yaa tiendi mani yenike ban fidi ki yaa togidi ma
yeni li pamanli kinaa yenbidi, kelima li kan yaa pia yipo
fuomaba.
18 Yaa jaandimanitipo kelima ti bani cain ke ti pala siadi
ŋani ki go bua ti tagi nyaa tiegili bonla kuli nni.
19 Min miadi yaala hali bonciala tie ke yin yaa tiendi yeni
ke U Tienu npa nni u saanu min gɔ ki cua yikani tontoni.
20 Mi yanduama Tieni yua n den fiini ti Diedo Jesu bi
tinkpiiba siiga wani yua n tie i pe yankpaciamo, kelima o
sɔma yaama yaa yogunu kulipo.
21 Wani n teni yin fidi ki yaa tiendi yaala ŋani kuli. Wani
go teni Jesu Kilisiti n yaa baadi ti kpiagidi hali yaa yogunu
kuli. Amina.
22 N kpiiba, n mia yi ke yinjuuni kiga i nnaa tundi, kelima
min diani yipo yaa maama ki fuu.
23 N bua yin bandi ke bifaabi ti kpiilo Timot. O yaacua n
kani tonma, ti baa yegi kicua ki le yi.
24 Yin fuondi mani yi gobidikaaba kuli yeni bi ni-
gagidiŋanba kuli. Yaaba n ye hali diema fuondi yi.
25 U Tienu ŋanbdi n yaa ye yeni yikuli.

Jaki

1 Min jaki, u tienu yeni jesu kilisito naaciemo, n diani
yinba piig n buolilie yaaba n yadi yadi ke ye ŋanduna nni
kuli po, n fuodi bonŋanla.
2 N kpiiba, yin ya nua ya bigina kuli n cua i kani ne tie
panmanli ya bona.
3 Kelima i bani ke dandanli bignma ba cua yeni i juunli.
4 Ama yin ŋaa ke li juunli n sɔni o tuonli ke juodi cain. ke
yin tua ke yaabi n ŋani ke dagdi cain, ki da ke luo ba bonli
kuli.
5 I siigan, nilo ya ke pia mi yanfuoma wan mia u tienu
yua tieni bi niba kuli yeni li bulcindi, o kan fun yeni, o ba
teni.
6 Ama wan mia yeni li dandanli, ke da mali ko b la bii o
kan lai? Yua mali ko kan la tie nani mi ñinciamu guona, o
faalu n figi ke pendi ya yognu yeni.
7 Ya nilo n tie yen kuli n da mali ko ba la liba kuli o
yonbidaani kani.
8 O tie pala lie daano ke se kaan yendu o bontitiedin kuli.
9 Ti kpiiba nni yua n tie luodo pali n ya mani yeni u tien'o
n sen'o maama.
10 Yua n tie piado mɔ pali n ya mani yeni u tienu n jiin'o
maama, kelima o ba kpe nani o mua puugu yeni.
11 O yienu pudi ke o wulgu boncianli cedi ke ti muadi
kuodi, ko puugu mɔ suodi, lan pia ya jawama mɔ bodi, o
piado mɔ bu juodi ke suodi yeni o bontitiedin nni.
12 Li pamanli ye yeni yua n fidi ki juuni li biginlin nni,
kelima bi ya bigno, li kan paadi'o, oba la li miali yali ke
kilisito yedi ko ba teni yabi n bua'og yeni.
13 Bi ya tunlin o nilo ya yognu, wan da yedi: “o tienu n
tunlin nni” kelima bi kan tunlin u tienu wan tieni yaali n
bia, wan u tienu mɔ kan tunlin nilo ba kuli.
14 Nilo kuli tunlini yeni o maalma, ke kua ti biidin ke li
baadi yeni mi kuuma.
15 Lan wani, o maal biidi ya punbi, li ba mali ti tuonbiidi,
ti tuonbiidi mɔ ya yendi o gbannandi kuli i, lan cua yeni mi
kuuma.
16 N kpibuadiba, yin da bɔndi mani i yula.
17 Li seli yeniya paabu ŋani ñana polu, mi yinyiema baa
kani, naani ke bɔnbɔnli, yeni lebdima ki ye.
18 U tienu yanbuama po i, ko den mal'ti, kelima o
mɔnmɔni po ke tin ya tie o tagma nni kuli o kpiagdi.

19 N kpibuadiba, yin bandi ya bonli ne, li pundi ke yua
kuli n cengi tontoni, ki da maadi tonma, ke da biendi o pali
tontoni mɔ.
20 Kelima o nisaalo pabienli kan fidi ki yeg yeni u tienu
sanu.
21 Lan wani, yin lu mani yaali n tie jɔgindi yeni mi
biadima kuli, ke ya ŋua u tienu n buliya maama i pala nni
yeni kelima li ba fidi ki tindi i maalma
22 Yin da cengi u tienu maama beba, ke bondi i yula k mi
cengma dagdi ama yin ya tiendi lan yedi yaali mɔ.
23 Kelima yua n cengi u tienu maama ke nan k tiendi lan
buali yaali yua n nua o nungo n tie maama e nunualiga nni.
24 O ya siedi wan sundi tonitoni.
25 Ama yua n cengi bonŋanla ya balimaama n ŋani cain,
ki faabi bi niba, ki tiani wan cengi yaali, ki tiendi lan yedi
yaali, lan nilo la li seli wan tiendi yaal kuli nni.
26 O nilo ya tama ko juuni ke naa cuo u lanbu, o bɔndi o
yuli. Lan ya nilo ya jaanma tie fanfanmi.
27 Ya jaanma ŋani cain, ke nan ke pia jɔngindi ti baa u
tienu nintualin tie: ki ya todi a kpieba yeni a pikuana bi
fala nni ke gɔa cuo oba yeni ŋanduna jɔngindi.

Diangbenga 2

1 N kpiiba, yinba yabi n daani ti yonbidaano jesu kilisito
yua n pia ti kpiagdi yen, la ke ŋani yin ya tiendi n gagdima
bi niba siigan nni.
2 Min bani yaali tie: ne o nilo ya cua ke kua li nintigilin,
ke pili wula biagi bii i ligi mɔni biaga, ke gɔa yie ya tiadi n
pia ti kpiagidi, ke o luodo mɔ kua ki yie akpalcala.
3 I yi jigndi yua yie ti tiakpiagidi yen, ke yedo: “kali ne
tijigdi ya kalkaanu po, Ama ke nan yedi o luodo “fini n ya
se lan kani bii fin wani n kali tinga nni t taana po.
4 Nani yii tiendi m gagdima i yanma nni ke gɔa yi i yula
buud danma yeni i maal biidi kaaa?
5 N kpibuadiba, cengi mani, nani u tienu ke gandi yaabi
n tie a luoda ŋanduna nuni po ke ban tua piada li dandanli
nni kaaa? Ke gɔa baa wan nian ke ba puba yabi n bua'og
kuli o diema nnii?
6 Ama yinba, n fali a luoda. Nani a piada ka mabndi ii, ke
caa yeni bi buudanba kani.
7 Bani ka biidi ya yeŋanli n ye i nni.
8 Li ya tie k a kubi u tienu diema bali maama, nani lan
diani maami yeni. Li yedi: ŋan ya bua a lielo nani ŋan bua
ayuli maama yeni.”

9 Ama yin ya tiendi m gagdima bi niba siiga nni, i tiendi
tuonbiidi, li bali maama mɔ buni ke cuo i, kelima yi ke
miado.
10 Yua tuo ke kubi li bali maama, ke nan gɔa miindi ba
maayenma bibe, o pia i talgi li kuli po.
11 Kelima u tienu yedi: “ŋan da conmi” wani gɔa maadi:
“ŋan da kpaa nilo” lan wani ya conmi, bii ke kpaa nilo, a
biidi u tienu maama yeni.
12 Lani, yin maadi ke gɔa tiendi yal kuli, yin bani k u tienu
ba jia i buudi ke ŋaa.
13 Kelima u tienu n ba jia ti buudi ya yognu yeni, o kan
jie mi ninñima yua den cagni o lielo po
14 N kpiiba, i li ke li baa ŋani o nilo n yedi ko pia li
dandanli ke na ke suani tuonli li po, li pia be ya todima,
o dandanli ba fidi ke tindo o?
15 I kpiilo ja bii pua ya luo ti tiayiekaadi, ke gɔa luo daali
kuli li bonjekaali.
16 Ke i siigan yendo yedi o, ya kuni yeni mi yanduama, ke
ban tongi o mu ke di ke guo, ama ke nan ke pun'o yal n tie
tilad o yema po, li pia i laa fuoma?
17 Li dandanli mɔ tie yene, li yaa pia atuona li tie yali n
kpe.
18 Ama, o nilo ya yedi: “fini a pia li dandanli, n mɔ pia a
yuona n ba yedi'o; waan nni, a dandanli yali n ke pia tuona,
n mɔ ba waan na n dandanli kelima a tuona po.
19 A daani k u tienu ye ke tie yendo beba, a tiendi ke liŋani.
Ba a cicilibiada mɔ daani yene, ama bi jie ke digidi(jegli).
20 Fini, o yanluodaano ne, ŋaabani ke ya dandanli ke pia
tuona tie fanfami.
21 Nani ti yaja Abalaham tuonŋana po i n cedi ke bi den
yi'og o niteginka? Nani wan den tuo ke ba yidi o bijua Isak
sala li padibinbindli po yen ka cedi ko tiegi i?
22 A la ko dandanli den taani ke yegi yeni o tuona, ko
tuona yen mɔ den cedi ko dandanli ŋani ke dagdi cai i n.
23 Yeni ke diani yedi yaali n tieni: Abalaham den daani u
tienu, ko u tienu nuali o po lan ya bonli ke li tie teginma,
lan ya po ke bi yi'ug u tienu dɔnli.
24 I la o nilo tiegi kelima o tuona po i. la ke tie li dandanli
beba po ka.
25 Li gɔa tie yeni, liu poconconli Lahabi, o tuona po i ko
tie niteginka kelima o den gaa bi tondikaaba cangu ke cedi
ke bi tɔgni san tianu ke kuni.
26 nani ya gbannandi ke pia naano n kpe maama, li tie
yeni ke ya dandanli ke yegi yeni a tuona mɔ kpe.

Diangbenga 3

1 N ninjabi, bi tundikaabi n da yabi i siigan nni, ke sieni
ke ya bani ke bi te ba bu'ti hali lan ya paa.
2 Ti kuli maadi tin bua yaali, nilo ya ke maadi yali n tie
o pakɔnli, o tie ya nilo n tie niŋanmo, ke gɔ sieni ke cɔnlin
nni o gbannandi. (ke cuo oba)
3 Ya yognu ke ti taa i baabi ki loli i taam ñɔna po, bi yi
cɔln'ti ke tiendi tin bua yaali.
4 Diidi mani o ñinbiagu, wani yeni o yabndi kuli, niyendo
ŋmagdo ko caa wan bua naani.
5 Li tie yeni, ke o nilo lanbu tie bo ñidiga ke nan ke sengi
oba kɔnman nni, o mu ñidiga n yi te di ke biani li fuali kuli.
6 O lanbu mɔ tie mu, ya ŋandunli n gbie yeni o yinyɔgu,
ke jɔgndi o nusaalo gbannandi, ke biidi ti tajenli yenma, ke
wan oba mɔnosieni ke ye a maba nni.
7 I yanbuoli kuli yeni polu po mu nuami kuli, tinga nni bo
balinkaana yeni mi ñim nni bonfuoda kuli ye o nilo yikod
po.
8 Ama nilo kan fidi ke paadi o lanbu, ke li tie ya yianu, ko
gbie yeni mi kuuma lɔbdi
9 Ti tugdi ti lanbu ke yiini ke dondi u tienu, t gɔa tugdi
wani ke maadi ti maabiidi u tienu n tagi yaali ke tieni o
ninnangu po.
10 Ya ñɔbu n maadi mi maaŋanma yeni, lani n gɔa maadi
ti maabiidi. N ninjabi, da ŋaa mani lani n ya tie yeni.
11 Bonga kpeli ke ye ke puubi mi ñu yia maligi ke gɔ puubi
ya ñuma milgi ii?
12 O kankanmu, n ninjabi, ba fidi ke loni luan tɔla ke li ya
ki tie kankana i? Li tie yeni ke yañumi kan fidi ke ya maligi
nani sicili ñuma yeni?
13 Ŋmaa i, i siiga nni, gbie yeni mi yanfuoma yeni o
nunfanbu i? Wan jiini oba ke wani o tuona nni, ko gbie
yeni mi yanfuoma.
14 Ama, li ya ke i pia i pala nni ti maalbiidi, da dongi mani
iba ke gɔa da pua faama ke sieni ke nua i mɔni.
15 Li yanfuoma ke ñani polu po ka ama i tinga ne po, li tie
gbannadi yeni sitaani yaali.
16 Kelima naani ke i nanga yeni ti gbannadi buama ye, mi
tudima yeni ti bontitiedi biidi buoli mɔ gbie e.
17 Polu po yanfuoma n cindi ke mɔni, ke gbie yeni mi
buama, dagdi, ke taagi, ke gbie yeni sugli, ke tieni a
luaŋanma, ke k pia lugdima ke gɔa tuagi.
18 Laafiaa luana ñaa yabi n maadi i mɔni kani.

Diangbenga 4

1 A kɔnkɔna yeni ti maa bidbidi ñaa le ee? Li ki tie i
bonbuakaanan ka ke i kɔn yeni i ninjab bi dandanlin nni?
2 I ponponcianli po cedi ke i k pia pu. I tie nikpala ke
suani ke beli yaali ki kan la. I gba ke gɔa tuadi li ŋaniali ki
yi k laadi bonli ke dugni i ke buali u tienu.
3 I buali ke b yi ki tieni, ke dugni yi bani yin miadi maama
ke kpaani ke buama n ti.
4 Yeni yin tie concona maama kuli, i k bani ke ŋanduna
ne buama tie kɔnkɔnli yeni u tienu i? Fin yua n bua n donl
yeni li ŋandunli, tie u tienu yibali.
5 A tila wangi'ti li kuli ke maadi ko u tienu n bua'ti ya po
i ko kuan'ti o fuoma.
6 Ama i ke bani, u tienu tieni ya paabu yabi, li po ke i diani
maadi ti: u tienu bieli bi japadami ama ki di sugli taligi po.
7 tug man i ba ki cabi u tienu, ke kɔni yeni sitaani ke wan
sani k fagdi i kani.
8 Nagni mani u tienu, ke wan fidi ke kɔbni ti. pit mani i
nui, biidi daam, ke ŋanbi i pala, ŋalaci danbi.
9 Ya ye mani o paasiadgun nni, ya mɔ mani, ya buudi
mani! cedi mani ke laadi n tua kumɔni, ke i pamanli n tua
yinyog i po.
10 Jiin mani iba u tienu nungan, ke wan doni.
11 N ninjabi, da maadi mani liebi po, a ya maadi a ninja
po, a bu a ninja, a kɔn yeni yiko i, u tienu yiko. A ya kɔni
yeni yiko, a ji ke cɔnlni yiko. ama a bu'gi.
12 Yendi beba n tie budi daano, u tienu, wani beba n ba
fidi ke faabi bii ke biidi. A tie ŋmaa, fin yua bu a lielo yeni.
13 Cengi mani, yinbi yabi n maadi: “dinla, bii saala. ti ba
gedi ya dogu ne, ti ba tuadi lieli po ke su bii ke ba ti ñuadi.
14 ŋmaa n bani yaali n ba cua saala, yeni nulo yema n ba
tua nandi? I tien nani ya walu yi cua ke pendi leni.
15 I bo ba yedi nanda: “u tienu ya bua ti baa fo ke sɔni ya
tuonli ne bii lielo.
16 Mɔlane, i wangi iba i tuona po. Japaadi buoli kuli tie
fanma.
17 Leni yua bani mi ŋanma tienu, ke yen ke tiendi, o tieni
biidi.

Diangbenga 5

1 Mɔlane, yinbi bi ŋalmandanbi, ya buudi mani bonciali
yeni ya yubonli ba te cua i po.
2 I ŋalmano bedo, ke a dundula mua i tiadi.

3 Ke i wula yeni i ligi kuli kua i tanmɔni, ke li tanmɔni te
ba fi ke sedi i po, ki di i gbannandi nani o mu yeni. I taani
i ŋalmano i dajijuogi daali.
4 Diidi mani ya paogu ke i bo ba paa ka ke pani i
tuonsɔnbila yabi n koni i kpaabu, ke bi yiogni yeni m tuama!
Ke yabi den taani i bonkukuodi yigni pundi hali li kɔnli ya
tienu kani. I yali iba ke tiendi yin bua yaali i tinga po.
5 I pala kuli gbie yeni o mangu yeni yin ke muani bonli gi
tinga ne po ke wangi tianbi fala yen mi cicagmi.
6 I cagni ke gɔ kpaa talginba.
7 N ninjab, ya tie mani sugli dam ke gu jesu guanma, nani
o kpaalo n yi gu o kpaabu ñuadi maami yeni. Ya gu mani
nani i cincin taagi yeni i taajijuogi yeni.
8 I mɔn ya gu ke bobdi i pala ke jesu da ke guani.
9 Da mɔ mani i liebi po, n ninjab, ke ban te da bu'i. Diidi
mani, buud daani n se o buliñɔbu yeni.
10 N ninjab, tiadimani u tienu tondikaabi yeni o yegnkaabi
n bo laadi ya fala k pia ya pagniili u tienu maama muandun
nni.
11 Diidi mani ti yi yabi n juuni “niŋanma.” i den gbadi
job n po puni ya juunli, ke u tienu ji bo te cedi ko juodi ti
ŋandin.
12 Ke fidi li kuli, n ninjabi, da poligi mani polu po, bii tinga
po, ke buali liba kuli ya po. Ama, yin tuo yal yin ji da lebdi,
yin yie yal mɔ, yin ji da guani ke tuo, ke fidi k yin da ba ti
buudin.
13 Ŋmaa'i i siigan ne sieni ke ye fala n nni? Wan jaandi
ŋanma. Ŋmaa n ye li pamanlin nni? wan yin i biayani ki
dondi.
14 Nilo yia i siiga ne k pia laafiaa'i? Wan yini o jaandi-
diegun nikpela ke ban jaandi o po ke sɔg'o m kpaŋaqnma.
15 Ke bi dandanli u tienu n nni ba cedi ban paagi, k o ya
tieni biidi kuli u tienu ba di sugli o po.
16 Ya miadi mani sugli i biidi po yeni i liebi po, ke fidi ki
la laafiaa. O niŋanmo jaandi mɔni boncianli.
17 Eli bo tie nani tinba yeni, k jaandi hal ŋanma k mia u
tienu ke taaga n da baa, ke taagi k baa ke biini bina taa yeni
ŋmaali luobi.
18 Ke o gɔ guani ki jaandi, ke gi taagi baa ke gi tinga fii
yeni o luana.
19 N ninjabi, li ya tie ki siigan nni nul sani ki fagidi yeni u
tienu, k o lielo guani yeni'o
20 wan ya bani ki yua n gɔgdo, o faabi li daano ke gɔ ñani'o
m kuum taana nni, ke wuoni o biidi boncianli.

1 Pieri

1 Mini, Pieri, Jesu Kirisiti ń lugdi yua ke o tua o tondo, n
dangi yi li tili ne, yinba yaaba n dugi o po, yinba yaaba ke
U Tienu lugdi ke yin ŋɔdi wani o bá. N dangi yinba yaaba
n kua Pɔntu, Galati, Kapadɔsi, Asi leni Betani diema nni,
yinba yaaba n fagi leni ŋaljanli, yin dagdi leni ya diegu.
2 U Tienu, ti Báa lugdi yi na wani o bá ń bo tuodi ki jagi
maama, ke o Foŋanma paadi ki seni yi, ke yin ya cɔlni Jesu
Kirisiti, ke o sɔma ń cedi yin tua yaaba n dagdi U Tienu
nunga nni. N miadi ke U Tieni ń waani yi o buama, ki puni
yi mi yanduanma.
3 Dondi mani U Tienu, wani yua n tie ti Diedo Jesu Kirisiti
Báa! Wan bua ti ya po i, ke o cedi ke ti go dá pia li miali.
Kelima, o cedi ke Jesu Kirisiti gɔa ki yiedi mi kuum puoli, ti
bani ke o ba tieni ti po nani wan niani maama
4 O cedi ke ti ba fidi ki daani ya bona ke begni ti po ŋaljanli
nni, ya bona n ba waagi li bina leni libina.
5 U Tienu guu ŋa leni o paaciamu kelima a dugi Jesu po.
O guu ŋa nani lan buali maama, Tin ye ya yenyienu ne
juodma, o ba fie a Setaani paalu nui nni.
6 A pali mani kelima yaala n ba ti cua po ama mɔlane i
biidi i pala waamu, kelima ya bigna nmabndi waau waamu.
U Tienu tuo ki cabi ke ban ya bigndi yi na ban bigndi wula
ki bua bandi li ya li ya pia mayuli, kaa pia jɔgndi. ya bigna
ke a laadi ne ŋani a po.
7 li bigna tie ke lan waani ke a dugi Jesu po. Li mɔni
boncianla U Tienu po ki cie ki tinga nni wula kuli, yaali ke
u mu ba fidi ki biidi. Kelima a dugi Jesu po, U Tienu ba
kpiagi
8 I bau Jesu bá leni yin ki la o. Bá leni yin ki nua o mɔlane,
i pala mani boncianla;
9 kelima i dugi o po, U Tienu faabi yi i tuobiadi po.
10 Bi sawalpuaba bo cili hali ke li fagi ki maadi ya tondu
ke U Tienu waani ba wan ba tini maama ki faabi yi dayenli.
Bi kpaagi boncianla li bona po.
11 Bi den bua ban bandi Kiristu yantiali yaali n ye bi niinni
ne maad ŋma ya maama i. Bi go den bua ban bandi lan ba
tieni ya yogu. Bi tieni yeni kelima li yantiali yeni den tuodi
ki waani ba, ke Kirisiti ba la fala, ki kpe, ke o kuuma puoli,
o yudandi bona ba yuandi ki dɔddi.
12 Li den dɔgdi ki waani ba ke lan ya bona ki tuodi ki
legdi, ki ba tieni bani ya po ka, ama yinba ya po i, ke bi

waani yi o laabaalŋamo, U Tienu Foŋanma yaama n ñani tanpoli paalu po, ke bá malekinba legdi, ke ban la yeni bi nunbu, ki bandi cain.

13 Laniya po i, ke li buali ke yin ñagni yi ciamu a gbana, ki baa mi maalŋanm, ki ŋa ti japaadi, ki ya ye yeni li dandanli ki sedi taajalalie, ki guudi ya ŋanbli n ba cua yeni Jesu Kiristu dɔgdima

14 Yin ya tie nani ya bila n cɔlni yiko yeni, ki da togdi ya ŋalmanbuama ke yi den pia yin den tie yanbɔndanba ya yogu.

15 Nani yua n yini yi gagdi ki ŋani yeni, imo ń ya tie yaaba n gagdi ki ŋani i tuona nni kuli, nani lan diani maama:

16 I baa tie yaaba n gagdi ki ŋani, kelima n gagdi ki ŋani.

17 Li ya tie ke i jaandi ki miadi i Báa yua bu ti buudi ke ti ŋua yuakuli yeni o tuona, kaa pia lugdima, yin ya ye yeni li fangli hali tiga ne i miali banlu.

18 Yin ya bani ke li ki tie yeni ya ŋalmani n ba dudi, lani yaa ka i ligi bii wula ka cedi U Tienu daa ki faabi yi yeni yin dini ya faali yi yaajanba fanfanma yenyienu po

19 Ama yeni Kiristu sɔma yaama n pia mi buama boncianla, nani ya pabiga n ki pi biidi kaa go pia pɔdi yaama yeni.

20 Bi den tuodi ki lugdi o ke ŋanduna da ki tagi, ke li ti dɔgdi ki waani i ya po mi juodma yogu.

21 Wani ya tuona po i, ke i dugi U Tienu po, wani yua n yiedi Jesu bi tinkpiba siiga, ki puni o ti kpiagdi, ke i dudugdi yeni i dandanli ń ya maa U Tieni po.

22 Nani yin ŋuudi i pala ki ŋɔdi i mɔmɔni, ki baa pia payenli buama yaama n ki pia jɔgindi yeni i, yin ya bua i lieba boncianla yeni i pali kuli.

23 Kelima i baa li miapaali, ke li naa ñani ya bonbuola n ba dudi kani ka, ama ya bonbuola n ki pia dudma kani; lani n tie U Tienu maama yaama fo, ki baa tundi ki ye hali ya yogu n ki pia gbenma.

24 Kelima gbannandi kuli tie nani ku muagu yeni i, ke o kpiagdi kuli mo tie nani ku muapuugu yeni. Ku muagu ya kuodi, ku puugu mo ń baa;

25 Ama O Diedo maama tundi ki ye hali li bina yeni li bina. Ke lanya maama tie ban waani yi ya laabaalŋamo yeni i.

Diangbenga 2

1 Laani yaapo, yin ŋaa n biadima yen bond buol kul, palalie malm, l poponl yen ti sugid buol kul.

2 Nani a canpandaa nbua n bim yinb n yaa bua naaŋanma n tie O tienu.

3 Li yaa tie ke, yi leni ki laa k O tien ŋaan.
4 Nagman O tienu kan ya tanl n fo ki binub lun kO tienu
gand line, ke li pia mayul boncianl.
5 Yin b yaab moa tie nan ya tana n fo ten baa maa yi yin
tua O tien fuom diegu. O fuom n ye naan kan. lan yi baa
tua yaasalayidlo ŋagd O tienu po, k pad o po yaa pad n
pagidi, ki go man o po, kelma Yesu kristo yaa po
6 Li dian ki yed: Diid n bli siyon dogu nni li tanpuukal,
min gand yaal ki ltie tanmonl yua n dug li tanl yen po kul
kan fiag. yen l tingbal tancianl.
7 Laa tanl tie jingd yinb yaab n daan po. Ama yaab n kaa
daan po wan, l tie b tan maab n den yie yaa tanl, lan n tua
l tan puukaal.
8 B tuud klma baa tuo k daan o tienu maam. k b ji ba li
tund k ya tie yene.
9 Ama yinb wan, yi tie ban den gand yaa buolu, o bad o
salayidla, yaa buolu n gagd k ŋan, wan baa yaa buolu yucel
po. o yin yin k yin yi ña l biigl ni, k kua o yenm.
10 Ji den kpel ki tie o buolu ama mɔlanne k ji tie o buolu,
yii den kpel baa k o gbad ji po nuñima, ama moala o gbad
yi po n nuñima.
11 N buakaab n mia k go tund yi, yinb yaab n tie camba
yen b canb ŋanduna ni, k yin yaa yied k da tiend o toabu
yen yi maalmma.
12 Yin ya pia o yinyienu ŋaamu yen yaban k ban o tienu
sigin. lan wan b ya mad k tien yaal n bia, ban la e tundŋama
k kpiagd o tienu, o cuam daal.
13 Lan wan, yin yaa jind yi yula klma yomdan po, b nuba
n din ya bol danba kul kan, la tie n diem bad.
14 B gobnanba kan wan soan yaaba ban yaa pa e tagl
danba b biadman panpaani, k yaa pag yaab n tiend yaal
n tiel mɔa.
15 klma, otienu bua k yin yaa tiend yaal n ŋan yeni, k fid
k mumɔni b yanbaandamb yen b yanbidanb ñoana.
16 yin pia n yam, k ji da tie n yam ya kpiagd n ba tie n
biadm, ama yin yaa tie nan o tienu naacenb.
17 Yingni b niaalba kul, k bua yi lieb, yaa jie man o tienu,
k conl ni o bado.
18 Yinb b naacenb, yin yaa fangi yi canbaanb, k miid y
yula b kan, laa tie yaab n ŋan k go ding bebe kan ka, ba
yaaba yaa yama n pa mal ya kan.
19 B ya faligid o mial k waa pia tagil, k o tuo k gaa klma o
fang o tienu, l tie yaa bonl n ŋan.
20 bi ya faligi yi klma yi tiend t tuonbiad k yijuun, l baa
cuan yi po be yaa pagd? ama ya tiend yaal ŋan k b falii, k

yi juun l tie yaa bonl ŋan o tienu nintual.
21 o tienu den yin yi lan yaa po, klma kilisu wan oba modo
den laa fala yinb yaa po, k ŋaa yi lisan tong buol, k yin yaa
ŋua o ya fuunu.
22 Wan, waa den tien tuonbiad kul, baa den gbad bandugu
o ñoabu ni.
23 Ban den sugo ya yogunu, waa den ñian. ban den falgd
o ya yogunu, waa den fun yenba. ama o den tend o yul yua
n jiag t buud yen n tegm.
24 wan yua n den tug ti tuonbid o gbanand ni o daagu po,
k tinb yaa n kpe ti tuonbiad po yeni n ya ye k fo k baa tiend
t ŋand, l tie klma o yied ya po k yi paag.
25 Yi den tie nan yape n bod yen, ama moala yi guan yi
yankpaagamo kan, wan yi guud ka ya kan.

Diangbenga 3

1 Yinba bi puoba, yin ya jiindi yibá ki cɔlni yi ciaba; yeni bi
jaba siiga, yaaba n ki cɔlni U Tienu maama n lá bi denpuoba
yenyienŋamu po, ki mɔ n cɔlni U Tienu maama.
2 Ban lá ke yi yenyienu ye u bá, ki ŋani, kaa pia jɔgndi.
3 Yi ŋamu n da tie yu ke bi niba baa nua kav, nani ki piani
ti yudi, ki pili wula biamu leni li laani, ki la ti tiagbengdi,
4 Ama, lan ya tie ya ŋamu n ye yi pala nni, mi tagma nni
ŋamu yu n tie li papienli leni mi yanduanma, n pia ya dunga
n yabi U Tienu kani.
5 Li tie yeni, yogu bá ke bi puoŋanba bo jiini bi bá ki cɔlni
bi ciaba, ki daani U Tienu nni,
6 Li tie nani Sara n bo jiini o bá ki cɔlni Abrahami, ki bo
yii o oyonbdaano yeni. Li ñani o kani ke yi tua bi jifanba,
ki tuuni a tuonŋana, ki jeje bá kan fidi ki ŋmadi yi yama.
7 Bi puodanba, ya ye leni yi denpuoba mi yuafuoma nni,
ki ya bani ke bi tie yaaba ki pia paalu ki pundi yi, ya cɔlni
ba kelima ban leni yinba n ba taani ki baa U Tienu kani
ŋalbalgo leni li miali. Yin ya fo yeni, ke libá n da tua
bonpankaala yi jaandi po.
8 N maajuodma tie ne; yi vkuli n ya pia maalyenma leni
yi lieba, ki ya gbia yi lieba ninñima, ki gbie leni mi buama
yi ninjaba po, ki gɔ ya pia mi ninñingbadmav, ki ya jiindi
yibá yi lieba kani.
9 Da taadi mani ti biadi ki pa ti biadi, lan yaa ka ki taa ti
sugdi ki pa ti sugdi; ama yin ya gaali yi lieba kelima lan ya
po i ke o yini yi ke yin baa o kani li seli.
10 Yua bua wan ya pia li miali, ke saala po lan ya ŋani o
po, wan cuo o ñɔbu yeni o biadima, k go ŋa u faagu.

11 Wan ŋa u bonbiigu tiema ki yaa tie yaali ŋani, ki ŋɔdi
mi yanduanma.
12 U Tienu nubina ma o numɔma po k o gɔ cengi bi jaandi.
Ama u Tienu nuŋgi mɔni yaaba tiendi ti biidi po.
13 ŋma bo fidi ki biidi ŋa ya yogunu k a tie yaali ŋani.
14 Ama li ya sua k a laadi fala ki dugni ŋan ŋua i mɔmɔani
ya po mi yediŋanma tie a yaali. Yin daa jie ki gɔ daa ŋmadi
i yama.
15 Yeni lan kuli doni mani jesu yeli i pal nni. ki ŋanbi
bobni ki ya guu yaaba ba buali yi yaala ya po cedi k i dugi
u Tienu po. Ama yin yi tieni li kuli ne suoo yeni li cɔlini.
16 Yi mɔndi ki tɔgu n ya ŋani, ki yabi sugdi jesu ŋɔdima
po, bii g maadi ti mabiidi ti po, ban fiagi.
17 A li ya tie u Tienu buama po ti la fala mi ŋanma tiema
po latu yeni ti la fala ti biidi tiema po.
18 Kristi mo la fala yema t biidi po, wan yua bo tiegi, o la
fala tim yaaba bo tie ti biididanba po. Ki wan fidi ki nagini
ti u Tienu kani. Bi bo kpa'o yeni o gbanandi, ama k o naano
yiedi.
19 O tagnmi bo gedi u tinkpiigu nni ki muadu u Tienu
laabaali
20 Ban yaaba bo ye li mabili nni ki bo k cɔlini ya yogu k u
Tienu bo puni li juuli ki guu Noe yognu yeni ya yognu k o
bo kpaagi gu ñinbiaciangu yaali k u Tienu bo fie nibyiani
mieli mi ñinma nni.
21 Li tie mi ñinwulma bonnannanli yua gaa ti dinne ki laa
tie nani o ŋuudi ti jɔgndi ti gbanu po ka. Ama ya bontitiedi
n ŋani u Tienu nuŋgi nni Jesu Kristi yiedima nni.
22 Yua ye u Tienu jienu po wan doni poli naan kani ki
menekinba, u paaciandanba, yenibi yiko danba cɔlin'o.

Diangbenga 4

1 Lan wan, klma kilisu den laa fala o gbanand po. Yi mon
bobn k sed lan yantial, klma yua laa fala o gbanand nni
paad t biid.
2 Lan ya po, ya dana sien o po hal omial bianu, yin da go
mad ki bua ti gbanand buam ka, ama o tienu buam.
3 Li yaabd klma ya yogu n pend eden sonn yab n k ban
o tienu ya tuona li po n conconma, yen t gbanand bon bua
kaal biadla po, li da ñugaadl k di k ñu pend yen e buuli po.
4 Li tie boncanl, yin da tie tomtom k ban kua n conconm
sanu nni yen ban ya pua e po ofagu.
5 Ama bi baa wan yua bonmn k ba jaa t buud yab n fuo
yen yab ban kpe kul.

6 L tie lan ya po k b den wan o tienu labaal yab n kpe kul,
k ban fid k ya pia o tienu mial klma n fuom po, ban den
bun b nub gbanand po klpen.
7 Bonl kul jijug nag. yin ya fani k ŋanb ya kub e yula k ya
paa e jaand nni.
8 Lan fid bonl. Yin ya buaman e lieb yen e paal kul, klma
n buam piin t biid boncianl.
9 Yin yaa gaan e lieb cangu, k da yied man.
10 Nan yi tie o tienu ŋalbal bogid ka ŋama, yua kul ya
suan o lielo po yen ya paal ko den ga.
11 Nul ya maad, lan ya tie nan o tienu maam. Nul ya pia
o tienu wuol wan ya pial yen ya paalu k o tienu tien lan fid
bon kul o tienu ya kpiagd yesu kilisu po. yua die t kpiagd
yen o palu abina yen abina, amina.
12 N buakab, lan ludi y nan boncanl yen, yen ya fala n
bacia k bigne kul.
13 Ama e paala n yaman, klma y tan yen kilisu o falan,
okpiagd ya cua ya yogu e paala baa mann paa.
14 Biya sugdi y klmakilisu yel po, li pamanl n ya ye yene
klma t kpiagd fuom yen o tienu fuom ye yene
15 Ama e sigan o ba kul n da laa fala klma o tie o nikpalo,
nan o nayigo bii yua tien yal n k ŋan, k go da kua b
tiammaam nni.
16 ama yua la fala klma o tie danka, wan da jie efe li po,
wan kpiag o tienu yel.
17 O yogu pund k t ti buud ba cind o tienu den. lan wan,
li yaa tie k t buu cili yen tinb, yaaba n yie ka gaa o tienu
labaal ŋamo y jodima ji ba tie lede?
18 Nan e dian n maad maam. o niŋamo ya la fala o foam
poyua yie o tienu yen tie tuonbiad daano mɔ te?
19 lan wan, li pund k yaban lad fala k li tie o tienu ya buam
po n suag k ya tiend yal ŋan k ŋan b nanlmu yua tagiti ya
nug nni.

Diangbenga 5

1 Diid ya maam k n mad yimb a nikpela yab ye i ya siign,
min o nikpelo nan ban yen, kilisu falaa sieda po. yen k go
ye ya ciagd n ba te cua.
2 ŋaanbi kub man o tienu yand yab ye e nugun, lan di
tie nan mabl ka, ama n yambuam, yen o tienu po. la di tie
ŋmapangu po ka ama l pa pienl.
3 Lan da tie e po nan paalu yim yen yab ced k baa in bɔdm,
ama yin ya tie man yaban mɔn ti yand po.
4 ya yogunu ko yankpabaad bo legd oba ten yi ya baad
folga n pia t ciagd n kan ba bia.

5 Yimb yaab n tie jawaaba mɔn jiman e ba a nukpela kan.
yal tie e buol kan kul, k ya pia min yan jim, klma o tienu tie
ŋalbalg yab jiin b baa kul.
6 Jinman e ba o tienu nugupaalu po. lan fiidi k wan duon
yi o yogu ŋamu po.
7 Yen yin tugd man e maalm kul, klma o mɔnno ŋam ki
kubii.
8 Ya tie dogdma, ŋam ya kub man. e nando sitan fangi
nan liyanbol yen k kpan yua ko ba ŋmano.
9 Pado man yen ya dandanl pa paa, band man k lan faala
n kuan e ninjab l ŋandunlin.
10 Ya tienu pa kan kul, k yi yi yesu kilisu ciagd yogu kul
tu, k l ya po e ba cagni wamu, ko ba te guani k pag yi, k ten
yi l junli, opaalu k go tien yi yal ke baa te ŋanmbised.
11 Wani pia o paalu yogu kul tuu! amina!
12 N tɔgn silivain po t ninjua yua tieg k n dian k bua pag
e pala k maad k ya ŋalbalg tienu k yi ŋuan n tie e mumon.
13 Babilona jandiogu yab fuond yi, yen mark n bijua mɔ.
14 Fuond man e lieb k gobini ilieb kul, k yanduam ya ye
yene.

2 Pierre

1 Siimon Pier, Jesu Kristo ŋuantieb yen u tuon sunl, ku
din yab ga t mɔ ya dindal liel, kl tie t tienu mon kund yen t
letua Jesu Kristo po.
2 T tienu yen te yomdaano Jesu ŋal balg yen u yan duam
nya ye yen i
3 Nan u tien paalu ntenti yal bu piel g tod ti tin ya pia l
mia yen t ŋand, lan na yua yinti n ten ti ya bam kl tie u
yabdu yen u ŋanol po,
4 lan yul ceod ku puoni yal yab k gɔ ŋan ŋam k yoyen ti
klan Piet lan tɔgn l kan yin mɔ ji ya naan yen u tien, nan
yin san k ŋa t jɔgnd yal ye dul nan kdugn t nian biid po.
5 Li ya po mono ced ki bu mond k tug i dindan l k taan
yen t ŋand, i ya taan yen ti ŋand yin pugn n bam.
6 i ya pugn n ban m yin ya tie bon kul k dagd, i ya tie g
dagd yin pugn f juunl, i ya pugn l juunl yin pugn l paniigl,
i ya pugn l paniigl yi pugn tŋaand
7 i ya pugn t ŋaand yin pugn n buam yen i lieb i ya pugn
n buam yen i lieb i nugi m ya tien i leib po.
8 G dugn l kul ya yeyenti, boŋanli, l kanŋa t pam t yomdan
Jesu banm n.
9 Ama yua k pia l banm kul ne tie juam i, u k nɔ Pagm, u
sund o tuon bikpela kul piinu u.
10 L ya po ced k maad n nidjab k i yin mond g ya se gal
tie. Wan yini yen wan Lougol: nand, k dugn i ya se yeen, i
kan ban k baa.
11 Lani k t bu kua t yomdaan Jiesu Kristo diem n.
12 L po ced kn bu mond Kŋam ktiedi l bona, yen yin den
lban mono k yin gɔ ŋam kya se dinne i momonin.
13 n la kl tie n po ninmonli min da pia imian ne min mond
k find i k ŋam k ce gli.
14 Nan tyom dano Jiesu Kristo n dan dogd k Waantnand
yen, n ban kinkuum jikpag.
15 Ama n mond k n kuum puolpo mono, yin ŋa tian lbona
po.
16 T ktug kpelug lanya ka kpanjam ka k tundi yiesu paalu
yen u guanm, ama t tudi nan tinm mono nlao yen t nimbinl
yeni.
17 u ga tba u tien kan t kpiagol yen t yabnd ya yogu k t
Tienu bu maadyeno tapolpo k maad u ne tie n bibuadigi, n
ta n buam kul tu g tien u ya poi.
18 k t den ye yeno l jualpo kt gbad u niel k l nan tapol po

19 T gɔ ban k tin ŋam g cɔln n magnuam yal ne kl tie nan
l fidle yal yien l bubonl na tie momoni ya ca yen lan pan
Panel ku siŋagun. ŋma big n ji Pii ti paln.
20 Tn gɔ ŋam g ya ban k u tien magnuam ne g dabd t sogl
Tuntuna,
21 K dugn l ktie nuPosaal yanbuam po ka knmagnuam
bang nan, ama foŋam n ŋmagol b mub kb maad u Tien po.

Diangbenga 2

1 O dogu nni bo pia i sawalipua fadanba, l bia ti baa tie
n yeni i siiga, k bo ti cua yeni m bangitudikaama k bo yie
diedo yua den cua k fabi ba, k cua yeni bi po to tondi.
2 B tianba bo ti ŋɔdi bi faagu sanu nni ki baa m cacagma
nni '
3 tugtogu po b, bi bo su'i yeni n tie faagu. ban yaaba k b
ŋua 'b hali k li fagi l mabli po k b ye biidma k pia gbem.
4 kelima u tienu den yabidi meleke ba yaa biid ama o
kagdi b po o mubuogu i, k ji guu b buud daali.
5 U tienu gɔ daani ŋanduna niba yaabi ye hal ya yogu ba
k dad b tuba. u den cedi ki taagi baa k biani ya nuba bo
cɔln'o, Ama o bo fie Noe o mɔkundaani.
6 O tienu gɔ bo dadi b nuba tuba k juu Sodome yen
Gomore dogu o muu k li buodi ki tɔ fantam. yaal bo cua
bo tie tubdadli yaab k cɔln'o po.
7 Ama o bo ñani Loti “Loti bo tie numɔni” k bo yiq'u yeni
l dogu niba n tieni ban bua yaali k b yiyienu pia i fee.
8 Wan l niteginka den ye yeni yanyagiciandi yen wan gba
k gɔ ban tie b niba ya biadima
9 kul ya po o diedo faabi yaaba fangi ki nan bo dadi b niba
tuba ti buudi daali.
10 o bujiali cuonu ba cuo yaaba n ŋua t gbananbonbuakala
yal njoagini k go fali o diedo bali.
11 Bani meleki nba yaab pia u fidu yeni u paacianmu k cie
b bangi- faadanba k fali 'b ki bia gɔ k sugi ba.
12 Ama lan niba tie nani ti yandi yeni b sugidi ban k ban
yaala b ba kpa bi nani ti yandi yeni
13 Ban sɔmi ya tuonbiidi yeni ti t bo la l tuonbiidi ñuadi o
yienu k bo sɔni b gbanandi n bua yali, b gɔ kan taan yeni,
k bo je m jiema b bontitiedi biid b yela k gɔ kuandi ba i fei.
b tie k bɔndi k l mani bi po.
14 Ban l kpaani b puobi k bua ban yaa tie t biidi yokul. B
bɔndi yaaba k pia dudugidi kristo nni, k b ŋua'b. Bsuni k
bonla kuli n ji ya tie b yaami. Bani k u tienu tɔ'b o ñɔbu.

15 ƀ daan o san ŋanmo k ƀodi k fagidi, g gɔ ƀo sɔd ƀijua
Balam sanu. wan ƀalaam ƀo ƀua ti jiedi, k ƀan ji ƀan ƀan
ƀo tie'o yaali k wan sundi o ƀiid po.
16 Ama u tienu den fu yen' o o ƀontitiedi po. k cedi k'o
ŋub'o ya yang k maad, maadi yen'o nani nifosaali nialu.
k ƀeli wan u tienu tondikaaba balaam k wan sundi o
jadituona.
17 ya nib n du o faagu tundli ne, tie nani cakuoma yeni ƀ
ƀia baa tie nani ya tawaligbagu k u faagu pie k l kand yeni.
U tienu ƀobn l yiali ƀ po l ƀɔnƀɔnli.
18 Byi ƀobni yeni ƀ mabami ƀoncianla k l nan k pia niim
nni, k taa o nulo n nian yaala k ŋan yeni k dian[o u diagu, k
cuo ya nibi n da k gbaa k yie yeni yaaba nyie u tienu sanu
19 ƀ yi puo'ƀ yaali n kuai k ƀan mɔno nan nua k ƀ
gbanandi ƀua a ƀona yeni. k ƀo ƀianba.
20 Yeni l sua k ya sua k niba gba gba k t ñan ŋanduna
ne jɔgndi tuona kelima ti diedo yesu kristi o candaano ya
ƀandima po ƀ juodima baa ƀia ki cie ƀi cilma.
21 Lan danba ƀo ya k ƀan t m ɔnkundi sanu, ƀani n ŋan
yeni ƀan ƀandi l sanu, k gɔ daan u tienu maama yaal k ƀo
tund'ƀyeni.
22 Li tie ƀipo nani ya kpanjami n tie mɔmɔni yeni. “o
gbanlo gɔ ki di o siindi” yeni: ƀi ya wali duoñua o gɔ ki
pangidi ti bgidi nniɔ.

Diangbenga 3

1 N ƀuakaaba, diid mani kadaadi lie po n yeni k n da ii.
N dangi li kuli ne ki ƀua tiandi ya tunda ki den ga yeni, k
kpaani ki yin ya pia mi maalŋanƀi.
2 K lan fidi k yin ya pia tiani U Tienu niñuantieba n den
maadi ti yaali k tɔgni t yonƀidaano yeni ti fiedo yiko nba.
3 Ya tunda ki den gaa ƀi tundikaaƀi kani yeni, k lan fidi ki
yin ya ƀani k dajijuogi da naan, ƀ nibi ƀ cua k ya laa yii ki
sugdi.
4 K tua, wan den puoni ti k o ƀ guani yeni, o ji ye le i?
Kilima hali ti yajanba n kpe l da li tie nani lan den cili maami
yeni.
5 Bi ƀua sundi k U Tienu maami po i k tapoli yeni i tingi
den tagi, yeni k o den taani mi ñima kaan yendu kani, ki
cedi ki tingi ji bil kuonli.
6 Li ƀona po i k mi ñuma den yili ŋanduna ki dini ya
miana n den ye.
7 Polu yeni i tinga ya ye mɔlane, U Tienu yedi k o ƀaa ye
i ki guu ya daali k u te ƀa ƀu ƀina ƀuudi, ki ƀiani yaaƀi ki
cɔlmo. K o polu yeni tinga n di o mu k ƀuodi.

8 Ama n buakaaba bonyenli baba n ye ki bo kan sundi,
yeni ti yonbidaano ya po, daayenli tie nani bina tudli yeni,
k bina tudli tie nani daayenli yeni.
9 Bi tianbi maali k ti yonbidaano yuandi yeni wan den
puoni yaali, ama o pia ti po li pañiili, kilima waa bua ki
nuli n bia fami, ama o bua ki yua kuli n lebdi o pali ki ŋaa
ti biidi tiema.
10 Ti yonbidaano n bi cua ya daali, li baa tie nani o suudi
n yi libdi bi nibi yeni. Li daali tapoli po bi bodi, k yaali n
ye poli kuli n di o mu, ki tinga yeni yaali n ye i tingi po kuli
mɔ bo di o mu.
11 Nani li bona kuli n bo di o mu yeni, tin ji ya bani ti cenli
yali n wangi k ti cɔlni U Tienu, ki gɔ ŋuagu yeni ti pala kuli.
12 Nani tin guu ya daali k U Tienu seni k gɔ ba guani tonmi
yeni, li daali k tapoli po bona kuli baa di o mu, ki yali n ye
tapoli po n dondi o muwalu nni.
13 Ama ti guu o puoni nni, tapoli panli yeni tinga panli
(ŋandunpanli) naani ki mɔmɔni ye.
14 Lani n cedi, n buakaaba, tin fidi ki ya guu li bona kuli,
tin bobni ti ba ki da pia jɔgdi yeni i jalgi ba kuli, ki ya ye mi
yanduanma nni.
15 Bandi mani ki ti yonbidaano pañiili tie tiya fabui. Nani
ti ninjua buado pɔl mɔ ń den diani yaali, yeni ya yanfuom
ko den pia.
16 O maadi li maami ya tila n kuli k o dangi, ka lanbona ye
lienn k li maama niimn m gbadma paa. K bi yanbondanba
yeni yaabi da ki banil li niimn sɔgnd li maam k li bo guani
ki bianba.
17 Yinbi n buakaaba, yin bani li po yeni, tuodi mani ki cuo
i ba, k da ŋaa ki ti nibiidi tudima n lebdi nani yin den kubi
k li paa maami yeni.
18 Ama mɔndi mani ki bandi ti yonbidaano Jesu kritu. K
o ŋalbaligo yeni o yudandi n cili mɔlane, k da pia juodima.
Ami

1 Jan n diani ya tikpiali

1 Yal den cindi ki ye cilga, tin gbad yaal, tin la yaal, yen
tin nubina, tin ñuadi yaal k t nugi sii k l nɔ l miali nɔmaam.
2 kelima l miali bo wuodi, ki ti la'o ki mɔ ji tie o sida, k
muadi l miakangbenl, yua den ye ti baa kan k ti ji la'o.
3 tin la yaal yeni tim gbadi yaal ti kpaandi yi k mɔ fid ya
ye yen ti. Ama tin titaanyema ti yen yeni ti ba yeni u bijua
Jesus kristu i.
4 T da l bona k ti pala ŋanb k ya mani.
5 mi mama yua k ti ga u kan k maadi, l tie k u tienu tie
yenyenma ka pia bɔnbɔnli.
6 Ti ya ye k ti taa ye k nan cuoni l bɔnbɔnl nni. ti pua
faama i. ti tuagi mɔni sanu.
7 Ama ti ya cuon i m yenyiema nni nani wan m ɔno n ye
m yenyiema yen i, t kul baa ta ye i, k u bijua Jesus sɔmi piidi
ti biidi.
8 Ti ya yedi k ti pia biidi, t bɔndi ti baa i, ti piaki
maamɔnmi
9 ti ya maadi ti biidi l tiegi g bia dagdi k ban mia sugli ti
po. kñan ti ti tuonbiadi n i
10 T ya ye k t k pia biid t pua faama u tienu ñɔmaama k
ye yen ti.

Diangbenga 2

1 N yaabila, n da i li til ne k tien i ki yin daa biid. Ama li
ya tie ki nul tien biid, t pia o todka t baa U Tienu kani. Wani
n tie jesu klisto o mɔnkundaano.
2 O tugi o ba ki yidi salgi ti biidi po, ki ti biidi n piini. Li ki
tie tinbi baba ya biidi ka, ama ŋanduna niba kuli ya biidi
po i.
3 Ti ya cɔlni o yikonba, lani wangi ki ti band o.
4 O nuli ya maadi: k o bani U Tienu ki nan ki cɔlni o
yikonba, o tie faagu daano, ki li daano pia maamɔnba,
5 Ama, yua n cɔlni U Tienu maama, U Tienu buama ŋanbi
ki ye yen o, yeni, ti bu fidi k bandi k ti ye yen o.
6 Yua maadi k ki ye yen U Tienu, li daan o yinyienu mɔ
baa tien nani jesu yinyienu n bo tie maama yeni.
7 N buakaaba, li ki tie yiko bonpanli ka k n tieni, ama li
tie yiko kpeli ki bo ga hali ciliyogu, li yiko bonkpeli tie ya
maama ki den bani yeni.

8 Yen li kuli ne li tie yiko bonpanli k n dian k ten i, yaali
n tie maamɔni, yinba yen wani ya siign tie ki li bonbonli
yaadi, ki mi yinyenma cua.
9 Yua maadi k o ye mi yinyenma nni, ki naa bua o ninjua,
o gɔ da li ye li bonbonli nni,
10 Yua bua o ninjua n ye mi yinyenma nni, li ba kuli kan
fidi ki cedi ki wan ba ti biid n.
11 Yua ki bua o ninjua, ye li bonbonli nni, o cuoni li
bonbonli nni, ki ji ki bani wan caa naani, ki dugni li
bonbonli juani o nuni.
12 N dian i li til ne, yinb n yaabila, ki dugni U Tienu tieni
sugli i biidi po ki dugni o yeli po.
13 Yinb bibaanba, ki dugni i bani yua bo ye hali ciliyo,
yinb o nupangu, n dian i, ki dugni i paadi o bonbiugu-daan
o. yinb n yaabila, yin ban U Tienu po yeni, n cedi k n dian
i li tili ne.
14 Yinb bibaanba, n dian i ki dugni i bani yua bo ye hali
ciliyogunu, yinbi o nupangu, n dian i ki dugni i kubi ki li
pa, ki ga U Tienu maama ki bil i pala nni ki paadi sitaani.
15 Da bua mani ŋanduna, ki gɔ da bua ya bona ye
ŋanduna nni. Li ya sua ki nul buadi ŋanduna, U Tienu
buama ji ki ye li daan o nni.
16 ki dugni, ya bona ye ŋanduna ne kuli, ki ñani U Tienu
kani ka, ama ŋanduna nni, o nufosaalo n niani yaali yen o
nuni n nua yaali, yen o jagbelima ki ña ti baa kan ka, ama
li ña ŋanduna nni.
17 ŋanduna yen bi niba n niani yaali k li ŋani, ji pendi.
Ama yua tie U Tienu n bua yaali wani, baa li ye yogukuli.
18 Abila, i jijuogu yognu, nani yin den gbadi ki bi maadi
ki klisto yibala yabi boncianli: li po n cedi ki ti bandi k i
jijuogu yogunu pundi.
19 Bi ñani ti siiga nni, ama bi den ki tie ti yabi ka. Bi bo
tie ti yabi, tinba yeni bani n bo baa ye. Li tieni ki lan waani,
ki bi ki tie ti yabi.
20 I ya po, i ga mi yediŋanma yua bo tie niŋamo yen kani.
Ki kuli piua mi banma.
21 N dian i kelima i bani i maamɔni ka, ama i ban li, k
faagu ba ki ye i maamɔni nni.
22 ŋma n tie faagudaan o i, o faagudaan o tie yua yie ki
jesu ki tie klistu i? li daan o tie klistu yibalo, yua nia ti baa
yen o bijua.
23 Yua ki bani U Tienu bijua, ki bani U Tienu mɔ, yua tuo
ki ga U Tienu bijua, o ga U Tienu mɔ.
24 Yin den gbadi ya maama hali ciliyogu yeni, ye i pala
nni, i ji taani ki ye yeni U Tienu bijua i yen U Tienu.
25 Wan puoni k o bi ten ti yaali n tie: ya miali ki pia gbema.

26 N dian i li bona ki li nua ya niba kpaani ki ban buon i.
27 Yinba wani, wan den ten i ya fuoŋanba ye yen i. L ji
ki buali ki nul n tundi ka; ama nani o fuoŋanma n tundi a
bona nni kuli ne, ki li tie maamɔnba n ye k k tie faagu ka
yeni. Ya ye mani nani fuoŋanma n tundi maama.
28 To, mɔlane, n yaabila, ya ye mani yeni klistu ki fidi ki
ya pia li papaali ya yogunu k o t bu legd, k o legdm daali ki
fee n da di ti, ki bi fagdi yen o.
29 I ya bani k o tie yua kuni o mɔnkundi, yin gɔ ya bani
ki yua ntie ti mɔnkundi kuli, U Tienu n mal li daan op.

Diangbenga 3

1 Diidi mani U Tienu n bua ti maama, lan fidi k ban yin ti
o bila! T gɔ li tie mɔ. ŋanduna ya ki ban ti, kelima b k ban
o.
2 N ŋuankaaba, mɔlane ti ji tie U Tienu bila i, k tin bua ya
tie yaaba da ki legdi(dɔgd), ti baa naani yen o, kelima wan
li naadi, ti ba la o yeni.
3 Yua n pia li dandanli, o ŋani nani wan ŋani maama yeni.
4 Yua tie biid, k cɔln U Tienu maama, k t biid tienma tie
U Tienu maama yema.
5 I bani ki jesu ba ki bua piini ti biidi, o naa gɔ pia tagiliba
kuli.
6 Yua ga o maama ji kan tieni biidi, yua tien biidi, o k la
o, k gɔ k ban o.
7 A bila, nul n da bond i. Yua maadi i mɔni, mɔn nani
wani mɔ n mɔn maama yeni.
8 Yua tie biidi, tie sitaani yua i, kelima hali mi cilima
yogunu, sitaan tie biidaano. U Tienu bijua cua ki bua wan
biidi sitaani tuona.
9 Yua mal(ga) U Tienu nni, o ji kan tieni biid, kelima o ye
yeni U Tienu yanfuoma, k o ji kan fidi ki tieni biidi, kelima
U Tienu tie o baa i.
10 Li kani ki t bu bandi U Tienu yeni sitaani bila. Yua
ki tuagi i maamɔni sanu yen yua n k bua o ninjua, k tie U
Tienu biga.
11 Kelima yin den cili ki gbadi yaali, li tie k ti ya bua ti
lieba.
12 K da naani yeni kayen yua den tie nibiigu, k kpa o
ninjua. Be ya po i k o den kpa o? Kelima o tuona den bii, k
o ninjua tuona ŋani.
13 N naataani lan da lid i, li ya tie ki ŋanduna yie i.
14 Ti bani ki ti ñani mi kuuma yo, ki ji pia li miali, ki dugni
tin bua ti lieba yen po. Yua ki bua o lieba ye mi kuuma nni.
15 Yua ki bua o lielo tie nikpalo, ki bani ki nikpalo ki pia
miakangbenli.

16 O buama po i, k o cabi o miali ti po, yeni k ti mɔ bi lu
ti miali ti naataani po.
17 Li ya tie k nul pia ŋanduna ne piama, k nan nua k o
ninjua ye mabli nni, k o kan tod o, be wangi k o pia U Tienu
buama?
18 N bid, t buama n da tie nɔbun nni yen lanbu po ka, ama
lan ya tie ti tuona nni yen i mɔni.
19 L kani k ti baa bandi yeni i mɔni tin ie yaaba, k ti pala
n ya pa o po.
20 Li ya tie k tin tien yaali mabndi ti pala, t ban k U Tienu
yabi ki cie ti pala, k o gɔ bani bonli kuli.
21 N bibuadi, li sua ki ti tuona ki mabndi ti, ti pia li papaali
U Tienu kani.
22 Tin miadi yaali kuli ti laadi, kelima ti cɔnlni o yikonba
k gɔ tiendi o buama.
23 O yiko n ne: tin ya daani o bijua jesu yeli po, ki bua ti
lieba nani o yikonba n wangi ti maama.
24 Yua cɔln U Tienu lanbona, o tie o yua i, k o ye yen o; ki
ti bani k o ye yeni ti k dugni o fuoŋanma yaali k o tien ti.

Diangbenga 4

1 N buakaaba, bi niba boncianla yaaba n kubi mi tofaama
laabaali wangi bi dogtieba lanya laabaalo i. Ama, li buali
ke yin kpaagi boŋanla ki cengi ban tundi maama, yeni i, i
ba bandi bi bangima ŋua U Tienu mɔmɔni bii maa ŋua i.
2 N ba waani yi yin ba tieni maama ki bandi nilo ya wangi
ya mɔmɔni n ñani U Tienu foŋanma kani. Yaaba n kadi ki
maadi ke Jesu Kirisiti ñani U Tienu kani, ki tua nilo nani
tinba wangi ya laabaali n ñani U Tienu kani
3 Ama yaaba n ki kadi ki maadi yeni, ki wangi ya laabaali
n ñani U Tienu kani. Bi tie Kirisiti yiekaaba ya tundkaaba
i. I gbadi ke bi niba bua ban pundi ti siiga. Bá mɔla, bi ji ye
ne i.
4 Nani yinba ń tie n buakaaba yeni i, i tie U Tienu yaaba i,
ki yie kaa dugi ban wangi yaali, kelima U Tienu yua n paani
i pala ke i tiendi wan bua yaali pia u paalu, ki cie ŋanduna
yua.
5 Ti ya diidi yaaba n wangi mi tofaama yeni, bani leni bi
niba tie yaaba n yie ke bi kan kpiagi Jesu yeli i. Lani n cedi
ke ban maadi yaali ñini ŋanduna ne niba kani i, lan n cedi
ke li niba mo cengi ba.
6 Tinba wani tie U Tienu yaaba i. Yua n bani U Tienu
kuli cengi tin tundi ba yaala. Ama ya nilo n ki tie U Tienu
yua ki cengi tin wangi yaali. Tin ba tieni maama ki tieni
mi paadima ki bandi yaaba n n tundi ya mɔmɔni n ñani U
Tienu kani, leni yaaba pua bi lieba mi tofaama.

7 N buakaaba, li buali ke tin ya bua ti lieba, kelima U
Tienu paandi ti pala, ki puni ti u paalu, ke tin buadi ti lieba,
ki pugni i, yaaba n bua bi lieba, bi dugikaaba ji tua U Tienu
bila i, ki bani o.
8 U Tienu waani bi niba o buama. Lani n cedi ke yaaba n
ki bua bi lieba, bidugikaaba ki bani U Tienu.
9 N ba waani yi U Tienu ń tieni maama ki waani ke o bua
ti: O sɔni o biyendga ke wan cua ki tinga po ki paani ti pala,
tin baa ya miali n ki pia gbenma o yeli po.
10 U Tienu kadi ki waani ti yaali n tie ki ŋan buadi nitɔa
yeni i mɔni: Liki ki wangi ke ti bua U Tienu ka, ama ke U
Tienu n bua ti. Li po n cedi ke o sɔni o bijua ke wan yidi o
bá salga, ke wan fidi ki tieni ti tuonbiadi po sugli.
11 N buakaaba, nani U Tienu ń bua ti maama ne, li tie ti
po taladi tin ya bua ti lieba!
12 Nilobá kuli ki kpeli ki la U Tienu. Yeni lankuli i, ti ya
bua ti lieba, li wangi cain ke U Tienu ye ti niinni, ke ti bua
ti lieba nani wan bua tin ya tiendi maama.
13 N ba waani yi ke tin baa dugi maama ke ti ye U Tienu
nui nni ke ti mo ye o nui nni: o puni ti o Fɔŋanma.
14 Tinba bi tondiba la U Tienu Bijua, ki kadi ki maadi
yaaba n sieni leni i mɔni, ke Ti Báa sɔni o ke wan faabi ya
niba n ye ya fala n ki pia gbenma bi tuonbiadi po ŋanduna
nni.
15 Lanwani i, U Tienu ye leni yaaba saa i mɔni Jesu po. Bi
yedi, “O tie U Tienu Bijua.” Lanwani i, bi ji li ye U Tienu nui
nni
16 Ti la U Tienu n bua ti maama ki cegdi, ki ji dugi ke o bua
ti. Lani n cedi ke ti bua ti lieba. Kelima U Tienu yenyienu
tie ke wan ya bua bi niba i, yaaba n bua bi lieba kaa cedi
ye U Tienu nuinni ke o mo ye bi nui nni.
17 Li buali ke tin buadi ti lieba leni payenli. Ti ya tieni
yeni, ke u yogu pundi ke U Tienu ń jia ti buudi leni ti baa
daani ke o kan jalgi ti. Ti baa daani kelima ti ye ŋanduna
nni U Tieni nui nni, nani Kirisiti wani o bá ń ye U Tienu nui
nni maama.
18 Ti kan ya jie U Tienu li ya tie ke ti bua o lini i mɔni,
kelima yaaba n bua U Tienu leni i mɔni ba fidi ki kan ya jie
o. Ti ba fidi ki ya jie kelima o ba ti dadi ti tuba. Lanwani i,
yaaba n jie U Tienu ki bua o leni payenli
19 Ti bua U tienu leni ti lieba bi dugikaaba kelima U Tienu
n kpia ki buadi ti.
20 lanwani i, yaaba n tua “N bua U Tienu” ama ki nan
nani o lielo dugika pua tofaama i. Yaaba n ki bua bi lieba
dugikaaba, yaaba ke bi nua ba, kan fidi ki ya bua U Tienu
yua ke ba ki kpeli ki la.

21 Bili mani i yama nni ke U Tienu ń bili ti po ya ñɔmaama
n yeni. Ti ya bua o, ti baa li buali ke tin buadi ti lieba bi
dugikaaba.

Diangbenga 5

1 Yaaba kuli n tuo ke Jesu tie Kirisiti tie U Tienu bila yaaba
ke U Tienu mali ba. Ke yua n bua Báa baa bua Báa bila ti
lieba bi dugikaaba mo.
2 Tin ba tieni maama ki bandi cain ke ti bua U Tienu bila
leni i mɔni, li tie ti ya bua U Tienu ki cɔlini o ñɔmaama lan
buali maama.
3 N maadi lani, kelima, ki buadi U Tienu niima nni tie tin
cɔlni o ñɔmaama. Ki tieni wan buali yaali nan ki paa.
4 Tinba yaaba ke U Tienu cedi ke ti tua o bila fidi ki yie,
kaa tieni yaaba n ki dugi ń buali ti ke tin tieni yaali; ti pia
mi tuama ki cie yaaba n ki ŋua U Tienu. Ti ba fidi ki yie mi
tudma sanu kelima ti dugi Kirisiti.
5 ŋma n tie ya nilo n paa ki cie yaali n ki ŋua U Tienu? Li
tie yua dugi ke Jesu tie U Tienu Bijua.
6 Yin maali Jesu kirisiti po. O tie yua n ñani U Tienu kani,
ki jiidi ki tinga po. U Tienu kadi ki waani ke wani n sɔni
Jesu ya yognu ke Jan wuli Jesu mi ñima nni. Ama o kuuma
puoli, mi sɔma bo ñani o gbanu nni. K U Tienu foŋanma
saa i mɔni, ke Jesu Kirisiti ñani U Tienu kani i.
7 Lani bona taa ne tie nani nibuoli taa n saa i mɔni yeni.
8 U Tienu Foŋanma jiidi mi ñima nni Jan ń wuli Jesu ya
yognu, yeni Jesu sɔma ń ñani o gbanu nni, wan kpe ya
yognu li dap. oɔnpɔnli po. Lani bona taa kuli maadi ti
bonyenli i, Ke Jesu ñani U Tienu kani.
9 Ti maani ki dugi nitɔba ń maadi ti yaali. Ama ti bi baa
dugi U Tienu ń yedi yaali ke mabli bá ki ye. Ke o go tuodi
ki waani yaali n nua o Bijua po
10 Yaaba n dugi U Tienu Bijua po bani bi yenyienu nni
yaali n tie mɔmɔni, o po. Ama yaaba n ki dugi U Tienu ń
yedi yaali yi o mi tofaama daano i, kelima bi yie kaa dugi U
Tienu ń tuodi ki waani yaali o Bijua po
11 U Tienu ń yedi ti yaali n ne: “N puni yi ya miali n ki
pia gbenma” Ti baa tundi ki fo, li ya tie ke ti kubni ti bá o
Bijua nui nni.
12 Yaaba kubni biyuli U Tienu Bijua nui nni baa tundi k
fo leni U Tienu. Yaaba n ki kubni bi yula o nui nni, kan ya
tundi ki ye.
13 N diani ya tili ne yaaba n dugi ke Jesu tie U Tienu Bijua,
lan fidi ki todi yin ya tundi ki ye.

14 Tin kubni ti yuli o nui nni yeni, ti daani boncianla ke
o cengi ti, li ya tie ke ti mia o ke wan tieni yaali kuli, o yen
tuo i.
15 Ke ti ya bani ke o cengi ti, tin mia o yaali kuli, lanwani
i, ti ba fidi ki ya daani ke tin mia yaali kuli.
16 Li ya tie ke a la a lieba, dugkaaba, ke bi tie yaal n ki
ŋanbi ki bia, ki ba paadi ba leni U Tienu, ŋan la yeni i, a
ba fidi k mai bi po ke U Tienu ń teni ba li miali, li tie wani
yua ya biidi n kan paadi o leni U Tienu i. Ama, bi niba ye ki
ba fidi ki tieni ya tuonbiadi nba paadi o leni U Tienu li bina
leni li bina. N ki yedi ke ban jaandi wani yua n tieni lanya
tuobiabuolu ka.
17 Tuonbiadi kuli ki ŋani U Tienu nunga nni, ama
tuonbiadi kuli ka ba fidi ki paadi ti leni U Tienu hali mi
kuuma.
18 Ti bani ke nilo ya tie U Tienu biga, o kan ya tundi ki tie
ti tuobiadi, ki ledi. Kelima U Tienu Bijua guu o ke Setaani,
o biado ń da duoli o.
19 Ti bani ke ti tie U Tienu bila i, ama o biado n kubi
ŋanduna kuli.
20 Ti go bani ke U Tienu Bijua cua ti siiga, ki puni ti u paalu
ke tin gbadi i mɔmɔni; ti kubni ti yuli wani yua tie i mɔni
U Tienu Bijua, Jesu Kirisiti nui nni. Jesu Kirisiti tie U Tienu
leni i mɔni, ke wani n puni ti u paalu ke ti baa ya miali n ki
pia gbenma.
21 N yedi yi, yinba yaaba n tie n buakaaba, fangi mani i
yula ki da ŋua ya tieni n ki pia paamɔnu

2 jan n diani ya tilieli

1 Mi u nikpeli n diani ya tili ne fi Kiria u tienu n gadi yua
yen u bidi yi ku bua'b yen mɔni. Min kukua ka buaba ama
yaab bandi u tienu mumɔni
2 U tinu momɔni yua ye yen ti po k gɔ baa ye yen ti yqgu
kuli
3 T ŋanbidi, sugili yeni laafia n ya ye ti.
4 M pal den mangi min den lá ka bila bila cuoni e mɔni
sanu nani t ba yikodi n bo buali maama.
5 Mɔda mi bua bual'a yaal, Kiria min diana ya tilii k tie
mabli kaa m tie tin den pia yaama hali m cilma nni l tie tin
ya bua liebi.
6 K m buam tie ti ya ŋua ti ba u tienu yikodi lan ya yikodi
k ti baa ŋua nani ti bo bangi nandi i cilga.
7 M tulma damban ba cua k yadi u dogu nni kaa tuo k
Jesus den cua k te nifosalo k pia gbanandi. lan nubuolu tie
m tulma daano n yeni wan k tuo Jesus.
8 Cuo mani i baa, k daa biani i tuonl ñuadi ama baa u
paabu.
9 Yua ya caa banfagli kaa tuagi Jesus sanu wan ya bani k
waa pia tienu ama yua tuagi o sanu pia ba yeni o bijua.
10 L ya tie k nul cua kaai kani kaa waani nani ti maadi
maama ne yi daa ga'o i deni. yi bia daa fuod'o.
11 kelima yua maadi: i fuondi! mɔ tuuni t tuonbiidi sanu
i.
12 m pia m maama boncianli k bua k diani i po ama mi
bua k diani yeni o mag i o kadaaugu po. ama n bua cua yua
kuli yaadeni k ti pagi yeni ti lieba ñɔba nni k yua kuli pal n
mangi.
13 Anisalo yua k u tienu lugd'o yeni fuond ŋa.

3 Jan

1 Min o nikpelo, n diani li tili ne ki teni n buado Gayusi
yua ke n bua o leni mɔmɔni.
2 N buado, n bua ŋan ya pia laafia, ke a bona kuli ń ya
cuoni a yenyienu nni, nani ŋan cuoni maama fini leni U
Tienu siiga yeni.
3 N pali mangi a po, kelima a ninjaba Kristo yaaba den
cua ne ki maadi nni, ke a ye i mɔmɔni sanu nni nani ŋan
den li ye lini maama yeni.
4 Lbá ki ŋanbi ki mangi n pali nani min ti gbadi ke U Tienu
bila kuli cuoni i mɔmɔni sanu nni.
5 N buado, a sɔni lan buali maama ti ninjaba Kristo yaaba
po, bá ban li tie bi canba mɔno.
6 Ban yaaba n cua ki maadi nni ke a pia mi buama ku
jaanddiegu yeni, n miadi a ke a todi ba U Tienu n bua
maama ke ban gedi bi sanu.
7 Kelima Jesu Kristo po n cedi ke bi cuoni li sanu; kaa gaa
lbá yaaba n ki bani U Tienu kani
8 Lan niba ke li dagdi ke tin gaa ba, tin ya taa ki ye, ki tie
U Tienu tuonsɔnla i mɔmɔni sanu nni.
9 N den diani maama bá ki teni ku jaanddiegu, ama
Diotrefi yua bua wan ya tie liiga yua yeni, ki tuo ti maama.
10 Lan ya po n cedi, ti ya ti cua, n ba togdi yi wan tie yua,
leni wan maadi ti po ya mabiidi; laa dagdi o po, ke o gɔ ki
gaani ti ninjaba Kristo yaaba, ki gɔ yen pani yaaba n bua
ban gaa ba, ki beli ki ñani ba ku jaanddiegu nni.
11 N buado, da togdi bonbiigu tienma, se yaala n ŋani.
Yua tie yaala n ŋani U Tienu bani o, yua tie yaala n bia kan
lá U Tienu.
12 Bi niba kuli pagi Demetrisi, tinba mɔno tie sieda o po,
fin mɔno bani ke ti sieda tie mɔni.
13 N gɔ pia mi maama boncianla ki bua maadi ama n nan
ki bua ke n diani ma li tili nni ki teni a.
14 N maali ki kan waagi leni min lá ŋa, ke tin ŋanbi ki
boe.
15 Mi yanduanma ń ya ye leni a. N dɔnlinba fuondi a.
Fuondi fuondi ti dɔnlinba.

Jude

1 dude, jesu kilisu tuonsɔnl k go tie jak nijua, fuond yaab
kul k o tienu yimb, k go bua yaab k kub b kul jesu kilisu
nnin.
2 Ko ŋamu, n yanduam yen o tien buam n ya pugidi y po
hal boncianla.
3 N buakaab, n den bua yi hal boncianla k diani y po yal
tie t kul tan pia ya fabu. Ama n sua k li tie n po tila min
diani k tundi yi k yin kɔni l dandanlin kɔnl, o tienu den ten
ya nuba ŋan ya dandanl o yog kul.
4 Ya nub k e dian den maad k b bujial cuonaa b wuoni
kua ti sinsigin. ba conl o tienu, b lebd o tienu ŋalbalg k l tie
n cɔnma, b go yie yesu kilisu, wan bebe n tie t canba yen t
yomdaano.
5 ŋa man min gua tiade ya bona k yi ban, t yomdaan den
faab o buolu t yombd Esipit nnin. yomdan den yuand biid
yaab den yie b kan cuonlo.
6 O tienu kub, k loliba yogu kul l bonbɔnlin hal l bujial
dacianl dal, ya malekin baa na den kub ban pia ya yial.
7 S odom nub, gomod yen dogi ku kul yaab po, mon den
kua n concom yen cangdi bul kul. l ya po b jii b mɔn ya mu
k pia gbem, k b ji sua bonannangu.
8 In yen, l nubaa bontitiedi tie yemi: L dangd ced k b jɔgnd
b ba k yie yomdaano paalu, k sug o malegba yaab pia t ciagd
tanpolipo.
9 Ama misiel maleg mɔn den yie sitan k kɔn yeno mussa
gbanand po. Ama wa den bua wan sugo, k den maado k
yomdaano n mabno.
10 Ama l nub sugd ban k ban yaal. Ama ban ban yal yen
n cagdm, nan t yand k pia l yanjagl, b biand b yula.
11 Yubɔl b po! b ŋɔd k tongn caïn sanu, nan in piam ya
boam, b go gbad baa nan balaam mɔ yen; k san k ban bia,
k go fiini n janjanma k bodi nan qor yen.
12 li tie bani n jɔgni yin n taani k di ya jiema. b yen di k
go ñu k l pend, ka jie fe, k nua bi ya yula bebe. b tie nan o
faalu n tud ya tawalgbɔng ke tienn yi taag yen, b go tie nan
l fal ya tiidin naa loniba yogunu, ama k kuodi k kpe kum lie
k be ŋabi.
13 B nann nan n ñincianma ƙñinguona n lengdi dɔgidi b
tuona n pia ya fe k lu t ñinpupudi gbangbanl po, nan ya
ŋmabia yaab gɔd k ye yogu kul tuu l bɔnbɔnlin.

14 B mon go conl henok n den pua ya sawaalo, hal adam
ya yabia bonbi lele k den yedi: diid man, yomdaano ba cua
yen o maleg tudl.
15 yen wan jia o bud yua kul, yen k go maad yaab k den
conlo kul, ban den tiendo yal kul k go den yieo yen l biid
dam n den sugo, k go maad yal kul o po.
16 L nub ye l pabienlin yogu kul, k mɔn b yul po, k l kuandb
t bua biid. B kub a lanbongbenga k bɔndi b nub k bua ban
laa b kan l baoli.
17 Ama yimb yaab tie n dɔnl ba, n gua tiade man yesu
kilisu tuonsɔnl n den maad yal.
18 B den maade: «a dena jog yogu, yab ba ñuad o tienu
po, b baa te fuo b yul po buam k go yie o tienu”.
19 L tie lan nube! b cuon yen n paadm, b ŋua b gbanand
bon buam kal, baa pia o tienu fuom
20 Ama yimb, n buakab, maman e mial, l dandanlŋanl l
tanpul po. yaa jand man o tienu fo ŋam po.
21 ŋambi kub man o tienubuam k ya guu man ti
yomdaano yesu kilisu o ŋamu po, o ba tienti ya mial n k
pia gbem.
22 Yaa pia man n ñiñum yab n tam tam po.
23 Fab man yab ba fiid k ya ye k ñanb o mun, yab sieni
yaa pia man b po n niñim, ama yen o jijeogu, da nagdman
k b bona n da puo yi.
24 Hal yua ba fiid k guud yi n da ba k go fiid wann yii o
ciagd, yin da pia ban fid k nangue yal yen l pamenl cianl.
25 Otienu yend yua faab ti yen t yomdano yesu kilisu po,
wan n pia t ciagd yen ti baad gbengd, o paalu yen yiko, yogu
kul, mɔmonlan yen hal mial n kan gben yogu! amina.

Mi Dɔgdima

1 Ne tie U Tienu ń dɔgdi yaali Jesu Kiristi po, ke wan waani
o tondba yaali n ba tieni taladi, ki nagi mɔko. O sɔni o
maleki o tondo Jan kani ke o waani o.
2 Jan tieni kasiedi ki kadi ki waani ke wan den la yaali
kuli tie U Tienu maama yeni Jesu Kiristi kasiedi.
3 U Tienu ń yadi o yedŋanma yua n ba cogi yeni yaaba
n cengi ya sawali maama ne, yeni yaaba n cɔlni li sawalli
maama bi yema nni kelima u yogu nagi.
4 Jan n diani ya tisɔnkaali ne Kiristi jaancagleleda yaa n
ye Asi diema nni po: U Tienu yua bo ye, ki ye, ki go ba cua,
yeni o malekileleda yaaba ye o badigbandi nintuali nni,
5 yeni Jesu Kiristi yua n tie o kasiedmɔno, yua n cindi
ki mali bi tinkpiba siiga yeni ki tinga po badcianba ya
badciamo ń puni yi li ŋanbli yeni mi yanduanma. Wani
yua n bua ti, ki daa ki faabi ti, ti tuonbiadi po yeni o sɔma.
6 O cedi ke ti tua O Báa U Tienu po salga yidkaaba buolu;
Ti yudandi yeni u paaciamu tie O yaali hali ya yogu n ki pia
gbenma. Ami!
7 Wani n yeni, o ñani ti tawalgbandi nni; nunbu kuli ba
la o, bayeni yaaba n den muu ki londi o kuli. Ki tinga po
nibuoli kuli ba fabni o po. Nn! Lani n yeni, Ami!
8 O Diedo U Tienu yedi, “Mini n tie 'alfa yeni omega' lani
n tie mi cilma yeni mi juodma, “Yua n bo ye, ki ye, ki go ba
yuandi ki cua, u paaciamu daano.”
9 Mini, Jan, i kpiilo yeni yua n taani ki ga yeni yi Jesu
falaciamu, U tienu diema yeni ya juunli n ye Jesu nni, bi den
sɔni nni ban yii ya kpendegli Patimosi po, U Tienu maama
po yeni Jesu kasiedi po.
10 O Diedo daali, n den ye yeni Foŋanma. N den gbadi n
puoli po ya nialu n yabi, ki tie nani li naatunli yeni.
11 U den maadi, “Diani ŋan la yaali tili nni, ki sɔni ki teni
Jesu jaancagleleda yaaba n ye: Efesi po, Simirni po, Pergami
po, Tiyatiri po, Sardesi po, Filadelifi po yeni lawodise po.”
12 Ke n gbagi ki bua diidi ŋma ya nialu n maadi yeni nni,
min gbagi, n la wula fidsantuankaani lele.
13 I fisantuankaani siiga nni nilo den ye ki naani yeni o
nisaalo bijua, ki la liadfagdili ke li jiidi hali o taabiamu, ke
o benli ñaagi wula gbanñagdu.
14 O yuli yeni o yudi den pieni nani ti kunkundi yeni, ke
o nuni tuudi u mupienu.

15 O taana den tie nani ti kudmɔndi yeni, ban duadi
ya kudmɔndi u maafanu nni yeni, ke o nialu tie nani a
ñinguona fuugu yeni.
16 O den muubi ŋmaabila lele o jienu, ke o ñɔbu nni ña
ya jugsiega n mani kaani lie kuli. O nunga den ñilgi ki tuudi
nani u yensiiñigdu yenkpaana yeni.
17 Min la o, ke n baa ki gbaani o nintuali nani n kpe yeni,
ke o maani o nuujienu n po ki yedi nni, “Da jie. N tie yua n
cindi yeni yua n juadi,
18 yeni yua n fo. N den kpe, ama diidi N fo hali ya yogu n
ki pia gbenma! N go kubi mi kuuma yeni bi tinkpiba diema
piemi.
19 Lanwani ii, ŋan diani ŋan la yaali kuli, yaali n ye mɔla
ne yeni yaali n ba yuandi ki cua.
20 Yaali n duagi ŋan la ya ŋmaabileleda nuujienu, yeni
wula fidsantuankaani lele niima nni n ne: a ŋmaabileleda
tie kiristi jaancagleleda malekinba i, ke i fidsantuankaani
mo tie li jaancagleleda.”

Diangbenga 2

1 Diani ne ki teni Efesi Kiristi jaancagli maleki: Ne tie
yua n muubi ŋmaabila lele o nuujienu, ki cuoni wula
fidsantuankaani lele siiga nni ya lanbona i,
2 “N bani ŋan tieni yaali yeni ŋan sɔni ya tuoncianli yeni
a juunli mɔndli (ŋaniali). N bani ke ŋaa tieni nibiadba
nunmanga. N bani ke a bigni yaaba n yedi ke bi tie tonda
kaa tie ba, ki bandi ke bi tie faagu danba i.
3 N bani ke a mɔndi ki juuni, ki go ga fala hali boncianla
n ya yeli po, ama, li naa wadi a pali.
4 Ama, n ba jalgi a yeni ŋan lindi a cincinbuama.
5 Lanwani ii, ŋan ya tiani ŋan cindi ki baa naani. ŋan
tuubi, ki guani ki ya tiendi ŋan den kpia ki tiendi maama.
A yaa tuubi, n ba cua a kani ki ñani a fidsantuankaanu, un
ye naani.
6 Ama n bani yaali n tie a ŋandi: a yie Nikolasi yaaba
tuada, N mo ń yie yaali n yeni.
7 Yua n pia a tuba wan cengi foŋanma ń maadi Kiristi
jaancaga yaali. Yua n kɔni mi jama, ki paadi, n ba puni o u
sanu wan di li miali tibu yaabu n se U Tienu Diema nni.'”
8 Diani ki teni Simiirni jaancagli maleki: Yua cindi yeni
yua n juodi, Yua n den kpe ki go ji fo lanbona n ne:
9 N bani a cacagma, yeni a namu ama a tie piado i. N bani
yaaba n yedi ke bi tie Juufinba ki naa tie ba jonjongu. Bi tie
Sutaani jaandiegu yaaba i.

10 Da jie ya fala n bili ki guu a. Diidi! Sutani bobindi ki
ba cuo ki luoni i siiga nni nitianba li dansaldieli nni, yin la
fala dana piiga. Yin ya dugi n po hali yeni mi kuuma, n ba
puni a li miali badfegliga.
11 Yua n pia tubli wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi
jaancaga yaali. Yua n kɔni mi jama, ki paadi, kan la mi
kuuliema fala.” “
12 Diani ki teni Pergami Kiristi jaancagli maleki: 'Yua n
kubi ya jugsiega n mani kaani lie lanbona n ne:
13 N bani ŋan kua naani, Sutaani badigbandi ń ye naani n
yeni. Yeni lankuli, a juuni ki kubi yeli. N bani ke yii nia ke
yii dugi n po, bayeni Antipasi, n kasiedo daali, yua n dugi n
po hali boncianla, ke bi den kpa o i siiga nni, Sutaani ń kua
naani n yeni.
14 Ama n pia i jalgi waamu a po: I siiga, bi niba ye, ki
ŋua Balaami tundma boncianla, Yua n den tundi Balaki ke
o tulni Israyeli bila, ke bi dini i buli padjiema, ki go conbi.
15 Lani n go yeni, i siiga nni, nitianba ŋua Nikola yaaba
bangma ke li paa.
16 Lanwani ii, ŋan tuubi! A yaa tuubi, N ba cua tontoni a
kani, ki pua bu tɔbu yeni ba yeni n ñɔbu nni jugsiega.
17 Yua n pia tubli, wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi
jaancaga yaali. Yua n kɔni ki paadi, n ba teni o yaali n tie
Maani, ki wuo, n go ba teni o tanpienli, ke yepaanli diani
lipo, ya yeli ke niloba ki bani, kase yua baa li baba.” “
18 Diani ki teni Tiyatiri Kiristi jaancagli maleki: U Tienu
Bijua yua n pia a ninbina nani umupienu yeni, ke o taana
tie nani ban duadi ya kudmɔndi yeni lanbona n ne:
19 “N bani ŋan tieni yaali: A buama a dudugdi a tuonli
yeni a juunli mɔndli. N bani a tuona, a buama, a dudugdi,
mɔndli, a tuona mɔlane cie ŋan den cindi ki tieni yaali.
20 Ama min jalgi a yaali ya po n ne: A cabi o pua Jesabili,
yua n tama ke o tie sawalpualo yeni u sanu. O tundima po,
o tulni n tonda ke bi tieni mi conconma, ki go dini i buli
padjiema.
21 N bili o po u yogu waamu, wan baa ki tuubi, ama waa
bua wan mia sugli o conconma po.
22 Diidi! N ba lu o u yianu, wani yeni yaaba n tieni mi
conconma kuli ba la falaciamo, kase bi ya tuubi bi tuonbiadi
po.
23 N ba pua ki kpa o bila, Kiristi jaancaga kuli ba bandi
ke mini n fiidi ki bani yaali n ye mi maalma yeni a pala nni
kuli. N ba teni i siiga nni, yuakuli yeni wan sɔni o tuona
maama i.
24 Ama yinba yaaba n sieni Tiyatiiri nni, yua n ki ŋua
lanya tunda, kaa bani ban yii yaali ya bona n wuo Sutaani

ŋasiili nni - yinba wani, n yedi yi, 'N kan tugni yi tugtɔli.'
25 Lan baa maama kuli, yin ya kubi ke li paa, hali min ba cua.
26 Yua n kɔni mi jama ki paadi, ki tiendi min tieni yaali hali yeni mi juodma, n ba puni u paalu, wan diedi i nibuoli kuli.
27 O baa diedi ba yeni u badkudigbiamu, o ba pua ki mumudi ba nani ku yɔgu tiamaakaadi yeni.'
28 Nani min ga N Báa kani maama, n mo ba teni o ku siŋaagu ŋmaabiga.
29 Yua n pia tubli, wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi jaancaga ya maama.”

Diangbenga 3

1 Diani ki teni Sardisi Kiristi jaancagli maleki: Yua n kubi U Tienu malekinba lele yeni ŋmaabila lele lanbona n ne: “N bani ŋan tieni yaali. A yeli doni ke a fo, ama, a kpe o.
2 Findi ki paagi yaali n sieni ki caa mi kuuma po, Kelima n naa la a tuonŋana N Tienu nintuali.
3 Lanwani ii, ŋan ya tiani ŋan ga yaali yeni ŋan gbadi yaali. Ya cɔlni li, ki tuubi. Ama a ya ki findi, n ba cua a kani nani suuro yeni, a kan bandi min ba cua ya yognu ki woli a.
4 Ama, bi niba ye waamu Sardi dogu nni, bani ki jɔgni bi tialakaadi. Banwani ba la ti tiapiendi, ki cuoni yeni nni, kelima bi dagdi yeni li.
5 Ya nilo n kɔni mi jama, ki paadi, o ba la ti tiapiendi, N kan piini wanya yeli li miali tili nni, n go ba taa o yeli n Báa yeni o malekinba nintuali.
6 Yua n pia tubli wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi jaancaga yaali.” “
7 “Diani ki teni Filadelfi Kiristi jaancagli: Yua ŋani, ki go tie o mɔmɔnmaano lanbona n ne - o kubi Dafidi dieluodpiemi, o ya luodi obakuli kan fidi ki luoni, o ya luon i, obakuli kan fidi ki luodi.
8 “N bani ŋan tieni yaali. Diidi! N luodi a po ya bulñɔbu ke nilo bakuli kan fidi ki luoni. N bani ke a pia mi tuama waamu, yeni lankuli, a cɔlni n ñɔmaama, kaa yedi ke a ki bani nni.
9 Diidi! Yaaba n tie Sutaani budieli yaaba, yaaba n yedi ke bi tie Juufinba, ki naa tie ba; bi pua faama i. N ba cedi ban cua ki gbaani a nunga nni, lani ke bi ba bandi ke n bua ŋa
10 Nnli ŋan cɔlni n ñɔmaama, ki juuni ki ga fala, N mo baa kubi a ki guudi a mi biigma yognu, ya biginli n kpendi ŋanduna kuli po, ki ba bigni yaaba n ye ki tinga po.

11 N kpendi, li kan waagi. ŋan ŋanbi ki kubi ŋan pia yaali
nilo bakuli ń da ti fie a badfegliga.
12 Yua n kɔni mi jama, ki paadi, n ba seni o nani jaantalga
yeni n Tienu jaandiegu nni, o baa tundi ki ye lankani kaa
pia ñama. N ba diani o po n Tienu yeli, n Tienu dociamu
yeli (Jeruselema paano yua n ñani n Tienu kani, o diema
nni ki jiidi), yeni n yepaanli.
13 Yua n pia tubli wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi
jaancagaa yaali.” “
14 “Diani ki teni Lawodise Kiristi jaancagli maleki: 'Yua n
tie Ami, o kasiedidugika, o mɔmɔndaano, yua n die U Tienu
tagma kuli.
15 “N bani a tuona kuli, ke ŋaa tuoni, a naa go sɔngi mo.
N bi sugni ke ŋan ya sɔngi bii ŋan ya tuoni!
16 Lanwani ii, nani ŋan balgi yeni - ŋaa tuoni, kaa go sɔngi
mo yeni - N ba siini ki ñani a n ñɔbu nni.
17 Kelima a yedi, 'N tie piado i, N den pia ŋalmani
boncianla, n ji ki pia bonli kuli buama.' Ama ŋaa bani ke
fini n ŋanbi ki tie cacagdaano, ban jie yua mi niñima, luodo,
juamo, ki ye mubima (niiyanli).
18 Cengi n cegli: ŋan daa n kani ban tongi ki duadi ya
wula, ki tua piado, yeni ya tialakaadi n pieni ki ñilgi, ki la
ki wuoni a mubili fee, daa mi kpama, ki sɔgi a nuni, ki fidi
ya nua.
19 N tundi ki go bangi min bua yaaba, ki bangi ba ban baa
ye maama. Lanwani ii, ŋan baa mi yama, ki tuubi.
20 Diidi! N se bu bulñɔbu kani, ki kuogi. Yua n gbadi n
nialu, ki luodi li ganli, n ba kua o deni, ki di yeni o, wan di
yeni nni.
21 Yua n kɔni mi jama ki paadi, n ba puni o u sanu, wan
kali yeni nni n badigbandi po, nani min kɔni mi jama ki
paadi, ki kaa yeni n Báa o badigbandi po yeni.
22 Yua pia tubli wan cengi Foŋanma ń maadi Kiristi
jaancaga yaali.” “

Diangbenga 4

1 Lanya bona ń pendi, ke n diidi, ki la U Tienu Diema
bulñɔbu ke li yaa, min bi cindi ki gbadi ya nialu yeni den
maadi yeni nni nani bi piebi naatunli yeni, ki tua, “Do ki
cua na, ke min waani a ya bona ne ya pendi yaali n ba tieni
kaa pia pedma.”
2 Lanyognu, Foŋanma den taa nni, ke n la ke ti badigbandi
bili U Tienu diema nni, ke o nilo kaa tipo.

3 Yua n den kaa tipo den naana ya wula tanli n tie Jasipa
yeni Sariduani. U taanianu den kagni ki lindi ti badigbandi.
Li taanianu (waakpeli) den naani emerodi.
4 Badigbandi piilie n tina (24) den kagni ki lindi ti
badigbandi, ke nikpelba piilie n bina (24) kaa tipo, ki laá
ti tiapiendi, ki ciibi wula badfeglimu bi yula po.
5 I taañigdi, li taadunli yeni i taatatandi den ña ti
badigbandi kani. Fidsanciandi lele den co ti badigbandi
kani, li fidsandi den tie U Tienu ciciŋamlelemu i.
6 Li mɔgli nani maduudiga yeni den bili ti badigbandi
nintuali, ki pieni, ki ñilgi nani li tanciencienli yeni. Bon-
fuoda na den ye ti badigbandi kaalindma, ki pia a ninbina
bi nintuali yeni bi puoli po kuli.
7 O bonfuodkpialo den naani yeni yanbɔli, ke o lielo naani
yeni naabiga, ke o taalo den pia ja nunga i, ke o naalo naani
yeni kapaciigu (jiebani yugdili).
8 Lanya bonfuodinaada yeni, yuakuli den pia fiabi luoba,
ke i gbie yeni i nuni ipo yeni i kubinma nni kuli. Ñiagu yeni
yienu kuli bi den maadi kaa cedi, ki tua, “o gagdiŋamo, o
gagdiŋamo, O Diedo U Tienu tie o gagdiŋamo, O Paaciamu
daano, wani yua n die likuli, ki bo ye, ki ye ki go ba cua.”
9 A bonfuoda ya jaandi ki dondi yua den kaa ti badig-
bandipo, ki kpiagi o yeli, ki tieni o balga ya yogu kuli,
10 bi nikpelba piilie n bina yeni yi gbaani yua kaa ti
badigbandi po yeni nintuali. bi den yi gbaani yua n fo hali
ya yogu n ki pia gbenma nintuali, ki cibdi bi badfeglimu ki
lu tibadigbandi nintuali ki yedi,
11 Ti Diedo yeni ti Tienu, A dagdi yeni, ti yudandi yeni ti
kpiagdi yeni u paaciamu. Kelima fini n tagi bonli kuli, a
yanbuama po i, ke li bona tagi ki go tundi ki ye”

Diangbenga 5

1 N go den la yua n kaa ti badigbandi po yeni ke o muubi
o jienu li tigbabkaali, ke li diani li faanunga po yeni ki puoli
po kuli. bi den kpá li tanpɔnba alele.
2 N den la ke maleki paaciandaano ke o tandi yeni u paalu
ki maadi, ki tua, “ŋma dagdi yeni wan gbabdi li tigbabkaali
ne, ki mudi o tanpɔnba?”
3 Obakuli tanpoli bii ki tinga po lanyaaka ki tinga tiipo ki
dagdi yeni wan gbabdi li tigbabkaali na bii ki cogi li.
4 N den buudi li pabienbubuuli, kelima baa den la yua n
dagdi, ki ba fidi ki gbabdi li naa tigbabkaali bii ki cogi li.
5 Ama nikpeyendo den yedi nni, “Da buudi. Diidi! Juda
buolu yangbanlo, Dafiidi benli bundpanma kɔni mi jama

ki paadi, o ba fidi ki gbabdi li tigbabkaali ne, ki mudi li tanpɔnba.”
6 N den la ke pebiga, ke ki se ti badigbandi yeni a bonfuoda
yeni bi nikpelba siiga nni. ki den naani ke be kpa ga. ki den
pia yina lele yeni nuni lele; yini n tie U Tienu foŋanleledma,
wan sɔni yaama ki tinga po.
7 O den gedi ki ga li tigbabkaali yua n kaa ti badigbandi
po nuujienu nni.
8 Wan den ga li tigbabkaali, a bonfuodnaada yeni piilie
n nikpelba na yeni den baa ki labni ki pebiga nintuali. Bi
siiga nni yuakuli den pia kogdigu yeni wula tadbuoga ke ki
gbie yeni li ŋubŋanli, yaali n wangi bi dugkaaba jaandi.
9 Bi den yini yanpanbu, ki tua, “A dagdi yeni ŋan ga li
tigbabkaali, ki mudi li tanpɔnba. Kelima bi den padi a, ki
yidi a salga, ke a daa ki faabi bi niba U Tienu po yeni a sɔma,
yaaba n ñani i nibuoli kuli, maalanma kuli, yeni i dogi kuli.
10 A cedi ke bi tua Badciamo diema yeni salga yidkaaba
ki tuuni ti Tienu po ki baa die bonli kuli ki tinga po
11 N go den diidi ki gbadi malekinba boncianli niali,
bi den kagni ki lindi ti badigbandi, a bonfuodnaada yeni
bi nikpelba. Bi kuli ya cɔli den pundi miiliandi kobi lie
(200.000.000)
12 Bi den tandi ki maadi, “Ban den padi ya pebiga, ki
yidi salga dagdi yeni wan ga u paaciamu, ŋalmani, mi
yanfuoma, u fidu, ti yudandi yeni a donda.”
13 N go den gbadi ke tagma kuli yaama n ye tanpoli, ki
tinga po, ki tinga tiipo, yeni mi ñincianma nni - yeni yaali
n ye kuli - ki maadi ki tua, “Fini yua n kaa ti badigbandi
po yeni fini ki pebiga, ń ga a donda, ti kpiagdi, tiyudandi u
paaciamu yeni u fidu ki diedi bonli kuli li bina yeni li bina.”
14 A bonfuodinaada yeni den yedi, “Ami!” ke bi nikpelba
baa ki labni ki pugi.

Diangbenga 6

1 N den diidi ki la ki pebiga ń luodi tanpɔnleleda yeni nni
yendo, ki gbadi ke a bonfuodnaada yeni ke yendo tándi nani
i taatantandi yeni ki maadi nni, “cua na!”.
2 Ke n nɔnli ki sua tanpieno i. yua den jagi o den kubi li
dabanli, ke bi teni o ki badfegliga. Ke o ñani nani jakondo
yeni, ki ba kɔni mi jama ki paadi.
3 Ki pebiga ń luodi tanpɔnlielo, ke n gbadi o bonfuodlielo
yedi, “cua na!”
4 Ke tantiano ñani, ki tie tanmɔno. Ke bi puni yua n jagi o
u sanu ke wan fie mi yanduanma ki fagni ma ki tinga, biniba
ń ya kpa bi lieba. Bi den teni li tanjaglo ki jugsiecianga.

5 Ki pebiga ń luodi tanpɔntaalo, ke n gbadi o bonfuodtaalo
yedi, “cua na!” Ke n la ke tanbɔno ñani, ke yua n jagi o kubi
ki kelga o nuu nni.

6 N den gbadi u nialu ke u ña ni a bonfuoda yeni siiga ki
yedi, “Kpanu tibii cilo yenli dagdi yeni bɔgdma piiga pani,
ke olije kpanu tibii cilo ataa dagdi yeni bɔgdma piiga pani.
Ama ŋan da biidi mi kpama yeni ku daamɔngu.”

7 Ki pebiga ń luodi tanpɔnnaalo, ke n gbadi ke o
bonfuodnaalo yedi “Cua na!”

8 Ke n la tantinbengu. o tanjaglo den yii mi kuuma, ke bi
tikpiba diema ŋua o. Bi den teni ba u sanu ke ban kpa ki
tinga niba bɔgdma na, yeni ki jugsiega, mi koma, u yianu
yeni ki tinga po bonfuodbiada.

9 Ki pebiga ń luodi tanpɔnmuulo, ke n la li jaandbinbinli
tinga, ban den kpa yaaba kelima U Tienu maamapo yeni
ban kadi ki saa i mɔmɔni, ki tie ni kasiedi po.

10 Bi den tandi ki maadi ki tua, Li go ba waagi ya caa yeni
u laa yognu i, fini yua n tie li bonli kuli diedo, yua n gagdi
ki ŋani, ki tie o mɔmɔdaano. Hali u laa yogu i ke a ba bu
yaaba n ye ki tinga po, ki tuu ti sɔma panli?”

11 Ke bi teni yuakuli liadfagdpienli, ki maadi ba ke bi ba
guudi waamu hali bi yegni, ban ba kpa ya tuonsɔnba, bi
ninjaba yeni bi ninsiaba ki pugni bi po nani ban den kpa bi
mo maama yeni.

12 Ki pebiga ń luodi tanpɔnluoblo, Ke n nuali ki sua
ke mi timigcianma tieni. ke u yienu ga ki bɔndi nani ti
pakuatiabɔndi yeni, ke o ŋmaalo kuli lebdi ki tua nani mi
sɔma yeni.

13 Tanpoli po ŋmaabila den cenli ki baali tinga po nani
ku faaciangu ń yi figi bu kankanbu, a kankana ń ya cenli ki
baali maama yeni.

14 Ke tanpoli fuadi ki yaadi nani ban yi gbabi li tigbabkaali
maama yeni. ke a juani yeni a kpendega kuli fii ki lie a
kaani.

15 Ke ki tinga po badcianba, yeni a nikpiaga, sejegbanga
yudanba, bi ŋalmandanba, bi paatieba yeni yaaba n sieni
kuli, i yonbi yeni yaaba n die bi yudandi kuli den sani ki
wuoni a juana nni, ti tankuodi nni, i tanfali nni

16 Bi den maadi a juana yeni ti tangbaadi, “Baa mani tipo!
Legni mani ti, tin da la yua n kaa ti badigbandi po nunga
yeni ki pebiga pabiencianli.

17 Kelima bi pabiencianli daacianli pundi. ŋma ba fidi ki
ya ye e?”

Diangbenga 7

1 Lani ń pendi, ke i la ke malekinba bina se i tinkunnaadi
kani, ki cuo ki tinga faama ki kubi, ke mi kan fidi ki figi ki
tinga po, mi ñincianma po, bii i tiidi po.
2 N den la maleki tiano, ke o ñani puoli, ki kubi U Tienu
yua n fo tanpɔn. Ke o tandi yeni u paalu, ki maadi yeni
malekinba bina yaaba ke bi puni u sanu ke ban waani ki
tinga yeni mi ñincianma fala, ki yedi ba:
3 "Dá da waani mani ki tinga, mi ñincianma yeni i tiidi fala
hali mi ba tieni tanpɔn maalma U Tienu tuonsɔnla yutuna
po."
4 N den gbadi ban den tieni tanpɔn maalma yaaba ya
yutuna po cɔli ń dɔa maama: Israyeli nibuoli kuli niba
kobga n piina n tuda na (144.000) n den baa tanpɔn maalma:
5 niba piiga n tude lie (12.000) den ñani Juda buolu nni,
ki baa li maalma piiga n tude lie (12.000) den ñani Rubeni
buolu nni, piiga n tude lie den ñani Gaadi buolu nni,
6 piiga n tude lie den ñani Aseri buolu nni, piiga n tude
lie den ñani Nefitali buolu nni, piiga n tude lie den ñani
Manase buolu nni,
7 piiga n tude lie den ñani Simeyɔn buolu nni, piiga n
tude lie den ñani Lefi buolu nni, piiga n tude lie den ñani
Isakaari buolu nni,
8 piiga n tude lie den ñani Sabulɔn buolu nni, piiga n
tude lie den ñani Josefi buolu nni, piiga n tude lie den ñani
Benjamini buolu nni, bani n den baa tanpɔn maalma bi
yutuna po.
9 Lanya bona ń pendi, ya niwulgu ke bi kan fidi ki cɔdi bi
niba ń dɔa maama - bi den ñani ŋanduna diema nni kuli, i
dogi kuli, nibuoli kuli yeni maalanbuoli - Ki se ti badigbandi
kani, ki pebiga nintuali. Bi den laá liadfagdipiena, ki kubi
ti biadi bi nui nni,
10 ki tandi yeni u paalu ki tua, "Mi faabma tie U Tienu yua
n kaa ti badigbandi po yeni ki pebiga yaama i!"
11 Malekinba kuli den se ki lindi ti badigbandi yeni
bi nikpelba yeni a bonfuodnaada, bi den baa ki labni ti
badigbandi nintuali, ki pugi U Tienu,
12 ki tua, "Ami! Ti Tienu n die ti kpiagdi, ti yudandi, mi
yanfuoma, balga, li seli, u paaciamu yeni u fidu hali ya yogu
n ki pia gbenma! Ami!"
13 Bi nikpelba yeni siiga, yendo den buali nni, "Bile n laá
a liadpiena ne, bi ñani le i?"
14 Ke n jiini o, "Canbáa fini wani nan bani." Ke o maadi
nni, "Bi tie yaaba n ñani falaciamo janjanma nni. Bi ŋuudi
bi tialakaadi ke ti péndi ki pebiga sɔma nni i.

15 Lanyapo i ke bi bi seé U tienu badigbandi kani, ki pugi
o yienu yeni ñiagu kuli o diegu nni. Yua n kaa ti badigbandi
po ba caani o badciagu, ki kuani ba ku niinni.
16 Koma ji kan cuo ba ki buali ñuñuunu. U yienu kan sia
ba ki buali wulgu bakuli.
17 Kelima ki pebiga yua n ye ti badigbandi sinsiiga nni baa
tie bi gobdika, o baa gobdi ba li miali ñinbunli kani, U Tienu
ba fiadi bi ninsiidi, ki yendi bi nunga.”

Diangbenga 8

1 Ki pebiga ń mudi tanpɔnlelelo, tanpoli diema nni den
ŋmini silbi ke li pundi mindi piitaa (md 30)
2 N den la ya malekileleedba yaaba n den seé U Tienu
nintuali yeni, ke bi teni ba a naatuna.
3 Maleki tiano den cua, ki kubi wula tadkuaga, ki sedi
li jaanbinbinli kani. Bi den teni o li ŋubŋanli boncianla
ke wan ŋubni, ki tieni i jaandi yeni bi dugkaaba kuli wula
jaandbinbinli po, ti badigbandi nintuali.
4 Li ŋubŋanli muñii den ñani maleki nuu nni, ki yegi yeni
bi dugkaaba jaandi ki doni ki pundi U Tienu nintuali.
5 Maleki den taa wula tadkuali, ki pádi li jaandbinbinli
mu, ki luni ke u jiidi ki tinga po, ke i taatantandi, li taadunli,
i taañigdi yeni mi tinmigma (tindigibima) tieni.
6 Malekileleeda yaaba n den kubi a naatuna yeni den
bobindi ki ba piebi a
7 Malekikpialo den piebi o naatunli, ke n la ke ya taatana
n ŋmadi yeni u mu yeni mi sɔma. Bi den yadi ke likuli jiidi
ki tinga po, ke bɔgyenli buodi bɔgdima taa siiga; tiidi taa
siiga, tiiyenga den buodi, ke ti muasɔngdi kuli buodi.
8 O malekilielo den piebi o naatunli, ke bi tudi ki luni bonli
ke li naani juacianli, ke li co u mu, mi ñincianma nni. Ke
mi ñincianma bɔgdima taalma taa tua sɔma,
9 ya bonfuoda n ye mi ñima nni bɔgdima taalma taa kpe,
ki ti ñinbidi bɔgdima taalma taa mudi ki yoyodi.
10 Malekitaalo den piebi o naatunli, ke ya ŋmaabiga n
gbengi ki tuudi nani fidtabkaali yeni ñani tanpoli ki jiidi ki
baa i kpeni yeni a ñibuna bɔgdima taalma taa po.
11 ki ŋmaabiga yeni yeli den tie “U tonbiadu”, ke mi ñima
bɔgdima taalma taa tóngi bagibagi, ke bi niba binciala kpe
kelima ya ñima n to bagibagi (nani bu kpegbu) yeni po
12 O malekinaalo den piebi o naatunli, ki pua ki bɔndi
u yienu, o ŋmaalo yeni ti ŋmaadi bɔgdima taalma taa, ke
likuli bɔndi; U yienu yeni ku ñiagu bɔgdima taalma taa den
ki pia yenyenma.

13 N den nuali ki la ya maleki n den yugi ti tawalgbandi
siiga nni, ke o tándi ki yii yaaba n ye ki tinga po yeni ki tua
“hayaaa, hayaaa, hayaaa, falabiado kpendi ki tinga yaaba
po, kelima malekitaadiba yaaba n ba piebi bi naatuna ki
tieni ya fuuciangu.”

Diangbenga 9

1 Ke o malekimuulo piebi o naatunli, ke n la ke ŋmaabiga
ñani tanpoli ki baá ki tinga po Bi den teni ga ki kpientinga
caañuangu piemi.
2 Ke ki luodi ki kpientinga caañuangu, ke ya muñii n tuoni
begibegi ña u caañuangu nni nani u maafanu nni yeni. Ke u
yienu yeni mi faama ga ki bɔndi yeni ku kpienbuogu muñii.
3 Ti naasuudiden ñani i muñii nni, ki lali ki tinga po, ke
bi teni ti u paalu nani ki tinga po nami yeni.
4 bi den yedi ba ke ban da biidi ki tinga po muadi, ki da
go biidi bonpiabli bii tiiga bakuli, ama ban ya woli ya niba
n ki baa tanpɔn maalma bi yutuna po.
5 Bi den ki puni ti u sanu ke ban kpa ban woli ya niba,
ama ke ban waani ba falabiado hali ŋmaali mu. Bi lɔbdi
kɔnu baa fuuni nani o namo ń yi juni nilo yeni i.
6 Lanya dana nni, li niba ba lingi mi kuuma ki kan baa
ma. Bi ba fáádi mi kuuma, ama mi baa sani ki fagdi yeni
ba.
7 Li naasuudi den naani yeni ban bobni ya taami bu tɔbu
po yeni i. Ti yula po den pia bonli ke li tie nani wula
badfegliga yeni, ke ti nunmu naani bi nisaalba nunmu.
8 Ti yudi den naani puoba yudi, ke ti ñina tie nani
yangbanli ñina yeni.
9 Ti tɔbtiadi den tie kudi tɔbtiadi, ke bi fiabi fuugu tie nani
ya taami yeni ya tantudidi n tiini bu tɔbu nni yeni.
10 Ti juona denpia ti penlɔbdi nani i nami yeni; ti juona
nni den pia ya paalu n ba waani ti gbannandi fala hali
ŋmaali mu
11 Bi badciamo den tie ki kpientinga nni caañuangu
maleki i. O yeli Ebrewu maama nni tie Abadɔn, Gileki
maama n mo Apoliyɔn.
12 Mi cincinyebiadma pendi n yeni. Diidi! lani ya pendi,
janjanbiadma lie go ye, ki kpendi.
13 O malekiluoblo den piebi o naatunli, ke n gbadi u nialu
ki u ñani ya yina n ye li wula jaandbinbinli yaali n ye U
Tienu nintuali yeni nni.
14 U nialu den maadi malekiluoblo yua den kubi li
naatunli yeni, “Lodi ki ŋa malekinaada yaaba ke bi den loli
ki kpaa Efrati kpenciamu nni yeni.”

15 Ban den bobni ya malekinba ya yogu, ya binli, ya
ŋmaalo, ya daali yeni ya yognu (kudi) cima den pundi ke
bi lodi ba ke ban kpa ki tinga po niba bɔgdima taalma taa.
16 N den gbadi Seje tanpuaba cɔli, bi den tie miiliyɔn
kobilie (200.000.000)
17 Li bondɔgdikaali nni min den la i taami yeni a tanjagla
maama n ne: Bi tɔbtiadi den tie kudi, ki mɔni nani u mu
yeni, ki bɔni nani bulo yeni, ki tie bo duudi nani (cidbili)
yeni. I taami yula den tie nani yangbanyula yeni i, ke bi
ñɔna nni ña u mu, i muñii yeni cidbili.
18 Bi niba bɔgdima taalma taa den kpe kelima lanya
janjanbiadma taa yeni po: ya mu, ya muñii yeni ya cidbili
n ña bi ñɔna nni yeni po.
19 Kelima, i taami yeni paalu den ye bi ñɔna nni yeni bi
juona nni i - kelima bi juona den tie nani wee yeni, ke bi go
pia ya yula n bilgi a nala (ti yiadi) bi niba gbanu po.
20 Ya niba n den sieni, ban den ki kpa yaaba yeni bi yiadi,
nan den ki tuo ki tuubi bi tuonbiadi, bi go den ki cedi kaa
pugi i buli yeni mu cicibiadmu, wula, ti kudi, ti kudmɔndi,
ŋanjilfa, a tana, yeni ti daadi yia; ya bona n ki nua, kaa
gbia, kaa go cuoni mo.
21 Baa go den tuo ki tuubi bi nikpali po, bi suagu yeni bi
ñɔgibiadi po, bi conconma po, bi subu yeni bi jodi dima po.

Diangbenga 10

1 N den la maleki tiano, paaciamu daano ke ñani tanpoli,
ki kpendi Ti taawalgbandi den pibni o, ke waakpeli ye o yuli
po. O nunga den tie nani u yienu yeni, ke o taana tie nani
u mu jaantalginba yeni.
2 O den kubi ya tigbabkaaga n gbabdi o nuu nni, o den
seni o taajienu mi ñincianma nni, ki seni o taaganu ki tinga
po.
3 O den yigni paama nani o yangbanlo ń biegi maama.
Wan den yigni, taatantandi lele den tandi ki waani bonli.
4 Taatantandi lele ń den tandi ki waani yaali, n den bua
diani, ama n den gbadi u nialu ke u maadi, “ŋan pii ŋasiili
taatantandi lele sawali po, da diani lanya maama.”
5 Min den la ya maleki ke o seé mi ñincianma yeni ki tinga
po yeni, den duoni o nuujienu tanpoli.
6 O den poli yua n fo hali ya yognu n ki pia gbenma yeli
po, yua tagi tanpoli yeni yaali n ye lipo, ki tagi ki tinga yeni
yaali n ye kipo, ki tagi mi ñincianma yeni yaali n ye mi
niinni kuli, maleki den yedi, “Li ji kan waagi (yognu bakuli
ji ki ye”.

7 Ama ya daali ke o malekileledo ba piebi o naatunli, lanya
daali i ke U Tienu yaalidgu tuonli ba sɔni ki dudi, nani wan
den tuodi ki waani o tondba bi sawalpuaba maama yeni.”
8 Minden gbadi ya nialu ke u ñani tanpoli po yeni go den
yedi nni: “Gedi, ga maleki yua n seé mi ñincianma yeni ki
tinga po yeni ń muubi ya tigbabkaaga ke li gbabdi yeni.”
9 Ke n gedi maleki kani ki maadi o ke wan teni nni ki
tigbabkaaga. Ke o maadi nni, “Ga ki tigbabkaaga ki ŋmani
ga. ki baa to a tugu nni, ama a ñɔbu nni wani ii, ki baa
malgi nani ti siadi yeni i.
10 Ke n ga kitigbabkaaga maleki nuu nni, ki ŋmani ga. ki
den malgi nani ti siadi yeni n ñɔbu nni, ama min ŋmani ki
gbeni, ke n tugu nni ji to.
11 Ke bi yedi nni, “A go ba pua sawali, ki waani bi niba, i
dogi, i nilanbuoli yeni bi badcianba diema boncianla nni.”

Diangbanga 11

1 Bi den teni nni sabmuanu, ke min taa un tua bonbiig-
tiagu, ki yedi nni, “Fii ki biigi U Tienu jaandidiegu yeni li
jaandbinbinli, yeni yaaba n pugi ku niinni.
2 Ama, ŋan da biigi ku jaandidiegu cancanli, kelima bi
cabi li bi nilanba. Bi ba ŋmaa ki fanbi u dogcianŋamu hali
piina n ŋmaali lie (ŋm 42)
3 N ba puni n kasiedi tondba yaaba n laá ti pabɔntiadi
yeni, u fidu ban ya pua sawali hali tudli n kobilie n dana
piiluoba (1.260)
4 Lanya kasiedinba tie Olifie tiliedi yeni ya fidsantu-
ankaanlieda yia n den seé ki tinga Diedo kani yeni.
5 Ya nilo bigni ke wan tieni ba yaali n bia, u ba ña bi ñɔbu
nni ki biani bi yibalinba. Yua n bigni ke wan tieniyaali n
bia kuli, o ba kpe yeni i.
6 Li kasiedinba pia u fidu yeni ban luoni ti taawalgbandi,
ke taaga kan nii ya yogu ke bi pua sawali. Bi pia ya paalu ke
bi ba cedi mi ñima ń tua sɔma, ki lu falaciamo janjanbuoli
kuli ki tinga po, ban bua ya yognu kuli.
7 Bi ya tieni bi kasiedi ki gbeni, ki yanbiadga yagi n ba
ña ki kpientinga buoñuangu nni ba pua bu tɔbu yeni ba, ki
paadi ba, ki kpa ba.
8 Bi gbannandi baa bili u dogciamu sanciamu po (ban tieni
nannanli ki yini yuu Sodoma yeni Ejipti), naani ke bi den
kpaa ki tabni bi Diedo.
9 Ya niba n ñani i nibuoli kuli, i dogi kuli yeni i
maalanbuoli kuli baa nua bi gbannandi hali dana taa yeni
bɔgdima. Bi kan tuo ban pii ba kuli nni.

10 Yaaba n ye ki tinga po baa mangdi bipala, ki tiendi u
badu bi kuuma po. Bi ba sɔni bi paabu ki teni biyaba kelima
ya kasiedinba ne den wangi ki tinga po yaaba fala.
11 Ama dana taa yeni bɔgdima pendima, li miali
faawaama ba ña U Tienu kani, ki kua bi niinni, ban fii ki
sedi bi taana po. Ti jawaanciandi ba kua yaaba n ba la ba
kuli.
12 Bi ba gbadi ke nialu ñani tanpoli, ki tándi ki yedi
ba, “Do mani ki cua ne!” Lanwani ii, bi ba do tanpoli ti
taawalgbandi nni, ke bi yibalinba nua ba.
13 Lanyognu, mi tinjegicianma ba tieni, u dogciamu
bɔgdima taalma piiga ba libi. Niba tuda lele (7.000) ba kpe
li tinjegibma nni, ti jawaanciandi ba kua yaaba tindi, ban
kpiagi tanpoli Tienu yeli.
14 Falabiado janjanliema pendi n yeni. Diidi! O falabiad-
taalo janjanma kan waagi yeni mi cuama.
15 O malekileleedo den piebi o naatunli, ke u nialciamu
ñani tanpoli ki yedi, “Ki tinga badciamo diema ji tua ti Diedo
yeni o Kiristi diema i. O baa diedi ma hali ya yognu n ki pia
gbenma”
16 Ke piilie n nikpenaadba yaaba n den kaa bi badigbandi
po yeni baa ki labni. Bi den pugi U Tienu.
17 Bi den yedi'”Ti jaandi a, ti Diedo U Tienu, u paaciamu
daano, Yua ye, ki bo ye, kelima a taa a paaciamu fidu, ki cili
ki diedi bonli kuli. Li bonli kuli yudaano, yua ye, ki bo ye,
ki go ba cua,
18 Li gaadli den cuo ki tinga po yaaba, ama a pabienli jiidi
ki cua. U yogu pundi bi kpienba po, ke ŋan jia bi buudi ki
jaandi a tondba bi sawalpuaba yeni a paabu, bi dugkaaba,
talginba yeni bi paatieba kuli yeni yaabi n den fangi a yeli.
U yogu pundi ke ŋan biani yaaba n den biidi ki tinga.”
19 U Tienu jaandidiegu tanpoli po den luodi, ke ŋantaadi
lolma kpagu nua ku niinni. I taañigdi yenyenma, li taadunli,
i taatantandi, mi tinjegibma yen ki taacianga yeni a taatana
den tieni.

Diangbenga 12

1 N den la maalcianma tanpoli: pua n yeni, ke laá u yianu
nani liali, ki ŋmaa o ŋmaalo po, ki yili badfegliga, ke ki pia
ŋmaabila piiga a lie o yuli po.
2 O den punbi, ki mɔa yeni u tugpunbyianu, ki gbaa ke
wan mali.
3 N den maaltɔma mo tanpoli: Diidi! Bonfuodcincilingu
yu bia, ki mɔni, ki pia yula lele yeni yina piiga, ki ciibi
badfeglimu lele o yula po.

4 O juoli den baandi tanpoli po ŋmaabila bɔgdima taalma
taa ki lu tinga tinga po. O bonfuodcincilingu den seé o pua
yua nbua mali yeni kani, ki guu, ke o ya mali, wan nali ki
biga.
5 O den mali bonjaga, yua n ba ti diedi i dogi kuli, ki ya
gobdi yeni ti kudi badgbiamu. Bi den ñani ki biga, ki duoni
ga U Tienu yeni o badigbandi kani,
6 ke o pua sani ki gedi mi tinfanpienma nni, U Tienu ń
den bobni u kaanu o po. Lanwanni ii, bi baa kubi o likani
hali dana 1.260
7 Mɔla, bu tɔbu den pua tanpoli. Miiciheli yeni o
malekinba den tuogi yeni o bonfuodcincilingu yeni o mo
ya malekinba.
8 Ama o bonfuodcincilingu den ki pia paalu ki ba paadi.
Lanwani ii, wani yeni o alekinba ji den ki pia kaanu tanpoli.
9 O bonfuodciamo, o cincilingu, ya waakpeli ke bi yii o
bulo bii Sutaani, yua n den tulni ŋanduna kuli, bi den tudi
ki jiini, ki luni o, wani yeni o malekinba ki tinga po.
10 N den gbadi nialciamu tanpoli, ke u yedi: “Mɔla, mi
faabma, u paaciamu, Ti Diedo badidiema yeni o Kiristi
yikodi. Kelima bi tudi ki jiini ti kpiiba tonandaano, wani
o tingbangbaabo yua n den kaa ti Tienu kani, yienu yeni
ñiagu kuli, bi po.
11 Bi kɔni mi jama ki paadi o yeni ki pebiga sɔma yeni bi
kasiedi lanbona, kelima bi den luni bi miana kaa jie bá mi
kuuma.
12 Lanwani ii, Tanpoli yeni yaaba ye lipo ń ya mangdi bi
pala. Ama falabiado ki tinga yeni mi ñincianma po kelima
mi biadma yudaano jiidi i kani. O gbie yeni pabiencianli,
kelima o bani ke wan pia ya yognu ji ki pia mayuli (o juodma
ji ki fagi).
13 Ku bonfuodcincilingu ń bandi ke bi tudi ki luni o ki
tinga po, ke o ŋɔdi ki woli ya pua n mali bonjaga yeni.
14 Ama bi den teni o pua ku kapaciigu fiabciandi, ke wan
yugi ki gedi ban den bobni o po naakani mi tinfanpienma
nni. Bi baa kubi o lanpo i, yognu bá, i yogni yeni u yognu
bɔgdima, naani n fagi yeni o waaciamo ń ye naani.
15 O waaciamo den wugdi mi ñima nani u kpenciamu
yeni, ke man ŋɔdi ki tugi o pua.
16 Ama ki tinga den yaadi ki ñɔbu ki nuudi ku bonfuod-
cincilingu ń den siini ya ñincianma, ki todi o pua.
17 Lanyapo, ku bonfuodcincilingu den gaadi yeni li pabi-
encianli, o pua po, ki gedi ki woli o pua puolŋuani, ki pua
bu tɔbu yeni ba, bani yaaba n cɔlni U Tienu ñɔmaama, ki
tieni kasiedi Jesu po.

18 Ku bonfuodcincilingu den sedi ku tanbiingu nni, mi
ñincianma jaali po.

Diangbenga 13

1 N go den la ke yanga ñani mi ñincianma nni. ki den pia
yina piiga yeni yula lele. O yina po den pia mu badfeglimu,
ke o yuli kuli po bi diani ya yeli n fanbidi, ki sugdi U Tienu.
2 Min den la ya yanga den tie nani naamunpieno yeni.
Ki taana den tie nani a bonpiena n yii ya yangbengli
wursi taana yeni, ke ki ñɔbu naani yangbanñɔbu. Ku
bonfuodcincilingu den puni ga ku paalu ku badigbandi yeni
ku fidu ke gan diedi bonli kuli.
3 Ki yanga yuyenli den naani ke bi den kpa ga, ama ki
kuuma yiagu yeni den gbeni, ke ki paagi. Li bonli den
yaalidi ŋanduna yaaba, ke bi ŋɔdi ga.
4 Bi go den pugi ku bonfuodcincilingu, kelima ku den puni
ki yanga yeni ku fidu. Bi den pugi ki yanga mo, ki maadi
yognu kuli, “ŋma tie nani ki yanga ne yeni?” bii “ŋma ba
fidi ki mɔa yeni ga?”
5 Bi den teni ki yanga ya ñɔbu n maadi mi japaamaama,
ki sugdi U Tienu. Ki den baa u sanu ki ba bili o yema hali
piina n ŋmaali lie (ŋm 42).
6 Lanwani ii, ki yanga den yi yaadi o ñɔbu, ki maadi ki
sugdi U Tienu: ki fanbdi O yeli, Wan ye naani, ki sugdi yaaba
n ye U Tienu diema nni.
7 Bi den puni ki yanga u sanu ke gan pua bu tɔbu yeni U
Tienu dugkaaba, ki paadi ba. Bi go den puni ga u paalu ke
gan diedi i nibuoli, diema, i maabuoli yeni i dogi kuli.
8 Yua n den ye ki tinga po kuli ba gbaani ki pugi ga, yua
ke o yeli den ki diani li miali tili nni, ki pebiga, ban den kodi
yaaga hali ban den taga ŋanduna ya yogu ya tili.
9 Yua n pia tubli kuli, wan cengi.
10 Yua n tagi ke ban cuo o ti yonbdi, o ba gedi ti yonbdi.
Yua n tagi ke ban kpa o yeni ki jugsiegs mo, bi ba kpa o yeni
ki jugsiega. Ne tie kpaandi bi nigagdiŋanba po, ke ban tieni
li juunli, ki kɔni yeni mi jama ti dudugdi nni.
11 N den la yantianga, ke ki ñani ki tinga nni. Ki
den pia yina lie nani pebiga yeni, ki maadi nani ku
bonfuodcincilingu yeni.
12 Ki den bili ki go kubi ki yankpiaga yema, ke ki dá ye,
ki cedi ke ki tinga yeni yaaba n ye kipo kuli gbaandi ki pugi
ki yankpiaga yaaga ya yiagu n den gbeni, ke ki baa laafia
yeni.
13 Ki den tiendi yaalidgu tuona boncianla. ki den cedi hali
ke u mu ñani tanpoli ki jiidi ki tinga po asala siiga.

14 Yaaba n den ye ki tinga po den nua gan tiendi yaali i,
ke ki tulni ba. Ki den yedi ba ke ban tagi ya yanga n pia ku
yiagu ki nan tindi yeni nannanli.
15 Ki den baa u sanu ki ba kuani mi fuoma li nannanli
yeni nni, lan ya maadi, hali ki cedi ban kpa yaaba n yie ke
bi kan gbaaniki pugi ki yanga.
16 Ki go den mabni yuakuli, bi paatieba yeni talginba kuli,
bi ŋalmandanba yeni a luoda kuli, yaaba n yeni bi yudandi
yeni i yonbi kuli, ke ban tieni bi nuujienu bii bi yutuna po
ki yanga maalma.
17 Yua n den ki pia ki yanga maalma kuli, o den kan fidi
ki kuadi bii ki daa bonli. Li maalma den tie cɔli lanba i, ki
tie ki yanga yeni yeli.
18 Li buali mi yanfuoma. Yua n pia li banma kuli, wan
tieni li cɔli, ki bandi ki yanga yeni yeli cɔli. Kelima li tie
nisaalo cɔli lanba i, lani n tie 666.

Diangbenga 14

1 N den nuali ki la ki Pebiga ke ki seé n kani, Siyɔn juali
po. Ya niba n den ye yeni o den tie 144.000, ke li diani bi
yutuna po o yeli yeni o Báa yeli.
2 N den gbadi nialu ke u ñani tanpoli, ki fu nani ya ñingola
yabi yeni i taatantandi ya fuugu yeni. Min den gbia ya fuugu
den naani kogdipuala n pua bi kogdidi yeni.
3 Bi den yini ti baantiadi yanpaanbu ti badigbandi
nintuali, a bonfuodnaada yeni bi nikpelba kani. Nilo bakuli
ki fidi ki bangi lanya baantiayanbu, kase 144.000 yaaba ke
bi daa ki faabi ki tinga po yeni.
4 Bani n tie yaaba n ki jɔgni biba mi conconma po, kelima
bi den cɔlni bi gbanu, ki pendi bi pala. Bani n den ŋua ki
Pebiga gan den caa naani kuli. Bi den daa ki faabi bani i, bi
niba siiga nani a bonluoka -kpiala yeni U Tienu po yeni ki
Pebiga po.
5 Baa den la tofaama bakuli bi ñɔbu nni, baa den pia jalgi
bakuli.
6 N den la maleki tiano, ke o yugi hali tanpoli, o den pia ya
laabaalŋamo n ki pia gbenma hali ya yognu kuli tondu, ki
bua waani yaaba n ye ki tinga po, diema kuli, nibuoli kuli,
maabuoli kuli yeni dogi kuli yaaba.
7 O den kpaandi paama, ki tua, “jie mani U Tienu, ki teni
ti yudandi, kelima o buudi jiyognu pundi. Gbaani mani ku
pugi o, wani yua n tagi tanpoli, ki tinga, mi ñincianma yeni
a ñinbuna kuli,”
8 Maleki tiano, maleki lielo, den ŋua, ki tua, “U baá, u baá,
Babilona u dogciamu, yuu n den cedi ke diema kuli yaaba
ñuni ya daamɔngu ntie mi conconma daama, ki gaadi.”

9 Maleki tiano, malekitaalo den ŋua ba ki tandi paama, ki
tua, “Nilo ya gbaani, ki pugi ki yanga yeni ki nannanli, ki
go cedi ke bi tieni ki maalma o yutunli po bii o nuu po,
10 o mɔko ba ñu U Tienu pabienciali daamɔngu, ya
daamɔngu ke baa ŋmadi ñima, ki kuodi U Tienu pabienli
tadñukaaga nni. Ya nilo n ñuni gu, falaciamo, u mu yeni
cidbili ba kuani o ti yanyagdi U Tienu malekiŋanba yeni ki
pebiga nintuali.
11 Bi fala munii do ki ña hali ya yognu n ki pi gbenma, ke
baa pia fuodma yienu yeni ñiagu kuli, bani yaaba n gbaani
ki pugi ki yanga yeni ki nannanli yeni ya nilo n li ga o yeli
maalma kuli.
12 Ne tie kpaandi yeni cegli, ke yaaba n tie nigagdiŋanba
yeni yaaba n cɔlni U Tienu ñɔmaama, ki dugi Jesu po, ke
ban juuni ki ga fala.”
13 N den gbadi nialu, ke u ñani tanpoli, ki yedi, “Diani ne:
Mi yedŋanma ye yeni yaaba kpe O diedo sanŋɔdma nni.”
“Nn,” Foŋanma n maadi, “Lanyapo, bi ba baa m fuoma bi
tuonŋana po, kelima bi tuadŋama baa ŋua ba.”
14 N den diidi ki la taawalgbanpiengu. Yua n den kaa li
taawanlgbandi po den tie nani O Ja bijua yeni. O den yili
wula badfegliga, ki muubi ya muaciegu n mani o nuu nni.
15 Ke maleki tiano ñani ku jaandidiegu nni, ki tandi ki yini
yua kaa ku taawalgbangu po yeni: “Taá a muaciegu ki cili
ki ya ce. Kelima mi cema yognu pundi ii, ke ki tinga po
kpaangu mo beni.”
16 Lanwani ii, yua n den kaa ku taawalgbangu po yeni den
luni o muaciegu ki tinga po, ke ki tinga po kpaangu taani.
17 Maleki tiano den ñani tanpoli jaandidiegu nni, ki mo
kubi ya muaciegu n mani.
18 Ke maleki tiano mɔko ñani li jaandbinbinli kani, ki pia
u fidu u mu po. O den tandi paama, ki yini yua n den kubi
ku muacemangu yeni, ki yedi, “Taa a muacemangu ki ce
tinga po daamɔngu tiidi luana, kelima li luana ji beni o.”
19 Ke maleki luni o muaciegu ki tinga po ki taani ku
daamɔngu tiidi luana. O den kuodi akuli U Tienu pabienli
cunciangu nni.
20 Bi den tudi ki ñani ku cungu yeni u dogu nni, ki luni; ke
mi sɔma wuli ki puubi hali boncianla ki pundi hali i taami
tankpadi kani ki gbie ya tinfanma n pundi badu guadi tudli
n kobiluoba (1600), lani n tie cilo dajena kobitaa (km 300)

Diangbenga 15

1 Lani ń pendi, n den la maaltianma tanpoli, ya maal-
cianma n pia yaalidgu: Malekinba lele, yeni fala janjanma

lele, yaama n tie fala janjanjuodkee, kelima yeni mani, U Tienu pabienli ba tieni ki dudi.

2 N den la yaali n naani kpalba mɔgli, ke li ŋmadi yeni u mu. li mɔgli yeni puoli po yaaba n den kɔni mi jama ki paadi ki yanga yeni ki nannanli yeni ki yeli cɔli lanba. Bi den kubi ya kogdimu ke U Tienu den teni ba.

3 Bi den yiini Moyiisi, U Tienu tond baantiayanbu yeni ki pebiga yanbu: "A tuona yabi ki go ŋani, O Diedo, U Tienu, U Paaciamu daano. A sanu tiegi ki go ŋani, ŋanduna dogi kuli badciamo.

4 O Diedo, ŋma kan jie ŋa ŋma kan kpiagi a yeli? Kelima Fini a baba n tie yua n gagdi ki ŋani. ŋanduna niba kuli ba gbaani a nintuali, ki pugi a, kelima yuakuli bandi a tuadŋama yaa tiegi."

5 Lanya bona ń pendi, n den nuali ki la ke U Tienu yiko tili kpagu dieli luodi tanpoli.

6 Malekinba lele den ñi u kaangagdi-ŋanmɔnu nni, ki kubi fala janjanleledma. Bi den laá ya tiadi n ŋani boncianla, ki ñilgi. ki ñaagi bi bena po wula gbanñagdidi.

7 A bonfuodnaada yeni nni yendo den teni malekinba lele yeni wula tadbuomu lele ke mu gbie yeni U Tienu yua fo hali ya yognu n ki pia gbenma pabienli.

8 Ku jaandiegu den gbie yeni ya muñii n ña U Tienu yudandi yeni o paaciamu nni. Nilo bakuli kan den fidi ki kua hali yeni ya yognu ke fala janjanbiadleleda yeni kua ki dudi.

Diangbenga 16

1 N den gbadi ke u nialciamu maadi yeni malekileleda, ki tua: "Gedi mani ki ban wuli U Tienu pabienleleda yaa n ye i tadkuana nni yeni, ki tinga po."

2 Maleki kpialo den wuli yaali n den o tadkuali nni ki tinga po. Ya tugyiadi n kɔni boncianla den cuo yaaba n den pia ki yanga maalma bi gbanu po yeni yaaba n den gbaandiki pugi ki yanga yeni ki nannanli.

3 O malekilielo den wuli o tadkuali n pia yaali mi ñincianma nni. ke mi ñima tua sɔma, nani nikpiemo sɔma yeni, ke mi ñima nni bonfuoda kuli kpe.

4 O malekitaalo den wuli o tadkuali n pia yaali i kpeni yeni a ñinbuna nni ke i ñima tua sɔma.

5 N den gbadi ke mi ñima maleki yedi, "A tie yua n tirgi, yua ye, ki go bo ye, yua n gagdi ki ŋani, kelima a jia ya bona ne buudi.

6 Kelima bi wuli a dugkaaba yeni a sawalpuaba sɔma, a teni ba mi sɔma ke ban ñu; ban dagdi yeni yaali n yeni."

7 N den gbadi ke li jaandbinbinli jiini, “Nn, O Diedo, U
Tienu, U Paaciamu daano, a buujiali tie mɔmɔni, ki go tiegi.”
8 O malekinaalo den wuli yaali n den ye o tadkuli nni u
yienu po, ke li puni u sanu ke un sia bi niba yeni u mu.
9 Ku wulgu boncianla n den midi ba, ke bi jobni, ki sugdi
U Tienu, yua n pia u paalu fala janjanbiadma ne po. Bi den
ki tuo ki tuubi, bi go den ki teni o ti yudandi mo.
10 O malekimuulo den wuli o tadkuali ń pia yaali ki yanga
badigbandi po, ke ki bali diema ga ki bɔndi nani li ciñuuli
yeni. Ke bi juni ki ŋmani bi landi u gbannankɔnu po.
11 Bi den sugi Tanpoli U Tienu kelima bi gbannankɔnu
yeni bi nankpieyiadi po, ki nan go li yie ke bi kan tuubi bi
tuonbiadi po.
12 O malekiluoblo den wuli o yogdi o tadkuali u kpenci-
amu, Efrati nni, ke ñima kuli fuadi, ki bobni ya sanu ke ya
badtieba n ñani puoli ba tɔgni ki cua.
13 N den la cicibiadmu taa, ke mu naani ya sanpɔnda n
ña o bonfuodcincilingu, ki yanga yeni sawalpua-tofaadanba
ñɔna nni yeni.
14 Kelima, bi tie sutaani ciciimu, ke mu tiendi yaalidgu
maalma yeni a bona. Bi den ña ŋanduna kuli badtieba kani,
ki bua taani ki bobni bu tɔcianbu U paaciamu daano U Tienu
daacianli daali.
15 (“Diidi! N kpendi nani o suudo yeni! Mi yedŋanma
baa ye yeni yua n bobni ki guu, ki laá o tiaŋandi, ki da ti
ña mubima ban la o fee.”)
16 Bi taani ba ya kaanu n yii Ebrewu maama nni
Armagedɔn
17 Lani ke o malekilelelo yogdi o tadkuali mi faama nni,
ke u nialciamu ñani U Tienu diegu nni, ti badigbandi kani,
ki yedi, “Li sɔni ki tii!”
18 I taañigdi yenyenma, li taadunli, i taatantandi yeni mi
tinjegcianma den tieni, ya tinjegcianma n ki kpeli ki tieni
yeni lanya paalu hali ban tagi o nisaalo ke o ye ki tinga po.
Li tinjegibima den pia lanya paalu i.
19 U dogciamu den bɔgdi kaani taa i, ke i dogciami libi,
ki mumudi. Yeni ke U Tienu tiadi Babiloni U dogciamu
po, ki teni lanya dogciamu ya ñunñutadga n gbie yeni ya
daamɔngu n tie U Tienu pabienciali.
20 A kpedega kuli den bódi, ke baa ji nua juana mo.
21 A taacengbenga yaa ya kpiagu pundi cilo piitaa n na (kg
34) den baali ki tinga po ki ñgni bi niba, ke bi soli u tienu
kelima lanya fala janjanbiadma den yabi boncianla.

Diangbenga 17

1 Malekileleda yaaba n den kubi a tadkuana yeni siiga,
yendo den nagni n kani, ki maadi nni, “Cua na, n ba waani
a ban ba jia ya poconconkpeli yaali n kaá mi ñincianma po,
ti buudi, ki cuo o ya cuonu.
2 Ki tinga po badcianba den tieni mi conconma yeni wani
i. Ki tinga po nibima ñuni o ya conconma daamɔngu i, ki
gaadi.”
3 Li maleki den taa nni ti dangdi nni, ki gedi yeni nni mi
tinfanpienma nni, ke n la pua ke o kaá yanmɔnga po, ke ki
kaani kuli gbie yeni ya yela n sugdi U Tienu. Li yanga den
pia yula lele yeni yina piiga.
4 O pua yeni den laá tiamɔndi ke ti mɔni colcoli, ki lani
ki go pili wula, a ligtana, a lanbila, laani yeni li biana yeni
li biamu. O den muubi wula tadñukaaga ke ki gbie yeni ya
bona n pia i sinsini yeni o conconma jɔgindi kuli.
5 O yutunli po den pia ya diani ya niima nni duagi:
“Babiloni, u dogciamu, a poconcona yeni ban singi yaali
kuli ki tinga po ya naá.”
6 N den la ke li pua ñuni bi dugkaaba yeni Jesu kasiedinba
sɔma ki guo, ki gaadi. Min den la o, n yama kuli den ŋmadi.
7 Ama maleki den buali nni, be n cedi ke li yagni a yama?
N ba waani a o pua yeni wan jagi ya yanbiadga niima nni,
ya yanbiadga n pia yula lele yeni yina piiga yeni.
8 ŋan nua ya yanbiadga ne bo ye, ama ki ji ki ye mɔlane,
ama ki go ba ña ya buogu n ñua, kaa pia bianu nni, ki do ki
guani ki ya ye. Ki ba guani ki tugni mi bolima sanu. Yaaba
n kua ki tinga po, yaaba ya yela n ki diani li miali tili nni
hali ban tagi ŋanduna, ya la ya yanbiadga n den ye, ki ti
bodi, ki go bobindi ki ba guani, li ba cuo ba ku yaalidgu
boncianla.
9 Ki fidiki gbadi ya bonli ne niima nni, li buali mi
yanfuoma boncianla. Yula lele yeni tie juana lele yaa ke
o pua kaá apo yeni i.
10 Bi go tie badcianba lele i. Badcianba mu baá o, yendo
ye, yua n sieni dá ki cua; o ya cua mo, o nan kan waagi ki
ye.
11 Ya yanbiadga n den ye, kaa ti ye ne mo tie badciamo i,
o niilo n yeni; ama o tie badcianleledba yeni siiga yendo i,
bi ba bolini o.
12 ŋan la yina piiga yaa yeni, tie badtieba piiga yaaba n dá
ki pia diema i, ama bi ba baa ti yikodi nani badtieba yeni,
ki tieni nani kudyengu yeni yeni ki yanbiadga.
13 Bi pia yanjagyenli, ki puni ki yanbiadga bi paalu yeni
bi fidu.

14 Bi ba pua bu tɔbu yeni ki pebiga, ama ki pebiga ba kɔni
mi jama ki paadi ba kelima o tie bi diediba ya Diedo, bi
badcianba ya Badciamo i, ke ban gagdi ki yini yaaba, ban
lugdi yaaba yeni yaaba n dugi Jesu po kuli ye yeni wani i.
15 Maleki den yedi nni, “ŋan la ya ñima li poconconli ń
kaá naani yeni, tie gogtieba hali yaaba n yabi, i dogi nibima
yeni i maabuoli kuli.
16 Yina piiga yaa ke a la yeni, ŋani yeni ki yanbiadga ba
fiini mi yibalma yeni li poconconli. Bi ba kuani o i yanbani,
ki cedi ban la o mubima, bi ba ŋmani o gbannandi, ki sia o,
wan di ki buodi u mu nni.
17 Kelima U Tienu bobni ki kuani o yanjagli bi pala nni,
ke ban tuo ki teni ki yanbiadga bi bali, hali U Tieni maama
ń tieni ki dudi.
18 ŋan la ya pua yeni, tie u dogciamu yu n diedi ki tinga
po badtieba kuli i.”

Diangbenga 18

1 Lanya bona ń pendi, n den la maleki tiano ke o ñani
tanpoli, ki jii. O den pia u paaciamu yeni u fidu, ke o
yudandi yenyenma den yendi ki tinga kuli.
2 O den tandi yeni u nialciamu ki yedi, U baá, u baá,
u dogciamu Babiloni! U tua mu cicibiadmu yekaanu,
ti maalbiidi ciciimu wuonkaanu, yeni ya bonyugibiada n
jɔgni, ke bi fali kuli ya wuonkaanu.
3 Kelima i nibuol kuli ñuni o conconbiadma daamɔngu
ki gaadi Ki tinga po badtieba conbi yeni o. Ki tinga
po kpenkpenda baa ŋalmani kelima o paaciamu yeni o
conconyema po i.”
4 N go den gbadi nialtianu ke u ñani tanpoli, ki yedi, “N
buolu, Sani mani ki ña u niinni, ki da ti ga o tuonbiadi biinu,
tin da ti cedi yin baa o fala janjanbiadma nni.
5 O tuonbiadi dogni dogni hali ki pundi tanpoli, ke U Tienu
tiadi wan tieni ya biadma kuli.
6 Tuu u mani li panli nani wun tieni yi maama, Wun
den tieni yi maama, yin tieni u yeni taalma lie, wun den
ŋandi ya tadñukaaga nni ke i ñuni yeni, yin mo ń ŋandi
yeni taalma lie wun ñu.
7 Nani wun den dongi u yuli, ki ye u ŋamu nni yeni, yin
ŋmiani u mi cacagma yeni u tonu. Kelima u yedi u pali
nni, 'N kaá nani badpua yeni, mii tie pakuali, n go kan kali
pakuadi mo'.
8 Lanyapo i ke daayenli, fala janjanbiadma ba naa u: mi
kuuma, ti pakuadi pabɔnli yeni mi konbiadma. U ba yidi

ku buodi u mu nni, kelima O Diedo U Tienu tie U Paaciamu daano, ki ba buu ki cuo u.”
9 Ki tinga po badtieba yaaba n den tieni mi conconma yeni u, ke u diedi ba u yemanma po yeni, ya la u juubuodma muñii, bi ba buudi, ki fábni u po.
10 Bi baa seé hali fagma, ki nu u cacagma yeni ti jawaanciandi, ki tua, “Falaciamo, falaciamo u dogciamu po, Babiloni, U paaciamu dogciamu! Kelima kudyengu baba dagdi, a buudi ń baa a yuli po ki cuo ŋa.”
11 Ki tinga po kpenkpenda buudi ki fábni u po, kelima obakuli ji ki daa u kuadma,
12 Ya kuadma n ten wula, ti ŋanjilfa, ya ligtana n pia mayuli, i badlaani, a cabñiñila, a cabŋana, ya caba n mɔni colcoli, ya tiidi n nu ki mani, a kpagŋama, a luonñina tiadi yeni a tadmu, ya taaba yeni ya daadi n pia mayuli tiadi, ti kudmɔndi, ti kudpiendi, a tanñiñila,
13 ya tulaale, yeni i kpinpadi, li ŋubŋanli, ku daamɔngu, mi kpama, mi yondingma, kpanu tiibima, ti yanbidi yeni a yangbenga, i taami, ti turdi, i yonbi yeni bi nisaalba naani.
14 ŋan den faadi ya bonluanli hali yeni a pali kuli sani ki fagdi yeni a. ŋan den ye ya ŋamu nni yeni a ya kpiagdi nni kuli yaadi ki ŋa a, a ji kan baa lanya yema palbu (hali abada).
15 Ya kpenkpenda n den pia li kuadma, ki baa ŋalmani u yanbuama po, baa se hali fagma kelima u cacagma jawaandi po, ki buudi, ki fabni ninsiipiendi.
16 Bi baa tua, “Falabiado, falabiado u dogciamu po, yu n den laá ya tiadi n ñilgi, ki ŋani, ki mɔni; ki bobi wula yeni ya ligtana n pia mayuli tiadi, a lanbila, i badlaani!
17 Kudyengu dagdi, ke a piama kuli bodi.” A ñinbiakudla kuli, ti ñinbiadi tuonsɔnla kuli, yaaba n pia sanu mi ñima nni kuli yeni yaaba n li baadi ti ñuadi mi ñ̃ima nni cenli po kuli, den sani ki gedi ki sedi hali fagma.
18 Ban den la juuma muñii, bi den buudi, ki tua, “Ulaa dogciamu n tie nani ya gogciamu ne?”
19 Bi den yadi ti tandi bi yula po, ki buudi ki fabni, “Falabiado, falabiado u dogciamu po, yu ya baali po, ke yaaba n pia bi ñinbiadi mi ñima nni kuli den tua ŋalmandanba. Kudyengu baba dagdi, ke u bodi cain.”
20 Yin mangi mani i pala u yema ne po, yinba bi nigagdiŋanba, Yinba bi dugkaaba, Jesu tondiba yeni bi sawalpuaba, yin mangi mani i pala, kelima U Tienu tuu i ya panli i ki buni ki cuo u!”
21 Ya maleki n pia u paaciamu den yugdi ya tangu n tie nani li naali yeni, ki luni mi ñincianma nni, ki yedi, “Maama

ne i, ke bi ba lu u dogciamu Babiloni yeni ti jadi un jiidi, ki mii, ke bi ji kan la u palbu.
22 Bi ji kan gbadi ti kogirdi, mu yelmu, a naatuna, yeni ti baantiadi yani u niinni. Bi ji kan la tuonsɔnbanlo bakuli a niinni. Bi kan gbadi naali fuunli a niinni jiga palbu.
23 Fidsanga yenyenma ji kan yendi a niinni. Bi ji kan gbadi pocaano yeni pocaancalo nialu a niinni, kelima a kpenkpenda den tie ki tinga po naabiiganba (badbijaba), ke a tulni i nibuoli yeni a suagu.
24 Bi den la u niinni bi sawalpuaba yeni bi dugkaaba sɔma, yeni ban den kpaá yaaba kuli ki tinga po sɔma."

Diangbenga 19

1 Lanya bona ń pendi, n den gbadi u nialu tanpoli ke u tie nani ya nuwulgu n yabi fuugu yeni, ke u maadi, ki tua: "Aleluyaa. Ti Tienu n die mi faabma, ti yudandi yeni u paaciamu kuli.
2 O buudi jiama ti mɔmɔni ki go tiegi, kelima o jia ti buudi, ki cuo li poconconkpeli yua n den tulni ki tinga po nibuoli yeni o conconma. O tuu li panli wani li poconconli ń wuli o tondba sɔma yaama o yuli po."
3 Bi go den yedi mi liema: "Aleluyaa! O muñii ña ki do hali ya yognu n ki pia gbenma"
4 Piilie n nikpenaadba yeni a bonfuodnaada yeni, den baa ki labni ki pugi U Tienu yua n kaa ti badigbandi po. Bi den tua, "Ami. Aleluyaa!"
5 Ke u nialu ñani ti badigbandi kani ki yedi, "dondi mani Ti Tienu, Yinba yaaba n tie Ti Tienu tondba, Yinba yaaba n fangi o, talganba yeni bi paatieba kuli."
6 N go den gbadi ya fuugu n tie nani ya niwulgu n yabi ya fuugu yeni, nani mi ñincianma ñingola, nani i taatantandciami yeni ke ku maadi ki tua, "Aleluyaa! Kelima O Diedo diedi bonli kuli, U Tienu yua n bili o yiko bonli kuli po, wani n die likuli.
7 Cedi mani tin mangi ti pala, ki ya ye li pamanli nni, ki pugi o yudandi kelima ki pebiga pocaajaama pundi, ki o pocaano mo bobni ki guu.
8 Bi puni o u sanu, ke wan bobi 'len tiadi', ya tiadi n yua, ki ŋani cain, ki ñilgi ki tuudi, ki pia mi ñuadma" (Kelima len yuayuaga wangi ya nibuolu n gagdi ki ŋani tuadtiegiŋama i.)
9 Maleki den yedi nni, "Diani ne: Mi yedŋanma ye yeni ban yini yaaba ki pebiga pocaali badu (jaanma) po." O go den yedi nni, "Ya maama ne tie U Tienu ya maamɔnma i"

10 N den baa ki labni o ki bua nugi o taana ki pugi o, ama
o den yedi nni, “Da tieni lani! N mo tie a, fini yeni a kpiiba
yinba yaaba n tieni Jesu po kasiedimɔno yeni, tuonsɔnlielo
i. Gbaani ki pugi U Tienu kelima Foŋanma n cedi ke bi
teindi kasiedi Jesu po.”
11 N go den la ke tanpoli luodi, ke n la tanpieno. Yua n
den jagi o den yii dugka yeni mɔmɔndaano. O jiagi ti buudi
yeni mi teginma, ki pua bu tɔbu.
12 O nuni den tie nani mupienu yeni, ke o yuli po ciibi
ya badfeglimu n yabi. O den pia li yeli ke li diani o po, ke
nilobakuli ki bani li niima nni, kase wani baba.
13 O laá ya liadfagdili ke bi ñua mi sɔma nni, keo yeli tie
U Tienu Maama.
14 Tanpoli sejenba den ŋua o, ki jagi tanpieni, ki laá len
yuayuaga tiapiendi yaadi n ŋani cain.
15 O ñɔbu nni den ña ya jugsiega n mani kaani lie kuli,
wan kubi yaaga ki pua ki jiindi i nibuoli, o ba diedi bikuli, ki
ya gobdi ba yeni bi badba kudgbiamu. O ŋmaa ban ŋmangi
ya kaanu ki ñangi ku daamɔngu yeni, yu n tie U Tienu, u
paaciamu daano pabiencianli nni.
16 O pia yeli, ke li diani o liadli yeni o panli po: “bi badba
Badciamo yeni bi diediba ya Diedo.”
17 N den maleki ke o seé u yienu nni. O den kpaandi yeni
unialciamu, ki maadi yeni ti ti tawalgbandi nni bonyugrdi
ki tua, “Cua mani, taani mani U Tienu badciamu kani.
18 Cua mani ki di bi badba gbannandi, bi paatieba
gbannandi, u paaciamu danba gbannandi, i taami yeni i
tanjagla gbannandi, yeni bi niba kuli gbannandi, i yonbi
yeni die- n-yudandi danba, talganba yeni yikodanba kuli.”
19 N den la ki yanbiadga yeni ki tinga po badcianba yeni
bi sejenba. Bi den taani ki bua pua bu tɔbu yeni yua n jagi
o taamo yeni o sejenba.
20 Bi den cuo ki yanbiadga yeni mi tofaama sawapuaba
yaaba n den tiendi yaalidgu bona ki nintuali. Ki den taa
li yaalidgu maalma i ki tulni yaaba n den tuo ki ga ki
yanbiadga maalma, ki go gbaani ki pugi o nannanli. Bi den
luni bani bilie kuli ya mubuogu n pia cidbili nni, ke bi dá
fo.
21 Yaaba n sieni wani i, ya jugsiega n ña yua n jagi o taamo
ñɔbu nni yeni n den kpa bikuli. Ti bonyugrdi kuli den dini
bi gbannandi.

Diangbenga 20

1 N go den la maleki ke o ñani tanpoli ki jii. O den kubi
ya fañuangu n ki pia banlu piemi, ki muubi i kudseseli.

2 O den cuo o bonfuodcincilingu, waakpeli yua n tie mi
tofaama yudaano bii sutaani, ki luoni o hali bina tudli.
3 O den tudi ki luni o u fañuangu nni, ki luoni ki kpali.
wan baa ye naani ki ji da bɔndi ki tulni i nibuoli hali bina
tudli. Lanya puoli po, bi ba luodi ki ŋa o wan tieni u yogu
waamu.
4 N go den la ti badigbandi. Yaaba n den kaá tipo den tie
ban den cabi yaaba ti yikodi ke ban ya jiagi ti buudi. N go
den la ban den kpa yaaba kelima bi tieni kasiedi Jesu po
yeni U Tienu maama po. Baa den tuo ki gbaani ki pugi ki
yanbiadga bii ki nannanli, bi go den yie kaa ga o maalma bi
yutuna bii bi nuu po. Bi den guani ki baa li miali, ki diedi
yeni Kiristi hali bina tudli.
5 Ya kpienba n sieni den ki guani ki ba miali hali bina
tudli yeni juodma. Lani n tie mi cincinyiedma.
6 Foŋanma yeni mi gagdiŋanma ye yeni yua n baa lanya
cincinyiedma! Mani ya pendi, mi kuuliema nan ki pia paalu
bakuli b po. Bi baa tie U Tienu yeni Kiristi salga yidkaaba,
ki diedi bonli kuli hali bina tudli.
7 Bina tudli yeni ya pendi, bi ba luodi ñani sutaani o
kpaardieli nni.
8 O go ba ña ki ya bɔndi ki tulni i nibuoli ŋanduna
tinkunnaadi kuli, lani n tie Gog yeni Magog, ki yini ki taani
ba ban pua bu tɔbu. Bi baa yabi nani mi ñincianma tanbiini
yeni.
9 Bi den doni mi tinfanma po, ki sedi ki jia ki lindi bi
dugkaaba jongu, u dogbuadu. Ama u mu den ñani tanpoli,
ki jiidi ki dini ba.
10 Bi den luni mi tofaama yudaano yua n den bɔndi ki
tulni ba yeni u mukpenu nni naani ke cidbili co, ban den
luni ki yanbiadga yeni mi tofaama sawalpuaba naani yeni.
Bi baa laadi falaciamo yienu yeni ñiagu kuli hali ya yognu
n ki pia gbenma.
11 Lani n pendi, n go den la ti badigbanpien - ciandi yeni
yua n kaá tipo. Ki tinga yeni tanpoli den sani ki fagdi yeni
o ki naa ji bani ban caa naani.
12 N den la bi tinkpiba, bi paatieba yeni talganba kuli, ke
bi seé ti badigbandi kani, ke a tila pɔbdi ki bili. Bi den pɔbdi
titɔli mo, Li Miali Tili. Bi den jiagi bi tinkpiba buudi ke li
ŋua yaali n diani a tila yeni nni, ki cɔlni bi tuada (tuona)
13 Mi ñincianma den cedi ke ya tinkpiba n ye mi niinni
ñani. Mi kuuma yeni ki kpientinga mo cedi ke yaaba bi
niinni mo ñani; bi den buu bi tinkpiba ke li cɔlni yuakuli ń
tieni yaali o yema nni.
14 Bi den tudi ki luni mi kuuma yeni ki kpintinga u
mukpenu nni.

15 Ban den diidi kaa la yaaba ya yela L Miali Tili nni kuli,
bi den luni ba u mukpenu nni i.

Diangbenga 21

1 Lani ń pendi, n go den la tanpolpaano yeni ki tinpanga,
kelima tanpolikpelo yeni ki tinkpelga wani den sani ki bodi,
ke ñincianma mo ji den ki ye.
2 N den la ya dogciamu n gagdi ki ŋani, Jerusalema paano,
yuu n ñani tanpoli, U Tienu kani, ki jiidi, ke bi bobni u nani
ya pocaano ki guu o calo yeni.
3 N den gbadi u nialciamu, ke u ñani ti badigbandi kani,
ki tua, “Diidi! U Tienu yekaanu ye yeni bi nisaalba, O go
baa ye bi siiga nni, yeni ba. Bi baa tie O buolu, ke U Tienu
wani Obá baa ye yeni ba, ki tie bi Tienu.
4 O ba fiadi bi nunga nni ninsiidi kuli, ke kuuma ji kan ya
ye, ki buali pabɔnli, bubuuli, cacagma, fala, a bonkpela kuli
po taa; a ji kan ya ye.
5 Yua n den kaá ti badigbandi po yeni den yedi, “Diidi! N
tieni a bona kuli bonpaana.” O den yedi, “Diani ya maama
ne kuli, kelima mi pia ti dudugdi, ki go tie mɔmɔni.”
6 O den yedi nni, “Ya bona ne tieniki tii! Mini n tie Alfa
yeni Omega, mi cilma yeni mi juodma. Ñuñuunu ya pia yua,
n ba teni o li miali ñinbunli ñ̃ima wan ñu faala, ke maa pia
pani.
7 Yua n kɔni mi jama ki paadi, lanya bona kuli ba tua o
faali, N baa tie o Tienu, ke o mo tie N bijua.
8 Ama bi jawaandanba, yaaba n ki dugi n po, ti cancagindi
danba, a nikpala, a concona, ti ñɔgibiidi danba, yaaba n
ŋa i buli, yeni bi tofaadanba kuli, bi ya yekaanu baa tie u
mukpenu, naani ke cidbili co. Lani n tie mi kuuliema.”
9 Maleki lele yeni siiga, yua n den kubi tadkuana lele ke
a gbie yeni fala janjanma yeni yendo den nagni n kani, ki
yedi, “Cua na. N ba waani a o pocaano, ki pebiga pocaano.”
10 O den tugi nni ti dangdi nni ki duoni nni ya juacianli n
kpedi po, ki waani nni Jerusalema ya dogciamu n gagdi ki
ŋani, yuu n ñani tanpoli, U Tienu kani, ki jiidi.
11 Jerusalema den pia U Tienu yudandi, ki ñilgi, ki
tuudi nani ya ligtanli n pia mayuli yeni, ki tie nani jasipa
ligtanpienli yeni.
12 U den pia bilinguoncianli, ke li pia bulñɔjala piiga a lie
(12) yeni malekinba piiga n bilie ke bi guu. Bi den diani a
bulñɔjala po Israyeli piiga n nibuoliedi yela.
13 Puoli den pia bulñɔjala taa, yaanga, bulñɔjala taa,
yanbangu, bulñɔjala taa, nintuali mo bulñɔjala taa.

14 U dogciamu bilinguonli den pia piiga n fiaga lie
(tanpuuna), ke ki pebiga piiga n ŋɔdkaaliedba yela taabi
apo.
15 Yua n den maadi yeni nni den kubi bonbiigkaali ke li
tie wula sabmuanu, ki bigindi u dogciamu, u bulñɔjala yeni
u bilinguonli.
16 U dogciamu nannanli den tie bonŋmabidagdili; ke u
fagmu yeni piamu dɔa. O den bigindi u dogciamu yeni
yeni u sabmuanu bonbiigikaali. U fagmu, u piamu yeni u
kpedma den dɔa i, lani n tie sitadi piiga n tuda lie (12.000)
bii cilodajena tudalie n kobilie n dajena piilie (km 2220)
17 O go den bigni u bilinguonli piamu ke u tie nuukpan-
duna kobga n piina a na (144) bii miarinba piiluoba a luoba
(m 66) bi nisaalba biginma ke (mi taa yeni maleki biginma).
18 Bi den maa li bilinguonli yeni jasipa ligtana i, ki maa
u dogciamu yeni wulaŋamo yaali n ñilgi ki tuudi nani
maaduubga yeni.
19 Bi den ŋmadi ya ligtanbuoli n pia mayuli boncianla i,
ki maa li bilinguonli tanpuuna. Bi den cindi yeni Jasipa,
ki tuani saafiiri, mi taama den tie kaliseduani, mi naama
emerodi,
20 mi muuma den tie sardoniksi, li tanpuuluobli den
tie sarduani, li leleli den tie krisoliti, li niinli den tie
berili, li tanpuuyiali den tie topaasi, piiga po yaali dentie
krisopasi, piiga n tanpuuyenli den tie hiyasenti, ke li piiga
n tanpuulieli tie ametisti.
21 Li piiga n bulnɔjalieda den tie piiga n badlaani lie i;
bulñɔjabu kuli den tie badlaanyendu i. U dogciamu sanjala
den maa yeni walaŋamo i, ke li ñilgi, ki tuudi nani ki
maaduubga yeni.
22 Jaandiegu bakuli den ki ye u dogciamu nni, kelima O
Diedo, U Tienu, U Paaciamu daano yeni ki pebiga n den tie
u jaandiegu.
23 U dogciamu den ki buali yienu bii ŋmaalo yenyenma
po, kelima U Tienu yudandi n den yendi u niinni, ke ki
pebiga mo tie u fidsanga.
24 Lanya dogciamu yenyenma n baa yendi i nibuoli ke bi
cuoni. Ki tinga po badtieba ba cua yeni bi kpiagdi u niinni.
25 U bulñɔjala kan ya luo u yensiinu, ñiagu mo kan ya ye
lankani.
26 Bi ba cua yeni i nibuoli kpiagdi yeni bi seli u niinni,
27 Bonbiili yeni yaali n ki ŋani kuli kan kua lankani palbu.
Ya nilo n tieni tuonbiadi bii cagindi tuonli kan kua lanya
dogu nni, Ama kase yaaba ya yela diani Ki Pebiga Miali Tili
nni baba.

Diangbenga 22

1 Maleki go den waani nni li miali ñima kpenciamu, ke u
pieni ki ñilgi, ki tuudi nani li tanciencienli yeni. mi den ña
U Tienu yeni ki pebiga badigbandi kani, ki puubi
2 Mi den puubi u dogciamu sanjacianli siiga. Kpenjaali
po kuli, li miali tibu den seé, ki luoni piiga n luoabuoli lie,
ŋmaalo kuli, bu tibu yeni faadi tie tebgu i i nibuoli po.
3 Solindi ji kan ya ye. U Tienu yeni ki pebiga badigbandi
baa ye u dogciamu nni, ke o tuonsɔnba tuuni o po.
4 Bi ba la o nunga, o yeli ń ya taabi bi yutuna.
5 Ñiagu ji kan ya ye; bi ji kan ye bua fidsanga bii yienu
yenyenma, kelima O Diedo U Tienu baa yendi ba. Bi baa die
boli kuli hali ya yognu n ki pia gbenma.
6 Maleki den yedi nni, “Ya maama ne maadugikaama yeni
mɔmɔni. O Diedo, Foŋanma yeni sawalpuaba Tienu sɔni o
maleki ke wan waani yaali n ba yuandi ki tieni, ke li kan
waagi.”
7 “Diidi! N ba cua ke li kan waagi! Mi yedŋanma ye yeni
yua n cɔlni li tili ne sawalipuama maama.”
8 Mini Jan, mini n tie yua n gbadi, ki go la lanya bona.
Min gbadi ki go la li bona, n den baa ki labni maleki taana
po ki bua pugi ma o, wani yua n den waani nni lanya bona
kuli.
9 O den yedi nni, “Fangi a yuli ki da tieni lani! N tie a
tuonsɔnlielo i, fini yeni a kpiiba yeni bi sawalpuaba yeni
yaaba n cɔlni li tili ne maama kuli ya tuosɔnlielo. Gbaani
ki pugi U Tienu!”
10 O den yedi nni, “Da wuoni li tili ne sawalpuama maama,
kelima u yogu ji ki fagi.
11 Ya nilo n ki tiegi, wan tugni ki ya tie yaali n ki tiegi.
Yua n jɔgni mo ń ya ŋua ki tiendi o jɔgintuona. Yua n tiegi
ń suagi ki ya tie yaali n tiegi. Ya nilo n gagdi ki ŋani mo,
wan suagi ki ya tundi ki tie nigagdiŋamo.”
12 “Diidi! N kpendi ke li kan waagi. N pani paabu ye yeni
nni, ke n ba pa yuakuli ke li ŋua wan sɔni maama.
13 Mini n tie alfa yeni omega, o kpialo yeni o juodka, mi
cilma yeni mi juodma.
14 Mi yedŋanma ye yeni yaaba n ŋuudi bi liadfagda, kiba
baa u sanu ki di li miali tibu jiedi, ki go tɔgni a bulñɔjala ki
kua u dogciamu nni.
15 I sangbanli, a sɔla yeni ti ñɔgbiidi danba, yaaba n tiendi
mi conconma, a nikpala, yaaba n ŋua kipugi i buli yeni ya
niba n ŋua mi tofaama sanu kuli baa ye niinpo i.
16 Mini, Jesu, N sɔni n maleki ke wan tieni kasiedi lanya
bona po Kiristi nitaana kani. Mini n tie Dafiidi Jiinjali, yeni

o puolŋuanu, u siŋaafaanu ŋmaabiga.”
17 Foŋanma yeni o pocaano yedi, “Cua na!” Ya nilo n
gbadi kuli, wan yedi, “Cua na!” U ñuñuunu ń pia yuakuli,
wan cua na, yua n bua ma kuli, wan cua ki baa li miali ñima
faala ke pani bakuli ki ye.
18 N tieni kasiedi ki waani yua n gbadi li tili ne
sawalpuama maama kuli: Ya nilo n pugni bonli li maama
po, U Tienu ba pugni o falabiado janjanma yaama n diani
li tili ne nni.
19 Ya nilo n wadi bonli li tili ne sawalpuama maama po,
U Tienu mo ba wadi o biinu ban diani li miali tibu yeni u
dogcian-gagdiŋamu yuu ya po li tili ne nni.
20 Ya nilo n tieni kasiedi ya bona ne kuli po, wani n yedi,
“Nn, i mɔni! N kpendi ke li kan waagi.” Ami! Cua na, O
Diedo Jesu!
21 O Diedo Jesu ŋanbli ń ya ye yeni yukuli. Ami.